

Hæstaréttardómar 1983 - Registur

Útgáfa 3.1 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðum eintökum af dómasafni Hæstaréttar. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið eintak af dómum Hæstaréttar án endurgjalds. Hæstiréttur Íslands stendur ekki fyrir útgáfu þessa skjals né komið að henni með öðrum hætti en lýst er hér að neðan.

Sérstakar þakkir fær Bókasafn Hafnarfjarðar fyrir að gefa flest bindanna til skönnunar og Óli Gneisti Sóleyjarson fyrir sín framlög til verkefnisins. Fjárhagslegir styrktaraðilar fá einnig þakkir fyrir fjárframlög sín.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Samkvæmt 9. gr. núverandi höfundalaga, nr. 73/1972, njóta dómar ekki verndar höfundalaga. Skrifstofa Hæstaréttar hefur tjáð höfundi skjalsins að Hæstiréttur hyggst ekki gera neinar athugasemdir vegna birtingar þessara rafrænu eintakanna í heilu lagi, en hefur hins vegar ekki útilokað að annað efni en dómar gæti notið verndar höfundalaga. Ef ætlunin er að nýta aðra hluta skjalsins en dómana sjálfa er mælt með því að viðkomandi hafi samband við Hæstarétt eftir því sem við á.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Í útg. 3.1 var textinn gerður beinni og OCR endurunnið.

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval (svavar@kjarrval.is)

HÆSTARÉTTARDÓMAR

ÚTGEFANDI
HÆSTIRÉTTUR

LIV. BINDI
1983

REYKJAVÍK
FÉLAGSPRENTSMIÐJAN H/F
MCMLXXXV

Reglulegir dómarar Hæstaréttar 1983.

Þór Vilhjálmsson. Forseti dómsins.

Magnús Þ. Torfason. Varaforseti dómsins.

Ármann Snævarr.

Björn Sveinbjörnsson.

Guðmundur Jónsson. Skipaður 1. janúar 1983.

Halldór Þorbjörnsson.

Magnús Thoroddsen.

Sigurgeir Jónsson.

Gaukur Jörundsson. Settur frá 1. janúar 1983 til 1. júlí 1983.

Guðmundur Skaftason. Settur frá 15. sept. 1982 til 1. júlí 1983.

Guðrún Erlendsdóttir. Sett frá 15. sept. 1982 til 1. júlí 1983.

Registur.

I. MÁLASKRÁ.

1. BINDI.

	Dómur	Bls.
1. Halldór Júlíusson gegn Stefáni Þorvaldssyni. Útivistardómur	$\frac{7}{1}$	1
2. Erna Mathiassen og Sigurður Örn Hjálmtýsson gegn Einari Matthíassyni. Útivistardómur. Ómaksbætur	$\frac{7}{1}$	1
3. Björn Thoroddsen gegn Þórunni Christiansen. Útivistardómur. Ómaksbætur	$\frac{7}{1}$	2
4. Jón Bjarnason gegn Ólafi Baldurssyni. Útivistardómur. Ómaksbætur	$\frac{7}{1}$	2
5. Rannveig Þórðardóttir gegn Þorkeli Valdimarssyni. Útivistardómur	$\frac{7}{1}$	3
6. Ákærvaldið gegn Daníel Halldórssyni. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum. Ökuhraði	$10\frac{1}{1}$	3
7. Ákærvaldið gegn Jóni Hauki Ólafssyni. Kærumál. Gæsluvarðhald	$12\frac{1}{1}$	8
8. Ákærvaldið gegn Karvel Gränz. Ávana- og fíkniefni. Brot gegn lögum nr. 65/1974. Eignarupptaka ..	$17\frac{1}{1}$	10
9. Búnaðarbanki Íslands gegn Herbert Ólasyni. Kærumál. Úrskurður um greiðslustöðvun úr gildi felldur	$17\frac{1}{1}$	43
10. Hildigunnur Gunnarsdóttir gegn borgarstjóranum í Reykjavík f. h. borgarsjóðs Reykjavíkur. Skaðabótamál. Sjúkrahús. Ábyrgð vegna læknismeðferðar. Sýkna	$18\frac{1}{1}$	44
11. Ákærvaldið gegn Jónasi Kristjánssyni. Ærumeiðingar. Brot gegn 108. gr. alm. hegningarlaga. Birting dóms. Sératkvæði	$19\frac{1}{1}$	56
12. Ómar Egilsson gegn Katrínu Valentínusdóttur. Kærumál. Búskipti. Frávísunardómur staðfestur ..	$19\frac{1}{1}$	63
13. Jón E. Jakobsson gegn Jónasi Gústafssyni, borgarfógeta, uppboðshaldara í Reykjavík. Kærumál. Uppboð. Útlagning	$19\frac{1}{1}$	69
14. Ákærvaldið gegn Sigurði Magnússyni. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum. Ítrekun	$20\frac{1}{1}$	71
15. Ákærvaldið gegn Sigurbirni Matthíassyni. Bifreið-		

	Dómur	Bls.
ar. Brot gegn umferðarlögum, Ítrekun	20 $\frac{0}{1}$	74
16. Helgi Steinar Karlsson gegn hreppsnefnd Grímsnes- hrepps, Fasteignaskattur. Lögtak	20 $\frac{0}{1}$	85
17. Sigrún Jónsdóttir gegn Stefáni Jóhannssyni, Fjár- skipti hjóna við lögskilnað. Umboð. Krafa um ógildingu fjárskipta	24 $\frac{4}{1}$	89
18. Einar Flygenring og Sigurður Flygenring gegn Óla Matthíasi Einarssyni. Stef nubirting. Ómerking. Máli vísað frá héraðsdómi	26 $\frac{6}{1}$	97
19. María Ástmarsdóttir gegn hugsanlegum rétthöfum að fasteigninni Einarsnesi 28, Reykjavík. Kærumál. Frávísunardómur úr gildi felldur. Eignardómsmál. Óskipt bú. Aðild	26 $\frac{6}{1}$	104
20. Ákærvaldið gegn Sigurði Þór Sigurðssyni. Kæru- mál. Gæsluvarðhaldsúrskurður úr gildi felldur. Málsvagnarlaun	28 $\frac{8}{1}$	106
21. Ákærvaldið gegn Jóhannesi Ólafssyni. Þjófnaður. Skjalafals. Ítrekun	28 $\frac{8}{1}$	109
22. Úlfar Natanaelsson gegn Ársæli Ársælssyni. Úti- vistardómur. Ómaksbætur	2 $\frac{2}{2}$	123
23. Guðmundur Halldórsson gegn eigendum Borga. Úti- vistardómur	2 $\frac{2}{2}$	124
24. Ákærvaldið gegn Kristjáni Gunnari Hálfðánar- syni. Líkamsmeiðingar. Skilorð	2 $\frac{2}{2}$	124
25. Ólafur Hjaltalin Torfason, eigandi Selja, gegn Bjarna Jónssyni, Hildibrandi Bjarnasyni og Jóni Bjarnasyni, eigendum Kothrauns. Kærumál. Synjað um þinglýsingu	3 $\frac{3}{2}$	132
26. Ákærvaldið gegn Aðalsteini Hallgrímssyni. Bif- reiðar. Ákæra fyrir brot gegn umferðarlögum. Of hraður akstur. Sýkna	4 $\frac{4}{2}$	135
27. Ákærvaldið gegn Friðbergi Leóssyni. Vélsleði (beltabífhjól). Brot gegn umferðarlögum. Ítrekun..	4 $\frac{4}{2}$	140
28. Louis H. Higgins gegn utanríkisráðherra og fjár- málaráðherra f. h. ríkissjóðs. Skaðabótaskylda. Varnarsamningur Íslands og Bandaríkjanna. Ábyrgð ríkissjóðs. Sýkna	7 $\frac{7}{2}$	145
29. Ákærvaldið gegn Ottó Sigurðssyni. Kærumál. Læknisskoðun	8 $\frac{8}{2}$	168
30. Ákærvaldið gegn Ottó Sigurðssyni. Kærumál. Gæsluvarðhald	8 $\frac{8}{2}$	170
31. Ákærvaldið gegn Ágústi Símonarsyni. Ómerking. Heimvísun	11 $\frac{11}{2}$	173
32. Ósgerði s.f. gegn jarðeignadeild landbúnaðar- ráðuneytisins. Veiðiréttur. Ómerking. Máli vísað frá héraðsdómi	14 $\frac{14}{2}$	180

	Dómur	Bls.
33. Ákærvaldið gegn Daniel Péturssyni og Þorsteini Geirssyni. Tolllagabrot. Ólöglegur innflutningur. Eignarupptaka. Skilorð	1½	188
34. Tryggingastofnun ríkisins gegn Guðnýju Valtýsdóttur. Mæðralaun. Endurgreiðslukrafa. Óvígð sambúð. Fjárnámsgerð staðfest	1½	224
35. Sigurður Stefánsson og Stefán Einar Stefánsson gegn Sigríði Sigurðardóttur og Ragnari Halldóri Hall skiptaráðanda í Reykjavík f. h. dánarbús Stefáns Stefánssonar. Skipti. Dánarbú. Kaupmáli..	1½	233
36. Jón Vilhjálmsson gegn Svanþór Þorbjörnssyni. Vinnulaun. Kaupgjaldsmál	1½	240
37. Jón Vilhjálmsson gegn Helga Jónssyni. Vinnulaun. Kaupgjaldsmál	1½	247
38. Sverrir h.f. Grindavík gegn Enni h.f. Ólafsvík. Kærumál. Þinglýsing	1½	254
39. Friðrik Ásmundsson gegn Björgvin Sigurðssyni hrl. f. h. Sun House A/S Ltd. Gerðardómur. Aðild. Áfrýjun. Ómerking. Máli vísað frá héraðsdómi	1½	260
40. Guðni Pálsson gegn Björgvin Sigurðssyni hrl. f. h. Sun House A/S Ltd. Gerðardómur. Aðild. Áfrýjun. Ómerking. Máli vísað frá héraðsdómi	1½	281
41. Ákærvaldið gegn Kristni Snæfeld Haukdal Styrmissyni. Kærumál. Gæsluvarðhald	1½	304
42. Benedikt Bogason gegn Lífeyrissjóði verkfræðingafélags Íslands. Iðgjöld til lífeyrissjóðs. Vextir. Sér- atkvæði	1½	306
43. Hrafnhildur Helgadóttir persónulega og vegna dánarbús Lúðvíks Karlssonar gegn Almennum Tryggingum h.f. og Almennar Tryggingar h.f. gegn Hrafnhildi Helgadóttur persónulega og vegna dánarbús Lúðvíks Karlssonar og Guðríði Friðriksdóttur persónulega og vegna dánarbús Kristjáns Helgasonar og Sólveigu Kristjánsdóttur persónulega og Sigrúnu Jóhannsdóttur f. h. Jóhanns Kristjánssonar. Vátrygging. Húftrygging þyrlu. Vextir. Sér- atkvæði	1½	316
44. Valdstjórnin gegn X. Lögræði. Sjálffræðissvipting felld niður. Sératkvæði	1½	364
45. Haukur Leósson gegn Gjaldheimtunni í Reykjavík, Lífeyrissjóði starfsmanna ríkisins, Framkvæmdastofnun ríkisins, Landsbanka Íslands, Hirti Torfasyni, Útvegsbanka Íslands, Sparisjóði vélstjóra, Jóni Magnússyni, Þórarni Árnasyni, Boga Ingimarssyni, Guðmundi Jónssyni, Magnúsi Fr. Árnasyni, Ara Ísberg, Hallgrími B. Geirssyni, Jóni G.		

	Dómur	Bls.
Briem, Þorvaldi Lúðvíkssyni, Reinhold Kristjánssyni Jóni Ingólfssyni, Kristni Sigurjónssyni, Grétari Haraldssyni, Sigurði H. Guðjónssyni, Ólafi Axelssyni og Jónasi Gústafssyni borgarfégeta. Frávísun	21½	371
46. Rithöfundasamband Íslands gegn Sjöfn Mörtu Haraldsdóttur, Eygló Ólöfu Haraldsdóttur, Petru J. Aradóttur, Ragnheiði Aradóttur, Guðrúnu Aradóttur, Stefáni Benkovic Mikaelssyni, landbúnaðarráðherra f. h. Skógræktar ríkisins og skiptaráðbandanum í Reykjavík f. h. dánarbús Önnu Aradóttur. Arfleiðsluskrá. Skipti. Sératkvæði	22½	381
47. Fiskmiðlun Suðurnesja h.f. gegn Ólafi Gíslasyni. Skipstjórnarmenn. Uppsögn. Sjóveðréttur. Fyrning. Sératkvæði	23½	392
48. Jón Ólafsson gegn Ingólfi Guðnasyni v/byggingarnefndar fyrir íbúðir aldraðra á Hvammstanga. Kærumál. Þinglýsing	23½	403
49. Ákærvaldið gegn Óla Guðmundi Jónssyni. Bifreiðar. Ákæra fyrir brot gegn umferðarlögum. Sýkna ..	24½	406
50. Háskólabíó og Laugarásbíó gegn Þóroddi Stefánssyni persónulega og f. h. vídeóleigunnar. Kærumál. Stef nubirting. Frávísunardómur staðfestur	25½	412
51. Ragnhildur Þórólfsdóttir gegn Þórönnu Hafðísi Þórólfsdóttur og Boga Nílssyni skiptaráðanda í Suður-Múlasýslu. Erfðamál. Skipti. Óskilgetin börn	28½	415
52. Hilmar Fr. Guðjónsson gegn Ásu Jóhannsdóttur, Magnúsi Eiríkssyni, Hönnu Guðmundsdóttur, Dagbjörtu Halldórsdóttur, Laufeyju Arnalds, Ólafi Björnssyni, Byggingarfélaginu Ósi h.f., Jónínu Jónsdóttur, Þóreyju Ólafsdóttur, Kjartani Jónssyni, dánarbúi Björns Gíslasonar og Ásu Jóhannsdóttur, Laufeyju Arnalds og Magnúsi Eiríkssyni sem stjórn Rörsteypunnar h.f. Hlutafélag. Forkaupsréttur. Fyrirsv. Kröfu að hluta vísað frá héraðsdómi ..	1/3	421
53. Ákærvaldið gegn Herluf Benny Gruber Clausen. Ákæra. Tollagabrot. Sýknaður af ákæru fyrir auðgunarbrot. Fyrning sakar	1/3	442
54. Guðbergur Davíð Davíðsson og Samvinnutryggingar g.t. gegn Guðnýju Indriðadóttur og gagnsök. Bifreiðar. Skaðabætur. Fyrning	1/3	451
55. Ákærvaldið gegn Ríkharði Erni Jónssyni. Líkamsárás. Skaðabótakröfu vísað frá héraðsdómi	2/3	466
56. Fjármálaráðherra og ríkissaksóknari f. h. ríkissjóðs gegn Einari Gunnari Bollasyni og Ingvari		

Björnssyni héraðsdómslögmanni og Einar Gunnar Bollason gegn fjármálaráðherra og ríkissaksóknara f. h. ríkissjóðs. Gæsluvarðhald. Skaðabótamál. Lögmannslaun. Sératkvæði	$\frac{3}{3}$	474
57. Fjármálaráðherra og ríkissaksóknari f. h. ríkissjóðs gegn Valdimar Olsen og Jóni Gunnari Zoëga héraðsdómslögmanni og Valdimar Olsen gegn fjármálaráðherra og ríkissaksóknara f. h. ríkissjóðs. Gæsluvarðhald. Skaðabótamál. Lögmannspóknun. Sératkvæði	$\frac{3}{3}$	495
58. Fjármálaráðherra og ríkissaksóknari f. h. ríkissjóðs gegn Sigurbirni Eiríkssyni og Jóni Ólafssyni hæstaréttarlögmanni og gagnsök. Gæsluvarðhald. Skaðabótamál. Lögmannslaun. Sératkvæði	$\frac{3}{3}$	509
59. Fjármálaráðherra og ríkissaksóknari f. h. ríkissjóðs gegn Magnúsi Leópoldssyni og Hafsteini Baldvinssyni hæstaréttarlögmanni og Magnús Leópoldsson gegn fjármálaráðherra og ríkissaksóknara f. h. ríkissjóðs. Gæsluvarðhald. Skaðabótamál. Lögmannslaun. Sératkvæði	$\frac{3}{3}$	523
60. Borgarstjórinn í Reykjavík f. h. borgarsjóðs Reykjavíkur vegna Strætisvagna Reykjavíkur gegn Verðlagsstofnun. Kærumál. Lögbannstrygging. Frávísun	$\frac{4}{3}$	541
61. Douglas Kintzinger gegn Knattspyrnufélaginu Fram. Kærumál. Málskostnaðartrygging	$\frac{7}{3}$	546
62. Guðni Þórðarson gegn Kjartani Reyni Ólafssyni hrl. f. h. Perlus Cruises Company Ltd. Hlutfélag. Skuldabréf. Umboð. Sératkvæði	$\frac{8}{3}$	549
63. Ákærvaldið gegn Guðmundi Sigurðssyni. Kærumál. Vitnaskylda	$10\frac{0}{3}$	558
64. Ákærvaldið gegn Gunnari Þór Geirssyni. Bifhjól. Brot gegn umferðarlögum. Ítrekun	$11\frac{1}{3}$	564
65. Guðjón Ómar Hauksson gegn Jóni Gunnari Zoëga. Frestur	$11\frac{1}{3}$	573
66. Sjávarútvegsráðherra vegna Rannsóknastofnunar fiskiðnaðarins og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs gegn Jóni S. Ögmundssyni. Opinberir starfsmenn. Vinnusamningar	$14\frac{2}{3}$	574
67. Ákærvaldið gegn Björgu Benjamínsdóttur. Manndráp. Brenna. Erfðarétti fyrirgert	$14\frac{2}{3}$	582
68. Svava Þórðardóttir, Sigurður Vilhjálmsson, Hilmir Vilhjálmsson og Steinar Vilhjálmsson gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs og dómsmálaráðherra til réttargæslu. Stjórnýsla. Yfirfjárráð. Skaðabótakröfu hafnað. Sératkvæði	$15\frac{1}{3}$	621

	Dómur	Bls.
69. Kristinn Sveinsson gegn Guðjóni Jóhannssyni. Vinnusamningur. Veikindadagar. Sýkna	17 $\frac{1}{3}$	635
70. Björn Pétursson & Co. h.f. gegn Hákonni Árnasyni hæstaréttarlögmanni f. h. Marc Aurel. Lausafjárkaup. Vextir af kröfu í erlendri mynt. Verslunartíska. Fjárnámsgerð staðfest. Sératkvæði	17 $\frac{1}{3}$	643
71. Ákærvaldið gegn Sigurgeir Gunnarssyni. Skilaskvik. Gjaldþrot	18 $\frac{1}{3}$	654
72. Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs vegna Orkustofnunar gegn Málmtækni s.f. Lögmenn. Innheimtulaun. Vextir. Sératkvæði	18 $\frac{1}{3}$	661
73. Ákærvaldið gegn Eiríki Erni Stefánssyni. Ávana- og fíkniefni. Brot gegn lögum nr. 65/1974	18 $\frac{1}{3}$	667
74. Jóhannes Arason gegn Ferðamiðstöðinni h.f. Fargjald. Flutningur á mönnum. Fyrning	21 $\frac{1}{3}$	673
75. Ákærvaldið gegn Lárusi Guðmundi Valdimarssyni. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum. Ítrekunaráhrif. Áfrýjun. Sakarkostnaður	21 $\frac{1}{3}$	680
76. Svanhvít Smith gegn Adolf Smith og gagnsök. Kröfu um uppboð á fasteign til sameignarslita synjað	21 $\frac{1}{3}$	684
77. Benedikt Valgeirsson gegn Ólöfu Magnúsdóttur og Sigríði Skúladóttur og gagnsök. Uppboð. Gjaldfelling handhafa veðskuldabréfs. Sératkvæði	24 $\frac{1}{3}$	691
78. Ákærvaldið gegn Jóhanni Þór Bjarnasyni. Ávana- og fíkniefni. Brot gegn lögum nr. 65/1974. Eignarupptaka	24 $\frac{1}{3}$	698
79. Eggert Ó. Sigurðsson gegn Ingibjörgu Eggertsdóttur og Böðvari Bragason skiptaráðanda í Rangárvallasýslu. Skiptamál. Búskipti. Sératkvæði	25 $\frac{1}{3}$	701
80. Gríma Guðmundsdóttir gegn Danielle Sommers Jónsson og Ólafi Rafni Jónssyni. Fjölbýlishús. Ná- býlisréttur. Eiganda dæmt skylt að flytjast úr eigin íbúð	25 $\frac{1}{3}$	715
81. Sauðárkrókskaupstaður gegn Ólafi Lárussyni eiganda Skarðs og Skarðshreppi og gagnsök. Landamerkjámál. Stjórnsýslumörk. Ómerking og máli að hluta vísað frá héraðsdómi. Málskostnaður	29 $\frac{1}{3}$	770
82. Borgarstjórinn í Reykjavík f. h. borgarsjóðs gegn dánarbúi Valdimars Þórðarsonar og Þorkeli Valdimarssyni og gagnsök. Ómerking. Máli vísað frá héraðsdómi	29 $\frac{1}{3}$	787
83. Ákærvaldið gegn Snæbirni Björnssyni. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum. Sönnun	14 $\frac{1}{4}$	825
84. Brauðgerð Kr. Jónssonar & Co. gegn Snævari Ívarssyni og gagnsök. Vinnuslys. Skaðabótamál. Sér-		

	Dómur	Bls.
atkvæði	19 $\frac{1}{4}$	834
85. Jón Konráðsson gegn Sigurgeir Jónatanssyni. Ábúð. Leigupeningur. Leigur	20 $\frac{1}{4}$	851
86. Jón Konráðsson gegn Hafðísi Sigurgeirsdóttur. Leigupeningur. Leigur	20 $\frac{1}{4}$	861
87. Sigurbjörn Björnsson gegn Hrönn Ágústsdóttur og gagnsök. Óvígð sambúð. Kaupkrafa. Endurgreiðslukrafa. Sératkvæði	20 $\frac{1}{4}$	865
88. Ákærvaldið gegn Irmgard Steindórsson. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum	25 $\frac{1}{4}$	877
89. Jensína Sigurgeirsdóttir og Hagtrygging h.f. gegn Ævari Lúðvíkssyni. Bifreiðar. Skaðabótamál. Sératkvæði	25 $\frac{1}{4}$	887
90. Erlingur Magnússon gegn fjármálaráðherra og ríkissaksóknara f. h. ríkissjóðs. Handtaka. Skaðabótamál. Sératkvæði	25 $\frac{1}{4}$	898
91. Hákon M. Magnússon gegn fjármálaráðherra og ríkissaksóknara f. h. ríkissjóðs og gagnsök. Gæsluvarðhald. Skaðabótamál. Sératkvæði	25 $\frac{1}{4}$	906
92. Júdódeild Ármanns gegn Lofti Hilmari Jónssyni. Kærumál. Synjað um framlagningu skjala	28 $\frac{1}{4}$	921
93. Margrét Magnúsdóttir gegn Helga Heiðari Georgssvni og Helgi Heiðar Georgsson gegn Margréti Magnúsdóttur og Gunnari Alfreðssyni. Kaupgjaldsmál. Sjóveðréttur. Útivist stefnda fyrir Hæstarétti	28 $\frac{1}{4}$	923
94. Margrét Magnúsdóttir gegn Páli Arnari Georgssyni og Páll Arnar Georgsson gegn Margréti Magnúsdóttur og Gunnari Alfreðssyni. Kaupgjaldsmál. Sjóveðréttur. Útivist stefnda fyrir Hæstarétti	28 $\frac{1}{4}$	936
95. Ákærvaldið gegn Agli Ragnars Guðjohnsen. Bifreiðar. Sýknað af ákæru fyrir brot gegn umferðarlögum	29 $\frac{1}{4}$	947
96. Ómar Haffiörð Harðarson gegn Páli Breiðdal Samúelssyni og Einari Ingimundarsyni bæjarfógeta í Garðakaupstað. Uppboð. Veðskuldabréf	29 $\frac{1}{4}$	963
97. Gunnlaugur Traustason persónulega og f. h. G.T. húsgæna gegn Skeifunni h.f. Útivistardómur	2 $\frac{1}{5}$	971
98. Gunnar Viðar Geirsson gegn Jökli h.f. og Almennum Tryggingum g.t. til réttargæslu. Útivistardómur	2 $\frac{1}{5}$	971
99. Ákærvaldið gegn Kolbeini Gauta Árnasyni. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum. Ítrekun	3 $\frac{1}{5}$	972

2. BINDI.

100. Magnús Þorleifsson gegn innheimtumanni ríkisins

	Dómur	Bls.
í Garðakaupstað. Skattamál. Lögtak	$\frac{4}{5}$	977
101. Magnús Þorleifsson gegn innheimtumanni ríkisins í Garðakaupstað. Söluskattur. Lögtak	$\frac{4}{5}$	1002
102. Ákærvaldið gegn Herði Sigurjóni Mýrdal Þórðarsyni, Eggert Gunnþóri Gunnarssyni, Gylfa Kristni Sigurðssyni, Andrési Magnússyni. Þjófnaður. Brot í opinberu starfi. Fjarskipti. Sýkna af ákæru fyrir tolllagabrot. Eignarupptaka. Sératkvæði	$\frac{4}{5}$	1021
103. Ákærvaldið gegn Bóasi Dagbjarti Bergsteinsyni. Kærumál. Gæsluvarðhald	$\frac{5}{5}$	1031
104. Ákærvaldið gegn Péttri Blöndal Gíslasyni. Kærumál. Gæsluvarðhald	$\frac{5}{5}$	1034
105. Hagtrygging h.f. og ríkissjóður Íslands gegn Samvinnutryggingum g.t. Bifreiðar. Skaðabótamál. Réttarfar. Sératkvæði	$\frac{6}{5}$	1036
106. Ákærvaldið gegn Grétari Magnússyni. Þjófnaður. Nytjastuldur. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum	$\frac{6}{5}$	1044
107. Ákærvaldið gegn Ragnheiði Valgarðsdóttur. Ávana- og fýkniefni. Brot gegn lögum nr. 65/1974. Eignarupptaka	$\frac{6}{5}$	1048
108. Eiríkur Pálsson, Þorvaldur Björnsson og Þorvarður Júlíusson gegn Veðifélagi Miðfirðinga og landbúnaðarráðherra f. h. ríkissjóðs. Ómerking. Máli vísað frá héraðsdómi. Kröfugerð. Sératkvæði	$\frac{6}{5}$	1055
109. Guðbjörn Breiðfjörð, Hjálmar Pálmason, Gylfi Pálmason, Gunnlaugur Eggertsson, Heimir Ágústsson, Eggert Jónsson, Jón Guðmundsson, Ólafur Þórhallsson, Tryggvi Eggertsson, Örn Gíslason, Stefán Steinar Benediktsson, Ástvaldur Benediktsson, Ingólfur Sveinsson, Sveinn Danielsson og Jakob Ágústsson gegn Veðifélagi Miðfirðinga og landbúnaðarráðherra f. h. ríkissjóðs. Ómerking. Máli vísað frá héraðsdómi. Kröfugerð	$\frac{6}{5}$	1063
110. Ingólfur Guðbrandsson, eigandi Ferðaskrifstofunnar Útsýnar, gegn Gísla Gestssyni. Synjað um innsetningargerð. Réttarfar	$11\frac{1}{5}$	1071
111. Ákærvaldið gegn Sigurði Inga Svavarssyni. Sýknað af ákæru fyrir brot í opinberu starfi. 139. gr. alm. hegningarlaga	$11\frac{1}{5}$	1074
112. Ákærvaldið gegn Erlu Bolladóttur. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum. Ítrekun	$13\frac{1}{5}$	1092
113. Ákærvaldið gegn Trausta Tómassyni. Sýknað af ákæru um fjársvik. Brot gegn áfengislögum. Sakarkostnaður. Skaðabótakröfum vísað frá héraðsdómi. Sératkvæði	$13\frac{1}{5}$	1096

	Dómur	Bls.
114. Anna Þorbjörg Kristjánsdóttir gegn K. J. Steingrímssyni s/f. Fasteignakaup. Gallar	1 $\frac{6}{5}$	1110
115. Sjólastöðin h.f. gegn Ísleifi Haraldssyni. Vinnusamningur. Sjómannalög. Sýknað af skaðabótakröfum	1 $\frac{6}{5}$	1129
116. Sjólastöðin h.f. gegn Magnúsi Óskari Ólafssyni. Vinnusamningur. Sjómannalög. Skaðabætur	1 $\frac{6}{5}$	1142
117. Sjólastöðin h.f. gegn Gunnari Sigurðssyni. Vinnusamningur. Sjómannalög. Sýknað af skaðabótakröfu	1 $\frac{6}{5}$	1156
118. Ákærvaldið gegn Erni Sigfússyni. Ávana- og fíkniefni. Brot gegn lögum nr. 65/1974. Eignarupp-taka	17 $\frac{7}{5}$	1168
119. Gunnar Ólafsson & Co. hf. gegn Vestmannaeyja-kaupstað. Lóðarleiga	19 $\frac{9}{5}$	1179
120. Landeigendafélag Laxár og Mývatns gegn Páli Magnússyni og gagnsök. Þóknun fyrir gerðardóms-störf. Sératkvæði	20 $\frac{0}{5}$	1196
121. M gegn K. Barnsfaðernismál. Fyllingareiður. Frá-vísun	20 $\frac{0}{5}$	1204
122. Ákærvaldið gegn Ernu Geirlaugu Mathiesen. Bif-reiðar. Brot gegn umferðarlögum	20 $\frac{0}{5}$	1212
123. María Magnúsdóttir gegn Elínbjörgu Eggertsdóttur, Heimi Jenssyni, Árna Jenssyni, Þóroddi Skafta-syni og John W. Sewell. Kærumál. Frávísunardómur staðfestur	27 $\frac{7}{5}$	1220
124. Félagsmálaráðherra gegn Einari Jónassyni. Kæru-mál. Skipti. Ríkisábyrgð	27 $\frac{7}{5}$	1226
125. Ákærvaldið gegn Lárusi Svavarssyni. Kærumál. Gæsluvarðhald	27 $\frac{7}{5}$	1232
126. Ákærvaldið gegn Gesti Guðjóni Sigurbjörnssyni. Manndráp. Þjófnaður	30 $\frac{0}{5}$	1234
127. Ákærvaldið gegn Sigurði Jónssyni. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum	31 $\frac{7}{5}$	1245
128. Ákærvaldið gegn Helgu Gísladóttur. Ávana- og fíkniefni. Brot gegn lögum nr. 65/1974. Eignarupp-taka	31 $\frac{7}{5}$	1257
129. Kristján Pétursson gegn Vélsmiðjunni Loga h.f. Útivistardómur	$\frac{1}{6}$	1276
130. Geir Viðar Vilhjálmsson gegn Alþýðubankanum h.f., Landsbanka Íslands, Póst- og símamálastofn-un og Rafmagnsveitum ríkisins. Útivistardómur. Ómaksbætur	$\frac{1}{6}$	1276
131. Guðný Jónsdóttir gegn Carli J. Eiríkssyni. Úti-vistardómur	$\frac{1}{6}$	1277
132. Guðmundur Davíðsson gegn Guðna Hans Bjarna-		

	Dómur	Bls.
syni. Skuldamál. Verksamningur	$\frac{1}{6}$	1277
133. M gegn K og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs og dómsmálaráðherra f. h. dómsmálaráðuneytisins. Stjórnsýsla, Barnalög. Synjað um endurgreiðslu meðlags	$\frac{6}{6}$	1280
134. Sigurjón Ari Sigurjónsson gegn Ragnari Halldóri Hall skiptaráðanda í Reykjavík f. h. þrotabús Þryms h.f. Gjaldþrotaskipti. Frávísun. Sératkvæði .	$\frac{6}{6}$	1288
135. Valur Vilhjálmsson gegn Ragnari Halldóri Hall, skiptaráðanda í Reykjavík, f. h. þrotabús Þryms h.f. Gjaldþrotaskipti. Frávísun. Sératkvæði	$\frac{6}{6}$	1293
136. Póst- og símamálastofnunin gegn Arnþóri Þórólfs-syni. Opinberir starfsmenn. Sýknað af skaðabóta-kröfu vegna fjárvörslu. Lögaldsgerð úr gildi felld	$\frac{6}{6}$	1297
137. Kjartan Einarsson og Katrín Ingólfssdóttir gegn Bjarna Má Ragnarssyni. Frestur	$\frac{6}{6}$	1307
138. Bjarni Már Ragnarsson gegn Kjartani Einarssyni og Katrínu Ingólfssdóttur. Frestur	$\frac{6}{6}$	1308
139. Bjarni Már Ragnarsson gegn Pétri Gunnlaugssyni. Frestur	$\frac{6}{6}$	1309
140. Bergur Haraldsson gegn Áka Jónssyni og Sjóvá-tryggingafélagi Íslands h.f. Bifreiðar. Skaðabótamál	$\frac{7}{6}$	1310
141. Ákærvaldið gegn Matthíasi Garðarssyni. Bann gegn hundahaldi. Sératkvæði	$\frac{7}{6}$	1318
142. Ákærvaldið gegn Reginu Stefnsdóttur. Bann við hundahaldi. Sératkvæði	$\frac{7}{6}$	1322
143. Saltsalan h.f. gegn Landssambandi vörubifreiðastjóra vegna Félags vörubílaeigenda, Hafnarfirði, og Vörubílstjórafélagsins Þróttar og gagnsök. Atvinnuréttindi vörubifreiðastjóra. Lögbannsgerð úr gildi felld. Sératkvæði	$\frac{8}{6}$	1327
144. B.J.G. h.f. og Norðurverk h.f. gegn Vörubílstjórafélagi Suður-Þingeyjarsýslu og gagnsök. Atvinnuréttindi vörubifreiðastjóra. Lögbannsgerð úr gildi felld. Sératkvæði	$\frac{8}{6}$	1342
145. Ákærvaldið gegn Antoni Ófeigi Antonssyni. Skjalafals. Tékkar. Fjársvik. Fyrning sakaratriðis. Eigi dæmt um skaðabótakröfur. Sératkvæði	$\frac{8}{6}$	1350
146. Höfn h.f. gegn Sveinbirni Árnasyni h.f. Skip. Þinglýsing. Úthlutun uppboðsandvirðis	$\frac{8}{6}$	1374
147. Ákærvaldið gegn Guðmundi Elvari Vestmann Guðmundssyni. Ómerking. Heimvísun. Sératkvæði	$1\frac{4}{6}$	1390
148. Ægir Ómar Hraundal gegn Magnúsi Fr. Árnasyni og gagnsök. Líkamsmeiðingar. Skaðabótamál. Lög-		

	Dómur	Bls.
haldsgerð staðfest. Sératkvæði	23/6	1399
149. Magnús Magnússon og Hagtrygging h.f. gegn Jóni Emilssyni og gagnsök. Bifreiðar. Skaðabótamál. Sératkvæði	23/6	1423
150. Hafnarbíó h.f. gegn Páli S. Pálssyni hrl. f. h. Filmverkuurkantor De DAM B.V. og gagnsök. Skuldamál. Vextir. Sératkvæði	23/6	1447
151. Hekla h.f. gegn Húsbyggingarsjóði Framsóknarfélaganna í Reykjavík og Hótel Heklu. Vörumerki. Firma. Sératkvæði	24/6	1458
152. Ákærvaldið gegn Má Kjartanssyni. Kærumál. Gæsluvarðhald	24/6	1464
153. Valdstjórnin gegn Guðmundi Þór Guðmundssyni. Kærumál. Bráðabirgðaoðkuleyfissvipting felld niður	27/6	1467
154. Steypustöðin h.f. gegn Jóni Sigvaldasyni. Lausafjárkaup. Gallar. Kvörtun. Fyrning. Sératkvæði ..	27/6	1469
155. Haukur Leósson gegn Gjaldheimtunni í Reykjavík, Framkvæmdasjóði Íslands, Landsbanka Íslands, Útvegsbanka Íslands, Sparisjóði vélstjóra, Jóni Magnússyni, Boga Ingimarssyni, Guðmundi Jónssyni, Magnúsi Fr. Árnasyni, Ara Ísberg, Oliufélaginu Skeljungi hf., Huxley Ólafssyni, Diðrik Sigurðssyni, Reinholt Kristjánssyni, Jóni Ingólfssyni, Hirti Torfasyni, Einari Bergmann, Pétri Valdimarssyni, Grétari Haraldssyni, Iðnaðarbanka Íslands h.f., Hörpu h.f., Ölgerðinni Agli Skallagrímssyni h.f., Gunnari Sæmundssyni, Sveini Finnssyni f. h. dánarbús Baldvins K. Sveinbjörnssonar, Einari Sigurðssyni, Lífeyrissjóði starfsmanna ríkisins, Þórarni Árnasyni, Tómasi Zoëga og Jónasi Gústafssyni borgarfégeta. Uppboðsgerð staðfest. Sératkvæði ..	29/6	1497
156. Guðmundur Einarsson gegn Herðisi Tryggvadóttur og gagnsök. Fasteignakaup. Gallar. Skaðabætur ..	29/6	1508
157. Vegagerð ríkisins gegn eigendum Neðra Dals I og II, Ingólfi Ingvarssyni, Guðrúnu Auðunsdóttur, Ólafi Helga Auðunssyni, Hafsteini Auðunssyni, Ingigerði Önnu Auðunsdóttur, Hálfðáni Auðunsyni, Jónatan Jakobssyni, Konráði Óskari Auðunssyni, Valdimar Auðunssyni, Kristjönu Kristófersdóttur, dánarbúi Vigdísar Kristófersdóttur, Guðrúnu Geirsdóttur, Láru Leifsdóttur, Hrönn Leifsdóttur og Auðunni Leifssyni og gagnsök. Eignarnámsbætur. Vegalög	29/6	1538
158. Lífeyrissjóður verslunarmanna gegn veðdeild Landsbanka Íslands f. h. Húsnæðisstofnunar ríkis-		

	Dómur	Bls.
ins vegna Byggingarsjóðs ríkisins. Uppboðsmál. Gildi veðréttar	29/6	1559
159. Ákærvaldið gegn Úlfari Þormóðssyni. Kærumál. Hald á munum. Sératkvæði	25/7	1568
160. Ákærvaldið gegn Lee Reyni Freer. Kærumál. Gæsluvarðhald	26/7	1572
161. Danielle Somers Jónsson og Ólafur Rafn Jónsson gegn Grímu Guðmundsdóttur. Kærumál. Réttarfar. Ómerking	9/8	1573
162. Ákærvaldið gegn Hallgrími Thorsteinsson. Kærumál. Dómssátt úr gildi felld	29/8	1576
163. Ákærvaldið gegn Símoni Wium. Kærumál. Gæsluvarðhald	30/8	1578
164. Ákærvaldið gegn Jóni Helga Bjarnasyni. Þjófnaður. Reynslulausn. Skilorðsrof	16/9	1581
165. Valdstjórnin gegn A. Lögræði. Sýknað af kröfu um sviptingu sjálfræðis. Sératkvæði	20/9	1584
166. Örn S. Agnarsson gegn Sigurði Ó. Jónssyni og gagnsök. Skuldamál. Áfrýjun. Gagnsök vísað frá Hæstarétti	22/9	1591
167. Pétur Ingólfsson f. h. Verslunarinnar Viktoríu gegn Páli Arnóri Pálssyni hrl. f. h. S.A.R.L. ELGI. Lausafjárkaup. Vextir	27/9	1599
168. Haukur Leósson gegn Tómasi Zoëga. Kærumál. Útgáfa uppboðsafsals. Frávísun	28/9	1605
169. Ákærvaldið gegn Hallgrími Inga Hallgrímssyni. Sýknað af ákæru um tilraun til manndráps. Líkamsárás samkvæmt 2. mgr. 218. gr. alm. hegningarlaga. Tilraun til nauðgunar. Brot gegn 1. mgr. 220. gr. alm. hegningarlaga. Þjófnaður	29/9	1608
170. Ríkissaksóknari gegn yfirsakadómaranum í Reykjavík og Eggert Bjarna Arnórssyni. Kærumál. Frávísunardómur úr gildi felldur. Ákæra	30/9	1644
171. Auður R. Torfadóttir gegn Hafsteini Hjaltasyni. Útivistardómur	3/10	1652
172. Hörður Ólafsson gegn Erlu Bjarnadóttur og Jóni Skaftasyni, skiptaráðanda í Reykjavík. Útivistardómur	3/10	1653
173. Ólafur Baldursson gegn Þorsteini Sigurðssyni. Útivistardómur	3/10	1653
174. Jón Konráðsson gegn Hafðisi Sigurgeirsdóttur. Útivistardómur	3/10	1654
175. Jón Konráðsson gegn Sigurgeir Jónatanssyni. Útivistardómur	3/10	1654
176. Aðalgeir Sigurgeirsson gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs. Útivistardómur	3/10	1655

177. Daniel Ágústínusson gegn félagsmálaráðherra og forseta bæjarstjórnar Akraness f. h. bæjarstjórnarinnar. Stjórnsýsla. Tómlæti $\frac{3}{10}$ 1655
178. Tollstjórinn í Reykjavík gegn hafnarstjóranum í Reykjavík f. h. hafnarsjóðs og gagnsök. Lóðarleiga. Sératkvæði $\frac{5}{10}$ 1664
179. Haukur Magnússon gegn Halldóri Sigurgeirssyni, fulltrúa yfirborgarfégetans í Reykjavík, Kærumál. Kæra á hendur dómara samkvæmt niðurlagsákvæði 21. gr. laga nr. 75/1973 $\frac{5}{10}$ 1677
180. Ákærvaldið gegn Kristbírni Árnasyni. Fjádráttur $\frac{6}{10}$ 1679
181. Baldur Baldursson og Sigurjón H. Sigurjónsson gegn Jóhannesi Pálssyni og Rúnari Hartmannssyni. Lausafjárkaup. Riftun $\frac{6}{10}$ 1683
182. Ákærvaldið gegn Júlíusi Einarssyni. Brot gegn áfengislögum $\frac{7}{10}$ 1698
183. Bæjarútgerð Reykjavíkur gegn Hlöðver Aðalsteinsyni. Vinnusamningur. Sjómannalög. Sératkvæði .. $\frac{11}{10}$ 1707
184. Ákærvaldið gegn Jóni Sigurðssyni. Verðlagsbrot. . $\frac{13}{10}$ 1714
185. Dælubílar sf. gegn Agli Stefánssyni. Vinnuslys. Skaðabótamál $\frac{13}{10}$ 1718
186. Þorgeir Gunnlaugsson og Hagtrygging hf. gegn Jóni Kristni Höskuldssyni. Bifreiðar. Skaðabótamál. Sératkvæði $\frac{17}{10}$ 1730
187. Ákærvaldið gegn Sigrúnu Jónu Eyjólfsdóttur. Ávana og fíkniefni. Brot gegn lögum nr. 65/1974. Eignarupptaka $\frac{19}{10}$ 1736
188. Nonni h.f. gegn Fiskverkun Bessa B. Gíslasonar h.f. og gagnsök. Umsýsla $\frac{21}{10}$ 1740
189. Erlingur B. Thoroddsen gegn Ragnari Halldóri Hall borgarfégeta f. h. þrotabús Sælgætisgerðarinnar Vikings h.f. Gjaldþrotaskipti. Forgangsröð kröfu .. $\frac{24}{10}$ 1751
190. Jón Oddsson gegn Ingólfinu Eggertsdóttur. Lögmannspóknun $\frac{25}{10}$ 1754
191. Ragnar Guðmundsson gegn Ruth Einarsdóttur Birgi Harðarsyni og Kristínu Kristjánsdóttur. Ómerking. Heimvísun $\frac{25}{10}$ 1766
192. Orkuvirki h.f. gegn Lífeyrissjóði rafiðnaðarmanna. Orlofssjóðsiðgjald. Synjað lögtaks $\frac{26}{10}$ 1775
193. Sigurgeir Jónsson og Sjóvátryggingafélag Íslands h.f. gegn Sigurði Karlssyni. Bifreiðar. Skaðabótamál $\frac{28}{10}$ 1779
194. Ákærvaldið gegn Antony Lee Bellere. Kærumál. Gæsluvarðhald $\frac{28}{10}$ 1785
195. Flugleiðir h.f. gegn Radióstofu Vilbergs og Þor-

	Dómur	Bls.
steins. Flugfarmbréf	3 $\frac{1}{10}$	1787
196. Gústav Sigvaldason gegn Jóhanni Má Jóhannssyni og Þóreyju Jónsdóttur fyrir eigin hönd og ófjárráða barna þeirra, Jóns Axels Jóhannssonar og Stellu Hrannar Jóhannsdóttur, og gagnsök. Ábúðarlög. Skaðabótamál	3 $\frac{1}{10}$	1802
197. Ákærvaldið gegn Kristjáni Erni Kristjánssyni. Kærumál. Gæsluvarðhald	3 $\frac{1}{10}$	1807
198. Ákærvaldið gegn Guðbjörgu Lindu Kjærnested. Bifreiðar. Manndráp að gáleysi. Brot gegn umferðarlögum	2 $\frac{1}{11}$	1811
199. Ákærvaldið gegn Natan Þór Harðarsyni og Herði Gunnari Ingólfssyni. Ávana- og fíkniefni. Brot gegn lögum nr. 65/1974	3 $\frac{1}{11}$	1813
200. Ragnar Kristinsson og Eimskipafélag Íslands h.f. gegn Úlfari Guðmundssyni og gagnsakir. Vinnuslys. Skaðabótamál. Vextir. Sératkvæði	7 $\frac{1}{11}$	1826
201. Ákærvaldið gegn Ólafi Kalmanni Hafsteinssyni. Þjófnaður. Hylming. Ávana- og fíkniefni. Brot gegn lögum nr. 65/1974. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum	8 $\frac{1}{11}$	1847
202. Jón Oddsson gegn Ríkharði J. Björgvinssyni og Ríkharði J. Björgvinsson gegn Jóhannesi Sveinbjörnssyni og Jóni Oddssyni. Fasteignasala. Umboð. Krafa um ógildingu kaupsamnings. Skaðabætur	10 $\frac{1}{11}$	1867
203. Time, Incorporated, gegn Frjálsu framtaki h.f. Vörumerki. Sératkvæði	10 $\frac{1}{11}$	1894
204. Jóna Hjaltadóttir og Samvinnutryggingar g.t. gegn Agnari Eggert Jónssyni og Guðrúnu Unni Rafnsdóttur. Bifreiðar. Skaðabótamál	10 $\frac{1}{11}$	1905
205. Vonin h.f. gegn Birgi Guðmundssyni, Guðmundi R. Guðmundssyni, Halldóri Guðmundssyni og Ríkharði Mássyni sýslumanni. Kærumál. Frávísun. Leiðrétting	11 $\frac{1}{11}$	1913
206. Ákærvaldið gegn Kristjáni Aðalsteinssyni. Kærumál. Gæsluvarðhald	11 $\frac{1}{11}$	1915
207. Ingibjörg Pálsdóttir gegn Trésmiðjunni h.f. Skuldamál	11 $\frac{1}{11}$	1918
208. Ríkisútvarpið gegn Hreiðari Jónssyni, Kærumál. Frávísunardómur úr gildi felldur. Heimvísun	11 $\frac{1}{11}$	1935
209. Guðmundur B. Guðmundsson gegn Jóhanni P. Andersen. Fasteignakaup. Vísitölutryggð veðskuld. Sératkvæði	15 $\frac{1}{11}$	1938
210. Ákærvaldið gegn Niels Adolf Ársælssyni. Ákæra fyrir fiskveiðibrot. Réttarfar. Frávísun	16 $\frac{1}{11}$	1948

211. Ákærvaldið gegn Tryggva Bjarna Kristjánssyni. Skjalafals. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum. Ítrekun. Reynslulausn. Skilorð. Sératkvæði	16/11	1958
212. Guðmundur Sigurðsson gegn Jóni Steinari Gunnlaugssyni. Tékkamál. Vextir	18/11	1963
213. Ragnheiður Stefánsdóttir gegn Bjarna Helgasyni og gagnsök. Hjón. Búskipti við skilnað. Sératkvæði	18/11	1967
214. Ríkisútvarpið gegn Svölu Hannesdóttur. Höfundarlög. Leikstjórn á kvikmynd	18/11	1974
215. Ákærvaldið gegn Sigurbirni Bjarnasyni. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum. Ítrekun	22/11	1983
216. Ákærvaldið gegn Sigurði Þór Sigurðssyni. Ávana- og fíkniefni. Brot gegn lögum nr. 65/1974 og 173. gr. a almennra hegningarlaga. Eignarupptaka. Sératkvæði	23/11	1997
217. Ákærvaldið gegn Péttri Blöndal Gíslasyni. Ávana- og fíkniefni. Brot gegn lögum nr. 65/1974. Eignarupptaka	24/11	2026
218. Ákærvaldið gegn Eggert Bjarna Arnórssyni. Ávana- og fíkniefni. Brot gegn lögum nr. 65/1974 og 173. gr. a. almennra hegningarlaga. Eignarupptaka	29/11	2035
219. Valdis Bjarnadóttir gegn Arkitektastofunni s.f. Vinnusamningur. Kröfu um fæðingarorlof hafnað ..	30/11	2059
220. Friðgeir S. Haraldsson og Oddur Jónsson gegn Ásgeiri Björnssyni. Hefð. Sératkvæði	1/12	2076
221. Ákærvaldið gegn Steingrími Þórissyni. Umboðssvik. Skjalafals. Skilorð	1/12	2088
222. Ákærvaldið gegn Einari Geirdal Guðmundssyni. Skjalafals. Skilorð	2/12	2093
223. Guðmundur Tómasson gegn Ólafi Róbert Ingibjartssyni og gagnsök. Skuldamál. Bilaleiga. Húftrygging	2/12	2099
224. Herjólfur h.f. gegn Eðvarð Jónssyni og gagnsök. Verksamningur. Sjómannalög. Sératkvæði	2/12	2111
225. Þórður Þórðarson gegn Hafðisi Magnúsdóttur. Kærumál. Krafa um ógildingu hjúskapar. Frávísunardómur staðfestur	5/12	2130
226. K gegn M. Hjón. Búskipti. Kaupmáli	5/12	2134
227. Ragnhildur Helgadóttir vegna dánarbús Samúels Jónssonar gegn Hirti Kristjánssyni. Fasteignakaup. Afsláttur að tiltölu. Matsgerð. Sératkvæði	7/12	2148
228. Ákærvaldið gegn Pálmari Magnússyni. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum. Ákæra	8/12	2166

	Dómur	Bls
229. Vinnustofan Klöpp h.f. gegn Volta h.f. Fasteign. Hönnun. Gallar. Skaðabætur	8/12	2174
230. Orlofsheimilaskjöldur múrara gegn sýsluvegasjóði Árnassýslu. Vegaskattur. Lögtak	13/12	2183
231. Jón Ólafsson gegn sýsluvegasjóði Árnassýslu. Vega- skattur. Synjað um lögtak	13/12	2187
232. Múrarafélag Reykjavíkur gegn sýsluvegasjóði Árnassýslu. Vegaskattur. Lögtak	13/12	2191
233. Theódóra h.f. gegn Gústaf Þór Tryggvasyni hdl. f. h. Topcoat Ltd. og gagnsök. Lausafjárkaup. Samningar	14/12	2194
234. Verslunarfélag Austurlands S.V.F. gegn Garðari Rúnari Sigurgeirssyni vegna Borgarkjörs. Kæru- mál. Frávísunardómur staðfestur	14/12	2200
235. Ákærvaldið gegn Kristjáni Erni Kristjánssyni. Kærumál. Gæsluvarðhald	15/12	2202
236. Ákærvaldið gegn Birgi Björnssyni. Bifreiðar. Brot gegn umferðarlögum	16/12	2205
237. Friðrik Friðriksson og Sigurður B. Karlsson gegn Guðmundi Rósmundssyni, Benedikt Guðmundssyni, Páli Guðmundssyni og Hólmsteini Guðmundssyni og gagnsök. Lausafjárkaup. Gallar. Skaðabætur ..	19/12	2211
238. Gunnar H. Pálsson, Sigrún S. Pálsdóttir, Brynjólfur Ámundason, Guðrún Ámundadóttir, Sigmundur Ámundason og Ingimar Ámundason gegn Jóni Skaftasyni skiptaráðanda í Reykjavík. Kærumál. Erfðamál. Opinber skipti	19/12	2219
239. Petra J. Aradóttir, Ragnheiður Aradóttir, Guðrún Aradóttir, Sjöfn Marta Haraldsdóttir og Eygló Haraldsdóttir gegn skiptaráðandanum í Reykjavík. Kærumál. Skipti. Mat lausafjármuna. Erfðafjár- skattur. Sératkvæði	19/12	2225
240. Ágúst G. Breiðdal gegn Kristni Sigurðssyni. Vextir. Málskostnaður. Löghald	20/12	2231
241. Bílafell h.f. gegn Jóni Haraldssyni. Þóknun fyrir arkitektastörf. Sératkvæði	20/12	2237
242. Friðrik Þórðarson gegn Jóni Sigursteinssyni. Gagnaöflun	21/12	2246
243. Sigurður Þorvaldsson og Hagtrygging h.f. gegn Guðmundi Jónassyni h.f. Bifreiðar. Skaðabóta- mál	21/12	2247
244. Gríma Guðmundsdóttir gegn Danielle Somers Jóns- son og Ólafi Rafni Jónssyni. Aðför. Útburðargerð. Sératkvæði	21/12	2252
245. Ákærvaldið gegn Kristjáni Aðalsteinssyni. Kæru-		

mál. Gæsluvarðhald	27/12	2260
246. Ákærvaldið gegn Gunnari Lunddal Friðrikssyni.		
Kærumál. Gæsluvarðhald	27/12	2264

II. NAFNASKRÁ.

A. Einkamál.

Adolf Smith	684
Aðalgeir Sigurgeirsson	1655
Agnar Eggert Jónsson	1905
Almennar Tryggingar h.f.	316, 971
Alþýðubankinn h.f.	1276
Andersen, Jóhann P.	1938
Anna Aradóttir, dánarbú	381
Anna Þorbjörg Kristjánsdóttir	1110
Ari Ísberg	371, 1497
Arkitektastofan s.f.	2059
Arnalds, Laufey	421
Arnpór Þórólfsson	1297
Auðunn Leifsson	1538
Auður R. Torfadóttir	1652
Ágúst G. Breiðdal	2231
Áki Jónsson	1310
Árni Jensson	1220
Ársæll Ársælsson	123
Ása Jóhannsdóttir	421
Ásgeir Björnsson	2076
Ástvaldur Benediktsson	1063
B.J.G. h.f.	1342
Baldur Baldursson	1683
Baldvin K. Sveinbjörnsson, dánarbú	1497
Benedikt Bogason	306
Benedikt Guðmundsson	2211
Benedikt Valgeirsson	691
Bergmann Einar	1497
Bergur Haraldsson	1310
Birgir Guðmundsson	1913
Birgir Harðarson	1766
Bilafell h.f.	2237
Þjarni Helgason	1967
Þjarni Jónsson	132
Þjarni Már Ragnarsson	1308, 1309
Þjörgvin Sigurðsson hæstaréttarlögmaður	260, 281
Þjörn Gíslason, dánarbú	421
Þjörn Pétursson & Co. h.f.	643

Björn Thoroddsen	2
Bogi Ingimarsson	371, 1497
Bogi Nilsson, skiptaráðandi í Suður-Múlasýslu	415
Borgarstjórinn í Reykjavík, f. h. borgarsjóðs	44, 541, 787
Brauðgerð Kr. Jónssonar & Co.	834
Breiðdal, Ágúst G.	2231
Breiðfjörð, Guðbjörn	1063
Briem, Jón G.	371
Brynjólfur Ámundason	2219
Búnaðarbanki Íslands	43
Byggingarfélagið Ós h.f.	421
Byggingarnefnd fyrir íbúðir aldraðra á Hvammstanga	403
Byggingarsjóður ríkisins	1539
Bæjarútgerð Reykjavíkur	1707
Böðvar Bragason, skiptaráðandi í Rangárvallasýslu	701
Carl J. Eiríksson	1277
Christiansen, Þórunn	2
Dagbjört Halldórsdóttir	421
Danielle Somers Jónsson	715, 1573, 2252
Daníel Ágústínusson	1655
Dánarbú Baldvins K. Sveinbjörnssonar	1497
Dánarbú Björns Gíslasonar	421
Dánarbú Kristjáns Helgasonar	316
Dánarbú Lúðvíks Karlssonar	316
Dánarbú Samúels Jónssonar	2148
Dánarbú Stefáns Stefánssonar	233
Dánarbú Valdimars Þórðarsonar	787
Dánarbú Vigdísar Kristófersdóttur	1538
Dánarbú Önnu Aradóttur	381
Diðrik Sigurðsson	1497
Douglas Kintzinger	546
Dómsmálaráðherra	621
Dómsmálaráðherra f. h. dómsmálaráðuneytisins	1280
Dælubílar s.f.	1718
Eðvarð Jónsson	2111
Eggert Jónsson	1063
Eggert Ó. Sigurðsson	701
Egill Stefánsson	1718
Eigandi Selja	132
Eigandi Skarðs	770
Eigendur Borga	124
Eigendur Kothrauns	132
Eigendur Neðra Dals I og II	1538
Eimskipafélag Íslands h.f.	1826
Einar Bergmann	1497
Einar Flygenring	97

	Bls.
Einar Gunnar Bollason	474
Einar Ingimundarson, bæjarfógeti í Garðakaupstað	963
Einar Jónasson	1226
Einar Mathiesen	1
Einar Sigurðsson	1497
Eiríkur Pálsson	1055
Elínbiörg Eggertsdóttir	1220
Enni h.f.	254
Erla Bjarnadóttir	1653
Erlingur B. Thoroddsen	1751
Erlingur Magnússon	898
Erna Mathiasen	1
Eygló Haraldsdóttir	2225
Eygló Ólöf Haraldsdóttir	381
Ferðamiðstöðin h.f.	673
Ferðaskrifstofan Útsýn	1071
Félag vörubílaeigenda	1327
Félagsmálaráðherra	1226, 1655
FH vídeóleigan	412
Filmverkuurkantor De DAM B.V.	1447
Fiskmiðlun Suðurnesja h.f.	392
Fiskverkun Bessa B. Gíslasonar	1740
Fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs 145, 474, 495, 509, 523, 574, 621, 661, 898, 906, 1280,	1655
Flugleiðir h.f.	1787
Flygenring, Einar	97
Flygenring, Sigurður	97
Forseti bæjarstjórnar Akraness f. h. bæjarstjórnarinnar	1655
Framkvæmdasjóður Íslands	1497
Framkvæmdastofnun ríkisins	371
Friðgeir S. Haraldsson	2076
Friðrik Ásmundsson	260
Friðrik Friðriksson	2211
Friðrik Þórðarson	2246
Friðlást Framtak h/f	1894
G.T. húsgögn	971
Garðar Rúnar Sigurgeirsson	2200
Geir Viðar Vilhjálmsson	1276
Gísli Gestsson	1071
Gjaldheimtan í Reykjavík	371, 1497
Grétar Haraldsson	371, 1497
Gríma Guðmundsdóttir	715, 2252
Guðbergur Davíð Davíðsson	451
Guðbjörn Breiðfjörð	1063
Guðjón Jóhannsson	635
Guðjón Ómar Hauksson	573

Guðmundur B. Guðmundsson	1938
Guðmundur Davíðsson	1277
Guðmundur Einarsson	1508
Guðmundur Halldórsson	124
Guðmundur Jónsson	371, 1497
Guðmundur R. Guðmundsson	1913
Guðmundur Rósmundsson	2211
Guðmundur Sigurðsson	1963
Guðmundur Tómasson	2099
Guðni Hans Bjarnason	1277
Guðni Pálsson	281
Guðni Þórðarson	549
Guðný Indriðadóttir	451
Guðný Jónsdóttir	1277
Guðný Valtýsdóttir	224
Guðríður Friðriksdóttir	316
Guðrún Aradóttir	381, 2225
Guðrún Auðunsdóttir	1538
Guðrún Ámundadóttir	2219
Guðrún Geirsdóttir	1538
Guðrún Unnur Rafnsdóttir	1905
Gunnar Alfreðsson	923, 936
Gunnar H. Pálsson	2219
Gunnar Ólafsson & Co. hf.	1179
Gunnar Sigurðsson	1156
Gunnar Sæmundsson	1497
Gunnar Viðar Geirsson	971
Gunnlaugur Eggertsson	1063
Gunnlaugur Traustason	971
Gústaf Þór Tryggvason héraðsdómslögmaður	2194
Gústav Sigvaldason	1802
Gylfi Pálmason	1063
Hafdis Magnúsdóttir	2130
Hafdis Sigurgeirsdóttir	861, 1654
Hafnarbíó h.f.	1447
Hafnarstjórinn í Reykjavík	1664
Hafsteinn Auðunsson	1538
Hafsteinn Baldvinsson, hæstaréttarlögmaður	523
Hafsteinn Hjaltason	1652
Hagtrygging h.f.	887, 1036, 1423, 1730, 2247
Halldór Guðmundsson	1913
Halldór Júlíusson	1
Halldór Sigurgeirsson, fulltrúi yfirborgarfégetans	1677
Hallgrímur B. Geirsson	371
Hanna Guðmundsdóttir	421
Harpa h.f.	1497

	Bls.
Haukur Leósson	371, 1497, 1605
Haukur Magnússon	1677
Hákon Árnason, hæstaréttarlögmaður	643
Hákon M. Magnússon	906
Hálf dán Auðunsson	1538
Háskólabíó	412
Heimir Ágústsson	1063
Heimir Jensson	1220
Hekla h.f.	1458
Helgi Heiðar Georgsson	923
Helgi Jónsson	247
Helgi Steinar Karlsson	85
Herbert Ólason	43
Herdís Tryggvadóttir	1508
Herjólfur h.f.	2111
Higgins, Louis H.	145
Hildibrandur Bjarnason	132
Hildigunnur Gunnarsdóttir	44
Hilmar Fr. Guðjónsson	421
Hilmir Vilhiálmsson	621
Hjálmar Pálmason	1063
Hiörtur Kristjánsson	2148
Hiörtur Torfason	371, 1497
Hlöðver Aðalsteinsson	1707
Hólmsteinn Guðmundsson	2211
Hótel Hekla	1458
Hrafnhildur Helgadóttir	316
Hraundal. Ægir Ómar	1399
Hreiðar Jónsson	1935
Hreppsnefnd Grímsneshrepps	85
Hrönn Ágústsdóttir	865
Hrönn Leifsdóttir	1538
Hugsanlegir rétthafar að fasteigninni Einarsnesi 28	104
Huxley Ólafsson	1497
Húsbyggingasjóður Framsóknarfélaganna í Reykjavík	1458
Húsnæðisstofnun ríkisins	1559
Höfn h.f.	1374
Hörður Ólafsson	1653
Iðnaðarbanki Íslands h.f.	1497
Ingibjörg Eggertsdóttir	701
Ingibjörg Pálsdóttir	1918
Ingigerður Anna Auðunsdóttir	1538
Ingimar Ámundason	2219
Ingólfína Eggertsdóttir	1754
Ingólfur Guðbrandsson	1071

Ingólfur Guðnason	403
Ingólfur Ingvarsson	1538
Ingólfur Sveinsson	1063
Ingvar Björnsson, héraðsdómslögmaður	474
Innheimtumaður ríkisins í Garðakaupstað	977, 1002
Ísberg, Ari	371, 1497
Ísleifur Haraldsson	1129
Jakob Ágústsson	1063
Jarðeignadeild Landbúnaðarráðuneytisins	180
Jensína Sigurgeirsdóttir	887
John W. Sewell	1220
Jóhann Kristjánsson	316
Jóhann Már Jóhannsson	1802
Jóhann P. Andersen	1938
Jóhannes Arason	673
Jóhannes Pálsson	1683
Jóhannes Sveinbjörnsson	1867
Jón Axel Jóhannsson	1802
Jón Bjarnason	132
Jón Bjarnason	2
Jón E. Jakobsson	69
Jón G. Briem	371
Jón Guðmundsson	1063
Jón Gunnar Zoëga, héraðsdómslögmaður	495, 573
Jón Haraldsson	2237
Jón Ingólfsson	371, 1497
Jón Konráðsson	851, 861, 1654
Jón Kristinn Höskuldsson	1730
Jón Magnússon	371, 1497
Jón Oddsson	1754, 1867
Jón Ólafsson	2187
Jón Ólafsson	403
Jón Ólafsson, hæstaréttarlögmaður	509
Jón S. Ögmundsson	574
Jón Sigursteinsson	2246
Jón Sigvaldason	1469
Jón Skaftason, skiptaráðandi í Reykjavík	1653, 2219
Jón Steinar Gunnlaugsson	1963
Jón Vilhjálmsen	240, 247
Jóna Hjaltadóttir	1905
Jónas Gústafsson, borgarfégeti	69, 371, 1497
Jónatan Jakobsson	1538
Jónína Jónsdóttir	421
Júðódeild Ármanns	921
Jökull h.f.	971

	Bls.
K. J. Steingrímsson s.f.	1110
Katrín Ingólfssdóttir	1307, 1308
Katrín Valentínusdóttir	63
Kintzinger, Douglas	546
Kjartan Einarsson	1307, 1308
Kjartan Jónsson	421
Kjartan Reynir Ólafsson, hæstaréttarlögmaður	549
Knattspyrnufélagið Fram	546
Konráð Óskar Auðunsson	1538
Kothraun, eigendur	132
Kristinn Sigurðsson	2231
Kristinn Sigurjónsson	371
Kristinn Sveinsson	635
Kristín Kristjánsdóttir	1766
Kristjana Kristófersdóttir	1538
Kristján Helgason, dánarbú	316
Kristján Pétursson	1276
Landbúnaðarráðherra	381, 1055, 1063
Landeigendafélag Laxár og Mývatns	1196
Landssamband vörubifreiðastjóra	1327
Landsbanki Íslands	371, 1276, 1497
Laufey Arnalds	421
Laugarásbíó	412
Lára Leifsdóttir	1538
Lífeyrissjóður rafiðnaðarmanna	1775
Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins	371, 1497
Lífeyrissjóður Verkfræðingafélags Íslands	306
Lífeyrissjóður verslunarmanna	1559
Loftur Hilmar Jónsson	921
Louis H. Higgins	145
Lúðvík Karlsson, dánarbú	316
Magnús Eiríksson	421
Magnús Fr. Árnason	371, 1399, 1497
Magnús Leópoldsson	523
Magnús Magnússon	1423
Magnús Óskar Ólafsson	1142
Magnús Þorleifsson	977, 1002
Marc Aurel	643
Margrét Magnúsdóttir	923, 936
María Ástmarsdóttir	104
María Magnúsdóttir	1220
Mathiassen, Erna	1
Málmtækni s.f.	661
Múrarafélag Reykjavíkur	2191
Neðri Dalur I og II, eigendur	1538

Nonni h.f.	1740
Norðurverk h.f.	1342
Oddur Jónsson	2076
Oliufélagið Skeljungur h.f.	1497
Olsen, Valdimar	495
Orkustofnun	661
Orkuvirki h.f.	1775
Orlofsheimilaskjöldur múrara	2183
Ólafur Axelsson	371
Ólafur Baldursson	2, 1653
Ólafur Björnsson	421
Ólafur Gíslason	392
Ólafur Helgi Auðunsson	1538
Ólafur Hjaltalín Torfason	132
Ólafur Lárusson	770
Ólafur Rafn Jónsson	715, 1573, 2252
Ólafur Róbert Ingibjartsson	2099
Ólafur Þórhallsson	1063
Óli Matthías Einarsson	97
Ólöf Magnúsdóttir	691
Ómar Egilsson	63
Ómar Haffjörð Harðarson	963
Ósgerði s.f.	180
Páll Arnar Georgsson	936
Páll Arnór Pálsson, hæstaréttarlögmaður	1447, 1599
Páll Breiðdal Samúelsson	963
Páll Guðmundsson	2211
Páll Magnússon	1196
Perlus Cruises Company Ltd.	549
Petra J. Aradóttir	381, 2225
Pétur Gunnlaugsson	1309
Pétur Ingólfsson	1539
Pétur Valdimarsson	1497
Póst- og símamálastofnunin	1276, 1297
Radíóstofa Vilbergs og Þorsteins	1787
Rafmagnsveitur ríkisins	1276
Ragnar Guðmundsson	1766
Ragnar Halldór Hall, borgarfégeti	1751
Ragnar Halldór Hall, skiptaráðandi í Reykjavík	233, 1288, 1293
Ragnar Kristinsson	1826
Ragnheiður Aradóttir	381, 2225
Ragnheiður Stefánsdóttir	1967
Ragnhildur Helgadóttir	2148
Ragnhildur Þórólfsdóttir	415
Rannsóknarstofnun fiskiðnaðarins	574

	Bls.
Rannveig Þórðardóttir	3
Reinhold Kristjánsson	371, 1497
Rithöfundasamband Íslands	381
Ríkharður J. Björgvinsson	1867
Ríkharður Másson, sýslumaður	1913
Ríkissaksóknari f. h. ríkissjóðs	474, 495, 509, 523, 898, 906
Ríkissjóður Íslands 523, 574, 621, 661, 898, 906, 1036, 1055, 1063,	1280, 1655
Ríkisútvarpið	1935, 1974
Ruth Einarsdóttir	1766
Rúnar Hartmannsson	1683
S.A.R.L. ELGI	1599
Saltsalan h.f.	1327
Samúel Jónsson, dánarbú	2148
Samvinnutryggingar g.t.	451, 1036, 1905
Sauðárkrókskaupstaður	770
Sel, eigandi	132
Sewell, John W.	1220
Sigmundur Ámundason	2219
Sigríður Sigurðardóttir	233
Sigríður Skúladóttir	691
Sigrún Jóhannsdóttir	316
Sigrún Jónsdóttir	89
Sigrún S. Pálsdóttir	2219
Sigurbjörn Björnsson	865
Sigurbjörn Eiríksson	509
Sigurður B. Karlsson	2211
Sigurður Flygenring	97
Sigurður H. Guðjónsson	371
Sigurður Karlsson	1779
Sigurður Ó. Jónsson	1591
Sigurður Stefánsson	233
Sigurður Vilhjálmsen	621
Sigurður Þorvaldsson	2247
Sigurður Örn Hjálmtýsson	1
Sigurgeir Jónatansson	851, 1654
Sigurgeir Jónsson	1779
Sigurjón Ari Sigurjónsson	1288
Sigurjón H. Sigurjónsson	1683
Sjávarútvegsráðherra	574
Sjólastöðin h.f.	1129, 1142, 1156
Sjóvátryggingafélag Íslands h.f.	1310, 1779
Sjöfn Marta Haraldsdóttir	381, 2225
Skarð, eigandi	770
Skarðshreppur	770

Skeifan h.f.	971
Skiptaráðandinn í Reykjavík	381, 2225
Smith, Adolf	684
Smith, Svanhvít	684
Snævar Ívarsson	834
Somers, Danielle Jónsson	715, 1573, 2252
Sólveig Kristjánsdóttir	316
Sparisjóður vélstjóra	371, 1497
Stefán Benkovic Mikaelsson	381
Stefán Einar Stefánsson	233
Stefán Jóhannsson	89
Stefán Stefánsson, dánarbú	233
Stefán Steinar Benediktsson	1063
Stefán Þorvaldsson	1
Steinar Vilhjálmsen	621
Stella Hrönn Jóhannsdóttir	1802
Steypustöðin h.f.	1469
Stjórn Rörsteypunnar h.f.	421
Strætisvagnar Reykjavíkur	541
Sun House A/S Ltd.	260, 281
Svala Hannesdóttir	1974
Svanhvít Smith	684
Svanþór Þorbjörnsson	240
Svava Þórðardóttir	621
Sveinbjörn Arnason h.f.	1374
Sveinn Daníelsson	1063
Sveinn Finnsson	1497
Sverrir h.f.	254
Sýsluvegasjóður Árnessýslu	2183, 2187, 2191
Theódóra h.f.	2194
Thoroddsen, Björn	2
Thoroddsen, Erlingur B.	1751
Time, Incorporated	1894
Tollstjórinn í Reykjavík	1664
Topcoat Ltd.	2194
Tómas Zoëga	1497, 1605
Trésmiðjan h.f.	1918
Tryggingastofnun ríkisins	224
Tryggvi Eggertsson	1063
Útanríkisráðherra f. h. ríkissjóðs	145
Úlfar Guðmundsson	1826
Úlfar Natanaelsson	123
Útvegsbanki Íslands	371, 1497
Valdimar Auðunsson	1538
Valdimar Olsen	495

	Bls.
Valdimar Þórðarson, dánarbú	787
Valdís Bjarnadóttir	2059
Valur Vilhjálmsson	1293
Veðdeild Landsbanki Íslands	1559
Vegagerð ríkisins	1538
Veðifélag Miðfirðinga	1055, 1063
Verðlagsstofnun	541
Verslunarfélag Austurlands S.V.F.	2200
Verslunin Viktoría	1599
Vestmannaeyjakaupstaður	1179
Vélsmiðjan Logi h.f.	1276
Vigdís Kristófersdóttir, dánarbú	1538
Vinnustofan Klöpp h.f.	2174
Volti h.f.	2174
Vonin h.f.	1913
Vörubílstjórafélagið Þróttur	1327
Vörubílstjórafélag Suður-Þingeyjarsýslu	1342
Zoëga, Jón Gunnar héraðsdómslögmaður	495, 573
Zoëga, Tómas	1497, 1605
Þorgeir Gunnlaugsson	1730
Þorkell Valdimarsson	3, 787
Þorsteinn Sigurðsson	1653
Þorvaldur Björnsson	1055
Þorvaldur Lúðvíksson	371
Þorvarður Júlíusson	1055
Þóranna Hafdís Þórólfsdóttir	415
Þórarinn Árnason	371, 1497
Þórður Þórðarson	2130
Þórey Jónsdóttir	1802
Þórey Ólafsdóttir	421
Þóroddur Skaftason	1220
Þóroddur Stefánsson	412
Þórunn Christiansen	2
Þrotabú Þryms h.f.	1288, 1293
Þrotabú Sælgætisgerðarinnar Víkings h.f.	1751
Þrymur h.f., þrotabú	1288, 1293
Ægir Ómar Hraundal	1399
Ævar Lúðvíksson	887
Ölgerðin Egill Skallagrímsson h.f.	1497
Örn Gíslason	1063
Örn S. Agnarsson	1591

B. *Opinber mál.*

Aðalsteinn Hallgrímsson	135
Andrés Magnússon	1021

Anton Ófeigur Antonsson	1350
Antony Lee Bellere	1785
Ágúst Símonarson	173
Bellere, Antony Lee	1785
Birgir Björnsson	2205
Björg Benjamínsdóttir	582
Blöndal, Pétur Gíslason	1034, 2026
Bóas Dagbjartur Bergsteinsson	1031
Clausen, Herluf Benny Gruber	442
Daníel Halldórsson	3
Daniel Pétursson	188
Eggert Bjarni Arnórsson	1644, 2035
Eggert Gunnþór Gunnarsson	1021
Egill Ragnars Guðjohnsen	947
Einar Geirdal Guðmundsson	2093
Eiríkur Örn Stefánsson	667
Erla Bolladóttir	1092
Erna Geirlaug Mathiesen	1212
Freer, Lee Reynir	1572
Friðbergur Leósson	140
Geirdal, Einar Guðmundsson	2093
Gestur Guðjón Sigurbjörnsson	1234
Gränz, Karvel	10
Grétar Magnússon	1044
Guðbjörg Linda Kjærnestad	1811
Guðjohnsen, Egill Ragnars	947
Guðmundur Elmar Vestmann Guðmundsson	1390
Guðmundur Þór Guðmundsson	1467
Guðmundur Sigurðsson	558
Gunnar Lunddal Friðriksson	2264
Gunnar Þór Geirsson	564
Gylfi Kristinn Sigurðsson	1021
Hallgrímur Ingi Hallgrímsson	1608
Hallgrímur Thorsteinsson	1576
Haukdal, Kristinn Snæfeld Styrmisson	304
Helga Gísladóttir	1257
Herluf Benny Gruber Clausen	442
Hörður Gunnar Ingólfsson	1818
Hörður Sigurjón Mýrdal Þórðarson	1021
Irmgard Steindórsson	877
Jóhann Þór Bjarnason	698
Jóhannes Ólafsson	109
Jón Helgi Bjarnason	1581
Jón Haukur Ólafsson	8
Jón Sigurðsson	1714

	Bls.
Jónas Kristjánsson	56
Július Einarsson	1698
Kalmann, Ólafur Hafsteinsson	1847
Karvel Gränz	10
Kjærnested, Guðbjörg Linda	1811
Kolbeinn Gauti Árnason	972
Kristbjörn Árnason	1679
Kristinn Snæfeld Haukdal Styrmisson	304
Kristján Aðalsteinsson	1915, 2260
Kristján Gunnar Hálfðánarson	124
Kristján Örn Kristjánsson	1807, 2202
Lárus Guðmundur Valdimarsson	680
Lárus Svavarsson	1232
Lee Reynir Freer	1572
Lunddal, Gunnar Friðriksson	2264
Mathiesen, Erna Geirlaug	1212
Matthías Garðarsson	1313
Már Kjartansson	1464
Mýrdal, Hörður Sigurjón Þórðarson	1021
Natan Þór Harðarson	1818
Niels Adolf Ársælsson	1948
Ottó Sigurðsson	168, 170
Ólafur Kalmann Hafsteinsson	1847
Óli Guðmundur Jónsson	406
Pálmar Magnússon	2166
Pétur Gíslason Blöndal	1034, 2026
Ragnheiður Valgarðsdóttir	1048
Regína Stefnisdóttir	1322
Ríkharður Örn Jónsson	466
Ríkissaksóknari	1644
Sigrún Jóna Eyjólfsdóttir	1736
Sigurbjörn Bjarnason	1988
Sigurbjörn Matthíasson	74
Sigurður Jónsson	1245
Sigurður Magnússon	71
Sigurður Þór Sigurðsson	106
Sigurður Ingi Svavarsson	1074
Sigurður Þór Sveinsson	1997
Sigurgeir Gunnarsson	654
Simon Wiium	1578
Snæbjörn Björnsson	825
Snæfeld, Kristinn Haukdal Styrmisson	304
Steingrímur Þórisson	2088
Thorsteinsson, Hallgrímur	1576
Trausti Tómasson	1096

Tryggvi Bjarni Kristjánsson	1958
Úlfar Þormóðsson	1568
Vestmann, Guðmundur Elmar Guðmundsson	1390
Wium, Simon	1578
Yfirsakadómarinn í Reykjavík	1644
Þorsteinn Geirsson	188
Örn Sigfússon	1168

III. SKRÁ

um lög og reglugerðir, samþykktir o. fl., sem vitnað er til
í LIV. bindi hæstaréttardóma.

1281, *Jónsbók.*

Kaupabálkur.

14. kap. — 1099.

20. kap. — 688, 689.

Mannhelgisbálkur.

13. kap. — 1414, 1843.

1792, 14. september. Tilskipun um aðför eftir dómum, er leggja fyrir
fyllingar- eða synjunareið.

— 1205.

1849, 20. júní. Tilskipun um veiði á Íslandi.

— 1066.

1878, nr. 3, 12. apríl. Lög um skipti á dánarbúum og félagsbúum o. fl.
lög.

— 1229, 2223.

VII. kafli — 2219.

4. gr. — 2223.

10. gr. — 238.

12. gr. — 1230.

15. gr. — 705, 2228.

16. gr. — 2228.

32. gr. — 2229.

35. gr. — 705, 712, 2229.

40. gr. — 2229.

41. gr. — 2229.

46. gr. — 712.

47. gr. — 707, 712.

59. gr. — 707.

71. gr. — 2219.

82. gr. — 1753.

83. gr. — 1753.

84. gr. — 1230, 1751, 1753.

85. gr. — 1753.

1885, nr. 29, 16. desember. Lög um lögtak og fjárnám án undanfarins
dóms eða sáttar.

— 1777, 1778.

1. gr. — 1777.
7. gr. — 1018.
15. gr. — 695, 1563.
- 1886, nr. 5, 19. febrúar. Lög um friðun á laxi.
— 1058, 1066.
- 1887, nr. 18, 4. nóvember. Lög um veð.
3. gr. — 1563.
- 1887, nr. 19, 4. nóvember. Lög um aðför.
4. gr. — 1575.
7. gr. — 2254, 2256.
12. gr. — 2253, 2259, 2260.
41. gr. — 1574.
- 1887, nr. 25, 10. nóvember. Lög um vegi.
— 1555.
- 1891, nr. 3, 13. mars. Lög um að fá útmældar lóðir í kaupstöðum og löggiltum kaupúnum o. fl.
— 1193.
2. gr. — 1193.
- 1895, nr. 19, 2. október. Lög um stefnu til æðri dóms í skiptamálum.
— 1289, 1294.
1. gr. — 1289, 1293.
- 1903, nr. 42, 13. nóvember. Lög um verslanaskrá, firmu og prókúrumboð.
9. gr. — 556, 1461.
10. gr. — 1459, 1460, 1462.
16. gr. — 1461.
18. gr. — 1461.
28. gr. — 556.
33. gr. — 1461.
- 1905, nr. 14, 20. október. Lög um fyrningu skulda og annarra kröfuréttinda.
— 1471, 1491, 1492, 1495.
1. gr. — 679.
3. gr. — 465, 673, 679, 1286, 1491, 1495.
4. gr. — 1471, 1491, 1495.
5. gr. — 673, 679, 1495.
11. gr. — 402, 679.
- 1905, nr. 46, 10. nóvember. Lög um hefð.
— 2085.
2. gr. — 105, 2077, 2078, 2085, 2087.
3. gr. — 105, 2086.
6. gr. — 105, 2077.
- 1917, nr. 61, 14. nóvember. Lög um framkvæmd eignarnáms.
— 1187, 1191.

- 1917, nr. 75, 14. nóvember. Lög um útmælingar lóða í kaupstöðum, löggiltum kauptúnum o. fl.
2. gr. — 1179, 1183, 1188, 1191, 1192, 1193, 1194.
- 1919, nr. 41, 28. nóvember. Lög um landamerki o. fl.
— 134.
- 1921, nr. 30, 27. júní. Lög um erfðafjárskatt.
— 2223, 2228, 2229.
11. gr. — 2228.
12. gr. — 2225, 2228, 2229.
- 1921, nr. 77, 27. júní. Lög um hlutafélög.
32. gr. — 430.
38. gr. — 437.
- 1922, nr. 39, 19. júní. Lög um lausafjárkaup.
— 1470, 1471, 1490, 1599, 1604, 1607.
1. gr. — 1603.
5. gr. — 1763, 1930.
14. gr. — 1607.
27. gr. — 1603.
28. gr. — 646.
38. gr. — 2195.
42. gr. — 1696, 2150, 2151, 2165, 2217.
43. gr. — 1469, 1490, 1496.
47. gr. — 1696.
52. gr. — 1490, 1603, 1696, 2217.
54. gr. — 1469, 1470, 1471, 1490, 1491, 1495.
- 1923, nr. 15, 20. júní. Vatnalög.
3. gr. — 775.
- 1923, nr. 20, 20. júní. Um fjármál hjóna.
— 1973, 2133.
18. gr. — 1968, 1971, 1972, 1973.
23. gr. — 238, 239.
29. gr. — 2147.
30. gr. — 2143.
38. gr. — 2135.
49. gr. — 1973.
- 1924, nr. 8, 4. júní. Lög um heimild fyrir bæjarstjórnir og hreppsnefndir til að takmarka eða banna hundahald í kaupstöðum og kauptúnum.
— 1321, 1326.
1. gr. — 1325.
- 1924, nr. 61, 12. september. Reglugerð um hundahald í Reykjavík.
— 1326.
- 1928, nr. 30, 7. maí. Lög um þinglýsing skjala og aflýsing.
3. gr. — 1388.
4. gr. — 1386, 1388.

- 1929, nr. 25, 14. júní. Lög um gjaldprotaskipti.
5. gr. — 1229.
- 1930, nr. 2, 7. janúar. Lögreglusamþykkt fyrir Reykjavík.
65. gr. — 1320, 1321, 1324, 1326.
97. gr. — 1320, 1324, 1326.
- 1932, nr. 61, 23. júní. Lög um lax- og silungsveiði.
— 1058, 1066.
13. gr. — 1066.
14. gr. — 1066.
- 1933, nr. 84, 19. júní. Lög um varnir gegn óréttmætum verslunar-
háttum.
9. gr. — 1460, 1462, 1897, 1899, 1902.
- 1933, nr. 93, 19. júní. Vaxillög.
1. gr. — 1772, 1773.
38. gr. — 2235.
41. gr. — 279, 302.
- 1933, nr. 94, 19. júní. Lög um tékka.
1. gr. — 1966.
29. gr. — 1966.
32. gr. — 1965, 1966.
36. gr. — 279, 302.
40. gr. — 1966.
- 1936, nr. 7, 1. febrúar. Lög um samningsgerð, umboð og ógilda lög-
gerninga.
— 2144.
III. kafli — 2143, 2144, 2145.
10. gr. — 1892.
11. gr. — 1892.
30. gr. — 1889, 1890, 2142, 2145.
31. gr. — 556, 2147.
32. gr. — 89, 1454, 1889, 1890, 2142, 2147.
40. gr. — 2143, 2144, 2145.
- 1936, nr. 85, 23. júní. Lög um meðferð einkamála í héraði.
— 1141, 1155, 1167, 1508, 1510.
VIII. kafli — 1225.
XVII. kafli — 1766, 1937, 1966, 1967.
XIX. kafli — 1225, 1226.
5. gr. — 575.
36. gr. — 1380, 2152.
41. gr. — 279, 302.
45. gr. — 357, 802, 1059, 1067, 1068, 1984.
46. gr. — 182.
47. gr. — 1892.
49. gr. — 278, 279, 301, 302.
66. gr. — 68.

- 67. gr. — 1059, 1936, 1937, 1949.
- 69. gr. — 1125, 1936, 1937.
- 71. gr. — 1017, 1018, 1020.
- 88. gr. — 68, 1018, 2163, 2200, 2201.
- 89. gr. — 1575, 2254, 2255, 2258.
- 92. gr. — 2256, 2258, 2259.
- 95. gr. — 98, 412, 414, 415.
- 96. gr. — 98.
- 105. gr. — 2163.
- 108. gr. — 1229.
- 113. gr. — 1018, 1020, 1194, 2147, 2201.
- 118. gr. — 105, 556, 889, 1279, 1291, 1295, 1507, 1753, 1772, 1937, 2201.
- 120. gr. — 2246.
- 127. gr. — 2085.
- 139. gr. — 1882, 2163.
- 140. gr. — 1882, 2163, 2164.
- 153. gr. — 1303, 2033.
- 158. gr. — 1303.
- 165. gr. — 1205.
- 167. gr. — 1205.
- 175. gr. — 1195.
- 178. gr. — 55, 1331, 1868, 1939, 2129.
- 183. gr. — 547, 548.
- 185. gr. — 1935.
- 188. gr. — 2235.
- 190. gr. — 542, 546, 922, 1071.
- 191. gr. — 173.
- 193. gr. — 720, 1459.
- 194. gr. — 105, 1575, 2254, 2256.
- 195. gr. — 1036, 1037, 1041, 1043, 1914.
- 207. gr. — 1937.
- 213. gr. — 1211.
- 215. gr. — 1211.
- 220. gr. — 105, 2077, 2078.
- 223. gr. — 1507, 1914.

1938, nr. 80, 11. júní. Lög um stéttarfélag og vinnudeilur.

- 1. gr. — 1776.

1940, nr. 19, 12. febrúar. Almenn hegningarlög.

XIV. kafli — 1029.

XXVI. kafli — 1024, 1580, 1787.

XXVII. kafli — 1787.

- 2. gr. — 131, 213, 219, 483, 503, 517, 531, 698, 1048, 1168, 1820, 1848, 2034.
- 5. gr. — 669, 672, 1170, 1178, 1272, 1274, 2000, 2003, 2023, 2028,

2034, 2057.

10. gr. — 1320, 1324, 1326.
20. gr. — 1099, 1608, 1610, 1612, 1643, 2057.
22. gr. — 121, 2036, 2056, 2057.
42. gr. — 1581, 1583, 1820, 1959, 1962.
49. gr. — 11, 42, 672, 700, 1049, 1053, 1739, 1825, 2024, 2034, 2036.
50. gr. — 1739, 1825, 2024, 2034, 2036.
57. gr. — 131, 179, 189, 220, 221, 222, 472, 473, 660, 1029, 1091, 1411, 1680, 1682, 2089, 2094.
57. a gr. — 125, 131, 1023, 1030, 1110, 2090, 2093.
59. gr. — 655.
60. gr. — 125, 131, 655, 660, 1820, 1848, 1959, 1962.
69. gr. — 1570, 2004, 2025, 2039.
70. gr. — 450, 672, 1049, 1178, 1258, 1274, 1275, 1825, 2000, 2034, 2036, 2057, 2098.
71. gr. — 11, 84, 109, 566, 572, 833, 976, 1095, 1350, 1372, 1576, 1577, 1996.
72. gr. — 1035, 1865, 1959.
74. gr. — 141, 144, 620, 1235, 1244.
75. gr. — 583, 620, 1235.
76. gr. — 11, 42, 583, 620, 1029, 1047, 1178, 1235, 1244, 1275, 1610, 1739, 1825, 2024, 2034, 2057.
77. gr. — 11, 41, 62, 75, 84, 109, 121, 125, 131, 444, 660, 672, 681, 683, 962, 1023, 1029, 1047, 1053, 1097, 1178, 1212, 1244, 1258, 1275, 1350, 1372, 1610, 1643, 1820, 1849, 1865, 1959, 1962, 1988, 1996, 2024, 2034, 2057, 2092, 2094.
78. gr. — 11, 42, 121, 698, 1049, 1053, 1258, 1275, 1820, 1825, 1849, 1865, 2034, 2057, 2166.
81. gr. — 41, 188, 219, 450, 1358.
82. gr. — 11, 188, 220, 444, 451, 1358.
106. gr. — 1645.
108. gr. — 58, 59, 60, 62.
123. gr. — 1414.
125. gr. — 1569, 1570.
138. gr. — 62, 1022, 1024, 1025, 1029.
139. gr. — 1074, 1075.
143. gr. — 1959.
148. gr. — 62, 482, 502, 503, 516, 517, 130, 531.
155. gr. — 109, 112, 119, 305, 660, 1352, 1353, 1365, 1372, 1820, 1850, 1852, 1853, 1855, 1859, 1863, 1959, 1960, 1962, 2091, 2092, 2094.
164. gr. — 583, 585, 620.
173. a gr. — 2000, 2003, 2023, 2039, 2056, 2057.
194. gr. — 1608, 1610, 1612, 1643.

195. gr. — 901, 910.
202. gr. — 1608, 1643.
210. gr. — 1569, 1570.
211. gr. — 502, 517, 531, 583, 585, 620, 1236, 1244, 1608, 1610, 1612, 1643.
215. gr. — 1392, 1398, 1812.
217. gr. — 124, 126, 131, 1243.
218. gr. — 174, 466, 467, 471, 1608, 1610, 1612, 1643.
220. gr. — 1608, 1610, 1612, 1643.
231. gr. — 1414.
232. gr. — 716.
243. gr. — 1024.
244. gr. — 109, 111, 119, 121, 305, 443, 445, 449, 1022, 1024, 1025, 1028, 1045, 1233, 1236, 1244, 1582, 1608, 1610, 1612, 1643, 1848, 1850, 1851, 1853, 1854, 1855, 1863.
245. gr. — 443, 445, 449.
247. gr. — 1679, 1680, 1682, 1851.
248. gr. — 121, 1099, 1100, 1109, 1326, 1352, 1353, 1354, 1363, 1368, 1372, 1851.
249. gr. — 2091, 2092.
250. gr. — 443, 654, 655, 656, 660.
254. gr. — 1848.
255. gr. — 109, 1350.
257. gr. — 1852, 1859.
259. gr. — 1045.
261. gr. — 1099, 1100, 1109.
264. gr. — 1413.
- 1941, nr. 30, 27. júní. *Lög um fjarskipti.*
2. gr. — 1022, 1026, 1029.
27. gr. — 1022, 1026, 1029.
- 1941, nr. 112, 9. október. *Lög um lax- og silungsveiði.*
— 1066.
- 1942, nr. 61, 4. júlí. *Lög um málflytjendur.*
2. gr. — 1763.
5. gr. — 423.
7. gr. — 1763.
8. gr. — 1763.
- 1943, nr. 86, 16. desember. *Lög um ákvörðun leigumála og söluverð
löða og landa Reykjavíkurkaupstaðar.*
— 1188.
1. gr. — 1671, 1674.
2. gr. — 1674.
5. gr. — 1665, 1671, 1674, 1676.
- 1944, nr. 33, 17. júní. *Stjórnarskrá lýðveldisins Íslands.*
40. gr. — 2186, 2192.

65. gr. — 9, 172, 1033, 1466, 1580, 1787, 1917, 2204, 2263.

67. gr. — 1058, 1060, 1061, 1067, 1069, 1070, 1547, 1554, 2184, 2191, 2265.

72. gr. — 1568, 1569.

76. gr. — 1661.

78. gr. — 2193.

1947, nr. 34, 22. apríl. *Vegalög*.

IV. kafli — 1539.

24. gr. — 1539.

1947, nr. 87, 5. júní. *Lög um afstöðu foreldra til óskilgetinna barna*.

3. gr. — 416, 419, 420, 1281, 1287.

1947, nr. 95, 5. júní. *Lög um lögræði*.

5. gr. — 365, 366, 369, 370, 1585, 1586, 1591.

6. gr. — 369, 370.

7. gr. — 1586.

12. gr. — 365, 367, 370.

13. gr. — 1591.

15. gr. — 365, 370, 1586, 1591.

27. gr. — 624.

30. gr. — 624.

32. gr. — 624.

33. gr. — 624.

36. gr. — 624.

39. gr. — 1563.

1947, nr. 110, 19. september. *Auglýsing um inngöngu Íslands í Bernarsambandið. Fylgiskjal 1*.

4. gr. — 414.

14. gr. — 414.

1948, nr. 44, 5. apríl. *Lög um visindalega vernd fiskimiða landgrunnsins*.

— 1950.

1949, nr. 18, 22. mars. *Lög um kyrrsetningu og lögbann*.

III. kafli — 545.

18. gr. — 1386.

20. gr. — 857, 863.

26. gr. — 545.

1949, nr. 57, 25. maí. *Lög um nauðungaruppboð*.

— 1563, 1566.

1. gr. — 695.

4. gr. — 1507.

6. gr. — 1503.

8. gr. — 379.

13. gr. — 2224.

14. gr. — 1503.

22. gr. — 1503, 1504.

- 27. gr. — 70.
- 29. gr. — 1504.
- 32. gr. — 70.
- 33. gr. — 1606.
- 34. gr. — 1388.
- 1951, nr. 110, 19. desember. *Lög um lagagildi varnarsamnings milli Íslands og Bandaríkjanna og um réttarstöðu liðs Bandaríkjanna og eignir þess.*
 - 164.
 - 1. gr. — 146, 165, 166.
 - 12. gr. — 146, 163, 164, 165, 166, 167, 1039.
- 1953, nr. 7, 3. febrúar. *Lög um hundahald og varnir gegn sullaveiki.*
 - 1321, 1326.
 - 1. gr. — 1321, 1324, 1326.
 - 7. gr. — 1320, 1323, 1324, 1326.
- 1953, nr. 23, 27. apríl. *Lög um leigubifreiðar í kaupstöðum.*
 - 1329, 1330, 1343, 1344.
- 1954, nr. 20, 8. mars. *Lög um vátryggingarsamninga.*
 - 323, 359.
 - 6. gr. — 353, 356, 357, 359, 361.
 - 7. gr. — 353, 356.
 - 18. gr. — 323, 326, 350, 356, 363.
 - 20. gr. — 326.
 - 25. gr. — 1039, 1040, 1043.
 - 45. gr. — 356.
 - 51. gr. — 356.
 - 54. gr. — 351, 355, 357, 358.
 - 57. gr. — 357.
- 1954, nr. 38, 14. apríl. *Lög um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins.*
 - 579.
 - 1. gr. — 574, 575, 577, 578, 581.
 - 17. gr. — 489.
 - 20. gr. — 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581.
- 1955, nr. 22, 3. maí. *Lög um breyting á almennum hegningarlögum nr. 19, 12. febrúar 1940.*
 - 1682.
 - 4. gr. — 125, 131, 189, 220, 221, 222, 472, 473, 660, 1023, 1029, 1030, 1411, 1679, 2089, 2090, 2093, 2094.
 - 6. gr. — 655.
 - 7. gr. — 655, 660, 1848, 1959, 1962.
- 1955, nr. 25, 7. maí. *Lög um breyting á lögum nr. 23, 16. febrúar 1953 um leigubifreiðar í kaupstöðum.*
 - 1329, 1343.
- 1956, nr. 57, 10. apríl. *Lög um prentrétt.*

- 1570.
3. gr. — 1569.
10. gr. — 1569.
15. gr. — 62, 1569.
22. gr. — 56, 57, 60, 62, 63.
29. gr. — 1570.
30. gr. — 1569.
- 1957, nr. 24, 23. apríl. Lög um breyting á lögum nr. 25/1955 um breyting á lögum nr. 23/1953 um leigubifreiðar í kaupstöðum.
— 1329, 1343.
- 1957, nr. 40, 29. maí. Lög um leigubifreiðar í kaupstöðum og kaup-túnnum (sbr. breytingarl. nr. 52/1965).
— 1329, 1330, 1343, 1344.
- 1957, nr. 53, 5. júní. Lög um lax- og silungsveiði.
15. gr. — 1055, 1057, 1058.
- 1958, nr. 16, 9. apríl. Lög um rétt verkafólks til uppsagnarfrests frá störfum og um rétt þess og fastra starfsmanna til launa vegna sjúkdóms- og slysaforfalla.
— 640, 641, 642.
4. gr. — 641.
5. gr. — 636, 641, 642.
7. gr. — 643.
- 1960, nr. 10, 22. mars. Lög um söluskatt.
13. gr. — 2201.
16. gr. — 1016, 1019.
21. gr. — 1016, 1018, 1019, 1020.
25. gr. — 994, 1016.
- 1960, nr. 22, 10. maí. Lög um heimild handa ríkisstjórninni til að selja Vestmannaeyjakaupstað land allt í Vestmannaeyjum, sem nú er í eigu ríkisins, og um eignarnámsheimild á lóðar- og erfðafesturéttindum.
— 1179, 1184, 1186.
1. gr. — 1186, 1187.
2. gr. — 1189, 1190, 1191, 1194.
- 1960, nr. 30, 25. maí. Lög um skipan innflutnings- og gjaldeyris-mála o. fl.
8. gr. — 1749.
- 1960, nr. 95, 31. maí. Reglugerð um sölu og útflutning á vörum.
— 1749.
- 1960, nr. 47, 11. júní. Lög um tollvörugæymslur o. fl.
15. gr. — 1022.
- 1960, nr. 54, 14. júní. Lög um verðlagsmál.
3. gr. — 1717.
- 1960, nr. 58, 28. júní. Lög um bann við okri, dráttarvexti o. fl.
5. gr. — 306, 307, 1457, 1600, 1846.

7. gr. — 89, 92, 1454, 1889, 1890, 1892, 2142, 2147.
1961, nr. 11, 14. janúar. *Byggingarsamþykkt fyrir Garðahrepp.*
— 1491.
1961, nr. 10, 29. mars. *Lög um Seðlabanka Íslands.*
13. gr. — 306, 1457, 1600, 1846.
1961, nr. 36, 29. mars. *Ábúðarlög.*
9. gr. — 1803, 1805.
1961, nr. 58, 29. mars. *Sveitarstjórnarlög.*
1. gr. — 1661.
29. gr. — 1661, 1662, 1663.
1961, nr. 102, 28. desember. *Lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til að staðfesta fyrir Íslands hönd Parísarsamþykktina um vernd eignarréttinda á sviði iðnaðar.*
6. gr. — 1897, 1901.
8. gr. — 1462.
10. gr. — 1897, 1899.
1962, nr. 8, 14. mars. *Erfðalög.*
II. kafli — 711.
1. gr. — 416, 419, 420.
10. gr. — 105.
11. gr. 105.
14. gr. — 703, 705, 712.
15. gr. — 234, 703.
23. gr. — 583, 585, 621.
38. gr. — 390, 391.
58. gr. — 416.
59. gr. — 705.
1962, nr. 69, 28. apríl. *Lög um tekjustofna sveitarfélaga.*
6. gr. — 86.
1963, nr. 28, 29. apríl. *Lög um fasteignamat og fasteignaskráningu.*
— 1672.
1. gr. — 1672.
1963, nr. 29, 29. apríl. *Lög um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins.*
3. gr. — 577, 579.
1963, nr. 30, 29. apríl. *Lyfsöðulög.*
47. gr. — 1255.
1963, nr. 66, 31. desember. *Siglingalög.*
3. gr. — 1386.
216. gr. — 402, 935, 946, 1713, 2129.
232. gr. — 400, 402.
239. gr. — 560.
1963, nr. 67, 31. desember. *Sjómannalög.*
— 1707, 1708.
II. kafli — 933, 945.
2. gr. — 1131.

- 3. gr. — 1131, 1138, 1141.
- 5. gr. — 401.
- 9. gr. — 2127.
- 11. gr. — 1711, 2126, 2128.
- 12. gr. — 2126.
- 13. gr. — 400, 401, 1144, 1152, 1157, 1164, 2125, 2126, 2128.
- 14. gr. — 2126.
- 18. gr. — 1140, 1154, 1166, 1710, 2127.
- 33. gr. — 400, 1140, 1154, 1166.
- 34. gr. — 1143, 1144, 1155, 1157, 1164, 1167.
- 1963, nr. 71, 30. desember. *Vegalög*.
 - X. kafli — 1539.
 - 59. gr. — 1539, 1542, 1547, 1549, 1551, 1555, 1557.
 - 63. gr. — 1545, 1555.
- 1963, nr. 245, 31. desember. *Reglugerð um tekjuskatt og eignaskatt*.
 - 83. gr. — 997, 1001.
- 1964, nr. 19, 21. maí. *Skipulagslög*.
 - 10. gr. — 794, 803.
 - 11. gr. — 794, 823.
 - 12. gr. — 794, 803.
 - 13. gr. — 803.
 - 19. gr. — 788, 794.
 - 25. gr. — 788, 794.
 - 29. gr. — 788, 794, 824.
 - 34. gr. — 794.
- 1964, nr. 34, 21. maí. *Lög um loftferðir*.
 - 1789, 1799, 1800, 1801.
 - 36. gr. — 361.
 - 82. gr. — 332.
 - 114. gr. — 1799.
 - 115. gr. — 1799.
 - 118. gr. — 1789, 1798, 1799, 1801.
 - 120. gr. — 1789, 1798, 1800.
 - 141. gr. — 324.
- 1964, nr. 51, 10. júní. *Lög um tekjustofna sveitarfélaga*.
 - 6. gr. — 86.
- 1965, nr. 19, 10. maí. *Lög um Húsnæðismálastofnun ríkisins*.
 - 1559.
- 1965, nr. 52, 18. maí. *Lög um breyting á lögum nr. 40 frá 29. maí 1957 um leigubifreiðar í kaupstöðum og kaupsíðum*.
 - 1329, 1343.
- 1965, nr. 60, 20. maí. *Lög um Laxárvirkjun*.
 - 1200.
- 1965, nr. 64, 21. maí. *Lög um rannsóknir í þágu atvinnuveganna*.
 - IV. kafli — 581.

- 1965, nr. 71, 22. maí. Lög um breyting á lögum nr. 58, 28. júní 1960 um bann við okri, dráttarvesti o. fl.
1. gr. — 1600.
- 1965, nr. 97, 22. desember. Lög um breyting á lögum nr. 19, 10. maí 1965, um Húsnæðismálastofnun ríkisins.
— 1559, 1565.
- 1966, nr. 1, 31. janúar. Lög um leigubifreiðar.
— 1329, 1330, 1343, 1344.
- 1966, nr. 71, 6. maí. Lög um verðtryggingu fjárskuldbindinga.
— 1665.
- 1966, nr. 83, 15. ágúst. Lög um skipulag á fólksflutningum með bifreiðum.
— 1334.
- 1966, nr. 217, 25. október. Reglugerð um gerð skipulagsáætлана.
8. gr. — 803.
10. gr. — 803.
- 1967, nr. 22, 22. apríl. Lög um breyting á lögum nr. 1, 31. janúar 1966, um leigubifreiðar.
— 1329, 1343.
- 1967, nr. 78, 28. apríl. Reglugerð um íbúðabyggingar ríkisins og Reykjavíkurborgar.
— 1559, 1564, 1565, 1566.
- 1967, nr. 75, 19. desember. Lög um breyting á lögræði nr. 95, 5. júní 1947.
— 703.
- 1968, nr. 8, 8. apríl. Lög um breyting á lögum nr. 19, 10. maí 1965, um Húsnæðismálastofnun ríkisins.
— 1559, 1567.
- 1968, nr. 122, 23. apríl. Reglugerð um breyting á reglugerð nr. 78/1967 um íbúðabyggingar ríkisins og Reykjavíkurborgar.
— 1559, 1564, 1565, 1566.
1. gr. — 1562.
- 1968, nr. 40, 23. apríl. Umferðarlög.
— 140, 1255, 1853.
2. gr. — 140, 144, 1329, 1331, 1343, 1344, 1962, 1995.
17. gr. — 1392, 1398.
25. gr. — 72, 73, 75, 80, 84, 140, 142, 144, 408, 410, 566, 567, 572, 682, 826, 827, 878, 886, 949, 950, 961, 973, 1045, 1093, 1212, 1213, 1246, 1247, 1256, 1576, 1577, 1820, 1852, 1853, 1860, 1960, 1962, 1988, 1989, 1995, 2166, 2167, 2206.
27. gr. — 826, 827, 972, 1045, 1852, 1860, 1960, 1962, 1989, 1994.
35. gr. — 2166, 2167.
37. gr. — 949, 950, 962, 1212, 1213, 1392, 1812, 1989, 1995.
38. gr. — 682, 1852, 1860.

41. gr. — 1212, 1213, 1989, 1995.
45. gr. — 1316, 1317, 1731, 1734, 1735, 1909, 1911.
46. gr. — 1310, 1316, 1317, 1735.
47. gr. — 1734, 1735, 1906, 1909, 1910, 1911.
48. gr. — 887, 888, 893, 895, 1039, 1040, 1317, 1735, 1910, 1911.
49. gr. — 4, 572, 892, 893, 896, 1040, 1311, 1316, 1392, 1734, 1812, 1906, 1909, 1911.
50. gr. — 3, 4, 136, 139, 565, 566, 572, 1311, 1316, 1468, 1812.
67. gr. — 146, 163, 165, 893, 1424, 1428, 1443, 1444.
68. gr. — 887, 892, 893, 1039, 1042, 1311, 1909.
69. gr. — 146, 163, 165, 166, 1039, 1311, 1424, 1428, 1443, 1444, 1909.
70. gr. — 893, 894, 1039, 1443, 1909.
74. gr. — 893, 894, 1039, 1311, 1424, 1428, 1444, 1909.
78. gr. — 462, 463, 464.
80. gr. — 3, 4, 72, 73, 75, 76, 80, 84, 136, 139, 140, 142, 144, 408, 566, 567, 572, 682, 826, 827, 878, 886, 949, 950, 962, 973, 976, 1093, 1095, 1212, 1213, 1219, 1246, 1247, 1256, 1392, 1398, 1577, 1812, 1852, 1853, 1860, 1960, 1962, 1988, 1989, 1996, 2166, 2167, 2206.
81. gr. — 5, 74, 75, 76, 84, 141, 142, 409, 411, 567, 681, 682, 683, 826, 827, 950, 973, 1093, 1212, 1213, 1219, 1220, 1247, 1257, 1391, 1392, 1467, 1468, 1576, 1577, 1812, 1853, 1866, 1989, 1996, 2168, 2206, 2210.

1968, nr. 47, 2. maí. *Lög um vörumerki.*

- 1462, 1463, 1897, 1898.
1. gr. — 1895.
3. gr. — 1899.
4. gr. — 1459, 1462, 1895, 1898.
6. gr. — 1462, 1897, 1898, 1902.
7. gr. — 1462.
10. gr. — 1898.
14. gr. — 1462, 1898.
37. gr. — 1895.

1968, nr. 51, 2. maí. *Lög um bókhald.*

- 981, 983, 996, 999, 1007, 1009, 1019.
2. gr. — 1000.
4. gr. — 1000, 1019.
5. gr. — 1018.
7. gr. — 1018.

1968, nr. 85, 31. desember. *Lög um eiturefni og hættuleg efni.*

- 1255.
2. gr. — 1255.

1969, nr. 1, 2. janúar. *Reglugerð um tilkynningar og skráningu vörumerkja o. fl.*

3. gr. — 1458, 1459, 1462.
- 1969, nr. 52, 19. maí. Þjóðminjalög.
- IV. kafli — 821.
35. gr. — 788, 795.
- 1969, nr. 59, 28. maí. Um tollheimtu og tolleftirlit.
- 443, 1022.
6. gr. — 220.
60. gr. — 188, 192, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 444, 445, 450, 698, 1024.
61. gr. — 188, 192, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 444, 445, 450, 1024.
66. gr. — 1021, 1025, 1026, 1028, 1029.
69. gr. — 192, 213.
70. gr. — 192, 213, 214, 215, 449, 450.
71. gr. — 188, 192, 213, 214, 215, 216, 217, 218.
72. gr. — 192, 221.
75. gr. — 213, 214, 216, 217, 218.
- 1969, nr. 82, 2. júlí. Áfengislög.
- 74, 565, 681, 1245, 2166, 2205.
18. gr. — 1699, 1706.
21. gr. — 1096, 1100, 1101, 1102, 1414.
24. gr. — 73, 76, 80, 84, 406, 408, 409, 410, 411, 567, 572, 682, 683, 826, 827, 877, 886, 1247, 1576, 1852, 1860, 2167, 2168, 2206, 2210.
33. gr. — 73, 76, 80, 84, 406, 408, 567, 572, 682, 698, 826, 827, 877, 886, 1096, 1100, 1109, 1247, 1706, 1852, 1860, 1869, 2167, 2206.
34. gr. — 698.
- 1969, nr. 301, 10. desember. Reglugerð um fasteignamat og fasteignaskráningu.
- 1672.
- 1970, nr. 23, 16. apríl. Vegalög.
59. gr. — 1549, 1551.
- 1970, nr. 30, 12. maí. Lög um Húsnæðismálastofnun ríkisins.
- 1559, 1560, 1564, 1566.
26. gr. — 1564, 1565, 1567.
33. gr. — 1567.
- 1970, nr. 36, 9. maí. Lög um leigubifreiðar.
- 1329, 1334, 1343, 1348.
5. gr. — 1329, 1330, 1331, 1333, 1334, 1337, 1338, 1342, 1343, 1344.
6. gr. — 1343, 1347.
10. gr. — 1333.
- 1970, nr. 52, 12. maí. Lög um eftirlit með skipum.
- 1693.
21. gr. — 1696.

- 1970, nr. 53, 12. maí. Lög um skráningu skipa.
5. gr. — 1387.
- 1970, nr. 76, 25. júní. Lög um lax- og silungsveiði.
— 1058.
14. gr. — 1068, 1069, 1070.
15. gr. — 1055, 1057, 1058, 1060.
19. gr. — 1061, 1068, 1069, 1070.
- 1970, nr. 169, 21. ágúst. Reglugerð um söluskatt.
IV. kafli — 981, 983, 1007, 1009, 1019.
22. gr. — 987, 1011, 1019.
- 1970, nr. 244, 3. nóvember. Reglugerð um hámarksfjölda leigubifreiða til vöruflutninga á félagssvæði Vörubílstjórafélagsins Þróttar.
— 1331.
- 1970, nr. 106, 22. desember. Lög um sölu á íbúðum, sem byggðar eru af framkvæmdanefnd byggingaráætlunar í Reykjavík eða til útrýmingar heilsuspillandi húsnæði.
— 1559, 1560, 1566.
- 1971, nr. 67, 20. apríl. Lög um almannatryggingar.
6. gr. — 230.
14. gr. — 228, 230.
15. gr. — 225, 228, 230.
52. gr. — 225, 229, 230, 231.
57. gr. — 225.
58. gr. — 229, 230.
- 1971, nr. 68, 15. júní. Lög um tekjuskatt og eignaskatt.
36. gr. — 979, 997, 1004.
37. gr. — 977, 986, 996, 997, 998, 999, 1000, 1017.
38. gr. — 996, 997.
40. gr. — 999.
41. gr. — 999, 1000.
42. gr. — 985, 1000, 1005, 1019.
43. gr. — 1002.
47. gr. — 996, 999, 1001.
48. gr. — 993, 994, 1015, 1016.
55. gr. — 997.
- 1971, nr. 242, 3. desember. Reglugerð um hámarksfjölda leigubifreiða til vöruflutninga á félagssvæði Félags vörubílaeigenda í Hafnarfirði.
— 1329, 1331, 1337.
3. gr. — 1333, 1334, 1339, 1340.
- 1971, nr. 87, 24. desember. Lög um orlof.
3. gr. — 2074.
7. gr. — 1138.
13. gr. — 2074.
- 1971, nr. 264, 31. desember. Reglugerð um raforkuvirki.

— 2150.

1972, nr. 7, 23. mars. Lög um breyting á lögum nr. 68, 15. júní 1971 um tekjuskatt og eignaskatt.

16. gr. — 985, 1000.

18. gr. — 1015.

1972, nr. 8, 22. mars. Lög um tekjustofna sveitarfélaga.

— 87.

3. gr. — 87.

5. gr. — 86, 87, 88.

24. gr. — 994, 1016.

1972, nr. 41, 24. maí. Lög um breyting á lögum nr. 19/1964 skipulagslögum.

— 794.

1972, nr. 50, 26. maí. Lög um breyting á lögum nr. 30/1921 um erfðafjárskatt.

— 2228, 2230.

6. gr. — 2225, 2228, 2229.

1972, nr. 60, 29. maí. Lög um stofnun og slit hjúskapar.

II. kafli — 2133.

25. gr. — 2131, 2133, 2145.

27. gr. — 1971, 1972.

28. gr. — 2145.

31. gr. — 2133.

32. gr. — 2133.

39. gr. — 2133.

54. gr. — 89, 92.

57. gr. — 1968, 1972, 1973, 1974.

73. gr. — 2133.

1972, nr. 71, 31. maí. Lög um breyting á lögum um ferðamál.

18. gr. — 993.

1972, nr. 73, 29. maí. Höfundalög.

1. gr. — 1073, 1897, 1899, 1901.

2. gr. — 414.

3. gr. — 414, 1897, 1899.

8. gr. — 414.

27. gr. — 414, 1984.

41. gr. — 1975, 1982, 1983, 1984, 1986.

51. gr. — 414.

54. gr. — 414.

56. gr. — 414.

63. gr. — 1975.

1972, nr. 204, 20. júlí. Reglugerð um vinnuaðstæður og öryggisútbúnað á vinnustöðum.

— 1722.

4. gr. — 1721.

- 8. gr. — 1721, 1728.
- 9. gr. — 1728.
- 12. gr. — 1721, 1728.
- 13. gr. — 1721, 1728.
- 14. gr. — 1721, 1728.
- 17. gr. — 1721, 1728.
- 1972, nr. 214, 28. júlí. *Reglugerð um takmörkun leigubifreiða í Reykjavík og ráðstöfun atvinnuleyfa.*
— 1334.
- 1973, nr. 91, 20. mars. *Reglugerð um fyrirtæki, er starfa að loftflutningum.*
 - 1. gr. — 357.
 - 19. gr. — 357.
- 1973, nr. 11, 6. apríl. *Lög um framkvæmd eignarnáms.*
 - 2. gr. — 1191, 1548, 1553, 1557.
 - 10. gr. — 1549.
 - 11. gr. — 1553.
 - 17. gr. — 1555.
- 1973, nr. 13, 13. apríl. *Lög um Happpdrætti Háskóla Íslands.*
 - 4. gr. — 1001.
- 1973, nr. 46, 25. apríl. *Lög um kjarasamninga opinberra starfsmanna.*
 - 3. gr. — 579.
- 1973, nr. 60, 30. apríl. *Lög um breyting á lögum nr. 68, 15. júní 1971 um tekju- og eignaskatt og lögum nr. 7, 23. mars 1972 um breyting á þeim lögum.*
 - 7. gr. — 977.
- 1973, nr. 68, 30. apríl. *Lög um breyting á lögum nr. 45/1971, um stofnlánadeild landbúnaðarins, landnám, ræktun og byggingar í sveitum.*
 - 4. gr. — 2190.
- 1973, nr. 75, 21. júní. *Lög um Hæstarétt Íslands.*
 - 16. gr. — 2187, 2191.
 - 19. gr. — 1307, 1308, 1309.
 - 20. gr. — 44, 381, 622, 787, 1055, 1063, 1277, 1280, 1538, 1559.
 - 21. gr. — 63, 69, 104, 412, 541, 546, 921, 1220, 1227, 1574, 1605, 1677, 1678, 1913, 2130, 2200, 2219.
 - 22. gr. — 403.
 - 27. gr. — 922.
 - 31. gr. — 2219.
 - 34. gr. — 1592.
 - 36. gr. — 45, 306, 635, 644, 1129, 1142, 1423, 1499, 2099, 2231.
 - 39. gr. — 1196.
 - 40. gr. — 2219, 2232.
 - 41. gr. — 1307, 1308.
 - 45. gr. — 45, 622, 646, 1401, 2184, 2191.

53. gr. — 2226.
 58. gr. — 1949, 2246.
 1973, nr. 80, 10. júlí. Vegalög.
 — 1549, 1551.
 1973, nr. 230 25. júlí. Reglugerð fyrir Rafveitu Ísafjarðarkaupstaðar.
 — 2150.
 1974, nr. 9, 14. mars. Lög um starfskjör launþega o. fl.
 3. gr. — 1776.
 1974, nr. 10, 22. mars. Lög um skattkerfisbreytingu.
 — 1016.
 11. gr. — 1019.
 13. gr. — 1019 1020.
 14. gr. — 994, 1016.
 1974, nr. 13, 28. febrúar. Lög um heimild fyrir ríkisstjórnina að veita sjálfskuldarábyrgð á lánum til kaupa á 10 fiskiskipum yfir 300 lestir og til kaupa á 2 ferjuskipum.
 59. gr. — 1715.
 1974, nr. 31, 28. mars. Lög um ríkisábyrgð á launum við gjaldþrot.
 — 1227, 1228, 1229.
 2. gr. — 1229, 1231.
 7. gr. — 1227, 1228, 1229, 1231.
 1974, nr. 45, 13. maí. Lög um breyting á lögum nr. 44/1948, um viðalega verndun fiskimiða landgrunnsins.
 — 1950.
 1974, nr. 64, 21. maí. Lög um breyting á almennum hegningarlögum nr. 19, 12. febrúar 1940.
 — 2003, 2039, 2056.
 1. gr. — 2000, 2023, 2057.
 1974, nr. 65, 21. maí. Lög um ávana- og fíkniefni.
 — 9, 170, 172, 667, 672, 1033, 1035, 1272, 1466, 1810, 1820, 1916, 2000, 2023, 2053, 2204, 2263, 2265.
 2. gr. — 14, 37, 38, 39, 40, 41, 667, 672, 699, 700, 1050, 1053, 1170, 1178, 1274, 1737, 1739, 1822, 1825, 2028, 2033, 2056.
 3. gr. — 1853, 2056.
 4. gr. — 1261, 1274.
 5. gr. — 11, 14, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 667, 672, 699, 700, 1049, 1050, 1053, 1054, 1170, 1178, 1261, 1274, 1737, 1738, 1739, 1822, 1825, 1848, 1853, 2004, 2025, 2028, 2033, 2034, 2039, 2058.
 6. gr. — 14, 37, 38, 39, 40, 41, 667, 672, 699, 700, 1050, 1053, 1054, 1170, 1178, 1261, 1274, 1737, 1739, 1822, 1824, 1825, 1848, 2000, 2023, 2028, 2033, 2057.
 1974, nr. 74, 31. ágúst. Lög um meðferð opinberra mála.
 — 414, 1652.
 VI. kafli — 1571.

VII. kafli — 1571.

XII. kafli — 2023.

XVIII. kafli — 475, 478, 483, 486, 498, 503, 507, 512, 517, 521,
526, 531, 539, 904, 905, 918.

XXI. kafli — 1467.

2. gr. — 583, 1586.

21. gr. — 1571, 1586.

32. gr. — 450, 1652.

35. gr. — 905.

40. gr. — 948.

43. gr. — 1568, 1569, 1571, 1572.

54. gr. — 168, 169, 170.

61. gr. — 905, 948.

67. gr. — 9, 107, 108, 172, 305, 486, 535, 919, 961, 1033, 1035,
1233, 1467, 1573, 1580, 1787, 1810, 1917, 2204, 2263,
2265.

73. gr. — 450.

74. gr. — 450.

75. gr. — 1645, 1652.

77. gr. — 189, 444, 559, 563, 655, 732, 1577.

78. gr. — 1390, 1391.

87. gr. — 1390, 1391.

89. gr. — 563, 564, 1589.

91. gr. — 563, 564.

94. gr. — 1590.

108. gr. — 135, 449, 949, 1097, 1642.

110. gr. — 2033.

112. gr. — 1576, 1577.

115. gr. — 1075, 1169, 1645, 1652.

118. gr. — 57, 135, 138, 443, 449, 450, 565, 1024, 1076, 1212, 1273,
1848, 1958, 2056.

121. gr. — 1391, 1645.

122. gr. — 1999.

125. gr. — 1391, 1950.

134. gr. — 1999.

136. gr. — 173.

140. gr. — 1098.

141. gr. — 7, 42, 63, 74, 84, 131, 139, 621, 672, 976, 1054, 1091,
1095, 1098, 1110, 1178, 1275, 1327, 1399, 1739, 1817,
1825, 2025, 2034, 2058.

142. gr. — 1825.

145. gr. — 466, 473.

146. gr. — 1098.

147. gr. — 1351.

150. gr. — 475, 496, 510, 524, 907, 917, 919, 920.

151. gr. — 899, 904, 905, 906.
152. gr. — 475, 496, 510, 524, 917.
154. gr. — 476, 496, 510, 524, 898, 899, 908, 920.
155. gr. — 475, 496, 510, 524.
157. gr. — 919.
165. gr. — 173.
171. gr. — 1644.
172. gr. — 8, 106, 168, 171, 304, 1031, 1034, 1569, 1571, 1572, 1785, 1807, 1915, 2202, 2260, 2264.
174. gr. — 1464.
175. gr. — 582, 680, 1234, 1608, 1949.
178. gr. — 1220, 1257, 1591.
185. gr. — 1392.
- 1974, nr. 370, 17. desember. *Reglugerð um innflutning og gjaldeyrisleyfi.*
1. gr. — 214.
3. gr. — 214.
- 1974, nr. 390, 19. desember. *Reglugerð um sölu og meðferð ávana- og fíkniefna.*
— 9, 170, 172, 672, 1033, 1035, 1737, 1810, 1916, 2023, 2053.
1. gr. — 1848, 1853.
2. gr. — 37, 38, 39, 40, 41, 669, 672, 699, 700, 1170, 1178, 1261, 1274, 1466, 1739, 1822, 1825, 2000, 2028, 2034, 2057, 2204, 2263, 2265.
10. gr. — 14, 38, 39, 40, 41, 669, 672, 699, 700, 1050, 1053, 1170, 1178, 1261, 1274, 1737, 1738, 1739, 1822, 1825, 1853, 2000, 2028, 2034, 2057.
- 1974, nr. 395, 20. desember. *Reglugerð um hafnarmál.*
15. gr. — 1668, 1671, 1674.
- 1974, nr. 425, 27. desember. *Auglýsing um bann við vörslu og meðferð ávana- og fíkniefna.*
2000, 2023.
- 1974, nr. 97, 31. desember. *Lög um eftirlit með ráðningu starfsmanna og húsnæðismálum ríkisstofnana.*
3. gr. — 579.
- 1975, nr. 7, 26. febrúar. *Lög um heimild fyrir ríkisstjórnina til þess að staðfesta fyrir Íslands hönd samþykkt um alþjóðareglur til að koma í veg fyrir árekstra á sjó, 1972.*
— 560.
- 1975, nr. 11, 28. apríl. *Lög um ráðstafanir í efnahagsmálum og fjármálum til þess að stuðla að jafnvægi í þjóðarþúskapnum og treysta undirstöðu atvinnu og lífskjara.*
— 1673.
- 1975, nr. 30, 23. maí. *Lög um breyting á lögum nr. 8/1972 um tekjustofna sveitarfélaga.*

— 88.

1975, nr. 66, 14. júlí. *Vegalög.*

— 1549, 1551.

1975, nr. 299, 15. júlí. *Reglugerð um fiskveiðilandhelgi Íslands.*

1. gr. — 1950.

1976, nr. 16, 21. apríl. *Lög um breyting á lögum nr. 19/1940, almenn-
um hegningarlögum.*

3. gr. — 1581, 1959, 1962.

1976, nr. 54, 25. maí. *Lög um breyting á umferðarlögum nr. 40 frá
23. apríl 1968.*

— 72, 73, 75, 76, 80, 84, 136, 139, 142, 144, 408, 567, 572, 682, 826,
827, 878, 886, 949, 950, 962, 973, 1045, 1093, 1095, 1213, 1247,
1257, 1392, 1812, 1852, 1853, 1860, 1958, 1960, 1988, 1989, 1996,
2167, 2206.

1. gr. — 4, 140, 566, 976, 1212, 1246, 1398, 2166.

1976, nr. 59, 31. maí. *Lög um fjölbýlishús.*

— 685.

IV. kafli — 738, 741.

13. gr. — 746.

17. gr. — 719, 720, 722, 724, 738, 740, 746, 747, 748, 749, 767,
768, 769.

1976, nr. 62, 31. maí. *Lög um breyting á umferðarlögum nr. 40, 23.
apríl 1968.*

1. gr. — 140, 144.

1976, nr. 64, 31. maí. *Ábúðalög.*

5. gr. — 1803, 1805.

9. gr. — 1803, 1805.

36. gr. — 1188.

1976, nr. 65, 31. maí. *Jarðalög.*

8. gr. — 855.

1976, nr. 71, 31. maí. *Lög um breyting á lögum nr. 59/1969 um toll-
heimtu og tollaæftirlit.*

— 450.

1. gr. — 450.

2. gr. — 444.

71. gr. — 444.

1976, nr. 81, 31. maí. *Lög um veiðar í fiskveiðilandhelgi Íslands.*

2. gr. — 1949, 1950.

3. gr. — 1949, 1950.

17. gr. — 1950.

21. gr. — 1950.

1976, nr. 85, 25. maí. *Lög um breyting á lyfsöslulögum nr. 30, 29.
apríl 1963.*

2. gr. — 1255.

1976, nr. 94, 20. maí. *Lög um skráningu og mat fasteigna.*

- 1673.
2. gr. — 2189.
26. gr. — 2230.
- 1976, nr. 98, 6. september. *Bráðabirgðalög um kaup og kjör sjó-
manna.*
— 1131, 1144, 1157.
- 1976, nr. 280, 25. júní. *Reglugerð um samþykktir fyrir húsfélög.*
14. gr. — 724, 740, 741, 747, 749, 769.
17. gr. — 741.
- 1976, nr. 101, 28. desember. *Lög um breyting á almennum hegningar-
lögum nr. 19/1940.*
4. gr. — 700, 1049, 1053, 1739, 1825, 2024, 2034, 2036.
5. gr. — 2024, 2036.
9. gr. — 660, 2089.
15. gr. — 483, 503, 517, 531.
- 1976, nr. 107, 28. desember. *Lög um breyting á lögum um meðferð
opinberra mála nr. 74/1974.*
5. gr. — 450.
11. gr. — 450.
12. gr. — 450.
19. gr. — 1645.
23. gr. — 1645.
24. gr. — 1999.
- 1976, nr. 115, 31. desember. *Lög um breyting á lögum um tekjustofna
sveitarfélaga nr. 8, 22. mars 1972.*
2. gr. — 1669.
- 1976, nr. 120, 31. desember. *Lög um tollskrá o. fl.*
— 1334.
- 1977, nr. 6, 25. mars. *Vegalög.*
21. gr. — 2185, 2189.
23. gr. — 2184, 2185, 2186, 2188, 2189, 2190, 2192.
24. gr. — 2185, 2186, 2191, 2192, 2193.
- 1977, nr. 16, 5. maí. *Lög um breyting á umferðarlögum nr. 40, 23.
apríl 1968.*
1. gr. — 3, 139, 565, 566, 1311.
- 1977, nr. 318, 25. ágúst. *Samþykkt um breytingu á lögreglusamþykkt
fyrir Reykjavík nr. 2/1930.*
— 1812.
46. gr. — 139.
- 1978, nr. 102, 9. febrúar. *Reglugerð um breytingu á reglugerð um
gerð skipulagsáætlana nr. 217, 25. október 1966.*
— 803.
- 1978, nr. 6, 5. maí. *Gjaldþrotalög.*
— 1230, 1289, 1294.
II. kafli — 375, 552, 553, 1230, 1501.

VIII. kafli — 1230.

XVII. kafli — 67.

1. gr. — 1230.

7. gr. — 43, 552.

8. gr. — 553.

10. gr. — 43.

24. gr. — 1230.

78. gr. — 1751, 1753.

86. gr. — 1289, 1293.

90. gr. — 1289, 1293.

91. gr. — 1289.

108. gr. — 1227, 1228, 1291, 1295.

110. gr. — 1227.

1978, nr. 26, 12. maí. Lög um breyting á lögum nr. 10/1960 um söluskatt.

1. gr. — 1020.

1978, nr. 32, 12. maí. Lög um hlutafélög.

19. gr. — 437.

1978, nr. 39, 10. maí. Þinglýsingarlög.

2. gr. — 134, 405.

3. gr. — 132, 254, 403.

7. gr. — 133, 134.

19. gr. — 1388.

20. gr. — 1388.

27. gr. — 255, 256, 257, 258, 405.

39. gr. — 405.

1978, nr. 40, 18. maí. Lög um tekjuskatt og eignarskatt.

— 1679.

1978, nr. 49, 16. maí. Lyfjalög.

— 1255.

1978, nr. 52, 11. maí. Lög um breyting á áfengislögum nr. 82/1969.

— 73, 76, 80, 84, 406, 408, 565, 567, 572, 681, 682, 826, 827, 877, 886, 1100, 1245, 1247, 1852, 1860, 2166, 2167, 2205, 2206.

5. gr. — 1096, 1699.

1978, nr. 54, 18. maí. Byggingarlög.

— 805.

9. gr. — 821.

1978, nr. 56, 16. maí. Lög um verðlag, samkeppnishömlur og óréttmæta viðskiptahætti.

— 1658, 1707.

2. gr. — 543, 545.

8. gr. — 544, 1714, 1715, 1717.

12. gr. — 1714, 1716, 1717.

30. gr. — 1460, 1897, 1899, 1902.

52. gr. — 1715, 1717.

1978, nr. 230, 31. maí. *Reglugerð um stjórn bæjarmálefna Akranes-kaupstaðar.*

II. kafli — 1662.

4. gr. — 1660, 1661.

6. gr. — 1660, 1661.

11. gr. — 1660.

1978, nr. 269, 8. júní. *Reglugerð um gerð skipulagsáætlana.*
— 685.

1978, nr. 293, 1. ágúst. *Auglýsing um takmarkanir á ávísunum lækna á amfetamín og nokkur fleiri lyf.*

— 14.

1978, nr. 102, 15. nóvember. *Lög um breyting á lögum nr. 56/1978, um verðlag, samkeppnishömlur og óréttmæta viðskiptahætti.*

— 1897.

1978, nr. 269, 8. júní. *Reglugerð um brunavarnir og brunamál.*

— 685, 690.

1979, nr. 8, 15. mars. *Lög um breyting á lögum nr. 31/1974 um ríkis-ábyrgð á launum við gjaldþrot.*

— 1227, 1229, 1231.

1. gr. — 1229, 1231.

2. gr. — 1227, 1229, 1231.

1979, nr. 13, 10. apríl. *Lög um stjórn efnahagsmála o. fl.*

III. kafli — 543.

VI. kafli — 1446.

VII. kafli — 1446, 2201.

1. gr. — 545.

2. gr. — 545.

5. gr. — 545.

33. gr. — 2201.

40. gr. — 1446.

59. gr. — 543, 1714, 1717.

60. gr. — 543, 1714, 1717.

1979, nr. 19, 1. maí. *Lög um rétt verkafólks til uppsagnarfrests frá störfum og til launa vegna sjúkdóms- og slysaforfalla.*

— 641.

8. gr. — 641.

1979, nr. 292, 16. maí. *Byggingarreglugerð.*

V. kafli — 690.

VI. kafli — 690.

4. gr. — 685.

1979, nr. 21, 21. maí. *Lög um breyting á lögum nr. 29/1885 um lögtak og fjárnám án undanfarins dóms eða sáttar.*

— 1777, 1778.

1979, nr. 22, 18. maí. *Lög um ráðstafanir vegna ákvörðunar Seðla-banka Íslands um breytingu á gengi íslenskrar krónu.*

— 1919.

1979, nr. 23, 21. maí. Lög um breytingu á lögum nr. 3/1878 um skipti á dánarbúum og félagsbúum o. fl.

— 1229, 1230, 1753.

1. gr. — 1751.

1979, nr. 35, 29. maí. Lög um breytt verðgildi íslensks gjaldmiðils.

— 666, 1676, 1697, 1712, 1934, 1986.

1. gr. — 1676.

4. gr. — 1195, 1676, 1697, 1712.

8. gr. — 666.

1979, nr. 56, 30. maí. Lög um dómvexti, viðauki við lög nr. 85, 23. júní 1936 um meðferð einkamála í héraði.

— 45, 145, 225, 622, 626, 889, 934, 946, 1112, 1131, 1141, 1144, 1155, 1157, 1167, 1508, 1510, 1664, 1667, 1841, 1842, 1843, 1846, 1919, 2129, 2150, 2242.

1. gr. — 508, 522, 540, 888, 897, 920, 1421, 1423, 1429, 1430, 1508, 1510, 1846.

1979, nr. 63, 31. maí. Lög um skipan gjaldeyris- og viðskiptamála.

13. gr. — 1749.

1979, nr. 388, 5. október. Reglugerð um tollfrjálsan farangur ferðamanna og farmanna við komu frá útlöndum o. fl.

— 1022.

1980, nr. 102, 30. janúar. Reglugerð um tollfrjálsan farangur ferðamanna við komu frá útlöndum o. fl.

2. gr. — 1022

6. gr. — 1022.

1980, nr. 253, 13. maí. Reglugerð um gjaldmiðilsbreytingu.

— 1934.

6. gr. — 1676, 1697.

1980, nr. 36, 19. maí. Lög um breyting á lögum nr. 67/1971 um almannatryggingar.

— 1337.

1980, nr. 55, 9. júní. Lög um starfskjör launafólks og skyldutryggingu lífeyrisréttinda.

— 308, 1776.

2. gr. — 1778.

6. gr. — 1776, 1778.

7. gr. — 308.

1980, nr. 60, 3. júní. Lög um breyting á lögum nr. 65/1974 um ávana- og fíkniefni.

— 669, 672, 699, 700, 1048, 1053, 1170, 1178, 1258, 1261, 1274, 1737, 1739, 1822, 1824, 1853, 2028, 2033, 2034.

1980, nr. 73, 26. nóvember. Lög um tekjustofna sveitarfélaga.

— 1679.

1981, nr. 9, 15. apríl. Barnalög.

10. gr. — 1281.
- 1981, nr. 10, 13. apríl. Lög um ráðstafanir til viðnáms gegn verðbólgu.
 2. gr. — 2201.
 3. gr. — 2201.
- 1981, nr. 12, 30. apríl. Lög um verðlagsaðild, lækkun vörugjalds og bindiskyldu innlánsstofnana.
 2. gr. — 543, 544, 545.
- 1981, nr. 20, 18. maí. Lög um breyting á almennum hegningarlögum nr. 19/1940, sbr. lög nr. 22/1955.
 - 131, 219, 450, 466.
 1. gr. — 655, 1848.
 11. gr. — 1610, 1612, 1643.
- 1981, nr. 28, 26. maí. Lög um breyting á lögum nr. 85/1936 um meðferð einkamála í héraði.
 - 2255.
 22. gr. — 68, 2200.
 40. gr. — 546, 922, 1071.
 41. gr. — 720, 1459.
 42. gr. — 2211.
- 1981, nr. 50, 29. maí. Lög um hollustuhætti og heilbrigðiseftirlit.
 - 1319, 1321, 1322, 1326.
 22. gr. — 1320, 1321, 1324, 1326.
 32. gr. — 1320, 1324.
- 1982, nr. 14, 28. febrúar. Tilkynning verðlagsstofnunar um hámarksverð á nýjum fiski.
 - 1716, 1717.
- 1982, nr. 79, 5. mars. Reglugerð um hámarksfjölda leigubifreiða til vörubifreiðaaksturs á félagssvæði Vörubílstjórafélags Suður-Þingeyjarsýslu.
 - 1343, 1344, 1347.
 3. gr. — 1347.
- 1982, nr. 52, 11. maí. Lög um breyting á lögum nr. 56/1978 um verðlag, samkeppnishömlur og óréttmæta viðskiptahætti.
 4. gr. — 543, 544, 1714.
- 1982, nr. 75, 13. maí. Lög um breyting á lögum nr. 19/1940, almennum hegningarlögum, og um breyting á sektarmörkum nokkurra laga.
 - 1048, 1320, 1324, 1327, 2034.
 1. gr. — 1739, 1825, 2024, 2034.
 9. gr. — 698, 699, 700, 1053, 1737, 1739, 1820, 1825, 1848, 2033.
 10. gr. — 1320, 1323.
- 1983, nr. 2, 3. janúar. Reglugerð um takmarkanir á þorskveiðum togskipa árið 1983.
 1. gr. — 1954.

IV. EFNISSKRÁ TIL YFIRLITS.

Bls.

Aðfarargerðir. Sjá aðför, fjárnám, innsetningargerðir, kyrrsetningargerð, lögbann, lögtak, útburðarmál.	
Aðför	2252
Aðild	104, 260, 281
Aðildareiður.	
Aðstoð.	
Aðstöðugjald.	
Aflýsing.	
Afréttir. Sjá eignarréttur að afrétti.	
Afsagnargerðir.	
Afsláttur	2148
Afturvirkni laga.	
Arkitektar	2059, 2237
Atvinnuleyfi. Sjá leigubifreiðar.	
Atvinnuréttindi. Sjá refsingar og bifreiðar.	
Ával. Sjá víxlar.	
Ábúð	851, 1802
Ábyrgð á dýrum.	
Ábyrgð á seldum hlut.	
Ábyrgð á verkum annarra.	
Ábyrgð framleiðanda.	
Ábyrgð húseiganda.	
Áfengi.	
Áfengislög	1096, 1698
Áfrýjun.	
1. Áfrýjunarleyfi:	
a. Áfrýjunarfrestur liðinn 44, 145, 173, 316, 381, 421, 621, 635, 691, 977, 1002, 1055, 1063, 1204, 1277, 1280, 1374, 1458, 1508, 1559, 1655, 1707, 1766, 1775, 1826, 1974, 2059, 2111, 2134, 2231	
b. Áfrýjunarupphæð	85, 2183, 2187, 2191
c. Áfrýjunarfrestur liðinn. Áfrýjunarleyfis eigi aflað.	
2. Máli gagnáfrýjað: 316, 451, 474, 495, 509, 523, 684, 691, 770, 787, 834, 865, 906, 1196, 1327, 1342, 1399, 1423, 1508, 1664, 1740, 1802, 1826, 1867, 1967, 2099, 2111, 2194, 2211	
3. Ýmis atriði:	680
Áfrýjunarfrestir skv. 71. gr. laga nr. 85/1936.	
Áfrýjunarleyfi. Sjá áfrýjun.	
Áfrýjunarstefna	260, 281, 1591

Áhættutaka.	
Ákæra	442, 1074, 1644, 1948, 2166
Ákæruvald	406
Álitsgerðir. Sjá mat og skoðun.	
Árás á opinberan starfsmann.	
Árekstur bifreiða. Sjá bifreiðar.	
Árekstur skipa.	
Áskorunarmál.	
Atvinnuréttindi	1327, 1342
Ávana- og fíkniefni 8, 10, 667, 698, 1031, 1034, 1048, 1168, 1257, 1736, 1807, 1818, 1847, 1915, 1997, 2026, 2035, 2202, 2260, 2264	
Bann við hundahaldi	1318, 1322
Barnaverndarmál.	
Barnsfaðerni	1280
Barnsfaðernismál	1204
Barnameðlög	1280
Bifhjól	564
Bifreiðar:	
A. Einkamál 451, 887, 1036, 1310, 1423, 1730, 1779, 1905, 2099, 2247	
B. Opinber mál 3, 71, 74, 135, 406, 680, 825, 877, 947, 972, 1044, 1092, 1212, 1245, 1811, 1847, 1958, 1988, 2166, 2205	
Bílaleiga	2099
Birting dóms	56
Birting stjórnvaldserinda.	
Björgun.	
Blóðrannsókn. Blóðflokkar.	
Botnvörpuveiðar.	
Bókald. Sjá ómerking.	
Bráðabirgðaökuleyfisvipting	3, 1467
Brenna	582
Brot gegn valdstjórninni. Sjá valdstjórnin.	
Brottnám byggingar.	
Brot í opinberu starfi	1021, 1075
Búfjárræktarlög.	
Búskipti. Sjá skiptamál	63, 89, 233, 381, 415, 701, 1967, 2134
Byggingameistarar.	
Byggingarsamvinnufélög.	
Byggingarsamþykktir.	
Bæjarstjórnarkosningar.	
Börn. Sjá barnaverndarmál.	
Dagsektir.	
Dánarbú. Sjá skipti	233
Dánarbætur.	
Dómarar. Sjá og dómstólar, réttarfar, réttarfarsvítur, sér- atkvæði.	

1. Dómarar í Hæstarétti:

Þrír hæstaréttardómarar dæma mál 3, 8, 43, 63, 69, 71, 74, 97, 104, 106, 124, 132, 135, 140, 188, 240, 247, 254, 403, 541, 546, 558, 564, 635, 654, 667, 673, 680, 698, 825, 877, 921, 947, 972, 1031, 1034, 1044, 1048, 1092, 1096, 1212, 1220, 1226, 1232, 1310, 1464, 1467, 1568, 1572, 1573, 1576, 1578, 1581, 1599, 1605, 1644, 1677, 1698, 1730, 1736, 1751, 1754, 1766, 1779, 1785, 1802, 1807, 1818, 1905, 1913, 1915, 1918, 1935, 1963, 1988, 2026, 2059, 2130, 2166, 2183, 2187, 2191, 2194, 2200, 2202, 2205, 2225, 2231, 2246, 2247, 2260, 2264

Varadómari dæmir í máli fyrir Hæstarétti 1655, 1664, 1679, 1683, 1707, 1740, 1775, 1787, 1826, 1847, 1867, 1894, 1938, 1948, 2211, 2237

2. Samdómendur í héraði 44, 180, 316, 549, 643, 787, 834, 923, 936, 1129, 1142, 1156, 1458, 1469, 1508, 1538, 1599, 1683, 1707, 1718, 1740, 1787, 1894, 2111, 2148, 2174, 2194, 2211

3. Dómsstólar:

Sjó- og verslunardómur 392, 549, 643, 923, 936, 1129, 1142, 1156, 1458, 1599, 1707, 1740, 1787, 1894, 2111, 2194

Uppboðsréttur 69, 684, 963, 1374, 1499, 1605

Skiptaréttur 43, 89, 235, 381, 415, 691, 701, 1226, 1288, 1293, 1751, 2134, 2219, 2225

Fógetaréttur 85, 541, 977, 1002, 1071, 1327, 1342, 1559, 1573, 1775, 2183, 2187, 2191, 2231, 2252

Landamerkjadómur 770

Merkjadómur.

Siglingadómur 558

Félagsdómur.

Sakadómur í ávana- og fíkniefnum 10, 106, 168, 170, 667, 698, 1031, 1034, 1048, 1168, 1257, 1464, 1736, 1807, 1818, 1997, 2026, 2035, 2202, 2260, 2264

Verðlagsdómur.

4. Setudómari dæmir mál í héraði 1196, 1374, 1655

5. Dómara ekki getið í héraðsdómi 466, 684, 825, 834, 851, 861, 887, 963, 1055, 1063, 1204, 1573, 1577, 1802

6. Sératkvæði:

Í Hæstarétti 56, 306, 316, 364, 381, 392, 474, 495, 509, 523, 549, 621, 643, 661, 691, 701, 834, 865, 887, 898, 906, 1021, 1036, 1055, 1196, 1288, 1293, 1318, 1322, 1327, 1342, 1350, 1390, 1399, 1423, 1447, 1458, 1469, 1497, 1568, 1584, 1664, 1707, 1730, 1826, 1894, 1938, 1958, 1967, 1997, 2076, 2111, 2148, 2225, 2237, 2252

Í héraði 549, 1707

7. Vanhæfi dómara.

Dómhæfi kröfu. Sjá dómkröfur.

Dómkröfur	180, 2200
Dómkvaðning.	
Dómsrannsókn.	
Dómssátt	1576
Dómstólar, Sjá dómarar.	
Dómsvald skiptaréttar	2219
Dráttarvélar.	
Dýravernd.	
Eftirlaun.	
Eiður	1204
Eignardómsmál	104
Eignardómsstefna	104
Eignarnámsbætur	1538
Eignarréttarfyrrvari.	
Eignarréttur	715
Eignarspjöll.	
Eignauppgjör. Sjá óvígð sambúð.	
Eignaupptaka 10, 188, 698, 1021, 1048, 1168, 1257, 1736, 1997,	2026, 2035
Einkarefsimál.	
Embættismenn.	
Endurgjald, mannvirki.	
Endurgreiðsla	224, 865
Endurheimta.	
Endurrit skjala.	
Endurupptaka máls.	
Erfðaábúð.	
Erfðafesta.	
Erfðir	415, 2219
Erfðafjárskattur	2225
Erfðarétti fyrirgert	582
Erfðaskrá	381, 2219
Erlend lög.	
Falsgögn.	
Fangelsi.	
Farbann.	
Fargjald	673
Farmbréf.	
Farmflutningar.	
Farmgjald.	
Farmskirteini. Sjá farmflutningar.	
Farmskirteinisfyrirvarar.	
Fasteignakaup	1110, 1508, 1938, 2148
Fasteignasala	1867
Fasteignaskattar. Sjá skattar.	

Fasteignir	684, 715, 2174
Félagsdómur.	
Félagsheimili.	
Félagsréttindi.	
Félög. Sjá heiti félags.	
Firma	1458
Fiskafli. Sjá ólögleg meðferð á fiskafla.	
Fiskveiðibrot	1948
Fjárdráttur	1679
Fjármál hjóna.	
Fjárnám	224, 643
Fjarskipti	1021
Fjárskipti. Sjá óvígð sambúð.	
Fjársvik	1096, 1350
Fjölbýlishús	715
Flugfarmbréf	1787
Flugrekstur.	
Flutningasamningar	673
Foreldraráð.	
Forgangsröð kröfu	1751
Forkaupsréttur	421
Fóstureyðingar.	
Framfærslueyrir.	
Frávíking úr starfi. Sjá opinberir starfsmenn.	
Frávisun.	
A. Einkamál:	
1. Frá héraðsdómi 97, 180, 260, 281, 412, 421, 770, 787, 1055,	
1063, 1220, 1935, 2130, 2200	
2. Frá Hæstarétti ... 372, 541, 1204, 1288, 1293, 1605, 1913, 1948	
B. Opinber mál:	
1. Frá héraðsdómi	466, 1096
2. Frá Hæstarétti.	
Frestir	573, 1307, 1308, 1309
Friðhelgi einkalífs.	
Fundið fé. Sjá ólögmæt meðferð fundins fjár.	
Fyrirsvar	421
Fyrning	392, 451, 673, 1469
Fyrning sakar	442, 1350
Fæðingarorlof	2059
Gagnaöflun	2246
Gagnsakir. Sjá áfrýjun.	
Galli	1110, 1469, 1508, 2174, 2211
Gatnagerðargjald.	
Geðrannsókn.	
Gengi.	

Gerðardómur	260, 281, 1196
Gjafsókn	44, 621, 701, 834, 1802, 1826
Gjaldeyriskaup.	
Gjaldfelling handhafaveðskuldabréfs	691
Gjaldskrár	2237
Gjaldþrotaskipti. Sjá skipti	654, 1288, 1293, 1751
Greiðslustöðvun	43
Gæsluvarðhald 8, 106, 170, 304, 474, 495, 509, 523, 906, 1031, 1034, 1232, 1464, 1572, 1578, 1785, 1807, 1915, 2202, 2260, 2264	
Hafnargjöld.	
Hafning máls. Sjá niðurfelling máls.	
Hald á munum	1568
Handtaka	898
Hefð	2076
Heimvísun. Sjá ómerking	173
Heiti félags.	
Hjón	1967, 2134
Hjúskapur	2130
Hlunnindi.	
Hlutafélög	421, 549
Hlutdeild.	
Húftrygging	316, 2099
Húsaleiga.	
Hylming	1847
Höfundalög	1974
Hönnun	2174
Iðnlöggjöf.	
Innheimtulaun	661
Innsetningargerð	1071
Jafnlaunaráð.	
Jarðalög. Sjá forkaupsréttur.	
Ítrekun	71, 74, 109, 140, 680, 972, 1092, 1958, 1988
Kaupgjald	240, 247
Kaupkrafa	865
Kaupmáli	233, 2134
Kaupsamningur	1867
Kjaranefnd.	
Kjarasamningar. Sjá vinnulaun.	
Kjörskrá. Sjá kosningaréttur.	
Kosningaréttur.	
Krafa á hendur dómara	1677
Kröfugerð. Sjá dómkröfur, frávísun.	
Kvikmynd	1974
Kvörtun	1469
Kærufrestir. Sjá kærumál.	

Kæruheimild	541, 1913
-------------------	-----------

Kærumál:

A. Einkamál:

1. Frávísun frá héraðsdómi 63, 104, 412, 1055, 1063, 1220,	1935, 2130, 2205
2. Frávísun frá Hæstarétti	541
3. Frestir.	
4. Skiptamál	43, 63, 1226, 2219, 2225
5. Uppboð	1605
6. Þinglýsing	132, 254, 403

B. Opinber mál:

1. Ákæra	1644
2. Dómsátt	1576
3. Bráðabirgðaökuleyfissvipting	3, 1467
4. Frávísun frá Hæstarétti.	
5. Geðheilbrigðisrannsókn.	
6. Gæsluvarðhald 8, 106, 170, 304, 1031, 1034, 1232, 1464,	1572, 1578, 1785, 1807, 1915, 2202, 2260, 2264
7. Kæruheimild.	
8. Vanhæfi dómara.	
9. Ýmislegt	168, 558

Kærumálskostnaður.

Landamerkjámál	770
----------------------	-----

Landhelgisbrot, Sjá fiskveiðibrot.

Landskipti.

Lausafjárkaup	643, 1469, 1599, 1683, 2194, 2211
Lax- og silungsveiði	1055, 1063
Leigubifreiðar	1329, 1342
Leigur	851, 861
Leigupeningur	851, 861
Leigusamningar.	

Leikstjórn	1974
------------------	------

Lífeyrissjóðir	306
----------------------	-----

Líkamsárás	466, 1608
------------------	-----------

Líkamsáverkar	124
---------------------	-----

Líkamsmeiðingar	1399
-----------------------	------

Lóðarleiga	1179, 1664
------------------	------------

Læknar. Sjá og mat og skoðun:

Blóðrannsókn 71, 74, 406, 564, 680, 877, 947, 972, 1092, 1212,	1234, 1245, 1280, 1576, 1613, 1847, 1958, 2166, 2205
--	--

Geðheilbrigði og sakhæfi	364, 582, 1234, 1584, 1608
--------------------------------	----------------------------

Líkamsáverkar 44, 124, 145, 173, 451, 466, 582, 834, 1234, 1399,	1423, 1608, 1718, 1811, 1826
--	------------------------------

Líksskoðun	582, 1234, 1390, 1811
------------------	-----------------------

Þvagrannsókn	1234, 1608
--------------------	------------

Örorka	44, 145, 451, 834, 1399, 1423, 1718, 1826
Örorkumat	44, 145, 173, 451, 834, 1399, 1423, 1718, 1826
Læknaráð.	
Læknisskoðun	168
Lögbann	1327, 1342
Lögbannstrygging	541
Lögfræðiaðstoð.	
Löghald	1297, 1399, 2231
Lögheimili.	
Lögmannafélag Íslands.	
Lögmanslaun	474, 495, 509, 523, 1754
Lögmenn	661
Lögreglumenn.	
Lögræði	364, 1584
Lögtak	85, 977, 1002, 1775, 2183, 2187, 2191
Lögveð.	
Manndráp	582, 1234, 1811
Mannvirki, endurgjald fyrir.	
Mat og skoðun:	
1. Atvinnutjón:	
Tryggingastærðfræðingur reiknar tjón manns vegna örorku	44, 145, 173, 451, 834, 1399, 1423, 1718, 1826
2. Áverkar og heilsutjón:	
Læknar lýsa áverkum og heilsutjóni 124, 173, 466, 582, 1234, 1608, 1811	
3. Læknar meta örorku manns af slysi: 44, 145, 173, 451, 834, 1399, 1423, 1718, 1826	
4. Blóðrannsókn o. fl.:	
Vinandamagn í blóði 71, 74, 406, 564, 680, 877, 947, 972, 1092, 1212, 1234, 1245, 1280, 1576, 1613, 1847, 1958, 2166, 2205	
Vinandamagn í þvagi	1234, 1608
5. Blóðflokkar	1280
6. Læknar lýsa geðheilsu sakaðra manna og meta sakhæfi þeirra	582, 1234, 1608
7. Læknar lýsa geðheilsu manna í sjálfræðissviptingar-málum	364, 1584
8. Ýmsar skoðunar- og matsgerðir:	
Tveir sérfróðir menn meta almenna hættu vegna íkveikju	582
Tveir dómkvaddir menn meta verðmæti íbúðar	621
Tveir dómkvaddir menn skila mati um það hvort sumar-bústaður sé skiptanlegur	684
Tveir dómkvaddir menn meta leigu fyrir íbúð svo og kostnað við tilteknar breytingar á húseigninni	1110
Dómkvaddir menn skila matsgerð út af steypugöllum	1469

Óréttmætir verslunarhættir.	
Óskipt bú	104
Óvígð sambúð	224, 865
Prentréttur	56
Raforkugjald.	
Rangar sakargiftir.	
Rangur framburður.	
Refsingar og önnur viðurlög.	
Einstakar refsitegundir og önnur viðurlög:	
a. Ákvörðun refsingar frestað með skilyrði.	
b. Fangelsisrefsing 109, 466, 1044, 1234, 1257, 1350, 1581, 1608,	
1736, 1818, 1847, 1958, 1997, 2026, 2035, 2088	
c. Varðhaldsrefsing	71, 74, 564, 667, 698, 972, 1092, 1988
d. Fangelsisrefsing og sekt	10, 1048, 1168
e. Sekt dæmd og varðhald sem vararefsing 3, 140, 667, 825,	
877, 1212, 1245, 1257, 1698, 1811, 1997, 2166, 2205	
f. Sekt dæmd og fangelsi sem vararefsing ..	10, 1997, 2026, 2035
g. Skilorðsbundnir dómar ..	124, 188, 1350, 1679, 1958, 2088, 2093
h. Svipting málflutningsréttinda.	
i. Svipting ökuleyfis 71, 74, 140, 564, 680, 825, 877, 972, 1092,	
1212, 1245, 1847, 1958, 1988, 2166, 2205	
j. Eignaupptaka 10, 188, 698, 1048, 1168, 1257, 1736, 1997,	
2026, 2035	
k. Ómerking ummæla.	
l. Refsing ekki dæmd.	
m. Refsing felld niður.	
Réttarfar	1036, 1071, 1573, 1766, 1948
Réttarfarsannmarkar og vítur. Sjá dómara.	
Réttarfarssekt.	
Réttargæsla.	
Réttargæslumaður.	
Réttarneitun.	
Réttarverkun dóms. Res judicata	1036
Reynslulausn	1581, 1958
Riftun	1683
Ríkisábyrgð	145, 1226
Röng skýrslugerð.	
Ríkisstarfsmenn. Sjá opinberir starfsmenn.	
Sakarefni skipt.	
Sakarkostnaður	680
Saksóknarlaun.	
Samaðild. Sjá aðild.	
Sambúð. Sjá óvígð sambúð.	
Sameignarslit	684
Samningar	2194

Samvinnufélög.

Sáttir.

Segulbönd.

Setudómari í héraði. Sjá dómara.

Sératkvæði. Sjá dómara.

Siglingadómur 558

Siglingalög 392, 558, 923, 936, 1129, 1142

Sjálfraði 364, 1584

Sjó- og verslunardómur. Sjá dómstólar.

Sjómannalög 392, 923, 936, 1129, 1142, 1156, 1707, 2111

Sjóveð 392, 923

Sjúkrahús 44

Skaðabætur:

A. Innan samninga 643, 1469, 1508, 1802, 1867, 2174, 2211

B. Utan samninga:

1. Bifreiðaslys 145, 451, 887, 1036, 1310, 1423, 1730, 1779,
1905, 2247

2. Ýmis tilvik 44, 898, 1399

3. Vinnuslys 834, 1718, 1826

4. Opinber mál 109, 466, 1044

5. Gæsluvarðhald að ósekju 474, 495, 509, 523, 906

Skattar:

1. Aðstöðugjald.

2. Eignarskattur. Sjá og tekjuskattur.

3. Fasteignaskattur 85

4. Hlunnindaskattur. Sjá fasteignaskattur.

5. Launaskattur.

6. Söluskattur 1002

7. Tekjuskattur 977

8. Útsvör. Sjá tekjuskattur.

9. Vegaskattur 2183, 2187, 2191

Skattsvik.

Skilasvik 654

Skilorösdómar. Sjá refsingar.

Skilorösrof 1581

Skip 1374

Skipstjórnarmenn 392

Skiptamál 89, 233, 381, 415, 701, 1967, 2219, 2225

Skiptaréttur 43

Skírlífisbrot.

Skjalafals 109, 1350, 2088, 2093

Skólar.

Skuldabréf 549

Skuldajöfnuður. Sjá vinnusamningar.

Skuldamál 1277, 1447, 1591, 1918, 2099

Slysatrygging sjómanna.	
Stefnur, stefnubirting	97, 412
Steypugalli	1469
Stjórnarskrá, stjórnskipun	8
Stjórnsýsla	621, 1280, 1655
Stjórnsýslumörk	770
Stöðuvatn. Sjá eignarréttur.	
Svik.	
Synjað um þinglýsingu	132
Synjað um framlagningu skjala	921
Söluskattur	1002
Sölubóknun.	
Sönnun	825, 947
Tekjuskattur. Sjá skattar.	
Tékkamál	1963
Tilboð.	
Tilraun	1608
Togveiðar. Sjá fiskveiðibrot.	
Tolllagabrot	188, 442
Tómlæti	1655
Traustnám.	
Tryggingabréf.	
Umboð.	549, 1867
Umboðssvik	2088
Umferðarlög. Sjá bifreiðar.	
Umgengnisréttur.	
Ummæli. Sjá ómerking ummæla.	
Umsýsla	1740
Uppboð	69, 89, 684, 691, 963, 1497, 1559
Uppsögn á starfssamningi. Sjá vinnusamningar.	
Uptaka eigna.	
Úrskurðir í Hæstarétti	2246
Útburðargerðir	2252
Útgáfa uppboðsafsals	1605
Úthlutun uppboðsandvirðis	1374
Útivist aðilja:	
1. Í Hæstarétti 1, 2, 3, 123, 124, 923, 936, 971, 1276, 1277, 1652,	1653, 1654, 1655
2. Í héraði.	
Útlagning	69
Útsvör. Sjá skattar.	
Valdstjórnin.	
Vanheimild.	
Vanhæfi dómara. Sjá dómarar.	
Vanræksla í opinberu starfi.	

Varnarsamningur við Bandaríki Norður-Ameríku	145
Varnarþing.	
Vatn. Sjá eignarréttur.	
Vátrygging	316
Veðréttindi	1559
Veðskuldabréf	963, 1938
Vegalög	1538
Veiðiréttindi	180
Veikindadagar	635
Vélsleði	140
Venjuréttur.	
Verðlagsbrot	1714
Verðstöðvun.	
Verðtrygging.	
Veriandi í opinberum málum.	
Verkkaup. Sjá vinnulaun.	
Verksamningar	1277, 2111
Verktaki.	
Verslunartíska	643
Vettvangsmál	180
Vextir 306, 316, 643, 661, 1447, 1599, 1826, 1963, 2194, 2200, 2231	
Viðtökudráttur. Sjá veðskuldabréf.	
Vinnusamningar 240, 247, 392, 574, 635, 923, 936, 1129, 1142,	
1156, 1707, 2059, 2237	
Vinnuslys. Sjá skaðabætur.	
Visitölutrygging	1938
Vitnaskylda	558
Vitni.	
Vítur. Sjá og réttarfarsvítur.	
Vixlar. Vixilmál.	
Vörumerki	1458, 1894
Vörslusvipting.	
Yfirfjárráð	621
Þingbækur.	
Þinghöld.	
Þinglýsing. Sjá kærumál	254, 403, 1374
Þingsókn í héraði. Sjá og áfrýjun og útivist.	
Þjófnaður	109, 1021, 1044, 1234, 1608, 1847
Þóknun fyrir gerðardómsstörf	1196
Þrotabú. Sjá skiptamál.	
Þyrila	316
Ærumeiðingar	56
Ökuhraði	3, 135
Ökuleyfissvipting 71, 74, 140, 564, 680, 825, 877, 972, 1092, 1212,	
1245, 1845, 1958, 1988, 2166, 2205	

Ölvun. Sjá áfengislög, umferðarlög.

Örorka metin 44, 145, 451, 834, 1399, 1423, 1718, 1826

Örorkubætur. Sjá skaðabætur.

Öryggisbelti. Sjá bifreiðar.

Öryggiseftirlit ríkisins. Sjá skaðabótamál.

Öryggisgæsla.

V. EFNISSKRÁ.

Aðfarargerðir. Sjá aðför, fjárnám, innsetningargerð, kyrrsetning, lögbann, lögtak, útburður og vörslusvipting.

Aðflutningsgjöld. Sjá tollar.

Aðför.

Með dómi Hæstaréttar, uppkveðnum 25. mars 1983, voru íbúðareigendurnir D og Ó dæmdir til að flytjast úr eigin íbúð innan þriggja mánaða frá dómsbirtingu. D og Ó fluttust eigi úr íbúðinni að þeim fresti liðnum, og krafðist dómhafinn, G, þess þá, að fógæti bæri þau út. Með úrskurði, uppkveðnum 15. ágúst 1983, hafnaði fógæti útburðarkröfu G. Úrskurðinum var áfrýjað til Hæstaréttar af hálfu G. Hæstiréttur felldi úrskurðinn úr gildi og lagði fyrir fógæta að framkvæma útburðinn, enda væri það eigi skilyrði útburðar samkvæmt 12. gr. aðfararlaga nr. 19/1887, að G ætti rétt á innsetningu í íbúðina. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi staðfesta hinn áfrýjaða úrskurð, þar eð hæstaréttardómurinn frá 25. mars 1983 hefði eigi verið birtur fyrir þeim D og Ó með lögformlegum hætti og því væri fullnægjandarfrestur hans ekki liðinn 2252

Aðgerðarleysi. Sjá tómlæti.

Aðild.

M höfðaði mál með opinberri stefnu, birtri 15. júlí 1982, í því skyni að fá sér tildæmdan eignarrétt að tiltekinni fasteign, sem eiginmaður hennar, er lést árið 1973, hafði fest kaup á árið 1944, en eigi öðlast athugasemdalaus eignarheimild fyrir. Enginn sótti þing í héraði til að andmæla eignardómskröfu M. Héraðsdómari taldi málið ekki réttlæga höfðað af hendi M og vísaði því frá ex officio. Hæstiréttur felldi frávísunardóminn úr gildi og lagði fyrir héraðsdómara að kveða upp efnisdóm í málinu um kröfu M, sem ætti málsaðild varðandi eignir í hinu óskipta búi, sbr. 10. gr. og 11. gr. laga nr. 8/1962, en M hafði fengið leyfi til setu í óskiptu búi árið 1973 104

Árið 1974 samdi F við norska fyrirtækið S, að það seldi og reisti einbýlishús fyrir F, innflutt frá Noregi. Skyldi F greiða fyrir í norskum krónum. Ágreiningur reis með aðilj-

um út af verði hússins, frágangi o. fl. Samkvæmt samningi aðilja var þeim ágreiningi vísað til úrlausnar gerðardóms, er kvað upp dóm í júní 1977. F vildi eigi gera upp í samræmi við gerðardóminn. Höfðaði S því mál fyrir bæjarþingi gegn F til að fá aðfararhæfan dóm í samræmi við dómsorð gerðardómsins. Dómur bæjarþings gekk í málinu í ágúst 1979, þar sem dómsorð gerðardóms var staðfest. F áfrýjaði til Hæstarétta. Lögmaður S skrifaði á áfrýjunarstefnu, að hún væri „löglega og nægilega birt“ fyrir S. Fyrir Hæstarétti var aflað ýmissa nýrra gagna, er sýndu ekki aðeins, að S var ekki lengur til við uppsögn héraðsdóms, heldur bentu þau og eindregið til þess, að við félagsslitin hafi S ekki talið sig eiga neinar kröfur á F. Í málflutningi synjaði lögmaður S fyrir það, að hann hefði eignast nokkrar kröfur á F fyrir framsal frá S. Hins vegar hreyfði hann því, að annað hlutafélag í Osló hefði eignast kröfur S á F við félagsslitin. Þær staðhæfingar voru þó órökstuddar og það félag hafði aldrei gerst aðili málsins sem réttartaki S. Var hinn áfrýjaði dómur því ómerktur og málinu vísað sjálfkrafa frá héraðsdómi 260

Árið 1974 samdi G við norska fyrirtækið S, að það seldi og reisti einbýlishús fyrir G, innflutt frá Noregi. Skyldi G greiða fyrir í norskum krónum. Ágreiningur reis með aðiljum út af verði hússins, frágangi o. fl. Samkvæmt samningi aðilja var þeim ágreiningi vísað til úrlausnar gerðardóms, er kvað upp dóm í júní 1977. G vildi eigi gera upp í samræmi við gerðardóminn. Höfðaði S því mál fyrir bæjarþingi gegn G til að fá aðfararhæfan dóm í samræmi við dómsorð gerðardómsins. Dómur bæjarþings gekk í málinu í ágúst 1979, þar sem dómsorð gerðardóms var staðfest. G áfrýjaði til Hæstarétta. Lögmaður S skrifaði á áfrýjunarstefnu, að hún væri „löglega og nægilega“ birt fyrir S. Fyrir Hæstarétti var aflað ýmissa nýrra gagna, er sýndu ekki aðeins, að S var ekki lengur til við uppsögn héraðsdóms, heldur bentu þau og eindregið til þess, að við félagsslitin hafi S ekki talið sig eiga neinar kröfur á G. Í málflutningi synjaði lögmaður S fyrir það, að hann hefði eignast nokkrar kröfur á G fyrir framsal frá S. Hins vegar hreyfði hann því, að annað hlutafélag í Osló hefði eignast kröfur S á G við félagsslitin. Þær staðhæfingar voru þó órökstuddar og það félag hafði aldrei gerst aðili málsins sem réttartaki S. Var hinn áfrýjaði dómur því ómerktur og málinu vísað sjálfkrafa frá héraðsdómi 281

Aðstoð við nauðstadda.

Aðstoð við skip.

Aðstöðugjald. Sjá skattar.

Aflýsing.

Hinn 26. ágúst 1981 gaf J út veðskuldabréf til B að fjárhæð 150.000,00 krónur tryggt með 13. veðrétti í fasteign J. Skjali þessu var þinglýst 27. s. m. og fært inn í fasteignabók, en því var aflýst 12. nóvember s. á., án þess að rétthafi hefði áritað frumrit þess og heimilað aflýsingu. Þinglýsingardómari kvaddi J fyrir sig og skoraði á hann að sýna sér frumrit bréfsins, svo unnt væri að ganga úr skugga um það, að bréfinu hefði verið aflýst með lögmætum hætti, en J færðist undan því. Hinn 23. september 1982 krafðist rétthafi veðskuldabréfsins að aflýsingin yrði leiðrétt og fyrri þinglýsing látin standa óbreytt. Felldi þinglýsingardómariinn hinn 26. október 1982 úr gildi aflýsinguna frá 12. nóvember 1981. J kærði þessa ákvörðun þinglýsingardómarans til Hæstaréttar, sem staðfesti úrlausn hans með vísan til 1. mgr. 27. gr. og 2. mgr. 39. gr. laga nr. 39/1978

403

Afréttir.

Afsagnargerðir.

Afsláttur að tiltölu.

Með kaupsamningi, dags. 14. júní 1975, festi H kaup á tvílyftu timburhúsi á Ísafirði af S. Húsið mun hafa verið byggt árið 1922. Kaupverð hússins var gkr. 7.000.000. H tók við afnotum þess 30. júní 1975. Hinn 7. júlí 1975 ritaði Rafmagnsveita Ísafjarðar H bréf, þar sem honum var gert að framkvæma umfangsmikla viðgerð á raflögn hússins, er reyndist brjóta í bága við reglur um raforkuvirki. H taldi sig hafa orðið vara við ýmsa aðra galla á húsinu, svo sem á pípulögnum, miðstöðvarkerfi og skemmdum vegna leka. Að beiðni H voru dómkvaddir þrír sérfróðir menn til að skoða og meta til fjár galla þessa. Matsgerð hinna dómkvöddu manna varð eigi lögð til grundvallar dómi í málinu, þar eð þeim hafði láðst að gefa S eða umboðsmanni hans, kost á að vera viðstöddum, þegar skoðun fór fram. H lagði einnig fram reikninga yfir viðgerðirnar. Í dómi Hæstaréttar er bent á það, að húsið hafi verið

rösklega hálftrar aldar gamalt, er H festi kaup á því. Gat H því búist við því, að leiðslur og lagnir væru teknar að láta sig. Allt að einu var þó talið, að H hefði ekki mátt ætla, að rafmagnsleiðslur væru orðnar svo lélegar, að af þeim stafaði hættu, svo sem síðar kom í ljós. Af þeim sökum þótti H eiga kröfu til nokkurs afsláttar af kaupverði hússins, er þótti hæfilega ákveðinn 2.500,00 nýkrónur. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi dæma S til að greiða H skaðabætur vegna galla á raflögn og vatnslögn að fjárhæð 3.500,00 nýkrónur, svo sem héraðsdómur hafði gert 2148

Afturvirkni laga.

Almannahætta.

B réð eiginmanni sínum bana með því að hella yfir hann bensíni, þar sem hann svaf ölvunarsvefni í hjónarúmi í svefnherbergi íbúðar þeirra á 3ju hæð í fjölbýlishúsi, og eftir það að kasta að honum logandi eldspýtum, svo að eldur blossaði þegar upp. B var ákærð fyrir brot á 211. gr. og 2. mgr. 164. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Þá var þess og krafist, að B teldist samkvæmt 1. mgr. 23. gr. erfðalaga nr. 8/1962 hafa fyrirgert sjálfri sér til handa rétti til arfs eftir hinn látna eiginmann sinn. B var sakfelld samkvæmt ákæru og dæmd í 14 ára fangelsi, en gæsluvarðhaldsvist hennar í 238 daga kom refsingu til frádráttar 582

Arfleiðsluskrá.

Ár 1950 gerðu hjónin A og S sameiginlega og gagnkvæma erfðaskrá. S andaðist árið 1966. A gerði erfðaskrá árið 1972, en afturkallaði hana með erfðaskrá árið 1976. A lést árið 1978. Lífserfingjar voru ekki í búinu. Með arfleiðsluskránni frá 1976 ráðstafaði A eignum búsins langt umfram sinn búshelming. Var því erfðaskránni frá 1976 synjað gildis sem skiptagrundvelli í búinu, nema varðandi þrjár arfleiðsluráðstafanir A, sem eigi töldust brjóta í bága við ákvæði hinnar sameiginlegu og gagnkvæmu erfðaskrár A og S frá 1950. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði varðandi túlkun á ákvæðum erfðaskrár A frá 1976 og vildu taka hana til greina í heldur ríkari mæli en meirihluti dómara 381

Arkitektastörf.

Arkitektinn J tók að sér að teikna frumskissur að iðnaðarbyggingu fyrir hlutafélagið B að beiðni stjórnarformanns þess, M. J útbjó spurningarlista til hluthafa, er þeir út-

fylltu. Þá sendi J teikningar til byggingarnefndar í fyrirspurnarformi. Hvorki byggingarnefnd né skipulagsnefnd hafði nokkuð við teikningarnar að athuga. Ágreiningur reis um það, hvort M hefði haft umboð til að ráða J til starfsins, þannig að bindandi væri fyrir B, og ennfreður um þóknunina til J. Talið var, að forráðamenn B hefðu bakað félaginu greiðsluskyldu fyrir arkitektastörf J að byggingunni og var B dæmt til að greiða J þóknun samkvæmt gjaldskrá Arkitektafélags Íslands. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði, þar eð hann taldi, að þóknun J ætti að vera mun lægri en skv. ofangreindri gjaldskrá. 2237

Atvinnulöggjöf.

Atvinnuréttindi. Sjá og refsingar.

Bifreiðarstjóri sviptur ökuleyfi ævilangt vegna ölvunar við akstur, en um ítrekað brot var að ræða ..	71, 74, 564, 972, 1092
Bifreiðarstjóri sviptur ökuréttindum í 8 mánuði vegna ölvunar við akstur	1212
Bifreiðarstjóri sviptur ökuleyfi í 12 mánuði vegna ölvunar við akstur	877, 1245, 1811, 2166, 2205
Bifreiðarstjóri sviptur ökuréttindum í 15 mánuði vegna ölvunar við akstur	680
Bifreiðarstjóri sviptur ævilangt rétti til að fá ökuleyfi vegna ölvunaraksturs og hafa ekið án ökuréttinda	1988
Bifreiðarstjóri sviptur ökuleyfi til bráðabirgða vegna of hraðs aksturs	3
Bifreiðarstjóri var sviptur ökuleyfi í 10 mánuði vegna ölvunar við akstur	1847
Bifreiðarstjóri sviptur ævilangt rétti til að fá ökuleyfi vegna ölvunaraksturs og hafa ekið án ökuréttinda	1958

Atvinnuréttindi vörubifreiðastjóra.

Hinn 5. maí 1982 kom skip til Hafnarfjarðar með saltfarm í eigu S. Að undangengnu útboði 3. maí 1982 gerði S hinn 5. s. m. verksamning við F og H um flutning á farminum í vörugeymslur S í Kópavogi. F og H voru í Félagi vinnuvélaeigenda en ekki innan vébanda vörubifreiðastjóra. F og H notuðu til flutninganna eigin flutningatæki, sem voru dráttarbifreiðar, palllausar, en með festingar á stól, og höfðu 23 tonna burðargetu. Landssamband vörubifreiðastjóra f. h. Félags vörubílaeigenda, Hafnarfirði, og Vörubílstjórafélagsins Þróttar taldi flutninga þessa brjóta í bága við einkarétt Félags vörubílaeigenda, Hafnarfirði, til vöruflytninga á þessu svæði sbr. 2. mgr. 5. gr. laga nr. 36/1970 og reglugerð nr. 242/1971 og gegni hinu sama um

Vörubílstjórafélagið Þrótt í Reykjavík, sbr. reglugerð nr. 244/1970. Að kröfu Landssambandsins f. h. nefndra vörubílstjórafélaga var, hinn 7. maí 1982, lagt lögbann í fógetarétti Hafnarfjarðar við flutningum F og H á saltinu. Meirihluti Hæstaréttar taldi, að hinar vélknúnu dráttarbifreiðar og vagnarnir, sem við þær skyldi tengja, verði ekki talin til vörubifreiða samkvæmt lögum nr. 36/1970 og reglugerð nr. 242/1971. Þess beri og að gæta, að tæki þessi, sem vissulega megi nota til flutninga, er framkvæma megi með vörubifreiðum, séu tækninýjung, sem væri til þess fallin að breyta í verulegum atriðum vöruflutningum á vegum. Þau megi einnig nota til að flytja varning, sem ekki er unnt að flytja á vörubifreiðum vegna stærðar og þunga einstakra stykkja. Lögbannið var því úr gildi felld og S sýknaður. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sér- atkvæði og vildu staðfesta lögbannið, þar eð þeir töldu flutningatæki F og H bifreiðar í merkingu 2. mgr. 5. gr. laga nr. 36/1970, sbr. og 2. gr. umferðarlaga nr. 40/1968, er skyldi nota til vöruflutninga 1327

Hinn 7. apríl 1982 var gerður verkamningur milli Rafmagnsveitna ríkisins annars vegar og Norðurverks h/f og BJG h/f hins vegar um flutning á 300 tonnum af sementi og 435 tonnum af fóðurrípum frá Húsavík til Kröfluvirkjunar. Flytjendur hugðust flytja á stórvirkum flutningatækjum þ. e. dráttarbílum, er draga flutningasleða, er geta borið allt að 25 tonnum og eru helmingi lengri en venjulegir vörubíspallar. Er flutningar á sementinu skyldu hefjast, 26. apríl 1982, fékk Vörubílstjórafélag Suður-Þingeyjar-sýslu lagt lögbann við þeim, þar eð það taldi flutninga þessa brjóta í bága við einkarétt sinn til flutnings af þessu tagi, á sínu félagssvæði, sbr. 2. mgr. 5. gr. laga nr. 36/1970 og reglugerð nr. 79/1982 um hámarksfjölda leigubifreiða til vörubifreiðaaksturs á félagssvæði V.S.Þ. Í staðfestingarmálinu krafðist félagið jafnframt viðurkenningar á einkarétti sínum til að annast flutninga þessa. Meirihluti Hæstaréttar taldi, að hinar vélknúnu dráttarbifreiðar og vagnarnir, sem við þær skyldi tengja, verði ekki talin til vörubifreiða skv. lögum nr. 36/1970. Þess beri að gæta, að tæki þessi, sem vissulega megi nota til flutninga, sem framkvæma megi með vörubifreiðum, séu tækninýjung, sem væri til þess fallin að breyta í verulegum atriðum vöruflutningum á vegum. Þau megi einnig nota til að flytja varning, sem ekki sé unnt að flytja á vörubifreiðum vegna stærðar og þunga einstakra stykkja. Sýknukrafa flutningsaðiljanna var því tekin til greina og lögbannið

felldi úr gildi. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu séráttkvæði og töldu flutningatæki þessi vera bifreiðar í merkingu 2. mgr. 5. gr. laga nr. 36/1970, sbr. 2. gr. umferðarlaga nr. 40/1968, og skyldi nota þau til vöruflutninga. Allt að einu vildu þessir hæstaréttardómarar fella lögbannið úr gildi, þar sem V.S.Þ. hafði aðeins óskað eftir að taka að sér sementsflutningana. Úr því að málið horfði svo við, átti V.S.Þ. ekki lögvárið tilkall til að lögbanni yrði beitt 1342

Ábúð.

Með samningi, dags. 29. júní 1973, tók J jörðina Skeggjastaði í Fremri-Torfustaðahreppi, eign S, á leigu til fimm ára að undanskildu vatnasvæði. Í leigu átti J að greiða 27 kinda fóður fyrsta árið, 35 kinda fóður næsta árið og svo 40 kinda fóður hin árin þrjú. Þá leigði S J 20 ær og átti J að greiða leiguna með umsjón með hrossum S í Giljalandi, sem er eyðibýli fyrir framan Skeggjastaði, en S átti að leggja til fóður. Deilur urðu með aðiljum út af ábúðinni og uppgjör umsamins eftirgjalds dróst á langinn og kenndi hvor öðrum um. Gert var ráð fyrir því, að ábúð J lyki á fardögum 1978. Hinn 6. maí 1978 gerðu aðiljar með sér samkomulag að Barkarstöðum um fjölda þess fjár, er J skyldi greiða S í leigu eftir jörðina, skv. leigusamningi þeirra frá 29. júní 1973. Hinn 29. október 1978 sömdu aðiljar um það, að J fengi að sitja jörðina til 1. júní 1979. Er J fór af jörðinni taldi S hann ekki hafa staðið sér skil á því fé, er honum bæri skv. Barkarstaðasamkomulaginu, en J taldi hið gagnstæða. Fékk J dómkvadda matsmenn til þess að meta hæfilegt eftirgjald eftir jörðina. Matsgerðin er dagsett 3. september 1980. Samkvæmt henni taldist eðlilegt eftirgjald eftir jörðina Skeggjastaði án laxveiðihlunninda hafa verið fyrir árin 1972—1979, 12 lambsverð hvert ár. J var allt að einu talinn bundinn af leigusamningnum og Barkarstaðasamkomulaginu og gert að greiða S andvirði þess fjár, er honum tókst ekki að sanna, að hann væri búinn að afhenda S. Þá var J og gert að greiða S álag, skv. yfirúttektargerð, vegna viðskilnaðar hans á jörðinni, 851

Vorið 1973 fluttist J á jörðina Hrafnabjörg, Svínavatnshreppi, sem leiguliði. Jarðareigandi, G, sagði J upp ábúðinni, þar eð hann þyrfti jörðina til eigin búskapar. J fluttist af jörðinni 10. júní 1976 og hóf búskap á jörð í Hegranesi, Skagafirði. Hvorki fluttist G á jörðina, Hrafnabjörg, né afhenti hana neinum af þeim skyld- eða venslamönnum, sem upp eru taldir í 2. mgr. 9. gr. ábúðarlaga nr. 36/1961. Upp-

sögn G á jarðarafnotum J var því talin hafa verið „af yfirskinsástæðum“ í skilningi 4. mgr. 9. gr. nefndra laga. Af þessum sökum átti J skaðabótarétt á hendur G, sbr. niðurlagsákvæði lagagreinarinnar. Var sá skaðabótaréttur ekki bundinn því skilyrði, að J flyttist aftur á jörðina og hvorki fallinn niður fyrir tómlæti eða fyrningu, svo sem G hélt fram. G var dæmdur til að greiða J og fjölskyldu hans bætur vegna afurðatjóns, auk flutningskostnaðar á hina nýju jörð. Hins vegar var krafa J um vinnuframlag í þágu jarðarinnar eigi tekin til greina gegn andmælum G, þar eð hún þótti eigi nægilega rökstudd. J hafði gjafsókn og gjafvörn í héraði og fyrir Hæstarétti 1802

Ábyrgð.

Ábyrgð á seldum hlut.

Ábyrgð framleiðanda.

Áfengislög.

Með ákæruskjali 1. júní 1980 var T ákærður fyrir að vera tvisvar í aprílmánuði 1980 ölvaður og til óþæginda á almannafæri, þ. e. 7. apríl á Kaldárselsvegi, þar sem fólk varð fyrir áreitni hans. T var handtekinn af lögreglu og sparkaði hann þá utan í lögreglubifreiðina og braut í henni hliðarrúðu, og einnig hinn 24. apríl á sömu slóðum, en þá grýtti T bifreið og olli skemmdum á afturhurð hennar. Þetta atferli T þótti varða við 21. gr., sbr. 33. gr. áfengislaga nr. 82/1969, sbr. lög nr. 52/1978, 5. gr., og var hann dæmdur í 1.000,00 króna sekt, en tveggja daga varðhald til vara. Tveim skaðabótakröfum á hendur T var vísað frá héraðsdómi vegna vanreifunar. Með öðru ákæruskjali, dags. 16. júní 1981, en dæmt var um bæði ákærufnin í sama máli, var T ákærður fyrir að hafa 15. mars 1981 með sviksamlegum hætti gengið inn í kaup á þremur hestum, sem S hafði þá fyrr um daginn, að T viðstöddum, samið um kaup á af H, með því að fara um kvöldið á fund H og talið honum ranglega trú um, að S hafi í raun eigi verið að kaupa hestana sjálfur, heldur fyrir T og þannig fengið H til að undirrita afsal til T fyrir hestunum, jafnframt því sem T greiddi umsamið söluverð hestanna. T tók síðan hestana í sínar vörslur og hafði selt einn þeirra, þegar rannsókn málsins hófst og lögreglan hugðist taka hestana í sínar vörslur. Í ákæru var þessi háttsemi T talin varða við 248. gr. alm. hgl. nr. 19/1940, en

til vara við 248. gr., sbr. 261. gr. sömu laga. Ekki taldist sannað, að T hefði beitt H vísvitandi blekkingum í því skyni að fá hann til að afsala sér hrossunum og var T því sýknaður af þessum ákærubætti. S hafði gert skaðabóta-kröfu á hendur T, en henni var vísað frá héraðsdómi, sbr. 146. gr. 2. mgr. laga nr. 74/1974. T var dæmdur til að greiða þriðjung kostnaðar af rekstri málsins í héraði og fyrir Hæstarétti. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi sakfella T fyrir tilraun til svika með því atferli, sem greinir í ákæruskjalinu frá 16. júní 1981 1096

J leigubílstjóri taldist sannur að því að hafa, laugardagsnóttina 2. ágúst 1980, selt Ó eina brennivínsflösku fyrir gkr. 20.000 í leigubifreið sinni. Taldist brot J varða við 18. gr., sbr. 33. gr. áfengislaga nr. 82/1969, sbr. 5. gr. laga nr. 52/1978. J var dæmdur í 2.000,00 króna sekt til ríkissjóðs og fjögurra daga varðhald til vara, ef sektin yrði ekki greidd innan fjögurra vikna frá dómsbirtingu 1698

Áfrýjun.

Árið 1974 samdi F við norska fyrirtækið S, að það seldi og reisti einbýlishús fyrir F, innflutt frá Noregi. Skyldi F greiða fyrir í norskum krónum. Ágreiningur reis með aðiljum út af verði hússins. Frágangi o. fl. Samkvæmt samningi aðilia var þeim ágreiningi vísað til úrlausnar gerðardóms, er kvað upp dóm í júní 1977. F vildi eigi gera upp í samræmi við gerðardóminn. Höfðaði S því mál fyrir bæjarþingi gegn F til að fá aðfararhæfan dóm í samræmi við dómsorð gerðardómsins. Dómur bæjarþings gekk í málinu í ágúst 1979. Þar sem dómsorð gerðardóms var staðfest. F áfrýjaði til Hæstaréttar. Lögmaður S skrifaði á áfrýjunarstefnu, að hún væri „löglega og nægilega birt“ fyrir S. Fyrir Hæstarétti var aflað ýmissa nýrra gagna, er sýndu ekki aðeins, að S var ekki lengur til við uppsögn héraðsdóms, heldur bentu þau og eindregið til þess, að við félagslitin hafi S ekki talið sig eiga neinar kröfur á F. Í málflutningi sýndi lögmaður S fyrir það, að hann hefði eignast nokkrar kröfur á F fyrir framsal frá S. Hins vegar hreyfði hann því, að annað hlutafélag í Osló hefði eignast kröfur S á F við félagslitin. Þær staðhæfingar voru þó órökstuddar og það félag hafði aldrei gerst aðili málsins sem réttartaki S. Var hinn áfrýjaði dómur því ómerktur og málinu vísað sjálfkrafa frá héraðsdómi 260

Árið 1974 samdi G við norska fyrirtækið S að það seldi og reisti einbýlishús fyrir G, innflutt frá Noregi. Skyldi G greiða fyrir í norskum krónum. Ágreiningur reis með aðilj-

um út af verði hússins, frágangi o. fl. Samkvæmt samningi aðilia var þeim ágreiningi vísað til úrlausnar gerðardóms, er kvað upp dóm í júní 1977. G vildi eigi gera upp í samræmi við gerðardóminn. Höfðaði S því mál fyrir bæjarþingi gegn G til að fá aðfararhæfan dóm í samræmi við dómsorð gerðardómsins. Dómur bæjarþings gekk í málinu í ágúst 1979, þar sem dómsorð gerðardóms var staðfest. G áfrýjaði til Hæstaréttar. Lögmaður S skrifaði á áfrviunarstefnu, að hún væri „löglega og nægilega birt“ fyrir S. Fyrir Hæstarétti var aflað ýmissa nýrra gagna, er sýndu ekki aðeins, að S var ekki lengur til við uppsögn héraðsdóms. hefur bentu þau og eindregið til þess, að við félaesslitið hafi S ekki talið sig eiga neinar kröfur á G. Í málflutningi sýnaði lögmaður S fyrir það, að hann hefði eignast nokkrar kröfur á G fyrir framsal frá S. Hins vegar hrevfði hann því, að annað hlutafélag í Osló hefði eignast kröfur S á G við félaesslitið. Þær staðhæfingar voru þó órökstuddar og það félag hafði aldrei gerst aðili málsins sem réttartaki S. Var hinn áfrýjaði dómur því ómerkstur og málinu vísað sjálfkrafa frá héraðsdómi 281

- L var talinn sannur að sök að hafa, hinn 7. og 27. desember 1980 ekið bifreið undir áhrifum áfengis. Í fyrra sinnið mældist alkóhólmagn í blóði L 0.67‰, en 1.83‰ í síðara skiptið. L var ákærður fyrir bæði brotin í einu lagi. Héraðsdómari taldi ranglega, að fyrra brotið hefði itrekunaráhrif á hið síðara og svipti L ökuleyfi æfilangt og dæmði L í 3.500 00 króna sekt. Ríkissaksóknari áfrýjaði málinu og krafðist þess, að ökuleyfisviptingartími yrði stytur, en héraðsdómur staðfestur að öðru leyti, og kostnaður við áfrýjun málsins greiddur úr ríkissjóði að undanskildum málsvarnarlaunum. Hæstiréttur stytta ökuleyfisviptingu L í 15 mánuði frá 10. júlí 1981 að telja, þar eð fyrra brotið hefði ekki itrekunaráhrif á hið síðara, sbr. 1. mgr. 77. gr. alm. hgl. Kostnaður af áfrýjun sakarinnar, þar með málsvarnarlaun skipaðs verjanda L, var lagður á ríkissjóð 680
- Í október 1976 ákváðu þeir B, S og Ö að hefja rekstur á vöru-bifreið, er þeir þá keyptu. Lagði S fram gkr. 1.500.000 til kaupanna. Bifreiðin var skráð á nafn Ö. Formlegur rekstrarsamningur var ekki gerður, en þeir B og S munu hafa gert bilinn út. Í apríl 1977 tók Ö bilinn í sínar vörslur og seldi hann 14. september 1977. Eigi galt Ö S framlag hans til kaupanna, enda taldi Ö, að svo hefði verið um samið, að S tæki greiðslu þess af rekstrarhagnaði bifreiðarinnar. S höfðaði mál á hendur Ö til greiðslu á fyrrgreindu framlagi auk ýmissa reikninga vegna rekstrar og endur-

bóta á bílnum, svo og fyrir eigin vinnu. Samtals nam stefnufjárhæðin gkr. 2.113.436. Í héraði var Ö dæmdur til að greiða S framlag hans til kaupanna, en aðrar kröfur S voru ekki teknar til greina. Ö áfrýjaði dóminum og S gagnáfrýjaði. Í gagnstefnu var þess hvorki getið í hvaða skyni gagnáfrýjað var né hverjar dómkröfur gagnáfrýjandi gerði. Gagnáfrýjunarstefnan fullnægði því ekki ákvæðum 3. tl. 2. mgr. 34. gr. laga nr. 75/1973 og bar því að vísa gagnsök sjálfkrafa frá Hæstarétti. Héraðsdómur var staðfestur, þó þannig, að vextir voru aðeins dæmdir frá birtingu héraðsdómsstefnu, 23. júní 1980 1591

Áfrýjunarfrestur. Sjá áfrýjun.

Áfrýjunarleyfi. Sjá áfrýjun.

Ákæra.

Lögreglumenn óku vestur Vesturlandsveg á Ártúnshöfða í Reykjavík og mældu með ratsjá hraða bifreiða, sem ekið var til austurs. Samkvæmt framburði lögreglumanna mældist hraði bifreiðar A 89 km miðað við klukkustund móts við gömlu kartöflugeymslurnar. Lögreglubifreiðinni var nú snúið við og bifreið A stöðvuð við Rauðavatn. A var síðan ákærður fyrir of hraðan akstur. Lögreglumenn þeir, er stöðvuðu bifreið A, komu á móti bifreiðinni, er þeir framkvæmdu hraðamælingu. Þeir þurftu að snúa bifreið sinni við til þess að veita bifreið A eftirför, en svigrúm til þess var takmarkað vegna umferðarinnar. Rofnaði því eftirförin og eins og landslagi er háttað á þessum slóðum misstu lögreglumennirnir sjónar af bifreið A. Ekki þóttu nægar sannanir fram komnar fyrir sekt A og var hann sýknaður. Í ákæruskjali var tilgreint rangt götuheiti, en það var ekki talið girða fyrir að efnisdómur yrði lagður á málið 135

H var ákærður fyrir að hafa þrívægis í desember 1977, er hann var að sækja vörur í vöruskemmur Eimskipafélags Íslands h/f, sem H hafði flutt inn og greitt í banka og tolli, tekið þar í heimildarleysi samtals 10 litsjónvarpstæki, sem hann hafði flutt inn, en hvorki greitt í banka né greitt af þeim aðflutnings- og farmgjöld, en skilið eftir í vöruskemmunni jafnmörg stykki af vöru þeirri, sem hann var að sækja í hvert sinn og hann tók af sjónvarpstækjum. H seldi síðan sjónvarpstækin og hagnýtti sér andvirði þeirra. Í ákæru taldist brot H varða við 244. gr., en til vara 245. gr. alm. hgl. nr. 19/1940, og við 1. mgr. 60. gr., sbr. 61.

gr. laga nr. 59/1969 um tollheimtu og tolleftirlit. Við flutning málsins fyrir Hæstarétti krafðist ríkissaksóknari þess til vara, að H yrði sakfelldur fyrir brot gegn 2. tl. 1. mgr. 250. gr. alm. hgl. H bar fyrir rétti, að hann hefði talað við starfsmenn vöruskemmunnar og fengið þá til að lána sér sjónvarpstækin til að hafa þau til sýnis og hafi hann lofast til að skila þeim aftur, en eigi gert það. H var sýknaður af ákæru fyrir brot gegn 244. gr. og 245. gr. alm. hgl., en þar sem verknaðarlýsing í ákæru tók ekki til brots þess, er greinir í 2. tl. 1. mgr. 250. gr. sömu laga kom varakrafa ríkissaksóknara eigi til álita. Sannað þótti, að H hefði veitt viðtöku 9 sjónvarpstækjum, enda þótt hann vissi, að þau væru ógreidd og ótollaðgreidd, en varhugavert þótti að telja sannað, að hinu sama gegndi um eitt þeirra tækja, er ákæran tók til. Var H sakfelldur fyrir brot gegn 60. gr. 1. mgr., sbr. 61. gr. 1. mgr. laga nr. 59/1969, er tæmir sök, sbr. og 2. mgr. 71. gr. og 2. gr. laga nr. 71/1976. Refsing H var með vísan til 77. gr. alm. hgl. ákveðin 30.000,00 króna sekt, en 50 daga varðhald til vara

442

G var ákærður fyrir að aka bifhjóli undir áhrifum áfengis 19. júlí 1981 á allt að 100 km hraða miðað við klukkustund um Austurveg á Selfossi, þar sem hámarkshraði er 50 km. G var tekið blóðsýni. Mældist alkóhólmagn í því 1,22‰. G sagði lögreglumönnum fyrst, að hann hefði neytt áfengis síðast kl. 01:00 til 01:30 nóttina áður. Síðar bar G, að áfengisneyslu hefði hann lokið nóttina áður kl. 02:00. G breytti síðar enn framburði sínum og kvaðst þá hafa neytt áfengis eftir aksturinn, en áður en lögreglan handtók hann. Í ákæruskjali hafði fallið niður að færa hinn hraða akstur G til refsíákvæða. Það þótti þó ekki standa því í vegi, að dómur yrði lagður á það ákæruatriði, sbr. 3. mgr. 118. gr. laga nr. 74/1974, enda hafði komið fram um það vörn bæði í héraði og fyrir Hæstarétti. Sannað þótti, þrátt fyrir hinn breytta framburð G, að hann hefði ekið bifhjóli sínu undir áhrifum áfengis á ólöglegum hraða, svo sem í ákæruskjali greindi. Hann var dæmdur í 15 daga varðhald og sviptur ökuréttindum ævilangt, en hér var um ítrekun að ræða

564

E var ákærður fyrir líkamsárás á opinberan starfsmann. Í ákæru taldist brot þetta varða við 1. mgr. 106. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Héraðsdómari taldi, að frumrannsókn málsins, sem undanfari ákæru, sbr. 32. gr. laga nr. 74/1974 og 5. gr. laga nr. 107/1976, hefði verið ólokið, er ákæra var gefin út á hendur E. Af þessum sökum vísaði héraðsdómari ákæru frá dómi. Ríkissaksóknari kærði frávísunar-

- dóminn. Hæstiréttur taldi enga þá annmarka á ákæru, er verða mætti til þess, að héraðsdómari synjaði að birta hana og þingfesta málið, svo sem fyrir er mælt í 3. mgr. 115. gr. og 121. gr. laga nr. 74/1974, sbr. 19. gr. og 23. gr. laga nr. 107/1976. Frávísunardómurinn var því úr gildi felldur og lagt fyrir héraðsdómara að birta E ákærana og taka málið til dómsmeðferðar 1644
- P taldist sannur að því að hafa, aðfaranótt 25. nóvember 1978, ekið bifreið um götur Vestmannaeyja undir áhrifum áfengis. Í blóðsýni, sem tekið var úr P, mældist alkóhól 1,91‰. P var sakfelldur fyrir brot á 2., sbr. 4. mgr. 25. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968, sbr. 1. gr. laga nr. 54/1976. Í ákæru var gerð krafa um, að P yrði refsað samkvæmt 6. mgr. 25. gr. og 1. mgr. 35. gr. umferðarlaga. Í ákæruskjall var ekki verknaðarlýsing, er svaraði ótvírætt til þessara ákvæða og varð P því ekki refsað að því leyti. Refsing P var, með vísan til 78. gr. alm. hgl., ákveðin 8.000,00 króna sekt, en 10 daga varðhald til vara. P var sviptur ökuleyfi í eitt ár 2166

Ákæra fyrir fiskveiðibrot.

- N, skipstíóri á togaranum Einari Benediktssyni BA 377, var ákærður fyrir meint brot gegn ákvæðum laga um veiðar í fiskveiðilandhelgi. Sakfelling valt á því, hvort aðalvél togarans væri 1000 bremsuhestöfl eða stærri. Héraðsdómur taldi það ósannað og sýknaði N. Ríkissaksóknari áfrýjaði dóminum, en við flutning málsins fyrir Hæstarétti krafðist hann þess að dómurinn yrði staðfestur, og áfrýjunarkostnaður lagður á ríkissjóð. Í þessu þótti felast ósk um álitserð Hæstaréttar um ákæruefnið. Áfrýjun málsins á þeim grundvelli samrýmdist ekki almennum réttarsfarsreglum, sbr. meginregluna í 67. gr. laga nr. 85/1936, sbr. 58. gr. laga nr. 75/1973. Málinu var því vísað frá Hæstarétti 1948

Álitserðir. Sjá mat og skoðun.

Árekstur skipa.

Askorunarmál.

Ávana- og fíkniefni.

- K var dæmdur sekur um að hafa, árið 1976, flutt til landsins mikið magn af ávana- og fíkniefnum og ýmist dreift þeim eða neytt sjálfur. Starfsemi þessi var rekin í ágóðaskyni.

- K var dæmd refsing 10 mánaða fangelsi, og auk þess 9.000,00 króna sekt, en til vara 15 daga fangelsi. Þá var honum dæmt að sæta eignaupptöku á 2,5 kg af hassi 10
- E var talinn sannur að því að hafa um sumarið 1980 keypt og selt hassefni og í september s. á. keypt marihuana í Bandaríkjunum, flutt það til Íslands og selt það. E var dæmdur í þriggja mánaða varðhald og 6.000,00 króna sekt, en vararefsing fésektar var ákveðin 10 daga varðhald 667
- J taldist sannur að sök um að hafa síðari hluta maí 1982 keypt 240 gr. af hassi í Kaupmannahöfn fyrir 8.000.00 danskar krónur og flutt megnið af því hingað til lands 29. s. m. Við komu J til Keflavíkurflugvallar fundust á honum um 225 gr. af hassinu, er lagt var hald á. Refsing J var, með vísan til 78. gr. alm. hgl., ákveðin 30 daga varðhald og gert upp-tækt hass það, er J hafði flutt til landsins 698
- R var fundin sek um að hafa, í janúar 1980 ásamt I. keypt alt að 500 grömmum af hassi á Spáni og flutt það hingað til lands 19. s. m., og síðan selt verulegan hluta af efninu á allt að gkr. 10.000 hvert gramm. Refsing R var ákvörðuð með hliðsjón af 2. mgr. 70. gr. og 78. gr. alm. hgl. nr. 19/1'40 og hún dæmd í 60 daga fangelsi og 10.000.00 króna sekt, svo og til að þola eignarupptöku á gkr. 289.500, er var andvirði ólögmastrar sölu fíkniefna 1048
- E var dæmdur sekur um að hafa keypt á Spáni í júlí 1980 1 kg. af hassi og flutt það hingað til lands. Hann gróf 500 grömm í iðrð á Egilsstöðum, en flutti strax 500 grömm til Reykjavíkur og átti G hlut í því efnismagni með E. E sótti seinna efnið til Egilsstaða. E seldi ýmsum af efninu og af efninu frá Egilsstöðum seldi hann 100 grömm, en 400 grömmum ráðstafaði hann skömmu fyrir handtöku í september 1980, en ekki upplýstist hvert þau lentu. E var dæmdur í fjögurra mánaða fangelsi og 20.000.00 króna sekt, en vararefsing 30 daga fangelsi. Gæsluvarðhaldsvist ákærða, 42 dagar, komu refsingu til frádráttar. E var gert að sæta upptöku á 144.00 bandaríkjadöllum til ríkissíðs og 26.8 grömmum af hassi og hassleifum til eyðingar. Um ítrekun var að ræða 1168
- H var talin sönn að því að hafa á árinu 1980 gerst sek um umfangsmikil fíkniefnamisferli, bæði með innflutningi, sölu og neyslu slíkra efna. H var dæmd í 8 mánaða fangelsi og 30.000.00 króna sekt, en 45 daga fangelsi til vara. Gæsluvarðhald H í 29 daga kom refsivist hennar til frádráttar. Þá var H gert að sæta eignarupptöku á fíkniefnum og munum til neyslu þeirra, er lögreglan fann á heimili H og lagði hald á. Um var að ræða ítrekuð brot hjá H 1257

- S var talin sönn að því að hafa, hinn 3. september 1982, flutt hingað til lands frá Kaupmannahöfn 980 gr. af hassi, er S hugðist selja hér í ágóðaskyni, en við komuna til Keflavíkurflugvallar fann tollgæslan hassið í fórum hennar og lagði hald á það. S var dæmd í 75 daga fangelsi. Til frádráttar refsingu kom gæsluvarðhaldstími S, 13 dagar. Þá var S gert að sæta eignarupptöku til eyðingar á þeim 980 gr., er lagt hafði verið hald á 1736
- N og H töldust sannir að því að hafa sameiginlega keypt 460 g af kannabis eftir miðjan júlí 1981 í Amsterdam og Rotterdam og 22. s. m. sent það í flugfrakt frá Rotterdam til Reykjavíkur, merkt tilteknnum manni í Reykjavík. N og H áttu að fá 200 g hvor af efninu, en F 60 g, er komið væri til Íslands. Hins vegar komu aðeins 14 g í hlut N og H, þar eð þriðji aðili hafði áður komist í pakkann í vöruskemmu flugfélags þess, er flutti efnið til Íslands, og tekið megnið af því. N og H var báðum refsað. N hafði verið veitt reynslulausn 15. janúar 1981 skv. þrem dómum og átti eftir að afplána 150 daga fangelsi. Var refsing N nú ákveðin í einu lagi 6 mánaða fangelsi. H hafði verið dæmdur í 6 mánaða fangelsi, skilorðsbundið, með dómi 17. desember 1981. Refsing H var nú einnig ákveðin í einu lagi 7 mánaða fangelsi 1818
- Ó taldist sannur að því að hafa aðfaranótt 5. júní 1981 brotist inn í tvo báta í Njarðvíkurhöfn og stolið ýmsum fématum munum, þar á meðal sex glösum af morfini og nokkrum sprautum úr lyfjakassa annars skipsins. Fyrir þetta var Ó sakfelldur fyrir brot á 244. gr. alm. hgl., og brot gegn 2. mgr., sbr. 1. mgr. 3. gr. laga nr. 65/1974, sbr. 2. mgr. 1. gr. reglugerðar nr. 390/1974, fylgiskjal B. Þá taldist sannað, að Ó hafði tekið þátt í sölu myndsegulbands-tækis, er hann vissi, að var fengið með þjófnaðarbroti. Ó var ákærður fyrir brot á 244. gr. alm. hgl., en sakfelldur fyrir brot á 254. gr. alm. hgl., enda hafði málið verið reifað á þeim grundvelli, sbr. 3. mgr. 118. gr. laga nr. 74/1974. Ó var einnig sannur að því að hafa aðfararnótt 7. júní 1981 ekið bifreið frá Höfnum til Reykjavíkur og þaðan til Hafna undir áhrifum áfengis. Ó var dæmdur í þriggja mánaða fangelsi og sviptur ökuleyfi í 10 mánuði frá birtingu héraðsdóms 1847
- S var ákærður í 8 liðum fyrir meint brot á fíkniefnalöggjöfinni, talin framin frá miðjum júlí 1978 fram til 3. mars 1979, er S var handtekinn í Kaupmannahöfn, með því margsinnis að hafa aflað sér fíkniefna í Hollandi og Danmörku og síðan selt efnið, að undanskilinni eigin neyslu, einkum í

- Svíþjóð og Danmörku, til margra manna gegn verulegu gjaldi, og haft af því fjárhagslegan ávinning. S var sýknaður af ákæruliðum nr. 3—6, þar eð hann hafði neitað sök og þeir menn, sem borið höfðu á hann sakir, höfðu ekki verið kvaddir fyrir dóm hér á landi, þrátt fyrir kröfu verjanda S þar um. Að öðru leyti var S sakfelldur skv. ákæruliðum og dæmdur í fangelsi í 2 ár og 6 mánuði, og 20.000,00 króna sekt. Til frádráttar fangelsisrefsingu kom gæsluvarðhaldsvist S í Danmörku í 178 daga. Þá voru fíkniefni og peningar fyrir fíkniefnasölu gerð upptæk, Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæðum varðandi refsingu S, vildi annar dæma S í tveggja ára fangelsi, en hinn vildi láta S sæta fangelsi í þrjú ár 1997
- P taldist sannur að kaupum og sölu á 70 grömmum af hassolíu í desember 1979 og kaupum á allt að 3 kg. af hassi í Hollandi í félagi við þrjá aðra menn í júlí 1980 og flutning á því til Kaupmannahafnar, þar sem drjúgur hluti efnisins var seldur, en síðan í félagi við B fengið S til að flytja 1 kg. til Íslands, þar sem það var selt að hluta. P var dæmdur í 4 mánaða fangelsi og 20.000,00 króna sekt, en 30 daga fangelsi til vara. Til frádráttar fangelsisrefsingu S kom gæsluvarðhaldsvist hans í 50 daga. S var gert að sæta eignarupptöku á fíkniefnum, er lagt hafði verið hald á 2026
- E var talinn sannur að því að hafa, á tímabilinu frá apríl 1979 til janúar 1980, margsinnis staðið að innflutningi hassefna hingað til lands og dreift þeim til margra manna í ávinningsskyni. E var dæmdur í 9 mánaða fangelsi og 20.000,00 króna sekt, en til vara 20 daga fangelsi. Til frádráttar fangelsisrefsingu E kom gæsluvarðhaldsvist hans í 48 daga. E var gert að sæta eignarupptöku á hassefnum, er lagt hafði verið hald á, svo og á peningum, er E hafði aflað með sölu fíkniefna 2035

Banaslys.

- L ók bifreið hinn 22. október 1982, um kl. 19.00, norður Reykjaneshraut með allt að 70 km hraða á klst. J, roskin kona, er átti leið yfir Reykjaneshrautina við Álfabakka, varð fyrir bifreiðinni. J höfuðkúpubrotnaði og hlaut heilaskaða, er leiddi hana fliótlega til dauða. Hemlaför eftir bifreiðina mældust 33,30 m. L var talin sönn að því að hafa ekið án nægilegrar aðgæslu í umrætt sinn og með því orðið meðvöld að því, að J varð fyrir bifreiðinni og hlaut þau lemskur, er leiddu hana til dauða. L var sakfelld fyrir brot á 215. gr. alm. hgl. nr. 19/1940, 1. mgr. 37. gr., 1., 2. og á

b lið 3. mgr. 49. gr., 1. mgr. 50. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968, sbr. lög nr. 54/1976, sbr. samþykkt nr. 318/1977 um breytingu á lögreglusamþykkt fyrir Reykjavík nr. 2/1930. L var dæmd í 12.000,00 króna sekt og 20 daga varðhald til vara. Samkvæmt 81. gr. umferðarlaga var L svipt ökuleyfi í eitt ár frá uppsögu héraðsdóms 1811

Bann við hundahaldi.

M hélt hund í Reykjavík, þar sem hundahald er bannað. Hinn 9. júní 1980 þurftu lögreglumenn að sinna kvörtun út af hundahaldi M. M var ákærður og fundinn sekur um að hafa brotið gegn 65. gr. lögreglusamþykktar fyrir Reykjavík nr. 2/1930 með áorðnum breytingum, sbr. 1. gr. laga nr. 7/1953 um hundahald og varnir gegn sullaveiki. M var refsað samkvæmt 97. gr. lögreglusamþykktar fyrir Reykjavík og 7. gr. laga nr. 7/1953, sbr. 10. gr. laga nr. 75/1982 um breytingu á alm. hgl. nr. 19/1940, sbr. lög nr. 34/1980 um breytingu á sektarmörkum nokkurra laga. M var dæmdur í 5.000,00 króna sekt, en 8 daga varðhald til vara. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi hafa refsinguna helmingi lægri 1318

R var ákærð fyrir að hafa frá því í ágúst 1978 haldið hund í Reykjavík andstætt banni um hundahald. R var talin hafa brotið gegn 65. gr., sbr. 97. gr. lögreglusamþykktar fyrir Reykjavík nr. 2/1930 með áorðnum breytingum, sbr. 1. og 7. gr. laga um hundahald og varnir gegn sullaveiki nr. 7/1953, sbr. 10. gr. laga um breytingu á alm. hgl. nr. 19/1940, sbr. lög nr. 34/1980 og um breytingu á sektarmörkum nokkurra laga nr. 75/1982. Refsing R var ákveðin 5.000,00 króna sekt, en 8 daga varðhald til vara. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi hafa refsingu helmingi lægri 1322

Barnalög.

K ól barn 29. maí 1966. M viðurkenndi fyrir sýslumanni að vera faðir barnsins. M var með meðlagsúrskurði, birtum 4. október 1966, skyldaður til að greiða meðlög með barninu frá fæðingu til fullnaðs 16 ára aldurs, svo og fæðingarstyrk og tryggingariðgjald barnsmóður fyrir árið 1966. Með bréfi, dags. 20. mars 1979, fór lögmaður M þess á leit við yfirsakadómarann í Reykjavík, að fram færi rannsókn á faðerni barnsins, þar eð M véfengdi að vera faðir þess. Tekin voru blóðsýni úr K, M og barninu og þau rannsökuð á Rannsóknastofu háskólans. Í álitserð sérfræðings, dags. 10. maí 1979, sagði að samkvæmt niðurstöðu rannsóknarinnar gæti M ekki verið faðir barnsins. Rannsóknin var

endurtekin sama ár og gaf sömu niðurstöðu. Hinn 30. maí 1979 kvað sýslumaður upp úrskurð, þar sem úrskurðurinn frá 4. október 1966 var úr gildi felldur og féllu þá niður frekari meðlagsgreiðslur frá M. M höfðaði hinn 26. október 1979 mál á hendur K, dómsmálaráðherra og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs in solidum til endurgreiðslu á meðlögum þeim, er M hafði innt af hendi með barninu, svo og til greiðslu miskabóta. M hafði viðurkennt að vera faðir barnsins. Hann hafði ekki fengið þeirri faðernisviðurkenningu hnekkst með dómi, sbr. nú 10. gr. barnalaga nr. 9/1981. Taldist M því faðir barnsins, sbr. 1. mgr. 3. gr. laga nr. 87/1947, sbr. nú 1. mgr. 8. gr. laga nr. 9/1981. Ósannað var, að K hefði haft í frammi visvitandi blekkingu, er hún lýsti M föður að barni sínu, eða sýnt af sér vítavert athæfi þannig, að hún pyrfi að endurgreiða meðlagið, sem myndi auk þess koma þungt niður á K, sem hefði tekið við meðlögunum í þeirri trú, að um endanlega greiðslu væri að ræða. Miskabótakrafa M hafði við engin rök að styðjast. Krafa M á hendur ríkinu var eingöngu byggð á því, að sýslumaðurinn hefði ekki gætt leiðbeiningarskyldu sinnar. En þar sem engin gögn lágu fyrir um það, að sýslumaðurinn hefði ekki gætt réttra starfsaðferða, var ríkið jafnt og K sýknað af öllum kröfum M. K hafði gjafavörn bæði í héraði og fyrir Hæstarétti 1280

Barnaverndarmál.

Barnsfaðernismál.

K var dæmdur fyllingareiður í barnsfaðernismáli á hendur M. K lét birta M dóminn 24. júlí 1980. Samtímis lét hún birta M eiðstefnu, útgefna 23. júlí 1980, til eiðvinningar samkvæmt dómsorðinu á bæjarþingi Akraness „fimmtudaginn 14. ágúst.“ M, sem sjálfum var birt stefnan, hélt því ekki fram, að honum hafi dulist, að þar væri átt við 14 ágúst 1980. K mætti á dómþinginu á téðum degi og vann þar fyllingareið, en af hálfu M var ekki sótt þing og eigi höfuð forföll. Þar sem M lét eiðvinninguna ekki til sín taka né áfrýjaði sjálfum eiðsdóminum, leiddi það af 167. gr. laga nr. 85/1936 og tilskipun 14. september 1792, að M hafði fyrirgert rétti sínum til að áfrýja eiðsdóminum, eftir að eiður samkvæmt honum hafði verið löglega unninn. Var áfrýjun M, með stefnu 24. október 1980, því vísað sjálfkrafa frá Hæstarétti 1204

Bifhjól.

G var ákærður fyrir að aka bifhjól undir áhrifum áfengis 19.

júli 1981 á allt að 100 km hraða miðað við klukkustund um Austurveg á Selfossi, þar sem hámarkshraði er 50 km. G var tekið blóðsýni. Mældist alkóhólmagn í því 1,22‰. G sagði lögreglumönnum fyrst að hann hefði neytt áfengis síðast kl. 01:00 til 01:30 nóttina áður. Síðar bar G, að áfengisneyslu hefði hann lokið nóttina áður kl. 02.00. G breytti síðar enn framburði sínum og kvaðst þá hafa neytt áfengis eftir aksturinn, en áður en lögreglan handtók hann. Í ákæruskjali hafði fallið niður að færa hinn hraða akstur G til refsíákvæða. Það þótti þó ekki standa því í vegi, að dómur yrði lagður á það ákæruatriði, sbr. 3. mgr. 118. gr. laga nr. 74/1974, enda hafði komið fram um það vörn bæði í héraði og fyrir Hæstarétti. Sannað þótti, þrátt fyrir hinn breytta framburð G, að hann hefði ekið bifhjóli sínu undir áhrifum áfengis á ólöglegum hraða, svo sem í ákæruskjali greindi. Hann var dæmdur í 15 daga varðhald og sviptur ökuréttindum ævilangt, en hér var um ítrekun að ræða 564

Bifreiðir.

A. Einkamál.

- Hinn 10. mars 1974 ók D bifreið sinni undir áhrifum áfengis á röngum vegarhelmingi á bifreið, er G ók. Hlaut G beinbrot á hægri handlegg og skaddaðist á barkakýli og hægri raddbandi, þannig að raddbreytingu og talþreytu olli. Samkvæmt læknisfræðilegu mati, dags. 11. nóvember 1976, var G metin 5% varanleg örorka af völdum slyssins. Af hálfu D og tryggingarfélags hans, var viðurkennd óskoruð bótaábyrgð, en kröfu G var andmælt aðallega sem fyrndri, en til vara sem allt of hárrí. Samkvæmt 78. gr. umferðarlaga nr. 40/1968 er upphaf fyrningarfrests miðað við lok þess almanaksárs, er kröfuhafi fær vitneskju um kröfu sína og á þess fyrst kost að leita fullnustu hennar. Örorkumat lá ekki fyrir fyrr en 11. nóvember 1976. Upphaf fyrningarfrests miðaðist því við 1. janúar 1977. Stefnubirting í máli G fór fram 14. október 1980. Krafa G taldist því ekki fyrnd, nema áfallnir vextir fyrir 14. október 1976. G voru dæmdar skaðabætur í einu lagi fyrir fjártjón og miska, samtals 15.000,00 krónur 451
- Æ ók bifreið sinni norður Hverfisgötu í Hafnarfirði hinn 3. apríl 1980 um kl. 12:30. Á sama tíma ók J bifreið sinni, sem tryggð var hjá tryggingarfélaginu H, eftir Urðarstig að Hverfisgötu. Hverfisgata er aðalbraut og biðskyldumerki við Urðarstig gagnvart umferð um Hverfisgötu. J stöðvaði bifreið sína við Hverfisgötu, en ók síðan inn á gatnamótin án þess að veita bifreið Æ athygli, fyrr en um seinan. Æ

sveigði bifreið sinni til vinstri til þess að reyna að koma í veg fyrir árekstur, en án árangurs, því að framendi bifreiðar J og hægra afturbretti bifreiðar Æ rákust saman, en síðan rakst bifreið Æ utan í hús við Hverfisgötu og skemmdist enn meir. J taldist hafa með akstri sínum brotið gegn 3. mgr. 48. gr. umferðarlaga nr. 40/1968. Ósannað var, að Æ hefði ekið of hratt eða andstætt umferðarreglum að öðru leyti. Það hafi ekki verið óeðlileg viðbrögð hjá Æ að sveigja bifreið sinni til vinstri eins og á stóð. Var ekki talið, að Æ hefðu orðið á slík mistök, að rétt væri, að hann bæri hluta tjóns síns sjálfur, sbr. 68. gr. umferðarlaga. J og H voru því dæmd in solidum til að bæta Æ allt tjón, er varð á bifreið hans. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og vildu leggja 1/3 hluta sakar á Æ 887

Hinn 23. desember 1978 varð árekstur á milli bifreiðanna R-1977, í eigu B, og JO-7495, í eigu varnarliðsmannsins C, með þeim hætti, að JO-7495 var ekið inn á Kringlumýrarbraut gegnt biðskyldu í veg fyrir R-1977, er ekið var suður Kringlumýrarbraut og naut aðalbrautarréttar. Bifreiðin JO-7495 var ábyrgðartryggð hjá Hagtryggingu h/f, en R-1977 var ábyrgðar- og húftryggð hjá Samvinnutryggingum g/t, með gkr. 200.000 eigin áhættu. B höfðaði skaðabótamál á hendur Hagtryggingu h/f og ríkissjóði Íslands vegna árekstursins til greiðslu á gkr. 120.000 vegna afnotamissis og gkr. 200.000 vegna eigin áhættu í húftryggingu. Dómur gekk í málinu 16. nóvember 1979 og fór á þann veg, að B var látinn bera 1/3 hluta sakar vegna þess, að bifreið hans var á sumarhjólbörðum og því vanbúin til aksturs á þessum árstíma í hálku og snjó. Þessum dómi var ekki áfrýjað og greiddi Hagtrygging h/f B dómskuldina 4. febrúar 1980. Þegar Samvinnutryggingar g/t leituðu eftir endurgreiðslu úr hendi Hagtryggingar h/f á húftryggingarbótum, er þær höfðu greitt B í samræmi við sakarskiptingu í dóminum frá 16. nóvember 1979, synjaði Hagtrygging h/f að endurgreiða, þar eð hún gæti eigi sætt sig við sakarskiptinguna í dóminum. Höfðuðu Samvinnutryggingar g/t þá mál á hendur Hagtryggingu h/f og ríkissjóði Íslands til endurgreiðslu á hluta húftryggingarbótanna. Talið var, að Hagtrygging h/f og ríkissjóður væru, skv. 1. mgr. 195. gr. laga nr. 85/1936, bundin af dóminum frá 16. nóvember 1979 að því er varðaði sakarskiptinguna. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og töldu fyrri dóminn ekki bindandi um sakarskiptingu, þar eð stefnendur í héraði hefðu ekki verið þeir sömu í báðum málunum, og kröfurnar heldur ekki 1036

Bifreiðinni Y var ekið út af bifreiðastæðinu framan við Hótel Esju og síðan austur Suðurlandsbraut. Við gatnamót Hallarmúla ákvað ökumaður, Y, að taka svokallaða U-beygju. Varð af því árekstur við bifreiðina R, sem ekið var austur Suðurlandsbraut. Rakst bifreiðin R með hægri framhlutann vinstra megin aftan til á bifreiðina Y. Samkvæmt 4. mgr. 46. gr. umferðarlaga nr. 40/1968 er því aðeins heimilt að taka U-beygju, að unnt sé að gera það án áhættu eða óþæginda fyrir aðra umferð. Ökumaður, sem tekur slíka beygju, verður að meta það hverju sinni, hvort það er óhætt og bera sjálfur áhættu og ábyrgð á röngu mati í því efni. Ökumaður Y þótti eiga höfuðsök á árekstrinum og var hann látinn bera 2/3 hluta sakar, en ökumaður R þótti hafa ekið of hratt og var lagður á hann 1/3 hluti sakar. Við ákvörðun á dagpeningum fyrir afnotamissi bifreiðarinnar Y, var tekið tillit til þess, að eigandi hennar notaði hana við starf sitt 1310

Aðfaranótt 17. desember 1978 varð gangandi vegfarandi, J, fyrir bifreið, er M átti, og ók austur Vesturgötu í Keflavík. J var með fleira fólki í umrætt sinn. M var búinn að veita fólki þessu eftirtekt nokkru fyrir slysið og kvaðst hafa séð, að það var ölvað. Miðað við það og aðstæður til aksturs að öðru leyti, bar M að gæta sérstakrar varúðar, er hann ók í átt að fólkinu. Það þótti M eigi hafa gert. Eigi var með vissu ráðið, hvar J var á götunni, er hann varð fyrir bifreiðinni, og ekki þótti í ljós leitt að orsakasamband hafi verið milli ölvunar J og slyssins. Samkvæmt því var bótaábyrgð lögð óskipt á M og tryggingarfélag bifreiðar hans. J var fluttur á sjúkrahús eftir slysið. Þar kom í ljós, að beinagrind andlitsins hafði brotnað frá höfuðkúpunni og færst nokkuð til, nafið var einnig mölbrotið og liðbönd á vinstra hné slitin. J var metin 10% varanleg örorka af völdum slyssins. Tryggingafræðingar reiknuðu út tíma-bundið og varanlegt örorkutjón J. Á grundvelli þeirra útreikninga krafðist J 90.070,00 króna í örorkubætur og 15.000,00 króna í miskabætur. Kröfur J voru teknar til greina að frádregnum greiðslum, er J hafði fengið úr sjúkra- og orlofssjóði, 1.180,00 krónur. J gerði sérstaka kröfu um vaxtavexti fyrir Hæstarétti. Sú krafa kom þó ekki til álita í Hæstarétti, þar eð J þótti ekki hafa gert slíka efniskröfu í héraði. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi dæma J 74.000,00 krónur í örorkubætur og vaxtavexti, enda hefði J krafist dómvaxta í héraði, sbr. lög nr. 56/1979 um dómvexti, en í slíkri kröfu felist krafa um vaxtavexti samkvæmt vaxtaákvörðunum Seðlabanka

- Íslands 1423
- Hinn 19. desember 1980 ók H bifreið austur Kjarrhólma í Kópavogi. Gata þessi er blindgata og hallar töluvert til austurs og nær sá halli austur fyrir hús nr. 10. Á móts við það hús er bifreiðastæði. J ók bifreið sinni út af því stæði. J sá þá, að H ók bifreið sinni austur og niður Kjarrhólma og hafi sú bifreið verið á vinstra vegarhelmingi. J stöðvaði þá sína bifreið. H kvað J í umrætt sinn hafa skyndilega ekið af stæðinu inn á götuna. H gaf hljóðmerki og kvað H J þá hafa numið staðar. H kvaðst hafa hemlað, en eigi tekist að stöðva bifreiðina vegna mikillar háлку. H kvaðst heldur ekki hafa haft svigrúm til að sveigja til hægri vegna kyrrstæðrar bifreiðar, er þar hafi verið. Rakst bifreið H því á bifreið J og urðu skemmdir á báðum bílunum. Sök á árekstrinum var skipt þannig að H var talinn bera 1/3 hluta sakar, en J 2/3 hluta. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði, og taldi H eiga alla sök á árekstrinum 1730
- Hinn 13. júlí 1978 varð árekstur á milli bifreiðanna R og X, sem var skyldutryggð hjá S. Viðurkennt var, að X hefði átt alla sök á árekstrinum. Starfsmenn S ráðstöfuðu R til viðgerðar hjá bílasmiðju K. Þrívégis þurfti að fara með bifreiðina til K til endurbóta á viðgerðinni, síðast 23. október 1978. Samtals tók viðgerðin 48 daga. S greiddi allan viðgerðarkostnaðinn, en neitaði að greiða afnotamissi lengur en 23 daga, er matsmenn höfðu metið eðlilegan viðgerðartíma. S og eiganda X var dæmt að greiða bætur fyrir hinn raunverulega afnotamissi, enda höfðu starfsmenn S ráðstafað R til viðgerðar hjá K. Þá voru S og eigandi X dæmdir til að bæta galla, er fram komu á lakki R eftir viðgerðina og afnotamissi í 3 daga vegna þeirrar lagfæringar, svo og fyrir viðgerð á vatnsleka í farangursrými R. Hins vegar voru þeir sýknaðir af kröfu eiganda R, sem var leigubifreiðarstjóri, um sérstakar skaðabætur, skv. mati, vegna óhóflega langs viðgerðartíma 1779
- Hinn 5. júlí 1980 var bifreiðinni Ö ekið suður Hafnarfjarðarveg á hægri akrein á eftir annarri bifreið. Á sama tíma var bifreiðinni Y ekið eftir tengivegi frá Kringlumýrarbraut að Hafnarfjarðarvegi, þar sem ökumaður hennar nam staðar og gætti að umferð eftir Hafnarfjarðarvegi. Ökumaður Y veitti bifreiðinni Ö athygli, þar sem henni var ekið á hægri vegarhelmingi suður Hafnarfjarðarveg, en engin umferð var norður veginn. Ók ökumaður Y því inn á Hafnarfjarðarveg og sveigði til norðurs. Í sama mund var bifreiðinni Ö beygt yfir á vinstri kant til að aka fram úr bifreið þeirri, er ekið var á undan. Er ökumaður Y sá

Ö koma á móti sér á röngum vegarhelmingi, sveigði hann til hægri og stöðvaði bifreiðina. Ökumanni Ö tókst ekki að afstýra árekstri og kastaðist afturendi bifreiðarinnar utan í Y af slíkum krafti, að Y var ekki talin viðgerðarhæf eftir áreksturinn. Ökumaður Ö taldist eiga alla sök á árekstrinum, með því að aka fram úr við gatnamót. Eiganda Y var bætt tjón hans auk afnotamissis. Ökukona Y var barnshafandi. Hún hlaut áverka og andlegt áfall. Henni voru dæmdar miskabætur 1905

Hinn 16. desember 1980 varð árekstur á Reykjanesbraut milli bifreiðarinnar Y, sem tryggð var hjá H, og áætlunarbílsins R. H viðurkenndi óskoraða skaðabótaábyrgð og greiddi viðgerðina, er tók 20 daga. Hins vegar neitaði H að greiða fyrir afnotamissi af bifreiðinni þann tíma, sem viðgerðin tók. Fram kom í málinu, að hér var um óvenju stóra áætlunarbifreið að ræða, er notuð hafði verið til að flytja farþega að og frá Keflavíkurlugvelli. Þá var og upplýst, að váttryggingafélög hefðu um árabil fallist á að miða afnotamissi hópferðabifreiða við 1/4 hluta svonefnds daggjalds slíkra bifreiða, eins og það væri hverju sinni. Voru H og eigandi bifreiðarinnar Y dæmdir til að greiða eiganda R óskipt 7.000,00 krónur í afnotamissi 2247

B. Opinber mál.

D ók bifreið sinni suður Hafnarfjarðarveg að næturlagi með 110 km. hraða miðað við klst. samkvæmt mælingu lögreglu. D var talinn hafa gerst sekur um brot á reglum um hámarkshraða og dæmd 2.500,00 króna sekt í ríkissjóð vegna þessa. Vararefsing var 4 daga varðhald. D var sviptur ökuleyfi til bráðabirgða frá 8. apríl til 4. ágúst 1981 3

S ók bifreið sinni 13. október 1980 frá Reykjavík áleiðis til Grindavíkur. Á leiðinni var hann stöðvaður af lögreglu, sem hafði tal af honum. Lögreglumaðurinn fann, að áfengisþef lagði frá vitum S og færði hann á lögreglustöð. Þar viðurkenndi S að hafa neytt áfengis fyrir aksturinn, en kvaðst eigi hafa fundið til áfengisáhrifa. S var tekið blóðsýni og mældist magn alkóhóls í blóði hans 0,93%. Var S talinn sannur að sök um að hafa ekið undir áhrifum áfengis og var dæmt að sæta 15 daga varðhaldi og sviptur ökuleyfi ævilangt, en um ítrekunarbrott var að ræða 71

S ók bifreið um götur Akureyrar 28. febrúar 1981. Lögreglumenn stöðvuðu akstur hans og fundu af honum áfengisþef. S var færður á lögreglustöð. Honum var tekið blóðsýni. Mældist alkóhólmagn í því 1,36‰. Hinn 29. júní 1981 var S enn stöðvaður af lögreglu við akstur um götur Akur-

eyrar. Var S færður á lögreglustöð. Honum var tekið blóðsýni. Mældist alkóhólmagn í því 1,30‰. Var S talinn sannur að sök um að hafa ekið bifreið í ofangreind skipti undir áhrifum áfengis og dæmt að sæta 25 daga varðhaldi og sviptur ökuleyfi ævilangt, en um ítrekun var að ræða ..

74

Lögreglumenn óku vestur Vesturlandsveg á Ártúnshöfða í Reykjavík og mældu með ratsjá hraða bifreiða, sem ekið var til austurs. Samkvæmt framburði lögreglumanna mældist hraði bifreiðar A 89 km miðað við klukkustund móts við gömlu kartöflugeymslurnar. Lögreglubifreiðinni var nú snúið við og bifreið A stöðvuð við Rauðavatn. A var síðan ákærður fyrir of hraðan akstur. Lögreglumenn þeir, er stöðvuðu bifreið A, komu á móti bifreiðinni, er þeir framkvæmdu hraðamælingu. Þeir þurftu að snúa bifreið sinni við til þess að veita bifreið A eftirför, en svigrúm til þess var takmarkað vegna umferðarinnar. Rofnaði því eftirförin og eins og landslagi er háttað á þessum slóðum misstu lögreglumennirnir sjónar af bifreið A. Ekki þóttu nægar sannanir fram komnar fyrir sekt A og var hann sýknaður. Í ákæruskjali var tilgreint rangt götuheiti, en það var ekki talið girða fyrir að efnisdómur yrði lagður á málið

135

Lögreglumenn stöðvuðu bifreið Ó, sem þeir töldu aka undir áhrifum áfengis. Þeir fundu áfengisþef leggja frá vitum hans. Var Ó færður á lögreglustöð og síðan til lækni, sem tók honum blóð. Magn alkóhóls í blóðsýni þessu mældist 0,58‰. Ó viðurkenndi að hafa neytt áfengis kvöldið áður, en hætt áfengisneyslu um kl. 00:30. Ó neytti einskis matar eftir þetta, þar til blóðsýnið var tekið kl. 12:15. Ó var ákærður fyrir ölvunarakstur. Þar sem talið er, að vikmörk við mælingu alkóhóls í blóði geti numið plús eða mínus 0,10‰ þótti ekki öruggt að alkóhól í blóðsýni því, sem Ó var tekið, hafi náð 0,50‰. Ó var því sýknaður

406

L var talinn sannur að sök að hafa, hinn 7. og 27. desember 1980, ekið bifreið undir áhrifum áfengis. Í fyrra sinnið mældist alkóhólmagn í blóði L 0,67‰, en 1,83‰ í síðara skiptið. L var ákærður fyrir bæði brotin í einu lagi. Héraðsdómari taldi ranglega, að fyrra brotið hefði ítrekunaráhrif á hið síðara og svipti L ökuleyfi ævilangt og dæmdi L í 3.500,00 króna sekt. Ríkissaksóknari áfrýjaði málinu og krafðist þess, að ökuleyfisvipingartími yrði settur, en héraðsdómur staðfestur að öðru leyti og kostnaður við áfrýjun málsins greiddur úr ríkissjóði að undanskildum málsvarnarlaunum. Hæstiréttur stytta ökuleyfisvipingu L í 15 mánuði frá 10. júlí 1981 að telja, þar eð fyrra brotið

hefði ekki ítrekunaráhrif á hið síðara, sbr. 1. mgr. 77. gr. alm. hgl. Kostnaður af áfrýjun sakarinnar, þar með málsvarnarlaun skipaðs verjanda L, var lagður á ríkissjóð 680

S var ákærður fyrir að hafa ekið bifreið, undir áhrifum áfengis og sviptur ökuleyfi, kvöldið 10. nóvember 1980, svo og um nóttina. S neitaði fyrir dómi, að hann hefði verið undir áhrifum áfengis, en viðurkenndi að hafa ekið. Tvö vitni báru hið sama. S hafði ekki verið tekið blóðsýni til alkóhól-ákvörðunar. Engar upplýsingar voru í gögnum málsins um það, hvenær eða hvar S var handtekinn. S var því sýknaður af því ákæruatriði að hafa ekið undir áhrifum áfengis, en dæmdur í 6.000,00 króna sekt, en til vara í 10 daga varðhald, fyrir að hafa ekið bifreið sviptur ökuleyfi 825

I drakk erlendan bjór um borð í skipi í Reykjavíkurbörn á tímabilinu frá kl. um 11:30 til rúmlega 17:00 og ók síðan heim til sín. Lögreglumenn komu heim til I að akstri loknum og höfðu tal af henni. Þeim fannst hún áberandi ölvuð og færðu hana á lögreglustöð. I var tekið blóðsýni. Mældist alkóhólmagn í blóðinu 2,50‰. Þremur vitnum, er sáu I ganga frá skipinu til bifreiðar sinnar, fannst hún drukkin. I viðurkenndi að hafa ekið bifreiðinni, en kvaðst ekki hafa fundið til áfengisáhrifa, þar eð hún hafi aðeins drukkið tvö glós af bjór með mat um borð í skipinu. I kvaðst hafa drukkið einn koniaksfleyg eftir aksturinn. Frásögn I um drykkju hennar var talin ósennileg og með vísan til framburða vitnanna þriggja, svo og alkóhólmagns í blóði hennar, var talið sannað, að hún hefði ekið bifreið undir áhrifum áfengis í umrætt sinn. I var dæmd í 6.000.00 króna sekt, en 10 daga varðhald til vara, og svipt ökuleyfi í eitt ár 877

A var ákærður fyrir að aka að kvöldi 15. júlí 1981 undir áhrifum áfengis bifreið frá Birkigrund í Kópavogi áleiðis á Laugardalsvöll og aka svo óvarlega á Bústaðavegi, að bifreiðin lenti upp á moldarbing og síðan út af vegi. A var handtekinn síðar um kvöldið og morguninn eftir gekkst hann við því að hafa verið „eitthvað undir áhrifum áfengis“ við akstur bifreiðarinnar kvöldið áður. Í skýrslum fyrir rannsóknarlögreglu, 12. janúar 1982, og sakadómi Reykjavíkur, 16. mars s. á., hvarf A frá játningu sinni. Í hinum breytta framburði sínum kvaðst hann ekki hafa neytt áfengis fyrr en eftir að hann lauk akstri. Skýrði hann frá áfengisneyslu sinni á Laugardalsvelli um kvöldið og kvað áfengisáhrifin stafa eingöngu frá þeirri drykkju. Hinn breytti framburður fékk stoð í vætti tveggja vitna. Blóðsýni, sem tekið var úr blóði A eftir dvöl hans á Laugardalsvelli, gat ekki verið úrslitagagn í málinu. Því þóttu

- ekki fram komnar alveg fullnægjandi sannanir fyrir ölv-unarakstri A og var hann því sýknaður af þeim lið ákær-unnar. A var einnig sýknaður af þeim ákærulið að hafa ekið „svo óvarlega á Bústaðavegi, að bifreiðin lenti upp á moldarbing og síðan út af vegi“, þar sem rannsókn máls-ins um þau ákæruefni hefði ekki verið fullnægjandi 947
- Hinn 1. september 1982 stöðvuðu lögreglumenn ökumanninn K kl. 01:02 í Reykjavík. Þeir fundu áfengisþef af K og færðu hann á lögreglustöð. K viðurkenndi að hafa fyrir miðnætti drukkið öl af tegundinni „Tuborg grön“, en kvaðst ekki finna til áfengisáhrifa. Honum var tekið blóðsýni. Mældist alkóhól í því 1.17%. K var dæmdur í 15 daga varðhald fyrir ölvun við akstur og sviptur ökuleyfi ævilangt, enda var um ítrekun að ræða 972
- G taldist sannur að því að hafa. hinn 3. júní 1982, tekið bifreið í heimildarleysi og haft hana í umráðum sínum í u. þ. b. tvo daga og ekið henni undir áhrifum áfengis sviptur ökuleyfi ævilangt, og m. a. ekið til Selfoss, þar sem hann braust inn í verslun og stal fiórum hliómflutningstækjum. G var sakfelldur fyrir brot á 244. gr. og 1. mgr. 259. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. 2. mgr. 25. gr. og 1. mgr. 27. gr. sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968. sbr. lög nr. 54/1976. G var með vísan til 77. gr. alm. hgl. dæmdur í 7 mánaða fangelsi en um ítrekun var að ræða. G sat 5 daga í gæsluvarðhaldi. Var sá tími dreginn frá refsingunni, skv. 76. gr. alm. hgl. G var og dæmdur til að greiða verslun þeirri, er hann braust inn í, skaðabætur 1044
- Aðfaranótt 30. september 1981 stöðvuðu lögreglumenn bifreið, er E ók. í Revkjavík. Lögreglumenn fundu lítils háttar áfengisþef af vitum E. E viðurkenndi að hafa neytt áfengis á skemmtistað. er hún var að koma af í umrætt sinn, en kvaðst ekki hafa fundið til áfengisáhrifa. E var tekið blóðsýni og mældist alkóhól í því 0.79%. E var dæmd í 15 daga varðhald og svipt ökuleyfi ævilangt, enda var um ítrekun að ræða 1092
- Hinn 16. apríl 1980 ók E bifreið frá vinnustað sínum í Reykjavík að áfengisútsölunni við Lindargötu, þar sem E ók á aðra bifreið. E sinnti engu um áreksturinn. heldur ók rakleiðis heim til sín. Nokkrum mínútum eftir heimkomu E komu lögreglumenn á vettvang. Þeir fundu brennivínsflösku í íbúð E, sem búið var að drekka úr niður í axlir. Lögreglumenn töldu E undir áhrifum áfengis og færðu hann á lögreglustöð. E var tekið blóðsýni, er í mældist 1,96% alkóhól. E skýrði svo frá, að hún hefði eingöngu neytt áfengis eftir að hún kom heim til sín og kvaðst hafa

gert það vegna þess, að hún hefði orðið miður sín út af árekstrinum. Það þótti með ólíkindum, að E hefði drukkið svo mikið magn alkóhóls og mældist í blóði hennar á jafnskömmum tíma, sem hér var um að tefla. En vegna þess, að sannað þótti, að E hafði neytt áfengis eftir aksturinn, var hún einungis talin hafa brotið gegn 2. mgr. 25. gr. umferðarlaga nr. 40/1968, en ekki gegn 4. mgr. sömu greinar. E var og talin hafa brotið gegn 1. mgr. 37. gr. og 2. mgr. 41. gr. sömu laga. E var dæmd til að greiða 7.500,00 krónur í sekt, en 12 daga varðhald til vara. E var svipt ökuleyfi í 8 mánuði 1212

S var ákærður fyrir að aka 3. ágúst 1979 undir áhrifum áfengis bifreið frá Höfn í Hornafirði áleiðis til Egilsstaða og neyta áfengis við aksturinn. Þar til lögreglumenn stöðvuðu akstur S, er hann ók inn í Búðir í Fáskrúðsfirði. Lögreglumennirnir fundu áfengisþef af andardrætti S, öndunarprufa frá S sýndi IV. stig. S var tekið blóðsýni og mældist alkóhólmagn í því 1,68‰. S neitaði að hafa drukkið áfengi við aksturinn og kvaðst ekki hafa verið undir áhrifum áfengis í umrætt sinn. S taldi, að mistök hlytu að hafa átt sér stað varðandi meðferð blóðsýnis síns. Með framburði vitna, öndunarsýni og alkóhólmagni í blóði S taldist sannað, að hann hefði verið undir áhrifum áfengis, er lögreglumenn stöðvuðu akstur hans. enda ekki fram kominn rökstudd ástæða til að ætla, að mistök hafi orðið við töku blóðsýnis úr S. sendingu þess til rannsóknarstofu eða meðferð þess þar. S var dæmdur í 7.000,00 króna sekt, en til vara 10 daga varðhald. S var sviptur ökuleyfi í eitt ár .. 1245

Með úrskurði sakadóms Reykjavíkur, uppkveðnum 15. júní 1983. var staðfest ákvörðun lögreglustióra að svipta G ökuleyfi til bráðabirgða hinn 19. apríl 1983 fyrir að hafa ekið bifreið með 129 km/klst hraða „á mældum vegarakafla austur Miklubraut hinn 25. mars 1983. Hæstiréttur taldi, að rannsóknargögn fælu eigi í sér könnun á því, hversu traust sú aðferð væri, er lögreglumenn beittu til að mæla ökuhraða G, bæði almennt og svo sem hér stóð á. Bráðabirgðaökuleyfisvipting G var því úr gildi felld 1467

L ók bifreið hinn 22. október 1982, um kl. 19.00, norður Reykjanesbraut með allt að 70 km hraða á klst. J, rosín kona, er átti leið yfir Reykjanesbrautina við Álfabakka, varð fyrir bifreiðinni. J höfuðkúpubrotnaði og hlaut heilaskaða. er leiddi hana fljótlega til dauða. Hemlaför eftir bifreiðina mældust 33,30 m. L var talin sönn að því að hafa ekið án nægilegrar aðgæslu í umrætt sinn og með því orðið meðvöld að því að J varð fyrir bifreiðinni og hlaut þau lems-

- ur, er leiddu hana til dauða. L var sakfelld fyrir brot á 215. gr. alm. hgl. nr. 19/1940, 1. mgr. 37. gr., 1., 2. og a og b lið 3. mgr. 49. gr., 1. mgr. 50. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968, sbr. lög nr. 54/1976, sbr. samþykkt nr. 318/1977 um breytingu á lögreglusamþykkt fyrir Reykjavík nr. 2/1930. L var dæmd í 12.000,00 króna sekt og 20 daga varðhald til vara. Samkvæmt 81. gr. umferðarlaga var L svipt ökuleyfi í eitt ár frá uppsögu héraðsdóms 1811
- Ó taldist sannur að því að hafa aðfaranótt 5. júní 1981 brotist inn í tvo báta í Njarðvíkurhöfn og stolið ýmsum fémætum munum, þar á meðal sex glösum af morfini og nokkrum sprautum úr lyfjakassa annars skipsins. Fyrir þetta var Ó sakfelldur fyrir brot á 244. gr. alm. hgl., og brot gegn 2. mgr., sbr. 1. mgr. 3. gr. laga nr. 65/1974, sbr. 2. mgr. 1. gr. reglugerðar nr. 390/1974, fylgiskjal B. Þá taldist sannað, að Ó hafði tekið þátt í sölu myndsegulbands-tækis, er hann vissi, að var fengið með þjófnaðarbroti. Ó var ákærður fyrir brot á 244. gr. alm. hgl., en sakfelldur fyrir brot á 254. gr. alm. hgl., enda hafði málið verið reifað á þeim grundvelli, sbr. 3. mgr. 118. gr. laga nr. 74/1974. Ó var einnig sannur að því að hafa aðfaranótt 7. júní 1981 ekið bifreið frá Höfnum til Reykjavíkur og þaðan til Hafna undir áhrifum áfengis. Ó var dæmdur í þriggja mánaða fangelsi og sviptur ökuleyfi í 10 mánuði frá birtingu héraðsdóms 1847
- T taldist sannur að því að hafa, hinn 28. apríl 1983, ekið bifreið undir áhrifum áfengis og sviptur ökuleyfi ævilangt. Í blóðsýni, er tekið var úr T, mældist alkóhól 1,38‰. Þetta brot T varðaði við 2. mgr., sbr. 4. mgr. 25. gr. og 1. mgr. 27. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968. Er T var yfirheyrður hjá varðstjóra út af framangreindu broti falsaði hann nafn annars manns undir varðstjóraskýrsluna. Þetta atferli T taldist varða við 1. mgr. 155. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Þegar T framdi þessi brot, hafði hann hlotið reynslulausn í 2 ár á eftirstöðvum refsingar, 320 dögum. Með téðum brotum hafði T rofið skilorð það, er honum hafði verið ákvarðað í reynslulausninni og var refsing T því ákvörðuð í einu lagi og honum gert að sæta fangelsi í 12 mánuði, og sviptur rétti til að öðlast ökuleyfi ævilangt. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi dæma T í 15 mánaða fangelsi 1958
- S taldist sannur að því að hafa, hinn 15. maí 1982, ekið, undir áhrifum áfengis og sviptur ökuleyfi ævilangt, bifreið óvarlega aftur á bak á bifreiðastæði við heimili sitt, þannig, að bifreiðin rakst á aðra bifreið, sem var kyrrstæð og mann-

laus, og síðan ekið brott af vettvangi, án þess að gera við-eigandi ráðstafanir, að húsi í Hólahverfi í Breiðholti og til baka. Brot S taldist varða við 2. mgr. 25. gr. umferðarlaga nr. 40/1968, sbr. og 3. mgr. sömu greinar, 1. mgr. 27. gr., 1. mgr. 37. gr., og 1. og 2. mgr. 41. gr. sömu laga: S var dæmdur í 40 daga varðhald og sviptur ævilangt rétti til að öðlast ökuleyfi á ný 1988

P taldist sannur að því að hafa aðfaranótt 25. nóvember 1978 ekið bifreið um götur Vestmannaeyja undir áhrifum áfengis. Í blóðsýni, sem tekið var úr P, mældist alkóhól 1,91%. P var sakfelldur fyrir brot á 2., sbr. 4. mgr. 25. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968, sbr. 1. gr. laga nr. 54/1976. Í ákæru var gerð krafa um, að P yrði refsað samkvæmt 6. mgr. 25. gr. og 1. mgr. 35. gr. umferðarlaga. Í ákæru-skjali var ekki verknaðarlýsing, er svaraði ótvírætt til þessara ákvæða, og varð P því ekki refsað að því leyti. Refsing P var, með vísan til 78. gr. alm. hgl., ákveðin 8.000.00 króna sekt, en 10 daga varðhald til vara. P var sviptur ökuleyfi í eitt ár 2166

B taldist sannur að því að hafa, sunnudaginn 21. mars 1982, ekið bifreið sinni undir áhrifum áfengis frá Kveldúlfsgötu 24 að Borgarbraut 58, Borgarnesi. Taldist brot B varða við 2. mgr., sbr. 4. mgr. 25. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968, sbr. lög nr. 54/1976. B var dæmd 8.000.00 króna sekt, en 10 daga varðhald til vara. Þá var B sviptur ökuleyfi í eitt ár 2205

Birting laga og stjórnvaldaerinda.

Björgunarlaun.

Bls.

Bílaleiga.

Með leigusamningi, dags. 8. júní 1977, tók Ó bifreið á leigu hjá bílaleigu G. Leigutími var til 14. júní 1977. Í 5. tölulíð leiguskilamála sagði m. a.: „Bifreiðin er húftryggð (kaskó) að frádregnum fyrstu kr. 40.000, sem leigutaki greiðir einnig.“ Um kl. 5 að morgni 10. júní 1977, ók Ó bifreiðinni út af Evrarhlið við Ísafjarðarkaupstað. Lenti bifreiðin ofan í fiöru og eyðilagðist. Grunur lék á, að Ó hefði verið undir áhrifum áfengis við aksturinn. Ó var eigi tekið blóðsýni eftir slysið, og var því ekki talið, að svo örugg vitneskja væri fram komin, um ástand Ó, er slysið varð, að sannað mætti telja, gegn eindreginni neitun Ó, að hann hefði verið ölvaður við akstur bifreiðarinnar, er slysið vrað. Ó var því sýknaður af kröfu bílaleigu G um greiðslu á andvirði

bifreiðarinnar auk leigugjalds (afnotamissis) í 180 daga. Hins vegar var Ó dæmdur til að greiða G gkr. 37.500 í leigugjald og gkr. 40.000 í eigin áhættu skv. 5. tölulið leiguskilmála, en að frádregnu innborguðu geymslufé, gkr. 20.000, eða samtals gkr. 57.500 2099

Brenna.

B réð eiginmanni sínum bana með því að hella yfir hann bensíni, þar sem hann svaf ölvunarsvefni í hjónarúmi í svefnherbergi íbúðar þeirra á 3ju hæð í fjölbýlishúsi, og eftir það að kasta að honum logandi eldspýtum svo að eldur blossaði þegar upp. B var ákærð fyrir brot á 211. gr. og 2. mgr. 164. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Þá var þess krafist, að B teldist samkvæmt 1. mgr. 23. gr. erfðalaga nr. 8/1962 hafa fyrirgert sjálfri sér til handa rétti til arfs eftir hinn látna eiginmann sinn. B var sakfelld samkvæmt ákæru og dæmd í 14 ára fangelsi, en gæsluvarðhaldsvist hennar í 238 daga kom refsingu til frádráttar 582

Brot í opinberu starfi.

H, E. G og A voru allir starfsmenn í Fríhöfninni á Keflavíkurflugvelli, H komst yfir lykil að bakdyrum að birgðageymslu Fríhafnarinnar, sem einungis tollgæslumenn áttu að hafa lykлавöld að. Í október/nóvember 1979 fóru þeir H, E og G í heimildarleysi um dyr þessar inn á lagerinn og tóku 36 l. flöskur af vodka og 4 fleyga af koniaki, sem E flutti í bifreið sinni út af flugvallarsvæðinu og á heimili sitt. Þeir H, E og G skiptu með sér áfenginu þannig, að hver þeirra fékk 12 flöskur af vodka og E auk þess koniakið. Í júlí 1980 fóru þeir H og E aftur í heimildarleysi ásamt A inn á lager Fríhafnarinnar og tóku þar talsvert magn af áfengi og fluttu það út af vallarsvæðinu og skiptu því með sér. Þeir voru ekki sammála um magn áfengisins. Þeir H, E, G og A voru allir ákærðir fyrir brot á 244. gr. alm. hgl. nr. 19/1940 og 2. mgr. 66. gr. laga um tollheimtu og tolleftirlit nr. 59/1969, sbr. 138. gr. alm. hgl. Þá var H einn ákærður fyrir að hafa haustið 1978 í heimildarleysi flutt hingað til lands talstöð og notað hana í báti sínum, þar til 13. október 1980, er lögreglan lagði hald á talstöðina. Ennfremur var H einn ákærður fyrir að hafa haustið 1979 keypt talstöð af Bandaríkjamanni á Keflavíkurflugvelli og í heimildarleysi flutt hana út af vallarsvæðinu og um borð í bát sinn í Njarðvíkurhöfn og síðar á verkstæði í Keflavík, en lögreglan lagði hald á stöðina 13. október 1980. Til grundvallar dómi í málinu var lögð sú fullyrðing af hálfu

ákærðu. að þeir hafi greitt í sjóð Fríhafnarinnar fjárhæð, er svarar til þess verðs, sem það er selt á til ferðamanna og áhafna flugvéla skv. sérstökum reglum, sem eigi giltu um ákærðu. Allt að einu voru þeir taldir hafa tekið áfengið í auðgunarskyni og voru dæmdir fyrir brot á 244. gr. alm. hgl., sem tæmir sök gegn lögum nr. 59/1969. Refsing ákærðu, sem allir voru opinberir starfsmenn, var ákveðin með hliðsjón af 138. gr. alm. hgl., þannig að H var dæmdur í 4 mánaða fangelsi, E í 3ja mánaða fangelsi, gæsluvarðhaldsvist þeirra H og E skyldi draga frá refsingu þeirra. Þeir A og G voru dæmdir skilorðsbundið í 45 daga fangelsi hvor. H var ennfrémur gert að sæta eignarupp-töku á talstöðvunum, þar sem hann taldist hafa brotið, varðandi þann þátt ákæru, gegn 2., sbr. 27. gr. laga nr. 30/1941 um fjarskipti. Einn hæstaréttardómari skilaði sér-atkvæði og vildi sýkna ákærðu af broti á 244. gr. alm. hgl., en dæma þá fyrir brot á 60. gr. og 61. gr. laga nr. 59/1969, sbr. 138. gr. alm. hgl. 1021

Búskipti.

M og K fengu levfi til skilnaðar að borði og sæng 17. maí 1974 og til löðskilnaðar 16. september 1975. Vegna skilnaðarins gerðu aðilar með sér samning um skilnaðarkjör og fjárskipti. Hinn 21. desember 1979 dæmdi Hæstiréttur að samningurinn væri eigi skuldbindandi fyrir M að því er varðaði skipti á búinu. Að gengnum þessum dómi Hæstaréttar krafðist protabú M. þar sem bú M var þá undir gjaldþrotaskiptum. Þess, að skiptaréttur tæki bú aðila til opinberra skipta. Hinn 25. júní 1981 gerðu aðilar með sér samkomulag um skipti á búinu. Í niðurlagi samkomulagsins áskildi M sér bó rétt til að halda kröfu um húsaleigu upp á K. Hinn 3. júní höfðaði M mál á hendur K fyrir bæjarþingi til heimtu húsaleigunnar. Málinu var vísað frá bæjarþinginu, þar sem ekki verði séð að skiptum væri lokið. Beri því að leysa úr ágreiningsefninu í skiptarétti 63

I var fædd árið 1947, dóttir hjónanna E og A. Móðir I, A, lést árið 1949. Hinn 17. júlí 1979 krafðist I opinberra skipta á dánarbúi móður sinnar A. Samkvæmt dómi Hæstaréttar 24. mars 1980 skyldu skiptin fara fram eins og E hefði setið í óskiptu bú eftir A. Miða skyldi búskiptin við þær eignir, sem til voru í búinu, þegar uppskrift lauk 30. ágúst 1980, en þá var liðið meira en ár frá því, að skiptakrafan kom fram. Á þeim tíma voru meðal eigna búins fólksbifreið og íbúð, sem E hafði með samningi 13. september 1979 veitt fyrrverandi sambýliskonu sinni endurgjaldslaus

lífstiðarafnot af. Hinn 2. júní 1980 hafði E selt hlutabréf. I hafði ekki látið á það rey, a, hvort sú ráðstöfun væri riftanleg, en skiptaréttur var ekki bær að fjalla um slíka kröfu. Því voru hlutabréfin ekki talin til eigna búsins. Leggja bar til grundvallar við skiptin verðmæti eignanna, eins og það yrði við skiptalok. E hafði gert kaupkröfu í búið. Henni var hafnað, þar sem E taldist hafa setið í óskiptu búi. Ennfremur var, að svo stöddu, hafnað tilboði E um yfirtöku á eignum búsins gegn greiðslu skulda þess. Málskostnaður var felldur niður bæði í héraði og Hæstarétti. Bæði E og I höfðu gjafsókn og gjafvörn fyrir Hæstarétti. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði í skiptaréttarmáli þessu

701

M og K gengu í hjúskap 1. ágúst 1980, en áður höfðu þau búið í óvígðri sambúð frá 24. apríl s. á. Hinn 27. maí 1981 hvarf K af heimilinu og tókst á hendur heimilisstörf annars staðar, þar eð hún kvaðst hafa verið orðin þreytt á einveru, en M var vélstjóri að atvinnu og oft fjarvistum frá heimilinu. K fluttist á ný á heimili aðilja einhvern tíma sumars 1981, en hvarf þaðan að fullu 15. október s. á. K beiddist síðan skilnaðar. Ekki tókst samkomulag um lífeyrisgreiðslur eða um skiptingu eigna. Kröfðust M og K því opinberra skipta á búi sínu. Krafðist K þess, að búinu yrði skipt helmingaskiptum, skv. 2. mgr. 18. gr. laga nr. 20/1923 um réttindi og skyldur hjóna. M krafðist þess, að búskiptum yrði hagað að hætti 57. gr. laga nr. 60/1972 þannig, að hvor aðili héldi þeim hjúskapareignum, er hann færði í búið. Við hjúskaparstofnunina hafði M fært í búið langverðmætustu eign þess, íbúð, er var svo til skuldlaus. Á hinum skamma sambúðartíma aflaði M langtum meiri tekna en K. Hjónabandið var barnlaust og heimilishaldið í léttara lagi. Við hjúskaparslit voru eigur búsins að langmestu leyti eignir, sem aðiljar fluttu í búið við hjúskaparstofnunina, og þá einkanlega M. Ekki var talið, að í hinum skammvinna hjúskap hafi myndast veruleg fjárhagsleg samstaða með aðiljum. Þegar allt þetta var virt, var það talið bersýnilega ósanngjarnt, ef búi aðilja yrði skipt eftir helmingaskiptareglunni. Var því fallist á það með M, að búskipti færu fram eftir ákvæðum 57. gr., sbr. 27. gr. laga nr. 60/1972, þannig, að M tæki fyrst 3/4 af verðmæti þeirra eigna, sem hann flutti í búið sem hjúskapareign sína, en afganginum yrði síðan skipt að jöfnu milli aðilla í samræmi við fyrirmæli 2. mgr. 18. gr. laga nr. 20/1923. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og vildu að búinu yrði skipt milli aðilja að öllu leyti eftir helmingaskiptareglu 2. mgr.

18. gr., sbr. VII. kafla laga nr. 20/1923	1967
M og K gengu í hjúskap 21. desember 1974. Hinn 21. janúar 1975 festu þau kaup á tveggja herbergja kjallaráíbúð í Reykjavík. Hinn 2. apríl 1979 undirrituðu þau M og K kaupmála þess efnis, að íbúðin, ásamt hlutdeild í sameign og leigulóðarréttindum, var gerð að séreign K, en að öðru leyti færi um fjármál þeirra að lögum. Hinn 10. ágúst 1979 krafðist K skilnaðar að borði og sæng frá M, en hann mótmælti skilnaðarkröfunni. Með bréfi til skiptaréttar, dags. 7. september s. á., krafðist K opinberra skipta. Við uppskrift félagsbús þeirra benti M á áðurgreinda íbúð sem eign búsins, K mótmælti því á grundvelli kaupmála þeirra, er kvað svo á, að íbúðin væri séreign K. M hélt því fram, að K hefði blekkst hann til að gera kaupmálann, þar eð M hefði ekki haft þekkingu á lögfylgjum kaupmála. Eigi var talið sannað, að K hefði fengið M til að gera kaupmálann með svikum eða misneytingu. Þá var heldur ekki talið óheiðarlegt af K að bera fyrir sig kaupmálann. Eigi þótti það girða fyrir, að kaupmálinn yrði lagður til grundvallar skiptum, þótt M kynni að hafa haft rangan skilning á lagagildi þess löggernings. Íbúðin var því talin séreign K. K hafði gjafsókn fyrir Hæstarétti og var málskostnaður hennar lagður á ríkissjóð	2134

Dagsektir.

Dánarbú. Sjá skipti.

S og Þ voru í hjúskap og áttu saman tvo syni, fædda 1925 og 1931. Þ andaðist 1932. Eigi varð séð, að dánarbú þeirra hjóna hafi sætt formlegri skiptameðferð. Árið 1937 kvæntist S konunni K. Árið 1962 gerðu þau með sér kaupmála, þar sem tiltekin íbúð í Reykjavík var gerð séreign K. Kaupmálinn var færður í kaupmálabók og veðmálabækur. S andaðist árið 1973. K tilkynnti borgarfégeta andlátíð og það með, að S hefði verið eignalaus. Árið 1978 krafðist annar sona S þess, að dánarbú S og félagsbú S og K yrði tekið til opinberra skipta. Hinn sonur S gerðist og aðili að skiptamálinu. Var krafa sona S sú, að kaupmáli þeirra S og K frá árinu 1962 yrði úrskurðaður ógildur. Ekki lá fyrir glöggt yfirlit um eignir og skuldir dánar- og félagsbús S og Þ. Þ andaðist árið 1932. Engar sérgreindar eignir voru lengur til úr því búi og ólíklegt talið, að einhverjar eignir úr dánarbúi Þ hafi runnið til kaupa á íbúð þeirri, er gerð var að séreign K með kaupmálanum frá 1962. Þá var heldur eigi unnt að líta fram hjá tómlæti sona S um að setja fram kröfu um móðurarf sinn og ógildingu kaupmálans.

Samkvæmt þessu og með hliðsjón af ákvæðum 15. gr. 2. mgr. laga nr. 8/1962, er setur erfingjum þriggja ára af-
afdráttarlausan frest frá afhendingu gjafar úr óskiptu búi
til höfðunar riftunarmáls, verði að telja kröfu sona S um
ógildingu kaupmálans of seint fram komna. Kröfunni var
því hafnað 233

Dánarbætur. Sjá skaðabætur.

Dánargjafir.

Dómarar. Sjá og dómstólar, réttarfar, réttarfarsvítur, sératkvæði.

1. Dómarar í Hæstarétti:

Þrír hæstaréttardómarar dæma mál 3, 8, 43, 63, 69, 71, 74,
97, 104, 106, 124, 132, 135, 140, 188, 240, 247, 254, 403, 541, 546,
558, 564, 635, 654, 667, 673, 680, 698, 825, 877, 921, 947, 972,
1031, 1034, 1044, 1048, 1092, 1096, 1212, 1220, 1226, 1232, 1310,
1464, 1467, 1568, 1572, 1573, 1576, 1578, 1581, 1599, 1605, 1644,
1677, 1698, 1730, 1736, 1751, 1754, 1766, 1779, 1785, 1802, 1807,
1818, 1905, 1913, 1915, 1918, 1935, 1963, 1988, 2026, 2059, 2130,
2166, 2183, 2187, 2191, 2194, 2200, 2202, 2205, 2225, 2231,
2246, 2247, 2260, 2264
Varadómari dæmir í máli fyrir Hæstarétti 1655, 1664, 1679,
1683, 1707, 1740, 1775, 1787, 1826, 1847, 1867, 1894, 1938,
1948, 2211, 2237

2. Samdómendur í héraði 44, 180, 316, 549, 643, 787, 834, 923,
936, 1129, 1142, 1156, 1458, 1469, 1508, 1538, 1599, 1683, 1707,
1718, 1740, 1787, 1894, 2111, 2148, 2174, 2194, 2211

3. Dómstólar:

Sjó- og verslunardómur 392, 549, 643, 923, 936, 1129, 1142,
1156, 1458, 1599, 1707, 1740, 1787, 1894, 2111, 2194
Uppboðsréttur 69, 684, 963, 1374, 1499, 1605
Skiptaréttur 43, 89, 235, 381, 415, 691, 701, 1226, 1288, 1293,
1751, 2134, 2219, 2225
Fógetaréttur 85, 541, 977, 1002, 1071, 1327, 1342, 1559, 1573,
1775, 2183, 2187, 2191, 2231, 2252
Landamerkjadómur 770
Merkjadómur.
Siglingadómur 558
Félagsdómur.

Sakadómur í ávana- og fíkniefnum 10, 106, 168, 170, 667,
698, 1031, 1034, 1048, 1168, 1257, 1464, 1736, 1807, 1818, 1997,
2026, 2035, 2202, 2260, 2264

Verðlagsdómur.

4. Setudómari dæmir mál í héraði 1196, 1374, 1655

5. Dómara ekki getið í héraðsdómi 466, 684, 825, 834, 851, 861, 887, 963, 1055, 1063, 1204, 1573, 1577, 1802
6. Sératkvæði:
 Í Hæstarétti 56, 306, 316, 364, 381, 392, 474, 495, 509, 523, 549, 621, 643, 661, 691, 701, 834, 865, 887, 898, 906, 1021, 1036, 1055, 1196, 1288, 1293, 1318, 1322, 1327, 1342, 1350, 1390, 1399, 1423, 1447, 1458, 1469, 1497, 1568, 1584, 1664, 1707, 1730, 1826, 1894, 1938, 1958, 1967, 1997, 2076, 2111, 2148, 2225, 2237, 2252
 Í héraði 549, 1707
7. Vanhæfi dómara.
 Dómhæfi kröfu, Sjá dómkröfur.
 Dómkröfur 180, 2200
 Dómkvaðning.
 Dómsrannsókn.
 Dómsátt 1576
 Dómstólar. Sjá dómara.

Kæra á hendur dómara, skv. niðurlagsákvæði 21. gr. laga nr. 75/1973.

Hinn 17. maí 1983 var gert árangurslaust lögtak hjá H vegna vangoldinna opinberra gjalda, svo og dráttarvaxta, samtals að fjárhæð 168,00 krónur. H taldi, að fógæti hefði ekki farið að réttum lögum við framkvæmd hinnar árangurslausu lögtaksgerðar. Neytti H kærueheimildar lokaákvæðis 21. gr. laga nr. 75/1973 og krafðist þess að fógæta yrðu gerð viðurlög vegna málsmeðferðarinnar. Ekki þóttu slíkir annmarkar á athöfnum fógæta, að efni væru til að líta svo á, að hann hafi gert á hlut H þannig, að áminningu eða sektum varðaði eftir niðurlagsákvæði 21. gr. laga nr. 75/1973. Krafa H var því ekki tekin til greina 1677

Dómsátt.

Dómssátt felld úr gildi.

Hinn 16. mars 1983 gekkst H undir dómssátt í Sakadómi Reykjavíkur vegna ölvunar við akstur 21. febrúar s. á., en blóðsýni, er H var þá tekið, sýndi 0,80‰. Í sakavottorði H, dags. 2. mars 1983, er lá frammi í sakadómi, þegar H undirgekkst sáttina, hafði þess ekki verið getið, að 25. ágúst 1980 hefði H gengist undir dómssátt fyrir ölvunarakstur. Hafði sú dómssátt, vegna mistaka, ekki verið færð á sakskrá fyrr en 30. júní 1983. Ríkissaksóknari kærði dómssáttina frá 16. mars 1983 og krafðist þess, að hún yrði felld úr gildi. Hæstiréttur felldi dómssáttina úr gildi 1576

*Dráttarvélar. Sjá bifreiðir.**Eiður. Sjá aðildareiður.**Eignardómsmál.*

M höfðaði mál með opinberri stefnu, birtri 15. júlí 1982, í því skyni að fá sér tildæmdan eignarrétt að tiltekinni fasteign, sem eiginmaður hennar, er lést árið 1973, hafði fest kaup á árið 1944, en eigi öðlast athugasemdalaus eignarheimild fyrir. Enginn sótti þing í héraði til að andmæla eignardómskröfu M. Héraðsdómari taldi málið ekki réttilega höfðað af hendi M og vísaði því frá ex officio. Hæstiréttur felldi frávísunardóminn úr gildi og lagði fyrir héraðsdómara að kveða upp efnisdóm í málinu um kröfu M, sem ætti málsaðild varðandi eignir í hinu óskipta búi, sbr. 10. gr. og 11. gr. laga nr. 8/1962, en M hafði fengið leyfi til setu í óskiptu búi árið 1973 104

*Eignarnám.**Eignarnámsbætur.*

Frá árinu 1949 hefur Vegagerð ríkisins tekið grjót úr landi jarðarinnar Neðra-Dals, Vestur-Eyjafjallahreppi, til að styrkja varnargarða við Markarfljót og frá árinu 1959 tekið efni úr landi sömu jarðar til ofaniburðar í Suðurlandsveg. Landeigendur kváðu Vegagerðina hafa hafið efnistöku á án samþykkis og samráðs við þá. Árið 1964 settu landeigendur fram kröfu um bætur vegna efnistöku úr Fagrafelli (ofaniburður) og ári síðar fyrir grjóttöku úr Stampagili. Vegagerðin hafnaði kröfunum. Vegna þessa voru matsmenn dómkvaddir, er skiluðu mati 28. desember 1966. Ekki vildu aðiljar una þessu mati og skutu því til yfirmats, er lá fyrir 5. júlí 1968. Vegagerðin vildi ekki una yfirmatinu og höfðuðu landeigendur þá mál á grundvelli þess með stefnu, útg. 18. nóvember 1969. Dómur gekk í héraði 13. desember 1971. Með dómi Hæstaréttar 12. nóvember 1973 var héraðsdómurinn ómerktur og málinu vísað heim í hérað á ný, og landeigendum gefinn kostur á að láta meta að nýju bætur fyrir efnistöku samkvæmt ákvæðum laga nr. 11/1973 um framkvæmd eignarnáms. Matsnefnd skv. 2. gr. nefndra laga skilaði mati 1. maí 1976. Landeigendur gerðu síðan bótakröfu að fjárhæð 21.435,00 krónur (gkr. 2.143.000) og var það hærri bótafjárhæð en skv. nefndri matsgjörð. Landeigendur töldust eiga rétt til bóta vegna efnistökkunnar. Ákvörðun eignarnámsbóta beri að miða við staðgreiðslu og almennt við það tímamark, er

eignarnámsmati lýkur. Eigi þótti viðmiðun matsnefndar eignarnámsbóta fá staðist. Þótti því rétt, eins og hér stóð sérstaklega á, að miða tímamark í þessu efni við uppsögn héraðsdóms 21. mars 1980. Landeigendum voru dæmdar 18.000,00 nýkrónur í eignarnámsbætur ásamt 27% ársvöxtum frá 21. mars 1980 til greiðsludags, en krafa landeigenda um hærri vexti kom eigi til álita í Hæstarétti, þar sem um hana hafði eigi verið gerður áskilnaður í áfrýjunarstefnu 1538

Eignarréttur.

Eignarréttarfyrrvari.

Eignaupptaka.

- K var dæmdur sekur um að hafa árið 1976 flutt til landsins mikið magn af ávana- og fíkniefnum og ýmist dreift þeim eða neytt sjálfur. Starfsemi þessi var rekin í ágóðaskyni. K var dæmd refsing 10 mánaða fangelsi, og auk þess 9.000,00 króna sekt, en til vara 15 daga fangelsi. Þá var honum dæmt að sæta eignaupptöku á 2,5 kg af hassi 10
- D og Þ voru, ásamt 26 öðrum mönnum, ákærðir 11. mars 1977 fyrir sameiginlegt smygl á 29 litasjónvarpstækjum, er flutt voru til landsins í vörugámi utan farmskrár með m/s Dettifossi, er kom til Reykjavíkur 14. febrúar 1976 frá Hamborg. Dómur gekk í héraði hinn 3. desember 1981. Sakir ákærðu voru ekki taldar fyrndar og var þeim öllum dæmd skilorðsbundin refsing og eignarupptaka á hinum smygluðu sjónvarpstækjum. Málinu var aðeins áfrýjað að því er varðaði D og Þ. Hæstiréttur taldi sakir þeirra eigi fyrndar skv. 1. tl. 81. gr. og 2. mgr. 82. gr. laga nr. 19/1940, en frestaði ákvörðun um refsingu þeirra og skyldi hún falla niður að liðnu einu ári frá birtingu dómsins. D og Þ var gert að sæta eignarupptöku á hinum smygluðu sjónvarpstækjum 188
- J taldist sannur að sök um að hafa síðari hluta maí 1982, keypt 240 gr af hassi í Kaupmannahöfn fyrir 8.000,00 danskar kr. og flutt megnið af því hingað til lands 29. s. m. Við komu J til Keflavíkurflugvallar fundust á honum um 225 gr. af hassinu, er lagt var hald á. Refsing J var, með vísan til 78. gr. alm. hgl., ákveðin 30 daga varðhald og gert upp-tækt hass það, er J hafði flutt til landsins 698
- H, E, G og A voru allir starfsmenn í Frihöfninni á Keflavíkurflugvelli. H komst yfir lykil að bakdyrum að birgðageymslu Frihafnarinnar, sem einungis tollgæslumenn áttu að hafa lykлавöld að. Í október/nóvember 1979 fóru þeir

H, E og G í heimildarleysi um dyr þessar inn á lagerinn og tóku 36 l. flöskur af vodka og 4 fleyga af koniaki, sem E flutti í bifreið sinni út af flugvallarsvæðinu og á heimili sitt. Þeir H, E og G skiptu með sér áfenginu þannig, að hver þeirra fékk 12 flöskur af vodka og E auk þess koniak-ið. Í júlí 1980 fóru þeir H og E aftur í heimildarleysi ásamt A inn á lager Friðhafnarinnar og tóku þar talsvert magn af áfengi og fluttu það út af vallarsvæðinu og skiptu því með sér. Þeir voru ekki sammála um magn áfengisins. Þeir H, E, G og A voru allir ákærðir fyrir brot á 244. gr. alm. hgl. nr. 19/1940 og 2. mgr. 66. gr. laga um tollheimtu og tolleftirlit nr. 59/1969, sbr. 138. gr. alm. hgl. Þá var H einn ákærður fyrir að hafa haustið 1978 í heimildarleysi flutt hingað til lands talstöð og notað hana í báti sínum, þar til 13. október 1980, er lögreglan lagði hald á talstöð-ina. Ennfremur var H einn ákærður fyrir að hafa haustið 1979 keypt talstöð af Bandaríkjamanni á Keflavíkflug- velli og í heimildarleysi flutt hafa út af vallarsvæðinu og um borð í bát sinn í Njarðvíkurhöfn og síðar á verkstæði í Keflavík, en lögreglan lagði hald á stöðina 13. október 1980. Til grundvallar dómi í málinu var lögð sú fullyrðing af hálfu ákærðu, að þeir hafi greitt í sjóð Friðhafnarinnar fjárhæð, er svarar til þess verðs, sem það er selt á til ferðamanna og áhafna flugvéla skv. sérstökum reglum, sem eigi giltu um ákærðu. Allt að einu voru þeir taldir hafa tekið áfengið í auðgunarskyni og voru dæmdir fyrir brot á 244. gr. alm. hgl., sem tæmir sök gegn lögum nr. 59/1969. Refsing ákærðu, sem allir voru opinberir starfs- menn, var ákveðin með hliðsjón af 138. gr. alm. hgl., þannig að H var dæmdur í 4 mánaða fangelsi, E í 3ja má- naða fangelsi, gæsluvarðhaldsvist þeirra H og E skyldi draga frá refsingu þeirra. Þeir A og G voru dæmdir skilorðsbund- ið í 45 daga fangelsi hvor. H var ennfremur gert að sæta eignarupptöku á talstöðvunum, þar sem hann taldist hafa brotið, varðandi þann þátt ákæru, gegn 2., sbr. 27. gr. laga nr. 30/1941 um fjarskipti. Einn hæstaréttardómari skilaði sérátkvæði og vildi sýkna ákærðu af broti á 244. gr. alm. hgl., en dæma þá fyrir brot á 60. gr. og 61. gr. laga nr. 59/1969, sbr. 138. gr. alm. hgl. 1021

R var fundin sek um að hafa, í janúar 1980, ásamt I, keypt allt að 500 grömmum af hassi á Spáni og flutt það hingað til lands 19. s. m., og síðan selt verulegan hluta af efninu á allt að gkr. 10.000 hvert gramm. Refsing R var ákvörðuð með hliðsjón af 2. mgr. 70. gr. og 78. gr. alm. hgl. nr. 19/ 1940 og hún dæmd í 60 daga fangelsi og 10.000,00 króna sekt, svo og til að þola eignarupptöku á gkr. 289.500, er

- var andvirði ólögmætrar sölu fíkniefna 1048
- E var dæmdur sekur um að hafa keypt á Spáni í júlí 1980 1 kg af hassi og flutt það hingað til lands. Hann gróf 500 grömm í jörð á Egilsstöðum, en flutti strax 500 grömm til Reykjavíkur og átti G hlut í því efnismagni með E. E sótti seinna efnið til Egilsstaða, E seldi ýmsum af efninu og af efninu frá Egilsstöðum seldi hann 100 grömm, en 400 grömmum ráðstafaði hann skömmu fyrir handtöku í september 1980, en ekki upplýstist hvert þau lentu. E var dæmdur í fjögurra mánaða fangelsi og 20.000,00 króna sekt, en vararefsing 30 daga fangelsi. Gæsluvarðhaldsvist ákærða, 42 dagar, komu refsingu til frádráttar. E var gert að sæta upptöku á 144,00 bandaríkjadöllum til ríkissjóðs og 26,8 grömmum af hassi og hassleyfum til eyðingar. Um ítrekun var að ræða 1168
- H var talin sönn að því að hafa á árinu 1980 gerst sek um umfangsmikið fíkniefnamisferli, bæði með innflutningi, sölu og neyslu slíkra efna. H var dæmd í 8 mánaða fangelsi og 30.000,00 króna sekt, en 45 daga fangelsi til vara. Gæsluvarðhald H í 29 daga kom refsivist hennar til frádráttar. Þá var H gert að sæta eignarupptöku á fíkniefnum og munum til neyslu þeirra, er lögreglan fann á heimili H og lagði hald á. Um var að ræða ítrekuð brot hjá H 1257
- S var talin sönn að því að hafa, hinn 3. september 1982, flutt hingað til lands frá Kaupmannahöfn 980 gr. af hassi, er S hugðist selja hér í ágóðaskyni, en við komuna til Keflavíkurflugvallar fann tollgæslan hassið í fórum hennar og lagði hald á það. S var dæmd í 75 daga fangelsi. Til frádráttar refsingu kom gæsluvarðhaldstími S, 13 dagar. Þá var S gert að sæta eignarupptöku til eyðingar á þeim 980 gr., er lagt hafði verið hald á 1736
- S var ákærður í 8 liðum fyrir meint brot á fíkniefnalöggjöfinni, talin framin frá miðjum júlí 1978 fram til 3. mars 1979, er S var handtekinn í Kaupmannahöfn, með því margsinnis að hafa aflað sér fíkniefna í Hollandi og Danmörku og síðan selt efnin, að undanskilinni eigin neyslu, einkum í Svíþjóð og Danmörku, til margra manna gegn verulegu gjaldi og haft af því fjárhagslegan ávinning. S var sýknaður af ákæruliðum nr. 3—6, þar eð hann hafði neitað sök og þeir menn, sem borið höfðu á hann sakir, höfðu ekki verið kvaddir fyrir dóm hér á landi, þrátt fyrir kröfu verjanda S þar um. Að öðru leyti var S sakfelldur skv. ákæruliðum og dæmdur í fangelsi í 2 ár og 6 mánuði, og 20.000,00 króna sekt. Til frádráttar fangelsisrefsingu kom gæsluvarðhaldsvist S í Danmörku í 178 daga. Þá voru fíkniefni og peningar fyrir fíkniefnasölu gerð upptæk. Tveir hæsta-

- réttardómarar skiluðu sératkvæðum varðandi refsingu S, vildi annar dæma S í tveggja ára fangelsi, en hinn vildi láta S sæta fangelsi í þrjú ár 1997
- P taldist sannur að kaupum og sölu á 70 grömmum af hassoliu í desember 1979 og kaupum á allt að 3 kg af hassi í Hollandi í félagi við þrjá aðra menn í júlí 1980 og flutning á því til Kaupmannahafnar, þar sem drjúgur hluti efnisins var seldur, en síðan í félagi við B fengið S til að flytja 1 kg til Íslands, þar sem það var selt að hluta. P var dæmdur í 4 mánaða fangelsi og 20.000,00 króna sekt, en 30 daga fangelsi til vara. Til frádráttar fangelsisrefsingu S kom gæsluvarðhaldsvist hans í 50 daga. S var gert að sæta eignarupptöku á fikniefnum, er lagt hafði verið hald á 2026
- E var talinn sannur að því að hafa, á tímabilinu frá apríl 1979 til janúar 1980, margsinnis staðið að innflutningi hassefna hingað til lands og dreift þeim til margra manna í ávinningsaskyni. E var dæmdur í 9 mánaða fangelsi og 20.000,00 króna sekt, en til vara 20 daga fangelsi. Til frádráttar fangelsisrefsingu E kom gæsluvarðhaldsvist hans í 48 daga. E var gert að sæta eignarupptöku á hassefnum, er lagt hafði verið hald á, svo og á peningum, er E hafði aflað með sölu fikniefna 2035

Endurgreiðsla.

- G missti eiginmann sinn 25. febrúar 1975. Þau hjónin höfðu eignast tvö börn, fædd 9. desember 1965, og 2. apríl 1971. Dvöldust þau bæði hjá G. Eftir lát eiginmanns síns öðlaðist G rétt til greiðslu barnalífeyris og mæðralauna frá Tryggingastofnun ríkisins. Á árinu 1977 keypti G húseign með manninum P og fluttust þau í húsið 1. ágúst 1977 ásamt börnum G og tóku upp sambúð. Í nóvembermánuði 1978 tilkynnti umboðsmaður Tryggingastofnunar ríkisins G að mæðralaun til hennar hefðu verið felld niður frá og með 1. ágúst 1977, þar eð réttur hennar til mæðralauna hefði fallið niður um leið og hún tók upp sambúð við P. Jafnframt tilkynnti umboðsmaðurinn G að haldið yrði eftir barnalífeyri til hennar, er næmi ofgreiddri fjárhæð mæðralauna hennar á tímabilinu 1. ágúst 1977 til 31. október 1978. Tryggingarráð staðfesti þessa ákvörðun umboðsmannsins. G höfðaði þá mál á hendur Tryggingastofnun ríkisins til greiðslu vangoldinna mæðralauna og barnalífeyris með tveim börnum. Talið var, að G hefði, samkvæmt lögum um almannatryggingar, borið réttur til mæðralauna, uns hún og P öðluðust sama rétt og hjón samkvæmt nefndum lögum. Var Tryggingastofnun ríkis-

ins því dæmd til að endurgreiða G umstefnda fjárhæð ásamt vöxtum og málskostnaði. Þá var og staðfest fjárnámsgerð, er fram hafði farið eftir uppkvaðningu héraðsdóms, í húseign Tryggingastofnunarinnar til tryggingar til-dæmdri fjárhæð 224

M og K voru í sambúð nokkurn hluta ársins 1977 og fram til 1. desember 1978. Þau unnu bæði utan heimilis meðan á sambúðartímanum stóð. Hluta af sambúðartímanum var M til sjós, en veturinn 1977/78 við nám. Þau bjuggu endurgjaldslaust í íbúð, sem foreldrar konunnar áttu, eða þar til um miðjan apríl 1978, er þau fluttust í íbúð, sem maðurinn hafði fest kaup á. Málsaðiljar opinberuðu trúlofun sína á öndverðum sambúðartímanum. Eftir sambúðarslit höfðaði K mál á hendur M og gerði tilkall til launa vegna starfa á sameiginlegu heimili þeirra, meðan á sambúð þeirra stóð annars vegar, og hins vegar laut krafa K að fé, sem hún taldi sig hafa „lagt út fyrir M á sambúðartímanum.“ K þótti eiga rétt á greiðslu úr hendi M fyrir vinnuframlag sitt í þágu M á heimili þeirra á sambúðartímanum. Þá þótti og nægilega fram komið, að K hefði á hluta sambúðartímans lagt meira til sameiginlegs heimilishalds þeirra en M. Átti hún af þeirri ástæðu einnig rétt á greiðslu úr hans hendi, er ákvaðst samtals 14.000 00 krónur. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði. Vildu þeir sýkna M af fyrri þætti kröfu K, en vísa síðari þættinum frá héraðsdómi vegna vanreifunar 865

K ól barn 29. maí 1966. M viðurkenndi fyrir sýslumanni að vera faðir barnsins. M var með meðlagsúrskurði, birtum 4. október 1966, skyldaður til að greiða meðlög með barninu frá fæðingu þess til fullnaðs 16 ára aldurs, svo og fæðingarstyrk og tryggingariðgjald barnsmóður fyrir árið 1966. Með bréfi, dags. 20. mars 1979, fór lögmaður M þess á leit við yfirsakadómarann í Reykjavík, að fram færi rannsókn á faðerni barnsins, þar eð M véfengdi að vera faðir þess. Tekin voru blóðsýni úr K, M og barninu og þau rannsökuð í Rannsóknastofu háskólans. Í álitserð sérfræðings, dags. 10. maí 1979, sagði að samkvæmt niðurstöðu rannsóknarinnar gæti M ekki verið faðir barnsins. Rannsóknin var endurtekin sama ár og gaf sömu niðurstöðu. Hinn 30. maí 1979 kvað sýslumaður upp úrskurð, þar sem úrskurðurinn frá 4. október 1966 var úr gildi felldur og féllu þá niður frekari meðlagsgreiðslur frá M. M höfðaði hinn 26. október 1979 mál á hendur K, dómsmálaráðherra og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs in solidum til endurgreiðslu á meðlögum þeim, er M hafði innt af hendi með barninu, svo og til greiðslu miskabóta. M hafði

viðurkennt að vera faðir barnsins. Hann hafði ekki fengið þeirri faðernisviðurkenningu hnekkst með dómi, sbr. nú 10. gr. barnalaga nr. 9/1981. Taldist M því faðir barnsins, sbr. 1. mgr. 3. gr. laga nr. 87/1947, sbr. nú 1. mgr. 8. gr. laga nr. 9/1981. Ósannað var, að K hefði haft í frammi vísitandi blekkingu, er hún lýsti M föður að barni sínu, eða sýnt af sér vítavert athæfi þannig, að hún þyrfti að endurgreiða meðlagið, sem myndi auk þess koma þungt niður á K. sem hefði tekið við meðlögunum í þeirri trú, að um endanlega greiðslu væri að ræða. Miskabótakrafa M hafði við engin rök að styðjast. Krafa M á hendur ríkinu var eingöngu byggð á því, að sýslumaðurinn hefði ekki gætt leiðbeiningarskyldu sinnar. En þar sem engin gögn lágu fyrir um það, að sýslumaðurinn hefði ekki gætt réttra starfsaðferða, var ríkið jafnt og K sýknað af öllum kröfum M. K hafði gjafvörn bæði í héraði og fyrir Hæstarétti 1280

Endurheimta.

Endurupptaka.

Erfðaábúð.

Erfðafesta.

Erfðafiárskattur.

Hinn 25. ágúst 1978 var dánarbú hionanna A og S tekið til opinberra skipta. Virðingarmenn mátu innbú, bækur og höfundaréttindi tilheyrandi dánarbúinu. Upp kom ágreiningur um arftökurétt milli erfingja og var rekið sérstakt skiptaréttarmál um þann ágreining. Þann tíma, sem rekstur málsins stóð yfir, lá skiptameðferð dánarbúsins niðri. Með bréfi, dags. 5. maí 1983, tilkynnti skiptaráðandi erfingjum, að hann hefði ákveðið að „framreikna matsverð innbús og bóka með vísitölu vöru og þjónustu.“ Á skiptafundi 27. maí s. á., komu fram mótmæli við þessari ákvörðun skiptaráðanda og krafist var úrskurðar skiptaréttarins um hana. Með úrskurði skiptaréttarins 10. nóvember 1983 voru mótmæli þessi að engu höfð. Úrskurðurinn var kærður til Hæstaréttar, er felldi hann úr gildi, þar eð lagastoð þótti bresta til að umreikna eftir vísitölu verðmæti lausafjár í dánarbúinu. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi vísa kærumálinu sjálfkrafa frá Hæstarétti, en þar sem hann var í minnihluta um þá skoðun, greiddi hann atkvæði um efni málsins, sbr. 1. mgr. 53. gr. laga nr. 75/1973,

og staðfesti dómsorð meirihlutans um ómerkingu hins
kærða úrskurðar 2225

Erfðamál/Erfðaskrár.

Þ andaðist árið 1981. Bú hans var tekið til opinberra skipta. R, sem fædd er 1956, gerði erfðatilkall í búið með því að hún taldi sig óskilgetna dóttur Þ. H, dóttir Þ, fædd 1941, andmælti erfðatilkalli R og krafðist þess, að sér yrði afhent dánarbúi Þ til einkaskipta. Faðernisjátning Þ lá ekki fyrir í málinu. Samkvæmt 1. gr., sbr. 58. gr. erfðalaga nr. 8/1962, sem vö áttu um arf eftir Þ, erfir óskilgetið barn föður, „ef það er feðrað með þeim hætti, sem segir í löggið um óskilgetin börn.“ Í málinu naut eigi við gagna um, að Þ hefði gengist lögformlega við faðerni R og hvorki hafði gengið dómur um faðernið né var sambúið til að dreifa, er jafngilt gæti faðernisviðurkenningu, sbr. 3. gr. laga nr. 87/1947. Með vísan til þessa og ótvíræðs orðalags 1. gr. erfðalaga nr. 8/1962 var synjað viðurkenningar á erfðarétti R eftir Þ 415

Hinn 2. febrúar 1933 gerðu hjónin J og Þ með sér sameiginlega og gagnkvæma erfðaskrá. Samkvæmt henni átti hið langlífara þeirra að erfa hið skammlífara að öllum eignum, en að því langlífara látnu skyldi búinu skipt „eins og það er þá, að jöfnu milli lögerfingja okkar beggja eftir lögunum, eins og engin erfðaskrá hefði verið gerð.“ J andaðist 6. apríl 1962. Hinn 5. október 1964 gerði Þ erfðaskrá, þar sem hann arfleiddi fósturdóttur sína A að innbúi sínu og íbúð, en þau G og S að annarri íbúð. Að öðru levti áttu skipti búsins að fara að lögum. Hinn 3. janúar 1979 gerði Þ enn erfðaskrá og samkvæmt henni átti fósturdóttir hans, A, að erfa allar eigur Þ. Hinn 15. ágúst 1980 andaðist Þ. A fékk leyfi til einkaskipta á dánarbúi Þ 12. febrúar 1982. Samkvæmt erfðafjárskýrslu, dags. 22. september 1982, eru einu eignir búsins tvær íbúðir og A talin einkaerfingi í búinu. A greiddi erfðafjárskatt 23. september 1982. Með bréfi til skiptaráðandans í Reykjavík, dags. 19. apríl 1983, óskuðu lögerfingjar J þess, að dánarbúi hennar yrði tekið til opinberra skipta. Skiptaráðandi tjáði þeim í bréfi, dags. 30. júní 1983, að eigi væri unnt að verða við þessari kröfu, þar eð eignum búsins hefði þegar verið skipt með skiptum á dánarbúi Þ hinn 22. september 1982. Hinn 5. ágúst 1983 kröfðust lögerfingjar J þess, að skiptaréttur kvæði upp úrskurð um það, hvort opinber skipti ættu fram að fara á dánarbúi J eða ekki. Skiptaréttur úrskurðaði á þann veg, hinn 15. september 1983, að opinber skipti á dánarbúi J ættu ekki að fara fram. Þessi úrskurður var kærð-

ur til Hæstaréttar, er felldi hann úr gildi og lagði fyrir skiptaráðanda að taka málið til úrlausnar að nýju, þar sem líkur væru til, að lögerfingjar J hafi, er Þ lést, átt rétt til að krefjast hluta eigna Þ, en þörf sé á frekari könnun málsins 2219

Erfðaréttur.

Erfðarétti fyrirgert.

B réð eiginmanni sínum bana með því að hella yfir hann bensíni, þar sem hann svaf ölvunarsvefni í hjónarúmi í svefnherbergi íbúðar þeirra á 3ju hæð í fjölbýlishúsi, og eftir það að kasta að honum logandi eldspýtum svo að eldur blossaði þegar upp. B var ákærð fyrir brot á 211. gr. og 2. mgr. 164. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Þá var þess og krafist, að B teldist samkvæmt 1. mgr. 23. gr. erfðalaga nr. 8/1962 hafa fyrirgert sjáflri sér til handa rétti til arfs eftir hinn látna eiginmann sinn. B var sakfelld samkvæmt ákæru og dæmd í 14 ára fangelsi, en gæsluvarðhaldsvist hennar í 238 daga kom refsingu til frádráttar 582

Erlendir dómar.

Erlend lög.

Fangelsi.

Farbann.

Fargjald.

Ferðaskrifstofan, F, krafði J um greiðslu á flugfarseðlum með héraðsdómsstefnu, birtri 22. nóvember 1979. Talið var, að farseðlarnir hafi orðið gjaldkræfir við útgáfu þeirra. Nokkrir seðlanna voru gefnir út 3. og 11. júlí 1975. Fjárkröfur vegna farseðlanna fyrnast á 4 árum, skv. 1. tl. 3. gr. laga nr. 14/1905. og voru því fyrndar, er héraðsdómsstefnan var birt. Hins vegar var J dæmdur til að greiða F fyrir farseðla, útg. 5. desember 1975, enda tókst honum eigi, gegn andmælum af hálfu F, að sanna að hann væri búinn að borga þá, svo sem hann hélt fram. Gegn neitun J taldist ósannað, að hann hefði verið krafinn um greiðslu á skuldinni fyrr en með bréfi lögmanns F, dags. 17. október 1979. Voru vextir af skuldinni því ekki dæmdir nema frá þeim tíma 673

Farmsamningur.

Flugfarmbréf.

Hinn 24. nóvember 1978 sendi fyrirtækið V og Þ litasjónvarps-tæki með Flugleiðum h/f til K í Vestmannaeyjum. Lita-sjónvarpið kom aldrei fram og krafði V og Þ Flugleiðir h/f um bætur, þ. e. heildarsöluverð tækisins auk söluskatts, samtals gkr. 390.360. Hinn 25. maí 1979 sendu Flugleiðir h/f V og Þ tékka að fjárhæð gkr. 179.800 sem fullnaðar-greiðslu. V og Þ höfðuðu bótamál á hendur Flugleiðum h/f og voru dæmdar gkr. 390.360 í héraði. Flugleiðir h/f áfrýjuðu dóminum. Fyrir Hæstarétti hækkuðu V og Þ bóta-kröfu sína og miðuðu hana aðallega við núvirði sams kon-ar litasjónvarpstækis. Aðiljar voru sammála um að lög um loftferðir nr. 34/1964 giltu í samskiptum þeirra. Samkvæmt 118. gr. þeirra laga er ábyrgð flytjanda takmörkuð og mið-uð við gullgildi íslensks gjaldeyris, nema verðmætisyr-fýrlýsing komi fram af hálfu farmsendanda, enda greiði hann þá aukafarmgjald. V og Þ höfðu hvorugt gert, enda eigi viðhlitandi í því sambandi þótt þess væri getið í flug-farmbréfi, að hér væri um litasjónvarp að ræða. V og Þ voru því dæmdar bætur eftir meginreglu 118. gr. laga nr. 34/1964. Voru Flugleiðir h/f dæmdar til að greiða þeim stefnukröfuna í héraði, enda óheimilt að hækka hana fyrir Hæstarétti gegn andmælum Flugleiða h/f. V og Þ taldist rétt að hafa synjað viðtöku framangreinds tékka, þar eð greiðsla skv. honum var skilyrt og auk þess ranglega út-reiknuð 1787

*Farmskírteini.**Fasteign.*

D og G áttu saman fjölbýlishús á Akureyri. D átti neðri hæð hússins ásamt hluta í kjallara og 1/4 hluta af viðbyggingu við húsið, alls 42,85% af allri fasteigninni. G átti hinn hluta fasteignarinnar, svo og bílskúr á lóð hússins. G leigði K herbergi í kjallara. G bjó á efri hæð hússins, en D á þeirri neðri ásamt eiginmanni sínum Ó og börnum þeirra. Miklir sambýlisörðugleikar komu upp milli G og K annars vegar og D og Ó hins vegar, er eigi tókst að jafna. Í nóvember 1979 höfðuði G mál á hendur D og Ó og krafðist þess, að þeim yrði skylt að flytja úr íbúð sinni, en D og Ó gagn-stefndu. D og Ó voru talin sönn að því, að hafa valdið G og leigjanda hennar K, slíkum óþægindum með hávaða og spellvirkjum, sem a. m. k. öðrum þræði hafði verið unnin í því skyni að valda þeim ama og vandræðum, að þau hefðu gerst sek um stórkostleg og ítrekuð brot á skyldum sínum gagnvart G. Samkvæmt því, og með vísan til 17. gr. laga

nr. 59/1976, var þeim D og Ó gert skylt að flytjast úr íbúð sinni, en með vísan til 193. gr. laga nr. 85/1936, sbr. 41. gr. laga nr. 28/1981, var þeim settur þriggja mánaða frestur frá birtingu dóms Hæstaréttar í því skyni 715

Fasteignakaup.

Fasteignasala.

Með kaupsamningi 18. febrúar 1967 keypti H einbýlishús í byggingu af G, sem var byggingafróður maður. Fljótlega eftir að H flutti í húsið í ágústlok 1967 kom fram leki niður við gólfplötu og galli á þakefni. Við afsal 14. september 1968 skuldbatt G sig til að lagfæra galla þessa H að kostnaðarlausu. G tókst þetta eigi og óx raki og slagi í húsinu og skemmdi út frá sér. H krafðist mats dómkvaddra manna á orsökum gallanna og hvað kosta myndi að bæta úr þeim. Fyrst voru dómkvaddir undirmatsmenn, er skiluðu matsgjörð 19. mars 1973, síðan yfirmatsmenn, er luku mati 31. janúar 1974, og að síðustu tveir endurmatsmenn, er luku endurmatsgerð 3. mars 1978. H byggði kröfur sínar á hendur G á endurmatsgerðinni að viðbætti hækkun á vísitölu byggingarkostnaðar. Í júnímánuði 1974 vottaði heilbrigðisfulltrúi, að húsið væri óíbúðarhæft og fluttist H úr því með börn sín í júlí 1976 og seldi það 13. júlí 1978 svo komið. Talið var, að frágangur útveggja við gólfplötu, er hélt áfram út fyrir veggina í sömu hæð og myndaði pall í kringum húsið, 50—60 cm á breidd, væri ekki viðhlítandi, þar sem vatn af pallinum komst auðveldlega að járnri, er tengdi saman útveggjaeiningar við gólfplötu og annað hvort yfir eða undir járníð, ef uppistaða myndaðist á pallinum. Þetta taldist hönnunargalli á húsinu, sem krafðist verulegs eftirlits og viðhalds, ef koma ætti í veg fyrir skemmdir. H, sem ekki var byggingafróð, var ekki talin hafa gert sér grein fyrir því, að húsið þyrfti viðhald og eftirlit umfram venjuleg steinsteypt hús. G hafði ekki sýnt fram á, að hann hefði kynnt H þetta. G var því talinn skaðabótaskyldur gagnvart H vegna gallanna og þeirra skemmda, er orðið höfðu af raka í húsinu á t. d. teppum, gólfefnum, málningu og raflögnum, svo og vegna tæringar á neysluvatnslögn. G var og dæmdur til að greiða H bætur vegna afnotamissis af íbúðinni. Bótafjárhæðir voru miðaðar við verðlag 3. mars 1978, er endurmatsmenn luku matsgerð sinni, en án verðhækkana, er orðið höfðu á vísitölu byggingarkostnaðar eftir það 1508

Með kaupsamningi, dags. 27. október 1977, keypti R fimm herbergja íbúð í fjölbýlishúsi í Reykjavík af P á gkr. 12.000.000.

R stóð ekki í skilum með greiðslu kaupverðsins. Hinn 20. október 1978 ritaði lögmaður Þ R riftunarbréf vegna stórkostlegra vanefnda R. Af þessu tilefni leitaði R til lögmannsins J, er átti viðræður við Þ, og fékk hann til að falla frá riftunarkröfunni gegn því að R stæði Þ full skil skv. kaupsamningi. Þegar á átti að herða, gat R ekki greitt skuldirnar og vildi fremur riftun. Hinn 30. nóvember 1978 ritar J bréf til R, þar sem hann ræður R frá riftun, og biður R hugleiða málið, því að sennilega sé nú hægt að selja íbúðina á „rúmar 15 millíónir.“ Hinn 29. desember 1978 veitti R J fullt og ótakmarkað umboð til að selja íbúðina og ganga frá uppgiðri vegna íbúðakaupanna við Þ. Sama dag seldi J S íbúðina fyrir gkr. 12.000.000 og gekk jafnframt frá uppgiðri við Þ. Hinn 31. janúar 1979 afturkallaði R umboð sitt til J og réði sér nýjan lögmann. Sá lögmaður reyndi að fá fram riftun á kaupsamningum frá 29. desember 1978, en án árangurs. Að beiðni R voru dómkvaddir tveir kunnáttumenn til að meta hæfilegt og líklegt söluverð eignarinnar miðað við gangverð á söludegi. Í matsgerð. dags. 31. maí 1979, telja þeir verðið hæfilega metið á gkr. 16 000 000. R höfðaði nú mál á hendur þeim J og S og krafðist aðallega riftunar á kaupsamningnum frá 29. desember 1978, en til vara skaðabóta að fjárhæð gkr. 4.000.000, aðallega in solidum gegn þeim báðum, en til vara gegn J einum. S var sýknaður bæði af riftunar- og skaðabótakröfu R en J var dæmdur til að greiða R 20.000 00 nýkrónur í skaðabætur, þar eð J hafi ekki verið rétt að ganga út frá því að honum væri heimilt að selja íbúðina á því verði, sem hann gerði, nema að leita til þess samþykkis R. Ósannað bótti, að R hefði veitt slíkt samþykki. Við ákvörðun bótanna var það haft í huga, að vegna greiðsluörðugleika R og bröngra tímamarka, hafi verið lítið svigrúm til að ná hagstæðu söluverði 1867

Með kaupsamningi, dags. 19. maí 1980, keypti G húseign af J. Kaupverð eignarinnar var gkr. 57.000 000 og skyldi G greiða það með því m. a. „að greiða eftirtaldr est. áhvilandi veðsk.: Á 1. veðr.: Upphl. kr. 1.700.000 vísit, tr. skv. 3 veðrbréfum dags. 17.9. '75. 1.6. '76 og 5.10. '76, est. án vísit. ca. 1.630.000.“ Afsal skvldi gefa út 5. febrúar 1981. Hafði þá verið reiknað út vísitöluálag á ofangreind lán og reyndist það nema 23.725,00 krónum. Ágreiningur kom upp um það milli G og J hvor þeirra ætti að bera álag þetta, en þess var ekki getið berum orðum, hvorki í kauptilboði né kaupsamningi. Ekki hafði það heldur verið rætt við samningsgerð. J gerði þá kröfu, að G greiddi þessa fjárhæð með því að gefa út veðskuldabréf með sömu kjörum og veð-

skuldabréf það, er G átti að gefa út við afsal til greiðslu á eftirstöðvum kaupverðsins. G neitaði og taldi, að J ætti að bera vísitöluálagið. Dæmt var, að G væri óskyldt að gefa út framangreint skuldabréf, þar sem söluverð hússins hafi verið gkr. 57.000.000, og verði að leggja þá fjárhæð til grundvallar sem heildarsöluverð eignarinnar, enda hafi J ekki tekist að sanna, hvorki með ákvæðum í kauptilboði eða kaupsamningi né á annan hátt, að samið hafi verið um annað söluverð. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi dæma G til þess að gefa skuldabréfið út til J 1948

Með kaupsamningi, dags. 14. júní 1975, festi H kaup á tvílyftu timburhúsi á Ísafirði af S. Húsið mun hafa verið byggt árið 1922. Kaupverð hússins var gkr. 7.000.000. H tók við afnotkun þess 30. júní 1975. Hinn 7. júlí 1975 ritaði Rafmagnsveita Ísafjarðar H bréf, þar sem honum var gert að framkvæma umfangsmikla viðgerð á raflögn hússins, er reyndist brjóta í bága við reglur um raforkuvirki. H taldi sig hafa orðið vara við ýmsa aðra galla á húsinu, svo sem á pípulögnum, miðstöðvarkerfi og skemmdum vegna leka. Að beiðni H voru dómkvaddir þrír sérfróðir menn til að skoða og meta til fjár galla þessa. Matsgerð hinna dómkvöddu manna varð eigi lögð til grundvallar dómi í málinu, þar eð þeim hafði láðst að gefa S eða umboðsmanni hans, kost á að vera viðstöddum, þegar skoðun fór fram. H lagði einnig fram reikninga yfir viðgerðirnar. Í dómi Hæstaréttar er bent á það, að húsið hafi verið rösklega hálfrar aldar gamalt, er H festi kaup á því. Gat H því búist við því, að leiðslur og lagnir væru teknar að láta sig. Allt að einu var þó talið, að H hefði ekki mátt ætla, að rafmagnsleiðslur væru orðnar svo lélegar, að af þeim stafaði hættu, svo sem síðar kom í ljós. Af þeim sökum þótti H eiga kröfu til nokkurs afsláttar af kaupverði hússins, er þótti hæfilega ákveðinn 2.500.00 nýkrónur. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi dæma S til að greiða H skaðabætur vegna galla á raflögn og vatnslögn að fjárhæð 3.500,00 nýkrónur, svo sem héraðsdómur hafði gert 2148

Með kaupsamningi 14. apríl 1977 keypti A þriggja herbergja íbúð í smíðum í fjölbýlishúsi af K. Íbúðin var seld tilbúin undir tréverk og málningu, og sameign í húsinu í því ástandi, er í kaupsamningi var tiltekið. Kaupverð hins selda var alls gkr. 8.900.000 og skyldi greiða það á ákveðnum gjalddögum. Samkvæmt kaupsamningnum átti að afhenda A íbúðina tilbúna undir tréverk og málningu í nóv.—des. 1977, en sameign 8—10 mánuðum síðar. A stóð ekki í skilum með greiðslur skv. kaupsamningi og höfðaði

K mál á hendur A til heimtu þess sem í vanskilum var auk víxilvaxta af hverri greiðslu frá afhendingardegi íbúðarinnar til greiðsludags, svo sem samið hafði verið um í kaupsamningi. A var dæmd til að greiða K þetta fé og ennfreður sannanlegan verðmun á innbrenndu áli, er sett hafði verið á þak hússins í stað bárujárns, er ráðgert hafði verið í kaupsamningi, en samkomulag orðið um að breyta. Þá var A einnig dæmd til að greiða K lántökugjald vegna veðdeildarláns í samræmi við ákvæði kaupsamningsins. A höfðaði gagnsök gegn K til greiðslu skaðabóta, samtals að fjárhæð gkr. 2.919.800, er A sundurliðaði þannig:

1. Skaðabætur fyrir afnotamissi íbúðarinnar í 4 mánuði vegna afhendingardráttar gkr. 564.800.
2. Skaðabætur vegna þess að K hafi ráðstafað undan sameign útigeymslu gkr. 1.405.000.
3. Skaðabætur vegna þess að K hafi lagt af dyr úr forstofu út í bakgarð og sett glugga í staðinn gkr. 950.000.

Póstar þessir voru allir skv. mati dómkvaddra manna. Upplýst var, að A hafði fengið íbúðina afhenta í byrjun mars 1978. K kvað afhendingardráttinn hafa stafað af umfangsmiklum breytingum á íbúð A frá teikningu, breytingum, er K framkvæmdi, A að kostnaðarlausu. K var dæmdur til að greiða A gkr. 100.000 í bætur fyrir afhendingardrátt á íbúðinni, sem taldist hafa verið tveir mánuðir, úr því að afhendingartíminn hafði ekki verið framlengdur vegna breytinganna á íbúð A. A fékk hins vegar engar bætur vegna útigeymslunnar, þar sem hennar hafi ekki verið getið sem eignarhluta A í sameign hússins, svo sem honum var lýst í kaupsamningi, og A hafi ekki mátt gera ráð fyrir því, án skýrra ákvæða í kaupsamningi, að eignast hlutdeild í geymslunni. Ekki var bótakrafa A vegna breytinga á forstofu heldur tekin til greina, þar eð eigi hafði verið sýnt fram á tjón A vegna þessara breytinga ... 1110

K gerði útboðs- og verklýsingu og teikningar að byggingu V í Reykjavík. Byggingarfélagið, R, bauð í byggingu hússins og hinn 31. október 1978 var gerður verksamningur milli þess og V um byggingu hússins að fokheldu byggingarstigi. V tók þó einangrun og frágang þaksins að innan að öðru leyti út úr verkinu og lét vinna það á eigin vegum. Forsjármaður Byggingarfélagsins R var G og var hann skrifaður byggingameistari að byggingunni. Í desember 1979 var lokið við einangrun og frágang þaksins að innan. Í janúar 1980 tók að bera á leka úr þakinu, er stafaði af því, að láðst hafði að loftræsa það með þeim afleiðingum m. a., að raki, sem myndaðist í þakinu, þéttist og lak niður í dropatali. V höfðaði bótamál á hendur K og Bygginga-

félaginu R vegna þessa galla á þakinu. Viðurkennt var af hálfu K, að sérteikningar höfðu ekki verið gerðar af loft-ræsingu þaksins og gleymst hafi að gera ráð fyrir henni við gerð annarra teikninga og útreikninga á burðarþoli þaksins. K þótti því bera höfuðábyrgð á því, hvernig til tókst vegna mistaka starfsmanna sinna. Byggingafélagið, R, var einnig dæmt til að bera hluta af tjóni V vegna þakgallans, þar eð forsvarsmenn þess hreyfðu hvorki athugasemdum né leituðu skýringa eftirlitsmanns á því, hvernig skyldi framkvæma loftræsinguna, enda þótt teikningar væru óljósar um það atriði. Var einnig til þess litið, að G hafði ekki látið skrá sig að verkinu sem meistari, svo sem honum bar skv. þágildandi byggingasamþykkt, er verkþætti R við bygginguna lauk. Dæmt var, að K skyldi bæta V viðgerð á þakgallanum að 5/6 hlutum, en R að 1/6 hluta. Málskostnað, verkfræði- og matskostnað skyldu K og R bera í sömu hlutföllum, enda taldist sá kostnaður nauðsynlegur til að V gæti náð rétti sínum 2174

Fasteignaskattur.

Múrarafélag og Múrarameistarafélag Reykjavíkur keyptu jörðina Öndverðarnes í Grímsneshreppi 1. maí 1968. Hafa félögin látið skipuleggja orlofshúsahverfi á jörðinni, 122 lóðir, sem hver er 5.000 m² að stærð. Stjórn orlofslandsins úthlutar lóðum til félagsmanna og gerir við þá leigusamninga. Þeir félagsmenn, sem fengið hafa lóðir á leigu, reisa sumarhús sín þar fyrir eigin reikning. Einn þeirra var múrarinn H. Grímsneshreppur lagði fasteignaskatt á sumarhús H skv. 3. gr. laga nr. 8/1972. H neitaði að greiða skattinn, þar sem hann taldi að skýra bæri undanþáguaðkvæði 5. gr. laganna svo rúmt, að það tæki til sumarhúss hans, en í því ákvæði segir m. a., að „orlofsheimili launþegasamtaka“ séu undanþegin fasteignaskatti. Samkvæmt orðanna hljóðan var undanþágan ekki talin ná til sumarhúss H, og athugun á málsmeðferð á Alþingi benti ekki til, að sá hafi verið tilgangur löggjafans. Var því heimilað, að lögtak færi fram til heimtu fasteignaskattsins 85

Félagsdómur.

Félagsréttindi.

Félög.

A. Hlutfélög.

B. Sameignarfélag.

Firma.

Hinn 21. ágúst 1975 fékk Hekla h/f skráð í vörumerkjaskrá

vörumerkið Hekla nr. 293/1975 fyrir allar vörur í 1.—42. flokki vörumerkjaskrár samkvæmt 3. gr. reglugerðar nr. 1/1969. Hinn 6. apríl 1977 var skráð í firmaskrá Reykjavíkur með ótakmarkaðri ábyrgð firmað Hótel Hekla og eigandi firmans sagður Húsbyggingarsjóður Framsóknarfélaganna í Reykjavík. Hinn 24. október 1977 höfðaði Hekla h/f mál á hendur síðarnefndu félagi og krafðist þess, að því yrði dæmt óheimilt að nota nafnið Hótel Hekla í firma sínu og skylt að láta afmá nafnið úr verslanaskrá Reykjavíkur að viðlögðum dagsektum til Heklu h/f. Skráning Heklu h/f á vörumerkinu Hekla, í vörumerkjaskrá fyrir allar vörur og þjónustu í 1.—42. flokki 21. ágúst 1975 var, samkvæmt 4. gr. laga nr. 47/1968, talin veita Heklu h/f vernd gegn því, að aðrir noti heimildarlaust í atvinnuskyni vörumerki, sem villst verði á og hinu skráða merki. Taki vernd þessi og til hóteldrekstrar, enda þótt Hekla h/f hafi ekki neytt réttar síns að því leyti. Verði því að telja, að notkun Húsbyggingarsjóðs Framsóknarfélaganna á nafninu Hótel Hekla í atvinnurekstri og skráning þess í firmaskrá 6. apríl 1977 hafi verið óheimil. Bar samkvæmt þessu, og með lögjöfnun frá 10. gr. laga nr. 42/1903, að taka kröfur Heklu h/f til greina og var Húsbyggingarsjóður Framsóknarfélaganna dæmdur til að láta afmá nafnið Hótel Hekla úr verslanaskrá Reykjavíkur að viðlögðum 300,00 króna dagsektum til Heklu h/f væri það eigi gert innan 15 daga frá birtingu dómsins. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og vildu sýkna stefnda, þar eð ekki væri ætlandi, að villst yrði á vörumerki Heklu h/f og hinu skráða firma 1458

Fiskveiðibrot.

Fíkniefni. Sjá Ávana- og fíkniefni.

Fjarskipti.

H, E, G og A voru allir starfsmenn í Fríhöfninni á Keflavíkurflugvelli. H komst yfir lykil að bakdyrum að birgðageymslu Fríhafnarinnar, sem einungis tollgæslumenn áttu að hafa lykлавöld að. Í október/nóvember 1979 fóru þeir H, E og G í heimildarleysi um dyr þessar inn á lagerinn og tóku 36 l. flöskur af vodka og 4 fleyga af koníaki, sem E flutti í bifreið sinni út af flugvallarsvæðinu og á heimili sitt. Þeir H, E og G skiptu með sér áfenginu þannig, að hver þeirra fékk 12 flöskur af vodka og E auk þess koníakið. Í júlí 1980 fóru þeir H og E aftur í heimildarleysi ásamt A inn á lager Fríhafnarinnar og tóku þar talsvert magn

af áfengi og fluttu það út af vallarsvæðinu og skiptu því með sér. Þeir voru ekki sammála um magn áfengisins. Þeir H, E, G og A voru allir ákærðir fyrir brot á 244. gr. alm. hgl. nr. 19/1940 og 2. mgr. 66. gr. laga um tollheimtu og tollefthrit nr. 59/1969, sbr. 138. gr. alm. hgl. Þá var H einn ákærður fyrir að hafa haustið 1978 í heimildarleysi flutt hingað til lands talstöð og notað hana í báti sínum, þar til 13. október 1980, er lögreglan lagði hald á talstöðina. Ennfremur var H einn ákærður fyrir að hafa haustið 1979 keypt talstöð af Bandaríkjamanni á Keflavíkurflugvelli og í heimildarleysi flutt hana út af vallarsvæðinu og um borð í bát sinn í Njarðvíkurhöfn og síðar á verkstæði í Keflavík, en lögreglan lagði hald á stöðina 13. október 1980. Til grundvallar dómi í málinu var lögð sú fullyrðing af hálfu ákærðu, að þeir hafi greitt í sjóð Frihafnarinnar fjárhæð, er svarar til þess verðs, sem það er selt á til ferðamanna og áhafna flugvéla skv. sérstök-um reglum, sem eigi giltu um ákærðu. Allt að einu voru þeir taldir hafa tekið áfengið í auðgunarskyni og voru dæmdir fyrir brot á 244. gr. alm. hgl., sem tæmir sök gegn lögum nr. 59/1969. Refsing ákærðu, sem allir voru opinberir starfsmenn, var ákveðin með hliðsjón af 138. gr. alm. hgl., þannig að H var dæmdur í 4 mánaða fangelsi, E í 3ja mánaða fangelsi, gæsluvarðhaldsvist þeirra H og E skyldi draga frá refsingu þeirra. Þeir A og G voru dæmdir skilorðsbundið í 45 daga fangelsi hvor. H var ennfremur gert að sæta eignarupptöku á talstöðvunum, þar sem hann taldist hafa brotið, varðandi þann þátt ákæru, gegn 2., sbr. 27. gr. laga nr. 30/1941 um fjarskipti. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi sýkna ákærðu af broti á 244. gr. alm. hgl., en dæma þá fyrir brot á 60. gr. og 61. gr. laga nr. 59/1969, sbr. 138. gr. alm. hgl. 1021

Fjárráttur.

K var framkvæmdastjóri og prókúruhafi fyrirtækisins L. Ó var starfsmaður í fyrirtækinu. Hinn 23. júní 1981 hélt K eftir 2.712,56 krónum af launum Ó til greiðslu opinberra galda. K vanrækti að standa Gjaldheimtunni skil á fénu. K var sakfelldur fyrir brot á 247. gr. alm. hgl. nr. 19/1940 og dæmdur í 45 daga fangelsi, skilorðsbundið í tvö ár skv. 57. gr. alm. hgl. 1679

Fjárnám.

Fjárnámssgerð.

G missti eiginmann sinn 25. febrúar 1975. Þau hjónin höfðu

eignast tvö börn, fædd 9. desember 1965, og 2. apríl 1971. Dvöldust þau bæði hjá G. Eftir lát eiginmanns síns öðlaðist G rétt til greiðslu barnalífeyris og mæðralauna frá Tryggingastofnun ríkisins. Á árinu 1977 keypti G húseign með manningnum P og fluttust þau í húsið 1. ágúst 1977 ásamt börnum G og tóku upp sambúð. Í nóvembermánuði 1978 tilkynnti umboðsmaður Tryggingastofnunar ríkisins G að mæðralaun til hennar hefðu verið felld niður frá og með 1. ágúst 1977, þar eð réttur hennar til mæðralauna hefði fallið niður um leið og hún tók upp sambúð við P. Jafnframt tilkynnti umboðsmaðurinn G að haldið yrði eftir barnalífeyri til hennar, er næmi ofgreiddri fjárhæð mæðralauna hennar á tímabilinu 1. ágúst 1977 til 31. október 1978. Tryggingaráð staðfesti þessa ákvörðun umboðsmannsins. G höfðaði þá mál á hendur Tryggingastofnun ríkisins til greiðslu vangoldinna mæðralauna og barnalífeyris með tveim börnum. Talið var, að G hefði, samkvæmt lögum um almannatryggingar, borið réttur til mæðralauna, uns hún og P öðluðust sama rétt og hjón samkvæmt nefndum lögum. Var Tryggingastofnun ríkisins því dæmd til að endurgreiða G umstefnda fjárhæð ásamt vöxtum og málskostnaði. Þá var og staðfest fjárnámsgerð, er fram hafði farið eftir uppkvaðningu héraðsdóms í húseign Tryggingastofnunarinnar til tryggingar tildæmdri fjárhæð 224

G pantaði fyrri hluta árs 1978 tiskuvörur frá erlenda fyrirtækinu M í gegnum umboðsmann þess B. G kvað B hafa lofað sér einkasölurétti á varningi frá M. G varð síðar var við, að sams konar vörur frá M voru til sölu í öðrum verslunum hér á landi. G kvartaði undan þessu við M með skeyti 19. maí 1978 og kvaðst af þessum sökum ekki vilja veita vörum frá M móttöku. G ítrekaði kvörtun sína með skeyti 10. ágúst s. á. og enn með bréfi 28. s. m. Hinn 31. s. m. ritaði M innheimtubréf til G og höfðaði síðar mál á hendur G til greiðslu á varningnum. Gegn andmælum af hálfu M og umboðsmannsins B taldist G ekki hafa sannað, að honum hefði verið veitt áðurgreint einkasöluleyfi. Þá var heldur ekki talin sönnuð viðskiptavenja í þessu efni, er G gæti reist slíkan rétt á. G var því dæmdur til að greiða M fyrir vöruna, og staðfest var fjárnám, er gert hafði verið í fasteign G til tryggingar dæmdum fjárhæðum. Tvö sératkvæði komu fram í Hæstarétti varðandi vexti af tildæmdri fjárhæð, sem var í þýskum mörkum 643

Fjársvik.

A var ákærður fyrir margháttuð skjalafals- og fjársvikabrot. A var fundinn sekur um alla ákærupætti, nema einn fyrir

skjalafals, þar eð rúmlega sjö ár liðu frá því að A framdi brotið, þar til hann kom í fyrsta skipti fyrir sakadóm. Þetta brot A var því talið fyrnt. A var dæmdur fyrir öll hin afbrot sín og gert að sæta 7 mánaða fangelsi, en frestað að fullnustu 5 mánaða af refsingunni og féll sá hluti hennar niður eftir 3 ár frá dómsuppsögn ef A héldi almennt skilorð laga nr. 19/1940, sbr. 4. gr. laga nr. 22/1955. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði varðandi skaðabótakröfur á hendur A 1350

Fjárvarsla.

A var ráðinn stöðvarstjóri Pósts og síma á Reyðarfirði árið 1967. Hinn 8. september 1975 var A veitt lausn frá starfi um stundarsakir vegna ætlaðrar óreiðu á sjóði stöðvarinnar og þess jafnframt getið, að óskað yrði eftir opinberri rannsókn á máli hans. Hinn 2. desember 1975 tilkynnti póst- og símamálastjórnin A, að dómsrannsóknin hefði hefði leitt í ljós ýmsar yfirsjónir og vanrækslu í starfi, þess eðlis, að ekki væri rétt, að A gegndi áfram starfinu og var honum endanlega sagt upp frá téðum degi. Hinn 8. nóvember 1977 var lagt löghald á fasteign A á Reyðarfirði til tryggingar fjárkröfum, er Póst- og símamálastofnunin taldi sig eiga á hendur A, sem voru vegna ætlaðrar sjóðsvöntunar gkr. 806.923 og umframsímtöl á heimasíma A gkr. 35.071. Af gögnum málsins þótti ljóst, að óregla hafði verið í fjármálum póst- og símastöðvarinnar á Reyðarfirði í tíð A. Hins vegar var ekki talið sannað, að Póst- og símamálastofnunin hafi beðið fjárhagslegt tjón af þeim sökum, en gögn þau, er færð voru fram tjóni til sönnunar, þóttu um margt ófullkomin. A var því sýknaður og löghaldið felld úr gildi. A hafði höfðað gagnsök og gert fjárkröfu í 6 liðum, aðallega um miskabætur og fyrir margvíslega yfirvinnu. Póst- og símamálastofnunin var sýknuð af miskabótakröfunni, þar eð A hafði ekki tekið að sanna þá staðhæfingu sína, að stofnunin hafi verið borin fyrir því opinberlega, að A hafi valdið sjóðþurrð. Póst- og símamálastofnunin var einnig sýknuð af öðrum kröfuliðum A, þar eð hann hafði eigi, gegn andmælum stofnunarinnar, stutt kröfur þessar með fullnægjandi gögnum. A gagnáfrýjaði ekki þannig, að gagnsökin í héraði kom ekki til úrlausnar í Hæstarétti 1297

Fjölbýlishús.

D og G áttu saman fjölbýlishús á Akureyri. D átti neðri hæð hússins ásamt hluta í kjallara og 1/4 hluta af viðbyggingu við húsið, alls 42,85% af allri fasteigninni. G átti hinn

hluta fasteignarinnar, svo og bílskúr á lóð hússins. G leigði K herbergi í kjallara. G bjó á efri hæð hússins, en D á þeirri neðri ásamt eiginmanni sínum Ó og börnum þeirra. Miklir sambýlisörðugleikar komu upp milli G og K annars vegar og D og Ó hins vegar, er eigi tókst að jafna. Í nóvember 1979 höfðaði G mál á hendur D og Ó og krafðist þess, að þeim yrði skylt að flytja úr íbúð sinni, en D og Ó gagnstefndu. D og Ó voru talin sönn að því, að hafa valdið G og leigjanda hennar K slíkum óþægindum með hávaða og spellvirkjum, sem a. m. k. öðrum þræði hafði verið unnin í því skyni að valda þeim ama og vandræðum, að þau hefðu gerst sek um stórkostleg og ítrekuð brot á skyldum sínum gagnvart G. Samkvæmt því, og með vísan til 17. gr. laga nr. 59/1976 var þeim D og Ó gert skylt að flytjast úr íbúð sinni, en með vísan til 193. gr. laga nr. 85/1936, sbr. 41. gr. laga nr. 28/1981, var þeim settur þriggja mánaða frestur frá birtingu dóms Hæstaréttar í því skyni 715

Flutningur á mönnum.

Ferðaskrifstofan, F, krafði J um greiðslu á flugfarseðlum með héraðsdómsstefnu, birtri 22. nóvember 1979. Talið var, að farseðlarnir hafi orðið gjaldkræfir við útgáfu þeirra. Nokkrir seðlanna voru gefnir út 3. og 11. júlí 1975. Fjárkröfur vegna farseðlanna fýrnast á 4 árum, skv. 1. tl. 3. gr. laga nr. 14/1905, og voru því fyrndar, er héraðsdómsstefnan var birt. Hins vegar var J dæmdur til að greiða F fyrir farseðla, útg. 5. desember 1975, enda tókst honum eigi, gegn andmælum af hálfu F, að sanna, að hann væri búinn að borga þá, svo sem hann hélt fram. Gegn neitun J taldist ósannað, að hann hefði verið krafinn um greiðslu á skuldinni fyrr en með bréfi lögmanns F, dags. 17. október 1979. Voru vextir af skuldinni því ekki dæmdir nema frá þeim tíma 673

Foreldravald.

Forgangsröð.

E starfaði við bókhaldsvinnu fyrir fyrirtækið V. Hinn 11. september 1981 var V tekið til gjaldprotaskipta. E lýsti launa-kröfu í protabúið og krafðist þess, að hún teldist forgangskrafa, samkvæmt 1. tl. 84. gr. skiptalaga nr. 3/1978, sbr. 1. gr. laga nr. 23/1979, sbr. 78. gr. gjaldprotalaga nr. 6/1978. Ekki hafði verið gerður ráðningarsamningur milli E og V og ekkert samið um launakjör hans. E var í aðalstarfi hjá öðrum vinnuveitanda og vann starf sitt að mestu eða

öllu leyti heima hjá sér og utan venjulegs vinnutíma. Þar hafði E í sínum vörslum bókhaldsgögn V. E réð sjálfur, hvernig hann hagaði starfi sínu. Þegar þetta var virt, var ekki talið, að krafa E væri krafa fyrir laun eða annað endurgjald fyrir vinnu í þjónustu V. Forgangskröfu E var því hafnað 1751

Forkaupsréttur.

Árið 1962 var stofnsett hlutafélagið Rörsteypun h/f. Stofnendur voru sex. Samkvæmt 4. gr. samþykktar félagsins hafði félagið forkaupsrétt að fölum hlutabréfum, en að því frágengnu einstakir hluthafar í hlutfalli við hlutafjáreign. Á aðalfundi félagsins 21. apríl 1979 var mætt af hálfu allra hluthafa. Þar var lagt fram tilboð frá Ó o. fl. um kaup á öllum hlutabréfum í Rörsteypunni h/f. Í tilboði þessu kom fram, að það miðaðist við að tilboðsgjafar fengju keypt a. m. k. 75% af öllu hlutafé Rörsteypunnar h/f. Samþykkt var að gera tilboðsgjöfum gagntilboð með fresti til 30. apríl s. á. Á hluthafafundi, sem haldinn var 1. maí s. á., var því lýst yfir af hálfu hluthafans H, að hann afturkallaði samþykki sitt fyrir gagntilboðinu til Ó o. fl., og að H vildi sjálfur neyta forkaupsréttar að hlutabréfum þriggja hluthafa, þeirra D, M og L, er samtals áttu u. þ. b. 35% hlutafjár í Rörsteypunni h/f. Var samþykkt á fundinum, gegn mótatkvæði H, að þessi bréf, ein sér, væru ekki til sölu. H fékk síðan umhugsunarfrest til 15. maí s. á. til að taka afstöðu til kaupa á u. þ. b. 83% hlutabréfa (sem var allt hlutafé Rörsteypunnar h/f fyrir utan hans eigið) í Rörsteypunni h/f miðað við gagntilboðskjörin til Ó o. fl. frá 21. apríl 1979. Hinn 14. maí s. á. hafnaði H því að kaupa öll hlutabréf annarra hluthafa, u. þ. b. 83%, en ítrekaði kröfu sína um að fá keypt hlutabréf þeirra D, M og L, u. þ. b. 35% hlutafjárins. Þeirri kröfu H var hafnað og hinn 28. maí s. á. seldu hluthafarnir Ó o. fl. hlutabréf sín, u. þ. b. 83% hlutafjárins. Með ábyrgðarbréfi, dags. 1. júní 1979, var H boðaður til hluthafafundar í Rörsteypunni h/f hinn 8. s. m., þar sem boðuð var kosning nýrrar stjórnar vegna aðilaskipta á hlutabréfum félagsins. H sótti eigi fundinn, en ofangreindan dag voru hinir nýju hluthafar kosnir í stjórn Rörsteypunnar h/f. Nýju hluthafarnir gerðu H tilboð um að kaupa hlutabréf hans á sambærilegum kjörum og þeir höfðu keypt af hinum hluthöfunum. Því boði hafnaði H og höfðaði mál með stefnu, birtri 20. og 22. júní 1979, á hendur gömlu stjórn félagsins f. h. félagsins, svo og gegn gömlu og nýju hluthöfunum og krafðist riftunar á samningnum um sölu hlutabréfanna frá 28. maí

1979 og að stjórn félagsins yrði dæmt skylt að bjóða H forkaupsrétt að hlutafjáreign hvers einstaks hluthafa, en til vara, að viðurkenndur verði réttur H til þess að fá fram-seld hlutabréf þeirra D, M og L með sömu greiðsluskilmál-um og í kaupsamningnum frá 28. maí 1979 greinir. Kröf-um H á hendur gömlu stjórninni f. h. félagsins var vísað frá héraðsdómi ex. officio, þar sem H hafi vitað, er hann stefndi, að búið var að skipta um stjórn. Ekki var fallist á það með H, að hann hafi samkvæmt stofnsamningi, samþykktum eða almennum reglum átt kröfu á að ganga inn í kaupin að því er varðaði hlutabréf einstakra hlut-hafa aðeins. Hafi forkaupsrétti H verið fullnægt, er hon-um hafi, á hluthafafundi 1. maí 1979, verið gefinn kostur á að ganga inn í hlutabréfakaupin í heild. Hinir stefndu hluthafar voru því sýknaðir af öllum kröfum H 421

Framlagning skjala.

Með dómi bæjarþings Reykjavíkur, uppkveðnum 14. júlí 1980, var J dæmdur til að greiða H gkr. 230.753,00. J vildi eigi una þeim dómi og áfrýjaði til Hæstaréttar, er hinn 2. nóv-ember 1982 ómerkti meðferð málsins í héraði frá og með munnlegum málflutningi í þinghaldi 31. mars 1980. Er héraðsdómari tók málið til munnlegs flutnings að nýju, 15. mars 1983, krafðist lögmaður J þess að leggja fram tvö skjöl „vegna gagnkröfu í málinu“. Lögmaður H andmælti á þeirri forsendu að engin gagnkrafa væri í málinu. Hér-aðsdómari synjaði framlagningarkröfunni með úrskurði uppkveðnum 16. s. m. J kærði þann úrskurð. Hinn 26. mars 1980 höfðu lögmennt aðilja lýst yfir því, að gagnaöflun væri lokið í málinu og hafði þá engin gagnkrafa komið fram af hálfu J. Hann átti því ekki rétt á því nú, þremur árum síð-ar, gegn andmælum H, að setja fram slíka kröfu, er flytja átti málið öðru sinni. Hæstiréttur staðfesti því hinn kærða úrskurð 921

Frávísun.

- a) Frá héraðsdómi: 69, 97, 180, 260, 281, 412, 421.
- b) Frá Hæstarétti: 372, 541.
- c) Frávísunardómur felldur úr gildi: 104.

A. Einkamál.

1. Frá héraðsdómi.

M og K fengu leyfi til skilnaðar að borði og sæng 17. maí 1974 og til lögskilnaðar 16. september 1975. Vegna skilnaðarins gerðu aðiljar með sér samning um skilnaðarkjör og fjár-skipti. Hinn 21. desember 1979 dæmdi Hæstiréttur að samn-

- ingurinn væri eigi skuldbindandi fyrir M að því er varðaði skipti á búinu. Að gengnum þessum dómi Hæstaréttar krafðist protabú M, þar sem bú M var þá undir gjaldþrotaskiptum, þess, að skiptaréttur tæki bú aðilja til opinberra skipta. Hinn 25. júní 1981 gerðu aðiljar með sér samkomulag um skipti á búinu. Í niðurlagi samkomulagsins áskildi M sér þó rétt til að halda kröfu um húsaleigu upp á K. Hinn 3. júní 1982 höfðaði M mál á hendur K fyrir bæjarþingi til heimtu húsaleigunnar. Málinu var vísað frá bæjarþinginu, þar sem ekki verði séð að skiptum væri lokið. Beri því að leysa úr ágreiningsefninu í skiptarétti 63
- Ó höfðaði mál fyrir bæjarþingi Reykjavíkur á hendur E persónulega og f. h. ófjárráða sonar hans, S. Héraðsdómsstefna í málinu var birt að Barónsstíg 23, Reykjavík, hinn 4. mars 1980. Samkvæmt vottorði frá Manntalsskrifstofu Reykjavíkur var E þá skráður til heimilis að Hringbraut 71. Reykjavík, eða frá 1. mars 1980 til 3. júlí 1981, en þar áður hafði hann verið skráður á Gaukshólum 2 í Reykjavík. Þar sem E var skv. ofangreindu vottorði skráður til heimilis að Hringbraut 71, þegar héraðsdómsstefnan var birt og ósannað var, að hann hefði búið á Barónsstíg 23 á þeim tíma, var birting stefnu á hendur honum þar ekki fullnægjandi að lögum, sbr. 95. og 96. gr. laga nr. 85/1936. Var því ómerktur hinn áfrýjaði dómur og málsmeðferð og málinu vísað frá héraðsdómi 97
- Í máli, sem rekið var fyrir áreiðar- og vettvangsdómi Árnessýslu út af veiðirétti í Ölfusá á tilteknu svæði, voru slíkir annmarkar á málalíbúnaði stefnanda í héraði, svo og málsmeðferðinni, að hinn áfrýjaði dómur var ómerktur og málinu vísað frá héraðsdómi 180
- Árið 1974 samdi F við norska fyvrtækið S, að það seldi og reisti einbýlishús fyrir F, innflutt frá Noregi. Skyldi F greiða fyrir í norskum krónum. Ágreiningur reis með aðilium út af verði hússins, frágangi o. fl. Samkvæmt samningi aðilja var þeim ágreiningi vísað til úrlausnar gerðardóms, er kvað upp dóm í júní 1977. F vildi eigi gera upp í samræmi við gerðardóminn. Höfðaði S því mál fyrir bæjarþingi gegn F til að fá aðfararhæfan dóm í samræmi við dómsorð gerðardómsins. Dómur bæjarþings gekk í málinu í ágúst 1979, þar sem dómsorð gerðardóms var staðfest. F áfrýjaði til Hæstaréttar. Lögmaður S skrifaði á áfrýjunarstefnu, að hún væri „löglega og nægilega birt“ fyrir S. Fyrir Hæstarétti var aflað ýmissa nýrra gagna, er sýndu ekki aðeins, að S var ekki lengur til við uppsögn héraðsdóms, heldur bentu þau og eindregið til þess, að við félagslitin hafi S ekki talið sig eiga neinar kröfur á F. Í mál-

flutningi synjaði lögmaður S fyrir það, að hann hefði eignast nokkrar kröfur á F fyrir framsal frá S. Hins vegar hreyfði hann því, að annað hlutafélag í Osló hefði eignast kröfur S á F við félagsslitin. Þær staðhæfingar voru þó örökstuddar og það félag hafði aldrei gerst aðili málsins sem réttartaki S. Var hinn áfrýjaði dómur því ómerktur og málinu vísað sjálfkrafa frá héraðsdómi 260

Árið 1974 samdi G við norska fyrirtækið S að það seldi og reisti einbýlishús fyrir G, innflutt frá Noregi. Skyldi G greiða fyrir í norskum krónum. Ágreiningur reis með aðiljum út af verði hússins, frágangi o. fl. Samkvæmt samningi aðilja var þeim ágreiningi vísað til úrlausnar gerðardóms, er kvað upp dóm í júní 1977. G vildi eigi gera upp í samræmi við gerðardóminn. Höfðaði S því mál fyrir bæjarþingi gegn G til að fá aðfararhæfan dóm í samræmi við dómsorð gerðardómsins. Dómur bæjarþings gekk í málinu í ágúst 1979, þar sem dómsorð gerðardóms var staðfest. G áfrýjaði til Hæstaréttar. Lögmaður S skrifaði á áfrýjunarstefnu, að hún væri „löglega og nægilega birt“ fyrir S. Fyrir Hæstarétti var aflað ýmissa nýrra gagna, er sýndu ekki aðeins að S var ekki lengur til við uppsögn héraðsdóms, heldur bentu þau og eindregið til þess, að við félagsslitin hafi S ekki talið sig eiga neinar kröfur á G. Í málflutningi synjaði lögmaður S fyrir það, að hann hefði eignast nokkrar kröfur á G fyrir framsal frá S. Hins vegar hreyfði hann því, að annað hlutafélag í Osló hefði eignast kröfur S á G við félagsslitin. Þær staðhæfingar voru þó örökstuddar og það félag hafði aldrei gerst aðili málsins sem réttartaki S. Var hinn áfrýjaði dómur því ómerktur og málinu vísað sjálfkrafa frá héraðsdómi 281

Tvö kvikmyndahús í Reykjavík höfðuðu mál gegn Þ persónulega og f. h. Videoleigunnar, einkafyrirtækis hans, Laugavegi 176, Rvík, vegna meintrar ólöglegrar útleigu á myndböndum með kvikmyndum, sem háð voru höfundarrétti tiltekinna erlendra kvikmyndafélaga, er kvikmyndahúsin tvö voru umboðsaðiljar fyrir. Stefna í málinu var birt fyrir L.K. „í fyrirtæki stefnda og vinnustað hennar Hafnarstræti 20 hér í borg . . .“ Ekki kom fram í stefnubirtingarvottorðinu, hvaða fyrirtæki Þ var talinn reka að Hafnarstræti 20 og eigi var það heldur upplýst með öðrum hætti. Því var á það fallist með héraðsdómara, að ekki væri í ljós leitt, að stefnubirting hefði farið fram samkvæmt ákvæðum 1. mgr. 95. gr. laga nr. 85/1936. Frávísunardómur héraðsdóms var því staðfestur 412

Ó, eigandi og ábúandi Skarðs í Skarðshreppi, höfðaði mál fyrir landamerkjadómi gegn Sauðárkrókskaupstað og krafð-

ist þess, aðallega, að landamerki milli jarðarinnar og kaupstaðarins yrðu ákveðin í samræmi við merkjalínur, er hann hefði látið draga milli tiltekinna punkta á uppdrætti. Sauðárkrókskaupstaður krafðist þess, aðallega, að Gönguskarðsá réði merkjum eftir tiltekinni línu milli ákveðinna punkta. Landamerkjaskrár Skarðs og Sauðárbar saman um það, að Gönguskarðsá réði merkjum á þrætusvæðinu. Var það lagt til grundvallar í málinu. Hins vegar var það upplýst, að Sauðárkrókskaupstaður hafði látið breyta farvegi árinna 1948 á sitt eindæmi og án samráðs við Ó. Eigi var fyllilega í ljós leitt, hversu umfangsmikil breyting þessi var, en hún náði frá ósnum, sem fluttur var sunnar, og eitthvað upp eftir árfarveginum. Vegna þess, að kaupstaðurinn hafði staðið fyrir þessum breytingum án samráðs við Ó, var kaupstaðurinn látinn bera halla af vafa, er lék á í þessu efni. Var því lagt til grundvallar, að farvegi Gönguskarðsár hefði verið breytt (færður til suðurs) frá tilteknum steini til sjávar, og landamerkjalínan ákveðin í samræmi við það, enda hafði kaupstaðurinn ekki unnið eignarhefð á þessu landi. Skarðshreppur hafði gerst meðalgönguaðili í málinu og tekið undir kröfur Ó. en krafist þess til vara, ef kröfur Ó yrðu ekki teknar til greina. að kröfulína hans yrði samt mörk milli Skarðshrepps og Sauðárkrókskaupstaðar. Hæstiréttur vísaði varakröfu Skarðshrepps frá landamerkjadómnum. þar sem hér væri um stjórnsýslumörk milli sveitarfélaga að ræða, en slíkan ágreining bæri ekki sjálfstætt undir landamerkjadóm

770

Fyrirtækið Silli & Valdi átti fasteignina nr. 8 við Aðalstræti í Reykjavík. Er eignum fyrirtækisins var skipt milli eigenda 31. ágúst 1977, kom nefnd fasteign í hlut V. Hinn 11. október 1977 afhenti V syni sínum Þ eignina sem fyrirfram greiddan arf. Með frumstefnu, birtri 27. júní 1979, og framhaldsstefnu, birtri 19. maí 1980, höfðuðu þeir V og Þ dómsmál á hendur Reykjavíkurborgar til greiðslu skaðabóta fyrir að hafa komið í veg fyrir eðlilega nýtingu lóðarinnar Aðalstræti 8, með því að láta ekki gera séruppdrátt af byggingarsvæði, er lóðin telst til. Hafi eigendum því eigi verið unnt að reisa nýtt og stærra hús í stað þess, er þar stendur nú. Ennfremur hafi stjórnmöld Reykjavíkurborgar frá ársbyrjun 1978 látið að því liggja, að þau vilji, að hið gamla hús verði friðað. Þau hafi þó enga ákvörðun tekið um það enn sem komið er, en þó eigi fengist til að veita Þ leyfi til að rífa húsið. Þeir V og Þ töldu sig af greindum ástæðum hafa orðið fyrir tjóni og um lagagrundvöll fébótaréttar síns vitnuðu þeir til almennra skaðabóta-

reglna og meiginreglna í 19. gr. 25. gr. og 29. gr. skipulagslaga nr. 19/1964, svo og til 35. gr. þjóðminjalaga nr. 52/1969 að því er sérstaklega varðar synjun til niðurriffs hússins. V og Þ sundurliðuðu tjón það, er þeir kröfðust að bætt yrði og töldu það fólgið í tekjutapi þeirra vegna missis arðs af fasteigninni, of háum skattgreiðslum af henni, vaxtatapi vegna greiddra skatta og tapi vegna hækkunar á byggingarkostnaði húss, sem reist kynni að verða á lóðinni. Var um þetta í meginatriðum miðað við tímabilið frá 1. janúar 1970 til 30. júní 1980. Héraðsdómur sýknaði Reykjavíkurborg af kröfum V, en dæmdi hana til að greiða Þ 8 milljón krónur í skaðabætur. Hæstiréttur ómerkti héraðsdóminn og vísaði málinu frá vegna vanreifunar

787

Áfrýjendur, E. Þ og J voru allir veiðiréttareigendur. Hinn 21. júní 1978 höfðuðu þeir mál á hendur Veiðifélagi Miðfirðinga og landbúnaðarráðherra f. h. ríkissjóðs og gerðu þær dómkröfur „að ógild verði metin gagnvart þeim ákvæði 2. tl. 15. gr. laga nr. 76/1970 um lax- og silungsveiði að svo miklu leyti, sem ákvæðin ganga lengra til skerðingar á rétti þeirra til að leggja net og hafa ádrátt í sjó en ákvæði 2. tl. 15. gr. laga nr. 53/1957.“ Hæstiréttur vísaði máli þessu frá héraðsdómi með þessum rökstuðningi: „Áfrýjendur sækja allir mál sitt saman. Þeir hafa ekki markað dómkröfur sínar skýrlega um það, hverjar séu takmarkanir á veiðirétti samkvæmt 2. tl. 15. gr. laga nr. 76/1970, er þeir krefjast, að sér verði dæmt óskýlt að hlíta. Þegar af þessari ástæðu og með skírskotun til 67. gr. laga nr. 85/1936 ber að ómerkja héraðsdóminn og vísa málinu sjálfkrafa frá héraðsdómi.“ Áfrýjendur og Veiðifélag Miðfirðinga höfðu gjafsókn bæði í héraði og fyrir Hæstarétti í máli þessu. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi ekki vísa málinu frá, heldur dæma að efni til

1055

Ellefu ábúendur/eigendur jarða í Kirkjuhvammshreppi höfðuðu mál á hendur Veiðifélagi Miðfirðinga og landbúnaðarráðherra f. h. ríkissjóðs og kröfðust þess, að viðurkenndur yrði réttur þeirra „til að stunda veiðar, aðrar en laxveiðar í netlögum jarðanna alla daga vikunnar.“ Hæstiréttur vísaði máli þessu frá héraðsdómi með eftirfarandi röksemdum: „Ef dómkrafa áfrýjenda yrði til greina tekin, hlytu þeir dómgildingu á rétti eigenda og/eða ábúenda þeirra jarða, sem í stefnu málsins greinir, til hvers konar veiða fugla, dýra og fiska, annarra en lax, í netlögum jarðanna á hvaða tíma, sem er án tillits til sérhverra takmarkana á veiðirétti, sem mælt er fyrir um í lögum, þar á meðal í friðunarlögum. Hina víðtæku kröfu sína hafa

- áfrýjendur og uppi sameiginlega vegna alls 15 jarða án til-
lits til staðhátta, er þýðingu kynnu að hafa samkvæmt
einstökum lagaákvæðum, er mæla fyrir um takmarkanir
á veiðirétti. Samkvæmt þessu eru dómkröfur áfrýjenda
svo almennar og óafmarkaðar, að þær eru ekki dómhæfar.
Ber þegar af þeirri ástæðu og með hliðsjón af 67. gr. laga
nr. 85/1936 að ómerkja héraðsdóminn og vísa málinu sjálf-
krafa frá héraðsdómi.“ Áfrýjendur allir og Veiðifélag Mið-
firðinga höfðu gjafsókn og gjafvörn í máli þessu bæði í
héraði og fyrir Hæstarétti 1063
- Með kaupsamningi 1. október 1980 seldi M þeim E, H og Á fast-
eignina Veltusund 3 B í Reykjavík fyrir gkr. 110.000.000,
er greiða skyldi á ákveðnum gjalddögum árin 1981—1984.
Kaupendur munu ekki hafa staðið í skilum við M, nema
hvað varðar greiðslu við undirritun kaupsamnings, að fjár-
hæð gkr. 10.000.000. Hinn 20. nóvember 1980 seldu þau E,
H og Á nefnda fasteign þeim J og Þ fyrir gkr. 120.000.000.
Í október 1982 höfðaði M bæjarþingsmál á hendur þeim
E, H og Á, svo og gegn þeim J og Þ, og gerði þær dómkröf-
ur, að staðfestur yrði eignarréttur hennar að ofangreindri
fasteign. Héraðsdómur vísaði málinu frá vegna vanreifun-
ar. Hæstiréttur segir í rökstuðningi síum, að þótt M hafi
höfðað mál þetta til staðfestingar á eignarrétti sínum að
téðri fasteign, þá virðist krafa hennar í raun fyrst og
fremst vera um lögmæti riftunar hennar á kaupsamning-
um frá 1. október 1980. Í málinu skorti á, að af hálfu M
hafi verið tekin skýr afstaða til veigamikilla atriða, sem
varði heimild hennar til riftunar umrædds samnings. Því
var frávísunardómurinn staðfestur 1220
- Ríkisútvarpið (R) höfðaði mál á hendur H til greiðslu auglýs-
inga í hljóðvarpi á tímabilinu apríl til maí 1983. R krafð-
ist vaxta af málskostnaði aðallega frá dómsuppsögudegi,
til vara frá lokum aðfararfrests, til þrautavara frá dóms-
birtingardegi, og til þrautapräutavara, ef ekki yrði fallist
á neina af framangreindum kröfum, krafðist R viðurkenn-
ingar á því, að gjalddagi tildæmðs málskostnaðar teldist
í fyrsta lagi frá dómsuppsögn, til vara frá lokum aðfarar-
frests og til þrautavara frá dómsbirtingardegi. Héraðs-
dómari vísaði öllum vaxtakröfum R af málskostnaði frá
dómi ex officio. R kærði frávísunardóminn til Hæstaréttar,
sem felldi hann úr gildi og vísaði málinu heim í hérað til
dómsálagningar að nýju 1935
- Hinn 7. nóvember 1982 gaf allsherjargoði Ásatrúarmanna á Ís-
landi þau H og Þ saman í hjónaband á Austurvelli í
Reykjavík. H og Þ voru bæði undir áhrifum áfengis í um-
rætt sinn og kváðust hafa álitid að hér væri um mark-

lausa athöfn að ræða, enda hvorugt þeirra í Ásatrúarsöfnuðinum. Hinn 16. nóvember 1982 hringdi H á Hagstofu Íslands og var þá tjáð, að hún væri löglega gift. Með stefnu, birtri 20. maí 1983, höfðaði H mál á hendur Þ fyrir bæjarþingi Reykjavíkur til ógildingar á hjúskap þeirra. Var þá liðinn 6 mánaða fresturinn í 25. gr. laga nr. 60/1972 til að höfða mál til ógildingar á hjúskapnum, enda varð fresturinn ekki talinn frá síðari tíma en 16. nóvember 1982, er H var gerð grein fyrir því, að hjúskaparstofnunin hefði verið skráð í Þjóðskrá. Málinu var því vísað frá bæjarþinginu ex officio. Frávísunardómurinn var kærður til Hæstaréttar, er staðfesti hann 2130

V krafði G um greiðslu fjögurra víxla „auk dráttarvaxta af vixlum þessum frá gjalddaga þeirra til greiðsludags.“ án þess að marka kröfuna nánar með því að tilgreina ákveðinn vaxtafót eða með öðrum ótvíræðum hætti. Þessi kröfugerð bótti ekki fullnægja skilyrðum C-liðar 88. gr. laga nr. 85/1936. sbr. 22. gr. laga nr. 28/1981 og var vaxtakröfunni því vísað frá dómi ex officio, enda gat V ekki bætt úr hinni gölluðu kröfugerð með nánari útlístin í greinargerð. G hafði ekki sótt þing 2200

2. Frá Hæstarétti.

Nauðungaruppboð fór fram á fasteign. Uppboðspoli áfrýjaði uppboðinu, en láðist að stefna nokkrum mönnum, sem verið höfðu uppboðsbeiðendur og því aðiljar að uppboðsmálinu í héraði, sbr. 3. tl. 8. gr. laga nr. 57/1949. Efnisdómur í Hæstarétti um uppboðið myndi og binda þá. Þar sem þessum aðiljum hafði ekki verið stefnt fyrir Hæstarétt, var málinu vísað sjálfkrafa frá Hæstarétti 372

Með úrskurði fógetaréttar Reykjavíkur 19. janúar 1983 var tekin til greina krafa Verðlagsstofnunar um, að lögbann skyldi lagt við hækkun á fargjöldum Strætisvagna Reykjavíkur, sem borgarstjórn hafði ákveðið og taka átti gildi 7. janúar 1983. Í úrskurðinum sagði, að lögbannið skyldi ná fram að ganga á ábyrgð gerðarbeiðanda gegn 10.000.000,00 króna tryggingu. Í þinghaldi í fógetaréttinum hinn 20. janúar lagði lögmaður Verðlagsstofnunar fram yfirlýsingu fjármálaráðherra um, að ríkissjóður ábyrgðist að fullu greiðslu tryggingarinnar. Fógeti tók yfirlýsinguna gilda og bókaði ákvörðun sína um lögbann. Gerðarþoli kærði ákvörðun þessa til Hæstaréttar og krafðist þess að ákvörðun fógeta um að taka fyrrgreinda yfirlýsingu gilda sem tryggingu yrði hrundið. Ákvörðun fógeta um að taka yfirlýsingu fjármálaráðherra gilda sem tryggingu var talin hluti af lögbannsgerðinni. Lögbannsgerð verði ekki kærð til Hæsta-

- réttar, sbr. 3. mgr. 21. gr. laga nr. 75/1973. Eigi var heldur unnt að taka kröfur Reykjavíkurborgar til meðferðar samkvæmt lokaákvæði 21. gr. laganna, sem vitnað var til sem kæruheimildar, en ákvæði þetta lýtur að rétti þess til að kæra, sem telur dómara hafa gert á hluta sinn í dómara-starfi. Kærumálinu var því vísað frá Hæstarétti 541
- K var dæmdur fyllingareiður í barnsfaðernismáli á hendur M. K lét birta M dóminn 24. júlí 1980. Samtímis lét hún birta M eiðstefnu, útgefna 23. júlí 1980, til eiðvinningar samkvæmt dómsorðinu á bæjarþingi Akraness „fimmtudaginn 14. ágúst.“ M, sem sjálfum var birt stefnan, hélt því ekki fram, að honum hafi dulist, að þar væri átt við 14. ágúst 1980. K mætti á dómþinginu á téðum degi og vann þar fyllingareið, en af hálfu M var ekki sótt þing og eigi boðuð forföll. Þar sem M lét eiðvinninguna ekki til sín taka né áfrýjaði sjálfum eiðsdóminum, leiddi það af 167. gr. laga nr. 85/1936 og tilskipun 14. september 1792, að M hafði fyringert rétti sínum til að áfrýja eiðsdóminum, eftir að eiður samkvæmt honum hafði verið löglega unninn. Var áfrýjun M með stefnu 24. október 1980, því vísað sjálfkrafa frá Hæstarétti 1204
- Héraðsdómslögmaðurinn E var ráðinn bústjóri til bráðabirgða, sbr. 86. gr. gjaldþrotalaga nr. 6/1978, í þrotabúi Þ. Lögmaðurinn var síðan kosinn skiptastjóri, sbr. 1. mgr. 90. gr. nefndra laga. Samkvæmt 1. mgr. 91. gr. sömu laga skal skiptastjóri vera umboðsmaður búsins fyrir dómstólum. Þar því að stefna honum fyrir Hæstarétt f. h. þrotabúsins en ekki skiptaráðanda einum skv. 1. gr. laga nr. 19/1895. Þar sem það var ekki gert var málinu vísað frá Hæstarétti ex officio. Einn hæstaréttardómari skilaði sér- atkvæði og vildi lúka efnisdómi á málið, þar eð nægilegt hafi verið að stefna skiptaráðanda einum f. h. búsins 1288 og 1293
- Í október 1976 ákváðu þeir B, S og Ö að hefja rekstur á vörubifreið, er þeir keyptu. Lagði S fram gkr. 1.500.000 til kaupanna. Bifreiðin var skráð á nafn Ö. Formlegur rekstrarsamningur var ekki gerður, en þeir B og S munu hafa gert bílinn út. Í apríl 1977 tók Ö bílinn í síar vörslur og seldi hann 14. september 1977. Eigi galt Ö S framlag hans til kaupanna, enda taldi Ö, að svo hefði verið um samið, að S tæki greiðslu þess af rekstrarhagnaði bifreiðarinnar. S höfðaði mál á hendur Ö til greiðslu á fyrrgreindu framlagi auk ýmissa reikninga vegna rekstrar og endurbóta á bílnum, svo og fyrir eigin vinnu. Samtals nam stefnufjárhæðin gkr. 2.113.436. Í héraði var Ö dæmdur til að greiða S framlag hans til kaupanna, en aðrar kröfur S voru ekki

teknað til greina. Ö áfrýjaði dóminum og S gagnáfrýjaði. Í gagnstefnu var þess hvorki getið í hvaða skyni gagn-áfrýjað var né hverjar dómkröfur gagnáfrýjandi gerði. Gagnáfrýjunarstefnan fullnægði því ekki ákvæðum 3. tl. 2. mgr. 34. gr. laga nr. 75/1973 og bar því að vísa gagnsök sjálfkrafa frá Hæstarétti. Héraðsdómur var staðfestur, þó þannig, að vextir voru aðeins dæmdir frá birtingu héraðsdómsstefnu, 23. júní 1980 1591

Hinn 23. mars 1982 var fasteign H seld á nauðungaruppboði. Hæstbjóðandi framseldi T boð sitt. Er T bauð fram eftirstöðvar kaupverðsins 7. júní 1982 og krafðist útgáfu afsals, hafði H áfrýjað uppboðinu. Mátti því ekki að svo búnu gefa út afsal, sbr. 33. gr. 2. mgr. laga nr. 57/1949. Fór þá engin greiðsla fram af hálfu T. Með dómi Hæstaréttar, uppkveðnum 29. júní 1983, var uppboðið staðfest. Hinn 7. júlí s. á. greiddi T eftirstöðvar boðsins og krafðist afsals. H mótmælti útgáfu afsals, aðallega að svo stöddu, en til vara, að afsal yrði gefið út til T gegn greiðslu vaxta af uppboðsverðinu. Uppboðsréttur úrskurðaði, að uppboðsafsal skyldi gefið út til T, þar eð hann hefði efnt uppboðsskilmála með greiðslu á uppboðsverðinu. H kærði úrskurðinn. Hæstiréttur vísaði málinu sjálfkrafa frá, þar eð lagaheimild hafi brostið til að bera málið undir Hæstarétt með kæru, sbr. e. lið 4. tl. 1. mgr. 21. gr. laga nr. 75/1973 1605

Í úrskurðarorði fógætaréttar hafði ekki verið getið ákvæðis um málskostnað og aðfararhæfi. Fógæti kvaddi lögmenn málsaðilja fyrir sig og leiðrétti þetta með skírskotun til 195. gr. 2. mgr. laga nr. 85/1936. Annar málsaðilja kærði ákvörðun fógæta til Hæstaréttar og krafðist þess, að hún yrði felld úr gildi. Málinu var vísað sjálfkrafa frá Hæstarétti, þar eð lagaheimild skorti til að kæra þessa athöfn fógæta 1913

B. Opinber mál.

E var ákærður fyrir líkamsárás á opinberan starfsmann. Í ákæru taldist brot þetta varða við 1. mgr. 106. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Héraðsdómari taldi, að frumrannsókn málsins sem undanfari ákæru, sbr. 32. gr. laga nr. 74/1974 og 5. gr. laga nr. 107/1976, hefði verið ólokið, er ákæra var gefin út á hendur E. Af þessum sökum vísaði héraðsdómari ákæru frá dómi. Ríkissaksóknari kærði frávísunardóminn. Hæstiréttur taldi enga þá annmarka á ákæru, er verða mætti til þess, að héraðsdómari synjaði að birta hana og þingfesta málið, svo sem fyrir er mælt í 3. mgr. 115. gr. og 121. gr. laga nr. 74/1974, sbr. 19. gr. og 23. gr. laga nr. 107/1976. Frávísunardómurinn var því úr gildi felldur og lagt fyrir héraðsdómara að birta E ákæruna og

- taka málið til dómsmeðferðar 1644
- N, skipstjóri á togaranum Einari Benediktssyni BA 377, var ákærður fyrir meint brot gegn ákvæðum laga um veiðar í fiskveiðilandhelgi. Sakfelling valt á því, hvort aðalvél togarans væri 1000 bremsuhestöfl eða stærri. Héraðsdómur taldi það ósannað og sýknaði N. Ríkissaksóknari áfrýjaði dóminum, en við flutning málsins fyrir Hæstarétti krafðist hann þess að dómurinn yrði staðfestur. og áfrýjunarkostnaður lagður á ríkissjóð. Í þessu þótti felast ósk um álitgerð Hæstaréttar um ákæruefnið. Áfrýjun málsins á þeim grundvelli samrýmdist ekki almennum réttarsfarsreglum, sbr. meginregluna í 67. gr. laga nr. 85/1936, sbr. 58. gr. laga nr. 75/1973. Málinu var því vísað frá Hæstarétti 1948

Frestir.

- G skaut máli til Hæstaréttar með stefnu 5. október 1982. Áfrýjað var úrskurði uppboðsréttar 10. september 1982. Málið var þingfest í Hæstarétti 1. nóvember 1982 og þá frestað í fjóra mánuði til 2. mars 1983. Krafðist G þá frekari frests til framlagningar ágrips. Stefndi mótmælti og krafðist þess, að málið yrði fellt niður, svo og málskostnaðar úr hendi G. Eftir atvikum þótti rétt að veita G frest til 11. apríl 1983. Málskostnaðarkrafa stefnda var ekki tekin til greina 573
- Hinn 2. febrúar 1983 var málið K og K gegn B þingfest í Hæstarétti og frestað til 1. júní s. á. B gagnáfrýjaði og var mál hans þingfest í Hæstarétti 2. maí 1983 og frestað til 1. júní s. á. eins og aðalsök. Ekki varð þó af sameiningu málanna á því dómþingi, þar sem ágreiningur um frestun aðalsakar var tekinn til úrskurðar, áður en gagnsökin var tekin fyrir á dómþinginu. Þar sem héraðsdómi hafði verið áfrýjað af hendi beggja aðilja, en hvorugur lagt dómsgerðir fyrir Hæstarétt, eða látið gera ágrip dómskjala, sbr. 41. gr. laga nr. 75/1973, og aðalsök og gagnsök höfðu enn eigi verið sameinaðar, sbr. 1. mgr. 19. gr. sömu laga, þótti rétt að veita þeim K og K frest til 3. október 1983, svo sem þau höfðu krafist 1307
- Hinn 2. maí 1983 var málið B gegn K og K þingfest í Hæstarétti sem gagnsök í málinu nr. 245/1982 og frestað til 1. júní s. á., eins og aðalsök. Ekki varð þó af sameiningu málanna á því dómþingi, þar sem ágreiningur aðilja um frestun aðalsakar var tekinn til úrskurðar, áður en gagnsökin var tekin fyrir á dómþinginu. Þar sem héraðsdómi hafði verið áfrýjað af hendi beggja aðilja, en hvorugur þeirra lagt dómsgerðir fyrir Hæstarétt, eða látið gera ágrip dómskjala, sbr. 41. gr. laga nr. 75/1973, og aðalsök og gagnsök

- höfðu ekki verið sameinaðar, sbr. 1. mgr. 19. gr. sömu laga, þá þótti rétt að veita K og K frest til 3. október 1983, svo sem þau höfðu krafist, en B hafði krafist þess, að málinu yrði frestað til flutnings 1308
- Er málið B gegn P kom fyrir á dómþingi 1. júní 1983 lagði B fram dómssgerðir, ágríp og greinargerð og krafðist þess, að málinu yrði frestað til flutnings. P krafðist hins vegar frests til októbermánaðar 1983. Mál þetta var gagnsök í hæstaréttarmálinu nr. 74/1983. Bæði málin voru þingfest 2. maí 1983 og með samkomulagi aðilja var aðalsökinni frestað til októbermánaðar, en gagnsökinni til 1. júní. Þar sem B hafði samþykkt frestun aðalsakarinnar til októbermánaðar og aðalsök og gagnsök höfðu ekki verið sameinaðar, sbr. 1. mgr. 19. gr. laga nr. 75/1973, þótti rétt að fresta málinu til októbermánaðar 1309

Fyllingareiður.

- K var dæmdur fyllingareiður í barnsfaðernismáli á hendur M. K lét birta M dóminn 24. júlí 1980. Samtímis lét hún birta M eiðstefnu, útgefna 23. júlí 1980, til eiðvinningar samkvæmt dómSORðinu á bæjarþingi Akraness „fimmtudaginn 14. ágúst.“ M, sem sjálfum var birt stefnan, hélt því ekki fram, að honum hafi dulist, að þar væri átt við 14. ágúst 1980. K mætti á dómþinginu á téðum degi og vann þar fyllingareið, en af hálfu M var ekki sótt þing og eigi boðuð forföll. Þar sem M lét eiðvinninguna ekki til sín taka né áfrýjaði sjálfum eiðsdóminum, leiddi það af 167. gr. laga nr. 85/1936 og tilskipun 14. september 1792, að M hafði fyrirgert rétti sínum til að áfrýja eiðsdóminum, eftir að eiður samkvæmt honum hafði verið löglega unninn. Var áfrýjun M, með stefnu 24. október 1980, því vísað sjálfkrafa frá Hæstarétti 1204

Fyrirsvar.

- Árið 1962 var stofnsett hlutafélagið Rörsteypan h/f. Stofnendur voru sex. Samkvæmt 4. gr. samþykktar félagsins hafði félagið forkaupsrétt að fölum hlutabréfum, en að því frágengnu, einstakir hluthafar í hlutfalli við hlutfjáreign. Á aðalfundi félagsins 21. apríl 1979 var mætt af hálfu allra hluthafa. Þar var lagt fram tilboð frá Ó o. fl. um kaup á öllum hlutabréfum í Rörsteypunni h/f. Í tilboði þessu kom fram, að það miðaðist við að tilboðsgjafar fengju keypt a. m. k. 75% af öllu hlutafé Rörsteypunnar h/f. Samþykkt var að gera tilboðsgjöfum gagntilboð með fresti til 30. apríl s. á. Á hluthafafundi, sem haldinn var 1. maí s. á., var því lýst yfir af hálfu hluthafans H að hann

afturkallaði samþykki sitt fyrir gagntilboðinu til Ó o. fl., og að H vildi sjálfur neyta forkaupsréttar að hlutabréfum þriggja hluthafa, þeirra D, M og L, er samtals áttu u. þ. b. 35% hlutafjár í Rörsteypunni h/f. Var samþykkt á fundinum, gegn mótatökvæði H, að þessi bréf, ein sér, væru ekki til sölu. H fékk síðan umhugsunarfrest til 15. maí s. á. til að taka afstöðu til kaupa á u. þ. b. 83% hlutabréfa (sem var allt hlutafé Rörsteypunnar h/f fyrir utan hans eigið) í Rörsteypunni h/f miðað við gagntilboðskjörin til Ó o. fl. frá 21. apríl 1979. Hinn 14. maí s. á. hafnaði H því að kaupa öll hlutabréf annarra hluthafa, u. þ. b. 83%, en ítrekaði kröfu sína um að fá keypt hlutabréf þeirra D, M og L, u. þ. b. 35% hlutafjárins. Þeirri kröfu H var hafnað og hinn 28. maí s. á. seldu hluthafarnir Ó o. fl. hlutabréf sín, u. þ. b. 83% hlutafjárins. Með ábyrgðarbréfi, dags. 1. júní 1979, var H boðaður til hluthafafundar í Rörsteypunni h/f hinn 8. s. m., þar sem boðuð var kosning nýrra stjórnar vegna aðilaskipta á hlutabréfum félagsins. H sótti eigi fundinn, en ofangreindan dag voru hinir nýju hluthafar kosnir í stjórn Rörsteypunnar h/f. Nýju hluthafarnir gerðu H tilboð um að kaupa hlutabréf hans á sambærilegum kjörum og þeir höfðu keypt af hinum hluthöfnum. Því boði hafnaði H og höfðaði mál með stefnu, birtri 20. og 22. júní 1979, á hendur gömlu stjórn félagsins f. h. félagsins, svo og gegn gömlu og nýju hluthöfnum, og krafðist riftunar á samningnum um sölu hlutabréfanna frá 28. maí 1979 og að stjórn félagsins yrði dæmt skylt að bjóða H forkaupsrétt að hlutafjáreign hvers einstaks hluthafa, en til vara, að viðurkenndur verði réttur H til þess að fá framseld hlutabréf þeirra D, M og L með sömu greiðsluskilmálum og í kaupsamningnum frá 28. maí 1979 greinir. Kröfum H á hendur gömlu stjórninni f. h. félagsins var vísað frá héraðsdómi ex. officio, þar sem H hafi vítað, er hann stefndi, að búið var að skipta um stjórn. Ekki var fallist á það með H, að hann hafi samkvæmt stofnsamningi, samþykktum eða almennum reglum átt kröfu á að ganga inn í kaupin að því er varðaði hlutabréf einstakra hluthafa aðeins. Hafi forkaupsrétti H verið fullnægt, er honum hafi, á hluthafafundi 1. maí 1979, verið gefinn kostur á að ganga inn í hlutabréfakaupin í heild. Hinir stefndu hluthafar voru því sýknaðir af öllum kröfum H

Fyrning.

A. Einkamál.

Ó var yfirmaður á skipi í eign F. Hinn 25. janúar 1979 fór Ó

sem skipstjóri með skipið í veiðiferð, er stóð til 5. febrúar s. á. Í þeirri veiðiferð klemmdist hásetinn B á fingri við störf á þilfari. Ó veitti B aðhlynningu, en neitaði að gefa honum sterk lyf, svo sem B krafðist, en B neytti sterkra taugalyfja um borð og var það á vitorði skipverja. Vegna þessarar neitunar Ó kom til orðasennu milli hans og B, sem leiddi til þess að Ó fór upp í brú og fyrirskipaði að trollið yrði hið inn og haldið til hafnar með B. Stuttu síðar kom B upp í brú, þar sem sló í brýnu milli hans og Ó, sem lyktaði með því að Ó sló B ítrekað þannig að hann hlaut nokkra áverka. Í næstu veiðiferð, er stóð frá 6.—18. febrúar 1979 var Ó í leyfi, en 19. febrúar s. á. ritaði útgerðin Ó uppsagnarbréf vegna framangreinds atburðar. Taldi útgerðin sér eigi skylt að greiða Ó uppsagnarfrest. Ó höfðaði því mál með stefnu, birtri 12. febrúar 1980, gegn útgerð skipsins, krafðist þriggja mánaða launa og miskabóta vegna ólögmætrar uppsagnar. Þetta mál var hafið, en nýtt mál höfðað með stefnu, birtri 3. mars s. á. Ó voru dæmd þriggja mánaða laun, en miskabótakrafan var ekki tekin til greina. Viðurkenndur var sjóveðréttur í skipinu fyrir tildæmdum kröfum, enda var sjóveðréttur ekki fyrndur, þar sem stefnt hafði verið í málinu innan árs, sbr. 1. mgr. 6. tl. 232. gr. laga nr. 66/1963, enda höfðaði Ó seinni málsóknina innan þess frests, er 11. gr. laga nr. 14/1905 mælir fyrir um. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og vildu sýkna útgerð af launakröfu skipstjóra, þar eð þeir töldu hann hafa gerst offara við hásetann.....

392

Hinn 10. mars 1974 ók D bifreið sinni undir áhrifum áfengis á röngum vegarhelmingi á bifreið, er G ók. Hlaut G beinbrot á hægri handlegg og skaddaðist á barkakýli og hægra raddbandi, þannig að raddbreytingu og talþreytu olli. Samkvæmt læknisfræðilegu mati, dags. 11. nóvember 1976, var G metin 5% varanleg örorka af völdum slyssins. Af hálfu D og tryggingarfélags hans, var viðurkennd óskoruð bótaábyrgð, en kröfu G var andmælt aðallega sem fyrndri, en til vara sem allt of hárrí. Samkvæmt 78. gr. umferðarlaga nr. 40/1968 er upphaf fyrningarfrests miðað við lok þess almanaksárs, er kröfuhafi fær vitneskju um kröfu sína og á þess fyrst kost að leita fullnustu hennar. Örorkumat lá ekki fyrir fyrr en 11. nóvember 1976. Upphaf fyrningarfrests miðaðist því við 1. janúar 1977. Stefnumbirting í máli G fór fram 14. október 1980. Krafa G taldist því ekki fyrnd, nema áfallnir vextir fyrir 14. október 1976. G voru dæmdar skaðabætur í einu lagi fyrir fjártjón og miska, samtals 15.000,00 krónur

451

Ferðaskrifstofan F krafði J um greiðslu á flugfarseðlum með

héraðsdómsstefnu, birtri 22. nóvember 1979. Talið var, að farseðlarnir hafi orðið gjaldkræfir við útgáfu þeirra. Nokkrir seðlanna voru gefnir út 3. og 11. júlí 1975. Fjárrkröfur vegna farseðlanna fýrnast á 4 árum, skv. 1. tl. 3. gr. laga nr. 14/1905, og voru því fyrndar, er héraðsdómsstefnan var birt. Hins vegar var J dæmdur til að greiða F fyrir farseðla, útg. 5. desember 1975, enda tókst honum eigi, gegn andmælum af hálfu F, að sanna að hann væri búinn að borga þá, svo sem hann hélt fram. Gegn neitun J taldist ósannað, að hann hefði verið krafinn um greiðslu á skuldinni fyrr en með bréfi lögmanns F, dags. 17. október 1979. Voru vextir af skuldinni því ekki dæmdir nema frá þeim tíma

673

J reisti sér einbýlishús á einni hæð á áruum 1961-62. Steypu í húsið keypti hann hjá Steypustöðinni S og fékk hana afhenta á byggingarstað sumurin 1961 og 1962. Húsið var múrhúðað að utan og málað veturinn og vorið 1963. J máladei húsið aftur að utan 1968 og næst þar á eftir 1973. Er J ætlaði að mála húsið sumarið 1976, hafði hann fundið lausa fleti í múrhúðuninni. J fékk múrarameistara til að lagfæra múrhúðunina áður en hann málaði. Þegar byrjað var á viðgerðinni komu í ljós stórfelldir gallar í steypu í útveggjum. Umfangsmiklar rannsóknir fóru síðan fram á steypukjörnum úr veggjum hússins m. a. á vegum Rannsóknarstofnunar byggingariðnaðarins. Í niðurstöðum þeirrar stofnunar, dags. 29. júní 1976, segir m. a., að styrkleiki steypunnar sé svo litill sökum lélegrar sementefju, að vafasamt sé að brjóta eldri pússninguna af húsinu og pússa á ný, því að miklar líkur væru á því, að slík viðgerð yrði ekki varanleg. J kvartaði þegar við S út af göllunum, sem mun hafa boðist til að láta J fá nýja steypu í stað hinnar ónýtu og að lána J loftpressu til að brjóta niður veggina. En þrátt fyrir samningaumleitanir náðist ekki samkomulag milli J og S. Rannsóknnum á steypukjörnum úr húsi J var haldið áfram hjá bandarískri rannsóknarstofnun. Voru J sendar niðurstöður þeirrar rannsóknar með bréfi, dags. 27. apríl 1978. Þar segir m. a. svo: „Höfuðástæða skemmdanna virðist stafa af áhrifum margendurtekens frosts og þýðu á steypu, sem hefur hátt vatns- og sementshlutfall og er ekki loftblönduð.“ Að beiðni J voru dómkvaddir tveir sérfræðingar til að meta tjón hans. Mat þeirra er dags. 20. nóvember 1978. Frekari steypugallar komu í ljós og bað J Rannsóknarstofnun byggingariðnaðarins um rannsókn á þeim. Hún lá fyrir 12. nóvember 1979. J beiddist nú framhaldsmats hjá hinum dómkvöddu mönnum. Það lá fyrir 19. apríl 1980. Heildarniðurstöður matsmanna á tjóni J

námu gkr. 9.925.000. J höfðaði skaðabótamál á hendur S með stefnu, birtri 25. júní 1979 og framhaldssök 14. október 1980. Talið var, að skemmdir á útveggjum í húsi J hafi mátt rekja til þess, að steinsteypunni, er S seldi J, hafi verið áfátt að gæðum, er hún var lögð í steypumótin. Rétt þótti að miða við það, að J hefði ekki orðið var við, að steinsteypunni var áfátt, fyrr en skemmdir komu í ljós í útveggjum hússins síðari hluta júnímánaðar 1976. Þá hafi hins vegar fyrir löngu verið fallinn niður réttur J til skaðabóta úr hendi S, þar sem nær fjórtán ár voru þá liðin frá því að J veitti steypunni viðtöku, og því úti sá ársfrestur, sem 54. gr. laga um lausafjárkaup nr. 39/1922 setji kaupanda til að bera fyrir sig, að söluhlut hafi verið ábótavant, en téð fyrningarárkvæði var talið taka til hinnar seldu steinsteypu, og S hefði ekki, með framkomu sinni, firrt sig rétti til að bera það fyrir sig. S var því sýknaður. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og taldi eins árs fyrningarfrestinn skv. 54. gr. laga nr. 39/1922 ekki eiga við um sölu á steinsteypu, heldur 10 ára fyrningarfrestinn skv. 4. gr. 2. mgr. laga nr. 14/1905. Allt að einu sýknaði þessi dómari S, þar eð liðin voru meira en 10 ár frá því að steypan var afhent, þar til J kvartaði 1469

B. Opinbert mál.

A var ákærður fyrir margháttuð skjalafals- og fjársvikabrot. A var fundinn sekur um alla ákærupætti, nema einn fyrir skjalafals, þar eð rúmlega sjö ár liðu frá því að A framdi brotið, þar til hann kom í fyrsta skipti fyrir sakadóm. Þetta brot A var því talið fyrnt. A var dæmdur fyrir öll hin afbrot sín og gert að sæta 7 mánaða fangelsi, en frestað að fullnustu 5 mánaða af refsingunni og féll sá hluti hennar niður eftir 3 ár frá dómsuppsögn, ef A héldi almennt skil-orð 57. gr. laga nr. 19/1940, sbr. 4. gr. laga nr. 22/1955. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði varðandi skaðabóta-kröfur á hendur A 1350

Fæðingarorlof.

Í janúar 1975 réðist arkitektinn V til starfa hjá Arkitektastofunni s/f (A). Ráðningarsamningur var munnlegur þess efnis, að launakjör V skyldu vera sambærileg við launakjör verkfræðinga, sem störfuðu hjá ráðgjafarverkfræðingum, enda voru á þessum tíma ekki til neinir heildarsamningar milli arkitekta í þjónustu annarra og sjálfstætt starfandi arkitekta. Í október 1977 lét V af störfum hjá A vegna barnsburðar. Samkvæmt þágildandi kjarasamningi ráðgjafarverkfræðinga átti verkfræðingur, sem ól

barn rétt á því að vera fjarverandi á föstum launum í 90 daga. Í samræmi við þetta krafðist V fæðingarorlofs í 3 mánuði úr hendi A. A greiddi V laun í einn mánuð í samræmi við venjur á arkitektastofunni, en neitaði frekari greiðslum, þar eð kjarasamningur verkfræðinga gildi aðeins um beinar launagreiðslur til V, en ekki um önnur kjaraatriði. Gegn andmælum af hálfu A taldist V ekki hafa sannað, að samið hafi verið um það, að V skyldi eiga rétt á fæðingarorlofi skv. ákvæðum nefnds kjarasamnings. Hins vegar var A dæmdur til að greiða V orlofsfé fyrir tímabilið 1. maí — 30. nóvember 1977 2059

Gagnaöflun.

Í máli út af galla á bílvél var aðiljum, með vísan til 120. gr. laga nr. 85/1936, sbr. 58. gr. laga nr. 75/1973, veittur kostur á að afla álitserðar dómkvaddra manna um það, hvort tiltekin meðferð á vél bifreiðarinnar gæti hafa orsakað skemmdir á henni, og ef svo væri, þá hverjar 2246

Gagnsakir.

Gallar.

J reisti sér einbýlishús á einni hæð á áruum 1961-62. Steypu í húsið keypti hann hjá Steypustöðinni S og fékk hana afhenta á byggingarstað sumurin 1961 og 1962. Húsið var múrhuðað að utan og málað veturinn og vorið 1963. J málaði húsið aftur að utan 1968 og næst þar á eftir 1973. Er J ætlaði að mála húsið sumarið 1976, hafði hann fundið lausa fleti í múrhuðuninni. J fékk nú múrhuðunarmeistara til að lagfæra múrhuðunina áður en hann málaði. Þegar byrjað var á viðgerðinni komu í ljós stórfelldir gallar í steypu í útvegggjum. Umfangsmiklar rannsóknir fóru síðan fram á steypukjörnum úr veggjum hússins m. a. á vegum Rannsóknarstofnunar byggingariðnaðarins. Í niðurstöðum þeirrar stofnunar, dags. 29. júní 1976, segir m. a., að styrkleiki steypunnar sé svo litill sökum lélegrar semmentefju, að vafasamt sé að brjóta eldri þússninguna af húsinu og þússa á ný, því að miklar líkur væru á því, að slík viðgerð yrði ekki varanleg. J kvartaði þegar við S út af göllunum, sem mun hafa boðist til að láta J fá nýja steypu í stað hinnar ónýtu og að lána J loftpressu til að brjóta niður veggina. En þrátt fyrir samningaumleitanir náðist ekki samkomulag milli J og S. Rannsóknnum á steypukjörnum úr húsi J var haldið áfram hjá bandarískri rannsóknarstofnun. Voru J sendar niðurstöður þeirrar rannsóknar með bréfi, dags. 27. apríl 1978. Þar segir m. a. svo:

„Höfuðástæða skemmdanna virðist stafa af áhrifum margendurtekens frosts og þýðu á steypu, sem hefur hátt vatns- og sementshlutfall og er ekki loftblönduð.“ Að beiðni J voru dómkvaddir tveir sérfræðingar til að meta tjón hans. Mat þeirra er dags. 20. nóvember 1978. Frekari steypugallar komu í ljós og það J Rannsóknarstofnun byggingariðnaðarins um rannsókn á þeim. Hún lá fyrir 12. nóvember 1979. J beiddist nú framhaldsmats hjá honum dómkvöddu mönnum. Það lá fyrir 19. apríl 1980. Heildarniðurstöður matsmanna á tjóni J námu gkr. 9.925.000. J höfðaði skaðabótamál á hendur S með stefnu, birtri 25. júní 1979, og framhaldssök 14. október 1980. Talið var, að skemmdir á útveggjum í húsi J hafi mátt rekja til þess, að steinsteypunni, er S seldi J, hafi verið áfátt að gæðum, er hún var lögð í steypumótin. Rétt þótti að miða við það, að J hefði ekki orðið var við, að steinsteypunni var áfátt, fyrr en skemmdir komu í ljós í útveggjum hússins síðari hluta júnímánaðar 1976. Þá hafi hins vegar fyrir löngu verið fallinn niður réttur J til skaðabóta úr hendi S, þar sem nær fjórtán ár voru liðin frá því að J veitti steypunni viðtöku, og því úti sá ársfrestur, sem 54. gr. laga um lausafjárkaup nr. 39/1922 setji kaupanda til að bera fyrir sig, að söluhlut hafi verið ábótavant, en téð fyrningarákvæði var talið taka til hinnar seldu steinsteypu, og S hefði ekki, með framkomu sinni, firrt sig rétti til að bera það fyrir sig. S var því sýknaður. Einn hæstaréttardómari sklaði sératkvæði og taldi eins árs fyrningarfrestinn skv. 54. gr. laga nr. 39/1922 ekki eiga við um sölu á steinsteypu, heldur 10 ára fyrningarfrestinn skv. 4. gr. 2. mgr. laga nr. 14/1905. Allt að einu sýknaði þessi dómari S, þar eð liðin voru meira en 10 ár frá því að steypan var afhent, þar til J kvartaði

1469

Með kaupsamningi 18. febrúar 1967 keypti H einbýlishús í byggingu af G, sem var byggingafróður maður. Fljótlega eftir að H flutti í húsið í ágústlok 1967 kom fram leki niður við gólfplötu og galli á þakefni. Við afsal 14. september 1968 skuldbatt G sig til að lagfæra galla þessa H að kostnaðarlausu. G tókst þetta eigi og óx raki og slagi í húsinu og skemmdi út frá sér. H krafðist mats dómkvaddra manna á orsökum gallanna og hvað kosta myndi að bæta úr þeim. Fyrst voru dómkvaddir undirmatsmenn, er skiluðu matsgjörð 19. mars 1973, síðan yfirmatsmenn, er luku mati 31. janúar 1974, og að síðustu tveir endurmatsmenn, er luku endurmatsgerð 3. mars 1978. H byggði kröfur sínar á hendur G á endurmatsgerðinni að viðbættri hækkun á vísitölu byggingarkostnaðar. Í júnímánuði 1974 vottaði

heilbrigðisfulltrúi, að húsið væri óíbúðarhæft og fluttist H úr því með börn sín í júlí 1976 og seldi það 13. júlí 1978 svo komið. Talið var, að frágangur útveggja við gólfplötu, er hélt áfram út fyrir vegginn í sömu hæð og myndaði pall í kringum húsið. 50—60 cm á breidd, væri ekki viðhlítandi, þar sem vatn af pallinum komst auðveldlega að járnri, er tengdi saman útveggjaeiningar við gólfplötu og annað hvort yfir eða undir járnrið, ef uppistaða myndaðist á pallinum. Þetta taldist hönnunargalli á húsinu, sem krafðist verulegs eftirlits og viðhalds, ef koma ætti í veg fyrir skemmdir. H. sem ekki var byggingafróð, var ekki talin hafa ært sér grein fyrir því, að húsið þyrfti viðhald og eftirlit umfram venuleg steinstevnt hús. G hafði ekki sýnt fram á, að hann hefði kynnt H þetta. G var því talinn skaðabótaskyldur gagnvart H vegna gallanna og þeirra skemmda er orðið höfðu af raka í húsinu á t. d. tennum, gólfefnum, málningu og raflögnum, svo og vegna tæringar á nevsluvatnslögn. G var og dæmdur til að greiða H bætur vegna afnotamissis af íbúðinni. Bótafjárhæðir voru miðaðar við verðlag 3. mars 1978, er endurmatsmenn luku matsgerð sinni. En án verðhækkana, er orðið höfðu á vísitölu byggingarkostnaðar eftir það

1508

K gerði útboðs- og verklýsingu og teikningar að byggingu V í Revkiavík. Byggingarfélagið R bauð í byggingu hússins og hinn 31. október 1978 var gerður verksamningur milli þess og V um byggingu hússins að fokheldu byggingarstigi. V tók þó einangrun og frágang þaksins að innan að öðru leyti út úr verkinu og lét vinna það á eigin vegum. Forsiármaður Byggingarfélagsins R var G og var hann skrifaður byggingameistari að byggingunni. Í desember 1979 var lokið við einangrun og frágang þaksins að innan. Í janúar 1980 tók að bera á leka úr þakinu, er stafaði af því, að láðst hafði að loftræsa það með þeim afleiðingum m. a., að raki, sem myndaðist í þakinu, þéttist og lak niður í dropatali. V höfðaði bótamál á hendur K og byggingarfélaginu R vegna þessa galla á þakinu. Viðurkennt var af hálfu K, að sérteikningar höfðu ekki verið gerðar af loftræstingu þaksins og gleymst hafi að gera ráð fyrir henni við gerð annarra teikninga og útreikninga á burðarþoli þaksins. K þótti því bera höfuðábyrgð á því, hvernig til tókst vegna mistaka starfsmanna sinna. Byggingarfélagið R var einnig dæmt til að bera hluta af tjóni V vegna þakgallans, þar eð forsvarsmenn þess hreyfðu hvorki athugasemdum né leituðu skýringa eftirlitsmanns á því, hvernig skyldi framkvæma loftræstinguna, enda þótt teikningar væru óljósar um það atriði. Var einnig til þess litið, að G

hafði ekki látið skrá sig af verkinu sem meistari, svo sem honum bar skv. þágildandi byggingasamþykkt, er verkþætti R við bygginguna lauk. Dæmt var, að K skyldi bæta V viðgerð á þakgallanum að 5/6 hlutum, en R að 1/6 hluta. Málskostnað, verkfræði- og matskostnað skyldu K og R bera í sömu hlutföllum, enda taldist sá kostnaður nauðsynlegur til að V gæti náð rétti sínum 2174

Með afsali, dags. 27. desember 1978. seldu þeir F og S vélbátinn Rósu HU 294 í hendur þeim G, B, H og P. Báturinn var smiðaður árið 1977. Kaupverð bátsins var gkr. 95.000.000. Í afsalinu var m. a. tekið fram, að báturinn skyldi fullnægja öllum þeim kröfum, er Siglingamálastofnun ríkisins geri til báts og búnaðar, kaupendum að kostnaðarlausu. Báturinn var afhentur kaupendum 15. október 1978, en áður (12. s. m.) hafði farið fram skoðun á bol hans á vegum Skipaefirlits ríkisins á Siglufirði og heimiluð útgáfa haffærnissskrteinis, er gilda átti í eitt ár. Um veturinn munu kaupendur hafa stundað netaveiðar á bátnum. Hinn 9. júní 1979 var báturinn skoðaður af skipaskoðunarmönnum og kom þá í ljós, að tveir tilteknir plankar voru rifnir og þverbrotnir. Sumarið 1979 gerðu kaupendur bátinn út á trollveiðar og urðu þeir þá varir við, að loftræstibúnaður í vélarrúmi var gallaður. Þeir kvörtuðu um gallana samsumars við seljendur. Kaupendur fengu dómkvadda matsmenn og síðan yfirmatsmenn til þess að meta viðgerðarkostnað á göllum þessum. Samkvæmt yfirmatsgerð, dags. 19. janúar 1981, nam viðgerðarkostnaðurinn samtals gkr. 5.842.064, þar af slippkostnaður gkr. 486.800. Kaupendur höfðuðu mál á hendur seljendum til greiðslu matsfjárhæðarinnar. Talið var, að hér hafi verið um leynda galla að ræða, er báturinn hafi verið haldinn, þegar kaupin voru gerð. Seljendur báru því fébótaábyrgð á göllum þessum, enda hafði verið kvartað yfir þeim í tæka tíð. Voru seljendur dæmdir til að greiða 56.000,00 nýkrónur í skaðabætur, þar eð sanngjarnt þótti að lækka nokkuð liðinn um slippkostnað 2211

Gatnagerðargjald.

Geðheilbrigði.

Gengi.

Gerðardómur.

Árið 1974 samdi F við norska fyrirtækið S, að það seldi og reisti einbýlishús fyrir F, innflutt frá Noregi. Skyldi F

greiða fyrir í norskum krónum. Ágreiningur reis með aðiljum út af verði hússins. frágangi o. fl. Samkvæmt samninsi aðilia var þeim ágreiningi vísað til úrlausnar gerðardóms. er kvað upp dóm í júní 1977. F vildi eigi gera upp í samræmi við gerðardóminn. Höfðaði S því mál fyrir bæjarþingi gegn F til að fá aðfararhæfan dóm í samræmi við dómsorð gerðardómsins. Dómur bæjarþings gekk í málinu í ágúst 1979. þar sem dómsorð gerðardóms var staðfest. F áfrýjaði til Hæstaréttar. Lögmaður S skrifaði á áfrviunarstefnu. að hún væri „löglega og nægilega birt“ fyrir S. Fyrir Hæstarétti var aflað ýmissa nýrra gagna, er sýndu ekki aðeins. að S var ekki lengur til við uppsögn héraðsdóms. heldur bentu þau og eindregið til þess. að við félaesslitin hafi S ekki talið sig eiga neinar kröfur á F. Í málflutningi sýnaði lögmaður S fyrir það. að hann hefði eignast nokkrar kröfur á F fyrir framsal frá S. Hins vegar hrevfði hann því. að annað hlutafélag í Osló hefði eignast kröfur S á F við félaesslitin. Þær staðhæfingar voru þó öröktuðar og það félag hafði aldrei gerst aðili málsins sem réttartaki S. Var hinn áfrýjaði dómur því ómerktur og málinu vísað siálfkrafa frá héraðsdómi

260

Árið 1974 samdi G við norska fyrirtækið S. að það seldi og reisti einhýlishús fyrir G. innflutt frá Noregi. Skvldi G greiða fyrir í norskum krónum. Ágreiningur reis með aðiljum út af verði hússins. frágangi o. fl. Samkvæmt samninsi aðilia var þeim ágreiningi vísað til úrlausnar gerðardóms. er kvað upp dóm í júní 1977. G vildi eigi gera upp í samræmi við gerðardóminn. Höfðaði S því mál fyrir bæjarþingi gegn G til að fá aðfararhæfan dóm í samræmi við dómsorð gerðardómsins. Dómur bæjarþings gekk í málinu í ágúst 1979. þar sem dómsorð gerðardóms var staðfest. G áfrýjaði til Hæstaréttar. Lögmaður S skrifaði á áfrviunarstefnu. að hún væri „löglega og nægilega birt“ fyrir S. Fyrir Hæstarétti var aflað ýmissa nýrra gagna, er sýndu ekki aðeins. að S var ekki lengur til við uppsögn héraðsdóms. heldur bentu þau og eindregið til þess. að við félaesslitin hafi S ekki talið sig eiga neinar kröfur á G. Í málflutningi sýnaði lögmaður S fyrir það. að hann hefði eignast nokkrar kröfur á G fyrir framsal frá S. Hins vegar hrevfði hann því. að annað hlutafélag í Osló hefði eignast kröfur S á G við félaesslitin. Þær staðhæfingar voru þó öröktuðar og það félag hafði aldrei gerst aðili málsins sem réttartaki S. Var hinn áfrýjaði dómur því ómerktur og málinu vísað siálfkrafa frá héraðsdómi

281

P löfðfræðingur starfaði á árunum 1969—1971 fyrir landeigendur í Laxárdal og við Mývatn vegna deilna út af fyrirhug-

aðri virkjun í Laxá, svokallaðri Gljúfurversvirkjun. Hinn 15. júlí 1971 sendi P Landeigendafélagi Laxár og Mývatns reikning fyrir störf sín í þágu félagsins að fjárhæð gkr. 305.486. Landeigendafélagið hafði greitt P upp í þá fjárhæð gkr. 10.000 4. desember 1969 og síðar 5. desember 1973 gkr. 173.292. Landeigendafélagið mótmælti síðar frekari greiðslum til P, þar eð eigi hafi verið búið að stofna félagið á þeim tíma, er hér skiptir máli. Með téðum greiðslum til P taldist Landeigendafélagið hafa skuldbundið sig til að greiða P reikningsfjárhæðina að fullu og skipti því ekki máli, hvort það félag hafi upphaflega óskað aðstoðar P í Laxárdeilunni eða ekki. Hins vegar var kröfu P um verðbólugubætur ofan á reikningsfjárhæðina hafnað. Hinn 18. maí 1973 var gerður samningur milli Laxárvirkjunar, Landeigendafélags Laxár og Mývatns og Ríkisstjórnar Íslands. Í 3. gr. þess samnings segir, að gerðardómur skuli skera úr skaðabótakröfum landeigenda við Laxá og Mývatn á hendur Laxárvirkjun. P tók sæti í gerðardómi þessum samkvæmt tilnefningu Landeigendafélagsins hinn 23. júlí 1974. P krafði Landeigendafélagið um gkr. 500.000 fyrir útlögðum kostnaði, dagpeningum og vinnu við gerðardómsmálið. Krafa P þótti lítt rökstudd eða sundurliðuð og var lækkuð niður í gkr. 200.000. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og vildu taka reikning P fyrir gerðardómsstarfann til greina að fullu 1196

Gjafabréf.

Gjafsókn. Gjafvörn.

Bótakrefjandi í máli út af rangri lækniismeðferð fær gjafsókn bæði í héraði og fyrir Hæstarétti	44
Aðiljar máls, þar sem deilt var um starfsháttu dómsmálaráðuneytisins vegna yfirfjárráða, fá gjafsókn bæði í héraði og fyrir Hæstarétti	621
Aðili í skiptamáli fær gjafsókn bæði í héraði og fyrir Hæstarétti	701
Starfsmaður fær gjafsókn í Hæstarétti til heimtu skaðabóta vegna vinnuslyss	834
Krefjendur skaðabóta vegna frelsisskerðingar fá gjafsókn lögum samkvæmt	474, 495, 509, 523, 898, 906
Ábúandi fær gjafsókn bæði í héraði og fyrir Hæstarétti í máli út af uppsögn ábúðar	1802
Bótakrefjandi í skaðabótamáli vegna vinnuslyss fær gjafsókn bæði í héraði og fyrir Hæstarétti	1826

Gjaldfelling handhafaveðskuldabréfs.

Hinn 30. október 1978 gaf E út veðskuldabréf til handhafa,

tryggt með 5. veðrétti í íbúð E. Bréfið skyldi endurgreiða með jöfnum árlegum afborgunum á næstu 8 árum í gjalddaga 15. maí ár hvert, í fyrsta sinn 15. maí 1979. Bréfið geymdi ákvæði um það, að öll skuldin væri, án fyrirvara, fallin í gjalddaga, ef vanskil yrðu, og væri veðhafa þá heimilt að taka hina veðsettu fasteign fjárnámi eða selja hana á uppboði án dóms, sáttar eða aðfarar. Hinn 13. desember 1978 afsalaði E Ó hinni veðsettu eign, og var því afsali þinglýst 18. s. m. Hinn 28. október 1980 afsalaði Ó eigninni til S, og var því afsali þinglýst 2. janúar 1981. Eigandi veðskuldabréfsins, B, fól Búnaðarbankanum að innheimta afborganir og vexti þá, er áttu að falla 15. maí 1980. Hinn 2. júní 1980 ritaði bankinn E greiðsluáskorun. E lét Ó vita um áskorunina. Þetta bar ekki árangur og var veðskuldabréfið tekið úr bankanum. Hinn 8. júlí 1980 reit löðmaður B E bréf og krafði hana um allar eftirstöðvar bréfsins auk vaxta og innheimtulauna. Í bréfi þessu sagði, að samrit þess hefði verið sent Ó og K. eiginmanni S. Hinn 15. júlí 1980 var krafist uppboðs á íbúðinni. Hinn 24. s. m. deponeraði S greiðslu vegna veðskuldarinnar. Hinn 30. s. m. var deponeringunni vísað á bug af B og kvittun fyrir deponeringu endursend. Meirihluti Hæstaréttar synjaði uppboðs. Þar eð leggja verði þá skyldu á eiganda handhafaveðskuldabréfs að tilkynna eigi aðeins útgefanda þess eða fyrri skuldara samkvæmt því um greiðslustað. heldur einnig eiganda veðsins, sem tekið hafi að sér greiðslu veðskuldar og látið þinglýsa kaupsamningi eða afsali, sem greini frá því. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og vildu heimila framgang nauðungaruppboðs vegna vanskila á handhafaveðskuldabréfinu

691

Gjaldþrot.

Hinn 9. ágúst 1978 var bú S tekið til gjaldþrotaskipta. Hinn 29. s. m. kom S fyrir skiptarétt og var spurður um eignir og skuldir. S gaf þá ekki upp að hann ætti tiltekna bifreið, er hann hafði þó eignast með afsali 19. júní s. á. Hinn 30. mars 1979 seldi S bifreiðina án vitundar skiptaréttarins og hagnýtti sér söluandvirðið. Með þessu atferli taldist S hafa gerst sekur um brot á 250. gr., 4. tölulið 1. mgr. alm. hgl. 19/1940. Var S dæmdur í tveggja mánaða fangelsi. S hafði sætt skilorðsbundinni refsingu með dómi sakaðóms, uppkveðnum 3. nóvember 1977. Réttarrannsókn út af ofangreindu skilasvíkabroti S taldist ekki hafa hafist fyrr en í sakadómi Reykjavíkur 14. janúar 1982. Var þá hin skilorðsbundna refsing S frá 3. nóvember 1977 fallin niður

654

Gjaldþrotaskipti.

Héraðsdómslögmaðurinn E var ráðinn bústíóri til bráðabirgða, sbr. 86. gr. gjaldbrotalaga nr. 6/1978 í protabúi Þ. Lögmaðurinn var síðan kosinn skiptastíóri, sbr. 1. mgr. 90. gr. nefndra laga. Samkvæmt 1. mgr. 91. gr. sömu laga skal skiptastíóri vera umboðsmaður búsins fyrir dómstólum. Þar því að stefna honum fyrir Hæstarétt f. h. protabúsins, en ekki skiptaráðanda einum skv. 1. gr. laga nr. 19/1895. Þar sem það var ekki gert var málinu vísað frá Hæstarétti ex officio. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi lúka efnisdómi á málið, þar eð nægilegt hafi verið að stefna skiptaráðanda einum f. h. búsins 1288 og 1293

E starfaði við bókhaldsvinnu fyrir fyrirtækið V. Hinn 11. september 1981 var V tekið til gjaldþrotaskipta. E lýsti launakröfu í protabúið og krafðist þess að hún teldist forvangskrafa, samkvæmt 1. tl. 84. gr. skiptalaga nr. 3/1878. sbr. 78. gr. gjaldbrotalaga nr. 6/1978. Ekki hafði verið gerður ráðningarsamningur milli E og V og ekkert samið um launakjör hans. E var í aðalstarfi hjá öðrum vinnuveitanda og vann starf sitt að mestu eða öllu levti heima hjá sér og utan veniulegs vinnutíma. Þar hafði E í sínum vörslum bókhaldsgögn V. E réð siálfur, hvernig hann hagaði starfi sínu. Þegar betta var virt, var ekki talið, að krafa E væri fyrir laun eða annað endurgjald fyrir vinnu í þjónustu V. Forgangskröfu E var því hafnað 1751

Greiðslustöðvun.

Hinn 10. desember 1982 óskaði H levfis til greiðslustöðvunar skv. 7. gr. laga nr. 6/1978. Skiptaréttur veitti honum með úrskurði s. d. heimild til greiðslustöðvunar í allt að 3 mánuði frá ofangreindum degi að telja. Einn af lánadrottnum H kærði úrskurðinn til Hæstaréttar, er felldi hann úr gildi, þar sem ekki væri unnt að gera sér grein fyrir fjárhagstöðu H eða meta það eftir framlögðum gögnum, hvort hann ætti í slíkum fjárhagsörðugleikum að heimila bæri honum greiðslustöðvun skv. 7. gr. laga nr. 6/1978 43

Gæsluvarðhald.

Gæsluvarðhaldsvist komi til frádráttar dæmdri fangelsisrefsingu 10, 109, 582, 1021, 1168, 1234, 1257, 1608, 1736, 1997 2026

J var grunaður um fíkniefnamisferli. Var hann í sambandi við rannsókn málsins úrskurðaður í gæsluvarðhald allt að 15 daga. Úrskurðurinn var kærður en staðfestur í Hæstarétti 8

Hinn 17. desember 1982 var S dæmdur til að sæta fangelsi í 3½ ár auk 20.000,00 króna sektar, og eignarupptöku, allt

- vegna fikniefnabrota. Eigi tókst að birta S dóminn fyrr en 17. janúar 1983. Sama dag krafðist ríkissaksóknari þess, að S yrði gert að „sæta gæsluvarðhaldi í allt að 6 mánuðum, eða þar til dómur Hæstaréttar gengur í málinu, verði því áfrýjað, en ella til þess dags, að hann lýsi yfir því, að hann uni dómi.“ Hinn 19. janúar var S úrskurðaður í sakadómi í ávana- og fikniefnamálum til að sæta gæsluvarðhaldi í allt að fjórum mánuðum. Hæstiréttur felldi hinn kærða úrskurð úr gildi, þar eð rannsóknar- nauðsynjar byðu eigi, að S værri hnepptur í gæsluvarðhald 106
- Sakadómur í ávana- og fikniefnamálum úrskurðaði JS til að sæta gæsluvarðhaldi í allt að 7 dögum vegna meintis fikniefnamisferlis. Úrskurðurinn var kærður til Hæstaréttar. Þar kom í ljós að JS var eigi réttur varnaraðili heldur tvíburabróðir hans OS. Var því varnaraðilinn OS látinn sæta gæsluvarðhaldi 170
- K var grunaður um þjófnað og skjalafals. Hann var úrskurðaður í allt að 11 daga gæsluvarðhald vegna rannsóknar þess máls. Var úrskurðurinn kærður, en staðfestur í Hæstarétti 304
- Hinn 26. janúar 1976 var E hnepptur í gæsluvarðhald vegna gruns um manndráp. E sat í gæsluvarðhaldi þar til 9. maí s. á. Þá varð E að sæta takmörkunum á ferðafrelsi til 1. júlí 1976. Húsakynni þau, sem E var vistaður í, voru ekki forsvaranleg til svo langrar vistunar og tók sig þar upp sjúkdómur, sem áður hafði orðið vart. Sakleysi E sannaðist síðar og honum voru dæmdar skaðabætur vegna gæsluvarðhalds að ósekju á grundvelli XVIII. kafla laga nr. 74/1974, sbr. 150., 152. og 155. gr., en bótaábyrgð var viðurkennd af hálfu ríkissjóðs, en deilt um fjárhæð bóta. E voru dæmdar 220.000,00 krónur í miskabætur auk vaxta frá 10. maí 1976 til greiðsludags. Þá taldist sannað, að E hafði einnig orðið fyrir fjárhagslegu tjóni vegna gæsluvarðhaldsins. Var það tjón samtals metið á 16.500,00 krónur auk vaxta svo sem um miskann getur. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði varðandi miskann og vildu dæma E 270.000,00 krónur í miskabætur. Voru vextir þá innifaldir í þeirri bótafjárhæð til uppsögu dóms Hæstaréttar 474
- Hinn 26. janúar 1976 var V hnepptur í gæsluvarðhald vegna gruns um manndráp. V sat í gæsluvarðhaldi þar til 9. maí s. á. Þá varð V að sæta takmörkunum á ferðafrelsi til 1. júlí 1976. Húsakynni þau, er V var vistaður í, voru ekki forsvaranleg til svo langrar vistunar. Sakleysi V sannaðist síðar og voru honum ákvarðaðar skaðabætur vegna gæslu-

varðhalds að ósekju á grundvelli XVIII. kafla laga nr. 74/1974, sbr. 150., 152. og 155. gr., en bótaábyrgð var viðurkennd af hálfu ríkissjóðs, en deilt um fjárhæð bóta. V voru dæmdar 220.000,00 krónur í miskabætur auk vaxta frá 10. maí til greiðsludags. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði varðandi miskann og vildu dæma V 270.000,00 krónur í miskabætur. Voru vextir þá innifaldir í þeirri bótafjárhæð til uppsögu dóms Hæstaréttar 495

Hinn 11. febrúar 1976 var S hnepttur í gæsluvarðhald vegna gruns um manndráp. Sat í gæsluvarðhaldi til 9. maí s. á. Þá varð S að sæta takmörkunum á ferðafrelsi til 1. júlí 1976. Húsakynni þau, sem S var vistaður í voru ekki forsvaranleg til svo langrar vistunar. Sakleysi S sannaðist síðar. Viðurkennd var bótaábyrgð af hálfu ríkissjóðs, en deilt um fjárhæð bóta. S voru ákvarðaðar skaðabætur fyrir gæsluvarðhald að ósekju á grundvelli XVIII. kafla laga nr. 74/1974, sbr. 150., 152. og 155. gr. S voru dæmdar 190.000,00 krónur í miskabætur auk vaxta frá 10. maí 1976 til greiðsludags. Krafa S um bætur fyrir fjárhagstjón var eigi studd nægum rökum og var því ekki tekin til greina. Ekki þóttu heldur lagarök til að dæma verjanda S vexti af talsmannslaunum. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði varðandi miskann og vildu dæma S 230.000,00 krónur í miskabætur. Voru þá vextir innifaldir í þeirri bótafjárhæð til uppsögu dóms Hæstaréttar 509

Hinn 26. janúar 1976 var M hnepttur í gæsluvarðhald vegna gruns um manndráp. M sat í gæsluvarðhaldi til 9. maí s. á. Þá varð M að sæta takmörkunum á ferðafrelsi til 1. júlí 1976. Húsakynni þau, sem M var vistaður í, voru ekki forsvaranleg til svo langrar vistunar. Sakleysi M sannaðist síðar. Viðurkennd var bótaábyrgð af hálfu ríkissjóðs, en deilt um fjárhæð bóta. M voru ákvarðaðar skaðabætur fyrir gæsluvarðhald að ósekju á grundvelli XVIII. kafla laga nr. 74/1974, sbr. 150., 152. og 155. gr., og honum dæmdar 220.000,00 krónur í miskabætur auk vaxta frá 10. maí 1976 til greiðsludags. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði varðandi miskann og vildu dæma M 270.000,00 krónur í miskabætur. Voru þá vextir innifaldir í þeirri bótafjárhæð til uppsögu dóms Hæstaréttar 523

Hinn 29. október 1978 hófst hjá rannsóknarlögreglunni rannsókn vegna kæru frá konunni S, sem er daufdumb, um að sér hefði verið nauðgað að loknum dansleik í Glæsibæ nóttina áður. Konan mundi lítið, hvað gerst hafði um nóttina og taldi jafnvel, að sér hefði verið nauðgað tvívegis þessa nótt, fyrst af tveimur mönnum og síðar af einum. S bar töluverða áverka. Hinn 3. nóvember 1978 viðurkenndi K að

- hafa aðfaranótt 29. okt. 1978 tekið mikið drukkna konu upp í bifreið sína og haft þar við hana samfarir án þess þó að beita hana líkamlegu ofbeldi, en notað sér ölvunar-ástand konunnar. K var síðan refsað fyrir brot á 195. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Þrátt fyrir þessa játningu K var rannsókn málsins haldið áfram og fjöldi manns yfirheyrður. Hinn 28. nóvember 1978 var H handtekinn á Bolungarvík og fluttur til Ísafjarðar til yfirheyrslu vegna máls þessa. Hinn 29. s. m. var H úrskurðaður í 10 daga gæsluvarðhald í sakadómi Ísafjarðar. Sama dag var H fluttur í almennu farþegaflugi, undir eftirliti lögreglu, til Reykjavíkur og látinn í fangageymsluna í Síðumúla. Þar var hann hafður í gæsluvarðhaldi til 8. desember 1978. H höfðaði skaðabótamál á hendur ríkissjóði vegna gæsluvarðhalds að ósekju, sbr. 150. gr. og 152. gr. laga nr. 74/1974. Framburður H um ferðir sínar og gerðir aðfaranótt 29. október 1978 hafði verið reikull og ruglingslegur. Allt að einu var ekki talið, að H hefði með visvitandi ósannindum eða stórvægilega gáleysislegu ólögmætu framferði í skilningi 1. mgr. 1. tl. 150. gr. laga nr. 74/1974 valdið þeim aðgerðum, er hann reisti kröfur sínar á. H átti því rétt á bótum vegna gæsluvarðhalds að ósekju, enda mátti fremur telja hann líklegan til að vera sýknan en sekan af háttsemi þeirri, er leiddi til gæsluvarðhaldsins, sbr. 1. mgr. 2. tl. 150. gr. laga nr. 74/1974. Þegar litið var til hinna alvarlegu sakargifta, svo og til lengdar gæsluvarðhaldsins og annarra atvika málsins, þóttu bætur til H fyrir fjártjón og miska hæfilega ákveðnar 20.000,00 krónur auk vaxta frá 8. des. 1978. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og vildu dæma H 30.000,00 krónur í bætur, en í þeirri fjárhæð voru innifaldir vextir til uppsögudags dóms Hæstaréttar 906
- B var grunaður um að vera með ávana- og fíkniefni. Hann var úrskurðaður í allt að 14 daga gæsluvarðhald. Úrskurðurinn var kærður, en staðfestur í Hæstarétti 1031
- P var úrskurðaður til að sæta gæsluvarðhaldi í allt að 14 daga vegna ætlaðs fíkniefnamisferlis. Var úrskurðurinn kærður, en staðfestur í Hæstarétti 1034
- L var grunaður um þjófnað og úrskurðaður í allt að 10 daga gæsluvarðhald. Úrskurðurinn var kærður, en staðfestur af Hæstarétti 1232
- Við komu hingað til lands, 8. júní 1983, var M handtekinn grunaður um fíkniefnamisferli. Við leit á M fannst hassmoli og tvær hasspipur, svo og hylki, er innihélt leifar af hvítu dufti, er gaf svörun sem kókaín. M var grunaður um að hafa fólgin fíkniefni innvortis og var úrskurðaður í allt að

- 7 daga gæsluvarðhald frá 10. júní 1983 að telja. M kærði úrskurðinn samdægurs til Hæstaréttar. Hinn 12. s. m., áður en skjöl kærumálsins höfðu verið send Hæstarétti, var M látinn laus úr gæsluvarðhaldi. M var því óþarft að halda kærumálinu áfram til að fá bundinn enda á gæsluvarðhaldsvist sína, og þar eð tilefni hafði verið til gæsluvarðhalds M var krafa hans um, að úrskurðurinn yrði úr gildi felldur, ekki tekin til greina 1464
- L játaði á sig þjófnað og innbrot. L var síbrotamaður grunaður um frekari innbrot. Að kröfu Rannsóknarlögreglu ríkisins og með vísan til 5. tl. 1. mgr. 67. gr. laga nr. 74/1974 var L gert að sæta allt að 10 daga gæsluvarðhaldi. L kærði úrskurðinn til Hæstaréttar, sem staðfesti hann 1572
- S, sem var grunaður um auðgunarbrot í viðskiptum sínum við Þ, var úrskurðaður í allt að 13 daga gæsluvarðhald, þar eð hann gæti torvelað rannsókn málsins, ef hann héldi óskertu frelsi. Var úrskurðurinn kærður, en staðfestur í Hæstarétti 1578
- Hinn 20. september 1983 var A dæmdur í 6 mánaða skilorðsbundið fangelsi. A játaði við yfirheyrslur hjá Rannsóknarlögreglu ríkisins og fyrir dómi að hafa á tímabilinu 8. til 24. október 1983 framið mörg innbrot og þjófnaði. A taldist síbrotamaður og var því hætta á, að hann héldi áfram brotum, ef hann yrði látinn laus meðan málum hans var eigi lokið. A var því með vísan til 5. tl. 1. mgr. 67. gr. laga nr. 74/1974 úrskurðaður í gæsluvarðhald frá 25. október til 21. desember 1983. A kærði úrskurðinn til Hæstaréttar, er staðfesti hann með skírskotun til forsendna 1785
- K var grunaður um þátttöku í umfangsmiklum innflutningi á fíkniefnum hingað til lands. K var úrskurðaður í gæsluvarðhald í allt að 45 dögum. K kærði úrskurðinn, en Hæstiréttur staðfesti hann 1807
- K var úrskurðaður í allt að 45 daga gæsluvarðhald vegna gruns um aðild að stórfelldum innflutningi fíkniefna hingað til lands. K kærði úrskurðinn til Hæstaréttar, sem staðfesti hann með skírskotun til forsendna 1915
- K sat í gæsluvarðhaldi vegna gruns um aðild að umfangsmiklu fíkniefnabroti. Með úrskurði sakadóms, uppkveðnum 10. desember 1983, var gæsluvarðhaldsvist K framlengd um 1 mánuð. K kærði úrskurðinn til Hæstaréttar, er staðfesti hann 2202
- K sat í gæsluvarðhaldi vegna gruns um aðild að stórfelldum fíkniefnainnflutningi frá Hollandi. Með úrskurði sakadóms uppkveðnum 21. desember 1983, var gæsluvarðhaldsvist K framlengd til 15. janúar 1984. K kærði úrskurðinn til Hæstaréttar, er staðfesti hann 2260

G var úrskurðaður í gæsluvarðhald í allt að 21 degi vegna gruns um sölu á fíkniefnum. Hann kærði úrskurðinn til Hæstaréttar, er staðfesti hann 2264

Hafning.

Hald á munum.

Ú gaf út og dreifði, dagana 27. til 30. maí 1983, tímaritunum „Spegillinn“, 2. tbl. 43. árg., og hinn 3. júní 1983 „Samviska þjóðarinnar“, 1. tbl. 1. árg. Lögregla lagði hald á blöð þessi að ósk ríkissaksóknara. Alls var lagt hald á 4445 eintök af fyrrnefnda blaðinu, en 174 eintök af hinu síðarnefnda. Lagt var hald á blöðin án undangengins dómsúrskurðar. Hinn 16. júní 1983 krafðist lögmaður Ú þess, að Sakadómur Reykjavíkur felldi úr gildi þá ákvörðun lögreglunnar í Reykjavík að leggja hald á 2. tbl. „Spegilsins“, þar eð hún hefði ekki haft dómsúrskurð til aðgerðanna. Með úrskurði sakadóms, uppkveðnum 14. júlí 1983, var kröfu lögmans Ú hafnað, en haldlagning tímaritanna staðfest með skírskotun til 43. gr. laga nr. 74/1974. Ú kærði úrskurðinn til Hæstaréttar, er staðfesti niðurstöðu hans. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði um forsendur, að því leyti, að hann taldi, að lögregluvöldum bæri að leita úrskurðar dómara, áður en þau legðu hald á útgefið rit eftir heimild í 43. gr. laga nr. 74/1974. Hann var hins vegar sammála niðurstöðu meirihluta dómara 1568

Handtaka.

Hinn 29. október 1978 hófst hjá rannsóknarlögreglu ríkisins rannsókn vegna kæru frá konunni S, sem er daufdumb, um að sér hefði verið nauðgað að loknum dansleik í Glæsi-bæ nóttina áður. Konan mundi lítið, hvað gerst hafði um nóttina og taldi jafnvel, að sér hefði verið nauðgað tvívegis þessa nótt, fyrst af tveimur mönnum og síðar af einum. S bar töluverða áverka. Hinn 3. nóvember 1978 viðurkenndi K að hafa aðfaranótt 29. okt. 1978 tekið mikið drukkna konu upp í bifreið sína og haft þar við hana samfarir án þess þó að beita hana líkamlegu ofbeldi, en notað sér ölvunarástand konunnar. K var síðan refsað fyrir brot á 195. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Þrátt fyrir þessa játningu K var rannsókn málsins haldið áfram og fjöldi manns yfirheyrður, þar á meðal E, sem var handtekinn hinn 28. nóvember 1978, kl. 16:50, á vinnustað sínum í Reykjavík og færður til yfirheyrslu hjá rannsóknarlögreglunni. Að lokinni yfirheyrslu í tveim lotum var E settur í fangaklefa í Siðumúlafangelsi, kl. 18:36, „meðan frekari yfirheyrslur

fara fram í máli þessu“, svo sem bókað er í lögregluskýrslunni, en á þessum tíma var einnig verið að yfirheyra á Ísafirði H, bróður E, o. fl. vitni. Klukkan 22:00 um kvöldið var E látinn laus og hafði þá áður verið yfirheyrður lítillaga og hófst sú yfirheyrsla kl. 21:43. E höfðaði skaðabótamál á hendur ríkissjóði vegna handtökunnar og frelsisviptingarinnar, er hafði verið algerlega tilefnislaus og móðgandi. Til áréttingar skaðabótakröfu sinni vísaði E til XVIII. kafla laga nr. 74/1974. Talið var, að lögreglumönnunum hafi verið rétt og skylt að kveðja E til yfirheyrslu, skv. 35. gr. laga nr. 74/1974, sbr. 1. tl. 151. gr. sömu laga. Ósamræmið í framburðum E og bróður hans H hafi verið nægilegt tilefni fyrir rannsóknarlögreglumenn til þess að hafa E í haldi í nokkra klukkutíma, á meðan frekari yfirheyrslur hafi farið fram, skv. 4. tl. 61. gr. laga nr. 74/1974. Á þeim tíma, sem E var hafður í haldi, voru bræður hans, H og L, yfirheyrðir, svo og vitnið R, og reynt að ná til vitnisins H, og verði því ekki talið, að E hafi verið haldið föngnum lengur en nauðsyn krafði. Og þar sem ekkert var fram komið um að handtaka E hafi verið framkvæmd með óþarflega hættulegum, sárandi eða móðgandi hætti, sbr. 2. tl. 151. gr. laga nr. 74/1974, var ríkissjóður sýknaður af skaðabótakröfu E. Einn hæstaréttardómari skilaði sér-
atkvæði og vildi dæma E bætur 898

Hefð.

Á gerði kröfu til þess, að sér yrði dæmdur eignarréttur að tiltekinni landspildu, er hann kvaðst hafa keypt af O árið 1953, en vantaði heimildarbréf fyrir. Til vara krafðist Á þess, að sér yrði dæmdur eignarréttur að spildunni fyrir hefð. O andmælti kröfum Á, þar eð hann hefði eingöngu leigt Á spilduna til skógræktar, en ekki selt honum hana. Ósannað þótti, að Á hefði öðlast eignarrétt með kaupsamningi yfir landspildunni. Hins vegar var ljóst, að sumarið 1953 fékk Á umráð spildunnar með samningi við O. Á hafði umráð hennar í fullan hefðartíma. Ósannað taldist, að til umráða þessara hefði verið stofnað á þann hátt, að Á mætti ekki eignast landið fyrir hefð, sbr. 2. gr. 3. mgr. laga um hefð nr. 46/1905. Var því tekin til greina krafa Á um viðurkenningu á eignarrétti yfir spildunni fyrir hefð. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og taldi, að skilyrðum hefðar væri ekki fullnægt að því, er tímann varðaði 2076

Hegningarauki.

11, 42, 121, 698, 1049, 1053, 1258, 1275, 1820, 1825, 1849, 1865,
2034, 2057, 2166

Heimvísun.

- Nær fjórir mánuðir liðu frá munnlegum málflutningi í opinberu máli og þar til dómur var upp kveðinn. Aðrir gallar voru og á meðferð málsins í héraði. Hinn áfrýjaði dómur var því ómerktur og málinu vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsálagningar að nýju 173
- Hinn 16. september 1979 fór bifreið út af veginum yfir Fjarðarheiði og valt. Tveir menn af sex, er í bifreiðinni voru, biðu bana vegna meiðsla, er þeir urðu fyrir. Ökumaður bifreiðarinnar G var ákærður til refsingar og ökuleyfissviptingar vegna slyssins. G var skipaður verjandi og barst héraðsdómara vörn hans 14. september 1982. Málið var næst tekið fyrir 9. desember s. á. Auk varnarinnar lagði héraðsdómari fram vettvangsuppdrátt, myndir af vettvangi og ljósmyndir af bifreiðinni, eins og hún var eftir slysið. Þá var einn lögregluþjónn yfirheyrður sem vitni. Málið var síðan dómtekið 15. desember s. á. og dómur kveðinn upp 28. s. m. Ekki varð séð að G eða verjanda hans hafi verið tilkynnt um þinghaldið 9. desember né heldur, að verjandanum hafi verið send hin nýju gögn og honum veitt færi á að skila framhaldsvörn, sbr. 2. mgr. 125. gr. laga nr. 74/1974, áður en málið var dómtekið. Þetta þóttu slík brot á meginreglum opinbers réttarfars, að óhjákvæmilegt var að ómerkja héraðsdóminn og vísa málinu heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsálagningar að nýju. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og taldi unnt að dæma málið að efni til þrátt fyrir þessa réttarfarsannmarka 1390
- G höfðaði mál á hendur R til greiðslu fjögurra víxla, sem R hafði samþykkt, samtals að fjárhæð gkr. 1.000.000. Til tryggingar greiðslu víxlanna hafði R gefið út tvö „veðtryggingarbréf“ tryggð með 9. veðrétti í fasteign, er R þá átti. R seldi B og K fasteignina ári síðar. G stefndi því einnig B og K, í málinu gegn R, til að þola sem þinglýstir eigendur fasteignarinnar, viðurkenningu á framangreindum veðrétti. R sótti hvorki þing í héraði né í Hæstarétti, en B og K mættu og héldu uppi vörnum. Í héraði var R dæmd til að greiða víxlana með vísan til 2. mgr. 118. gr. laga nr. 85/1936, en B og K voru sýknaðir af viðurkenn-ingarkröfunni. G áfrýjaði. Hæstiréttur taldi, að fleiri menn yrðu því aðeins sóttir saman í máli, að sömu málsmeðferð sé beitt um kröfur sækjenda á hendur þeim öllum. Verði því að líta svo á, að G hafi fallið frá því, svo sem hann bjó mál sitt úr garði og rak það fyrir dómstólum, að sækja kröfur á hendur R, eftir sérreglum XVII. kafla laga nr. 85/1936. Mátti R því koma að öllum þeim vörnum, sem

hafa mátti uppi í einkamálum almennt. Héraðsdómari dæmdi hins vegar um kröfur G á hendur R á grundvelli XVII. kafla laga nr. 85/1936, en eigi eftir hinum almennu reglum, svo sem rétt hefði verið. Var héraðsdómur því ómerktur og málinu vísað heim í hérað til uppsögu dóms að nýju 1766

Ríkisútvarpið (R) höfðaði mál á hendur H til greiðslu auglýsinga í hljóðvarpi á tímabilinu apríl til maí 1983. R krafðist vaxta af málskostnaði aðallega frá dómsuppsögudegi, til vara frá lokum aðfararfrests, til þrautavara frá dómsbirtingardegi, og til þrautaprautavara, ef ekki yrði fallist á neina af framangreindum kröfum, krafðist R viðurkenningar á því, að gjalddagi tildæmðs málskostnaðar teldist í fyrsta lagi frá dómsuppsögn, til vara frá lokum aðfararfrests og til þrautavara frá dómsbirtingardegi. Héraðsdómari vísaði öllum vaxtakröfum R af málskostnaði frá dómi ex officio. R kærði frávísunardóminn til Hæstaréttar, sem felldi hann úr gildi og vísaði málinu heim í hérað til dómsálagningar að nýju 1935

Hjónaband.

Hjónaskilnaður.

K og M gengu í hjónaband 31. desember 1972. Hinn 6. júlí 1977 óskuðu þau bæði eftir leyfi til skilnaðar að borði og sæng. Lýstu þau því þá yfir, að samkomulag væri um skiptingu eigna og eignaskiptum væri lokið. Sama dag var þeim K og M veitt leyfi til skilnaðar að borði og sæng. Hinn 3. júlí 1978 ritaði lögmaður K skiptaráðanda bréf, þar sem hann óskar eftir því, að félagsbú hjónanna fyrrverandi verði tekið til opinberra skipta, þar sem K telji að mjög hafi verið á sig hallað við skiptin. Málið var tekið fyrir í skiptarétti 5. júlí 1978. Mætti þá lögmaður K svo og M, er gaf skýrslu um fjármál félagsbús þeirra K og M. Hinn 7. júlí 1978 krafðist M lögskilnaðar og lýsti þá yfir því, að samkomulag væri um eignaskipti. Hinn 14. s. m. mætti lögmaður K fyrir hennar hönd í skilnaðarmálinu. Var þá bókað eftir honum, að hann samþykkti skilnaðarkröfu M með þeim skilmálum, er fælust í kröfum hans. Sama dag var gefið út lögskilnaðarleyfi. Hinn 12. desember 1978 höfðaði K mál fyrir bæjarþingi á hendur M og krafðist þess, að skilnaðarskilmálar, sem taldir væru hafa komist á varðandi búskiptin við lögskilnað, yrðu ógiltir. Málsástæður K voru í fyrsta lagi, að lögmaður sá, er annaðist samningsgerðina af hálfu K hafi ekki haft umboð. Í öðru lagi bar K fyrir sig ógildingarástæður 32. gr. laga nr. 7/

1936 og 7. gr. laga nr. 58/1960 og í þriðja lagi byggði K á 54. gr. laga nr. 60/1972, þar sem samningurinn hafi verið bersýnilega ósanngjarn gagnvart K. M mótmælti öllum málsástæðum K og staðhæfði, að samkomulagið hefði á engan hátt verið K í óhag, þegar eignir og skuldir félagsbúsins hefðu verið virtar. Talið var, að K hefði sýnt það með eftirfarandi athöfnum sínum, að hún hefði álitid, að samkomulag um fjárskipti hefði komist á, þar eð hún hefði tekið athugasemdalaust við greiðslu á 1 milljón gkr. samkvæmt samkomulaginu og falið lögmanni sínum að krefjast greiðslu á þeim eftirstöðvum, sem í gjalddaga voru fallnar. Samkomulagið væri því bindandi fyrir K. Þá var talið ósannað, að samningurinn hafi verið bersýnilega ósanngjarn, sbr. 54. gr. laga nr. 60/1972, er til hans var stofnað. Einnig var talið ósannað, að ógildingarástæður 32. gr. laga nr. 7/1936 og 7. gr. laga nr. 58/1960 ættu hér við. M var því sýknaður af kröfum K og dæmdur málskostnaður úr hendi K fyrir Hæstarétti. K hafði gjafsókn fyrir Hæstarétti og var allur gjafsóknarkostnaður hennar greiddur úr ríkissjóði

89

M og K gengu í hjúskap 1. ágúst 1980, en áður höfðu þau búið í óvígðri sambúð frá 24. apríl s. á. Hinn 27. maí 1981 hvarf K af heimilinu og tókst á hendur heimilisstörf annars staðar, þar eð hún kvaðst hafa verið orðin þreytt á einveru, en M var vélstjóri að atvinnu og oft fjarvistum frá heimilinu. K fluttist á ný á heimili aðilja einhvern tíma sumars 1981, en hvarf þaðan að fullu 15. október s. á. K beiddist síðan skilnaðar. Ekki tókst samkomulag um lífeyrisgreiðslur eða um skiptingu eigna. Kröfðust M og K því opinberra skipta á búi sínu. Krafðist K þess, að búinu yrði skipt helmingaskiptum, skv. 2. mgr. 18. gr. laga nr. 20/1923 um réttindi og skyldur hjóna. M krafðist þess, að búskiptum yrði hagað að hætti 57. gr. laga nr. 60/1972 þannig, að hvor aðili héldi þeim hjúskapareignum, er hann færði í búið. Við hjúskaparstofnunina hafði M fært í búið langverðmætustu eign þess, íbúð, er var svo til skuldlaus. Á hinum skamma sambúðartíma aflaði M langtum meiri tekna en K. Hjónabandið var barnlaust og heimilishaldið í léttara lagi. Við hjúskaparslit voru eignir búsins að langmestu leyti eignir, sem aðiljar fluttu í búið við hjúskaparstofnunina, og þá einkanlega M. Ekki var talið, að í hinum skammvinna hjúskap hafi myndast veruleg fjárhagsleg samstaða með aðiljum. Þegar allt þetta var virt, var það talið bersýnilega ósanngjarnt, ef búi aðilja yrði skipt eftir helmingaskiptareglunni. Var því fallist á það með M, að búskipti færu fram eftir ákvæðum 57. gr., sbr. 27. gr. laga

nr. 60/1972, þannig, að M tæki fyrst 3/4 af verðmæti þeirra eigna, sem hann flutti í búið sem hjúskapareign sína, en afganginum yrði síðan skipt að jöfnu milli aðilja í samræmi við fyrirsmáli 2. mgr. 18. gr. laga nr. 20/1923. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og vildu að búinu yrði skipt milli aðilja að öllu leyti eftir helmingaskipta-reglu 2. mgr. 18. gr., sbr. VII. kafla laga nr. 20/1923 1967

M og K gengu í hjúskap 21. desember 1974. Hinn 21. janúar 1975 festu þau kaup á tveggja herbergja kjallaraíbúð í Reykjavík. Hinn 2. apríl 1979 undirrituðu þau M og K kaupmála þess efnis, að íbúðin, ásamt hlutdeild í sameign og leigulóðarréttindum, var gerð að séreign K, en að öðru leyti færi um fjármál þeirra að lögum. Hinn 10. ágúst 1979 krafðist K skilnaðar að borði og sæng frá M, en hann mótmælti skilnaðarkröfunni. Með bréfi til skiptaréttar, dags. 7. september s. á., krafðist K opinberra skipta. Við uppskrift félagsbús þeirra benti M á áðurgreinda íbúð sem eign búsins. K mótmælti því á grundvelli kaupmála þeirra, er kvað svo á, að íbúðin væri séreign K. M hélt því fram, að K hefði blekkst hann til að gera kaupmálann, þar eð M hefði ekki haft þekkingu á lögfylgjum kaupmála. Eigi var talið sannað, að K hefði fengið M til að gera kaupmálann með svikum eða misneytingu. Þá var heldur ekki talið óheiðarlegt af K að bera fyrir sig kaupmálann. Eigi þótti það girða fyrir, að kaupmálinn yrði lagður til grundvallar skiptum, þótt M kynni að hafa haft rangan skilning á lagagildi þess löggernings. Íbúðin var því talin séreign K. K hafði gjafsókn fyrir Hæstarétti og var málskostnaður hennar lagður á ríkissjóð 2134

Hlutfélag.

Árið 1962 var stofnsett hlutfélagið Rörsteypan h/f. Stofnendur voru sex. Samkvæmt 4. gr. samþykktar félagsins hafði félagið forkaupsrétt að fölum hlutabréfum, en að því frágengnu, einstakir hluthafar í hlutfalli við hlutfjáreign. Á aðalfundi félagsins 21. apríl 1979 var mætt af hálfu allra hluthafa. Þar var lagt fram tilboð frá Ó o. fl. um kaup á öllum hlutabréfum í Rörsteypunni h/f. Í tilboði þessu kom fram, að það miðaðist við að tilboðsgjafar fengju keypt a. m. k. 75% af öllu hlutfé Rörsteypunnar h/f. Samþykkt var að gera tilboðsgjöfum gagntilboð með fresti til 30. apríl s. á. Á hluthafafundi, sem haldinn var 1. maí s. á., var því lýst yfir af hálfu hluthafans H, að hann afturkallaði samþykki sitt fyrir gagntilboðinu til Ó o. fl., og að H vildi sjálfur neyta forkaupsréttar að hlutabréfum þriggja hluthafa, þeirra D, M og L, er samtals

áttu u. þ. b. 35% hlutafjár í Rörsteypunni h/f. Var samþykkt á fundinum, gegn mótatkvæði H, að þessi bréf, ein sér, væru ekki til sölu. H fékk síðan umhugsunarfrest til 15. maí s. á. til að taka afstöðu til kaupa á u. þ. b. 83% hlutabréfa (sem var allt hlutafé Rörsteypunnar h/f fyrir utan hans eigið) í Rörsteypunni h/f miðað við gagntilboðskjörin til Ó o. fl. frá 21. apríl 1979. Hinn 14. maí s. á. hafnaði H því að kaupa öll hlutabréf annarra hluthafa, u. þ. b. 83%, en ítrekaði kröfu sína um að fá keypt hlutabréf þeirra D, M og L, u. þ. b. 35% hlutafjárins. Þeirri kröfu H var hafnað og hinn 28. maí s. á. seldu hluthafarnir Ó o. fl. hlutabréf sín, u. þ. b. 83% hlutafjárins. Með ábyrgðarbréfi, dags. 1. júní 1979, var H boðaður til hluthafafundar í Rörsteypunni h/f hinn 8. s. m., þar sem boðuð var kosning nýrrar stjórnar vegna aðilaskipta á hlutabréfum félagsins. H sótti eigi fundinn, en ofangreindan dag voru hinir nýju hluthafar kosnir í stjórn Rörsteypunnar h/f. Nýju hluthafarnir gerðu H tilboð um að kaupa hlutabréf hans á sambærilegum kjörum og þeir höfðu keypt af hinum hluthöfunum. Því boði hafnaði H og höfðaði mál með stefnu, birtri 20. og 22. júní 1979, á hendur gömlu stjórn félagsins, svo og gegn gömlu og nýju hluthöfunum, og krafðist riftunar á samningnum um sölu hlutabréfanna frá 28. maí 1979 og að stjórn félagsins yrði dæmt skylt að bjóða H forkaupsrétt að hlutafjäreign hvers einstaks hluthafa, en til vara, að viðurkenndur verði réttur H til þess að fá fram-seld hlutabréf þeirra D, M og L með sömu greiðsluskilmálum og í kaupsamningnum frá 28. maí 1979 greinir. Kröfum H á hendur gömlu stjórninni f. h. félagsins var vísað frá héraðsdómi ex officio, þar sem H hafi vítað, er hann stefndi, að búið var að skipta um stjórn. Ekki var fallist á það með H, að hann hafi samkvæmt stofnsamningi, samþykktum eða almennum reglum átt kröfu á að ganga inn í kaupin að því er varðaði hlutabréf einstakra hluthafa aðeins. Hafi forkaupsrétti H verið fullnægt, er honum hafi, á hluthafafundi 1. maí 1979, verið gefinn kostur á að ganga inn í hlutabréfakaupin í heild. Hinir stefndu hluthafar voru því sýknaðir af öllum kröfum H

421

Hinn 23. ágúst 1977 var í Grikklandi gerður samningur á milli skipafélagsins P og „Sunna Travel Bureau“ þess efnis að „Sunna Travel Bureau“ gerðist aðalumboðsmaður (The General Agent) fyrir P. Af hálfu „Sunna Travel Bureau“ undirritaði „Mr. Guðni Thordarson, Director.“ Samkvæmt samningnum skyldi aðalumboðsmaðurinn fá 25% umboðslaun af seldum farseðlum með skipi P. Eftir gerð þessa umboðssamnings voru á vegum aðalumboðsmanns seldir

farseðlar með skipi P, en honum voru eigi staðin skil á hans hluta af andvirði miðanna, samtals \$62.739,00 að viðbættum hafnargjöldum. Höfðaði P því mál til heimtu téðrar skuldar fyrir sjó- og verslunardómi, aðallega gegn Guðna Þórðarsyni og Ferðaskrifstofunni Sunnu h/f in solidum, en til vara gegn Guðna einum og til þrautavara gegn Ferðaskrifstofunni Sunnu h/f einni. Meirihluti Hæstaréttar taldi, að samkvæmt umboðssamningnum, sem P hafði sjálfur ritað og lagt fyrir Guðna Þórðarson til undirskriftar, hafi P mátt ætla, að viðsemjandi hans væri Sunna Travel Bureau, en ekki Guðni Þórðarson í eigin nafni, þótt hann hafi hagað nafnritun sinni undir samninginn með þeim hætti, sem hann gerði. Það sjáist og af öðrum gögnum málsins, að P hafi talið, eftir að samningurinn kom til framkvæmda, að umboðsaðli hans væri sá, er greindur hafi verið í upphafi samningsins. Fyrirsvarsmenn P hafi ekki gefið aðiljaskýrslur í málinu og engin gögn séu komin fram um það sérstaklega, að þeir hafi litið svo á, að Guðni Þórðarson ræki á eigin ábyrgð fyrirtæki það, sem samningurinn segði hann semja fyrir, eða að hann bæri annars persónulega ábyrgð á skuldbindingum þess. Guðni Þórðarson var því sýknaður af kröfum P. Ferðaskrifstofan Sunna h/f hafði verið sýknuð í héraði og málinu ekki verið áfryjað að því er tók til hennar. Kom héraðsdómurinn því ekki til endurskoðunar að því er hana varðaði. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og vildu staðfesta héraðsdóminn, sem hafði dæmt Guðna Þórðarson til greiðslu hinnar umstefndu skuldar 549

Hlutdeild.

Hótanir.

Húftrygging. Sjá vátrygging.

Húsaleiga.

Húsleit.

Hylming.

Ó taldist sannur að því að hafa aðfaranótt 5. júní 1981 brotist inn í tvo báta í Njarðvíkurhöfn og stolið ýmsum fémætum munum, þar á meðal sex glösum af morfini og nokkrum sprautum úr lyfjakassa annars skipsins. Fyrir þetta var Ó sakfelldur fyrir brot á 244. gr. alm. hgl. og brot gegn 2. mgr., sbr. 1. mgr. 3. gr. laga nr. 65/1974, sbr. 2. mgr.

1. gr. reglugerðar nr. 390/1974, fylgiskjal B. Þá taldist sannað, að Ó hafði tekið þátt í sölu myndsegulbandstækis, er hann vissi, að var fengið með þjófnaðarbroti. Ó var ákærður fyrir brot á 244. gr. alm. hgl., en sakfelldur fyrir brot á 254. gr. alm. hgl., enda hafði málið verið reifað á þeim grundvelli, sbr. 3. mgr. 118. gr. laga nr. 74/1974. Ó var einnig sannur að því að hafa aðfaranótt 7. júní 1981 ekið bifreið frá Höfnum til Reykjavíkur og þaðan til Hafna undir áhrifum áfengis. Ó var dæmdur í þriggja mánaða fangelsi og sviptur ökuleyfi í 10 mánuði frá birtingu hér-
aðsdóms 1847

Höfundaréttur.

S samdi látbragðsleik, er nefndur var „Hálsfestin“. Árið 1952 gerði Ó kvikmynd byggða á látbragðsleiknum og hlaut hún nafnið „Ágirnd“. S lék í kvikmyndinni og var auk þess leikstjóri hennar. Engir skriflegir samningar voru gerðir milli S og Ó um þóknun til S fyrir framlag hennar til kvikmyndarinnar. Mydin var frumsýnd í Reykjavík 5. desember 1952, en fékk lélega dóma og dræma aðsókn og féllu þá sýningar á henni niður. S krafði Ó um þóknun fyrir framlag hennar til myndarinnar, en Ó neitaði greiðslu, þar sem hann taldi að greiðslur hefðu verið háðar því skilyrði, að gróði hefði orðið á myndinni, en því hafi farið víðs fjarri. Árið 1954 höfðaði S mál á hendur Ó og krafði hann um greiðslu á gkr. 3.000 fyrir leik og leikstjórn í myndinni. Dómur var uppkveðinn 6. nóvember 1956 og var krafa S tekin til greina. Ó seldi Ríkisútvarpinu löngu síðar sýningarrétt að kvikmyndinni fyrir gkr. 250.000. Hinn 20. febrúar 1979 sýndi Sjónvarpið kvikmyndina án samnings við S. S taldi að sér bæri höfundarréttarþóknun úr hendi Ríkisútvarpsins vegna flutnings myndarinnar án síns samþykkis og höfðaði mál á hendur því. S sundurliðaði kröfur sínar þannig:

- a) Fyrir leikstjórn gkr. 372.080
- b) Fyrir höfundarrétt að hinu aðlagaða verki
og hlutdeild í kvikmyndahandriti gkr. 171.433
- c) Fyrir leik gkr. 100.000

gkr. 643.513

Í héraði var einungis krafa S fyrir leikstjórn tekin til greina, þar eð S taldist vera búin að fá greitt fyrir leik sinn í myndinni með dóminum frá 6. nóvember 1956, og ósannað væri, að S væri meðhöfundur að kvikmyndahandritinu. Ríkisútvarpið áfrýjaði dóminum, en S gagnáfrýjaði ekki.

Í dómi Hæstaréttar segir m. a., að S hafi verið kynnt sem leikstjóri myndarinnar í dagskrá sjónvarpsins 20. febrúar 1979. Þetta framlag S við gerð kvikmyndarinnar njóti verndar skv. 2. mgr. 41. gr. höfundarlaga nr. 73/1972, sbr. 63. gr. laganna. Ósannað sé, að S hafi framselt þennan rétt sinn. Ríkisútvarpinu hafi því verið óheimilt að sýna kvikmyndina án þess að afla sér samþykkis S. Átti S því rétt á greiðslu úr hendi R fyrir leikstjórn og var fjárhæð héraðsdóms staðfest. S hafði gjafsókn og gjafvörn í héraði og fyrir Hæstarétti 1974

Hönnun.

K gerði útboðs- og verklýsingu og teikningar að byggingu V í Reykjavík. Byggingarfélagið R bauð í byggingu hússins og hinn 31. október 1978 var gerður verksamningur milli þess og V um byggingu hússins að fokheldu byggingarstigi. V tók þó einangrun og frágang þaksins að innan að öðru leyti út úr verkinu og lét vinna það á eigin vegum. Forsjáarmaður Byggingafélagsins R var G og var hann skrifaður byggingameistari að byggingunni. Í desember 1979 var lokið við einangrun og frágang þaksins að innan. Í janúar 1980 tók að bera á leka úr þakinu, er stafaði af því, að láðst hafði að loftræsa það með þeim afleiðingum m. a., að raki, sem myndaðist í þakinu, þéttist og lak niður í dropatali. V höfðaði bótamál á hendur K og Byggingafélaginu R vegna þessa galla á þakinu. Viðurkennt var af hálfu K að sérteikningar höfðu ekki verið gerðar af loft-ræstingu þaksins og gleymst hafi að gera ráð fyrir henni við gerð annarra teikninga og útreikninga á burðarþoli þaksins. K þótti því bera höfuðábyrgð á því, hvernig til tókst vegna mistaka starfsmanna sinna. Byggingafélagið R var einnig dæmt til að bera hluta af tjóni V vegna þakgallans, þar eð forsvarsmenn þess hreyfðu hvorki athugasemdum né leituðu skýringa eftirlitsmanns á því, hvernig skyldi framkvæma loftræstinguna, enda þótt teikningar væru óljósar um það atriði. Var einnig til þess lítið, að G hafði ekki látið skrá sig af verkinu sem meistari, svo sem honum bar skv. þágildandi byggingasamþykkt, er verkþætti R við bygginguna lauk. Dæmt var, að K skyldi bæta V viðgerð á þakgallanum að 5/6 hlutum, en R að 1/6 hluta. Málskostnað, verkfræði- og matskostnað skyldu K og R bera í sömu hlutföllum, enda taldist sá kostnaður nauðsynlegur til að V gæti náð rétti sínum 2174

Iðgjöld.

B var félagi í Lífeyrissjóði Verkfræðingafélags Íslands. Hinn

31. júlí 1978 sagði B sig úr sjóðnum. Skuldaði hann þá iðgjöld til sjóðsins fyrir tímabilið 1. janúar 1974 til 31. júlí 1978, samtals 864.803,00 krónur og var það viðurkennt af B. Hins vegar var ágreiningur um það milli B og lífeyrissjóðsins, hvernig reikna bæri vexti af skuldinni. Krafðist lífeyrissjóðurinn tiltekinna mánaðarvaxta af höfuðstól iðgjaldsskuldarinnar á tímabilinu 1. janúar 1974 til 31. júlí 1978, er námu samtals 468.376,00 krónum, og síðan hærri mánaðarvaxta til greiðsludags. B taldi að sér bæri ekki skylda til að greiða mánaðarlega dráttarvexti, heldur tiltekna ársvexti, er voru mun lægri. Héraðsdómari tók vaxtakröfur lífeyrissjóðsins til greina og byggði það á aðalfundarsamþykkt sjóðsins frá 29. maí 1969, er B væri bundinn af. Meirihluti Hæstaréttar taldi lífeyrissjóðnum eigi heimilt að reikna dráttarvexti eins og hann hefði gert, fyrr en frá og með 17. júní 1980, er lög nr. 55/1980 um starfskjör launafólks og skyldutryggingu lífeyrisréttinda tóku gildi. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði um vexti og vildu staðfesta niðurstöðu héraðsdómara

306

Iðnaður.

Iðnnám.

Innheimtulaun.

Fyrirtækið M tók að sér ýmis verk fyrir Orkustofnun, einkum framkvæmdir við Kröflu og Bjarnarflag. Síðari hluta ársins 1977 lenti Orkustofnun í verulegum greiðsluerfiðleikum, fyrst og fremst vegna framkvæmda sinna við Kröflu. Lenti Orkustofnun í vanskilum við M og nam skuldin u. þ. b. 20 milljónum króna fyrri hluta árs 1978. Af hálfu M voru gerðar ítrekaðar innheimtutilraunir, en þær báru ekki árangur. Eftir tæplega fjögurra mánaða árangurslausar innheimtutilraunir fól M lögmanni sínum að innheimta kröfuna. Hinn 6. apríl 1978 ritaði lögmaðurinn kröfubréf og krafðist greiðslu fyrir 10. s. m., ella yrði krafan innheimt með málsókn. Til þess kom þó ekki, því að síðar, í apríl og maí 1978, greiddi Orkustofnun M höfuðstól kröfunnar og vexti, en neitaði, skv. fyrirmælum lögmanns fjármálaráðuneytisins, að greiða innheimtukostnað lögmanns M. Höfðaði M þá mál gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs vegna Orkustofnunar, sem dæmt var að greiða M innheimtukostnað, þar sem honum hafi verið rétt að leita sér aðstoðar lögmanns við innheimtu skuldarinnar. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði varðandi ákvörðun vaxta

661

Innsetningargerð.

Ferðaskrifstofan Ú taldi sig eiganda að tilteknum auglýsinga-kvikmyndum í vörslum kvikmyndagerðarmannsins G og krafðist þess að fá þær afhentar. G neitaði að afhenda myndirnar, nema gegn greiðslu, enda taldi hann sig eiga höfundarrétt að myndunum. Ú krafðist þess þá að fá umráð myndanna með innsetningargerð. Kröfu Ú var hafnað, þar eð hún þótti eigi nógu skýrt skilgreind og mikill ágreiningur var með aðiljum um staðreyndir, þar á meðal um hvers konar rétt hvor þeirra ætti til þeirra verðmæta, er innsetningargerðin beindist að. Slíkan ágreiningur ber ekki undir fógatarétt. Brast því réttarfarsskilyrði fyrir beinni fógetaaðgerð í málinu, enda önnur réttarfarsúrræði til-tæk 1071

Íkveikja. Sjá brenna.

Ítak. Sjá fasteignir.

Ítrekun.

S ók bifreið sinni 13. október 1980 frá Reykjavík áleiðis til Grindavíkur. Á leiðinni var hann stöðvaður af lögreglu, sem hafði tal af honum. Lögreglumaðurinn fann að áfengis-þef lagði frá vitum S og færði hann á lögreglustöð. Þar viðurkenndi S að hafa neytt áfengis fyrir aksturinn, en kvaðst eigi hafa fundið til áfengisáhrifa. S var tekið blóð-sýni og mældist magn alkóhóls í blóði hans 0,93‰. Var S talinn sannur að sök um að hafa ekið undir áhrifum áfengis og var dæmt að sæta 15 daga varðhaldi og sviptur öku-leyfi ævilangt, en um ítrekunarbrott var að ræða 71

S ók bifreið um götur Akureyrar 28. febrúar 1981. Lögreglu-menn stöðvuðu akstur hans og fundu af honum áfengis-þef. S var færður á lögreglustöð. Honum var tekið blóð-sýni. Mældist alkóhólmagn í því 1,36‰. Hinn 29. júní 1981 var S enn stöðvaður af lögreglu við akstur um götur Akur-eyrar. Var S færður á lögreglustöð. Honum var tekið blóð-sýni. Mældist alkóhólmagn í því 1,30‰. Var S talinn sann-ur að sök um að hafa ekið bifreið í ofangreind skipti undir áhrifum áfengis og dæmt að sæta 25 daga varðhaldi og sviptur ökuleyfi ævilangt, en um ítrekun var að ræða 74

J var ákærður fyrir að hafa brottist inn í hús og stolið þar pen-ingaveski með peningum, ýmsum öðrum verðmætum, svo og tékkhefti. Var þetta talið varða við 244. gr. alm. hgl. Þá var J ákærður fyrir að falsa tékka úr hinu stolna hefti. Var þetta talið varða við 155. gr. alm. hgl. Hér var um ítrekuð brott að ræða hjá J. Refsing hans var, með hlið-

- sjón af 255. gr. og 71. gr. alm. hgl., sbr. 77. gr. sömu laga, ákveðin 6 mánaða fangelsi. Þá var J og gert að greiða skaðabætur 109
- F var ákærður fyrir að aka óskráðu beltabifhjóli (vélsleða) 1. janúar 1981 undir áhrifum áfengis um götur Þórshafnar. F viðurkenndi, að hann hefði verið undir áhrifum áfengis við aksturinn, en kvaðst hafa álitid það löglegt, þar sem hér hafi verið um vélsleða en ekki bifreið að ræða. Ekki var fallist á, að hér hefði verið um lögvillu hjá F að ræða, enda hefðu lög nr. 62/1976, er kváðu á um, að vélsleði væri ökutæki, verið birt 11. júní 1976, og því verið í gildi rösklega $4\frac{1}{2}$ ár, er F framdi brot sitt. F var dæmdur í 6.000.00 króna sekt, en 10 daga varðhald til vara. Þá var F sviptur ökuréttindum ævilangt, enda um ítrekunarbrot að ræða .. 140
- G var ákærður fyrir að aka bifhjóli undir áhrifum áfengis 19. júlí 1981 á allt að 100 km hraða miðað við klukkustund um Austurveg á Selfossi, þar sem hámarkshraði er 50 km. G var tekið blóðsýni. Mældist alkóhólmagn í því 1,22‰. G sagði lögreglumönnum fyrst að hann hefði neytt áfengis síðast kl. 01:00 til 01:30 nóttina áður. Síðar bar G, að áfengisneyslu hefði hann lokið nóttina áður kl. 02:00. G breytti síðar enn framburði sínum og kvaðst þá hafa neytt áfengis eftir aksturinn, en áður en lögreglan handtók hann. Í ákæruskjali hafði fallið niður að færa hinn hraða akstur G til refsíákvæða. Það þótti þó ekki standa því í vegi, að dómur yrði lagður á það ákæruatriði, sbr. 3. mgr. 118. gr. laga nr. 74/1974, enda hafði komið fram um það vörn bæði í héraði og fyrir Hæstarétti. Sannað þótti, þrátt fyrir hinn breytta framburð G, að hann hefði ekið bifhjóli sínu undir áhrifum áfengis á ólöglegum hraða, svo sem í ákæruskjali greindi. Hann var dæmdur í 15 daga varðhald og sviptur ökuréttindum ævilangt, en hér var um ítrekun að ræða 564
- L var talinn sannur að sök að hafa, hinn 7. og 27. desember 1980, ekið bifreið undir áhrifum áfengis. Í fyrra sinnið mældist alkóhólmagn í blóði L 0,67‰, en 1,83‰ í síðara skiptið. L var ákærður fyrir bæði brotin í einu lagi. Héraðsdómari taldi ranglega, að fyrra brotið hefði ítrekunaráhrif á hið síðara og svipti L ökuleyfi ævilangt og dæmdi L í 3.500,00 króna sekt. Ríkissaksóknari áfrýjaði málinu og krafðist þess, að ökuleyfisviptingartími yrði stytur, en héraðsdómur staðfestur að öðru leyti og kostnaður við áfrýjun málsins greiddur úr ríkissjóði að undanskildum málsvarnarlaunum. Hæstiréttur stytta ökuleyfisviptingu L í 15 mánuði frá 10. júlí 1981 að telja, þar eð fyrra brotið hefði ekki ítrekunaráhrif á hið síðara, sbr. 1. mgr. 77. gr.

- alm. hgl. Kostnaður af áfrýjun sakarinnar, þar með máls-
varnarlaun skipaðs verjanda L, var lagður á ríkissjóð 680
- Hinn 1. september 1982 stöðvuðu lögreglumenn öikumanninn
K kl. 01:02 í Reykjavík. Þeir fundu áfengisþef af K og
færðu hann á lögreglustöð. K viðurkenndi að hafa fyrir
miðnætti drukkið öl af tegundinni „Tuborg grön“, en
kvaðst ekki finna til áfengisáhrifa. Honum var tekið blóð-
sýni. Mældist alkóhól í því 1,17%. K var dæmdur í 15 daga
varðhald fyrir ölvun við akstur og sviptur ökuleyfi ævi-
langt, enda var um ítrekun að ræða 972
- Aðfaranótt 30. september 1981 stöðvuðu lögreglumenn bifreið,
er E ók í Reykjavík. Lögreglumenn fundu lítils háttar
áfengisþef af vitum E. E viðurkenndi að hafa neytt áfeng-
is á skemmtistað, er hún var að koma af í umrætt sinn,
en kvaðst ekki hafa fundið til áfengisáhrifa. E var tekið
blóðsýni og mældist alkóhól í því 0,79%. E var dæmd í 15
daga varðhald og svipt ökuleyfi ævilangt, enda var um
ítrekun að ræða 1092
- T taldist sannur að því að hafa, hinn 28. apríl 1983, ekið bifreið
undir áhrifum áfengis og sviptur ökuleyfi ævilangt. Í blóð-
sýni, er tekið var úr T, mældist alkóhól 1,38%. Þetta brot
T varðaði við 2. mgr., sbr. 4. mgr. 25. gr. og 1. mgr. 27. gr.,
sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968. Er T var yfirheyrður
hjá varðstjóra út af framangreindu broti falsaði hann
nafn annars manns undir varðstjóraskýrsluna. Þetta at-
ferli T taldist varða við 1. mgr. 155. gr. alm. hgl. nr. 19/
1940. Þegar T framdi þessi brot, hafði hann hlotið reynslu-
lausn í 2 ár á eftirstöðvum refsingar, 320 dögum. Með téð-
um brotum hafði T rofið skilorð það, er honum hafði verið
ákvarðað í reynslulausninni og var refsing T því ákvörðuð
í einu lagi og honum gert að sæta fangelsi í 12 mánuði, og
sviptur rétti til að öðlast ökuleyfi ævilangt. Einn hæsta-
réttardómari skilaði sératkvæði og vildi dæma T í 15 mán-
aða fangelsi 1958
- S taldist sannur að því að hafa, hinn 15. maí 1982, ekið, undir
áhrifum áfengis og sviptur ökuleyfi ævilangt, bifreið óvar-
lega aftur á bak á bifreiðastæði við heimili sitt, þannig,
að bifreiðin rakst á aðra bifreið, sem var kyrrstæð og
mannlaus, og síðan ekið brott af vettvangi, án þess að
gera viðeigandi ráðstafanir, að húsi í Hólahverfi í Breið-
holti og til baka. Brot S taldist varða við 2. mgr. 25. gr. um-
ferðarlaga nr. 40/1968, sbr. og 3. mgr. sömu greinar, 1. mgr.
27. gr., 1. mgr. 37. gr. og 1. og 2. mgr. 41. gr. sömu laga.
S var dæmdur í 40 daga varðhald og sviptur ævilangt rétti
til að öðlast ökuleyfið á ný 1988

*Jafnrétti.**Kaup og sala.**A. Fasteignir.*

- Með kaupsamningi 18. febrúar 1967 keypti H einbýlishús í byggingu af G, sem var byggingafróður maður. Fljótlega eftir að H flutti í húsið í ágústlok 1967 kom fram leki niður við gólfplötu og galli á þakefni. Við afsal 14. september 1968 skuldbatt G sig til að lagfæra galla þessa H að kostnaðarlausu. G tókst þetta eigi og óx raki og slagi í húsinu og skemmdi út frá sér. H krafðist mats dómkvaddra manna á orsökum gallanna og hvað kosta myndi að bæta úr þeim. Fyrst voru dómkvaddir undirmatsmenn, er skiluðu matsgjörð 19. mars 1973, síðan yfirmatsmenn, er luku mati 31. janúar 1974, og að síðustu tveir endurmatsmenn, er luku endurmatsgerð 3. mars 1978. H byggði kröfur sínar á hendur G á endurmatsgerðinni að viðbættri hækkun á vísitölu byggingarkostnaðar. Í júnímánuði 1974 vottaði heilbrigðisfulltrúi, að húsið væri óíbúðarhæft og fluttist H úr því með börn sín í júlí 1976 og seldi það 13. júlí 1978 svo komið. Talið var, að frágangur útveggja við gólfplötu, er hélt áfram út fyrir veggina í sömu hæð og myndaði pall í kringum húsið, 50—60 cm á breidd, væri ekki viðhlítandi, þar sem vatn af pallinum komst auðveldlega að jární, er tengdi saman útveggjaeiningar við gólfplötu, og annað hvort yfir eða undir járníð, ef uppistaða myndaðist á pallinum. Þetta taldist hönnunargalli á húsinu, sem krafðist verulegs eftirlits og viðhalds, ef koma ætti í veg fyrir skemmdir. H, sem ekki var byggingafróð, var ekki talin hafa gert sér grein fyrir því, að húsið þyrfti viðhald og eftirlit umfram venjuleg steinsteypt hús. G hafði ekki sýnt fram á, að hann hefði kynnt H þetta. G var því talinn skaðabótaskyldur gagnvart H vegna gallanna og þeirra skemmda, er orðið höfðu af raka í húsinu á t. d. teppum, gólfefnum, málningu og raflögnum, svo og vegna tæringar á neysluvatnslögn. G var og dæmdur til að greiða H bætur vegna afnotamissis af íbúðinni. Bótafjárhæðir voru miðaðar við verðlag 3. mars 1978, er endurmatsmenn luku matsgerð sinni, en án verðhækkana, er orðið höfðu á vísitölu byggingarkostnaðar eftir það 1508
- Með kaupsamningi, dags. 27. október 1977, keypti R fimm herbergja íbúð í fjölbýlishúsi í Reykjavík af Þ á gkr. 12.000.000. R stóð ekki í skilum með greiðslu kaupverðsins. Hinn 20. október 1978 ritaði lögmaður Þ R riftunarbréf vegna stórkostlegra vanefnda R. Af þessu tilefni leitaði R til lögmannsins J, er átti viðræður við Þ, og fékk hann

til að falla frá riftunarkröfunni gegn því að R stæði Þ full skil skv. kaupsamningi. Þegar á átti að herða, gat R ekki greitt skuldirnar og vildi fremur riftun. Hinn 30. nóvember 1978 ritar J bréf til R, þar sem hann ræður R frá riftun, og biður R að hugleiða málið, því að sennilega sé nú hægt að selja íbúðina á „rúmar 15 milljónir.“ Hinn 29. desember 1978 veitti R J fullt og ótakmarkað umboð til að selja íbúðina og ganga frá uppgjöri vegna íbúðakaupanna við Þ. Sama dag seldi J S íbúðina fyrir gkr. 12.000.000 og gekk jafnframt frá uppgjöri við Þ. Hinn 31. janúar 1979 afturkallaði R umboð sitt til J og réði sér nýjan lögmann. Sá lögmaður reyndi að fá fram riftun á kaupsamningum frá 29. desember 1978, en án árangurs. Að beiðni R voru dómkvaddir tveir kunnáttumenn til að meta hæfilegt og líklegt söluverð eignarinnar miðað við gangverð á söludegi. Í matsgerð, dags. 31. maí 1979, telja þeir verðið hæfilega metið á gkr. 16.000.000. R höfðaði nú mál á hendur þeim J og S og krafðist aðallega riftunar á kaupsamningnum frá 29. desember 1978, en til vara skaðabóta að fjárhæð gkr. 4.000.000, aðallega in solidum gegn þeim báðum, en til vara gegn J einum. S var sýknaður bæði af riftunar- og skaðabótakröfu R, en J var dæmdur til að greiða R 20.000.000 nýkrónur í skaðabætur, þar eð J hafi ekki verið rétt að ganga út frá því, að honum væri heimilt að selja íbúðina á því verði, sem hann gerði, nema að leita til þess samþykkis R. Ósannað þótti, að R hefði veitt slíkt samþykki. Við ákvörðun bótanna var það haft í huga að vegna greiðsluörðugleika R og þröngra tímamarka, hafi verið lítið svigrúm til að ná hagstæðu söluverði 1867

Með kaupsamningi, dags. 19. maí 1980, keypti G húseign af J. Kaupverð eignarinnar var gkr. 57.000.000, og skyldi G greiða það með því m. a. „að greiða eftirtalдар est. áhvílandi veðsk.: Á 1. veðr.: Upphl. kr. 1.700.000 vísit. tr. skv. 3. veðbréfum dags. 17.9. '75, 1.6. '76 og 5.10. '76, est. án vísit. ca. 1.630.000.“ Afsal skyldi gefa út 5. febrúar 1981. Hafði þá verið reiknað út vísitöluálag á ofangreind lán og reyndist það nema 23.725,00 krónum. Ágreiningur kom upp um það milli G og J hvor þeirra ætti að bera álag þetta, en þess var ekki getið berum orðum, hvorki í kaupsamningi né kaupsamningi. Ekki hafði það heldur verið rætt við samningsgerð. J gerði þá kröfu, að G greiddi þessa fjárhæð með því að gefa út veðskuldabréf með sömu kjörum og veðskuldabréf það, er G átti að gefa út við afsal til greiðslu á eftirstöðvum kaupverðsins. G neitaði og taldi að J ætti að bera vísitöluálagið. Dæmt var, að G væri óskyldt að gefa út framangreint skuldabréf, þar sem söluverð húss-

ins hafi verið gkr. 57.000.000, og verði að leggja þá fjárhæð til grundvallar sem heildarsöluverð eignarinnar, enda hafi J ekki tekist að sanna, hvorki með ákvæðum í kaup-tilboði eða kaupsamningi né á annan hátt, að samið hafi verið um annað söluverð. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi dæma G til þess að gefa skuldabréfið út til J 1948

Með kaupsamningi, dags. 14. júní 1975, festi H kaup á tvílyftu timburhúsi á Ísafirði af S. Húsið mun hafa verið byggt árið 1922. Kaupverð hússins var gkr. 7.000.000. H tók við afnotkun þess 30. júní 1975. Hinn 7. júlí 1975 ritaði Rafmagnsveita Ísafjarðar H bréf, þar sem honum var gert að framkvæma umfangsmikla viðgerð á raflögn hússins, er reyndist brjóta í bága við reglur um raforkuvirki. H taldi sig hafa orðið varan við ýmsa aðra galla á húsinu, svo sem á pípulögnum, miðstöðvarkerfi og skemmdum vegna leka. Að beiðni H voru dómkvaddir þrír sérfróðir menn til að skoða og meta til fjár galla þessa. Matsgerð hinna dómkvöddu manna varð eigi lögð til grundvallar dómi í málinu, þar eð þeim hafði láðst að gefa S eða umboðsmanni hans kost á að vera viðstöddum, þegar skoðun fór fram. H lagði einnig fram reikninga yfir viðgerðirnar. Í dómi Hæstaréttar er bent á það, að húsið hafi verið rösklega hálfrar aldar gamalt, er H festi kaup á því. Gat H því búist við því, að leiðslur og lagnir væru teknar að láta sig. Allt að einu var þó talið, að H hefði ekki mátt ætla, að rafmagnsleiðslur væru orðnar svo lélegar, að af þeim stafaði hættu, svo sem síðar kom í ljós. Af þeim sökum þótti H eiga kröfu til nokkurs afsláttar af kaupverði hússins, er þótti hæfilega ákveðinn 2.500,00 nýkrónur. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi dæma S til að greiða H skaðabætur vegna galla á raflögn og vatnslögn að fjárhæð 3.500,00 nýkrónur, svo sem héraðsdómur hafði gert 2148

B. Lausafé.

G pantaði fyrri hluta árs 1978 tiskuvörur frá erlenda fyrirtækinu M í gegnum umboðsmann þess B. G kvað B hafa lofað sér einkasölurétti á varningi frá M. G varð síðar var við, að sams konar vörur frá M voru til sölu í öðrum verslunum hér á landi. G kvartaði undan þessu við M með skeyti 19. maí 1978 og kvaðst af þessum sökum ekki vilja veita vörum frá M móttöku. G ítrekaði kvörtun sína með skeyti 10. ágúst s. á. og enn með bréfi 28. s. m. Hinn 31. s. m. ritaði M innheimtubréf til G og höfðaði síðar mál á hendur G til greiðslu á varningnum. Gegn andmælum af hálfu M og um-

boðsmannsins B taldist G ekki hafa sannað, að honum hefði verið veitt áðurgreint einkasöluleyfi. Þá var heldur ekki talin sönnuð viðskiptavenja í þessu efni, er G gæti reist slíkan rétt á. G var því dæmdur til að greiða M fyrir vöruna, og staðfest var fjárnám, er gert hafði verið í fasteign G til tryggingar dæmdum fjárhæðum. Tvö sér- atkvæði komu fram í Hæstarétti varðandi vexti af til- dæmdri fjárhæð, sem var í þýskum mörkum 643

J reisti sér einbýlishús á einni hæð á árunum 1961-62. Steypu í húsið keypti hann hjá Steypustöðinni S og fékk hana afhenta á byggingarstað sumurin 1961 og 1962. Húsið var múrhuðað að utan og málað veturinn og vorið 1963. J mál- aði húsið aftur að utan 1968 og næst þar á eftir 1973. Er J ætlaði að mála húsið sumarið 1976, hafði hann fundið lausa fleti í múrhuðuninni. J fékk nú múrrameistara til að lagfæra múrhuðunina áður en hann málaði. Þegar byrj- að var á viðgerðinni komu í ljós stórfelldir gallar í steypu í útveggjum. Umfangsmiklar rannsóknir fóru síðan fram á steypukjörnum úr veggjum hússins m. a. á vegum Rann- sóknarstofnunar byggingariðnaðarins. Í niðurstöðum þeir- ar stofnunar, dags. 29. júní 1976, segir m. a., að styrkleiki steypunnar sé svo lítill sökum lélegrar sementefju, að vafa- samt sé að brjóta eldri þússninguna af húsinu og þússa á ný, því að miklar líkur væru á því, að slík viðgerð yrði ekki varanleg. J kvartaði þegar við S út af göllunum, sem mun hafa boðist til að láta J fá nýja steypu í stað hinnar ónýtu og að lána J loftpressu til að brjóta niður veggina. En þrátt fyrir samningaumleitanir náðist ekki samkomulag milli J og S. Rannsóknun á steypukjörnum úr húsi J var hald- ið áfram hjá bandarískri rannsóknarstofnun. Voru J send- ar niðurstöður þeirrar rannsóknar með bréfi, dags. 27. apríl 1978. Þar segir m. a. svo: „Höfuðástæða skemmdanna virð- ist stafa af áhrifum margendurtekens frosts og þýðu á steypu, sem hefur hátt vatns- og sementshlutfall og er ekki loftblönduð.“ Að beiðni J voru dómkvaddir tveir sérfræð- ingar til að meta tjón hans. Mat þeirra er dags. 20. nóvem- ber 1978. Frekari steypugallar komu í ljós og bað J Rann- sóknarstofnun byggingariðnaðarins um rannsókn á þeim. Hún lá fyrir 12. nóvember 1979. J beiddist nú framhalds- mats hjá hinum dómkvöddu mönnum. Það lá fyrir 19. apríl 1980. Heildarniðurstöður matsmanna á tjóni J námu gkr. 9.925.000. J höfðaði skaðabótamál á hendur S með stefnu, birtri 25. júní 1979 og framhaldssök 14. október 1980, Talið var, að skemmdir á útveggjum í húsi J hafi mátt rekja til þess, að steinsteypunni, er S seldi J, hafi verið áfátt að gæðum, er hún var lögð í steypumótin. Rétt

þótti að miða við það, að J hefði ekki orðið var við, að steinsteypunni var áfátt, fyrr en skemmdir komu í ljós í útveggjum hússins síðari hluta júnímánaðar 1976. Þá hafi hins vegar fyrir löngu verið fallinn niður réttur J til skaðabóta úr hendi S, þar sem nær fjórtán ár voru þá liðin frá því að J veitti steypunni viðtöku, og því úti sá ársfrestur, sem 54. gr. laga um lausafjárkaup nr. 39/1922 setji kaupanda til að bera fyrir sig, að söluhlut hafi verið ábótavant, en téð fyrningarákvæði var talið taka til hinnar seldu steinsteypu, og S hefði ekki, með framkomu sinni, firrt sig rétti til að bera það fyrir sig. S var því sýknaður. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og taldi eins árs fyrningarfrestinn skv. 54. gr. laga nr. 39/1922 ekki eiga við um sölu á steinsteypu, heldur 10 ára fyrningarfrestinn skv. 4. gr. 2. mgr. laga nr. 14/1905. Allt að einu sýknaði þessi dómari S, þar eð liðin voru meira en 10 ár frá því að steypa var afhent, þar til J kvartaði

1469

Hinn 25. október 1977 pantaði forsvarsmaður V ýmis konar vetrar- og sumarfatnað hjá franska fyrirtækinu E. Vörurnar voru sendar í 5 pökkum í flugfrakt og komu hingað til lands í byrjun febrúar 1978. Einn reikningur var yfir vörusendingu þessa, dags. 30. janúar 1978, að fjárhæð franskir frankar 31.114.00. V þurfti að leysa vöruna út í einu lagi, en var það fjárhagslega um megn. V kvaðst því hafa haft símasamband við E og beðið um að sendingunni yrði skipt. Gegn andmælum E taldist þessi staðhæfing ósönnuð. V kvaðst og hafa leitað eftir því við tollyfirvöld hér á landi, að fá að leysa út vöruna í hlutum, en það reyndist ekki unnt. Hinn 12. mars 1979 ritaði V bréf til E og kvaðst ekki geta tekið við sendingunni, en bauðst til að greiða sendingar- og endursendingarkostnað vörunnar. Í bréfi E, dags. 6. apríl 1979, var þessu hafnað, enda væri varan nú óseljanleg eftir hinn langa tíma, sem liðinn var frá því V pantaði hana. Þar sem hér var um verslunarkaup að ræða, taldist V hafa kvartað allt of seint og var í héraði dæmdur til að greiða E vörusendinguna auk 16% ársvaxta frá 1. febrúar 1978 til greiðsludags. V áfrýjaði dóminum, sem var staðfestur að öðru leyti en því, að vextir eftir 1. janúar 1981 voru lækkaðir nokkuð til samræmis við vaxtaákvarðanir Seðlabanka Íslands

1599

Með kaupsamningi, dags. 29. ágúst 1977, keyptu þeir J og R vélbát af þeim B og S. Kaupverð bátsins með fylgifé var gkr. 4.500.000. Báturinn var afhentur 30. ágúst s. á., í því ástandi, eins og sagði í kaupsamningi, „sem hann nú er í, með skoðunar- og haffærisskírteini, sem kaupendur hafa kynnt sér ásamt ástandi bátsins.“ Afsal var gefið út 31.

ágúst 1977. J og R gerðu síðan út bátinn þar til í október s. á., að þeir réðu honum til hlunns. Í mars 1978 byrjuðu J og R að gera bátinn kláran á handfæri. Rifu þeir úr honum plittin, sem voru föst, og kom þá í ljós brotið borð og ýmsar aðrar skemmdir. Tveir skipaskoðunarmenn skoðuðu bátinn og í vottorði þeirra, dags. 29. mars 1978, eru taldir upp í 6 liðum ýmsir gallar og klykkt út með því, að báturinn sé ekki viðgerðarhæfur. Er þetta lá fyrir kvörtuðu þeir J og R við seljendur bátsins og kröfðust riftunar. Því var neitað. J og R höfðuðu þá mál á hendur B og S til riftunar og endurgreiðslu á kaupverðinu. J og R seldu aðalvél og dýptarmæli bátsins undir rekstri málsins fyrir héraðsdómi, en áður höfðu þeir selt björgunarbát og 5 rafknúðar færavindur með tilheyrandi rafgeymum. Var samkomulag með aðiljum að leggja til grundvallar, að verðmæti muna þessara hefði verið gkr. 1.950.000. Fyrir Hæstarétti var það viðurkennt af hálfu B og S, að fyrir hendi hefðu verið skilyrði til riftunar. Var málsvörn þeirra fyrir Hæstarétti eingöngu byggð á því, að með því að selja aðalvél bátsins og greindan fylgibúnað án þess að gera þeim áður viðvart, hafi þeir J og R brotið í bága við fyrirmæli 55. gr., sbr. 34. gr. laga nr. 39/1922 um lausafjárkaup og með því glatað rétti til riftunar. Eigi var fallist á þessa málsástæðu, þar eð aðiljar hefðu komið sér saman um verðmæti hinna seldu muna og það verið dregið frá endurgreiðslukröfu J og R. Var því fullnægt hagsmunum B og S, er nutu verndar tilvitnaðra lagagreina. Riftunarkrafa J og R var því tekin til greina. Hins vegar voru B og S sýknaðir af kröfu þeirra um skaðabætur fyrir tapaðar vinnutekjur í einn mánuð og kaup á efnii til að standsetja bátinn í mars 1978, þar eð tjón J og R af þeim sökum taldist ósannað 1683

Hinn 4. júní 1979 pantaði T fatnað hjá enska fyrirtækinu C. Eigi undirritaði T pöntunarseðil. Vörurnar voru afgreiddar til T í þrennu lagi og afhentar til flutnings 1. ágúst, 30. ágúst og 19. september 1979. T leysti út fyrstu vörusendinguna, en neitaði að taka við tveim síðari sendingunum, þar sem hún hefði aldrei pantað þá vöru. C stefndi því T til greiðslu sendinganna. Talið var, að eins og hér hagaði til, hefði T hlotið að vera ljóst, að einnig síðari sendingarnar tvær hafi af hendi C verið ætlaðar til efnda á vörupöntuninni frá 4. júní 1979. Hafi T því borið að tilkynna C án tafar, ef T vildi synja vörunum viðtöku vegna þess, að þær væru umfram pöntunina eða í ósamræmi við hana að gæðum. Ósannað var, að T hefði sent slíka tilkynningu í tæka tíð. Var T því dæmd til greiðslu vörunnar auk vaxta frá afhendingardegi, sbr. 1. mgr. 38. gr. laga um lausafjár-

kaup nr. 39/1922	2194
Með afsali, dags. 27. desember 1978, seldu þeir F og S vélbátinn Rósu HU 294 í hendur þeim G, B, H og P. Báturinn var smíðaður árið 1977. Kaupverð bátsins var gkr. 95.000.000. Í afsalinu var m. a. tekið fram, að báturinn skyldi fullnægja öllum þeim kröfum, er Siglingamálastofnun ríkisins geri til báts og búnaðar, kaupendum að kostnaðarlausu. Baturinn var afhentur kaupendum 15. október 1978, en áður (12. s. m.) hafði farið fram skoðun á bol hans á vegum Skipaefirlits ríkisins á Siglufirði og heimiluð útgáfa haffærnissskírteinis, er gilda átti í eitt ár. Um veturinn munu kaupendur hafa stundað netaveiðar á bátnum. Hinn 9. júní 1979 var báturinn skoðaður af skipaskoðunarmönnum og kom þá í ljós, að tveir tilteknir plankar voru rifnir og þverbrottnir. Sumarið 1979 gerðu kaupendur bátinn út á trollveiðar og urðu þeir þá varir við, að loftræstibúnaður í vélarrúmi var gallaður. Þeir kvörtuðu um gallana samsumars við seljendur. Kaupendur fengu dómkvadda matsmenn og síðan yfirmatsmenn til þess að meta viðgerðarkostnað á göllum þessum. Samkvæmt yfirmatsgerð, dags. 19. janúar 1981, nam viðgerðarkostnaðurinn samtals gkr. 5.842.064, þar af slippkostnaður gkr. 486.800. Kaupendur höfðu mál á hendur seljendum til greiðslu matsfjárhæðarinnar. Talið var, að hér hafi verið um leynda galla að ræða, er báturinn hafi verið haldinn, þegar kaupin voru gerð. Seljendur báru því fébótaábyrgð á göllum þessum, enda hafði verið kvartað yfir þeim í tæka tíð. Voru seljendur dæmdir til að greiða 56.000,00 nýkrónur í skaðabætur, þar eð sanngjarnt þótti að lækka nokkuð liðinn um slippkostnað	2211

Kaupgjaldsmál.

S var nemandi á þriðja ári í málaraíðn hjá J málarameistara. J tók að sér ákveðið verk samkvæmt tilboðsverði og vann S að því verki. Ágreiningur kom upp milli J og S um það, hvernig reikna bæri vinnulaun S. Aðiljar voru sammála um að miða bæri útreikning launa S við prósentutöluna 75. S hélt því fram að leggja bæri uppmælingartaxta málarsveina til grundvallar, en J staðhæfði að samist hefði svo um að miða útreikning þennan við tilboðsverð J í verkið að frádregnum efniskostnaði, leigu fyrir körfubíl og 40% meistaraálagi. J, sem hélt í þessu efni fram fráviki frá kjarasamningi, hafði ekki sannað, gegn andmælum S, að svo hefði um samist sem hann staðhæfði. Var krafa S því tekin til greina	240
H var nemandi á þriðja ári í málaraíðn hjá J málarameistara.	

J tók að sér ákveðið verk samkvæmt tilboðsverði og vann H að því verki. Ágreiningur kom upp milli J og H um það, hvernig reikna bæri vinnulaun H. Aðiljar voru sammála um að miða bæri útreikning launa H við prósentutöluna 75. H hélt því fram að leggja bæri uppmælingartaxta málarsveina til grundvallar, en J staðhæfði að samist hefði svo um að miða útreikning þennan við tilboðsverð J í verkið að frádregnum efniskostnaði, leigu fyrir körfubíl og 40% meistaraálagi. J, sem hélt í þessu efni fram frávíki frá kjarasamningi, hafði ekki sannað, gegn andmælum H, að svo hefði um samist sem hann staðhæfði. Var krafa H því tekin til greina 247

M og G áttu bátinn Þóri. Seinni hluta maí 1979 réðist H sem 1. stýrimaður á bátinn. S faðir H var prókúruhafi fyrir útgerðina og annaðist bókhald og reikningsuppgjör við skipverja. Hinn 30. júní 1979 ræddi S við skipstjórann á bátnum, í viðurvist sona sinna, H og P, sem var 1. vélstjóri á bátnum, um fyrirhugaða eignaraðild þeirra feðga að bátnum. Ekki tókst samkomulag þar um og hætti H við hin fyrirhuguðu kaup sama dag. Seinna þennan dag fór H um borð í bátinn og fjarlægði úr honum allfesta persónulega muni sína. Hinn 2. júlí 1979 lét skipstjórinn afskrá H af bátnum frá 30. júní s. á., þar eð hann leit svo á, að H hefði hlaupist fyrirvaralaust úr skiprúmi. Skipstjórinn kallaði H ekki til skips eftir þetta. H höfðaði mál á hendur eigendum skipsins þeim M og G, í fyrsta lagi til greiðslu kauptryggingar fyrir tímabilið 22. maí til 30. júní 1979 og í öðru lagi til greiðslu á tímavinnu tiltekna daga í maí og júní 1979. Eigi þótti nægilega sýnt fram á, að H hefði með yfirlýsingum eða framkomu sinni á annan hátt, gefið fullgilda ástæðu til að ætla, að hann hefði ákveðið að ganga úr skiprúmi. Bar H því kaup til 30. júní 1979. Hins vegar var reikningur H fyrir tímavinnu lækkaður nokkuð, þar eð hann var ekki staðfestur af skipstjóra. Viðurkenndur var sjóveðréttur í bátnum fyrir tildæmdum fjárhæðum 923

M og G áttu bátinn Þóri. Seinni hluta maí 1979 réðist P sem 1. vélstjóri á bátinn. S faðir P var prókúruhafi fyrir útgerðina og annaðist bókhald og reikningsuppgjör við skipverja. Hinn 30. júní 1979 ræddi S við skipstjórann á bátnum, í viðurvist sona sinna, P og H, sem var 1. stýrimaður á bátnum, um fyrirhugaða eignaraðild þeirra feðga að bátnum. Ekki tókst samkomulag þar um og hætti P við hin fyrirhuguðu kaup. Seinna þennan dag fór P um borð í báttinn og fjarlægði úr honum allfesta persónulega muni sína. Hinn 2. júlí 1979 lét skipstjórinn afskrá P af bátnum frá 30. júní s. á., þar eð hann leit svo á, að P hefði hlaupist

fyrirvaralaust úr skiprúmi. Skipstjórinn kallaði P ekki til skips eftir þetta. P höfðaði mál á hendur eigendum skipsins þeim M og G, í fyrsta lagi til greiðslu kauptryggingar fyrir tímabilið 22. maí til 30. júní 1979 og í öðru lagi til greiðslu á tímavinnu tiltekna daga í maí og júní 1979. Eigi þótti nægilega sýnt fram á, að P hefði með yfirlýsingum eða framkomu sinni á annan hátt gefið fullgilda ástæðu til að ætla, að hann hefði ákveðið að ganga úr skiprúmi. Bar P því kaup til 30. júní 1979. Hins vegar var reikningur P fyrir tímavinnu lækkaður nokkuð, þar eð hann var ekki staðfestur af skipstjóra. Viðurkenndur var sjóveðréttur í bátnum fyrir tildæmdum fjárhæðum 936

Kaupmáli.

- M og K gengu í hjúskap 21. desember 1974. Hinn 21. janúar 1975 festu þau kaup á tveggja herbergja kjallaraíbúð í Reykjavík. Hinn 2. apríl 1979 undirrituðu þau M og K kaupmála þess efnis, að íbúðin, ásamt hlutdeild í sameign og leigulóðarréttindum, var gerð að séreign K, en að öðru leyti færi um fjármál þeirra að lögum. Hinn 10. ágúst 1979 krafðist K skilnaðar að borði og sæng frá M, en hann mótmælti skilnaðarkröfunni. Með bréfi til skiptaréttar, dags. 7. september s. á., krafðist K opinberra skipta. Við uppskrift félagsbús þeirra benti M á áðurgreinda íbúð sem eign búsins. K mótmælti því á grundvelli kaupmála þeirra, er kvað svo á, að íbúðin væri séreign K. M hélt því fram, að K hefði blekkt hann til að gera kaupmálann, þar eð M hefði ekki haft þekkingu á lögfylgjum kaupmála. Eigi var talið sannað, að K hefði fengið M til að gera kaupmálann með svikum eða misneytingu. Þá var heldur ekki talið óheiðarlegt af K að bera fyrir sig kaupmálann. Eigi þótti það girða fyrir, að kaupmálinn yrði lagður til grundvallar skiptum, þótt M kynni að hafa haft rangan skilning á lagagildi þess löggernings. Íbúðin var því talin séreign K. K hafði gjafsókn fyrir Hæstarétti og var málskostnaður hennar lagður á ríkissjóð 2134
- S og Þ voru í hjúskap og áttu saman tvo syni, fædda 1925 og 1931. Þ andaðist 1932. Eigi varð séð, að dánarbú þeirra hjóna hafi sætt formlegri skiptameðferð. Árið 1937 kvæntist S konunni K. Árið 1962 gerðu þau með sér kaupmála, þar sem tiltekin íbúð í Reykjavík var gerð séreign K. Kaupmálann var færður í kaupmálabók og veðmálabækur. S andaðist árið 1973. K tilkynnti borgarfégeta andlátið og það með, að S hefði verið eignalaus. Árið 1978 krafðist annar sonur S þess, að dánarbú S og félagsbú S og K yrði tekið til opinberra skipta. Hinn sonur S gerðist og aðili að

skiptamálinu. Var krafa sona S sú, að kaupmáli þeirra S og K frá árinu 1962 yrði úrskurðaður ógildur. Ekki lá fyrir glöggst yfirlit um eignir og skuldir dánar- og félagsbús S og Þ. Þ andaðist árið 1932. Engar sérgreindar eignir voru lengur til úr því búi og ólíklegt talið, að einhverjar eignir úr dánarbúi Þ hafi runnið til kaupa á íbúð þeirri, er gerð var að séreign K með kaupmálanum frá 1962. Þá var heldur eigi unnt að líta fram hjá tómlæti sona S um að setja fram kröfu um móðurarf sinn og ógildingu kaupmálans. Samkvæmt þessu og með hliðsjón af ákvæðum 15. gr. 2. mgr. laga nr. 8/1962, er setur erfingjum þriggja ára afdráttarlausan frest frá afhendingu gjafar úr óskiptu búi til höfðunar riftunarmáls, verði að telja kröfu sona S um ógildingu kaupmálans of seint fram komna. Kröfunni var því hafnað

233

Kaupkrafa.

M og K voru í sambúð nokkurn hluta ársins 1977 og fram til 1. desember 1978. Þau unnu bæði utan heimilis meðan á sambúðartímanum stóð. Hluta af sambúðartímanum var M til sjós, en veturinn 1977/78 við nám. Þau bjuggu endurgjaldslaust í íbúð, sem foreldrar konunnar áttu, eða þar til um miðjan apríl 1978, er þau fluttust í íbúð, sem maðurinn hafði fest kaup á. Málsaðiljar opinberuðu trúlofun sína á öndverðum sambúðartímanum. Eftir sambúðarslit höfðaði K mál á hendur M og gerði tilkall til launa vegna starfa á sameiginlegu heimili þeirra, meðan á sambúð þeirra stóð annars vegar, og hins vegar laut krafa K að fé, sem hún taldi sig hafa „lagt út fyrir M á sambúðartímanum.“ K þótti eiga rétt á greiðslu úr hendi M fyrir vinnuframlag sitt í þágu M á heimili þeirra á sambúðartímanum. Þá þótti og nægilega fram komið, að K hefði á hluta sambúðartímans lagt meira til sameiginlegs heimilishalds þeirra en M. Átti hún af þeirri ástæðu einnig rétt á greiðslu úr hans hendi, er ákvaðst samtals 14.000,00 krónur. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði. Vildu þeir sýkna M af fyrri þætti kröfu K, en vísa síðari þættinum frá héraðsdómi vegna vanreifunar

865

Kaupsamningar.

Með kaupsamningi, dags. 27. október 1977, keypti R fimm herbergja íbúð í fjölbýlishúsi í Reykjavík af Þ á gkr. 12.000.000. R stóð ekki í skilum með greiðslu kaupverðsins. Hinn 20. október 1978 ritaði lögmaður Þ R riftunarbréf vegna stórkostlegra vanefnda R. Af þessu tilefni leitaði R til lögmannsins J, er átti viðræður við Þ, og fékk hann til

að falla frá riftunarkröfunni gegn því, að R stæði Þ full skil skv. kaupsamningi. Þegar á átti að herða, gat R ekki greitt skuldirnar og vildi fremur riftun. Hinn 30. nóvember 1978 ritar J bréf til R, þar sem hann ræður R frá riftun, og biður R að hugleiða málið, því að sennilega sé nú hægt að selja íbúðina á „rúmar 15 milljónir.“ Hinn 29. desember 1978 veitti R J fullt og ótakmarkað umboð til að selja íbúðina og ganga frá uppgjöri vegna íbúðarkaupanna við Þ. Sama dag seldi J S íbúðina fyrir gkr. 12.000.000 og gekk jafnframt frá uppgjöri við Þ. Hinn 31. janúar 1979 afturkallaði R umboð sitt til J og réði sér nýjan lögmann. Sá lögmaður reyndi að fá fram riftun á kaupsamningi frá 29. desember 1978, en án árangurs. Að beiðni R voru dómkvaddir tveir kunnáttumenn til að meta hæfilegt og líklegt söluverð eignarinnar miðað við gangverð á söludegi. Í matsgerð, dags. 31. maí 1979, telja þeir verðið hæfilega metið á gkr. 16.000.000. R höfðaði nú mál á hendur þeim J og S og krafðist aðallega riftunar á kaupsamningnum frá 29. desember 1978, en til vara skaðabóta að fjárhæð gkr. 4.000.000, aðallega in solidum gegn þeim báðum, en til vara gegn J einum. S var sýknaður bæði af riftunar- og skaðabótakröfu R, en J var dæmdur til að greiða R 20.000,00 nýkrónur í skaðabætur, þar eð J hafi ekki verið rétt að ganga út frá því, að honum væri heimilt að selja íbúðina á því verði, sem hann gerði, nema að leita til þess samþykkis R. Ósannað þótti, að R hefði veitt slíkt samþykki. Við ákvörðun bótanna var það haft í huga að vegna greiðsluörðugleika R og þröngra tímamarka, hafi verið lítið svigrúm til að ná hagstæðu söluverði 1867

Kjarasamningur.

Kjörbörn.

Kjörskrá. Sjá kosningar.

Kosningar.

Kröfugerð.

Ellefu ábúendur/eigendur jarða í Kirkjuhvammshreppi höfðuðu mál á hendur Veðifélags Miðfirðinga og landbúnaðarráðherra f. h. ríkissjóðs og kröfðust þess, að viðurkenndur yrði réttur þeirra „til að stunda veiðar, aðrar en laxveiðar í netlögum jarðanna alla daga vikunnar.“ Hæstiréttur vísaði máli þessu frá héraðsdómi með eftirfarandi röksemdum: „Ef dómkrafa áfrýjenda yrði til greina tekin, hlytu

þeir dómgildingu á rétti eigenda og/eða ábúenda þeirra jarða, sem í stefnu málsins greinir, til hvers konar veiða fugla, dýra og fiska, annarra en lax, í netlögum jarðanna á hvaða tíma, sem er án tillits til sérhverra takmarkana á veiðirétti, sem mælt er fyrir um í lögum, þar á meðal í friðunarlögum. Hina viðtæku kröfu sína hafa áfrýjendur og uppi sameiginlega vegna alls 15 jarða án tillits til staðháttar, er þýðingu kynnu að hafa samkvæmt einstökum lagaákvæðum, er mæla fyrir um takmarkanir á veiðirétti. Samkvæmt þessu eru dómkröfur áfrýjenda svo almennar og óafmarkaðar, að þær eru ekki dómhæfar. Ber þegar af þeirri ástæðu og með hliðsjón af 67. gr. laga nr. 85/1936 að ómerkja héraðsdóminn og vísa málinu sjálfkrafa frá héraðsdómi.“ Áfrýjendur allir og Veiðifélag Miðfirðinga höfðu gjafsókn og gjafvörn í máli þessu bæði í héraði og fyrir Hæstarétti 1063

Áfrýjendur, E, Þ og J voru allir veiðiréttareigendur. Hinn 21. júní 1978 höfðuðu þeir mál á hendur Veiðifélagi Miðfirðinga og landbúnaðarráðherra f. h. ríkissjóðs og gerðu þær dómkröfur „að ógild verði metin gagnvart þeim ákvæði 2. tl. 15. gr. laga nr. 76/1970 um lax- og silungsveiði að svo miklu leyti, sem ákvæðin ganga lengra til skerðingar á rétti þeirra til að leggja net og hafa ádrátt í sjó en ákvæði 2. tl. 15. gr. laga nr. 53/1957.“ Hæstiréttur vísaði máli þessu frá héraðsdómi með þessum rökstuðningi: „Áfrýjendur sækja allir mál sitt saman. Þeir hafa ekki markað dómkröfur sínar skýrlega um það, hverjar séu takmarkanir á veiðirétti samkvæmt 2. tl. 15. gr. laga nr. 76/1970, er þeir krefjast, að sér verði dæmt óskýlt að hlíta. Þegar af þessari ástæðu og með skírskotun til 67. gr. laga nr. 85/1936 ber að ómerkja héraðsdóminn og vísa málinu sjálfkrafa frá héraðsdómi.“ Áfrýjendur og Veiðifélag Miðfirðinga höfðu gjafsókn bæði í héraði og fyrir Hæstarétti í máli þessu. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi ekki vísa málinu frá, heldur dæma að efni til 1055

Kvörtun.

J reisti sér einbýlishús á einni hæð á árunum 1961-62. Steypu í húsið keypti hann hjá Steypustöðinni S og fékk hana afhenta á byggingarstað sumurin 1961 og 1962. Húsið var múrhuðað að utan og málað veturinn og vorið 1963. J máladei húsið aftur að utan 1968 og næst þar á eftir 1973. Er J ætlaði að mála húsið sumarið 1976, hafði hann fundið lausa fleti í múrhuðuninni. J fékk nú múrrameistara til að lagfæra múrhuðunina áður en hann málaði. Þegar byrjað var á viðgerðinni komu í ljós stórfelldir gallar í steypu

í útveggjum. Umfangsmiklar rannsóknir fóru síðan fram á steypukjörnum úr veggjum hússins m. a. á vegum Rannsóknarstofnunar byggingariðnaðarins. Í niðurstöðum þeirrar stofnunar, dags. 29. júní 1976, segir m. a., að styrkleiki steypunnar sé svo lítill sökum lélegrar sementefju, að vafasamt sé að brjóta eldri þússninguna af húsinu og þússa á ný, því að miklar líkur væru á því, að slík viðgerð yrði ekki varanleg. J kvartaði þegar við S út af göllunum, sem mun hafa boðist til að láta J fá nýja steypu í stað hinnar ónýtu og að lána J loftpressu til að brjóta niður veggina. En þrátt fyrir samningaumleitanir náðist ekki samkomulag milli J og S. Rannsóknnum á steypukjörnum úr húsi J var haldið áfram hjá bandarískri rannsóknarstofnun. Voru J sendar niðurstöður þeirrar rannsóknar með bréfi, dags. 27. apríl 1978. Þar segir m. a. svo: „Höfuðástæða skemmdanna virðist stafa af áhrifum margendurtekens frosts og þýðu á steypu, sem hefur hátt vatns- og sementshlutfall og er ekki loftblönduð. Að beiðni J voru dómkvaddir tveir sérfræðingar til að meta tjón hans. Mat þeirra er dags. 20. nóvember 1978. Frekari steypugallar komu í ljós og bað J Rannsóknarstofnun byggingariðnaðarins um rannsókn á þeim. Hún lá fyrir 12. nóvember 1979. J beiddist nú framhaldsmats hjá hinum dómkvöddu mönnum. Það lá fyrir 19. apríl 1980. Heildarniðurstöður matsmanna á tjóni J námu gkr. 9.925.000. J höfðaði skaðabótamál á hendur S með stefnu, birtri 25. júní 1979 og framhaldssök 14. október 1980. Talið var, að skemmdir á útveggjum í húsi J hafi mátt rekja til þess, að steinsteypunni, er S seldi J, hafi verið áfátt að gæðum, er hún var lögð í steypumótin. Rétt þótti að miða við það, að J hefði ekki orðið var við, að steinsteypunni var áfátt, fyrr en skemmdir komu í ljós í útveggjum hússins síðari hluta júnímánaðar 1976. Þá hafi hins vegar fyrir löngu verið fallinn niður réttur J til skaðabóta úr hendi S, þar sem nær fjórtán ár voru þá liðin frá því að J veitti steypunni viðtöku, og því úti sá ársfrestur, sem 54. gr. laga um lausafjárkaup nr. 39/1922 setji kaupanda til að bera fyrir sig, að söluhlut hafi verið ábótavant, en téð fyrningarákvæði var talið taka til hinnar seldu steinsteypu, og S hefði ekki, með framkomu sinni, firrt sig rétti til að bera það fyrir sig. S var því sýknaður. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og taldi eins árs fyrningarfrestinn skv. 54. gr. laga nr. 39/1922 ekki eiga við um sölu á steinsteypu, heldur 10 ára fyrningarfrestinn skv. 4. gr. 2. mgr. laga nr. 14/1905. Allt að einu sýknaði þessi dómari S, þar eð liðin voru meira en 10 ár frá því að steypan var afhent, þar til J kvartaði

*Kýrretning.**Kærufrestur.**Kærumál.*

A. Einkamál.

1. Greiðslustöðvun.

Hinn 10. desember 1982 óskaði H leyfis til greiðslustöðvunar skv. 7. gr. laga nr. 6/1978. Skiptaréttur veitti honum með úrskurði s. d. heimild til greiðslustöðvunar í allt að 3 mánuði frá ofangreindum degi að telja. Einn af lánardrottnum H kærði úrskurðinn til Hæstaréttar, er felldi hann úr gildi, þar sem ekki væri unnt að gera sér grein fyrir fjárhagsstöðu H eða meta það eftir framlögðum gögnum, hvort hann ætti í slíkum fjárhagsörðugleikum að heimila bæri honum greiðslustöðvun skv. 7. gr. laga nr. 6/1978. Var því hinn kærði úrskurður felldur úr gildi 43

2. Frávísun frá héraðsdómi.

M og K fengu leyfi til skilnaðar að borði og sæng 17. maí 1974 og til lögskilnaðar 16. september 1975. Vegna skilnaðarins gerðu aðiljar með sér samning um skilnaðarkjör og fjárskipti. Hinn 21. desember 1979 dæmdi Hæstiréttur að samningurinn væri eigi skuldbindandi fyrir M að því er varðaði skipti á búinu. Að gengnum þessum dómi Hæstaréttar krafðist protabú M, þar sem bú M var þá undir gjaldþrotaskiptum, þess, að skiptaréttur tæki bú aðilja til opinberra skipta. Hinn 25. júní 1981 gerðu aðiljar með sér samkomulag um skipti á búinu. Í niðurlagi samkomulagsins áskildi M sér þó rétt, til að halda kröfu um húsaleigu upp á K. Hinn 3. júní 1982 höfðaði M mál á hendur K fyrir bæjarþingi til heimtu húsaleigunnar. Málinu var vísað frá bæjarþinginu, þar sem ekki verði séð að skiptum væri lokið. Beri því að leysa úr ágreiningsefninu í skiptarétti 63

M höfðaði mál með opinberri stefnu, birtri 15. júlí 1982, í því skyni að fá sér tildæmdan eignarrétt að tiltekinni fasteign, sem eiginmaður hennar, er lést árið 1973, hafði fest kaup á árið 1944, en eigi öðlast athugasemdalaust eignarheimild fyrir. Enginn sótti þing í héraði til að andmæla eignardómskröfu M. Héraðsdómari taldi málið ekki réttilega höfðað af hendi M og vísaði því frá ex officio. Hæstiréttur felldi frávísunardóminn úr gildi og lagði fyrir héraðsdómara að kveða upp efnisdóm í málinu um kröfu M, sem ætti málsaðild varðandi eignir í hinu óskipta búi, sbr. 10. gr. og 11. gr. laga nr. 8/1962, en M hafði fengið leyfi til setu í óskiptu búi árið 1973 104

- Tvö kvikmyndahús í Reykjavík höfðuðu mál gegn Þ persónulega og f. h. Videoleigunnar, einkafyrirtækis hans, Lauga-vegi 176, Rvík, vegna meintrar ólöglegrar útleigu á myndböndum með kvikmyndum, sem háð voru höfundarrétti tiltekinna erlendra kvikmyndafélaga, er kvikmyndahúsin tvö voru umboðsaðiljar fyrir. Stefna í málinu var birt fyrir L.K. „í fyrirtæki stefnda og vinnustað hennar Hafnarstræti 20 hér í borg . . .“ Ekki kom fram í stefnubirtingarvottorðinu, hvaða fyrirtæki Þ var talinn reka að Hafnarstræti 20 og eigi var það heldur upplýst með öðrum hætti. Því var á það fallist með héraðsdómara, að ekki væri í ljós leitt, að stefnubirting hefði farið fram samkvæmt ákvæðum 1. mgr. 95. gr. laga nr. 85/1936. Frávísunardómur héraðsdóms var því staðfestur 412
- Með kaupsamningi 1. október 1980 seldi M þeim E, H og Á fasteignina Veltusund 3 B í Reykjavík fyrir gkr. 110.000.000, er greiða skyldi á ákveðnum gjalddögum árin 1981—1984. Kaupendur munu ekki hafa staðið í skilum við M, nema hvað varðar greiðslu við undirritun kaupsamnings, að fjárhæð gkr. 10.000.000. Hinn 20. nóvember 1980 seldu þau E, H og Á nefnda fasteign þeim J og Þ fyrir gkr. 120.000.000. Í október 1982 höfðuði M bæjarþingsmál á hendur þeim E, H og Á, svo og gegn þeim J og Þ, og gerði þær dómkröfur að staðfestur verði eignarréttur hennar að ofangreindri fasteign. Héraðsdómur vísaði málinu frá vegna vanræifunar. Hæstiréttur segir í rökstuðningi sínum, að þótt M hafi höfðuð mál þetta til staðfestingar á eignarrétti sínum að téðri fasteign, þá virðist krafa hennar í raun fyrst og fremst vera um lögmæti riftunar hennar á kaupsamningnum frá 1. október 1980. Í málinu skorti á, að af hálfu M hafi verið tekin skýr afstaða til veigamikilla atriða, sem varði heimild hennar til riftunar umrædds samnings. Því var frávísunardómurinn staðfestur 1220
- Ríkisútvarpið (R) höfðuði mál á hendur H til greiðslu auglýsinga í hljóðvarpi á tímabilinu apríl til maí 1983. R krafðist vaxta af málskostnaði aðallega frá dómsuppsögudegi, til vara frá lokum aðfararfrests, til þrautavara frá dómsbirtingardegi, og til þrautapräutavara, ef ekki yrði fallist á neina af framangreindum kröfum, krafðist R viðurkenningar á því, að gjalddagi tildæmnds málskostnaðar teldist í fyrsta lagi frá dómsuppsögn, til vara frá lokum aðfararfrests og til þrautavara frá dómsbirtingardegi. Héraðsdómari vísaði öllum vaxtakröfum R af málskostnaði frá dómi ex officio. R kærði frávísunardóminn til Hæstaréttar, sem felldi hann úr gildi og vísaði málinu heim í hérað til dómsálagningar að nýju 1935

- Hinn 7. nóvember 1982 gaf allsherjargoði Ásatrúarmanna á Íslandi þau H og Þ saman í hjónaband á Austurvelli í Reykjavík. H og Þ voru bæði undir áhrifum áfengis í umrætt sinn og kváðust hafa álitid að hér væri um marklausa athöfn að ræða, enda hvorugt þeirra í Ásatrúarsöfnuðinum. Hinn 16. nóvember 1982 hringdi H á Hagstofu Íslands og var þá tjáð, að hún væri löglega gift. Með stefnu, birtri 20. maí 1983, höfðaði H mál á hendur Þ fyrir bæjarþingi Reykjavíkur til ógildingar á hjúskap þeirra. Var þá liðinn 6 mánaða fresturinn í 25. gr. laga nr. 60/1972 til að höfða mál til ógildingar á hjúskapnum, enda varð fresturinn ekki talinn frá síðari tíma en 16. nóvember 1982, er H var gerð grein fyrir því, að hjúskaparstofnunin hefði verið skráð í Þjóðskrá. Málinu var því vísað frá bæjarþinginu ex officio. Frávísunardómurinn var kærður til Hæstaréttar, er staðfesti hann 2130
- V krafði G um greiðslu fjögurra víxla „auk dráttarvaxta af víxlum þessum frá gjalddaga þeirra til greiðsludags.“ án þess að marka kröfuna nánar með því að tilgreina ákveðinn vaxtafót eða með öðrum ótvíræðum hætti. Þessi kröfugerð þótti ekki fullnægja skilyrðum C-liðar 88. gr. laga nr. 85/1936, sbr. 22. gr. laga nr. 28/1981, og var vaxtakröfunni því vísað frá dómi ex officio, enda gat V ekki bætt úr hinni gölluðu kröfugerð með nánari útlistun í greinargerð. G hafði ekki sótt þing 2200

3. Frávísun frá Hæstarétti.

Með úrskurði fógetaréttar Reykjavíkur 19. janúar 1983 var tekin til greina krafa Verðlagsstofnunar um, að lögbann skyldi lagt við hækkun á forgjöldum Strætisvagna Reykjavíkur, sem borgarstjórn hafði ákveðið, og taka átti gildi 7. janúar 1983. Í úrskurðinum sagði, að llögbannið skyldi ná fram að ganga á ábyrgð gerðarbeiðanda gegn 10.000.000.00 króna tryggingu. Í þinghaldi í fógetaréttinum hinn 20. janúar lagði lögmaður Verðlagsstofnunar fram yfirlýsingu fjármálaráðherra um, að ríkissjóður ábyrgðist að fullu greiðslu tryggingarinnar. Fógeti tók yfirlýsinguna gilda og bókaði ákvörðun sína um lögbann. Gerðarþoli kærði ákvörðun þessa til Hæstaréttar og krafðist þess að ákvörðun fógeta um að taka fyrrgreinda yfirlýsingu gilda sem tryggingu yrði hrundið. Ákvörðun fógeta um að taka yfirlýsingu fjármálaráðherra gilda sem tryggingu var talin hluti af lögbannsgerðinni. Lögbannsgerð verði ekki kærð til Hæstaréttar, sbr. 3. mgr. 21. gr. laga nr. 75/1973. Eigi var heldur unnt að taka kröfur Reykjavíkurborgar til meðferðar samkvæmt lokaákvæði 21. gr. laganna, sem vitnað var til sem

- kæruheimildar, en ákvæði þetta lýtur að rétti þess til að kæra, sem telur dómara hafa gert á hluta sinn í dómara-starfi. Kærumálinu var því vísað frá Hæstarétti 541
- Hinn 23. mars 1982 var fasteign H seld á nauðungaruppbóði. Hæstbjóðandi framseldi T boð sitt. Er T bauð fram eftirstöðvar kaupverðsins 7. júní 1982 og krafðist útgáfu afsals, hafði H áfrýjað uppboðinu. Mátti því ekki að svo búnu gefa út afsal, sbr. 33. gr. 2. mgr. laga nr. 57/1949. Fór þá engin greiðsla fram af hálfu T. Með dómi Hæstaréttar, uppkveðnum 29. júní 1983, var uppboðið staðfest. Hinn 7. júlí s. á. greiddi T eftirstöðvar boðsins og krafðist afsals. H mótmælti útgáfu afsals, aðallega að svo stöddu, en til vara, að afsal yrði gefið út til T gegn greiðslu vaxta af uppboðsverðinu. Uppboðsréttur úrskurðaði, að uppboðsafsal skyldi gefið út til T, þar eð hann hefði efnt uppboðsskilmála með greiðslu á uppboðsverðinu. H kærði úrskurðinn. Hæstiréttur vísaði málinu sjálfkrafa frá, þar eð lagaheimild hafi brostið til að bera málið undir Hæstarétt með kæru, sbr. e. lið 4. tl. 1. mgr. 21. gr. laga nr. 75/1973 1605
- Í úrskurðarorði fógataréttar hafði ekki verið getið ákvæðis um málskostnað og aðfararhæfi. Fógeti kvaddi lögmenn málsaðilja fyrir sig og leiðrétti þetta með skírskotun til 195. gr. 2. mgr. laga nr. 85/1936. Annar málsaðilja kærði þessa ákvörðun fógeta til Hæstaréttar og krafðist þess, að hún yrði felld úr gildi. Málinu var vísað sjálfkrafa frá Hæstarétti, þar eð lagaheimild skorti til að kæra þessa athöfn fógeta 1913
- Hinn 17. maí 1983 var gert árangurslaust lögtak hjá H vegna vangoldinna opinberra gjalda, svo og dráttarvaxta samtals að fjárhæð 168,00 krónur. H taldi, að fógeti hefði ekki farið að réttum lögum við framkvæmd hinnar árangurslausu lögtaksgerðar. Neytti H kæruheimildar lokaákvæðis 21. gr. laga nr. 75/1973 og krafðist þess að fógeta yrðu gerð viðurlög vegna málsmeðferðarinnar. Ekki þóttu slíkir annmarkar á athöfnum fógeta, að efni væru til að líta svo á, að hann hafi gert á hlut H, þannig að áminningu eða sektum varðaði eftir niðurlagsákvæði 21. gr. laga nr. 75/1973. Krafa H var því ekki tekin til greina 1677

4. Framlagning skjala.

Með dómi bæjarþings Reykjavíkur, uppkveðnum 14. júlí 1980, var J dæmdur til að greiða H gkr. 230.753,00. J vildi eigi una þeim dómi og áfrýjaði til Hæstaréttar, er hinn 2. nóvember 1982 ómerkti meðferð málsins í héraði frá og með munnlegum málflutningi í þinghaldi 31. mars 1980. Er héraðsdómari tók málið til munnlegs flutnings að nýju, 15.

mars 1983, krafðist lögmaður J þess að leggja fram tvö skjöl „vegna gagnkröfu í málinu“. Lögmaður H andmælti á þeirri forsendu að engin gagnkrafa væri í málinu. Héraðsdómari synjaði framlagningarkröfunni með úrskurði uppkveðnum 16. s. m. J kærði þann úrskurð. Hinn 26. mars 1980 höfðu lögmenn aðilja lýst yfir því, að gagnaöflun væri lokið í málinu og hafði þá engin gagnkrafa komið fram af hálfu J. Hann átti því ekki rétt á því nú, þremur árum síðar, gegn andmælum H, að setja fram slíka kröfu, er flytja átti málið öðru sinni. Hæstiréttur staðfesti því hinn kærða úrskurð 921

5. Málskostnaðartrygging.

Bandariskur þegn, D, var ráðinn til þjálfarastarfa hjá Fram keppnistímabilið 20. ágúst 1982 til 27. mars 1983. Um miðjan október 1982 sagði Fram D upp störfum. Í framhaldi af því réðist D til þjálfunarstarfa í Grindavík og tók sér þar búsetu. D taldi uppsögn sína úr starfi ólögmæta og höfðaði skaðabótamál gegn Fram. Að kröfu Fram var D gert að setja 25.000,00 króna málskostnaðartryggingu í héraði. D kærði úrskurð héraðsdóms um málskostnaðartrygginguna til Hæstaréttar. Þar sem D var búsettur í Grindavík og Fram hafði ekki sýnt fram á það með órækum hætti, að brottför D af landinu væri yfirvofandi, var D ekki talinn erlendis búsettur maður í skilningi 1. mgr. 183. gr. laga nr. 85/1936. Úrskurður héraðsdóms um málskostnaðartryggingu var því felldur úr gildi 546

6. Skiptamál.

Hinn 21. júlí 1982 barst skiptarétti Reykjavíkur krafa um að bú B yrði tekið til gjaldþrotaskipta. Gjaldþrotaúrskurður var kveðinn upp 20. október 1982. Innköllun var gefin út og lauk kröfulýsingarfresti 5. janúar 1983. Innkölluninni fylgdi auglýsing þar sem boðað var til skiptafundar 27. janúar 1983. Í auglýsingunni sagði jafnframt, að ef athugasemdir við afstöðu skiptaráðanda til lýstra krafna hefðu ekki komið fram í síðasta lagi á skiptafundinum, megi viðkomandi aðiljar búast við að þær komist ekki að við skiptin. Í kröfuskránni, sem lögð var fram á fundinum, var viðurkennd forgangskrafa E vegna vinnulauna, er féllu í gjalddaga 12. febrúar 1981. Engar athugasemdir komu fram við kröfuskrána og bókaði skiptaráðandi að hún yrði „því óbreytt lögð til grundvallar endanlegri skiptagerð, þegar úthlutað verður úr búinu.“ Að loknum skiptafundinum kom E kröfu sinni á framfæri við félagsmálaráðuneytið og óskaði eftir því, að hún yrði greidd úr ríkissjóði. Hinn 28. janúar 1983

- óskaði félagsmálaráðuneytið, með vísan til 2. mgr. 7. gr. laga nr. 31/1974, eftir úrskurði skiptaréttar um það, hvort vinnulaunakrafa E félli innan ríkisábyrgðar. Talið var, að sú ákvörðun skiptafundarins 27. janúar 1983 að taka launakröfu E til greina sem forgangskröfu í protabú B, að undangenginni þeirri málsmeðferð, sem greinir í 108. gr. og 110. gr. gjaldprotalaga nr. 6/1978, hafi verið endanleg fyrir protabúið. Krafa E félli því innan ríkisábyrgðar 1226
- Hinn 25. ágúst 1978 var dánarbú hjónanna A og S tekið til opinberra skipta. Virðingarmenn mátu innbú, bækur og höfundarréttindi tilheyrandi dánarbúinu. Upp kom ágreiningur um arftökurétt milli erfingja og var rekið sérstakt skiptaréttarmál um þann ágreining. Þann tíma, sem rekstur málsins stóð yfir, lá skiptameðferð dánarbúsins niðri. Með bréfi, dags. 5. maí 1983, tilkynnti skiptaráðandi erfingjum, að hann hefði ákveðið að „framreikna matsverð innbús og bóka með vísitölu vöru og þjónustu.“ Á skiptafundi 27. maí s. á. komu fram mótmæli við þessari ákvörðun skiptaráðanda og krafist var úrskurðar skiptaréttarins um hana. Með úrskurði skiptaréttarins 10. nóvember 1983 voru mótmæli þessi að engu höfð. Úrskurðurinn var kærður til Hæstaréttar, er felldi hann úr gildi, þar eð lagastoð þótti breyta til að umreikna eftir vísitölu verðmæti lausafjár í dánarbúinu. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi vísa kærumálinu sjálfkrafa frá Hæstarétti, en þar sem hann var í minnihluta um þá skoðun, greiddi hann atkvæði um efni málsins, sbr. 1. mgr. 53. gr. laga nr. 75/1973, og staðfesti dómstöð meirihlutans um ómerkingu hins kærða úrskurðar 2225
- Hinn 2. febrúar 1933 gerðu hjónin J og Þ með sér sameiginlega og gagnkvæma erfðaskrá. Samkvæmt henni átti hið langlífara þeirra að erfa hið skammlífara að öllum eignum, en að því langlífara látnu skyldi búinu skipt „eins og það er þá, að jöfnu milli lögerfingja okkar beggja eftir lögunum, eins og engin erfðaskrá hefði verið gerð.“ J andaðist 6. apríl 1962. Hinn 5. október 1964 gerði Þ erfðaskrá, þar sem hann arfleiddi fósturdóttur sína A, að innbúi sínu og íbúð, en þau G og S að annarri íbúð. Að öðru leyti áttu skipti búsins að fara að lögum. Hinn 3. janúar 1979 gerði Þ enn erfðaskrá og samkvæmt henni átti fósturdóttir hans, A, að erfa allar eigur Þ. Hinn 15. ágúst 1980 andaðist Þ. A fékk leyfi til einkaskipta á dánarbúi Þ 12. febrúar 1982. Samkvæmt erfðafjárskýrslu, dags. 22. september 1982, eru einu eignir búsins tvær íbúðir og A talin einkaerfingi í búinu. A greiddi erfðafjárskatt 23. september 1982. Með bréfi til skiptaráðandans í Reykjavík, dags. 19. apríl 1983, ósk-

uðu lögerfingjar J þess, að dánarbúi hennar yrði tekið til opinberra skipta. Skiptaráðandi tjáði þeim í bréfi, dags. 30. júní 1983, að eigi væri unnt að verða við þessari kröfu, þar eð eignum búins hefði þegar verið skipt með skiptum á dánarbúi Þ hinn 22. september 1982. Hinn 5. ágúst 1983 kröfðust lögerfingjar J þess, að skiptaréttur kvæði upp úrskurð um það, hvort opinber skipti ættu fram að fara á dánarbúi J eða ekki. Skiptaréttur úrskurðaði á þann veg, hinn 15. september 1983, að opinber skipti á dánarbúi J ættu ekki að fara fram. Þessi úrskurður var færður til Hæstaréttar, er felldi hann úr gildi og lagði fyrir skiptaráðanda að taka málið til úrlausnar að nýju, þar sem líkur væru til, að lögerfingjar J hafi, er Þ lést, átt rétt til að krefjast hluta eigna Þ, en þörf sé á frekari könnun málsins 2219

7. Úrskurðarvald fógetaréttar.

Dómbólarnir D og Ó héldu því fram í fógetarétti, er framfylgja átti dómi á hendur þeim, að hann hefði ekki enn verið löglega birtur og kröfðust þess, að tilteknir menn yrðu kvaddir fyrir fógetaréttinn til skýrslugjafar þar um. Fógeti taldi, að véfenging stefnubirtingarvottorðs ætti ekki undir fógetadóm og úrskurðaði, að gerðinni skyldi fram haldið. Hæstiréttur hratt úrskurði fógeta, þar eð ágreiningur um það, hvort dómur, sem sé grundvöllur aðfarar, hafi verið löglega birtur, heyri undir fógetarétt. Beri fógeta að skera úr slíkum ágreiningi, ef krafist sé, sbr. 41. gr. aðfararlaga nr. 19/1887. Lagt var því fyrir fógeta að taka málið til löglegrar meðferðar og úrskurða um kröfuna 1573

8. Útlagning.

Á nauðungaruppbóði, er fram fór á eignarhluta í fasteign, komu fram 15 boð, það hæsta 710.000,00 krónur, er gert var af lögmanni f. h. 1. veðréttarhafans J. Uppboðshaldari skoraði síðan þrisvar á viðstadda að bjóða betur, en án árangurs. Lét hann síðan hamarinn falla til marks um, að sölutilraun væri lokið. Uppboðshaldari las fyrir bókun um að fleiri boð hefðu ekki komið í eignina og hann tæki sér frest til að taka ákvörðun um fram komin boð. Er uppboðshaldari kvaðst ætla að lesa upp bókunina, krafðist lögmaður J útlagningar og var sú krafa bókuð. Daginn eftir tilkynnti uppboðshaldari lögmanni J símleiðis að hann gæti ekki fallist á útlagningarkröfuna. Krafðist lögmaður J þá formlegs úrskurðar um þessa ákvörðun uppboðshaldara. Í úrskurði uppboðshaldara, sem staðfestur var af Hæstarétti, kemur fram, að ekki sé nægilegt að krafa um út-

lagningu komi fram eftir að sölutilraunum sé hætt, en áður en rétti er slitið, enda séu ákvæði 32. gr. laga nr. 57/1949 skýr og ótvíræð um þetta efni og hafi verið fylgt í framkvæmd í uppboðsrétti Reykjavíkur. Uppboðshaldari féllst heldur ekki á það, að honum hefði borið skylda til að inna bjóðendur eftir því sérstaklega, hvort þeir krefðust útlagningar eða gerðu aðrar athugasemdir. Ekki taldi uppboðshaldari heldur að sér hefði borið að leiðbeina 1. veðréttarhafa J eða lögmanni hans, sem báðir voru löglærðir. Útlagningarkrafan var því eigi tekin til greina

69

9. Þinglýsing.

Með bréfi til þinglýsingardómara í S. og H.-sýslu, dags. 8. september 1982, óskaði eigandi jarðarinnar Selja þess, að þinglýst yrði „matsgerð, dags. 6. september 1967, varðandi mörk stærstu flæðar, þar sem sjór fellur hæst í Hraunslæk við Berserkjahraun á mörkum jarðanna Kothrauns og Selju í Helgafellssveit.“ Eigendur Kothrauns mótmæltu, að þinglýsing færi fram. Með úrskurði, uppkveðnum 23. nóvember 1982, synjaði þinglýsingardómari þinglýsingar. Hæstiréttur staðfesti úrskurðinn með þeim röksemdum, að matsgerðin væri ekki landamerkjaskrá í skilningi laga nr. 41/1919 og verði krafa um þinglýsingu eigi reist á þeim lögum. Þá sé yfirlýsingin ekki tæk til þinglýsingar skv. grundvallarreglum 2. mgr. 7. gr. laga nr. 39/1978

132

Hinn 25. ágúst 1979 gerði S samning við skipasmiðastöð B um smíði skips. Í bréfi S til B, dags. 1. júní 1982, er skipasmiðasamningnum rift og bæjarþingsmál höfðað 4. s. m. því til staðfestingar. Hinn 23. s. m. höfðaði B gagnsök til riftunar skipasmiðasamningnum. Hinn 5. maí 1982 hafði B gefið út skipasmiðaskírteini og samþykkt, að E yrði skráður eigandi skipsins, og var svo gert. Hinn 9. júní 1982 var þinglýst fjórum veðskuldabréfum, sem tryggð voru með veði í skipinu. Hinn 9. júlí 1982 ritaði S hlutaðeigandi þinglýsingardómara mótmælaskjal og krafðist þess, að eignarheimild E og veðsetningar yrðu þegar afmáðar úr skipabók. Byggði S kröfur sínar á því, að eigandi skipsins væri ranglega tilgreindur í skipasmiðaskírteini og vísaði í því efni til skipasmiðasamningsins frá 25. ágúst 1979. Þinglýsingardómari móttók mótmælaskjalið frá S 16. júlí 1982 og þinglýsti því 20. s. m. E krafðist þess að mótmælaskjalið yrði afmáð úr þinglýsingabók. Stefna S og gagnstefna B í framangreindu bæjarþingsmáli, svo og aðrar yfirlýsingar þeirra varðandi skipasmiðasamninginn frá 25. ágúst 1979 báru með sér, að þeir höfðu rift samningnum, og væri því ágreiningur þeirra einskorðaður við kröfur um endur-

greiðslu og skaðabætur vegna riftunar. Eins og málið horfði nú við, skorti efnislegan lagagrundvöll undir kröfu S um þinglýsingu á mótmælaskjalinu. Þegar af þessari ástæðu var krafa E tekin til greina 254

Hinn 26. ágúst 1981 gaf J út veðskuldabréf til B að fjárhæð 150.000,00 krónur tryggt með 13. veðrétti í fasteign J. Skjali þessu var þinglýst 27. s. m. og fært inn í fasteignabók, en því var aflýst 12. nóvember s. á., án þess að rétt-hafi bréfsins hefði áritað frumrit þess og heimilað aflýsingu. Þinglýsingardómari kvaddi J fyrir sig og skoraði á hann að sýna sér frumrit bréfsins, svo unnt væri að ganga úr skugga um það, að bréfinu hefði verið aflýst með lög-mætum hætti, en J færðist undan því. Hinn 23. september 1982 krafðist rétthafi veðskuldabréfsins að aflýsingin yrði leiðrétt og fyrri þinglýsing látin standa óbreytt. Felldi þinglýsingardómari hinn 26. október 1982 úr gildi aflýs-inguna frá 12. nóvember 1981. J kærði þessa ákvörðun þing-lýsingardómarans til Hæstaréttar, sem staðfesti úrlausn hans með vísan til 1. mgr. 27. gr. og 2. mgr. 39. gr. laga nr. 39/1978 403

B. Opinber mál.

1. Frávísun frá héraðsdómi.

E var ákærður fyrir líkamsárás á opinberan starfsmann. Í ákæru taldist brot þetta varða við 1. mgr. 106. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Héraðsdómari taldi, að frumrannsókn málsins, sem undanfari ákæru, sbr. 32. gr. laga nr. 74/1974 og 5. gr. laga nr. 107/1976, hefði verið ólokið, er ákæra var gefin út á hendur E. Af þessum sökum vísaði héraðsdómari ákæru frá dómi. Ríkissaksóknari kærði frávísunardóminn. Hæstiréttur taldi enga þá annmarka á ákæru, er verða mætti til þess, að héraðsdómari synjaði að birta hana og þingfesta málið, svo sem fyrir er mælt í 3. mgr. 115. gr. og 121. gr. laga nr. 74/1974, sbr. 19. gr. og 23. gr. laga nr. 107/1976. Frávísunardómurinn var því úr gildi felldur og lagt fyrir héraðsdómara að birta E ákærana og taka málið til dómsmeðferðar 1644

2. Bráðabirgðaökuleyfisvipting.

Með úrskurði sakadóms Reykjavíkur, uppkveðnum 15. júní 1983, var staðfest ákvörðun lögreglustjóra að svipta G öku-leyfi til bráðabirgða hinn 19. apríl 1983 fyrir að hafa ekið bifreið með 129 km/klst hraða „á mældum vegarkafila austur Miklubraut“ hinn 25. mars 1983. Hæstiréttur taldi, að rannsóknargögn fælu eigi í sér könnun á því, hversu traust sú aðferð væri, er lögreglumenn beittu til að mæla

ökuhraða G, bæði almennt og svo sem hér stóð á. Bráða-
birgðaaökuleyfissvipting G var því úr gildi felld 1467

3. Gæsluvarðhald.

- J var grunaður um fíkniefnamisferli. Var hann í sambandi við
rannsókn málsins úrskurðaður í gæsluvarðhald allt að 15
daga. Úrskurðurinn var kærður, en staðfestur í Hæsta-
rétti 8
- Hinn 17. desember 1982 var S dæmdur til að sæta fangelsi í
3½ ár auk 20.000,00 króna sektar, og eignarupptöku, allt
vegna fíkniefnabrota. Eigi tókst að birta S dóminn fyrr en
17. janúar 1983. Sama dag krafðist ríkissaksóknari þess,
að S yrði gert að „sæta gæsluvarðhaldi í allt að 6 mánuð-
um, eða þar til dómur Hæstaréttar gengur í málinu, verði
því áfrýjað, en ella til þess dags, að hann lýsi yfir því, að
hann uni dómi.“ Hinn 19. janúar var S úrskurðaður í saka-
dómi í ávana- og fíkniefnamálum til að sæta gæsluvarð-
haldi í allt að fjórum mánuðum. Hæstiréttur felldi hinn
kærða úrskurð úr gildi, þar eð rannsóknarnauðsynjar byðu
eigi, að S væri hnepptur í gæsluvarðhald 106
- Með úrskurði sakadóms í ávana- og fíkniefnum var JS, með
visan til 54. gr. laga nr. 74/1974, gert að sæta viðeigandi
læknisskoðun í því skyni að ganga úr skugga um, hvort
JS hefði fólgin fíkniefni innvortis. Úrskurðurinn var kærð-
ur til Hæstaréttar. Þar kom fram að JS var ekki réttur
varnaraðili, heldur tvíburabróðir hans OS, sem hafði þeg-
ar sjálfviljugur sætt hinni úrskurðuðu læknisskoðun. Hinn
kærði úrskurður var því staðfestur með ofangreindri leið-
réttingu á nafni varnaraðilja 168
- Sakadómur í ávana- og fíkniefnamálum úrskurðaði JS til að
sæta gæsluvarðhaldi í allt að 7 dögum vegna meints fíkní-
efnamisferlis. Úrskurðurinn var kærður til Hæstaréttar.
Þar kom í ljós að JS var eigi réttur varnaraðili heldur tví-
burabróðir hans OS. Var því varnaraðillinn OS látinn sæta
gæsluvarðhaldi 170
- K var grunaður um þjófnað og skjalafals. Hann var úrskurðað-
ur í allt 11 daga gæsluvarðhald vegna rannsóknar þess
máls. Var úrskurðurinn kærður, en staðfestur í Hæsta-
rétti 304
- B var grunaður um að versla með ávana- og fíkniefni. Hann
var úrskurðaður í allt að 14 daga gæsluvarðhald. Úrskurð-
urinn var kærður, en staðfestur í Hæstarétti 1031
- P var úrskurðaður til að sæta gæsluvarðhaldi í allt að 14 daga
vegna ætlaðs fíkniefnamisferlis. Var úrskurðurinn kærð-
ur, en staðfestur í Hæstarétti 1034
- L var grunaður um þjófnað og úrskurðaður í allt að 10 daga

- gæsluvarðhald. Úrskurðurinn var kærður, en staðfestur af Hæstarétti 1232
- Við komu hingað til lands, 8. júní 1983, var M handtekinn grunaður um fíkniefnamisferli. Við leit á M fannst hassmoli og tvær hasspípur, svo og hylki, er innihélt leifar af hvítu dufti, er gaf svörun sem kókaín. M var grunaður um að hafa fólgin fíkniefni innvortis og var úrskurðaður í allt að 7 daga gæsluvarðhald frá 10. júní 1983 að telja. M kærði úrskurðinn samdægurs til Hæstaréttar. Hinn 12. s. m., áður en skjöl kærumálsins höfðu verið send Hæstarétti, var M látinn laus úr gæsluvarðhaldi, M var því óþarft að halda kærumálinu áfram til að fá bundinn enda á gæsluvarðhaldsvist sína, og þar eð tilefni hafði verið til gæsluvarðhalds M var krafa hans um að úrskurðurinn yrði úr gildi felldur, ekki tekin til greina 1464
- L játaði á sig þjófnað og innbrot. L var síbrotamaður, grunaður um frekari innbrot. Að kröfu Rannsóknarlögreglu ríkisins og með vísan til 5. tl. 1. mgr. 67. gr. laga nr. 74/1974 var L gert að sæta allt að 10 daga gæsluvarðhaldi. L kærði úrskurðinn til Hæstaréttar, sem staðfesti hann 1572
- S var grunaður um auðgunarbrot í viðskiptum sínum við Þ. S var úrskurðaður í allt að 13 daga gæsluvarðhald, þar eð hann gæti torveldað rannsókn málsins, ef hann héldi óskertu frelsi. Var úrskurðurinn kærður, en staðfestur í Hæstarétti 1578
- Hinn 20. september 1983 var A dæmdur í 6 mánaða skilorðsbundið fangelsi. A játaði við yfirheyrslur hjá rannsóknarlögreglu ríkisins og fyrir dómi að hafa á tímabilinu 8. til 24. október 1983 framið mörg innbrot og þjófnaði. A taldist síbrotamaður og var því hætta á, að hann héldi áfram brotum, ef hann yrði látinn laus meðan málum hans var eigi lokið. A var því með vísan til 5. tl. 1. mgr. 67. gr. laga nr. 74/1974 úrskurðaður í gæsluvarðhald frá 25. október til 21. desember 1983. A kærði úrskurðinn til Hæstaréttar, er staðfesti hann með skírskotun til forsendna 1785
- K var grunaður um þátttöku í umfangsmiklum innflutningi á fíkniefnum hingað til lands. K var úrskurðaður í gæsluvarðhald í allt að 45 dögum. K kærði úrskurðinn, en Hæstiréttur staðfesti hann 1807
- K var úrskurðaður í allt að 45 daga gæsluvarðhald vegna gruns um aðild að stórfelldum innflutningi fíkniefna hingað til lands. K kærði úrskurðinn til Hæstaréttar, sem staðfesti hann með skírskotun til forsendna 1915
- K sat í gæsluvarðhaldi vegna gruns um aðild að umfangsmiklu fíkniefnabroti. Með úrskurði sakadóms, uppkveðnum 10. desember 1983, var gæsluvarðhaldsvist K framlengd

um 1 mánuð. K kærði úrskurðinn til Hæstaréttar, er staðfesti hann	2202
K sat í gæsluvarðhaldi vegna gruns um aðild að stórfelldum fíkniefnainnflutningi frá Hollandi. Með úrskurði sakadóms, uppkveðnum 21. desember 1983, var gæsluvarðhaldsvist K framlengd til 15. janúar 1984. K kærði úrskurðinn til Hæstaréttar, er staðfesti hann	2260
G var úrskurðaður í gæsluvarðhald í allt að 21 degi vegna gruns um sölu á fíkniefnum. Hann kærði úrskurðinn til Hæstaréttar, er staðfesti hann	2264

4. Hald á munum.

Ú gaf út og dreifði, dagana 27. til 30. maí 1983, tímaritunum „Spegillinn, 2. tbl. 43. árg., og hinn 3. júní 1983 „Samviska þjóðarinnar“, 1. tbl. 1. árg. Lögregla lagði hald á blöð þessi að ósk ríkissaksóknara. Alls var lagt hald á 4445 eintök af fyrrnefnda blaðinu, en 174 eintök af hinu síðarnefnda. Lagt var hald á blöðin án undangengins dómsúrskurðar. Hinn 16. júní 1983 krafðist lögmaður Ú þess, að Sakadómur Reykjavíkur felldi úr gildi þá ákvörðun lögreglunnar í Reykjavík að leggja hald á 2. tbl. „Spegilsins“, þar eð hún hefði ekki haft dómsúrskurð til aðgerðanna. Með úrskurði sakadóms, uppkveðnum 14. júlí 1983, var kröfu lögmans Ú hafnað, en haldlagning tímaritanna staðfest með skírskotun til 43. gr. laga nr. 74/1974. Ú kærði úrskurðinn til Hæstaréttar, er staðfesti niðurstöðu hans. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði um forsendur, að því leyti, að hann taldi að lögregluyfirvöldum bæri að leita úrskurðar dómara, áður en þau leggðu hald á útgefið rit eftir heimild í 43. gr. laga nr. 74/1974. Hann var hins vegar sam- mála niðurstöðu meirihluta dómara	1568
--	------

5. Sátt.

Hinn 16. mars 1983 gekkst H undir dómssátt í Sakadómi Reykjavíkur vegna ölvunar við akstur 21. febrúar s. á., en blóðsýni, er H var þá tekið, sýndi 0,80%. Í sakavottorði H, dags. 2. mars 1983, er lá frammi í sakadómi, þegar H undirgekkst sáttina, hafði þess ekki verið getið, að 25. ágúst 1980 hefði H gengist undir dómssátt fyrir ölvunarakstur. Hafði sú dómssátt, vegna mistaka, ekki verið færð á sakskrá fyrr en 30. júní 1983. Ríkissaksóknari kærði dómssáttina frá 16. mars 1983 og krafðist þess, að hún yrði felld úr gildi. Hæstiréttur felldi dómssáttina úr gildi	1576
--	------

6. Vitnaskylda.

Hinn 19. júlí 1981 varð árekstur milli íslenska skipsins B og	
---	--

dansks skips, C, við Nova-Scotia. Skipstjórinn á B var ákærður fyrir að hafa valdið árekstrinum með stórfelldum yfirsjónum og vanrækslu. Við yfirheyrslur fyrir Siglingadómi í máli skipstjórans, hinn 23. febrúar 1983, skoraðist stýrimaðurinn á B undan að bera vitni. Samkvæmt yfirlýsingu vararíkissaksóknara í téðu réttarhaldi, var stýrimaður þessi grunaður um að hafa gerst sekur um rangan framburð fyrir dómi, er hann gaf skýrslu í sjó- og verslunardómi 28. júlí 1981, en endanleg ákvörðun um saksókn á hendur honum út af árekstrinum hafi ekki verið tekin. Með úrskurði Siglingadóms, uppkveðnum 1. mars 1983, var stýrimanninum dæmt óskýlt að gefa vitnaskýrslu í málinu. Ríkissaksóknari skaut úrskurðinum til Hæstaréttar, sem staðfesti úrskurðinn. Í rökstuðningi Hæstaréttar segir, að stýrimaðurinn sé sakaður um refsivert atferli. Því sé honum óskýlt að svara spurningum um það sakarefni samkvæmt 2. mgr. 77. gr. laga nr. 74/1974. Hann verði því ekki kvaddur fyrir dóm sem vitni í máli ákærvaldsins gegn skipstjóranum, sem lýtur að sama sakarefni

558

Landabréf.

Landamerkjamáli.

Ó, eigandi og ábúandi Skarðs í Skarðshreppi, höfðaði mál fyrir landamerkjadómi gegn Sauðárkrókskaupstað og krafðist þess, aðallega, að landamerki milli jarðarinnar og kaupstaðarins yrðu ákveðin í samræmi við merkjalínur, er hann hafði látið draga milli tiltekinna punkta á uppdrætti. Sauðárkrókskaupstaður krafðist þess, aðallega, að Gönguskarðsá réði merkjum eftir tiltekinni línu milli ákveðinna punkta. Landamerkjaskrár Skarðs og Sauðár bar saman um það, að Gönguskarðsá réði merkjum á þrætusvæðinu. Var það lagt til grundvallar í málinu. Hins vegar var það upplýst, að Sauðárkrókskaupstaður hafði látið breyta farvegi árinna 1948 á sitt eindæmi og án samráðs við Ó. Eigi var fyllilega í ljós leitt, hversu umfangsmikil breyting þessi var, en hún náði frá ósnum, sem fluttur var sunnar, og eitt-hvað upp eftir árfarveginum. Vegna þess, að kaupstaðurinn hafði staðið fyrir þessum breytingum án samráðs við Ó var kaupstaðurinn látinn bera halla af vafa, er lék á í þessu efni. Var því lagt til grundvallar, að farvegi Gönguskarðsár hefði verið breytt (færður til suðurs) frá tilteknunum steini til sjávar, og landamerkjalínan ákveðin í samræmi við það, enda hafði kaupstaðurinn ekki unnið eignarhefð á þessu landi. Skarðshreppur hafði gerst meðalgönguaðili í málinu og tekið undir kröfur Ó, en krafist þess til

vara, ef kröfur Ó yrðu ekki teknar til greina, að kröfulína hans yrði samt mörk milli Skarðshrepps og Sauðárkrókskaupstaðar. Hæstiréttur vísaði varakröfu Skarðshrepps frá landamerkjadómnum, þar sem hér væri stjórnsýslumörk milli sveitarfélaga um að ræða, en slíkan ágreining bæri ekki sjálfstætt undir landamerkjadóm

770

Landhelgisbrot.

Landskipti.

Lausafjárkaup.

G pantaði fyrri hluta árs 1978 tiskuvörur frá erlenda fyrirtækinu M í gegnum umboðsmann þess B. G kvað B hafa lofað sér einkasölurétti á varningi frá M. G varð síðar var við, að sams konar vörur frá M voru til sölu í öðrum verslunum hér á landi. G kvartaði undan þessu við M með skeyti 19. maí 1978 og kvaðst af þessum sökum ekki vilja veita vörum frá M móttöku. G ítrekaði kvörtun sína með skeyti 10. ágúst s. á. og enn með bréfi 28. s. m. Hinn 31. s. m. ritaði M innheimtubréf til G og höfðaði síðar mál á hendur G til greiðslu á varningnum. Gegn andmælum af hálfu M og umboðsmannsins B taldist G ekki hafa sannað, að honum hefði verið veitt áðurgreint einkasöluleyfi. Þá var heldur ekki talin sönnuð viðskiptavenja í þessu efni, er G gæti reist slíkan rétt á. G var því dæmdur til að greiða M fyrir vöruna, og staðfest var fjárnám, er gert hafði verið í fasteign G til tryggingar dæmdum fjárhæðum. Tvö sératkvæði komu fram í Hæstarétti varðandi vexti af tildæmdri fjárhæð, sem var í þýskum mörkum

643

J reisti sér einbýlishús á einni hæð á árunum 1961-62. Steypu í húsið keypti hann hjá Steypustöðinni S og fékk hana afhenta á byggingarstað sumurin 1961 og 1962. Húsið var múrhúðað að utan og málað veturinn og vorið 1963. J máladei húsið aftur að utan 1968 og næst þar á eftir 1973. Er J ætlaði að mála húsið sumarið 1976, hafði hann fundið lausa fleti í múrhúðuninni. J fékk nú múrarameistara til að lagfæra múrhúðunina áður en hann málaði. Þegar byrjað var á viðgerðinni komu í ljós stórfelldir gallar í steypu í útveggjum. Umfangsmiklar rannsóknir fóru síðan fram á steypukjörnum úr veggjum hússins m. a. á vegum Rannsóknarstofnunar byggingariðnaðarins. Í niðurstöðum þeirrar stofnunar, dags. 29. júní 1976, segir m. a., að styrkleiki steypunnar sé svo lítill sökum lélegrar sementefju, að vafasamt sé að brjóta eldri þússninguna af húsinu og þússa á ný, því að miklar líkur væru á því, að slík viðgerð yrði ekki varanleg. J kvartaði þegar við S út af göllunum, sem mun

hafa boðist til að láta J fá nýja steypu í stað hinnar ónýtu og að lána J loftpressu til að brjóta niður veggina. En þrátt fyrir samningaumleitanir náðist ekki samkomulag milli J og S. Rannsóknnum á steypukjörnum úr húsi J var haldið áfram hjá bandarískri rannsóknarstofnun. Voru J sendar niðurstöður þeirrar rannsóknar með bréfi, dags. 27. apríl 1978. Þar segir m. a. svo: „Höfuðástæða skemmdanna virðist stafa af áhrifum margendurtekens frosts og þýðu á steypu, sem hefur hátt vatns- og sementshlutfall og er ekki loftblönduð.“ Að beiðni J voru dómkvaddir tveir sérfræðingar til að meta tjón hans. Mat þeirra er dags. 20. nóvember 1978. Frekari steypugallar komu í ljós og bað J Rannsóknarstofnun byggingariðnaðarins um rannsókn á þeim. Hún lá fyrir 12. nóvember 1979. J beiddist nú framhaldsmats hjá hinum dómkvöddu mönnum. Það lá fyrir 19. apríl 1980. Heildarniðurstöður matsmanna á tjóni J námu gkr. 9.925.000. J höfðaði skaðabótamál á hendur S með stefnu, birtri 25. júní 1979 og framhaldssök 14. október 1980. Talið var, að skemmdir á útveggjum í húsi J hafi mátt rekja til þess, að steinsteypunni, er S seldi J, hafi verið áfátt að gæðum, er hún var lögð í steypumótin. Rétt þótti að miða við það, að J hefði ekki orðið var við, að steinsteypunni var áfátt, fyrr en skemmdir komu í ljós í útveggjum hússins síðari hluta júnímánaðar 1976. Þá hafi hins vegar fyrir löngu verið fallinn niður réttur J til skaðabóta úr hendi S, þar sem nær fjórtán ár voru þá liðin frá því að J veitti steypunni viðtöku, og því úti sá ársfrestur, sem 54. gr. laga um lausafjárkaup nr. 39/1922 setji kaupanda til að bera fyrir sig, að söluhlut hafi verið ábótavant, en téð fyrningarákvæði var talið taka til hinnar seldu steinsteypu, og S hefði ekki, með framkomu sinni, firrt sig rétti til að bera það fyrir sig. S var því sýknaður. Einn hæstaréttardómari skilaði séráttkvæði og taldi eins árs fyrningarfrestinn skv. 54. gr. laga nr. 39/1922 ekki eiga við um sölu á steinsteypu, heldur 10 ára fyrningarfrestinn skv. 4. gr. 2. mgr. laga nr. 14/1905. Allt að einu sýknaði þessi dómari S, þar eð liðin voru meira en 10 ár frá því að steypan var afhent, þar til J kvartaði

1469

Hinn 25. október 1977 pantaði forsvarsmaður V ýmis konar vetrar- og sumarfatnað hjá franska fyrirtækinu E. Vörurnar voru sendar í 5 pökkum í flugfragt og komu hingað til lands í byrjun febrúar 1978. Einn reikningur var yfir vörusendingu þessa, dags. 30. janúar 1978, að fjárhæð franskir frankar 31.114,00. V þurfti að leysa vöruna út í einu lagi, en var það fjárhagslega um megn. V kvaðst því hafa haft símasamband við E og beðið um að sendingunni yrði skipt.

Gegn andmælum E taldist þessi staðhæfing ósönnuð. V kvaðst og hafa leitað eftir því við tollyfirvöld hér á landi, að fá að leysa út vöruna í hlutum, en það reyndist ekki unnt. Hinn 12. mars 1979 ritaði V bréf til E og kvaðst ekki geta tekið við sendingunni, en bauðst til að greiða sendingar- og endursendingarkostnað vörunnar. Í bréfi E, dags. 6. apríl 1979, var þessu hafnað, enda væri varan nú óseljanleg eftir hinn langa tíma, sem liðinn var frá því V pantaði hana. Þar sem hér var um verslunarkaup að ræða, taldist V hafa kvartað allt of seint og var í héraði dæmdur til að greiða E vörusendinguna auk 16% ársvaxta frá 1. febrúar 1978 til greiðsludags. V áfrýjaði dóminum, sem var staðfestur að öðru leyti en því, að vextir eftir 1. janúar 1981 voru lækkaðir nokkuð til samræmis við vaxtaákvæðanir Seðlabanka Íslands

1599

Með kaupsamningi, dags. 29. ágúst 1977, keyptu þeir J og R vélbát af þeim B og S. Kaupverð bátsins með fylgifé var gkr. 4.500.000. Báturinn var afhentur 30. ágúst s. á. í því ástandi, eins og sagði í kaupsamningi, „sem hann nú er í, með skoðunar- og haffærisskírteini, sem kaupendur hafa kynnt sér ásamt ástandi bátsins.“ Afsal var gefið út 31. ágúst 1977. J og R gerðu síðan út bátinn þar til í október s. á., að þeir réðu honum til hlunns. Í mars 1978 byrjuðu J og R að gera bátinn kláran á handfæri. Rifu þeir úr honum plittin, sem voru föst, og kom þá í ljós brotið borð og ýmsar aðrar skemmdir. Tveir skipaskoðunarmenn skoðuðu bátinn og í vottorði þeirra, dags. 29. mars 1978, eru taldir upp í 6 liðum ýmsir gallar og klykkt út með því, að báturinn sé ekki viðgerðarhæfur. Er þetta lá fyrir kvörtuðu þeir J og R við seljendur bátsins og kröfðust riftunar. Því var neitað. J og R höfðuðu þá mál á hendur B og S til riftunar og endurgreiðslu á kaupverðinu. J og R seldu aðalvél og dýptarmæli bátsins undir rekstri málsins fyrir héraðsdómi, en áður höfðu þeir selt björgunarbát og 5 rafknúðar færa-vindur með tilheyrandi rafgeymum. Var samkomulag með aðiljum að leggja til grundvallar, að verðmæti muna þessara hefði verið gkr. 1.950.000. Fyrir Hæstarétti var það viðurkennt af hálfu B og S, að fyrir hendi hefðu verið skilyrði til riftunar. Var málsvörn þeirra fyrir Hæstarétti eingöngu byggð á því, að með því að selja aðalvél bátsins og greindan fylgibúnað án þess að gera þeim áður viðvart, hafi þeir J og R brotið í bága við fyrirmæli 55. gr., sbr. 34. gr. laga nr. 39/1922 um lausafjárkaup og með því glatað rétti til riftunar. Eigi var fallist á þessa málsástæðu, þar eð aðiljar hefðu komið sér saman um verðmæti hinna seldu muna og það verið dregið frá endurgreiðslukröfu J og R. Var því

fullnægt hagsmunum B og S, er nutu verndar tilvitnaðra lagagreina. Riftunarkrafa J og R var því tekin til greina. Hins vegar voru B og S sýknaðir af kröfu þeirra um skaðabætur fyrir tapaðar vinnutekjur í einn mánuð og kaup á efni til að standsetja bátinn í mars 1978, þar eð tjón J og R af þeim sökum taldist ósannað 1683

Hinn 4. júní 1979 pantaði T fatnað hjá enska fyrirtækinu C. Eigi undirritaði T pöntunarseðil. Vörurnar voru afgreiddar til T í þrennu lagi og afhentar til flutnings 1. ágúst, 30. ágúst og 19. september 1979. T leysti út fyrstu vörusendinguna, en neitaði að taka við tveim síðari sendingunum, þar sem hún hefði aldrei pantað þá vöru. C stefndi því T til greiðslu sendinganna. Talið var, að eins og hér hagaði til, hefði T hlotið að vera ljóst, að einnig síðari sendingarnar tvær hafi af hendi C verið ætlaðar til efnda á vörupöntuninni frá 4. júní 1979. Hafi T því borið að tilkynna C án tafar, ef T vildi synja vörunum viðtöku vegna þess, að þær væru umfram pöntunina eða í ósamræmi við hana að gæðum. Ósannað var, að T hefði sent slíka tilkynningu í tæka tíð. Var T því dæmd til greiðslu vörunnar auk vaxta frá afhendingardegi, sbr. sbr. 1. mgr. 38. gr. laga um lausafjárkaup nr. 39/1922 2194

Með afsali, dags. 27. desember 1978, seldu þeir F og S vélbátinn Rósu HU 294 í hendur þeim G, B, H og P. Báturinn var smíðaður árið 1977. Kaupverð bátsins var gkr. 95.000.000. Í afsalinu var m. a. tekið fram, að báturinn skyldi fullnægja öllum þeim kröfum, er Siglingamálastofnun ríkisins geri til báts og búnaðar, kaupendum að kostnaðarlausu. Báturinn var afhentur kaupendum 15. október 1978, en áður (12. s. m.) hafði farið fram skoðun á bol hans á vegum Skipaefirtirlits ríkisins á Siglufirði og heimiluð útgáfa haffærnissskírteinis, er gilda átti í eitt ár. Um veturinn munu kaupendur hafa stundað netaveiðar á bátnum. Hinn 9. júní 1979 var báturinn skoðaður af skipaskoðunarmönnum og kom þá í ljós, að tveir tilteknir plankar voru rifnir og þverbrotnir. Sumarið 1979 gerðu kaupendur bátinn út á trollveiðar og urðu þeir þá varir við, að loftræstibúnaður í vélarrúmi var gallaður. Þeir kvörtuðu um gallana samsumars við seljendur. Kaupendur fengu dómkvadda matsmenn og síðan yfirmatsmenn til þess að meta viðgerðarkostnað á göllum þessum. Samkvæmt yfirmatsgerð, dags. 19. janúar 1981, nam viðgerðarkostnaðurinn samtals gkr. 5.842.064, þar af slippkostnaður gkr. 486.800. Kaupendur höfðuðu mál á hendur seljendum til greiðslu matsfjárhæðarinnar. Talið var, að hér hafi verið um leynda galla að ræða, er báturinn hafi verið haldinn,

þegar kaupin voru gerð. Seljendur báru því fébótaábyrgð á göllum þessum, enda hafði verið kvartað yfir þeim í tæka tíð. Voru seljendur dæmdir til að greiða 56.000,00 nýkrónur í skaðabætur, þar eð sanngjarnt þótti að lækka nokkuð liðinn um slippkostnað 2211

Leiðrétting.

Í úrskurðarorði fógataréttar hafði ekki verið getið ákvæðis um málskostnað og aðfararhæfi. Fógeti kvaddi lögmenn málsaðilja fyrir sig og leiðrétti þetta með skírskotun til 195. gr. 2. mgr. laga nr. 85/1936. Annar málsaðilja kærði þessa ákvörðun fógeta til Hæstaréttar og krafðist þess, að hún yrði felld úr gildi. Málinu var vísað sjálfkrafa frá Hæstarétti, þar eð lagaheimild skorti til að kæra þessa athöfn fógeta 1913

Leigupeningur.

Með samningi, dags 29. júní 1973, tók J jörðina Skeggjastaði í Fremri-Torfustaðahreppi, eign S, á leigu til fimm ára frá fardögum 1973 að telja. Er J tók við jörðinni fékk hann m. a. afhentar 16 ær, sem voru í eign H, dóttur S. Er J fór af jörðinni stóð hann H ekki skil á umræddum ám. Höfðaði H þá mál á hendur J til greiðslu andvirðis þeirra. J var ekki talið rétt að ganga út frá því, að hann fengi afnot áнна endurgjaldslaust, þótt ekki hafi verið samið um leigu eftir þær. Ósannað var, að ærnar hefðu ekki verið leigufærar. Var J dæmdur til að greiða H leigu, sem reiknuð var sem innlánsvextir af verðmæti 16 áa miðað við skattmat og vexti hverju sinni 861

Með samningi, dags. 29. júní 1973, tók J jörðina Skeggjastaði í Fremri-Torfustaðahreppi, eign S, á leigu til fimm ára að undanskildu vatnasvæði. Í leigu átti J að greiða 27 kinda fóður fyrsta árið, 35 kinda fóður næsta árið og svo 40 kinda fóður hin árin þrjú. Þá leigði S J 20 ær og átti J að greiða leiguna með umsjón með hrossum S í Giljalandi, sem er eyðibýli fyrir framan Skeggjastaði, en S átti að leggja til fóður. Deilur urðu með aðiljum út af ábúðinni, og uppgjör umsamins eftirgjalds dróst á langinn og kenndi hvor öðrum um. Gert var ráð fyrir því, að ábúð J lyki í fardögum 1978. Hinn 6. maí 1978 gerðu aðiljar með sér samkomulag að Barkarstöðum um fjölda þess fjár, er J skyldi greiða S í leigu eftir jörðina, skv. leigusamningi þeirra frá 29. júní 1973. Hinn 29. október 1978 sömdu aðiljar um það, að J fengi að sitja jörðina til 1. júní 1979. Er J fór af jörðinni taldi S hann ekki hafa staðið sér skil á því fé, er honum bæri skv. Barkarstaðasamkomulaginu, en J taldi hið gagn-

stæða. Fékk J dómkvadda matsmenn til þess að meta hæfilegt eftirgjald eftir jörðina. Matsgerðin er dagsett 3. september 1980. Samkvæmt henni taldist eðlilegt eftirgjald eftir jörðina Skeggjastaði án laxveiðihlunninda hafa verið fyrir árin 1972—1979 12 lambsverð hvert ár. J var allt að einu talinn bundinn af leigusamningnum og Barkarstaðasamkomulaginu og gert að greiða S andvirði þess fjár, er honum tókst ekki að sanna, að hann væri búinn að afhenda S. Þá var J og gert að greiða S álag, skv. yfirúttektargerð, vegna viðskilnaðar hans á jörðinni 851

Leigur.

Með samningi, dags. 29. júní 1973, tók J jörðina Skeggjastaði í Fremri-Torfustaðahreppi, eign S, á leigu til fimm ára að undanskildu vatnasvæði. Í leigu átti J að greiða 27 kinda fóður fyrsta árið, 35 kinda fóður næsta árið og svo 40 kinda fóður hin árin þrjú. Þá leigði S J 20 ær og átti J að greiða leiguna með umsjón með hrossum S í Giljalandi, sem er eyðibýli fyrir framan Skeggjastaði, en S átti að leggja til fóður. Deilur urðu með aðiljum út af ábúðinni, og uppgjör umsamins eftirgjalds dróst á langinn og kenndi hvor öðrum um. Gert var ráð fyrir því, að ábúð J lyki í fardögum 1978. Hinn 6. maí 1978 gerðu aðiljar með sér samkomulag að Barkarstöðum um fjölda þess fjár, er J skyldi greiða S í leigu eftir jörðina, skv. leigusamningi þeirra frá 29. júní 1973. Hinn 29. október 1978 sömdu aðiljar um það, að J fengi að sitja jörðina til 1. júní 1979. Er J fór af jörðinni taldi S hann ekki hafa staðið sér skil á því fé, er honum bæri skv. Barkarstaðasamkomulaginu, en J taldi hið gagnstæða. Fékk J dómkvadda matsmenn til þess að meta hæfilegt eftirgjald eftir jörðina. Matsgerðin er dagsett 3. september 1980. Samkvæmt henni taldist eðlilegt eftirgjald eftir jörðina Skeggjastaði án laxveiðihlunninda hafa verið fyrir árin 1972—1979 12 lambsverð hvert ár. J var allt að einu talinn bundinn af leigusamningnum og Barkarstaðasamkomulaginu og gert að greiða S andvirði þess fjár, er honum tókst ekki að sanna, að hann væri búinn að afhenda S. Þá var J og gert að greiða S álag, skv. yfirúttektargerð, vegna viðskilnaðar hans á jörðinni 851

Með samningi, dags. 29. júní 1973, tók J jörðina Skeggjastaði í Fremri-Torfustaðahreppi, eign S, á leigu til fimm ára frá fardögum 1973 að telja. Er J tók við jörðinni fékk hann m. a. afhentar 16 ær, sem voru í eign H, dóttur S. Er J fór af jörðinni stóð hann H ekki skil á umræddum ám. Höfðaði H þá mál á hendur J til greiðslu andvirðis þeirra. J var ekki talið rétt að ganga út frá því, að hann fengi afnot

ánna endurgjaldslaust, þótt ekki hafi verið samið um leigu eftir þær. Ósannað var, að ærnar hefðu ekki verið leigufærar. Var J dæmdur til að greiða H leigu, sem reiknuð var sem innlánsvextir af verðmæti 16 áa miðað við skattmat og vexti hverju sinni

861

Leikstjórn.

S samdi látbragðsleik, er nefndur var „Hálsfestin“. Árið 1952 gerði Ó kvikmynd byggða á látbragðsleiknum og hlaut hún nafnið „Ágirnd“. S lék í kvikmyndinni og var auk þess leikstjóri hennar. Engir skriflegir samningar voru gerðir milli S og Ó um þóknun til S fyrir framlag hennar til kvikmyndarinnar. Myndin var frumsýnd í Reykjavík 5. desember 1952, en fékk lélega dóma og dræma aðsókn og féllu þá sýningar á henni niður. S krafði Ó um þóknun fyrir framlag hennar til myndarinnar, en Ó neitaði greiðslu, þar sem hann taldi að greiðslur hefðu verið háðar því skilyrði að gróði hefði orðið á myndinni, en því hafi farið víðs fjarri. Árið 1954 höfðaði S mál á hendur Ó og krafði hann um greiðslu á gkr. 3.000 fyrir leik og leikstjórn í myndinni. Dómur var uppkveðinn 6. nóvember 1956 og var krafa S tekin til greina. Ó seldi Ríkisútvarpinu löngu síðar sýningararrétt að kvikmyndinni fyrir gkr. 250.000. Hinn 20. febrúar 1979 sýndi Sjónvarpið kvikmyndina án samninga við S. S taldi að sér bæri höfundarréttarþóknun úr hendi Ríkisútvarpsins vegna flutnings myndarinnar án síns samþykkis og höfðaði mál á hendur því. S sundurliðaði kröfur sínar þannig:

- a) Fyrir leikstjórn gkr. 372.080
- b) Fyrir höfundarrétt að hinu aðlagða verki
og hlutdeild í kvikmyndahandriti gkr. 171.433
- c) Fyrir leik gkr. 100.000

gkr. 643.513

Í héraði var einungis krafa S fyrir leikstjórn tekin til greina, þar eð S taldist vera búin að fá greitt fyrir leik sinn í myndinni með dóminum frá 6. nóvember 1956, og ósannað væri, að S væri meðhöfundur að kvikmyndahandritinu. Ríkisútvarpið áfrýjaði dóminum, en S gagnáfrýjaði ekki. Í dómi Hæstaréttar segir m. a., að S hafi verið kynnt sem leikstjóri myndarinnar í dagskrá sjónvarpsins 20. febrúar 1979. Þetta framlag S við gerð kvikmyndarinnar njóti verndar skv. 2. mgr. 41. gr. höfundarlaga nr. 73/1972, sbr. 63. gr. laganna. Ósannað sé, að S hafi framselt þennan rétt sinn. Ríkisútvarpinu hafi því verið óheimilt að sýna

kvikmyndina án þess að afla sér samþykkis S. Átti S því rétt á greiðslu úr hendi R fyrir leikstjórn og var fjárhæð héraðsdóms staðfest. S hafði gjafsókn og gjafvörn í héraði og fyrir Hæstarétti 1974

Lífeyrir.

Lífeyrissjóðir.

B var félagi í Lífeyrissjóði verkfræðingafélags Íslands. Hinn 31. júlí 1978 sagði B sig úr sjóðnum. Skuldaði hann þá iðgjöld til sjóðsins fyrir tímabilið 1. janúar 1974 til 31. júlí 1978, samtals 864.803.00 krónur og var það viðurkennt af B. Hins vegar var ágreiningur um það milli B og lífeyrissjóðsins, hvernig reikna bæri vexti af skuldinni. Krafðist lífeyrissjóðurinn tiltekinna mánaðarvaxta af höfuðstól iðgjaldsskuldarinnar á tímabilinu 1. janúar 1974 til 31. júlí 1978, er námu samtals 468.376,00 krónum, og síðan hærri mánaðarvaxta til greiðsludags. B taldi, að sér bæri ekki skylda til að greiða mánaðarlega dráttarvexti, heldur tiltekna ársvexti, er voru mun lægri. Héraðsdómari tók vaxtakröfur lífeyrissjóðsins til greina og byggði það á aðalfundarsamþykkt sjóðsins frá 29. maí 1969, er B væri bundinn af. Meirihluti Hæstaréttar taldi lífeyrissjóðnum eigi heimilt að reikna dráttarvexti, eins og hann hefði gert, fyrr en frá og með 17. júní 1980, er lög nr. 55/1980 um starfskjör launafólks og skyldutryggingu lífeyrisréttinda tóku gildi. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði um vexti og vildu staðfesta niðurstöðu héraðsdómara 306

Líkamsárás.

Hinn 5. nóvember 1978, er R var staddur á dansleik, sló hann K margsinnis hnefahögg í andlitið, fyrst inni í samkomuhúsinu, en síðar utan þess með þeim afleiðingum, að K hlaut brot á neðri kjálka báðum megin, sem lagfæra þurfti með aðgerð, þar sem brotin voru sett saman í réttar skorður og kjálkar að því búnu víraðir saman. Upplýst var, að R hafði orðið fyrir nokkurri áreitni af hálfu K á dansleiknum, en það réttlætti engan veginn hina hörðu og ítrekuðu árás R. Brot R varðaði við 218. gr. alm. hgl. og var hann dæmdur í tveggja mánaða fangelsi. Bótakröfu K var vísað frá héraðsdómi, þar eð hún hafði ekki verið borin undir R, svo sem boðið er í 145. gr. laga nr. 74/1974 466

H var sannur að sök um hrottafengna og stórfellda líkamsárás og misþyrmingu á stúlkunni A, sem þá var aðeins 15 ára. Árásin hafði afdrifaríkar og sumpart varanlegar afleiðingar á heilsu stúlkunnar. Varhugavert þótti að telja sannað,

að það hafi verið ásetningur H að bana stúlkunni. H var því sýknaður af ákæru fyrir brot á 211. gr., sbr. 20. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Hann var hins vegar sakfelldur fyrir brot gegn 218. gr. 2. mgr. alm. hgl., sbr. lög nr. 20/1981, 11. gr., svo og fyrir brot gegn 220. gr. 1. mgr. alm. hgl., þar eð hann skildi stúlkuna eftir á afviknum stað á vetrarkvöldi, klæðlitla, mjög særða og rænulausa. Þá taldist og sannað, að H hefði gert tilraun til að nauðga stúlkunni og var honum því refsað fyrir brot á 194. gr., sbr. 20. gr. alm. hgl. Þá var og sannað, að H hafði gerst sekur um brot á 244. gr. alm. hgl. vegna innbrots og þjófnaðar á hljómf lutningstækjum, útvarpi og peningakassa. Við ákvörðun refsingar var litið til þess, að H hafði gerst sekur um stórfellda og stórháskalega líkamsárás, þar sem hann beitti hættulegu verkfæri gegn viðkvæmum líkamshlutum og greiddi stúlkunni auk þess höfuðhögg með grjóti. Við refsí- ákvörðun var tekið tillit til sakaferils H, sem var bæði langur og ljótur. H var dæmdur í 10 ára fangelsi, en gæsluvarðhaldsvist hans kom refsingu til frádráttar 1608

Líkamsmeiðingar.

M kom inn á afgreiðslu bifreiðastöðvarinnar S aðfaranótt 7. janúar 1978 og falaðist eftir leigubifreið. M var að koma úr veislu og var undir áhrifum áfengis. Enga bifreið var þá að fá á stöðinni og tjáði H stöðvarafgreiðslumaður M það. En M sótti það fast að fá bíl og bað H að kalla upp lausa bíla í talstöð. Til orðahnippinga kom á milli M og H, sem lauk með því að H réðist á M og lét hann út úr afgreiðslunni og á planinu fyrir utan stöðina rak H tvö hnefahögg með hægri hendi á vinstri vanga M, sem féll við það til jarðar, og lá á planinu, er lögreglan kom á vettvang. M var fluttur á sjúkrahús og við rannsókn þar kom í ljós að hann hafði hlotið brot á vinstri efri kjálka og vinstra kinnbeini og var talsverð skekkja á brotstöðunum. Einnig var neðri kjálkinn brotinn vinstra megin, nokkru neðan við kjálkaliðinn. Ennfremur hafði M hlotið nefbrot og glóðarauga á bæði augun. Gera þurfti skurðaðgerð á M til að koma brotunum í réttar skorður. M var metin 10% varanleg örorka vegna áverkanna og afleiðinga þeirra. Dæmt var, að H bæri óskoraða skaðabótaábyrgð á tjóni M, bæði fjártjóni og miska. Tryggingafræðingur reiknaði út tjón M vegna tímabundinnar og varanlegrar örorku. M voru ekki dæmdar bætur vegna tímabundinnar örorku, þar eð M hafði haldið fullum launum þennan tíma. M hækkaði kröfur sínar fyrir Hæstarétti í samræmi við nýjan útreikning tryggingafræðings. Ekki þótti efni til að leyfa þá hækka-

un skv. 45. gr. laga nr. 75/1973. M voru dæmdar 70.000,00 krónur í bæt看 vegna varanlegrar örorku og 6.000,00 í miskabætur. Þá var H og dæmdur til að bæta M gleraugu og viðgerð á tönnum. Til frádráttar kröfu M kom inn-greiðsla á tjónið umreiknuð miðað við verðlagsbreytingar. Staðfest var löghald, er gert var í íbúð H til tryggingar tildæmdum kröfum. Einn hæstaréttardómari skilaði sér-atkvæði og vildi ómerkja hinn áfrýjaða dóm og vísa mál-inu frá héraðsdómi vegna vanreifunar 1399

K var ákærður fyrir það að hafa, af ásettu ráði, á veitinga-húsi einu rekið höfuðið framan í mann með þeim afleið-ingum að framtönn í efri gómi losnaði og kvarnaðist úr annarri. Þetta taldist varða við 217. gr. alm. hgl. K var dæmdur í 45 daga varðhald skilorðsbundið í tvö ár. K hafði áður hlotið skilorðsbundinn refsíðóm fyrir brot á 217. gr. alm. hgl., þá 17 ára að aldri. Var honum nú dæmd refsing í einu lagi fyrir bæði brotin og höfð hliðsjón af 60. gr. og 77. gr. alm. hgl. við ákvörðun refsingar 124

Líkamsskoðun.

Með úrskurði sakadóms í ávana- og fíkniefnum var JS, með vísan til 54. gr. laga nr. 74/1974, gert að sæta viðeigandi læknisskoðun í því skyni að ganga úr skugga um, hvort JS hefði fólgin fíkniefni innvortis. Úrskurðurinn var kærður til Hæstaréttar. Þar kom fram, að JS var ekki réttur varnaraðili, heldur tvíburabróðir hans OS, sem hafði þegar sjálfviljugur sætt hinni úrskurðuðu læknisskoðun. Hinn kærði úrskurður var því staðfestur með ofangreindri leið-réttingu á nafni varnaraðilja 168

Lóðarleiga.

Með dremur óuppsegjanlegum erfðafestusamningum frá árun-um 1910, 1911, og 1924, sbr. breytingarsamning frá árinu 1939, fékk firmað G svonefnda Tangalóð í Vestmannaeyj-um að erfðafestu. Samkvæmt erfðafestusamningunum var landið afhent til verslunar, fiskverkunar, útvegs eða ann-ars iðnrekstrar og skyldi verslun rekin þar að jafnaði. Eig-andi lands þessa var ríkissjóður. Með lögum nr. 22/1960 var ríkisstjórninni heimilað að selja Vestmannaeyjakaupstað allt land í Vestmannaeyjum í eigu ríkisins. Í samræmi við þessa lagaheimild afsalaði ríkið landi sínu í Vestmannaeyj-um í hendur kaupstaðarins með afsalsgerningi, dags. 23. ágúst 1960. Hinn 26. september 1969 beiddist Vestmanna-eyjakaupstaður þess, að bæjarfógetinn þar dómkveddi tvo menn til þess að meta, hvað væri hæfilegt afgjald á ári af framangreindri lóð firmans G (Tangalóðin). Í mats-

beiðni kom það m. a. fram, að leigugjaldið fyrir lóðina hefði um margra áratuga skeið verið óbreytt 175,00 krónur á ári (þ. e. gkr.). Matsmenn skiluðu matsgerð 22. nóvember 1969. Í henni taldist stærð lóðarinnar 5976,2 m² og hæfileg ársleiga 10,00 kr. (þ. e. gkr.) fyrir hvern fermetra lóðarinnar. Firmað G taldi sér ekki skylt að þola hækkun á leigugjaldinu og neitaði að greiða. Vestmannaeyjakaupstaður höfðaði þá mál á hendur G til heimtu leigunnar skv. mati hinna dómkvöddu manna. Kaupstaðnum var, skv. meginreglu 2. mgr. 2. gr. laga nr. 75/1917, talið sem eiganda heimilt að krefjast mats á leigugjaldi eftir lóðina, en leigusamningar hafi átt að gilda um óákveðinn tíma og verið óuppsegjanlegir. Lög nr. 22/1960 og ákvæði afsals til Vestmannaeyjakaupstaðar á grundvelli þeirra laga þóttu eigi verða skýrð svo, að með þeim hafi þessi réttur lóðareiganda verið skertur. Var því viðurkenndur réttur kaupstaðarins til að hækka leigugjaldið frá og með 1971, svo sem krafist hafði verið

1179

Með samningi, dags. 17. janúar 1967, seldi Hafnarsjóður Reykjavíkur Tollstjóranum í Reykjavík á leigu lóð norðan Tryggvagötu, milli Naustanna og Pósthússtrætis, 4846 m² að stærð. Í 3. gr. lóðarleigusamningsins sagði að hafnarstjórn ákvæði ársleigu lóðarinnar til fimm ára í senn, þó í fyrsta skipti fyrir tímabilið 1. janúar 1967 til 31. desember 1969. Fyrir það tímabil var leigan ákveðin 75,00 krónur pr. m². Leigan var síðan ákveðin 80,00 kr. pr. m² fyrir tímabilið 1. janúar 1970 til 31. desember 1974. Hinn 18. nóvember 1974 ákvað hafnarstjórn að innheimta leigu af lóðum hafnarinnar miðað við 4% af fasteignamati þeirra. Ákvörðun þessi var tilkynnt tollstjóra með bréfi, dags. 21. mars 1975. Tollstjóri greiddi síðan leigu miðað við 4% af fasteignamati lóðarinnar árin 1975 og 1976, en 1,12% af nýju fasteignamati fyrir árin 1977 og 1978. Með reikningi, dags. 2. janúar 1979, krafði hafnarsjóður tollstjóra um lóðarleigu miðaða við 2% af fasteignamati. Í bréfi, dags. 23. janúar 1979, vakti tollstjóri athygli hafnarstjórnar á því, að skv. lóðarleigusamningnum væri leigan ekki laus til ákvörðunar fyrr en í lok ársins 1979. Neitaði tollstjóri að greiða leigu eftir lóðina fyrir árið 1979 þannig ákvarðaða. Hinn 4. febrúar 1980 óskaði hafnarsjóður eftir því, að gert yrði lögtak í tollstöðvarbyggingunni til tryggingar greiðslu lóðarleigunnar. Tollstjóri mótmælti framgangi gerðarinnar og með úrskurði, uppkveðnum í fógetarétti Reykjavíkur 10. júní 1980, var synjað lögtaks. Hafnarsjóður höfðaði þá einkamál á hendur tollstjóra og krafðist lóðarleigu aðallega miðaða við 2% af fasteignamati, en til vara miðaða

við 1,12%. Tollstjóri höfðaði gagnsök til endurgreiðslu á ofgreiddri lóðarleigu árin 1976, 1977 og 1978. Talið var, að með því að greiða fyrirvaralaust og án athugasemda reikninga fyrir lóðarleiguna árin 1975—1978 hafi tollstjóri fallist á þann skilning hafnarstjórnar á lóðarleigusamningnum, að miða mætti leiguna við fasteignamat. Gat tollstjóri ekki borið það fyrir sig, að hann hafi ekki vitað, hvernig lóðarleigan var ákvörðuð, þar sem reikningarnir báru það með sér. Hins vegar var hafnarsjóði talið óheimilt, vegna ákvæða lóðarleigusamningsins, að hækka prósentu lóðarleigunnar miðað við fasteignamat innan hvers fimm ára tímabils, og var hann því bundinn við prósentutöluna 1,12% fyrir tímabilið 1. janúar 1975 til 31. desember 1979, sbr. varakröfu hans. Endurgreiðslukrafa tollstjóra var ekki tekin til greina. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og taldi óheimilt að hækka leiguna innan hvers 5 ára tímabils og að skylt hafi verið að tiltaka leiguna með fastri fjárhæð, er héldist óbreytt öll fimm árin, en færi ekki hækkandi ár frá ári í samræmi við fasteignamat 1664

Læknar. Sjá mat og skoðun.

Blóðrannsókn 71, 74, 406, 564, 680, 877, 947, 972, 1092, 1212, 1234,	
1245, 1280, 1576, 1613, 1847, 1958, 2166, 2205	
Geðheilbrigði og sakhæfi	364, 582, 1234, 1584, 1608
Líkamsáverkar 44, 124, 145, 173, 451, 466, 582, 834, 1234, 1399,	
1423, 1608, 1718, 1811, 1826	
Líkskoðun	582, 1234, 1390, 1811
Þvagrannsókn	1234, 1608
Örorkumat	44, 145, 173, 451, 834, 1399, 1423, 1718, 1826

Lögbann.

Hinn 5. maí 1982 kom skip til Hafnarfjarðar með saltfarm í eigu S. Að undangengnu útboði 3. maí 1982 gerði S hinn 5. s. m. verkssamning við F og H um flutning á farminum í vörugeymslur S í Kópavogi. F og H voru í Félagi vinnuvélaeigenda, en ekki innan vébanda vörubifreiðastjóra. F og H notuðu til flutninganna eigin flutningatæki, sem voru dráttarbifreiðar, palllausar, en með festingar á stól, og höfðu 23 tonna burðargetu. Landssamband vörubifreiðastjóra f. h. Félags vörubílaeigenda, Hafnarfirði, og Vörubílstjórafélagsins Þróttar taldi flutninga þessa brjóta í bága við einkarétt Félags vörubílaeigenda, Hafnarfirði, til vöruflutninga á þessu svæði, sbr. 2. mgr. 5. gr. laga nr. 36/1970 og reglugerð nr. 242/1971, og gegni hinu sama um Vörubílstjórafélagið Þrótt í Reykjavík, sbr. reglugerð nr. 244/1970. Að kröfu Landssambandsins f. h. nefndra vöru-

bílstjórafélagi var, hinn 7. maí 1982, lagt lögbann í fógetarétti Hafnarfjarðar við flutningum F og H á saltinu. Meirihluti Hæstaréttar taldi, að hinar vélknúnu dráttarbifreiðar og vagnarnir, sem við þær skyldi tengja, verði ekki talin til vörubifreiða samkvæmt lögum nr. 36/1970 og reglugerð nr. 242/1971. Þess beri og að gæta, að tæki þessi, sem vissulega megi nota til flutninga, er framkvæma megi með vörubifreiðum, séu tækninýjung, sem væri til þess fallin að breyta í verulegum atriðum vöruflutningum á vegum. Þau megi einnig nota til að flytja varning, sem ekki er unnt að flytja á vörubifreiðum vegna stærðar og þunga einstakra stykkja. Lögbannið var því úr gildi fellt og S sýknaður. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og vildu staðfesta lögbannið, þar eð þeir töldu flutningatæki F og H bifreiðar í merkingu 2. mgr. 5. gr. laga nr. 36/1970, sbr. og 2. gr. umferðarlaga nr. 40/1968, er skyldi nota til vöruflutninga 1327

Hinn 7. apríl 1982 var gerður verksamningur milli Rafmagnsveitna ríkisins annars vegar og Norðurverks h/f og BJG h/f hins vegar um flutning á 300 tonnum af sementi og 435 tonnum af fóðurpípum frá Húsavík til Kröfluvirkjunar. Flytjendur hugðust flytja á stórvirkum flutningatækjum þ. e. dráttarbílum, er draga flutningasleða, er geta borið allt að 25 tonnum og eru helmingi lengri en venjulegir vörubílsþallar. Er flutningar á sementinu skyldu hefjast, 26. apríl 1982, fékk Vörubílstjórafélag Suður-Þingeyjarsýslu lagt á lögbann við þeim, þar eð það taldi flutninga þessa brjóta í bága við einkarétt sinn til flutnings af þessu tagi á sinu félagssvæði, sbr. 2. mgr. 5. gr. laga nr. 36/1970 og reglugerð nr. 79/1982 um hámarksfjölda leigubifreiða til vörubifreiðaaksturs á félagssvæði V.S.Þ. Í staðfestingarmálinu krafðist félagið jafnframt viðurkenningar á einkarétti sínum til að annast flutninga þessa. Meirihluti Hæstaréttar taldi, að hinar vélknúnu dráttarbifreiðar og vagnarnir, sem við þær skyldi tengja, verði ekki talin til vörubifreiða skv. lögum nr. 36/1970. Þess beri að gæta, að tæki þessi, sem vissulega megi nota til flutninga, sem framkvæma megi með vörubifreiðum, séu tækninýjung, sem væru til þess fallin að breyta í verulegum atriðum vöruflutningum á vegum. Þau megi einnig nota til að flytja varning, sem ekki sé unnt að flytja á vörubifreiðum vegna stærðar og þunga einstakra stykkja. Sýknukrafa flutningsaðiljanna var því tekin til greina og lögbannið fellt úr gildi. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og töldu flutningatæki þessi vera bifreiðar í merkingu 2. mgr. 5. gr. laga nr. 36/1970, sbr. 2. gr. umferðarlaga nr. 40/1968,

og skyldi nota þau til vöruflutninga. Allt að einu vildu þessir hæstaréttardómarar fella lögbannið úr gildi, þar sem V.S.Þ. hafði aðeins óskað eftir að taka að sér sementsflutningana. Úr því að málið horfði svo við, átti V.S.Þ. ekki lögvarið tilkall til að lögbanni yrði beitt 1342

Lögbannstrygging.

Með úrskurði fógetaréttar Reykjavíkur 19. janúar 1983 var tekin til greina krafa Verðlagsstofnunar um, að lögbann skyldi lagt við hækkun á fargjöldum Strætisvagna Reykjavíkur, sem borgarstjórn hafði ákveðið og taka átti gildi 7. janúar 1983. Í úrskurðinum sagði, að lögbannið skyldi ná fram að ganga á ábyrgð gerðarbeiðanda gegn 10.000.000.00 króna tryggingu. Í þinghaldi í fógetaréttinum hinn 20. janúar lagði lögmaður Verðlagsstofnunar fram yfirlýsingu fjármálaráðherra um, að ríkissjóður ábyrgðist að fullu greiðslu tryggingarinnar. Fógeti tók yfirlýsinguna gilda og bókaði ákvörðun sína um lögbann. Gerðarþoli kærði ákvörðun þessa til Hæstaréttar og krafðist þess að ákvörðun fógeta um að taka fyrrgreinda yfirlýsingu gilda sem tryggingu yrði hrundið. Ákvörðun fógeta um að taka yfirlýsingu fjármálaráðherra gilda sem tryggingu var talin hluti af lögbannsgreiðni. Lögbannsgerð verði ekki kærð til Hæstaréttar, sbr. 3. mgr. 21. gr. laga nr. 75/1973. Eigi var heldur unnt að taka kröfur Reykjavíkurborgar til meðferðar samkvæmt lokaákvæði 21. gr. laganna, sem vitnað var til sem kæruheimildar, en ákvæði þetta lýtur að rétti þess til að kæra, sem telur dómara hafa gert á hluta sinn í dómastarfi. Kærumálinu var því vísað frá Hæstarétti .. 541

Löggjöf.

Löghald.

A var ráðinn stöðvarstjóri Pósts og síma á Reyðarfirði árið 1967. Hinn 8. september 1975 var A veitt lausn frá starfi um stundarsakir vegna ætlaðrar óreiðu á sjóði stöðvarinnar og þess jafnframt getið, að óskað yrði eftir opinberri rannsókn á máli hans. Hinn 2. desember 1975 tilkynnti póst- og símamálastjórnin A að dómsrannsókn hefði leitt í ljós ýmsar yfirsjónir og vanrækslu í starfi, þess eðlis að ekki væri rétt, að A gegndi áfram starfinu og var honum endanlega sagt upp frá téðum degi. Hinn 8. nóvember 1977 var lagt löghald á fasteign A á Reyðarfirði til tryggingar fjárkröfum, er Póst- og símamálastofnun taldi sig eiga á hendur A, sem voru vegna ætlaðrar sjóðsvöntunar gkr. 806.923 og umframsímtöl á heimasíma A gkr. 35.071. Af

gögnum málsins þótti ljóst, að óregla hafði verið á fjármálum póst- og símstöðvarinnar á Reyðarfirði í tíð A. Hins vegar var ekki talið sannað að Póst- og símamálastofnunin hafi beðið fjárhagslegt tjón af þeim sökum, en gögn þau, er færð voru fram tjóni til sönnunar, þóttu um margt ófullkomin. A var því sýknaður og löghaldið fellt úr gildi. A hafði höfðað gagnsök og gert fjárkröfu í 6 liðum, aðallega um miskabætur og fyrir margvíslega yfirvinnu. Póst- og símamálastofnunin var sýknuð af miskabótakröfunni, þar eð A hafði ekki tekist að sanna þá staðhæfingu sína, að stofnunin hafi verið borin fyrir því opinberlega, að A hafi valdið sjóðþurrð. Póst- og símamálastofnunin var einnig sýknuð af öðrum kröfuliðum A, þar eð hann hafði eigi, gegn andmælum stofnunarinnar, stutt kröfur þessar með fullnægjandi gögnum. A gagnáfrýjaði ekki, þannig að gagnsókin í héraði kom ekki til úrlausnar í Hæstarétti

1297

M kom inn á afgreiðslu bifreiðastöðvarinnar S aðfaranótt 7. janúar 1978 og falaðist eftir leigubifreið. M var að koma úr veislum og var undir áhrifum áfengis. Enga bifreið var að fá á stöðinni og tjáði H stöðvaraafgreiðslumaður M það. En M sótti það fast að fá bíl og bað H að kalla upp lausa bíla í talstöð. Til orðahnippinga kom á milli M og H, sem lauk með því að H réðist á M og lét hann út úr afgreiðslunni og á planinu fyrir utan stöðina rak H tvö hnefahögg með hægri hendi á vinstri vanga M, sem féll við það til jarðar, og lá á planinu, er lögreglan kom á vettvang. M var fluttur á sjúkrahús og við rannsókn þar kom í ljós að hann hafði hlotið brot á vinstri efri kjálka og vinstra kinnbeini og var talsverð skekkja á brotstöðunum. Einnig var neðri kjálkinn brotinn vinstra megin, nokkru neðan við kjálkaliðinn. Ennfremur hafði M hlotið nefbrot og glóðarauga á bæði augun. Gera þurfti skurðaðgerð á M til að koma brotunum í réttar skorður. M var metin 10% varanleg örorka vegna áverkanna og afleiðinga þeirra. Dæmt var að H bæri óskoraða skaðabótaábyrgð á tjóni M, bæði fjártjóni og miska. Tryggingafræðingur reiknaði út tjón M vegna tímabundinnar og varanlegrar örorku. M voru ekki dæmdar bætur vegna tímabundinnar örorku, þar eð M hafði haldið fullum launum þennan tíma. M hækkaði kröfur sínar fyrir Hæstarétti í samræmi við nýjan útreikning tryggingafræðings. Ekki þótti efni til að leyfa þá hækkun skv. 45. gr. laga nr. 75/1973. M voru dæmdar 70.000,00 krónur í bætur vegna varanlegrar örorku og 6.000,00 í miskabætur. Þá var H og dæmdur til að bæta M gleraugu og viðgerð á tönnum. Til frádráttar kröfu M kom inngreiðsla

á tjónið umreiknuð miðað við verðlagsbreytingar. Staðfest var löghald, er gert var í íbúð H, til tryggingar tildæmdum kröfum. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi ómerkja hinn áfrýjaða dóm og vísa málinu frá héraðsdómi vegna vanreifunar 1399

K var í héraði dæmdur til að greiða Á vixilskuld að fjárhæð 2.376,50 krónur „með dráttarvöxtum af kr. 2.000,00 frá 15. október 1980 til 15. júní 1981, en með 4,5% dráttarvöxtum frá þeim degi til greiðsludags.“ Staðfest var löghald, er gert hafði verið í jörð K, til tryggingar greiðslu skuldarinnar. Málskostnaður var felldur niður í héraði. Á áfrýjaði dóminum, að fengnu áfrýjunarleyfi, til breytinga á ákvæðum héraðsdóms um vexti og málskostnað, en að öðru leyti til staðfestingar. Af hálfu K var sótt þing í Hæstarétti við fyrstu tvær fyrirtektir þess, en síðan féll þingsókn niður af hans hálfu. Málið var dæmt samkvæmt 40. gr. laga nr. 75/1973, þar eð kröfur bárust eigi frá K. Héraðsdómurinn var staðfestur að öðru leyti en því að vaxtakröfur Á voru í meginatriðum teknar til greina og K dæmdur til að greiða Á 3.000,00 krónur í málskostnað í héraði. Hins vegar var málskostnaður felldur niður fyrir Hæstarétti 2231

Lögheimili.

Lögmannafélag Íslands.

Konan I leitaði lögfræðilegrar aðstoðar hæstaréttarlögmansins J í sambandi við hjónaskilnaðarmál árið 1978. Ágreiningur kom upp milli I og J út af þóknun þeirri, er J áskildi sér fyrir lögfræðiaðstoðina. I sendi Lögmannafélagi Íslands reikning J til umsagnar. Eftir að I og J höfðu skilað stjórn Lögmannafélags Íslands greinargerðum ákvað stjórnin hinn 20. júlí 1979 að hæfileg þóknun til J væri gkr. 164.000,00 auk útlagðs kostnaðar, sem ekki var ágreiningur um að numið hafi gkr. 16.925,00. I höfðaði síðan mál á hendur J til endurgreiðslu á mismuni þessara fjárhæða og gkr. 500.000,00, sem J hafði haldið eftir. Var J dæmdur til að greiða I mismuninn 1754

Lögmansþóknun.

Konan I leitaði lögfræðiaðstoðar hæstaréttarlögmansins J í sambandi við hjónaskilnaðarmál árið 1978. J átti fimm fundi með I og samdi skilnaðarskilmála, er hjónin undirrituðu 19. apríl 1978. Samkvæmt þeim skilmálum átti maðurinn m. a. að greiða I gkr. 500.000 í peningum. Hinn 24. apríl s. á. var gefið út leyfi til skilnaðar að borði og sæng. Um svipað leyti greiddi maðurinn J nefndar gkr. 500.000,

sem J síðan hélt. J sendi I síðar reikning, dags. 14. nóvember 1978, yfir útlagðan kostnað og lögfræðiaðstoð, samtals að fjárhæð gkr. 501.725. I þótti reikningur J of hár og óskaði sundurliðunar á honum, er J lét í té. I sendi síðan Lögmannafélagi Íslands reikninginn til umsagnar. Eftir að I og J höfðu skilað stjórn L.M.F.Í. greinargerðum ákvað stjórnin hinn 20. júní 1979 að hæfileg þóknun til J væri gkr. 164.000, auk útlagðs kostnaðar, sem ekki var ágreiningur um að næmi gkr. 16.925. I höfðaði mál á hendur J til endurgreiðslu á mismuni þessara fjárhæða og þess, sem J hafði haldið eftir. Var J dæmdur til að greiða I mismuninn 1754

Lögmenn.

Fyrirtækið M tók að sér ýmis verk fyrir Orkustofnun, einkum framkvæmdir við Kröflu og Bjarnarflag. Síðari hluta ársins 1977 lenti Orkustofnun í verulegum greiðsluerfiðleikum, fyrst og fremst vegna framkvæmda sinna við Kröflu. Lenti Orkustofnun í vanskilum við M og nam skuldin u. þ. b. 20 milljónum króna fyrri hluta árs 1978. Af hálfu M voru gerðar itrekaðar innheimtutilraunir, en þær báru ekki árangur. Eftir tæplega fjögurra mánaða árangurslausar innheimtutilraunir fól M lögmanni sínum að innheimta kröfuna. Hinn 6. apríl 1978 ritaði lögmaðurinn kröfubréf og krafðist greiðslu fyrir 10. s. m., ella yrði krafan innheimt með málssókn. Til þess kom þó ekki því að síðar í apríl og maí 1978 greiddi Orkustofnun M höfuðstól kröfunnar og vexti, en neitaði, skv. fyrirmælum lögmanns fjármálaráðuneytisins, að greiða innheimtukostnað lögmanns M. Höfðaði M þá mál gegn fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs vegna Orkustofnunar, sem dæmt var að greiða M innheimtukostnað, þar sem honum hafi verið rétt að leita sér aðstoðar lögmanns við innheimtu skuldarinnar. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði varðandi ákvörðun vaxta 661

Lögræði.

Hinn 12. júní 1980 var X svipt sjálfræði með dómi sakadóms að beiðni móður hennar A. Hinn 12. janúar 1982 ritaði A bréf, þar sem hún kveðst falla frá beiðni sinni um sjálf-ræðissviptingu X. Ríkissaksóknari sendi sakadómi bréf þetta 18. mars s. á. Þar var málið rannsakað, og kom m. a. X fyrir dóminn 8. júní 1982 og óskaði eftir að fá sjálfræði á ný. Héraðsdómari taldi ástæður þær, er leiddu til sjálf-ræðissviptingar X enn fyrir hendi og synjaði beiðni um niðurfellingu sjálfræðissviptingarinnar. Að beiðni lögráða-

manns X var úrskurði sakadóms skotið til Hæstaréttar, sem felldi sjálfræðissviptinguna úr gildi. Einn hæstaréttardómari skilar sératkvæði, þar sem hann vill staðfesta úrskurð héraðsdóms um sjálfræðissviptingu 364

Hinn 21. desember 1982 höfðaði ríkissaksóknari f. h. valdstjórnarinnar mál gegn A til sviptingu sjálfræðis af ástæðum, sem greindar eru í 1. tl. 5. gr. laga nr. 95/1947 um lögræði. A andmælti sjálfræðissviptingarkröfunni. Héraðsdómur taldi sannað af læknisvottorðum, að A væri haldinn geðklofasýki á svo háu stigi, að hann væri af þeim sökum ekki fær um að ráða persónulegum högum sínum og svipti A sjálfræði með dómi 25. mars 1983. Að ósk A var málinu skotið til Hæstaréttar, sem taldi ósannað, að A hefði sökum geðveiki verið ófær um að ráða persónulegum högum sínum, er hinn áfrýjaði dómur var kveðinn upp, sbr. 1. tl. 5. gr. lögræðislaga. A var því sýknaður af öllum kröfum valdstjórnarinnar. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi staðfesta héraðsdóm 1584

Lögtak.

Múrarafélag og Múrarameistarafélag Reykjavíkur keyptu jörðina Öndverðarnes í Grímsneshreppi 1. maí 1968. Hafa félagin látið skipuleggja orlofshúsaðverfi á jörðinni, 122 lóðir, sem hver er 5.000 m² að stærð. Stjórn orlofslandsins úthlutar lóðum til félagsmanna og gerir við þá leigusamninga. Þeir félagsmenn, sem fengið hafa lóðir á leigu, reisa sumarhús sín þar fyrir eigin reikning. Einn þeirra var múrarinn H. Grímsneshreppur lagði fasteignaskatt á sumarhús H skv. 3. gr. laga nr. 8/1972. H neitaði að greiða skattinn, þar sem hann taldi að skýra bæri undanþáguákvæði 5. gr. laganna svo rúmt, að það tæki til sumarhúss hans, en í því ákvæði segir m. a. að „orlofsheimili launþegasamtaka“ séu undanþegin fasteignaskatti. Samkvæmt orðanna hljóðan var undanþágan ekki talin ná til sumarhúss H, og athugun á málsmeðferð á Alþingi benti ekki til, að sá hafi verið tilgangur löggjafans. Var því heimilað, að lögtak færi fram til heimtu fasteignaskattsins 85

M rak bókaverslun og var auk þess umboðsmaður fyrir tvö happdrætti. Hann gegndi fullu starfi sem framkvæmdastjóri hjá tilteknum landssamtökum. M var bókhaldsskyldur. Rannsóknardeild ríkisskattstjóra gerði athugun á skattframtölum M gjaldárin 1975 og 1976 og bókhaldi hans rekstrarárin 1974 og 1975, svo og söluskattskýrslum sömu rekstrarár, og samdi skýrslu um þá athugun 27. desember 1976. Ríkisskattstjóri sendi M skýrslu þessa með bréfi, dags. 10. janúar 1977, og tók fram, að athugunin hafi

leitt í ljós mikla annmarka á framtölum M, bókhaldi og söluskattskilum. Af þessum sökum kvaðst ríkisskattstjóri hafa í hyggju að hækka áður álögð opinber gjöld M gjaldárin 1975 og 1976 í samræmi við þá áætlun, svo og söluskattsskylda veltu hans fyrir rekstrarárin 1974 og 1975 og ákvarða söluskatt í samræmi við það. Var M gefinn kostur á að koma að skriflegum gögnum og skýringum, er hann notfærði sér síðar. Með úrskurði, uppkveðnum 25. júlí 1977, taldi ríkisskattstjóri framtöl M, fyrir gjaldárin 1975 og 1976, hafa verið ýmsum annmörkum háð, t. d. hafi í þeim verið vantalín vörukaup og skuldir, svo og eignir og vaxtatekjur. Einnig hafi lífeyrir M, er hafði fyrir fimm manna fjölskyldu að sjá, verið tortryggilega lágur. Af þessum sökum taldi ríkisskattstjóri framtöl M ofangreind ár ekki lögmætan grundvöll fyrir ákvörðun hreinna tekna M árin 1974 og 1975, og áætlaði honum tekjur í nefnd ár, skv. 37. gr. laga nr. 68/1971 um tekju- og eignarskatt, er voru langtum hærri en M hafði gefið upp sjálfur. Með bréfi, dags. 12. ágúst 1977, kærði M úrskurð þennan til ríkisskattstjóra, er kvað upp úrskurð 31. mars 1978. Í þessum síðari úrskurði lækkaði ríkisskattstjóri verulega tekjuáætlun sína á M frá árinu á undan, og baðst jafnframt afsökunar á því, að alvarleg mistök hefðu orðið við endanlega ákvörðun hreinna tekna M í úrskurðinum frá 25. júlí 1977. Hinn 12. apríl 1978 kærði M úrskurð ríkisskattstjóra til ríkisskattanefndar, sem í úrskurði, uppkveðnum 19. mars 1979, lækkaði tekjuáætlun ríkisskattstjóra enn verulega, eða niður í 1.930.015 gkr. Innheimtumaður ríkissjóðs krafðist þess, að lögtak yrði framkvæmt hjá M til tryggingar á greiðslu téðrar fjárhæðar auk dráttarvaxta og kostnaðar. Lögtakið var heimilað fyrir 1.775.015 gkr., þar eð láðst hafði að draga frá í lögtaksbeiðni skyldusparnað M fyrir árið 1976, 155.000 gkr. Þá var M gert að greiða dráttarvexti af téðri fjárhæð frá 30. apríl 1978, þar eð kæra hans til ríkisskattanefndar hafi eigi frestað eindaga álagðra gjalda hans, sbr. 43. gr. laga nr. 68/1971 um tekju- og eignaskatt 978

M rak bókaverslun og var auk þess umboðsmaður fyrir tvö happdrætti. Hann gegndi og fullu starfi sem framkvæmdastjóri hjá tilteknum landssamtökum. M var bókhaldsskyldur. Rannsóknardeild ríkisskattstjóra gerði athugun á skattframölum M gjaldárin 1975 og 1976 og bókhaldi hans rekstrarárin 1974 og 1975, svo og söluskattskýrslum sömu rekstrarár, og samdi skýrslu um þá athugun 27. desember 1976. Ríkisskattstjóri sendi M skýrslu þessa með bréfi, dags. 10. janúar 1977, og tók fram, að athugunin hafi leitt í ljós mikla annmarka á framtölum M, bókhaldi og sölu-

skattskilum. Af þessum sökum kvaðst ríkisskattstjóri hafa í hyggju að hækka áður álögð opinber gjöld M gjaldárin 1975 og 1976 í samræmi við þá áætlun, svo og söluskattskylda veltu hans fyrir rekstrarárin 1974 og 1975 og ákvarða söluskatt í samræmi við það. Var M gefinn kostur á að koma að skriflegum gögnum og skýringum, er M notfærði sér síðar. Í úrskurði, uppkveðnum 25. júlí 1977, taldi ríkisskattstjóri, að rekstrarreikningar 1974 og 1975 gæfu ekki rétta mynd af hreinum tekjum verslunar M. Heildarvörukaup skv. rekstrarreikningunum hafi verið verulega vantalin. Sé þó engin vissa fyrir því, að fyrir liggi gögn um öll vörukaup verslunarinnar. Ætla verði, að sala sé vantalin til tekna, a. m. k. hlutfallslega miðað við vörukaup. Í úrskurðinum var síðan ákveðið að hækka söluskatt M fyrir árið 1974 um 594.000 gkr. og lögð á viðurlög til 16. júlí 1977, 353.205 gkr., en fyrir árið 1975 var söluskatturinn hækkaður um 892.500 gkr. og lögð á viðurlög til 16. júlí 1977 389.906 gkr. Samtals námu þessar fjárhæðir 2.229.611 gkr. Með bréfi, dags. 12. ágúst 1977, kærði M úrskurðinni til ríkisskattstjóra, er kvað upp úrskurð 31. mars 1978. Með þeim úrskurði voru viðbótarsöluskattur á M og viðurlög samtals lækkuð um 1.236.491 gkr. frá fyrri úrskurðinum. Hinn 12. apríl 1978 kærði M úrskurð ríkisskattstjóra til ríkisskattanefndar, er kvað upp sinn úrskurð 19. mars 1979. Í honum segir m. a. „að vörukaup kæranda hafi verið vantalin um kr. 1.087.008 á árinu 1974 og kr. 1.726.293 á árinu 1975. Þegar lítið er til þessa og þeirra vörukaupa, sem fram koma umrædd ár, er ljóst, að rekstrarreikningar kæranda eru ekki marktækir.“ Ríkisskattanefnd staðfesti því úrskurð ríkisskattstjóra um viðbótarsöluskatt og viðurlög. Innheimtumaður ríkissjóðs krafðist lögtaks til tryggingar greiðslu þessara gjalda. Í úrskurði fógetaréttar, er staðfestur var í Hæstarétti, sagði m. a. svo, að M hefði ekki gert grein fyrir því, hver hefði verið raunveruleg söluskattsskyld velta í verslun hans umrædd ár, né hvernig sú velta hafi skipst á söluskattstímabil. Af hálfu M hafi verið viðurkennd verulega vanframtalin vörukaup og ótilgreindur sannanlega vangoldinn söluskattur. Þótti áætlun skattayfirvalda í hóf stillt, þegar virt voru vantalin vörukaup, áætluð álagning og sennilegast söluverðmæti í verslun M. Lögtakið náði því fram að ganga 1002

Lífeyrissjóður rafiðnaðarmanna krafðist lögtaks fyrir iðgjöldum, er hann taldi Orkuvirki h/f (O) skylt að greiða til orlofssjóðs Landssambands íslenskra rafverktaka (L.Í.R.) fyrir tímabilið 1. október 1978 til 1. október 1980. Fógetaréttur úrskurðaði, að lögtak færi fram. L.Í.R. er samband

- atvinnurekenda og O átti, sem atvinnurekandi, ekki aðild að þeim samtökum. Talið var að tilgangur laga nr. 9/1974 um starfskjör launþega o. fl. og síðar laga nr. 55/1980 um starfskjör launafólks og skyldutryggingu lífeyrisréttinda væri augljóslega sá að tryggja réttindi launþega gagnvart atvinnurekendum. Var því eigi á það fallist, að ákvæði laganna leggi samsvarandi skyldu á atvinnurekendur til að greiða iðgjöld í orlofssjóði atvinnurekendasamtaka, sem þeir eru eigi aðilar að. Var talið, að orðið „stéttarféлага“ í 3. gr. laga nr. 9/1974 og 1. mgr. 6. gr. laga nr. 55/1980 tæki einungis til féлага launþega, sbr. 1. gr. laga nr. 80/1938. Brast því heimild til að heimta af O iðgjöld í orlofsjóð L.Í.R. Var lögtaksúrskurður fógetaréttar því felldur úr gildi 1775
- Orlofsheimilasjóður múrara átti orlofshús í landi Öndverðar-ness í Grímsneshreppi. Árið 1979 var lagður vegaskattur á húsið til Sýsluvegasjóðs Árnessýslu skv. 23. gr. vegalaga nr. 6/1977. Orlofsheimilasjóður mótmælti álagningunni, þar sem hér væri um félagsheimili að ræða, er undanþegið væri vegaskatti samkvæmt 24. gr. sömu laga. Hús þetta var orlofshús, sem leigt var félagsmönnum í Múrarafélagi Reykjavíkur til vikudvalar í senn. Slíkt hús varð eigi talið félagsheimili, er undanþegið væri vegaskatti samkvæmt 24. gr. vegalaganna. Var því heimilað lögtak í húsinu fyrir vegaskattinum 2183
- Árið 1979 var lagður vegaskattur samkvæmt 23. gr. vegalaga nr. 6/1977 á lóð nr. 56 í Öndverðarneslandi, Grímsneshreppi, er J hafði á leigu. J mótmælti skattlagningunni, en með úrskurði fógetaréttar Árnessýslu, uppkveðnum 27. mars 1981, var gert lögtak í lóðinni fyrir skattinum. J áfrýjaði úrskurðinum til Hæstaréttar. Samkvæmt giró-seðli, er J var sendur, hafði hann verið krafinn um vegaskatt af fasteign, sem auðkennd var: „Fasteign nr. 9600-0560 Öndverðarnes I. Nr. 56 Grímsneshreppur.“ Þar var fasteignamat lands skráð 524 þúsund krónur, en húss 3.870 þúsund krónur. Samkvæmt fyrrgreindri skrá var Grímsneshreppur skráður eigandi lands þessa, en J skráður eigandi hússins. Gögn málsins sýndu, að J hafði á leigu landspildu frá félagum múrara og múrarameistara í Reykjavík í landi Öndverðar-ness I. J hafði hins vegar ekki neina landsspildu á leigu frá Grímsneshreppi og hafði ekkert hús reist þar. Því var ljóst, að álagning vegaskattsins var byggð á röngum grundvelli. Hinn áfrýjaði úrskurður var því úr gildi felldur og synjað um framkvæmd lögtaksins 2187
- Árið 1979 var lagður vegaskattur skv. 23. gr. vegalaga nr. 6/1977 á sundlaugarmannvirki í Öndverðarneslandi I í Gríms-

neshreppi, eign Múrarafélags Reykjavíkur. Múrarafélagið mótmælti skattlagningunni, þar sem mannvirki þetta væri félagsheimili í skilningi 24. gr. vegalaga og því undanþegið skatti þessum. Bygging þessi var sundlaug ásamt búningsklefum. Ekki var á það fallist, að slík bygging væri félagsheimili í merkingu þess orðs í fyrrgreindu lagaákvæði. Var því heimilað lögtak í byggingunni fyrir vegaskattinum .. 2191

Lögveð.

Manndráp.

B réð eiginmanni sínum bana með því að hella yfir hann bensíni, þar sem hann svaf ölvunarsvefni í hjónarúmi í svefnherbergi íbúðar þeirra á 3ju hæð í fjölbýlishúsi, og eftir það að kasta að honum logandi eldspýtum svo að eldur blossaði þegar upp. B var ákærð fyrir brot á 211. gr. og 2. mgr. 164. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Þá var þess og krafist að B teldist samkvæmt 1. mgr. 23. gr. erfðalaga nr. 8/1962 hafa fyrirgert sjálfri sér til handa rétti til arfs eftir hinn látna eiginmann sinn. B var sakfelld samkvæmt ákæru og dæmd í 14 ára fangelsi, en gæsluvarðhaldsvist hennar í 238 daga kom refsingu til frádráttar 582

Hinn 17. september 1981 réð maðurinn G manninn W af dögum með því að veita honum mörg stungusár í brjóst, kviðarhol og höfuð með skærum og hnífi. Taldist verknæður G varða við 211. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Þá tók G og sló eign sinni á og hafði á brott með sér úr íbúð W kr. 200,00 í peningum, kvikmyndatökuvél ásamt óáteknum filmum svo og segulbandstæki. Þetta atferli G varðaði við 244. gr. alm. hgl. G var dæmdur í 8 ára fangelsi, en gæsluvarðhaldsvist hans frá 19. september 1981 kom refsivist hans til frádráttar. Við ákvörðun refsingar var m. a. höfð hliðsjón af því, að G hafði orðið fyrir alvarlegu kynferðisbroti af hálfu W 1234

L ók bifreið hinn 22. október 1982, um kl. 19.00, norður Reykjanesbraut með allt að 70 km hraða á klst. J, roskin kona, er átti leið yfir Reykjanesbrautina við Álfabakka, varð fyrir bifreiðinni. J höfuðkúpubrotnaði og hlaut heilaskaða, er leiddu hana fljótlega til dauða. Hemlaför eftir bifreiðina mældust 33,30 m. L var talin sönn að því að hafa ekið án nægilegrar aðgæslu í umrætt sinn og með því orðið meðvöld að því að J varð fyrir bifreiðinni og hlaut þau lemstur, er leiddu hana til dauða. L var sakfelld fyrir brot á 215. gr. alm. hgl. nr. 19/1940, 1. mgr. 37. gr., 1., 2. og a og b lið 3. mgr. 49. gr., 1. mgr. 50. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968, sbr. lög nr. 54/1976, sbr. samþykkt nr. 318/

1977 um breytingu á lögreglusamþykkt fyrir Reykjavík
nr. 2/1930. L var dæmd í 12.000,00 króna sekt og 20 daga
varðhald til vara. Samkvæmt 81. gr. umferðarlaga var L
svípt ökuleyfi í eitt ár frá uppsögu héraðsdóms 1811

Mat og skoðun.

1. Atvinnutjón:
Tryggingastærðfræðingur reiknar tjón manns vegna ör-
orku 44, 145, 173, 451, 834, 1399, 1423, 1718, 1826
2. Áverkar og heilsutjón:
Læknar lýsa áverkum og heilsutjóni 124, 173, 466, 582, 1234,
1608, 1811
3. Læknar meta örorku manns af slysi: 44, 145, 173, 451, 834,
1399, 1423, 1718, 1826
4. Blóðrannsókn o. fl.:
Vinandamagn í blóði 71, 74, 406, 564, 680, 877, 947, 972, 1092,
1212, 1234, 1245, 1280, 1576, 1613, 1847, 1958, 2166, 2205
Vinandamagn í þvagi 1234, 1608
5. Blóðflokkar 1280
6. Læknar lýsa geðheilsu sakaðra manna og meta sakhæfi
þeirra 582, 1234, 1608
7. Læknar lýsa geðheilsu manna í sjálfræðissviptingarmál-
um 364, 1584
8. Ýmsar skoðunar- og matsgerðir:
Tveir sérfróðir menn meta almenna hættu vegna
íkveikju 582
Tveir dómkvaddir menn meta verðmæti íbúðar 621
Tveir dómkvaddir menn skila mati um það hvort sumar-
bústaður sé skiptanlegur 684
Tveir dómkvaddir menn meta leigu fyrir íbúð svo og kostnað
við tilteknar breytingar á húseigninni 1110
Dómkvaddir menn skila matsgerð út af steypugöllum 1469
Skýrsla um steypugalla unnin á vegum Rannsóknarstofnunar
byggingariðnaðarins 1469
Skýrsla um steypugalla samin í erlendri rannsóknarstofnun
..... 1469
Tveir dómkvaddir menn skoða og meta galla á einbýlis-
húsi svo og kostnað við lagfæringu gallanna 1508
Dómkvaddir matsmenn meta til fjár bætur fyrir grjót og
malartöku úr landi jarðar 1538
Dómkvaddir matsmenn skoða hús og lýsa göllum á því og
gera áætlun um hvað kosta muni úr að bæta 2148
Dómkvaddir matsmenn skoða hönnunargalla á þaki verk-
smiðjuhúss og meta kostnað við úrbætur 2174
Dómkvaddir matsmenn skoða bát og meta kostnað við
úrbætur 2211

Matsgerð.

Með kaupsamningi, dags. 14. júní 1975, festi H kaup á tvílyftu timburhúsi á Ísafirði af S. Húsið mun hafa verið byggt árið 1922. Kaupverð hússins var gkr. 7.000.000. H tók við afnotkun þess 30. júní 1975. Hinn 7. júlí ritaði Rafmagnsveita Ísafjarðar H bréf, þar sem honum var gert að framkvæma umfangsmikla viðgerð á raflögn hússins, er reyndist brjóta í bága við reglur um raforkuvirki. H taldi sig hafa orðið vara við ýmsa aðra galla á húsinu, svo sem á pípulögnum, miðstöðvarkerfi og skemmdum vegna leka. Að beiðni H voru dómkvaddir þrír sérfróðir menn til að skoða og meta til fjár galla þessa. Matsgerð hinna dómkvöddu manna varð eigi lögð til grundvallar dómi í málinu, þar eð þeim hafði láðst að gefa S eða umboðsmanni hans kost á að vera viðstöddum, þegar skoðun fór fram. H lagði einnig fram reikninga yfir viðgerðirnar. Í dómi Hæstaréttar er bent á það, að húsið hafi verið rösklega hálfrað aldar gamalt, er H festi kaup á því. Gat H því búist við því, að leiðslur og lagnir væru teknar að láta sig. Allt að einu var þó talið, að H hefði ekki mátt ætla, að rafmagnsleiðslur væru orðnar svo lélegar, að af þeim stafaði hættu, svo sem síðar kom í ljós. Af þeim sökum þótti H eiga kröfu til nokkurs afsláttar af kaupverði hússins, er þótti hæfilega ákveðinn 2.500,00 nýkrónur. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi dæma S til að greiða H skaðabætur vegna galla á raflögn og vatnslögn að fjárhæð 3.500,00 nýkrónur, svo sem héraðsdómur hafði gert 2148

Mat lausafjármuna.

Hinn 25. ágúst 1978 var dánarbú hjónanna A og S tekið til opinberra skipta. Virðingarmenn mátu innbú, bækur og höfundarréttindi tilheyrandi dánarbúinu. Upp kom ágreiningur um arftökurétt milli erfingja og var rekið sérstakt skiptaréttarmál um þann ágreining. Þann tíma, sem rekstur málsins stóð yfir, lá skiptameðferð dánarbúsins niðri. Með bréfi, dags. 5. maí 1983, tilkynnti skiptaráðandi erfingjum, að hann hefði ákveðið að „framreikna matsverð innbús og bóka með vísitölu vöru og þjónustu.“ Á skiptafundi 27. maí s. á. komu fram mótmæli við þessari ákvörðun skiptaráðanda og krafist var úrskurðar skiptaréttarins um hana. Með úrskurði skiptaréttarins 10. nóvember 1983 voru mótmæli þessi að engu höfð. Úrskurðurinn var kærður til Hæstaréttar, er felldi hann úr gildi, þar eð lagastoð þótti breyta til að umreikna eftir vísitölu verðmæti lausafjár í dánarbúinu. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi vísa kærumálinu sjálfkrafa frá Hæstarétti,

en þar sem hann var í minnihluta um þá skoðun, greiddi hann atkvæði um efni málsins, sbr. 1. mgr. 53. gr. laga nr. 75/1973, og staðfesti dómsorð meirihlutans um ómerkingu hins kærða úrskurðar 2225

Málflutningur.

Málsástæður.

Málskostnaður.

K var í héraði dæmdur til að greiða Á víxilskuld að fjárhæð 2.376,50 krónur „með dráttarvöxtum af kr. 2.000,00 frá 15. október 1980 til 15. júní 1981, en með 4,5% dráttarvöxtum frá þeim degi til greiðsludags.“ Staðfest var löghald, er gert hafði verið í jörð K til tryggingar greiðslu skuldarinnar. Málskostnaður var felldur niður í héraði. Á áfrýjaði dóminum, að fengnu áfrýjunarleyfi, til breytinga á ákvæðum héraðsdóms um vexti og málskostnað, en að öðru leyti til staðfestingar. Af hálfu K var sótt þing í Hæstarétti við fyrstu tvær fyrirtektir þess, en síðan féll þingsókn niður af hans hálfu. Málið var dæmt samkvæmt 40. gr. laga nr. 75/1973, þar eð kröfur bárust eigi frá K. Héraðsdómurinn var staðfestur að öðru leyti en því að vaxtakröfur Á voru í meginatriðum teknar til greina og K dæmdur til að greiða Á 3.000,00 krónur í málskostnað í héraði. Hins vegar var málskostnaður felldur niður fyrir Hæstarétti 2231

Málskostnaðartrygging.

Bandarískur þegn, D, var ráðinn til þjálfarastarfa hjá Fram keppnistímabilið 20. ágúst 1982 til 27. mars 1983. Um miðjan október 1982 sagði Fram D upp störfum. Í framhaldi af því réðist D til þjálfarastarfa í Grindavík og tók sér þar búsetu. D taldi uppsögn sína úr starfi ólögmdæta og höfðaði skaðabótamál gegn Fram. Að kröfu Fram var D gert að setja 25.000,00 króna málskostnaðartryggingu í héraði. D kærði úrskurð héraðsdóms um málskostnaðartrygginguna til Hæstaréttar. Þar sem D var búsettur í Grindavík og Fram hafði ekki sýnt fram á það með órækum hætti, að brottför D af landinu væri yfirvofandi, var D ekki talinn erlendis búsettur maður í skilningi 1. mgr. 183. gr. laga nr. 85/1936. Úrskurður héraðsdóms um málskostnaðartryggingu var því felldur úr gildi 546

Meðlag.

K ól barn 29. maí 1966. M viðurkenndi fyrir sýslumanni að vera faðir barnsins. M var með meðlagsúrskurði, birtum

4. október 1966, skyldaður til að greiða meðlög með barninu frá fæðingu þess til fullnaðs 16 ára aldurs, svo og fæðingarstyrk og tryggingariðgjald barnsmóður fyrir árið 1966. Með bréfi, dags. 20. mars 1979, fór lögmaður M þess á leit við yfirsakadómarann í Reykjavík, að fram færi rannsókn á faðerni barnsins, þar eð M véfengdi að vera faðir þess. Tekin voru blóðsýni úr K, M og barninu og þau rannsökuð í Rannsóknarstofu háskólans. Í álitserð sérfræðings, dags. 10. maí 1979, sagði að samkvæmt niðurstöðu rannsóknarinnar gæti M ekki verið faðir barnsins. Rannsóknin var endurtekin sama ár og gaf sömu niðurstöðu. Hinn 30. maí 1979 kvað sýslumaður upp úrskurð, þar sem úrskurðurinn frá 4. október 1966 var úr gildi felldur og féllu þá niður frekari meðlagsgreiðslur frá M. M höfðaði hinn 26. október 1979 mál á hendur K, dómsmálaráðherra og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs in solidum til endurgreiðslu á meðlögum þeim, er M hafði innt að hendi með barninu, svo og til greiðslu miskabóta. M hafði viðurkennt að vera faðir barnsins. Hann hafði ekki fengið þeirri faðernisviðurkenningu hnekkkt með dómi, sbr. nú 10. gr. barnalaga nr. 9/1981. Taldist M því faðir barnsins, sbr. 1. mgr. 3. gr. laga nr. 87/1947, sbr. nú 1. mgr. 8. gr. laga nr. 9/1981. Ósannað var, að K hefði haft í frammi vísitandi blekkingu, er hún lýsti M föður að barni sínu, eða sýnt af sér vitavert athæfi þannig, að hún þyrfti að endurgreiða meðlagið, sem myndi auk þess koma þungt niður á K, sem hefði tekið við meðlögnum í þeirri trú, að um endanlega greiðslu væri að ræða. Miskabótakrafa M hafði við engin rök að styðjast. Krafa M á hendur ríkinu var eingöngu byggð á því, að sýslumaðurinn hefði ekki gætt leiðbeiningarskyldu sinnar. En þar sem engin gögn lágu fyrir um það, að sýslumaðurinn hefði ekki gætt réttra starfsaðferða, var ríkið jafnt og K sýknað af öllum kröfum M. K hafði gjafvörn bæði í héraði og fyrir Hæstarétti 1280

Merkjadómur.

Meiðyrði. Sjá ærumeiðingar.

Mæðralaun.

G missti eiginmann sinn 25. febrúar 1975. Þau hjónin höfðu eignast tvö börn, fædd 9. desember 1965 og 2. apríl 1971. Dvöldust þau bæði hjá G. Eftir lát eiginmanns síns öðlaðist G rétt til greiðslu barnalífeyris og mæðralauna frá Tryggingastofnun ríkisins. Á árinu 1977 keypti G húseign með manninum P og fluttust þau í húsið 1. ágúst 1977

ásamt börnum G og tóku upp sambúð. Í nóvembermánuði 1978 tilkynnti umboðsmaður Tryggingastofnunar ríkisins G að mæðralaun til hennar hefðu verið felld niður frá og með 1. ágúst 1977, þar eð réttur hennar til mæðralauna hefði fallið niður um leið og hún tók upp sambúð við P. Jafnframt tilkynnti umboðsmaðurinn G að haldið yrði eftir barnalífeyri til hennar, er næmi ofgreiddri fjárhæð mæðralauna hennar á tímabilinu 1. ágúst 1977 til 31. október 1978. Tryggingaráð staðfesti þessa ákvörðun umboðsmannsins, G höfðaði þá mál á hendur Tryggingastofnun ríkisins til greiðslu vangoldinna mæðralauna oög barnalífeyris með tveim börnum. Talið var, að G hefði, samkvæmt lögum um almannatryggingar, borið réttur til mæðralauna, uns hún og P öðluðust sama rétt og hjón samkvæmt nefndum lögum. Var Tryggingastofnun ríkisins því dæmd til að endurgreiða G umstefnda fjárhæð ásamt vöxtum og málskostnaði. Þá var og staðfest fjárnámsgerð, er fram hafði farið eftir uppkvaðningu héraðsdóms, í húseign Tryggingastofnunarinnar til tryggingar tildæmdri fjárhæð

224

Nafnréttur.

Náðun.

Nauðungaruppboð.

Nauðungaruppboð fór fram á fasteign, Uppboðspoli áfrýjaði uppboðinu, en láðist að stefna nokkrum mönnum, sem verið höfðu uppboðsbeiðendur, og því aðiljar að uppboðsmálinu í héraði, sbr. 3. tl. 8. gr. laga nr. 57/1949. Efnisdómur í Hæstarétti um uppboðið myndi og binda þá. Þar sem þessum aðiljum hafði ekki verið stefnt fyrir Hæstarétt, var málinu vísað sjálfkrafa frá Hæstarétti

372

Nábýlisréttur.

D og G áttu saman fjölbýlishús á Akureyri. D átti neðri hæð hússins ásamt hluta í kjallara og 1/4 hluta af viðbyggingu við húsið, alls 42,85% af allri fasteigninni, G átti hinn hluta fasteignarinnar, svo og bílskúr á lóð hússins. G leigði K herbergi í kjallara, G bjó á efri hæð hússins, en D á þeirri neðri ásamt eiginmanni sínum Ó og börnum þeirra. Miklir sambýlisörðugleikar komu upp milli G og K annars vegar og D og Ó hins vegar, er eigi tókst að jafna. Í nóvember 1979 höfðaði G mál á hendur D og Ó og krafðist þess, að þeim yrði skylt að flytja úr íbúð sinni, en D og Ó gagnstefndu. D og Ó voru talin sönn að því, að hafa valdið G

og leigjanda hennar K slíkum óþægindum með hávaða og spellvirkjum, sem a. m. k. öðrum þræði hafði verið unnin í því skyni að valda þeim ama og vandræðum, að þau hefðu gerst sek um stórkostleg og ítrekuð brot á skyldum sínum gagnvart G. Samkvæmt því, og með vísan til 17. gr. laga nr. 59/1976, var þeim D og Ó gert skylt að flytjast úr íbúð sinni, en með vísan til 193. gr. laga nr. 85/1936, sbr. 41. gr. laga nr. 28/1981, var þeim settur þriggja mánaða frestur frá birtingu dóms Hæstaréttar í því skyni 715

Nágrenni.

Nytjastuldur.

G taldist sannur að því að hafa, hinn 3. júní 1982, tekið bifreið í heimildarleysi og haft hana í umráðum sínum í u. þ. b. tvo daga og ekið henni undir áhrifum áfengis, sviptur öku-leyfi ævilangt, og m. a. ekið til Selfoss, þar sem hann braust inn í verslun og stal fjórum hljómf lutningstækjum. G var sakfelldur fyrir brot á 244. gr. og 1. mgr. 259. gr. alm. hgl. nr. 19/1940, 2. mgr. 25. gr. og 1. mgr. 27. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968, sbr. lög nr. 54/1976. G var, með vísan til 77. gr. alm. hgl., dæmdur í 7 mánaða fangelsi, en um ítrekun var að ræða. G sat 5 daga í gæsluvarðhaldi. Var sá tími dreginn frá refsingunni, skv. 76. gr. alm. hgl. G var og dæmdur til að greiða verslun þeirri, er hann braust inn í, skaðabætur 1044

Opinber skipti.

Hinn 2. febrúar 1933 gerðu hjónin J og Þ með sér sameiginlega og gagnkvæma erfðaskrá. Samkvæmt henni átti hið langlífara þeirra að erfa hið skammlífara að öllum eignum, en að því langlífara látnu skyldi búinu skipt „eins og það er þá, að jöfnu milli lögerfingja okkar beggja eftir lögunum, eins og engin erfðaskrá hefði verið gerð.“ J andaðist 6. apríl 1962. Hinn 5. október 1964 gerði Þ erfðaskrá, þar sem hann arfleiddi fósturdóttur sína A að innbúi sínu og íbúð, en þau G og S að annarri íbúð. Að öðru leyti áttu skipti búsins að fara að lögum. Hinn 3. janúar 1979 gerði Þ enn erfðaskrá og samkvæmt henni átti fósturdóttir hans A að erfa allar eigur Þ. Hinn 15. ágúst 1980 andaðist Þ. A fékk leyfi til einkaskipta á dánarbúi Þ 12. febrúar 1982. Samkvæmt erfðafjárskýrslu, dags. 22. september 1982, eru einu eignir búsins tvær íbúðir og A talin einkaerfingi í búinu. A greiddi erfðafjárskatt 23. september 1982. Með bréfi til skiptaráðandans í Reykjavík, dags. 19. apríl 1983, óskuðu lögerfingjar J þess, að dánarbú hennar yrði tekið

til opinberra skipta. Skiptaráðandi tjáði þeim í bréfi, dags. 30. júní 1983, að eigi væri unnt að verða við þessari kröfu, þar eð eignum búans hefði þegar verið skipt með skiptum á dánarbúi Þ hinn 22. september 1982. Hinn 5. ágúst 1983 kröfðust löngerfingjar J þess, að skiptaréttur kvæði upp úrskurð um það, hvort opinber skipti ættu fram að fara á dánarbúi J eða ekki. Skiptaréttur úrskurðaði á þann veg, hinn 15. september 1983, að opinber skipti á dánarbúi J ættu ekki að fara fram. Þessi úrskurður var kærður til Hæstaréttar, er felldi hann úr gildi og lagði fyrir skiptaráðanda að taka málið til úrlausnar að nýju, þar sem líkur væru til, að löngerfingjar J hafi, er Þ lést, átt rétt til að krefjast hluta eigna Þ, en þörf sé á frekari könnun málsins 2219

Opinberir starfsmenn.

Með ráðningarsamningi 9. september 1974 var J fastráðinn sem sérfræðingur hjá Rannsóknarstofnun fiskiðnaðarins. Um mitt ár 1978 óskaði J að greiða framvegis í Lífeyrissjóð Verkfræðingafélags Íslands, svo sem hann átti rétt til. Var þá gerður við hann nýr ráðningarsamningur, er launaðeld fjármálaráðuneytisins túlkaði þannig, að uppsagnarfrestur J yrði einn mánuður og þar með eigi hann ekki lengur rétt til að fá laun sín greidd fyrirfram 1. hvers mánaðar. J höfðaði mál á hendur ríkissjóði og krafðist þess að fá laun sín greidd fyrirfram 1. hvers mánaðar. J taldist ríkisstarfsmaður í skilningi 1. gr. laga nr. 38/1954. Þau lög geymi reglur opinbers réttareðlis, og verði að telja, að óheimilt hafi verið að semja á annan veg um launagreiðslur til J en 1. mgr. 20. gr. þeirra laga mælti fyrir um. Því var viðurkenndur réttur J til að fá laun sín greidd fyrirfram 1. hvers mánaðar 574

H, E, G og A voru allir starfsmenn í Fríhöfninni á Keflavíkurflugvelli. H komst yfir lykil að bakdyrum að birgðageymslu Frihafnarinnar, sem einungis tollgæslumenn áttu að hafa lykjavöld að. Í október/nóvember 1979 fóru þeir H, E og G í heimildarleysi um dyr þessar inn á lagerinn og tóku 36 l. flöskur af vodka og 4 fleyga af koniaki, sem E flutti í bifreið sinni út af flugvallarsvæðinu og á heimili sitt. Þeir H, E og G skiptu með sér áfenginu þannig að hver þeirra fékk 12 flöskur af vodka og E auk þess koniakið. Í júlí 1980 fóru þeir H og E aftur í heimildarleysi ásamt A inn á lager Frihafnarinnar og tóku þar talsvert magn af áfengi og fluttu það út af vallarsvæðinu og skiptu því með sér. Þeir voru ekki sammála um magn áfengisins. Þeir H, E, G og A voru allir ákærðir fyrir brot á 244. gr. alm. hgl. nr. 19/1940

og 2. mgr. 66. gr. laga um tollheimtu og tolleftirlit nr. 59/1969, sbr. 138. gr. alm. hgl. Þá var H einn ákærður fyrir að hafa haustið 1978 í heimildarleysi flutt hingað til lands talstöð og notað hana í báti sínum, þar til 13. október 1980, er lögreglan lagði hald á talstöðina. Ennfremur var H einn ákærður fyrir að hafa haustið 1979 keypt talstöð af Bandaríkjamanni á Keflavíkurflugvelli og í heimildarleysi flutt hana út af vallarsvæðinu og um borð í bát sinn í Njarðvíkurhöfn og síðar á verkstæði í Keflavík, en lögreglan lagði hald á stöðina 13. október 1980. Til grundvallar dómi í málinu var lögð sú fullyrðing af hálfu ákærðu, að þeir hafi greitt í sjóð Friðhafnarinnar fjárhæð, er svarar til þess verðs, sem það er selt á til ferðamanna og áhafna flugvéla skv. sérstökum reglum, sem eigi giltu um ákærðu. Allt að einu voru þeir taldir hafa tekið áfengið í auðgunarskyni og voru dæmdir fyrir brot á 244. gr. alm. hgl., sem tæmir sök gegn lögum nr. 59/1969. Refsing ákærðu, sem allir voru opinberir starfsmenn, var ákveðin með hliðsjón af 138. gr. alm. hgl., þannig að H var dæmdur í 4 mánaða fangelsi, E í 3ja mánaða fangelsi, gæsluvarðhaldsvist þeirra H og E skyldi draga frá refsingu þeirra. Þeir A og G voru dæmdir skilorðsbundið í 45 daga fangelsi hvor. H var ennfremur gert að sæta eignarupptöku á talstöðvunum, þar sem hann taldist hafa brotið, varðandi þann þátt ákæru, gegn 2., sbr. 27. gr. laga nr. 30/1941 um fjarskipti. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi sýkna ákærðu af broti á 244. gr. alm. hgl., en dæma þá fyrir brot á 60. gr. og 61. gr. laga nr. 59/1969, sbr. 138. gr. alm. hgl. 1021

S, varðstjóri á Vinnuhælinu að Litla-Hrauni, var ákærður fyrir að hafa í fyrrgreindu starfi sínu í febrúar- og marsmánuði 1981 misnotað síma vinnuhælisins í eigin þágu með því að fjarlægja læsingu og breyta símalínunum og hringja þannig margsinnis sjálfvirk langlínusamtöl, sem honum voru óheimil, úr símtæki á varðstofu hælisins og á kostnað þess. Taldist þessi verknaður varða við 139. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. S neitaði þeim sakargiftum, er á hann voru bornar, og þótti varhugavert að telja hann sannan að sök. S var því sýknaður 1074

A var ráðinn stöðvarstjóri Pósts og síma á Reyðarfirði árið 1967. Hinn 8. september 1975 var A veitt lausn frá starfi um stundarsakir vegna ætlaðrar óreiðu á sjóði stöðvarinnar og þess jafnframt getið, að óskað yrði eftir opinberri rannsókn á máli hans. Hinn 2. desember 1975 tilkynnti póst- og símamálastjórnin A að dómsrannsókn hefði leitt

í ljós ýmsar yfirsjónir og vanrækslu í starfi, þess eðlis, að ekki væri rétt, að A gegndi áfram starfinu og var honum endanlega sagt upp frá téðum degi. Hinn 8. nóvember 1977 var lagt löghald á fasteign A á Reyðarfirði til tryggingar fjárkröfum, er Póst- og símamálastofnun taldi sig eiga á hendur A, sem voru vegna ætlaðrar sjóðsvöntunar gkr. 806.923 og umframsímtöl á heimasíma A gkr. 35.071. Af gögnum málsins þótti ljóst, að óregla hafði verið á fjármálum póst- og símastöðvarinnar á Reyðarfirði í tíð A. Hins vegar var ekki talið sannað að Póst- og símamálastofnunin hafi beðið fjárhagslegt tjón af þeim sökum, en gögn þau, er færð voru fram tjóni til sönnunar, þóttu um margt ófullkomin. A var því sýknaður og löghaldið felld úr gildi. A hafði höfðað gagnsök og gert fjárkröfu í 6 liðum, aðallega um miskabætur og fyrir margvíslega yfirvinnu. Póst- og símamálastofnunin var sýknuð af miskabótakröfunni, þar eð A hafði ekki tekist að sanna þá staðhæfingu sína, að stofnunin hafi verið borin fyrir því opinberlega, að A hafi valdið sjóðþurrð. Póst- og símamálastofnunin var einnig sýknuð af öðrum kröfuliðum A, þar eð hann hafði eigi, gegn andmælum stofnunarinnar, stutt kröfur þessar með fullnægjandi gögnum. A gagnáfrýjaði ekki þannig, að gagnsökin í héraði kom ekki til úrlausnar í Hæstarétti 1297

Orlofssjóðsiðgjald.

Lífeyrissjóður rafiðnaðarmanna krafðist lögtaks fyrir iðgjöldum, er hann taldi Orkuvirki h/f (O) skyld að greiða til orlofssjóðs Landssambands íslenskra rafverktaka (L.Í.R.) fyrir tímabilið 1. október 1978 til 1. október 1980. Fógetaréttur úrskurðaði, að lögtak færi fram. L.Í.R. er samband atvinnurekenda og O átti, sem atvinnurekandi, ekki aðild að þeim samtökum. Talið var að tilgangur laga nr. 9/1974 um starfskjör launþega o. fl. og síðar laga nr. 55/1980 um starfskjör launafólks og skyldutryggingu lífeyrisréttinda væri augljóslega sá að tryggja réttindi launþega gagnvart atvinnurekendum. Var eigi á það fallist, að ákvæði laganna leggi samsvarandi skyldu á atvinnurekendur til að greiða iðgjöld í orlofssjóði atvinnurekendasamtaka, sem þeir eru eigi aðilar að. Var talið, að orðið „stéttarfélag“ í 3. gr. laga nr. 9/1974 og 1. mgr. 6. gr. laga nr. 55/1980 tæki einungis til félaga launþega, sbr. 1. gr. laga nr. 80/1938. Brast því heimild til að heimta af O iðgjöld í orlofssjóð L.Í.R. Var lögtaksúrskurður fógetaréttar því felldur úr gildi 1775

Ógilding hjúskapar.

Hinn 7. nóvember 1982 gaf allsherjargoði Ásatrúarmanna á Íslandi þau H og Þ saman í hjónaband á Austurvelli í Reykjavík. H og Þ voru bæði undir áhrifum áfengis í umrætt sinn og kváðust hafa álitð að hér væri um marklausa athöfn að ræða, enda hvorugt þeirra í Ásatrúarsöfnuðinum. Hinn 16. nóvember 1982 hringdi H á Hagstofu Íslands og var þá tjáð, að hún væri löglega gift. Með stefnu, birtri 20. maí 1983, höfðaði H mál á hendur Þ fyrir bæjarþingi Reykjavíkur til ógildingar á hjúskap þeirra. Var þá liðinn 6 mánaða fresturinn í 25. gr. laga nr. 60/1972 til að höfða mál til ógildingar á hjúskapnum, enda varð fresturinn ekki talinn frá síðari tíma en 16. nóvember 1982, er H var gerð grein fyrir því, að hjúskaparstofnunin hefði verið skráð í Þjóðskrá. Málinu var því vísað frá bæjarþinginu ex officio. Frávísunardómurinn var kærður til Hæstaréttar, er staðfesti hann 2130

Ómaksbætur.

Áfrýjanda máls, sem ekki sækir þing, gert að greiða stefnda ómaksbætur 1, 2, 123, 1276

Ómerking.

Ó höfðaði mál fyrir bæjarþingi Reykjavíkur á hendur E persónulega og f. h. ófjárráða sonar hans, S. Héraðsdómsstefna í málinu var birt að Barónsstíg 23, Reykjavík, hinn 4. mars 1980. Samkvæmt vottorði frá Manntalsskrifstofu Reykjavíkur var E þá skráður til heimilis að Hringbraut 71, Reykjavík, eða frá 1. mars 1980 til 3. júlí 1981, en þar áður hafði hann verið skráður á Gaukshólum 2 í Reykjavík. Þar sem E var skv. ofangreindu vottorði skráður til heimilis að Hringbraut 71, þegar héraðsdómsstefnan var birt og ósannað var, að hann hefði búið á Barónsstíg 23 á þeim tíma, var birting stefnu á hendur honum þar ekki fullnægjandi að lögum, sbr. 95. og 96. gr. laga nr. 85/1936. Var því ómerktur hinn áfrýjaði dómur og málsmeðferð og málinu vísað frá héraðsdómi 97

Nær fjórir mánuðir liðu frá munnlegum málflutningi í opinberu máli og þar til dómur var upp kveðinn. Aðrir gallar voru og á meðferð málsins í héraði. Hinn áfrýjaði dómur var því ómerktur og málinu vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar og dómsálagningar að nýju 173

Í máli, sem rekið var fyrir áreiðar- og vettvangsdómi Árnes-sýslu út af veiðirétti í Ölfusá á tilteknu svæði, voru slíkir annmarkar á málatilbúnaði stefnanda í héraði, svo og málsmeðferðinni, að hinn áfrýjaði dómur var ómerktur

- og málinu vísað frá héraðsdómi
- Árið 1974 samdi F við norska fyrirtækið S, að það seldi og reisti einbýlishús fyrir F, innflutt frá Noregi. Skyldi F greiða fyrir í norskum krónum. Ágreiningur reis með aðiljum út af verði hússins, frágangi o. fl. Samkvæmt samningi aðilja var þeim ágreiningi vísað til úrlausnar gerðardóms, er kvað upp dóm í júní 1977. F vildi eigi gera upp í samræmi við gerðardóminn. Höfðaði S því mál fyrir bæjarþingi gegn F til að fá aðfararhæfan dóm í samræmi við dómsorð gerðardómsins. Dómur bæjarþings gekk í málinu í ágúst 1979, þar sem dómsorð gerðardóms var staðfest. F áfrýjaði til Hæstaréttar. Lögmaður S skrifaði á áfrýjunarstefnuna, að hún væri „löglega og nægilega birt“ fyrir S. Fyrir Hæstarétti var aflað ýmissa nýrra gagna, er sýndu ekki aðeins, að S var ekki lengur til við uppsögn héraðsdóms, heldur bentu þau og eindregið til þess, að við félagsslitin hafi S ekki talið sig eiga neinar kröfur á F. Í málflutningi synjaði lögmaður S fyrir það, að hann hefði eignast nokkrar kröfur á F fyrir framsal frá S. Hins vegar hreyfði hann því, að annað hlutafélag í Osló hefði eignast kröfur S á F við félagsslitin. Þær staðhæfingar voru þó órökstuddar og það félag hafði aldrei gerst aðili málsins sem réttartaki S. Var hinn áfrýjaði dómur því ómerktur og málinu vísað sjálfkrafa frá héraðsdómi
- Árið 1974 samdi G við norska fyrirtækið S að það seldi og reisti einbýlishús fyrir G, innflutt frá Noregi. Skyldi G greiða fyrir í norskum krónum. Ágreiningur reis með aðiljum út af verði hússins, frágangi o. fl. Samkvæmt samningi aðilja var þeim ágreiningi vísað til úrlausnar gerðardóms, er kvað upp dóm í júní 1977. G vildi eigi gera upp í samræmi við gerðardóminn. Höfðaði S því mál fyrir bæjarþingi gegn G til að fá aðfararhæfan dóm í samræmi við dómsorð gerðardómsins. Dómur bæjarþings gekk í málinu í ágúst 1979, þar sem dómsorð gerðardóms var staðfest. G áfrýjaði til Hæstaréttar. Lögmaður S skrifaði á áfrýjunarstefnu, að hún væri „löglega og nægilega birt“ fyrir S. Fyrir Hæstarétti var aflað ýmissa nýrra gagna, er sýndu ekki aðeins, að S var ekki lengur til við uppsögn héraðsdóms, heldur bentu þau og eindregið til þess, að við félagsslitin hafi S ekki talið sig eiga neinar kröfur á G. Í málflutningi synjaði lögmaður S fyrir það, að hann hefði eignast nokkrar kröfur á G fyrir framsal frá S. Hins vegar hreyfði hann því, að annað hlutafélag í Osló hefði eignast kröfur S á G við félagsslitin. Þær staðhæfingar voru þó órökstuddar og það félag hafði aldrei gerst aðili málsins sem réttartaki S. Var hinn áfrýjaði dómur því ómerktur og málinu vísað

sjálfkrafa frá héraðsdómi
 Ó, eigandi og ábúandi Skarðs í Skarðshreppi, höfðaði mál fyrir landamerkjadómi gegn Sauðárkrókskaupstað og krafðist þess, aðallega, að landamerki milli jarðarinnar og kaupstaðarins yrðu ákveðin í samræmi við merkjalínur, er hann hafði látið draga milli tiltekinnna punkta á uppdrætti. Sauðárkrókskaupstaður krafðist þess, aðallega, að Gönguskarðsá réði merkjum eftir tiltekinni línu milli ákveðinna punkta. Landamerkjaskrár Skarðs og Sauðárbar saman um það, að Gönguskarðsá réði merkjum á þrætusvæðinu. Var það lagt til grundvallar í málinu. Hins vegar var það upplýst, að Sauðárkrókskaupstaður hafði látið breyta farvegi árinna 1948 á sitt eindæmi og án samráðs við Ó. Eigi var fyllilega í ljós leitt, hversu umfangsmikil breyting þessi var, en hún náði frá ósnum, sem fluttur var sunnar, og eitthvað upp eftir árfarveginum. Vegna þess, að kaupstaðurinn hafði staðið fyrir þessum breytingum án samráðs við Ó, var kaupstaðurinn látinn bera halla af vafa, er lék á í þessu efni. Var því lagt til grundvallar, að farvegi Gönguskarðsár hefði verið breytt (færður til suðurs) frá tilteknum steini til sjávar, og landamerkjalínan ákveðin í samræmi við það, enda hafði kaupstaðurinn ekki unnið eignarhefð á þessu landi. Skarðshreppur hafði gerst meðalgönguaðili í málinu og tekið undir kröfur Ó, en krafist þess til vara, ef kröfur Ó yrðu ekki teknar til greina, að kröfulína hans yrði samt mörk milli Skarðshrepps og Sauðárkrókskaupstaðar. Hæstiréttur vísaði varakröfu Skarðshrepps frá landamerkjadóminum, þar sem hér væri um stjórnsýslumörk milli sveitarfélaga að ræða, en slíkan ágreiningur bæri ekki sjálfstætt undir landamerkjadóm

Fyrirtækið Silli & Valdi átti fasteignina nr. 8 við Aðalstræti í Reykjavík. Er eignum fyrirtækisins var skipt milli eigenda 31. ágúst 1977, kom nefnd fasteign í hlut V. Hinn 11. október 1977 afhenti V syni sínum Þ eignina sem fyrirfram greiddan arf. Með frumstefnu, birtri 27. júní 1979, og framhaldsstefnu, birtri 19. maí 1980, höfðuðu þeir V og Þ dómsmál á hendur Reykjavíkurborgar til greiðslu skaðabóta fyrir að hafa komið í veg fyrir eðlilega nýtingu lóðarinnar Aðalstræti 8, með því að láta ekki gera séruppdrátt af byggingarsvæði, er lóðin telst til. Hafi eigendum því eigi verið unnt að reisa nýtt og stærra hús í stað þess, er þar stendur nú. Ennfremur hafi stjórnvöld Reykjavíkurborgar frá ársbyrjun 1978 látið að því liggja, að þau vilji, að hið gamla hús verði friðað. Þau hafi þó enga ákvörðun tekið um það enn sem komið er, en þó eigi fengist til að veita

- Þ leyfi til að rífa húsið. Þeir V og Þ töldu sig af greindum ástæðum hafa orðið fyrir tjóni og um lagagrundvöll fébótaréttar síns vitnuðu þeir til almennra skaðabótareglna og meginreglna í 19. gr. 25. gr. og 29. gr. skipulagslaga nr. 19/1964, svo og til 35. gr. þjóðminjalaga nr. 52/1969 að því er sérstaklega varðar synjun til niðurrifs hússins. V og Þ sundurliðuðu tjón það, er þeir kröfðust að bætt yrði, og töldu það fólgið í tekjutapi þeirra vegna missis arðs af fasteigninni, of háum skattgreiðslum af henni, vaxtatapi vegna greiddra skatta og tapi vegna hækkunar á byggingarkostnaði húss, sem reist kynni að verða á lóðinni. Var um þetta í meginatriðum miðað við tímabilið frá 1. janúar 1970 til 30. júní 1980. Héraðsdómur sýknaði Reykjavíkurborg af kröfum V, en dæmdi hana til að greiða Þ 8 milljón krónur í skaðabætur. Hæstiréttur ómerkti héraðsdóminn og vísaði málinu frá héraðsdómi vegna vanreifunar 787
- Áfrýjendur, E, Þ og J voru allir veiðiréttareigendur. Hinn 21. júní 1978 höfðuðu þeir mál á hendur Veiðifélagi Miðfirðinga og landbúnaðarráðherra f. h. ríkissjóðs og gerðu þær dómkröfur „að ógild verði metin gagnvart þeim ákvæði 2. tl. 15. gr. laga nr. 76/1970 um lax- og silungsveiði að svo miklu leyti, sem ákvæðin ganga lengra til skerðingar á rétti þeirra til að leggja net og hafa ádrátt í sjó en ákvæði 2. tl. 15. gr. laga nr. 53/1957.“ Hæstiréttur vísaði máli þessu frá héraðsdómi með þessum rökstuðningi: „Áfrýjendur sækja allir mál sitt saman. Þeir hafa ekki markað dómkröfur sínar skýrlega um það, hverjar séu takmarkanir á veiðirétti samkvæmt 2. tl. 15. gr. laga nr. 76/1970, er þeir krefjast, að sér verði dæmt óskýlt að hlíta. Þegar af þessari ástæðu og með skírskotun til 67. gr. laga nr. 85/1936 ber að ómerkja héraðsdóminn og vísa málinu sjálfkrafa frá héraðsdómi.“ Áfrýjendur og Veiðifélag Miðfirðinga höfðu gjafsókn bæði í héraði og fyrir Hæstarétti í máli þessu. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi ekki vísa málinu frá, heldur dæma að efni til 1055
- Ellefu ábúendur/eigendur jarða í Kirkjuhvammshreppi höfðuðu mál á hendur Veiðifélagi Miðfirðinga og landbúnaðarráðherra f. h. ríkissjóðs og kröfðust þess, að viðurkenndur yrði réttur þeirra „til að stunda veiðar, aðrar en laxveiðar í netlögum jarðanna alla daga vikunnar.“ Hæstiréttur vísaði máli þessu frá héraðsdómi með eftirfarandi röksemdum: „Ef dómkrafa áfrýjenda yrði til greina tekin, hlytu þeir dómgildingur á rétti eigenda og/eða ábúenda þeirra jarða, sem í stefnu málsins greinir, til hvers konar veiða fugla, dýra og fiska, annarra en lax, í netlögum

jarðanna á hvaða tíma, sem er án tillits til sérhverra takmarkana á veiðirétti, sem mælt er fyrir um í lögum, þar á meðal friðunarlögum. Hina viðtæku kröfu sína hafa áfrýjendur og uppi sameiginlega vegna alls 15 jarða án tillits til staðhátta, er þýðingu kynnu að hafa samkvæmt einstökum lagaákvæðum, er mæla fyrir um takmarkanir á veiðirétti. Samkvæmt þessu eru dómkröfur áfrýjenda svo almennar og óafmarkaðar, að þær eru ekki dómhæfar. Ber þegar af þeirri ástæðu og með hliðsjón af 67. gr. laga nr. 85/1936 að ómerkja héraðsdóminn og vísa málinu sjálfkrafa frá héraðsdómi.“ Áfrýjendur allir og Veiðifélag Miðfirðinga höfðu gjafsókn og gjafvörn í máli þessu bæði í héraði og fyrir Hæstarétti 1063

Hinn 16. september 1979 fór bifreið út af veginum yfir Fjarðarheiði og valt. Tveir menn af sex, er í bifreiðinni voru, biðu bana vegna meiðsla, er þeir urðu fyrir. Ökumaður bifreiðarinnar G var ákærður til refsingar og ökuleyfisvptingar vegna slyssins. G var skipaður verjandi og barst héraðsdómara vörn hans 14. september 1982. Málið var næst tekið fyrir 9. desember s. á. Auk varnarinnar lagði héraðsdómari þá fram vettvangsuppdrátt, myndir af vettvangi og ljósmyndir af bifreiðinni, eins og hún var eftir slysið. Þá var einn lögregluþjónn yfirheyrður sem vitni. Málið var síðan dómtekið 11. desember s. á., og dómur kveðinn upp 28. s. m. Ekki varð séð að G eða verjanda hans hafi verið tilkynnt um pinghaldið 9. desember né heldur, að verjandanum hafi verið send hin nýju gögn og honum veitt færi á að skila framhaldsvörn, sbr. 2. mgr. 125. gr. laga nr. 74/1974, áður en málið var dómtekið. Þetta þóttu slík brot á meginreglum opinbers réttarfars, að óhjákvæmilegt var að ómerkja héraðsdóminn og vísa málinu heim í hérað til lögreglar meðferðar og dómsálagningar að nýju. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og taldi unnt að dæma málið að efni til þrátt fyrir þessa réttarfarsannmarka 1390

Dómpólarnir, D og Ó, héldu því fram í fógetarétti, er framfylgja átti dómi á hendur þeim, að hann hefði ekki enn verið löglega birtur, og kröfðust þess, að tilteknir menn yrðu kvaddir fyrir fógetaréttinn til skýrslugjafar þar um. Fógeti taldi, að véfenging stefnubirtingarvottorðs ætti ekki undir fógetadóm og úrskurðaði, að gerðinni skyldi fram haldið. Hæstiréttur hratt úrskurði fógeta, þar eð ágreiningur um það, hvort dómur, sem sé grundvöllur aðfarar, hafi verið löglega birtur, heyri undir fógetarétt. Beri fógeta að skera úr slíkum ágreiningi, ef krafist sé, sbr. 41. gr. aðfararlaga nr. 19/1887. Lagt var því fyrir fógeta að taka málið til löglegrar meðferðar og úrskurða um kröfuna 1573

G höfðaði mál á hendur R til greiðslu fjögurra víxla, sem R hafði samþykkt, samtals að fjárhæð gkr. 1.000.000. Til tryggingar greiðslu víxlanna hafði R gefið út tvö „veðtryggingarbréf“ tryggð með 9. veðrétti í fasteign, er R þá átti. R seldi B og K fasteignina ári síðar. G stefndi því einnig B og K í málinu gegn R til að þola, sem þinglýstir eigendur fasteignarinnar, viðurkenningu á framangreindum veðrétti. R sótti hvorki þing í héraði né í Hæstarétti, en B og K mættu og héldu uppi vörnum. Í héraði var R dæmd til að greiða víxlana með vísan til 2. mgr. 118. gr. laga nr. 85/1936, en B og K voru sýknaðir af viðurkenn-ingarkröfunni. G áfrýjaði. Hæstiréttur taldi, að fleiri menn yrðu því aðeins sóttir saman í máli, að sömu málsmeðferð sé beitt um kröfur sækjenda á hendur þeim öllum. Verði því að líta svo á, að G hafi fallið frá því, svo sem hann bjó mál sitt úr garði og rak það fyrir dómstólum, að sækja kröfur á hendur R, eftir sérreglum XVII. kafla laga nr. 85/1936. Mátti R því koma að öllum þeim vörnum, sem hafa mátti uppi í einkamálum almennt. Héraðsdómari dæmdi hins vegar um kröfur G á hendur R á grundvelli XVII. kafla laga nr. 85/1936, en eigi eftir hinum almennu reglum, svo sem rétt hefði verið. Var héraðsdómur því ómerktur og málinu vísað heim í hérað til uppsögu dóms að nýju 1766

Ómerking ummæla.

Óskilgetin börn.

Þ andaðist árið 1981. Bú hans var tekið til opinberra skipta. R, sem fædd er 1956, gerði erfðatilkall í búið með því að hún taldi sig óskilgetna dóttur Þ. H dóttir Þ, fædd 1941, andmælti erfðatilkalli R og krafðist þess, að sér yrði afhent dánarbú Þ til einkaskipta. Faðernisjátning Þ lá ekki fyrir í málinu. Samkvæmt 1. gr., sbr. 58. gr. erfðalaga nr. 8/1962, sem við áttu um arf eftir Þ, erfir óskilgetið barn föður, „ef það er feðrað með þeim hætti, sem segir í löggjöf um óskilgetin börn.“ Í málinu naut eigi við gagna um, að Þ hefði gengist lögformlega við faðerni R og hvorki hafði gengið dómur um faðernið né var sambúð til að dreifa, er jafngilt gæti faðernisviðurkenningu, sbr. 3. gr. laga nr. 87/1947. Með vísan til þessa og ótvíræðs orðalags 1. gr. erfðalaga nr. 8/1962 var synjað viðurkenningar á erfðarétti R eftir Þ 415

Óskipt bú.

M höfðaði mál með opinberri stefnu, birtri 15. júlí 1982, í því

skyni að fá sér tildæmdan eignarrétt að tiltekinni fasteign, sem eiginmaður hennar, er lést árið 1973, hafði fest kaup á árið 1944, en eigi öðlast athugasemdalausa eignarheimild fyrir. Enginn sótti þing í héraði til að andmæla eignardómskröfu M. Héraðsdómari taldi málið ekki réttlæga höfðað af hendi M og vísaði því frá ex officio. Hæstiréttur felldi frávísunardóminn úr gildi og lagði fyrir héraðsdómara að kveða upp efnisdóm í málinu um kröfu M, sem ætti málsaðild varðandi eignir í hinu óskipta búi, sbr. 10. gr. og 11. gr. laga nr. 8/1962, en M hafði fengið leyfi til setu í óskiptu búi árið 1973 104

Óvígð sambúð.

G missti eiginmann sinn 25. febrúar 1975. Þau hjónin höfðu eignast tvö börn, fædd 9. desember 1965, og 2. apríl 1971. Dvöldust þau bæði hjá G. Eftir lát eiginmanns síns öðlaðist G rétt til greiðslu barnalífeyris og mæðralauna frá Tryggingastofnun ríkisins. Á árinu 1977 keypti G húseign með manningum P og fluttust þau í húsið 1. ágúst 1977 ásamt börnum G og tóku upp sambúð. Í nóvembermánuði 1978 tilkynnti umboðsmaður Tryggingastofnunar ríkisins G að mæðralaun til hennar hefðu verið felld niður frá og með 1. ágúst 1977, þar eð réttur hennar til mæðralauna hefði fallið niður um leið og hún tók upp sambúð við P. Jafnframt tilkynnti umboðsmaðurinn G að haldið yrði eftir barnalífeyri til hennar, er næmi ofgreiddri fjárhæð mæðralauna hennar á tímabilinu 1. ágúst 1977 til 31. október 1978. Tryggingaráð staðfesti þessa ákvörðun umboðsmannsins. G höfðaði þá mál á hendur Tryggingastofnun ríkisins til greiðslu vangoldinna mæðralauna og barnalífeyris með tveim börnum. Talið var, að G hefði, samkvæmt lögum um almannatryggingar, borið réttur til mæðralauna, uns hún og P öðluðust sama rétt og hjón samkvæmt nefndum lögum. Var Tryggingastofnun ríkisins því dæmd til að endurgreiða G umstefnda fjárhæð ásamt vöxtum og málskostnaði. Þá var og staðfest fjárnámsgerð, er fram hafði farið eftir uppkvaðningu héraðsdóms í húseign Tryggingastofnunarinnar til tryggingar tildæmdri fjárhæð 224

M og K voru í sambúð nokkurn hluta ársins 1977 og fram til 1. desember 1978. Þau unnu bæði utan heimilis meðan á sambúðartímanum stóð. Hluta af sambúðartímanum var M til sjós, en veturinn 1977/78 við nám. Þau bjuggu endurgjaldslaust í íbúð, sem foreldrar konunnar áttu, eða þar til um miðjan apríl 1978, er þau fluttust í íbúð, sem maðurinn hafði fest kaup á. Málsaðiljar opinberuðu trúlofun sína á öndverðum sambúðartímanum. Eftir sambúðarslit höfð-

aði K mál á hendur M og gerði tilkall til launa vegna starfa á sameiginlegu heimili þeirra, meðan á sambúð þeirra stóð annars vegar, og hins vegar laut krafa K að fé, sem hún taldi sig hafa „lagt út fyrir M á sambúðartímanum.“ K þótti eiga rétt á greiðslu úr hendi M fyrir vinnuframlag sitt í þágu M á heimili þeirra á sambúðartímanum. Þá þótti og nægilega fram komið, að K hefði á hluta sambúðartímans lagt meira til sameiginlegs heimilishalds þeirra en M. Átti hún af þeirri ástæðu einnig rétt á greiðslu úr hans hendi, er ákvaðst samtals 14.000,00 krónur. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði. Vildu þeir sýkna M af fyrri þætti kröfu K, en vísa síðari þættinum frá héraðsdómi vegna vanreifunar

865

Réttarfar.

Hinn 23. desember 1978 varð árekstur á milli bifreiðanna R-1977, í eigu B, og JO-7495, í eigu varnarliðsmannsins C, með þeim hætti, að JO-7495 var ekið inn á Kringlumýrabraut gegnt biðskyldu í veg fyrir R-1977, er ekið var suður Kringlumýrabraut og naut aðalbrautarréttar. Bifreiðin JO-7495 var ábyrgðartryggð hjá Hagtryggingu h/f, en R-1977 var ábyrgðar- og húftryggð hjá Samvinnutryggingum g/t, með gkr. 200.000 eigin áhættu. B höfðaði skaðabótamál á hendur Hagtryggingu h/f og ríkissjóði Íslands vegna árekstursins til greiðslu á gkr. 120.000 vegna afnotamissis og gkr. 200.000 vegna eigin áhættu í húftryggingu. Dómur gekk í málinu 16. nóvember 1979 og fór á þann veg, að B var látinn bera 1/3 hluta sakar vegna þess, að bifreið hans var á sumarhjólborðum og því vanbúin til aksturs á þessum árstíma í hálku og snjó. Þessum dómi var ekki áfrýjað og greiddi Hagtrygging h/f B dómskulдина 4. febrúar 1980. Þegar Samvinnutryggingar g/t leituðu eftir endurgreiðslu úr hendi Hagtryggingar h/f á húftryggingarbótum, er þær höfðu greitt B í samræmi við sakarskiptingu í dóminum frá 16. nóvember 1979, synjaði Hagtrygging h/f að endurgreiða, þar eð hún gæti eigi sætt sig við sakarskiptinguna í dóminum. Höfðuðu Samvinnutryggingar g/t þá mál á hendur Hagtryggingu h/f og ríkissjóði Íslands til endurgreiðslu á hluta húftryggingarbótanna. Talið var, að Hagtrygging h/f og ríkissjóður væru, skv. 1. mgr. 195. gr. laga nr. 85/1936, bundin af dóminum frá 16. nóvember 1979 að því er varðaði sakarskiptinguna. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og töldu fyrri dóminn ekki bindandi um sakarskiptingu, þar eð stefnendur í héraði hefðu ekki verið þeir sömu í báðum málunum, og kröfurnar heldur ekki

1036

- Ferðaskrifstofan Ú taldi sig eiganda að tilteknum auglýsinga-
kvikmyndum í vörslum kvikmyndagerðarmannsins G og
krafðist þess að fá þær afhentar. G neitaði að afhenda
myndirnar, nema gegn greiðslu, enda taldi hann sig eiga
höfundarrétt að myndunum. Ú krafðist þess að fá umráð
myndanna með innsetningargæð. Kröfu Ú var hafnað, þar
eð hún þótti eigi nógu skýrt skilgreind og mikill ágrein-
ingur var með aðiljum um staðreyndir, þar á meðal um
hvers konar rétt hvor þeirra ætti til þeirra verðmæta, er
innsetningargæðin beindist að. Slíkan ágreining ber ekki
undir fógætarétt. Brast því réttarfarsskilyrði fyrir beinni
fógætagæð í málinu enda önnur réttarfarssúrræði tiltæk .. 1071
- Dómpólarnir, D og Ó, héldu því fram í fógætarétti, er fram-
fylgja átti dómi á hendur þeim, að hann hefði ekki enn
verið löglega birtur og kröfðust þess, að tilteknir menn
yrðu kvaddir fyrir fógætaréttinn til skýrslugjafar þar um.
Fógæti taldi, að véfenging stefnubirtingarvottorðs ætti ekki
undir fógætaðóm og úrskurðaði, að gerðinni skyldi fram
haldið. Hæstiréttur hratt úrskurði fógæta, þar eð ágreiningur
um það, hvort dómur, sem sé grundvöllur aðfarar, hafi
verið löglega birtur, heyri undir fógætarétt. Beri fógæta að
skera úr slíkum ágreiningi, ef krafist sé, sbr. 41. gr. að-
fararlaga nr. 19/1887. Lagt var því fyrir fógæta að taka
málið til löglegrar meðferðar og úrskurða um kröfuna 1573
- N, skipstjóri á togaranum Einari Benediktssyni BA 377, var
ákærður fyrir meint brot gegn ákvæðum laga um veiðar
í fiskveiðilandhelgi. Sakfelling valt á því, hvort aðalvél
togarans væri 1000 bremsuhestöfl eða stærri. Héraðsdómur
taldi það ósannað og sýknaði N. Ríkissaksóknari áfrýj-
aði dóminum, en við flutning málsins fyrir Hæstarétti
krafðist hann þess að dómurinn yrði staðfestur, og áfrýj-
unarkostnaður lagður á ríkissjóð. Í þessu þótti felast ósk
um álitserð Hæstaréttar um ákæruefnið. Áfrýjun málsins
á þeim grundvelli samrýmdist ekki almennum réttarfar-
reglum, sbr. meginregluna í 67. gr. laga nr. 85/1936, sbr.
58. gr. laga nr. 75/1973. Málinu var því vísað frá Hæsta-
rétti 1948
- Réttarfarssvitur.*
- Fundið að því í einkamáli að á málatilbúnaði stefnanda og
málsmeðferðinni hafi verið slíkir annmarkar, að ómerkja
hafi orðið hinn áfrýjaða dóm og vísa málinu frá héraðs-
dómi 180
- Fundið að því að opinbert mál hafi dregist mjög af hendi dóm-
ara 183
- Að því fundið í einkamáli að dómsmálaráðherra hafi ekki

verið stefnt til fyrirsvars í málinu, svo sem sakarefni hafi verið háttað	621
Að því fundið í einkamáli að gagnaöflun og málflutningi í málinu hafi verið ábótavant	851
Að því fundið í opinberu máli að ekki verði með vissu ráðið af bókunum héraðsdómara hvaða rannsóknargögn hann hafi haft undir höndum frá Rannsóknarlögreglu ríkisins er hann kvað upp gæsluvarðhaldsúrskurð	906
Að því fundið í opinberu máli að lögreglumenn þeir, er handtóku ákærða, hafi ekki gefið skýrslu í dómi	1096
Að því fundið í einkamáli að vítaverður dráttur hafi orðið á meðferð þess fyrir héraðsdómi	1179
Að því fundið að opinbert mál hefði dregist mjög af hendi dómara	1390
Að því fundið að ýmsir gallar hafi verið á málsmeðferð uppboðshaldara	1499
Að því fundið að dráttur hafi orðið á rekstri opinbers máls	1698
Að því fundið í opinberu máli að eigi hafi verið fengin afdráttarlaus svör ákærða við því, hvort hann óskaði áfrýjunar. Enn fremur þótti það athugavert að eigi naut við gagna í máli þessu um hagi ákærða, þar á meðal um það, hvort hann hefði sætt læknismeðferðar vegna morfinshneigðar sinnar	1847
Að því fundið í einkamáli að í dómsorði héraðsdóms hafi föðurnafn annars aðiljans misritast	2076

Reynslulausn.

Með dómi sakadóms, uppkveðnum 13. apríl 1983, var J fundinn sekur um að hafa, hinn 14. ágúst 1982, stolið sambyggðu útvarps- og segulbandstæki og vasatölvu. Taldist brot J varða við 244. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Hinn 13. júlí 1982 hafði J fengið reynslulausn í tvö ár á eftirstöðvum refsingar, 233 dögum. Með brotinu rauf J skilyrði reynslulausnarinnar. Bar því að dæma J refsingu í einu lagi fyrir það brot, sem hann var nú sakfelldur fyrir, og með hliðsjón af refsivist, sem ólokið var, sbr. 1. mgr. 42. gr. alm. hgl., sbr. 3. gr. laga nr. 16/1976. Refsing J var ákveðin 8 mánaða fangelsi	1581
T taldist sannur að því að hafa, hinn 28. apríl 1983, ekið bifreið undir áhrifum áfengis og sviptur ökuleyfi ævilangt. Í blóðsýni, er tekið var úr T, mældist alkóhól 1,38%. Þetta brot T varðaði við 2. mgr., sbr. 4. mgr. 25. gr. og 1. mgr. 27. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968. Er T var yfirheyrður hjá varðstjóra út af framangreindu broti falsaði hann nafn annars manns undir varðstjóraskýrsluna. Þetta	

atferli T taldist varða við 1. mgr. 155. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Þegar T framdi þessi brot, hafði hann hlotið reynslulausn í 2 ár á eftirstöðvum refsingar, 320 dögum. Með téðum brotum hafði T rofið skilorð það, er honum hafði verið ákvarðað í reynslulausninni og var refsing T því ákvörðuð í einu lagi og honum gert að sæta fangelsi í 12 mánuði, og sviptur rétti til að öðlast ökuleyfi ævilangt. Einn hæstaréttardómari skillaði sératkvæði og vildi dæma T í 15 mánaða fangelsi 1958

Riftun.

Með kaupsamningi, dags. 29. ágúst 1977, keyptu þeir J og R vélbát af þeim B og S. Kaupverð bátsins með fylgifé var gkr. 4.500.000. Báturinn var afhentur 30. ágúst s. á. í því ástandi, eins og sagði í kaupsamningi, „sem hann nú er í, með skoðunar- og hæfðernisskírteini, sem kaupendur hafa kynnt sér ásamt ástandi bátsins.“ Afsal var gefið út 31. ágúst 1977. J og R gerðu síðan út bátinn þar til í október s. á., að þeir réðu honum til hlunns. Í mars 1978 byrjuðu J og R að gera bátinn kláran á handfæri. Rifu þeir úr honum plittin, sem voru föst, og kom þá í ljós brotið borð og ýmsar aðrar skemmdir. Tveir skipaskoðunarmenn skoðuðu bátinn og í vottorði þeirra, dags. 29. mars 1978, eru taldir upp í 6 liðum ýmsir gallar og klykkt út með því, að báturinn sé ekki viðgerðarhæfur. Er þetta lá fyrir kvörtuðu þeir J og R við seljendur bátsins og kröfðust riftunar. Því var neitað. J og R höfðuðu þá mál á hendur B og S til riftunar og endurgreiðslu á kaupverðinu. J og R seldu aðalvél og dýptarmæli bátsins undir rekstri málsins fyrir héraðsdómi, en áður höfðu þeir selt björgunarbát og 5 rafknúðar færavindur með tilheyrandi rafgeymum. Var samkomulag með aðiljum að leggja til grundvallar, að verðmæti muna þessara hefði verið gkr. 1.950.000. Fyrir Hæstarétti var það viðurkennt af hálfu B og S, að fyrir hendi hefðu verið skilyrði til riftunar. Var málsvörn þeirra fyrir Hæstarétti eingöngu byggð á því, að með því að selja aðalvél bátsins og greindan fylgibúnað án þess að gera þeim áður viðvart, hafi þeir J og R brotið í bága við fyrirmæli 55. gr., sbr. 34. gr. laga nr. 39/1922 um lausafjárkaup, og með því glatað rétti til riftunar. Eigi var fallist á þessa málsástæðu, þar eð aðiljar hefðu komið sér saman um verðmæti hinna seldu muna og það verið dregið frá endurgreiðslukröfu J og R. Var því fullnægt hagsmunum B og S, er nutu verndar tilvitnaðra lagagreina. Riftunarkrafa J og R var því tekin til greina. Hins vegar voru B og S sýknaðir af kröfu þeirra um skaðabætur fyrir tapaðar vinnutekjur í einn

mánuð og kaup á efni til að standsetja bátinn í mars 1978, þar eð tjón J og R af þeim sökum taldist ósannað 1683

Ríkisábyrgð.

Hinn 21. júlí 1982 barst skiptarétti Reykjavíkur krafa um að bú B yrði tekið til gjaldprotaskipta. Gjaldþrotaúrskurður var kveðinn upp 20. október 1982. Innköllun var gefin út og lauk kröfulýsingarfresti 5. janúar 1983. Innkölluninni fylgdi auglýsing, þar sem boðað var til skiptafundar 27. janúar 1983. Í auglýsingunni sagði jafnframt, að ef athugasemdir við afstöðu skiptaráðanda til lýstra krafna hefðu ekki komið fram í síðasta lagi á skiptafundinum, megi viðkomandi aðiljar búast við að þær komist ekki að við skiptin. Í kröfuskraní, sem lögð var fram á fundinum, var viðurkennd forgangskrafa E vegna vinnulauna, er féllu í gjalddaga 12. febrúar 1981. Engar athugasemdir komu fram við kröfuskraná og bókaði skiptaráðandi að hún yrði „því óbreytt lögð til grundvallar endanlegri skiptagerð, þegar úthlutað verður úr búinu.“ Að loknum skiptafundinum kom E kröfu sinni á framfæri við félagsmálaráðuneytið og óskaði eftir því, að hún yrði greidd úr ríkissjóði. Hinn 28. janúar 1983 óskaði félagsmálaráðuneytið, með vísan til 2. mgr. 7. gr. laga nr. 31/1974, eftir úrskurði skiptaréttar um það, hvort vinnulaunakrafa E félli innan ríkisábyrgðar. Talið var, að sú ákvörðun skiptafundarins 27. janúar 1983 að taka launakröfu E til greina sem forgangskröfu í þrotabú B, að undangenginni þeirri málsmeðferð, sem greinir í 108. gr. og 110. gr. gjaldprotalaga nr. 6/1978, hafi verið endanleg fyrir þrotabúið. Krafa E félli því innan ríkisábyrgðar 1226

Sakaríkostnaður.

L var talinn sannur að sök að hafa, hinn 7. og 27. desember 1980, ekið bifreið undir áhrifum áfengis. Í fyrra sinnið mældist alkóhólmagn í blóði L 0,67‰, en 1,83‰ í síðara skiptið. L var ákærður fyrir bæði brotin í einu lagi. Héraðsdómari taldi ranglega, að fyrra brotið hefði ítrekunaráhrif á hið síðara og svipti L ökuleyfi æfilangt og dæmdi L í 3.500,00 króna sekt. Ríkissaksóknari áfrýjaði málinu og krafðist þess, að ökuleyfisviptingartími yrði stytur, en héraðsdómur staðfestur að öðru leyti og kostnaður við áfrýjun málsins greiddur úr ríkissjóði að undanskildum málsvarnarlaunum. Hæstiréttur stytta ökuleyfisviptingu L í 15 mánuði frá 10. júlí 1981 að telja, þar eð fyrra brotið hefði ekki ítrekunaráhrif á hið síðara, sbr. 1. mgr. 77. gr.

alm. hgl. Kostnaður af áfrýjun sakarinnar, þar með málsvarnarlaun skipaðs verjanda L, var lagður á ríkissjóð 680

Með ákæruskjali 1. júní 1980 var T ákærður fyrir að vera tvisvar í aprílmánuði 1980 ölvaður og til óþæginda á almannafæri, þ. e. 7. apríl á Kaldárselsvegi, þar sem fólk varð fyrir áreitni hans. T var handtekinn af lögreglu og sparkaði hann þá utan í lögreglubifreiðina og braut í henni hliðarrúðu, og einnig hinn 24. apríl á sömu slóðum, en þá grýtti T bifreið og olli skemmdum á afturhurð hennar. Þetta atferli T þótti varða við 21. gr., sbr. 33. gr. áfengislaga nr. 82/1969, sbr. lög nr. 52/1978, 5. gr., og var hann dæmdur í 1.000,00 króna sekt, en tveggja daga varðhald til vara. Tveim skaðabótakröfum á hendur T var vísað frá héraðsdómi vegna vanreifunar. Með öðru ákæruskjali, dags. 16. júní 1981, en dæmt var um bæði ákæruefnin í sama máli, var T ákærður fyrir að hafa 15. mars 1981 með sviksamlegum hætti gengið inn í kaup á þremur hestum, sem S hafði þá fyrr um daginn, að T viðstöddum, samið um kaup á af H, með því að fara um kvöldið á fund H og talið honum ranglega trú um, að S hafi í raun eigi verið að kaupa hestana sjálfur, heldur fyrir T, og þannig fengið H til að undirrita afsal til T fyrir hestunum, jafnframt því sem T greiddi H umsamið söluverð hestanna. T tók síðan hestana í sínar vörslur og hafði selt einn þeirra, þegar rannsókn málsins hófst og lögreglan hugðist taka hestana í sínar vörslur. Í ákæru var þessi háttsemi T talin varða við 248. gr. alm. hgl. nr. 19/1940, en til vara við 248. gr., sbr. 261. gr. sömu laga. Ekki taldist sannað, að T hefði beitt H vísitandi blekkingum í því skyni að fá hann til að afsala sér hrossunum og var T því sýknaður af þessum ákærupætti. S hafði gert skaðabótakröfu á hendur T, en henni var vísað frá héraðsdómi, sbr. 146. gr. 2. mgr. laga nr. 74/1974. T var dæmdur til að greiða þriðjung kostnaðar af rekstri málsins í héraði og fyrir Hæstarétti. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi sakfella T fyrir tilraun til svika með því atferli, sem greinir í ákæruskjalinu frá 16. júní 1981 1096

Samaðild.

Sambúð. Sjá óvígð sambúð.

Sameign.

Sameignarslút.

Árið 1945 seldi F þeim A og H, sem voru mágar, spildu úr landi

sínu, u. þ. b. 0,7 ha að stærð. Reistu þeir A og H sumar-
bústað á spildunni. Árið 1947 seldi H öðrum mági sínum, B,
bróður A, sinn helming í sumarbústað og landsspildu. Eig-
endurnir notuðu bústaðinn þannig, að þeir tóku hvor sinn
enda til einkaafnota, en sameinuðust um inngang í mið-
hluta hússins og um snyrtiherbergi. Nokkru síðar reistu
A og B viðbótarbyggingu við sinn hvorn enda hússins og
áfasta við það. Voru dyr og inngangar gerðar í viðbótar-
byggingar þessar, þannig að ganga mátti inn í hvorn enda
fyrir sig, án þess að notast við hinn sameiginlega inngang
um miðbik hússins. Lóðin umhverfis húsið var óskipt.
Eftir að B andaðist tók ekkja hans S og börn við afnotum
af hluta B í eigninni. Upp úr því fór að bera á persónu-
legum árekstrum og ósamkomulagi milli sameigendanna,
er lyktaði með því, að A beiddist uppboðs til slita á sam-
eigninni. S andmælti því, að uppboð færi fram, þar sem
hún taldi, að eignin væri skiptanleg og bauðst í því sam-
bandi til að kosta ein ákveðnar framkvæmdir til að auð-
velda skipti eignarinnar. A fékk dómkvadda sérfróða mats-
menn til að segja til um það, hvort eignin væri skiptanleg.
Var niðurstaða matsmanna sú „að land og bústaður séu
ekki skiptanleg miðað við núverandi notkun.“ Uppboðsrétt-
ur úrskurðaði, að hið umbeðna uppboð skyldi fara fram.
Hæstiréttur hratt þeim úrskurði og synjaði um fram-
kvæmd uppboðsins, enda væri ekki sannað, að ekki mætti
koma á skiptum milli málsaðilja með viðunandi hætti

Samningar.

Með kaupsamningi 14. apríl 1977 keypti A þriggja herbergja
íbúð í smíðum í fjölbýlishúsi af K. Íbúðin var seld tilbúin
undir tréverk og málningu, og sameign í húsinu í því
ástandi, er í kaupsamningi var tiltekið. Kaupverð hins
selda var alls gkr. 8.900.000 og skyldi greiða það í ákveðn-
um gjalddögum. Samkvæmt kaupsamningnum átti að af-
henda A íbúðina tilbúna undir tréverk og málningu í nóv-
des. 1977, en sameign 8—10 mánuðum síðar. A stóð ekki í
skilum með greiðslur skv. kaupsamningi og höfðaði K mál
á hendur A til heimtu þess, sem í vanskilum var, auk víxil-
vaxta af hverri greiðslu frá afhendingardegi íbúðarinnar
til greiðsludags, svo sem samið hafði verið um í kaupsamn-
ingi. A var dæmd til að greiða K þetta fé og ennfremur
sannanlegan verðmun á innbrenndu áli, er sett hafði verið
á þak hússins í stað bárujárns, er ráðgert hafði verið
í kaupsamningi, en samkomulag orðið um að breyta. Þá
var A einnig dæmd til að greiða K lántökugjald vegna veð-
deildarláns í samræmi við ákvæði kaupsamningsins. A

höfðaði gagnsök gegn K til greiðslu skaðabóta, samtals að fjárhæð gkr. 2.919.800, er A sundurliðaði þannig:

1. Skaðabætur fyrir afnotamissi íbúðarinnar í 4 mánuði vegna afhendingardráttar gkr. 564.800.
2. Skaðabætur vegna þess að K hafi ráðstafað undan sameign útgeymslu gkr. 1.405.000.
3. Skaðabætur vegna þess að K hafi lagt af dyr úr forstofu út í bakgarð og sett glugga í staðinn gkr. 950.000.

Póstar þessir voru allir skv. mati dómkvaddra manna. Upplýst var, að A hafði fengið íbúðina afhenta í byrjun mars 1978. K kvað afhendingardráttinn hafa stafað af umfangsmiklum breytingum á íbúð A frá teikningu, breytingum, er K framkvæmdi A að kostnaðarlausu. K var dæmdur til að greiða A kr. 100.000 í bætur fyrir afhendingardrátt á íbúðinni, sem taldist hafa verið tveir mánuðir, úr því að afhendingartíminn hafði ekki verið framlengdur vegna breytinganna á íbúð A. A fékk hins vegar engar bætur vegna útgeymslunnar, þar sem hennar hafi ekki verið getið sem eignarhluta A í sameign hússins, svo sem honum var lýst í kaupsamningi, og A hafi ekki mátt gera ráð fyrir því, án skýrra ákvæða í kaupsamningi, að eignast hlutdeild í geymslunni. Ekki var bótakrafa A vegna breytinga á forstofu heldur tekin til greina, þar eð eigi hafði verið sýnt fram á tjón A vegna þessara breytinga 1110

Hinn 4. júní 1979 pantaði T fatnað hjá enska fyrirtækinu C. Eigi undirritaði T pöntunarseðil, Vörurnar voru afgreiddar til T í þrennu lagi og afhentar til flutnings 1. ágúst, 30. ágúst og 19. september 1979. T leysti út fyrstu vörusendinguna, en neitaði að taka við tveim síðari sendingunum, þar sem hún hefði aldrei pantað þá vöru. C stefndi því T til greiðslu sendinganna. Talið var, að eins og hér hagaði til, hefði T hlotið að vera ljóst, að einnig síðari sendingarnar tvær hafi af hendi C verið ætlaðar til efnda á vörupöntuninni frá 4. júní 1979. Hafi T því borið að tilkynna C, án tafar, ef T vildi synja vörunum viðtöku vegna þess, að þær væru umfram pöntunina eða í ósamræmi við hana að gæðum. Ósannað var, að T hefði sent slíka tilkynningu í tæka tíð. Var T því dæmd til greiðslu vörunnar auk vaxta frá afhendingardegi, sbr. 1. mgr. 38. gr. laga um lausafjárkaup nr. 39/1922 2194

Sannanir.

Sáttir.

A. Einkamál.

B. Opinber mál.

Hinn 16. mars 1983 gekkst H undir dómssátt í Sakadómi Reykjavíkur vegna ölvunar við akstur 21. febrúar s. á., en blóðsýni, er H var þá tekið, sýndi 0,80%. Í sakavottorði H, dags. 2. mars 1983, er lá frammi í sakadómi, þegar H undirgekkst sáttina, hafði þess ekki verið getið, að 25. ágúst 1980 hefði H gengist undir dómssátt fyrir ölvunar-akstur. Hafði sú dómssátt, vegna mistaka, ekki verið færð á sakaskrá fyrir en 30. júní 1983. Ríkissaksóknari kærði dómssáttina frá 16. mars 1983 og krafðist þess, að hún yrði felld úr gildi. Hæstiréttur felldi dómssáttina úr gildi .. 1576

Sératkvæði.

Tveir hæstaréttardómarar skila sératkvæði í ærumeiðingarmáli	56
Tveir hæstaréttardómarar greiða sératkvæði um vexti í máli til innheimtu iðgjalds til lífeyrissjóðs	306
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í bótamáli vegna flugslyss	316
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í sjálfræðissviptingarmáli	364
Tveir hæstaréttardómarar greiða sératkvæði í máli út af arfleiðsluskrá	381
Tveir hæstaréttardómarar greiða sératkvæði í kaupgjaldsmáli vegna uppsagnar skipstjóra	392
Tveir hæstaréttardómarar greiða sératkvæði í skaðabótamáli vegna gæsluvarðhalds að ósekju	474, 495, 509, 523
Tveir hæstaréttardómarar greiða sératkvæði í innheimtumáli vegna ferðaþjónustu	549
Sératkvæði í fjölskipuðum dómi í héraði	549
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í máli á hendur ríkissjóði til heimtu bóta vegna afgreiðsluhátta dómsmálaráðuneytisins varðandi yfirfjárráð	621
Tveir hæstaréttardómarar greiða sératkvæði varðandi vexti af kröfu í erlendri mynt	643
Tveir hæstaréttardómarar greiða sératkvæði út af vaxtafjárhæð	661
Tveir hæstaréttardómarar greiða sératkvæði í máli varðandi gjaldfellingu handhafa veðskuldabréfs	691
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í máli út af búskiptum	701
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í skaðabótamáli vegna vinnuslyss	834
Tveir hæstaréttardómarar greiða sératkvæði í fjárkröfumáli vegna slita á óvígðri sambúð	865
Tveir hæstaréttardómarar skila sératkvæði í skaðabótamáli	

vegna bifreiðaáreksturs	887
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í skaðabótamáli vegna handtöku	898
Tveir hæstaréttardómarar greiða sératkvæði út af ákvörðun skaðabóta vegna gæsluvarðhalds að ósekju	906
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði varðandi heimfærslu brots til refsíákvæða	1021
Tveir hæstaréttardómarar greiða sératkvæði varðandi réttarfar í skaðabótamáli vegna bifreiðaáreksturs	1036
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í einkamáli varðandi réttarfar	1055
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í opinberu máli varðandi sakarmat	1096
Tveir hæstaréttardómarar greiða sératkvæði varðandi þóknun fyrir gerðardómsstörf	1196
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði varðandi stefnuháttu í skiptamáli, er áfrýjað var til Hæstaréttar	1288, 1293
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í opinberu máli vegna brots á banni við hundahaldi	1318, 1322
Tveir hæstaréttardómarar greiða sératkvæði í einkamáli varðandi atvinnuréttindi vörubifreiðastjóra	1327, 1342
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði varðandi skaðabætur í opinberu máli	1350
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í opinberu máli varðandi réttarfar	1390
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í skaðabótamáli út af líkamsmeiðingum	1399
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði út af ákvörðun skaðabóta vegna líkamstjóns, er maður hlaut í bifreiðaslysi	1423
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði um vexti í einkamáli	1447
Tveir hæstaréttardómarar greiða sératkvæði í máli út af vörug og firmamerki	1458
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í einkamáli varðandi fyrningu á steypugalla	1469
Tveir hæstaréttardómarar greiða sératkvæði í uppboðsmáli	1497
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í opinberu máli út af haldi á munum	1568
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í sjálfræðissviptingarmáli	1584
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í einkamáli út af hækkun á lóðarleigu	1664
Tveir hæstaréttardómarar greiða sératkvæði í einkamáli, er fjallaði um vinnuskyldu sjómanns	1707

Sératkvæði í fjölskipuðum dómi í héraði	1707
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í skaðabótamáli vegna bifreiðaáreksturs	1730
Tveir hæstaréttardómarar greiða sératkvæði varðandi skaðabótaskyldu í máli út af slysi við vinnu	1826
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í skaðabótamáli út af ákvörðun vaxta	1826
Tveir hæstaréttardómarar greiða sératkvæði í máli út af vörumerki	1894
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði varðandi vísitölu-tryggða veðskuld í fasteignakaupum	1938
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í opinberu máli varðandi ákvörðun refsingar	1958
Tveir hæstaréttardómarar greiða sératkvæði varðandi búskipti við hjónaskilnað	1967
Tveir hæstaréttardómarar greiða sératkvæði í opinberu máli varðandi ákvörðun refsingar	1997
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í einkamáli varðandi hefðarhald	2076
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í máli út af kaupkröfu bryta	2111
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í bótamáli vegna fasteignakaupa	2148
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í skiptamáli varðandi mat á lausafjármunum dánarbús	2225
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði út af þóknun fyrir arkitektastörf	2237
Einn hæstaréttardómari greiðir sératkvæði í útburðarmáli	2252

Siglingadómur.

Sjálftaka.

Sjálfræði.

Hinn 12. júní 1980 var X svipt sjálfræði með dómi sakadóms að beiðni móður hennar A. Hinn 12. janúar 1982 ritaði A bréf, þar sem hún kveðst falla frá beiðni sinni um sjálfræðis-sviptingu X. Ríkissaksóknari sendi sakadómi bréf þetta 18. mars s. á. Þar var málið rannsakað og kom m. a. X fyrir fyrir dóminn 8. júní 1982 og óskaði eftir að fá sjálfræði á ný. Héraðsdómari taldi ástæður þær, er leiddu til sjálfræðissviptingar X enn fyrir hendi og synjaði beiðni um niðurfellingu sjálfræðissviptingarinnar. Að beiðni lögráðamanns X var úrskurði sakadóms skotið til Hæstaréttar, sem felldi sjálfræðissviptinguna úr gildi. Einn hæstaréttar-

dómari skilar sératkvæði, þar sem hann vill staðfesta úrskurð héraðsdóms um sjálfræðissviptingu 364

Hinn 21. desember 1982 höfðaði ríkissaksóknari f. h. valdstjórnarinnar mál gegn A til sviptingar sjálfræðis af ástæðum, sem greindar eru í 1. tl. 5. gr. laga nr. 95/1947 um lögræði. A andmælti sjálfræðissviptingarkröfunni. Héraðsdómur taldi sannað af læknisvottorðum, að A væri haldinn geðklofasýki á svo háu stigi, að hann væri af þeim sökum ekki fær um að ráða persónulegum högum sínum og svipti A sjálfræði með dómi 25. mars 1983. Að ósk A var málinu skotið til Hæstaréttar, sem taldi ósannað, að A hefði sökum geðveiki verið ófær um að ráða persónulegum högum sínum, er hinn áfrýjaði dómur var kveðinn upp, sbr. 1. tl. 5. gr. lögræðislaga. A var því sýknaður af öllum kröfum valdstjórnarinnar. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi staðfesta héraðsdóm 1584

Sjómannalög.

Hinn 20. ágúst 1976 var Í ráðinn skipstjóri á skip í eigu S til togveiða um óákveðinn tíma. Hann 23. apríl 1977 tilkynnti útgerðarstjóri S skipverjum bátsins, að ákveðið hefði verið að senda hann á netaveiðar. Hafði áður komið fram, að þeir voru því mótfallnir. Í tjáði útgerðarstjóranum, að hann reiknaði ekki með að fara á netin. Daginn eftir var farið að búa bátinn til netaveiðanna og þann dag sagði útgerðarstjórinn skipverjum, að þeir, sem ekki kæmu til starfa daginn eftir, 25. apríl, teldust hættir á bátnum. Í kom ekki til starfa daginn eftir og ekki svaraði hann skeyti, sem útgerðin sendi honum 26. apríl, þess efnis, að hún liti svo á, að Í óski eftir slitum á ráðningarsamningi, þar eð hann hafi ekki komið til starfa. Samkvæmt þessu var talið, að útgerð skipsins hafi mátt líta svo á, að Í hefði slitið ráðningarsamningnum. Í átti því ekki rétt til bóta vegna ráðningarslitanna, en hann hafði krafist þriggja mánaða launa, skv. 2. gr., sbr. 3. gr. sjómannalaga nr. 67/1963, sbr. bráðabirgðalög nr. 98/1976 um kaup og kjör sjómannna 1129

Hinn 20. ágúst 1976 var M ráðinn vélstjóri á bát í eigu S til togveiða um óákveðinn tíma. Hann 23. apríl 1977 tilkynnti útgerðarstjóri S skipverjum bátsins, að ákveðið hefði verið að senda hann á netaveiðar. Hafði áður komið fram, að þeir voru því mótfallnir. M hafði þó aldrei neitað að fara á netaveiðar á bátnum, og kvaðst hann hafa komið til starfa hvern dag eftir að farið var að búa bátinn til netaveiða í Hafnarfjarðarhöfn. Að kvöldi hins 27. apríl fór M með bátinn til Akureyrar. Er þangað kom upplýstist það,

- að nýr eigandi var tekinn við útgerð bátsins og M verið afskráður 24. apríl og annar vélstjóri ráðinn í hans stað og lögskráður 27. s. m. Þessar aðstæður þóttu jafngilda því, að M hefði verið vikið úr starfi og að hann ætti rétt á bótum skv. 34. gr. sjómannalaga nr. 67/1963, þar sem ráðningarsamningur hans var ekki á enda. S var því dæmdur til að greiða M laun í þrjá mánuði 1142
- Hinn 20. ágúst 1976 var G ráðinn stýrimaður á bát í eigu S til togveiða um óákveðinn tíma. Hinn 23. apríl 1977 tilkynnti útgerðarstjóri S skipverjum bátsins, að ákveðið hefði verið að senda hann á netaveiðar. Hafði áður komið fram, að þeir voru því mótfallnir, og var G búinn að segja útgerðarstjóranum, að ekki kæmi til greina af sinni hálfu að fara á netaveiðar. Daginn eftir var farið að búa bátinn til netaveiðanna og þann dag tjáði útgerðarstjórinn skipverjum, að þeir, sem ekki kæmu til starfa daginn eftir, 25. apríl, teldust hættir á bátnum. G kom ekki til starfa þann dag og ekki eftir það. S mátti því telja, að G hefði slitið ráðningarsamningnum og var hann því sýknaður af kröfu G um laun í þrjá mánuði, skv. 2. mgr. 13. gr. sjómannalaga nr. 67/1963, sbr. bráðabirgðalög nr. 98/1976 um kaup og kjör sjómanna 1156
- H var háseti á einum af togurum Bæjarútgerðar Reykjavíkur. Hinn 8. nóvember 1978 slasaðist H, er togarinn var á veiðum. Af þessum sökum var H óvinnufær dagana 9.—14. nóvember, og missti af veiðiferð togarans 10.—21. nóvember. Hinn 15. nóvember fór H á netaverkstæði útgerðarinnar til að kynna sér vinnuaðstæður og hugðist hann mæta þar til vinnu næsta dag. En eftir að hafa rætt málið við forseta Sjómannasambands Íslands snerist H hugur og hann ákvað að mæta ekki. Í uppgjöri til H voru honum einungis greidd laun fyrir þann tíma, er hann var óvinnufær. H taldi sig eiga rétt til slysalauna vegna allrar veiðiferðarinnar og stefndi útgerðinni um mismuninn. H kunni til verka á netaverkstæðinu. Aðbúnaður á verkstæðinu var fullnægjandi. H var ekkert að vanbúnaði að sækja vinnu á verkstæðið og vinnan þar var hvorki erfiðari né hættulegri en hásetastarf H og vinnan hefði aðeins staðið í fáa daga. Þá var ekki talið, að starf það, er H var vísað á í netaverkstæðinu, hafi verið honum á neinn hátt ósamboðið. H þótti því hafa borið að vinna á netaverkstæðinu. Útgerðin var því sýknuð. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og vildu taka kröfu H til greina, þar eð útgerðinni hafi verið óheimilt að kveðja hann til starfa á netaverkstæði sínu 1707
- E réðst til starfa sem bryti á m/s Herjólfí (H) á árinu 1976 og

tók í fyrstu laun skv. kjarasamningi bryta. Hinn 1. júní 1977 gerðu E og H með sér verksamning. Með honum tók E að sér þjónustu við skipshöfn og farþega og að láta skipshöfn í té fæði fyrir eigin reikning. Þá tók E að sér að sjá um greiðasölu í skipinu á eigin ábyrgð, þannig að hann tæki hagnað af sölunni, en greiddi skatta og skyldur, sem henni væru samfara. H lét E í té aðstöðu og áhöld til eldunar og afnot af kaffiteríu skipsins ásamt tækjum, og skyldi ennfremur greiða E tiltekna fjárhæð mánaðarlega. Hinn 27. janúar 1979 gerðu málsaðiljar með sér nýjan samning, er var í grundvallaratriðum samhljóða fyrri samningnum. Skyldi samningur þessi gilda til 31. maí 1979, en framlengjast síðan 6 mánuði í senn, nema annar hvor aðilja segði honum upp með tveggja mánaða fyrirvara. Hinn 28. mars 1980 sagði H samningnum upp miðað við 31. maí s. á., og þann dag lauk starfi E á skipinu. Allan framangreindan tíma var E lögskráður á skipinu sem bryti. Við skráningu voru kaup og kjör talin eiga að fara eftir samningum viðkomandi stéttarfélags. E gerði kröfu til þess, að H greiddi honum brytalaun í þrjá mánuði (júní, júlí og ágúst 1980) vegna fyrirvaralausrar uppsagnar, sbr. 13. gr. sjómannalaga nr. 67/1963, svo og ákvæði 9. gr. V. kafla kjaradóms um kaup og kjör og launakerfi áhafna á íslenskum farskipum, uppkveðnum 31. júlí 1979 samkvæmt lögum nr. 70 frá 19. júní 1979. Litið var svo á, að eftir 1. júní 1977 hafi réttarsamband málsaðilja ráðist af áðurnefndum verksamningum, en eigi af úrlausn kjaradómsins frá 31. júlí 1979, né samningum þeim um kjör bryta, er gilt höfðu áður. Þótti það eigi geta breytt þessari niðurstöðu, þótt lögskráningu E væri hagað svo sem áður greindi. Var eigi á það fallist með E, að við lok verksamningsins, sem sagt var upp með umsömdum fyrirvara miðað við 31. maí 1980, hafi raknað við á ný vinnuréttarsamband það, er gilti milli aðiljanna fyrir 1. júní 1977. E mátti heldur eigi gera ráð fyrir því að halda áfram brytastörfum á skipinu eftir 31. maí 1980. H var því sýknaður af kröfum E. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og taldi, að E hefði átt rétt á þriggja mánaða uppsagnarfresti. En með uppsögn á verksamningnum hafi E mátt vera ljóst, að skipsrúmssamningi hans væri einnig slitið. Væri ráðningartíma E sem sjómanns því lokið 30. júní 1980. Bæri því að dæma H til að greiða E laun fyrir júnímánuð 1980 2111

Sjóveðréttur.

Ó var yfirmaður á skipi í eign F. Hinn 25. janúar 1979 fór Ó sem skipstjóri með skipið í veiðiferð, er stóð til 5. febrúar

s. á. Í þeirri veiðiferð klemmdist hásetinn B á fingri við störf á þilfari. Ó veitti B aðhlynningu, en neitaði að gefa honum sterk lyf, svo sem B krafðist, en B neytti sterkra taugalyfja um borð og var það á vitorði skipverja. Vegna þessarar neitunar Ó kom til orðasennu milli hans og B, sem leiddi til þess, að Ó fór upp í brú og fyrirskipaði að trollið yrði hift inn og haldið til hafnar með B. Stuttu síðar kom B upp í brú, þar sem sló í brýnu milli hans og Ó, sem lyktaði með því að Ó sló B ítrekað þannig að hann hlaut nokkra áverka. Í næstu veiðiferð, er stóð frá 6.—18. febrúar 1979 var Ó í leyfi, en 19. febrúar s. á. ritaði útgerðin Ó uppsagnarbréf vegna framangreinds atburðar. Taldi útgerðin sér eigi skylt að greiða Ó uppsagnarfrest. Ó höfðaði því mál með stefnu, birtri 12. febrúar 1980, gegn útgerð skipsins, krafðist þriggja mánaða launa og miskabóta vegna ólögmeðrar uppsagnar. Þetta mál var hafið, en nýtt mál höfðað með stefnu, birtri 3. mars s. á. Ó voru dæmd þriggja mánaða laun, en miskabótakrafan var ekki tekin til greina. Viðurkenndur var sjóveðréttur í skipinu fyrir tildæmdum kröfum, enda var sjóveðréttur ekki fyrndur, þar sem stefnt hafði verið í málinu innan árs, sbr. 1. mgr. 6. tl. 232. gr. laga nr. 66/1963, enda höfðaði Ó seinni mál-sóknina innan þess frests, er 11. gr. laga nr. 14/1905 mælir fyrir um. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og vildu sýkna útgerð af launakröfu skipstjóra, þar eð þeir töldu hann hafa gerst offara við hásetann

392

M og G áttu bátinn Þóri. Seinni hluta maí 1979 réðist P sem 1. vélstjóri á bátinn. S, faðir P, var prókúruhafi fyrir útgerðina og annaðist bókhald og reikningsuppgjör við skipverja. Hinn 30. júní 1979 ræddi S við skipstjórnann á bátnum í viðurvist sona sinna, P og H, sem var 1. stýrimaður á bátnum, um fyrirhugaða eignaraðild þeirra feðga að bátnum. Ekki tókst samkomulag þar um og hætti P við hin fyrirhuguðu kaup. Seinna þennan dag fór P um borð í bátinn og fjarlægði úr honum allflestu persónulega muni sína. Hinn 2. júlí 1979 lét skipstjórinn afskrá P af bátnum frá 30. júní s. á., þar eð hann leit svo á, að P hefði hlaupist fyrirvaralaust úr skiprúmi. Skipstjórinn kallaði P ekki til skips eftir þetta. P höfðaði mál á hendur eigendum skipsins, þeim M og G, í fyrsta lagi til greiðslu kauptryggingar fyrir tímabilið 22. maí til 30. júní 1979 og í öðru lagi til greiðslu á tímavinnu tiltekna daga í maí og júní 1979. Eigi þótti nægilega sýnt fram á, að P hefði með yfirlýsingum eða framkomu sinni á annan hátt gefið fullgilda ástæðu til að ætla, að hann hefði ákveðið að ganga úr skiprúmi. Bar P því kaup til 30. júní 1979. Hins vegar var reikningur

- P fyrir tímavinnu lækkaður nokkuð, þar eð hann var ekki staðfestur af skipstjóra. Viðurkenndur var sjóveðréttur í bátnum fyrir fjárhæðum 936
- M og G áttu bátinn Þóri. Seinni hluta maí 1979 réðist H sem 1. stýrimaður á bátinn. S, faðir H, var prókúruhafi fyrir útgerðina og annaðist bókhald og reikningsuppgjör við skipverja. Hinn 30. júní 1979 ræddi S við skipstjórann á bátnum, í viðurvist sona sinna, H og P, sem var 1. vélstjóri á bátnum, um fyrirhugaða eignaraðild þeirra feðga að bátnum. Ekki tókst samkomulag þar um og hætti H við hin fyrirhuguðu kaup sama dag. Seinna þennan dag fór H um borð í bátinn og fjarlægði úr honum allfesta persónulega muni sína. Hinn 2. júlí 1979 lét skipstjórinn afskrá H af bátnum frá 30. júní s. á., þar eð hann leit svo á, að H hefði hlaupist fyrirvaralaust úr skiprúmi. Skipstjórinn kallaði H ekki til skips eftir þetta. H höfðaði mál á hendur eigendum skipsins, þeim M og G, í fyrsta lagi til greiðslu kauptryggingar fyrir tímabilið 22. maí til 30. júní 1979 og í öðru lagi til greiðslu á tímavinnu tiltekna daga í maí og júní 1979. Eigi þótti nægilega sýnt fram á, að H hefði með yfirlýsingum eða framkomu sinni á annan hátt gefið fullgilda ástæðu til að ætla, að hann hefði ákveðið að ganga úr skiprúmi. Bar H því kaup til 30. júní 1979. Hins vegar var reikningur H fyrir tímavinnu lækkaður nokkuð, þar eð hann var ekki staðfestur af skipstjóra. Viðurkenndur var sjóveðréttur í bátnum fyrir tildæmdum fjárhæðum 923

Sjúkrahús.

- H leitaði til slysadeildar Borgarspítalans laust eftir miðnætti 23. febrúar 1972 vegna verkja í vinstri handlegg. Gerð var aðgerð á H, og er bókað svo um hana í sjúkraskrá spítalans: „Hefur felon, að því er virðist á vi. löngutöng. Stungið á, kemur einungis blóð. Rp. terramycin. Re. 25/2 f. h.“ Samkvæmt sjúkraskránni átti H að koma aftur á deildina 25. febrúar fyrir hádegi. Það gerði H ekki. Hinn 28. febrúar var neyðarlæknir kvaddur á heimili H. Taldi lækningirinn H þjást af alvarlegum blóðrásartruflunum í vinstri hendi og handlegg. Lagði lækningurinn H þegar í stað á lyflækningadeild Landspítalans. Daginn eftir var H flutt á handlækningadeild spítalans. Hinn 1. mars var gerð æða-aðgerð á H. Þá var komið drep í fjóra fingur vinstri handar og hinn 26. mars 1972 varð að nema framan af fingrunum vegna dregsins. Eftir þetta var H metin 12% varanleg örorka. H höfðaði nú skaðabótamál gegn borgarsjóði Reykjavíkur, sem rekur slysadeild Borgarspítalans. Reisti H skaðabótakröfu sína á því, að hún hefði fengið ranga

læknismeðferð á slysadeildinni vegna rangrar sjúkdómsgreiningar hinn 23. febrúar 1972. Það hafi síðar leitt til þess að taka varð framan af fjórum fingrum vinstri handar hennar. Borgarsjóður Reykjavíkur var sýknaður bæði í héraði og í Hæstarétti, þar sem ósannað var talið, að um hafi verið að ræða mistök við greiningu og meðferð sjúkdóms H á slysadeild Borgarspítalans. Málskostnaður var felldur niður bæði í héraði og fyrir Hæstarétti, en málskostnaður H lagður á ríkissjóð, enda hafði H gjafsókn fyrir báðum dómum

44

Skaðabótaskylda.

L er bandarískur þegn, rafvirki að mennt og aðalstarfi, en stundaði hljóðfæraleik sem aukastarf. Hann kom til Íslands um miðjan nóvember 1971. Hann var þá hljóðfæraleikari í ákveðinni bandarískri hljómsveit, er ráðin var af fyrirtækinu „Navy Exchange“ á Keflavíkurflugvelli til þess að skemmta bandarískum varnarliðsmönnum hér á landi um nokkurn tíma. L gegndi eigi störfum hér sem hermaður heldur sem óbreyttur borgari, skv. ráðningarsamningi við „Navy Exchange“, sem er óaðskiljanlegur hluti bandaríska sjóhersins. Hinn 19. nóvember 1971 kom í ljós, að fylgihlutur með hljóðfæri L hafði bilað og þurfti að sækja nýjan til Reykjavíkur. Var liðsmanni í bandaríska sjóhernum falið að aka L á bifreið í eigu „Navy Exchange“ til Reykjavíkur í þessu skyni. Á leiðinni fór bifreiðin út af Reykjanesbraut og lemstraðist L svo alvarlega, að hann hlaut 25% varanlega örorku. L höfðaði skaðabótamál á hendur ríkissjóði Íslands vegna slyssins. Reisti hann bótakröfur sínar á 2. tl. 12. gr. viðbætis frá 8. maí 1951 við hervarnarsamning Íslands og Bandaríkjanna 5. maí 1951, sbr. lög nr. 110/1951. L taldist hafa verið í liði Bandaríkjanna skv. skilgreiningu 1. gr. viðbætisins við varnarsamninginn, enda hafi L hvorki haft ríkisfang né fasta búsetu hér á landi. Greiðsluskylda íslenska ríkisins næði aðeins til tjóns „á eignum manna eða stofnana á Íslandi eða lífi og limum manna þar.“ Til þeirra verði ekki taldir þeir, sem eru í liði Bandaríkjanna hér á landi. Samkvæmt þessu var íslenska ríkið sýknað af kröfum L

145

Skaðabætur.

A. Innan samninga.

Með kaupsamningi 14. apríl 1977 keypti A þriggja herbergja íbúð í smíðum í fjölbýlishúsi af K. Íbúðin var seld tilbúin undir tréverk og málningu, og sameign í húsinu í því ástandi, er í kaupsamningi var tiltekið. Kaupverð hins

selda var alls gkr. 8.900.000 og skyldi greiða það á ákveðnum gjalddögum. Samkvæmt kaupsamningnum átti að afhenda A íbúðina tilbúna undir tréverk og málningu í nóv.-des. 1977, en sameign 8—10 mánuðum síðar. A stóð ekki í skilum með greiðslur skv. kaupsamningi og höfðaði K mál á hendur A til heimtu þess, sem í vanskilum var auk vixilvaxta af hverri greiðslu frá afhendingardegi íbúðarinnar til greiðsludags, svo sem samið hafði verið um í kaupsamningi. A var dæmd til að greiða K þetta fé og ennfremur sannanlegan verðmun á innbrenndu áli, er sett hafði verið á þak hússins í stað bárujárns, er ráðgert hafði verið í kaupsamningi, en samkomulag orðið um að breyta. Þá var A einnig dæmd til að greiða K lántökugjald vegna veðdeildarláns í samræmi við ákvæði kaupsamningsins. A höfðaði gagnsök gegn K til greiðslu skaðabóta, samtals að fjárhæð gkr. 2.919.800, er A sundurliðaði þannig:

1. Skaðabætur fyrir afnotamissi íbúðarinnar í 4 mánuði vegna afhendingardráttar gkr. 564.800.
2. Skaðabætur vegna þess að K hafi ráðstafað undan sameign útigeymslu gkr. 1.405.000.
3. Skaðabætur vegna þess að K hafi lagt af dyr úr forstofu út í bakgarð og sett glugga í staðinn gkr. 950.000.

Póstar þessir voru allir skv. mati dómkvaddra manna. Upplýst var, að A hafði fengið íbúðina afhenta í byrjun mars 1978. K kvað afhendingardráttinn hafa stafað af umfangsmiklum breytingum á íbúð A, frá teikningu, breytingum, er K framkvæmdi, A að kostnaðarlausu. K var dæmdur til að greiða A gkr. 100.000 í bætur fyrir afhendingardrátt á íbúðinni, sem taldist hafa verið tveir mánuðir, úr því að afhendingartíminn hafði ekki verið framlengdur vegna breytinganna á íbúð A. A fékk hins vegar engar bætur vegna útigeymslunnar, þar sem hennar hafi ekki verið getið sem eignarhluta A í sameign hússins, svo sem honum var lýst í kaupsamningi, og A hafi ekki mátt gera ráð fyrir því, án skýrra ákvæða í kaupsamningi, að eignast hlutdeild í geymslunni. Ekki var bótakrafa A vegna breytinga á forstofu heldur tekin til greina, þar eð eigi hafði verið sýnt fram á tjón A vegna þessara breytinga 1110

Hinn 20. ágúst 1976 var Í ráðinn skipstjóri á skip í eigu S til togveiða um óákveðinn tíma. Hinn 23. apríl 1977 tilkynnti útgerðarstjóri S skipverjum bátsins, að ákveðið hefði verið að senda hann á netaveiðar. Hafði áður komið fram, að þeir voru því mótfallnir. Í tjáði útgerðarstjóranum, að hann reiknaði ekki með að fara á netin. Daginn eftir var farið að búa bátinn til netaveiðanna og þann dag sagði útgerðarstjórinn skipverjum, að þeir, sem ekki kæmu til

starfa daginn eftir, 25. apríl, teldust hættir á bátnum. Í kom ekki til starfa daginn eftir og ekki svaraði hann skeyti, sem útgerðin sendi honum 26. apríl þess efnis, að hún liti svo á, að Í óski eftir slitum á ráðningarsamningi, þar eð hann hafi ekki komið til starfa. Samkvæmt þessu var talið, að útgerð skipsins hafi mátt líta svo á, að Í hefði slitið ráðningarsamningnum. Í átti því ekki rétt til bóta vegna ráðningarslitanna, en hann hafði krafist þriggja mánaða launa, skv. 2. gr., sbr. 3. gr. sjómannalaga nr. 67/1963, sbr. bráðabirgðalög nr. 98/1976 um kaup og kjör sjómanna 1129

Hinn 20. ágúst 1976 var M ráðinn vélstjóri á bát í eigu S til togveiða um óákveðinn tíma. Hinn 23. apríl 1977 tilkynnti útgerðarstjóri S skipverjum bátsins, að ákveðið hefði verið að senda hann á netaveiðar. Hafði áður komið fram, að þeir voru því mótfallnir. M hafði þó aldrei neitað að fara á netaveiðar á bátnum, og kvaðst hann hafa komið til starfa hvern dag eftir að farið var að búa bátinn til netaveiða í Hafnarfjarðarhöfn. Að kvöldi hins 27. apríl fór M með bátnum til Akureyrar. Er þangað kom, upplýstist, að nýr eigandi var tekinn við útgerð bátsins og M verið afskráður 24. apríl og annar vélstjóri ráðinn í hans stað og lögskráður 27. s. m. Þessar aðstæður þóttu jafngilda því, að M hefði verið vikið úr starfi og að hann ætti rétt á bótum skv. 34. gr. sjómannalaga nr. 67/1963, þar sem ráðningarsamningur hans var ekki á enda. S var því dæmdur til að greiða M laun í þrjá mánuði 1142

Hinn 20. ágúst 1976 var G ráðinn stýrimaður á bát í eigu S til togveiða um óákveðinn tíma. Hinn 23. apríl 1977 tilkynnti útgerðarstjóri S skipverjum bátsins, að ákveðið hefði verið að senda hann á netaveiðar. Hafði áður komið fram, að þeir voru því mótfallnir, og var G búinn að segja útgerðarstjóranum, að ekki kæmi til greina af sinni hálfu að fara á netaveiðar. Daginn eftir var farið að búa bátinn til netaveiðanna og þann dag tjáði útgerðarstjórinn skipverjum, að þeir, sem ekki kæmu til starfa daginn eftir, 25. apríl, teldust hættir á bátnum. G kom ekki til starfa þann dag og ekki eftir það. S mátti því telja, að G hefði slitið ráðningarsamningnum og var hann því sýknaður af kröfu G um laun í þrjá mánuði, skv. 2. mgr. 13. gr. sjómannalaga nr. 67/1963, sbr. bráðabirgðalög nr. 98/1976 um kaup og kjör sjómanna 1156

A var ráðinn stöðvarstjóri Pósts og síma á Reyðarfirði árið 1967. Hinn 8. september 1975 var A veitt lausn frá starfi um stundarsakir vegna ætlaðrar óreiðu á sjóði stöðvarinnar og þess jafnframt getið, að óskað yrði eftir opin-

berri rannsókn á máli hans. Hinn 2. desember 1975 tilkynnti póst- og símamálastjórnin A, að dómsrannsóknin hefði leitt í ljós ýmsar yfirsjónir og vanrækslu í starfi, þess eðlis, að ekki væri rétt, að A gegndi áfram starfinu og var honum endanlega sagt upp frá tóðum degi. Hinn 8. nóvember 1977 var lagt löghald á fasteign A á Reyðarfirði til tryggingar fjárkröfum, er Póst- og símamálastofnun taldi sig eiga á hendur A, sem voru vegna ætlaðrar sjóðs-vöntunar gkr. 806.923 og umframsímtöl á heimasíma A gkr. 35.071. Af gögnum málsins þótti ljóst, að óregla hafði verið á fjármálum póst- og símastöðvarinnar á Reyðarfirði í tíð A. Hins vegar var ekki talið sannað að Póst- og símamálastofnunin hafi beðið fjárhagslegt tjón af þeim sökum, en gögn þau, er færð voru fram tjóni til sönnunar, þóttu um margt ófullkomin. A var því sýknaður og lög-haldið fellt úr gildi. A hafði höfðað gagnsök og gert fjárkröfu í 6 liðum, aðallega um miskabætur og fyrir margvís-lega yfirvinnu. Póst- og símamálastofnunin var sýknuð af miskabótakröfunni, þar eð A hafði ekki tekist að sanna þá staðhæfingu sína, að stofnunin hafi verið borin fyrir því opinberlega, að A hafi valdið sjóðþurrð. Póst- og síma-málastofnunin var einnig sýknuð af öðrum kröfuliðum A, þar eð hann hafði eigi, gegn andmælum stofnunarinnar, stutt kröfur þessar með fullnægjandi gögnum. A gagn-áfrýjaði ekki, þannig að gagnsökin í héraði kom ekki til úrlausnar í Hæstarétti 1297

Með kaupsamningi 18. febrúar 1967 keypti H einbýlishús í byggingu af G, sem var byggingafróður maður. Fljótlega eftir að H flutti í húsið í ágústlok 1967 kom fram leki niður við gólfplötu og galli á þakefni. Við afsal 14. september 1968 skuldbatt G sig til að lagfæra galla þessa H að kostnaðarlausu. G tókst þetta eigi og óx raki og slagi í húsinu og skemmdi út frá sér. H krafðist mats dómkvaddra manna á orsökum gallanna og hvað kosta myndi að bæta úr þeim. Fyrst voru dómkvaddir undirmatsmenn, er skil-uðu matsgjörð 19. mars 1973, síðan yfirmatsmenn, er luku mati 31. janúar 1974, og að síðustu tveir endurmatsmenn, er luku endurmatsgerð 3. mars 1978. H byggði kröfur sínar á hendur G á endurmatsgerðinni að viðbættri hækkun á vísitölu byggingarkostnaðar. Í júnímánuði 1974 vottaði heil-brigðisfulltrúi, að húsið væri óíbúðarhæft og fluttist H úr því með börn sín í júlí 1976 og seldi það 13. júlí 1978 svo komið. Talið var, að frágangur útveggja við gólfplötu, er hélt áfram út fyrir veggina í sömu hæð og myndaði pall í kringum húsið, 50—60 cm á breidd, væri ekki viðhlítandi, þar sem vatn af pallinum komst auðveldlega að járni, er

tengdi saman útveggjaeiningar við gólfplötu og annað hvort yfir eða undir járníð, ef uppistaða myndaðist á pallinum. Þetta taldist hönnunargalli á húsinu, sem krafðist verulegs eftirlits og viðhalds, ef koma ætti í veg fyrir skemmdir. H, sem ekki var byggingarfróð, var ekki talinn hafa gert sér grein fyrir því, að húsið þyrfti viðhald og eftirlit umfram venjuleg steinsteypt hús. G hafði ekki sýnt fram á, að hann hefði kynnt H þetta. G var því talinn skaðabótaskyldur gagnvart H vegna gallanna og þeirra skemmda, er orðið höfðu af raka í húsinu á t. d. teppum, gólfefnum, málningu og raflögnum, svo og vegna tæringar á neysluvatnslögn. G var og dæmdur til að greiða H bæt-ur vegna afnotamissis af íbúðinni. Bótafjárhæðir voru mið-aðar við verðlag 3. mars 1978, er endurmatsmenn luku matsgerð sinni, en án verðhækkana, er orðið höfðu á vísi-tölu byggingarkostnaðar eftir það 1508

Vorið 1973 fluttist J á jörðina Hrafnabjörg, Svinavatnshreppi, sem leiguliði. Jarðareigandi, G, sagði J upp ábúðinni, þar eð hann þyrfti jörðina til eigin búskapar. J fluttist af jörð-inni 10. júní 1976 og hóf búskap á jörð í Hegranesi, Skaga-, firði. Hvorki fluttist G á jörðina Hrafnabjörg, né afhenti hana neinum af þeim skyld- eða venslamönnum, sem upp eru taldir í 2. mgr. 9. gr. ábúðarlaga nr. 36/1961. Uppsögn G á jarðarafnotum J var því talin hafa verið „af yfirskins-ástæðum“ í skilningi 4. mgr. 9. gr. nefndra laga. Af þess-um sökum átti J skaðabótarétt á hendur G, sbr. niður-lagsákvæði lagagreinarinnar. Var sá skaðabótaréttur ekki bundinn því skilyrði, að J flyttist aftur á jörðina og hvorki fallinn niður fyrir tómlæti eða fyrningu, svo sem G hélt fram. G var dæmdur til að greiða J og fjölskyldu hans bætur vegna afurðatjóns, auk flutningskostnaðar á hina nýju jörð. Hins vegar var krafa J um vinnuframlag í þágu jarðarinnar eigi tekin til greina gegn andmælum G, þar eð hún þótti eigi nægilega rökstudd. J hafði gjafsókn og gjafvörn í héraði og fyrir Hæstarétti 1802

Með kaupsamningi, dags. 27. október 1977, keypti R fimm herbergja íbúð í fjölbýlishúsi í Reykjavík af Þ á gkr. 12.000.000. R stóð ekki í skilum með greiðslu kaupverðsins. Hinn 20. október 1978 ritaði lögmaður Þ R riftunarbréf vegna stórkostlegra vanefnda R. Af þessu tilefni leitaði R til lögmannsins J, er átti viðræður við Þ, og fékk hann til að falla frá riftunarkröfunni gegn því að R stæði Þ full skil skv. kaupsamningi. Þegar á átti að herða, gat R ekki greitt skuldirnar og vildi fremur riftun. Hinn 30. nóvember 1978 ritar J bréf til R, þar sem hann ræður R frá riftun, og biður R að hugleiða málið, því að sennilega sé nú hægt

að selja íbúðina á „rúmar 15 milljónir.“ Hinn 29. desember 1978 veitti R J fullt og ótakmarkað umboð til að selja íbúðina og ganga frá uppgjöri vegna íbúðakaupanna við Þ. Sama dag seldi J S íbúðina fyrir gkr. 12.000.000 og gekk jafnframt frá uppgjöri við Þ. Hinn 31. janúar 1979 afturkallaði R umboð sitt til J og réði sér nýjan lögmann. Sá lögmaður reyndi að fá fram riftun á kaupsamningum frá 29. desember 1978, en án árangurs. Að beiðni R voru dómkvaddir tveir kunnáttumenn til að meta hæfilegt og líklegt söluverð eignarinnar miðað við gangverð á söluþegi. Í matsgerð, dags. 31. maí 1979, telja þeir verðið hæfilega metið á gkr. 16.000.000. R höfðaði nú mál á hendur þeim J og S og krafðist aðallega riftunar á kaupsamningnum frá 29. desember 1978, en til vara skaðabóta að fjárhæð gkr. 4.000.000, aðallega in solidum gegn þeim báðum, en til vara gegn J einum. S var sýknaður bæði af riftunar- og skaðabótakröfu R, en J var dæmdur til að greiða R 20.000,00 nýkrónur í skaðabætur, þar eð J hafi ekki verið rétt að ganga út frá því, að honum væri heimilt að selja íbúðina á því verði, sem hann gerði, nema að leita til þess samþykkis R. Ósannað þótti, að R hefði veitt slíkt samþykki. Við ákvörðun bótanna var það haft í huga, að vegna greiðsluörðugleika R og þröngra tímamarka, hafi verið lítið svigrúm til að ná hagstæðu söluverði 1867

K gerði útboðs- og verklýsingu og teikningar að byggingu V í Reykjavík. Byggingafélagið R bauð í byggingu hússins og hinn 31. október 1978 var gerður verksamningur milli þess og V um byggingu hússins að fokheldu byggingarstigi. V tók þó enangrun og frágang þaksins að innan að öðru leyti út úr verkinu og lét vinna það á eigin vegum. Forsjáarmaður byggingafélagsins R var G, og var hann skrifaður byggingameistari að byggingunni. Í desember 1979 var lokið við einangrun og frágang þaksins að innan. Í janúar 1980 tók að bera á leka úr þakinu, er stafaði af því, að láðst hafði að loftræsa það, með þeim afleiðingum m. a., að raki, sem myndaðist í þakinu, þéttist og lak niður í dropatali. V höfðaði bótamál á hendur K og byggingafélaginu R vegna þessa galla á þakinu. Viðurkennt var af hálfu K, að sérteikningar höfðu ekki verið gerðar af loft-ræsingu þaksins og gleymst hafi að gera ráð fyrir henni við gerð annarra teikninga og útreikninga á burðarþoli þaksins. K þótti því bera höfuðábyrgð á því, hvernig til tókst vegna mistaka starfsmanna sinna. Byggingafélagið R var einnig dæmt til að bera hluta af tjóni V vegna þakgallans, þar eð forsvarsmenn þess hreyfðu hvorki athugasemdum né leituðu skýringa eftirlitsmanns á því, hvernig

skyldi framkvæma loftræsinguna, enda þótt teikningar væru óljósar um það atriði. Var einnig til þess lítið, að G hafði ekki látið skrá sig af verkinu sem meistari, svo sem honum bar skv. þágildandi byggingasamþykkt, er verkþætti R við bygginguna lauk. Dæmt var, að K skyldi bæta V viðgerð á þakgallanum að 5/6 hlutum, en R að 1/6 hluta. Málskostnað, verkfræði- og matskostnað skyldu K og R bera í sömu hlutföllum, enda taldist sá kostnaður nauðsynlegur til að V gæti náð rétti sínum 2174

Með afsali, dags. 27. desember 1978, seldu þeir F og S vélbátinn Rósu HU 294 í hendur þeim G, B, H og P. Báturinn var smíðaður árið 1977. Kaupverð bátsins var gkr. 95.000.000. Í afsalinu var m. a. tekið fram, að báturinn skyldi fullnægja öllum þeim kröfum, er Siglingamálastofnun ríkisins geri til báts og búnaðar, kaupendum að kostnaðarlausu. Báturinn var afhentur kaupendum 15. október 1978, en áður (12. s. m.) hafði farið fram skoðun á bol hans á vegum Skipaæftirlits ríkisins á Siglufirði og heimiluð útgáfa haf-færnissskírteinis, er gilda átti í eitt ár. Um veturinn munu kaupendur hafa stundað netaveiðar á bátnum. Hinn 9. júní 1979 var báturinn skoðaður af skipaskoðunarmönnum og kom þá í ljós, að tveir tilteknir plankar voru rifnir og þverbrotnir. Sumarið 1979 gerðu kaupendur bátinn út á trollveiðar og urðu þeir þá varir við, að loftræstibúnaður í vélarrúmi var gallaður. Þeir kvörtuðu um gallana samsumars við seljendur. Kaupendur fengu dómkvadda matsmenn og síðan yfirmatsmenn til þess að meta viðgerðarkostnað á göllum þessum. Samkvæmt yfirmatsgerð, 19. janúar 1981, nam viðgerðarkostnaðurinn samtals gkr. 5.842.064, þar af slippkostnaður gkr. 486.800. Kaupendur höfðuðu mál á hendur seljendum til greiðslu matsfjárhæðarinnar. Talið var, að hér hafi verið um leynda galla að ræða, er báturinn hafi verið haldinn, þegar kaupin voru gerð. Seljendur báru því fébótaábyrgð á göllum þessum, enda hafði verið kvartað yfir þeim í tæka tíð. Voru seljendur dæmdir til að greiða 56.000,00 nýkrónur í skaðabætur, þar eð sanngjarnt þótti að lækka nokkuð liðinn um slippkostnað 2211

B. Utan samninga.

1. Árekstur skipa.

2. Bifreiðir.

Hinn 10. mars 1974 ók D bifreið sinni undir áhrifum áfengis á röngum vegarhelmingi á bifreið, er G ók. Hlaut G beinbrot á hægri handlegg og skaddaðist á barkakýli og hægra

raddbandi, þannig að raddbreytingu og talþreytu olli. Samkvæmt læknisfræðilegu mati, dags. 11. nóvember 1976, var G metin 5% varanleg örorka af völdum slyssins. Af hálfu D og tryggingarfélags hans, var viðurkennd óskoruð bóta-ábyrgð, en kröfu G var andmælt aðallega sem fyrndri, en til vara sem allt of hárrí. Samkvæmt 78. gr. umferðarlaga nr. 40/1968 er upphaf fyrningarfrests miðað við lok þess almanaksárs, er kröfuhafi fær vitneskju um kröfu sína og á þess fyrst kost að leita fullnustu hennar. Örorkumat lá ekki fyrir fyrr en 11. nóvember 1976. Upphaf fyrningarfrests miðaðist því við 1. janúar 1977. Stefnubirting í máli G fór fram 14. október 1980. Krafa G taldist því ekki fyrnd, nema áfallnir vextir fyrir 14. október 1976. G voru dæmdar skaðabætur í einu lagi fyrir fjártjón og miska, samtals 15.000.00 krónur

451

Æ Ók bifreið sinni norður Hverfisgötu í Hafnarfirði hinn 3. apríl 1980 um kl. 12:30. Á sama tíma ók J bifreið sinni, sem tryggð var hjá tryggingarfélaginu H, eftir Urðarstíg að Hverfisgötu. Hverfisgata er aðalbraut og biðskyldumerki við Urðarstíg gagnvart umferð um Hverfisgötu. J stöðvaði bifreið sína við Hverfisgötu, en ók síðan inn á gatnamótin án þess að veita bifreið Æ athygli fyrir en um seinan. Æ sveigði bifreið sinni til vinstri til þess að reyna að koma í veg fyrir árekstur, en án árangurs, því að framendi bifreiðar J og hægra afturbretti bifreiðar Æ rákust saman, en síðan rakst bifreið Æ utan í hús við Hverfisgötu og skemmdist enn meir. J taldist hafa með akstri sínum brotið gegn 3. mgr. 48. gr. umferðarlaga nr. 40/1968. Ósannað var, að Æ hefði ekið of hratt eða andstætt umferðarreglum að öðru leyti. Það hafi ekki verið óeðlileg viðbrögð hjá Æ að sveigja bifreið sinni til vinstri eins og á stöð. Var ekki talið, að Æ hefðu orðið á slík mistök, að rétt væri, að hann bæri hluta tjóns síns sjálfur, sbr. 68. gr. umferðarlaga. J og H voru því dæmd in solidum til að bæta Æ allt tjón, er varð á bifreið hans. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sér- atkvæði og vildu leggja 1/3 hluta sakar á Æ

887

IIinn 23. desember 1978 varð árekstur á milli bifreiðanna R-1977, í eigu B, og JO-7495, í eigu varnarliðsmannsins C, með þeim hætti, að JO-7495 var ekið inn á Kringlumýrarbraut gegnt biðskyldu í veg fyrir R-1977, er ekið var suður Kringlumýrarbraut og naut aðalbrautarréttar. Bifreiðin JO-7495 var ábyrgðartryggð hjá Hagtryggingu h/f, en R-1977 var ábyrgðar- og húftryggð hjá Samvinnutryggingum g/t með gkr. 200.000 eigin áhættu. B höfðaði skaðabótamál á hendur Hagtryggingu h/f og ríkissjóði Íslands vegna árekstursins til greiðslu á gkr. 120.000 vegna afnotamissis

- og gkr. 200.000 vegna eigin áhættu í húftryggingu. Dómur gekk í málinu 16. nóvember 1979 og fór á þann veg, að B var látinn bera 1/3 hluta sakar vegna þess, að bifreið hans var á sumarhjólbörðum og því vanbúin til aksturs á þessum árstíma í hálku og snjó. Þessum dómi var ekki áfrýjað og greiddi Hagtrygging h/f B dómskuldina 4. febrúar 1980. Þegar Samvinnutryggingar g/t leituðu eftir endurgreiðslu úr hendi Hagtryggingar h/f á húftryggingarbótum, er þær höfðu greitt B í samræmi við sakarskiptingu í dóminum frá 16. nóvember 1979, synjaði Hagtrygging h/f að endurgreiða, þar eð hún gæti eigi sætt sig við sakarskiptinguna í dóminum. Höfðuðu Samvinnutryggingar g/t þá mál á hendur Hagtryggingu h/f og ríkissjóði Íslands til endurgreiðslu á hluta húftryggingarbotanna. Talið var að Hagtrygging h/f og ríkissjóður væru, skv. 1. mgr. 195. gr. laga nr. 85/1936, bundin af dóminum frá 16. nóvember 1979 að því er varðaði sakarskiptinguna. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og töldu fyrri dóminn ekki bindandi um sakarskiptingu, þar eð stefnendur í héraði hefðu ekki verið þeir sömu í báðum málunum, og kröfurnar heldur ekki 1036
- Bifreiðinni Y var ekið út af bifreiðastæðinu framan við Hótel Esju og síðan austur Suðurlandsbraut. Við gatnamót Hallarmúla ákvað ökumaður Y að taka svokallaða U-beygju. Varð af því árekstur við bifreiðina R, sem ekið var austur Suðurlandsbraut. Rakst bifreiðin R með hægri framhlutann vinstra megin aftan til á bifreiðina Y. Samkvæmt 4. mgr. 46. gr. umferðarlaga nr. 40/1968 er því aðeins heimilt að taka U-beygju, að unnt sé að gera það án áhættu eða óþæginda fyrir aðra umferð. Ökumaður, sem tekur slíka beygju, verður að meta það hverju sinni, hvort það er óhætt og bera sjálfur áhættu og ábyrgð á röngu mati í því efni. Ökumaður Y þótti eiga höfuðsök á árekstrinum og var hann látinn bera 2/3 hluta sakar, en ökumaður R þótti hafa ekið of hratt og var lagður á hann 1/3 hluti sakar. Við ákvörðun á dagpeningum fyrir afnotamissi bifreiðarinnar Y var tekið tillit til þess, að eigandi hennar notaði hana við starf sitt 1310
- Aðfaranótt 17. desember 1978 varð gangandi vegfarandi, J, fyrir bifreið, er M átti, og ók austur Vesturgötu í Keflavík. J var með fleira fólki í umrætt sinn. M var búinn að veita fólki þessu eftirtekt nokkru fyrir slysið og kvaðst hafa séð, að það var ölvað. Miðað við það og aðstæður til aksturs að öðru leyti, bar M að gæta sérstakrar varúðar, er hann ók í átt að fólkinu. Það þótti M eigi hafa gert. Elgi var með vissu ráðið, hvar J var á götunni, er hann varð fyrir bif-

reiðinni, og ekki þótti í ljós leitt, að orsakasamband hafi verið milli ölvunar J og slyssins. Samkvæmt því var bóta-ábyrgð lögð óskipt á M og tryggingarfélag bifreiðar hans. J var fluttur á sjúkrahús eftir slysið. Þar kom í ljós, að beinagrind andlitsins hafði brotnað frá höfuðkúpunni og færst nokkuð til, nefið var einnig mölbrotið og liðbönd á vinstra hné slitin. J var metin 10% varanleg örorka af völdum slyssins. Tryggingafræðingar reiknuðu út tíma-bundið og varanlegt örorkutjón J. Á grundvelli þeirra útreikninga krafðist J 90.070,00 króna í örorkubætur og 15.000,00 króna í miskabætur. Kröfur J voru teknar til greina að frádregnum greiðslum, er J hafði fengið úr sjúkra- og orlofssjóði, 1.180,00 krónur. J gerði sérstaka kröfu um vaxtavexti fyrir Hæstarétti. Sú krafa kom þó ekki til álita í Hæstarétti, þar eð J þótti ekki hafa gert slíka efniskröfu í héraði. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi dæma J 74.000,00 krónur í örorkubætur og vaxtavexti, enda hefði J krafist dómvaxta í héraði, sbr. lög nr. 56/1979 um dómvexti, en í slíkri kröfu felist krafa um vaxtavexti samkvæmt vaxtaákvörðunum Seðla-banka Íslands 1423

Hinn 19. desember 1980 ók H bifreið austur Kjarrhólma í Kópavogi. Gata þessi er blindgata og hallar töluvert til austurs og nær sá halli austur fyrir hús nr. 10. Á móts við það hús er bifreiðastæði. J ók bifreið sinni út af því stæði. J sá þá, að H ók bifreið sinni austur og niður Kjarrhólma og hafi sú bifreið verið á vinstra vegarhelmingi. J stöðvaði þá sína bifreið. H kvað J í umrætt sinn hafa skyndilega ekið af stæðinu inn á götuna. H gaf hljóðmerki og kvað H J þá hafa numið staðar. H kvaðst hafa hemlað, en eigi tekist að stöðva bifreiðina vegna mikillar hálfu. H kvaðst heldur ekki hafa haft svigrúm til að sveigja til hægri vegna kyrrstæðrar bifreiðar, er þar hafi verið. Rakst bifreið H því á bifreið J og urðu skemmdir á báðum bilunum. Sök á árekstrinum var skipt þannig, að H var talinn bera 1/3 hluta sakar, en J 2/3 hluta. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði, og taldi H eiga alla sök á árekstrinum 1730

Hinn 13. júlí 1978 varð árekstur á milli bifreiðanna R og X, sem var skyldutryggð hjá S. Viðurkennt var, að X hefði átt alla sök á árekstrinum. Starfsmenn S ráðstöfuðu R til viðgerðar hjá bílasmiðju K. Þrívægis þurfti að fara með bifreiðina til K til endurbóta á viðgerðinni, síðast 23. október 1978. Samtals tók viðgerðin 48 daga. S greiddi allan viðgerðarkostnaðinn, en neitaði að greiða afnotamissi lengur en 23 daga, er matsmenn höfðu metið eðlilegan viðgerðartíma. S og eiganda X var dæmt að greiða bætur fyrir hinn raun-

verulega afnotamissi, enda höfðu starfsmenn S ráðstafað R til viðgerðar hjá K. Þá voru S og eigandi X dæmdir til að bæta galla, er fram komu á lakki R eftir viðgerðina og afnotamissi í 3 daga vegna þeirrar lagfæringar, svo og fyrir viðgerð á vatnsleka í farangursrými R. Hins vegar voru þeir sýknaðir af kröfu eiganda R, sem var leigubifreiðarstjóri, um sérmetnar skaðabætur, skv. mati, vegna óhóflega langs viðgerðartíma 1779

Hinn 5. júlí 1980 var bifreiðinni Ö ekið suður Hafnarfjarðarveg á hægri akrein á eftir annarri bifreið. Á sama tíma var bifreiðinni Y ekið eftir tengivegi frá Kringlumýrabraut að Hafnarfjarðarvegi, þar sem ökumaður hennar nam staðar og gætti að umferð eftir Hafnarfjarðarvegi. Ökumaður Y veitti bifreiðinni Ö athygli, þar sem henni var ekið á hægri vegarhelmingi suður Hafnarfjarðarveg, en engin umferð var norður veginn. Ók ökumaður Y því inn á Hafnarfjarðarveg og sveigði til norðurs. Í sama mund var bifreiðinni Ö beygt yfir á vinstri kant til að aka fram úr bifreið þeirri, er ekið var á undan. Er ökumaður Y sá Ö koma á móti sér á röngum vegarhelmingi, sveigði hann til hægri og stöðvaði bifreiðina. Ökumanni Ö tókst ekki að afstýra árekstri og kastaðist afturendi bifreiðarinnar utan í Y af slíkum krafti, að Y var ekki talin viðgerðarhæf eftir áreksturinn. Ökumaður Ö taldist eiga alla sök á árekstrinum með því að aka fram úr við gatnamót. Eiganda Y var bætt tjón hans auk afnotamissis. Ökukona Y var barnshafandi. Hún hlaut áverka og andlegt áfall. Henni voru dæmdar miskabætur 1905

Hinn 16. desember 1980 varð árekstur á Reykjanesbraut milli bifreiðarinnar Y, sem tryggð var hjá H, og áætlunarbílsins R. H viðurkenndi óskoraða skaðabótaábyrgð og greiddi viðgerðina, er tók 20 daga. Hins vegar neitaði H að greiða fyrir afnotamissi af bifreiðinni þann tíma, sem viðgerðin tók. Fram kom í málinu, að hér var um óvenju stóra áætlunarbifreið að ræða, er notuð hafði verið til að flytja farþega að og frá Keflavíkurflugvelli. Þá var og upplýst, að vátryggingafélög hefðu um árabíl fallist á að miða afnotamissi hópferðabifreiða við 1/4 hluta svonefnds daggjalds slíkra bifreiða, eins og það væri hverju sinni. Voru H og eigandi bifreiðarinnar Y dæmdir til að greiða eiganda R óskipt 7.000,00 krónur í afnotamissi 2247

3. Opinber mál.

Maður, sem fundinn var sekur um þjófnað og skjalafals, var dæmdur til að greiða þeim bætur, er orðið höfðu fyrir tjóni 109

Skaðabótakröfu fyrir líkamsárás vísað frá Hæstarétti, þar eð hún hafði ekki verið borin undir ákærða, sbr. 145. gr. laga nr. 74/1974	466
Manni, sem dæmdur var fyrir þjófnað, var dæmt að greiða þeim, er orðið hafði fyrir tjóni, bætur	1044
Skaðabótakröfu í opinberu máli vísað frá Hæstarétti vegna vanreifunar	1096
Ákærði, sem fundinn hafði verið sekur um skjalafals og fjársvik, var í héraði dæmdur til að greiða skaðabætur. Í Hæstarétti var eigi fjallað um skaðabæturnar, þar sem verjandi ákærða og ríkissaksóknari lýstu yfir því, að þeir æsku þess ekki, sbr. 147. gr. laga nr. 74/1974	1350
Maður, er fundinn var sekur um skjalafals, var gert að greiða þeim, er orðið höfðu fyrir tjóni, bætur	2093

4. Vinnuslys.

S vann sem aðstoðarmaður í brauðgerðarhúsi K. Hinn 3. mars 1978 vann S við brauðvigtunarvél, sem klippir brauðdeig niður í vissar þyngdir. S fór upp á vélina til þess að hreinsa hana með því að ýta á eftir deiginu með plastspaða, ofan í trekt vélarinnar. S hafði verið bannað að fara upp á vélina við verk þetta af yfirboðurum sínum og bent á að standa á sérstökum palli á vélinni, sem á voru lausar fjalir. Þegar S var á leið ofan af vélinni í umrætt sinn, rann hann til og lenti hægri hönd hans fyrir hníf vélarinnar, er hjó rúmlega eina kjúku af löngutöng og baugfingri og húðflipa framan af vísifingri án þess að skadda beinið. S var metin 12% varanleg örorka af völdum slyssins. S höfðaði skaðabótamál á hendur K, þar sem slysið megí rekja til ófullkominnar vinnuaðstöðu svo og þess, að verkstjórn hafi verið áfátt. K krafðist sýknu vegna þess, að S hefði sjálfur átt sök á slysinu sakir óvarkárni og óhlýðni við fyrirskipanir verkstjóra. K var dæmdur til að bæta S tjón sitt að 1/3 hluta. Var í því sambandi sérstaklega haft í huga, að S var aðeins tæpra 17 ára, er slysið var, og ósannað þótti að brýnt hefði verið fyrir honum, hverjar hættur stöfuðu af vélinni, svo og, að pallur sá, er ætlast var til að menn stæðu á við hreinsun vélarinnar, var með lausum fjöllum, sem gátu færst til. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi sýkna K, þar sem slysið verði eingöngu rakið til óhappatilviljunar og óhlýðni S, en honum hefði ítrekað verið bannað að fara upp á vélina, síðast rétt fyrir slysið	834
A vann sem verkamaður hjá Dælubílum s/f. Hinn 20. nóvember 1979 vann A við dælingu á steypu í mót í tvílyft einbýlishús í Reykjavík. Til verksins var notuð sérstök bifreið	

með gálga og dælubúnaði. Bifreiðin var eign Dælubíla s/f og stjórnað af G, eins af eigendum fyrirtækisins. Bifreiðin var útbúin þannig, að slanga lá frá dælu bifreiðarinnar um gálga, sem var áfastur bifreiðinni. Rennur steypan um slöngu þessa í mótin. Tveir menn vinna við tæki dælubifreiðarinnar, annar stjórnar dælunni, en hinn er þar nærstaddur, sem steypunni er rennt í mótin. Stjórnar hann hreyfingum gálgans og gefur stjórnanda dælunnar merki um dælinguna. A var í umrætt sinn við gálgann og stóð á vinnupalli nálægt þeim stað, þar sem steypunni var rennt í mótin. Vinnupallurinn var myndaður úr þremur borðum, sem lágu samhliða ofan á paksperrum innan við útveggjamót, og var hvert borð 1"x6" á breidd. Um klukkan 17.00 framangreindan dag myndaðist stífla í slöngunni og kom á hana slinkur. Ö, er stjórnaði slönguendanum, missti þá takið á honum og slóst hann með fullum þunga í A með þeim afleiðingum að A kastaðist út fyrir steypumótin og féll til jarðar 3,5—4 m. A hálsbrotnaði við fallið og lamaðist frá hálsi og niður í tær. A var metinn 100% öryrki frá slysdegi. Í ljós kom, að vinnupallur sá, er A stóð á, braut í bága við reglugerð nr. 204 frá 20. júlí 1972, þar eð á hann vantaði handrið og hann var einnig of mjór. Vinuljós voru ekki notuð, þótt dimmt væri orðið, og hvassviðri var og gekk á með skúrum. Dælubílar s/f voru dæmdir til að bera óskoraða bótaábyrgð á slysi A. Tryggingafræðingur reiknaði út örorkutjón A á 561.400,00 krónur skv. útreikningi 27. janúar 1982. A voru dæmdar 260.000,00 krónur í héraði og höfðu þá verið dregnar frá greiðslur, er A hafði fengið úr tryggingum, frá vinnuveitanda og tekið tillit til skattfrelsis bóta og hagræðis af eingreiðslu. Þá voru A dæmdar 200.000,00 krónur í bætur fyrir miska, röskun á stöðu og högum vegna kostnaðar við kaup og rekstur á bifreið og ennfremur vegna útgjalda, sem gagnert tengjast því, að A verður bundinn við hjólastól alla ævi. Þá var A og bætt fatatjón 1.500,00 krónur. Samtals voru A dæmdar 461.500,00 krónur í héraði. Dælubílar s/f áfrýjuðu dóminum, en A gagnáfrýjaði ekki. Héraðsdómur var staðfestur, en frá dómsfjárhæð voru dregnar 100.000,00 krónur, sem tryggingafélag Dælubíla s/f hafði greitt A úr frjálsri ábyrgðartryggingu eftir uppsögu héraðsdóms. A hafði gjafsókn og gjafvörn fyrir báðum dómstigum 1718

Hinn 16. nóvember 1974 unnu þeir R (f. 21/7 1956) og Ú (f. 29/8 1958) hjá Eimskip við uppskipun í botni 1. lestar m/s Öskju í Sundahöfn. Meðal þess, sem skipað var upp þann dag voru 420 þokar af einhvers konar kalki. Eitthvað af efni þessu hafði komist úr umbúðunum og fallið á botn lestarinnar.

Verkamennirnir fengu skipun um að sópa upp kalkinu. Sóparnir voru færri en verkamennirnir og fóru þeir R og Ú að togast á um einn kústinn. Urðu úr þessu áflog. Þeir misstu vöndinn úr höndum sér og veltust um í kalkinu. Í þann mund, er þeir rísa á fætur, sveiflaði R hendi í átt til Ú með þeim afleiðingum, að kalk fór í augu hans. Ú skaddaðist við þetta á augum og í örorkumati, dags. 11. janúar 1980, er honum metin bæði tímabundin örorka og síðar varanleg 8% örorka. Tryggingafræðingur reiknaði út örorkutjón Ú miðað við ýmsar forsendur og mismunandi vaxtafót. Ú höfðaði síðan skaðabótamál á hendur R og Eimskip. R var sýknaður af kröfum Ú, þar eð ekki þótti sannað, að R hefði valdið heilsutjóni Ú með saknæmum hætti. Eimskip hafði vanrækt að hlutast til um rannsókn á orsökum slyssins, eins og fyrir var mælt í 26. gr. laga nr. 23/1952 um öryggisráðstafanir á vinnustöðum, er þá giltu. Málsatvik voru því ekki eins upplýst og skyldi og varð Eimskip að bera hallann af því. Þá þótti verkstjórn áfátt og leiðbeiningar til verkamanna ónógar, en þeir voru að hluta til reynslulitlir unglingar. Því var lögð fébótaábyrgð á Eimskip, en sök skipt til helminga, þar eð Ú átti sjálfur sök á tjóni sínu að hluta með átökum við samstarfsmann á vinnustað. Ú vildi hækka kröfur sínar fyrir Hæstarétti, en ekki þóttu efni til þess. Tveir hæstaréttardómarar vildu dæma Ú vaxtavexti af tildæmdri fjárhæð, enda rúmaðist það innan upphaflegrar kröfugerðar Ú fyrir héraðsdómi. Einn hæstaréttardómari vildi aðeins dæma einfalda vexti, en hærri vexti en hinir tveir fyrir tímabilið 16. nóvember 1974 til 27. nóvember 1980. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og vildu alfarið sýkna í málinu

1826

5. Ýmis tjónstílvik.

H leitaði til slysadeildar Borgarspítalans laust eftir miðnætti 23. febrúar 1972 vegna verkja í vinstri handlegg. Gerð var aðgerð á H og er bókað svo um hana í sjúkraskrá spítalans: „Hefur felon, að því er virðist á vi. löngutöng. Stungið á, kemur einungis blóð. Rp. terramycin. Re. 25/2 f.h.“ Samkvæmt sjúkraskránni átti H að koma aftur á deildina 25. febrúar fyrir hádegi. Það gerði H ekki. Hinn 28. febrúar var neyðarlæknir kvaddur á heimili H. Taldi lækningirinn H þjást af alvarlegum blóðrásartruflunum í vinstri hendi og handlegg. Lagði lækningurinn H þegar í stað á lyflækningadeild Landspítalans. Daginn eftir var H flutt á handlækningadeild spítalans. Hinn 1. mars var gerð æða-aðgerð á H. Þá var komið drep í fjóra fingur vinstri hand-

ar og hinn 26. mars 1972 varð að nema framan af fingrunum vegna drepisins. Eftir þetta var H metin 12% varanleg örorka. H höfðaði nú skaðabótamál gegn borgarsjóði Reykjavíkur, sem rekur slysadeild Borgarspítalans. Reisti H skaðabótakröfu sína á því, að hún hefði fengið ranga lækni meðferð á slysadeildinni vegna rangrar sjúkdómsgreiningar hinn 23. febrúar 1972. Það hafi síðar leitt til þess að taka varð framan af fjórum fingrum vinstri handar hennar. Borgarsjóður Reykjavíkur var sýknaður bæði í héraði og í Hæstarétti, þar sem ósannað var talið, að um hafi verið að ræða mistök við greiningu og meðferð sjúkdóms H á slysadeild Borgarspítalans. Málskostnaður var felldur niður bæði í héraði og fyrir Hæstarétti, en málskostnaður H lagður á ríkissjóð, enda hafði H gjafsókn fyrir báðum dómum

44

Hinn 5. nóvember 1978, er R var staddur á dansleik, sló hann K margsinnis hnefahögg í andlitið, fyrst inni í samkomuhúsinu, en síðar utan þess, með þeim afleiðingum, að K hlaut brot á neðri kjálka báðum megin. sem lagfæra þurfti með aðgerð, þar sem brotin voru sett saman í réttar skorður og kjálkar að því búnu víraðir saman. Upplýst var, að R hafði orðið fyrir nokkurri áreitni af hálfu K á dansleiknum, en það réttlætti engan veginn hina hörðu og ítrekuðu árás R. Brot R varðaði við 218. gr. alm. hgl. og var hann dæmdur í tveggja mánaða fangelsi. Bótakröfu K var vísað frá héraðsdómi, þar eð hún hafði ekki verið borin undir R, svo sem boðið er í 145. gr. laga nr. 74/1974

466

Hinn 26. janúar 1976 var E hnepptur í gæsluvarðhald vegna gruns um manndráp. E sat í gæsluvarðhaldi þar til 9. maí s.á. Þá varð E að sæta takmörkunum á ferðafrelsi til 1. júlí 1976. Húsakynni þau, sem E var vistaður í, voru ekki forsvaranleg til svo langrar vistunar og tók sig þar upp sjúkdómur, sem áður hafði orðið vart. Sakleysi E sannaðist síðar og honum voru dæmdar skaðabætur vegna gæsluvarðhalds að ósekju á grundvelli XVIII. kafla laga nr. 74/1974, sbr. 150., 152. og 155. gr., en bótaábyrgð var viðurkennd af hálfu ríkissjóðs, en deilt um fjárhæð bóta. E voru dæmdar 220.000,00 krónur í miskabætur auk vaxta frá 10. maí 1976 til greiðsludags. Þá taldist sannað, að E hafði einnig orðið fyrir fjárhagslegu tjóni vegna gæsluvarðhaldsins. Var það tjón samtals metið á 16.500,00 krónur auk vaxta svo sem um miskann getur. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði varðandi miskann og vildu dæma E 270.000,00 krónur í miskabætur. Voru vextir þá innifaldir í þeirri bótafjárhæð til uppsögu dóms Hæstaréttar

474

- Hinn 26. janúar 1976 var V hnepttur í gæsluvarðhald vegna gruns um manndráp. V sat í gæsluvarðhaldi þar til 9. maí s. á. Þá varð V að sæta takmörkunum á ferðafrelsi til 1. júlí 1976. Húsakynni þau, er V var vistaður í, voru ekki forsvaranleg til svo langrar vistunar. Sakleysi V sannaðist síðar og voru honum ákvarðaðar skaðabætur vegna gæsluvarðhalds að ósekju á grundvelli XVIII. kafla laga nr. 74/1974, sbr. 150., 152. og 155. gr., en bótaábyrgð var viðurkennd af hálfu ríkissjóðs, en deilt um fjárhæð bóta. V voru dæmdar 220.000,00 krónur í miskabætur auk vaxta frá 10. maí til greiðsludags. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði varðandi miskann og vildu dæma V 270.000,00 krónur í miskabætur. Voru vextir þá innifaldir í þeirri bótafjárhæð til uppsögu dóms Hæstaréttar 495
- Hinn 11. febrúar 1976 var S hnepttur í gæsluvarðhald vegna gruns um manndráp. S sat í gæsluvarðhaldi til 9. maí s.á. Þá varð S að sæta takmörkunum á ferðafrelsi til 1. júlí 1976. Húsakynni þau, sem S var vistaður í, voru ekki forsvaranleg til svo langrar vistunar. Sakleysi S sannaðist síðar. Viðurkennd var bótaábyrgð af hálfu ríkissjóðs, en deilt um fjárhæð bóta. S voru ákvarðaðar skaðabætur fyrir gæsluvarðhald að ósekju á grundvelli XVIII. kafla laga nr. 74/1974, sbr. 150., 152. og 155. gr. S voru dæmdar 190.000,00 krónur í miskabætur auk vaxta frá 10. maí 1976 til greiðsludags. Krafa S um bætur fyrir fjárhagstjón var eigi studd nægum rökum og var því ekki tekin til greina. Ekki þóttu heldur lagarök til að dæma verjanda S vexti af talsmannslaunum. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði varðandi miskann og vildu dæma S 230.000,00 krónur í miskabætur. Voru þá vextir innifaldir í þeirri bótafjárhæð til uppsögu dóms Hæstaréttar 509
- Hinn 26. janúar 1976 var M hnepttur í gæsluvarðhald vegna gruns um manndráp. M sat í gæsluvarðhaldi til 9. maí s.á. Þá varð M að sæta takmörkunum á ferðafrelsi til 1. júlí 1976. Húsakynni þau, sem M var vistaður í, voru ekki forsvaranleg til svo langrar vistunar. Sakleysi M sannaðist síðar. Viðurkennd var bótaábyrgð af hálfu ríkissjóðs, en deilt um fjárhæð bóta. M voru ákvarðaðar skaðabætur fyrir gæsluvarðhald að ósekju á grundvelli XVIII. kafla laga nr. 74/1974, sbr. 150., 152. og 155. gr., og honum dæmdar 220.000,00 krónur í miskabætur auk vaxta frá 10. maí 1976 til greiðsludags. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði varðandi miskann og vildu dæma M 270.000,00 krónur í miskabætur. Voru þá vextir innifaldir í þeirri bótafjárhæð til uppsögu dóms Hæstaréttar 523
- Við andlát eiginmanns síns varð S eigandi íbúðar með þremur

sonum þeirra hjóna, þar af einum ófjárráða. S og synir hennar höfðu hug á að skipta um íbúð og festa kaup á annarri stærri. Hinn 28. júlí 1972 var óskað eftir samþykki yfirfjárráðanda á sölu íbúðarinnar og honum sent afrit af væntanlegum kaupsamningi. Yfirfjárráðandi sendi dómsmálaráðuneytinu erindið 31. s.m. Hinn 26. september 1972 undirritaði S kaupsamning um íbúðina til O og H. Hinn 23. maí 1973 ritaði dómsmálaráðuneytið yfirfjárráðanda bréf, þar sem synjað var um samþykki til sölu íbúðarinnar „eins og málið liggur nú fyrir.“ Hinn 29. maí 1973 ritaði lögmaður S og sona O og H bréf þar sem hann rifti kaupunum vegna synjunar ráðuneytisins og með vísan til fyrirvara í kaupsamningi þar um. Með bréfi, dags. 19. júní 1973, mótmælti lögmaður O og H riftun, enda væri ekki um endanlega afgreiðslu ráðuneytisins á málinu að ræða. Hinn 21. júní 1973 ritaði lögmaður O og H dómsmálaráðuneytinu bréf þar sem upplýst var um sölukjör á íbúðinni og annarri sambærilegri og þess farið á leit, að ráðuneytið samþykkti söluna. Svarbréf ráðuneytisins er dagsett 3. ágúst 1973. Í því kemur fram, að ekki þótti efni til að samþykkja söluna „að svo búnu.“ Hinn 23. apríl 1974 ritaði lögmaður O og H dómsmálaráðuneytinu enn bréf og kvað þau reiðubúin til að greiða við afsal íbúðarinnar það, sem á vantaði að hlutur ófjárráða samningsaðilja yrði að fullu greiddur. Hinn 26. apríl 1974 veitti dómsmálaráðuneytið samþykki sitt til sölu íbúðarinnar og í framhaldi af því inntu O og H af hendi greiðslur skv. kaupsamningi. Hinn 17. desember 1976 höfðuðu O og H mál á hendur S og sonum til fullra efnda á kaupsamningi, en S og synir gagnstefndu til riftunar. Hinn 18. janúar 1979 gekk hæstaréttardómur í málinu, þar sem S og sonum var gert að efna kaupsamninginn. Með stefnu 23. maí 1980 höfðuðu S og synir skaðabótamál á hendur ríkissjóði til greiðslu á því tjóni, sem þau hefðu orðið fyrir vegna hins langa dráttar á afgreiðslu málsins í dómsmálaráðuneytinu, er leiddi til þess, að þau misstu af íbúð þeirri, er þau hugðust kaupa í stað þeirrar, er þau seldu. Ríkissjóður var sýknaður af bótakröfum S og sona. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi dæma ríkissjóð til greiðlu bóta vegna afgreiðsluhátta dómsmálaráðuneytisins á málinu. S og synir höfðu gjafsókn bæði í héraði og fyrir Hæstarétti

621

Hinn 29. október 1978 hófst hjá rannsóknarlögreglu ríkisins rannsókn vegna kæru frá konunni S, sem er daufdumb, um að sér hefði verið nauðgað að loknum dansleik í Glæsi-bæ nóttina áður. Konan mundi lítið, hvað gerst hafði um nóttina og taldi jafnvel, að sér hefði verið nauðgað tvíveg-

is þessa nótt, fyrst af tveimur mönnum og síðar af einum. S bar töluverða áverka. Hinn 3. nóvember 1978 viðurkenndi K að hafa aðfaranótt 29. okt. 1978 tekið mikið drukkna konu upp í bifreið sína og haft þar við hana samfarir án þess þó að beita hana líkamlegu ofbeldi, en notað sér ölvunarástand konunnar. K var síðan refsað fyrir brot á 195. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Þrátt fyrir þessa játningu K var rannsókn málsins haldið áfram og fjöldi manns yfirheyrður, þar á meðal E, sem var handtekinn hinn 28. nóvember 1978, kl. 16:50 á vinnustað sínum í Reykjavík og færður til yfirheyrslu hjá rannsóknarlögreglunni. Að lokinni yfirheyrslu í tveim lotum var E settur í fangaklefa í Síðumúlafangelsi, kl. 18:36, „meðan frekari yfirheyrslur fara fram í máli þessu“, svo sem bókað er í lögregluskýrslunni, en á þessum tíma var einnig verið að yfirheyra á Ísafirði H, bróður E, o. fl. vitni. Klukkan 22:00 um kvöldið var E látinn laus og hafði þá áður verið yfirheyrður lítillega og hófst sú yfirheyrsla kl. 21:43. E höfðaði skaðabótamál á hendur ríkissjóði vegna handtökunnar og frelsissviptingarinnar, er hafði verið algerlega tilefnislaus og móðgandi. Til áréttingar skaðabótakröfu sinni vísaði E til XVIII. kafla laga nr. 74/1974. Talið var, að lögreglumönnum hafi verið rétt og skylt að kveðja E til yfirheyrslu, skv. 35. gr. laga nr. 74/1974, sbr. 1. tl. 151. gr. sömu laga. Ósamræmið í framburðum E og bróður hans H hafi verið nægilegt tilefni fyrir rannsóknarlögreglumenn til þess að hafa E í haldi í nokkra klukkutíma, á meðan frekari yfirheyrslur hafi farið fram, skv. 4. tl. 61. gr. laga nr. 74/1974. Á þeim tíma, sem E var hafður í haldi, voru bræður hans, H og L, yfirheyrðir, svo og vitnið R og reynt að ná til vitnisins H, og verði því ekki talið, að E hafi verið haldið föngnum lengur en nauðsyn krafði. Og þar sem ekkert var fram komið um að handtaka E hafi verið framkvæmd með óþarflega hættulegum, særandi eða móðgandi hætti, sbr. 2. tl. 151. gr. laga nr. 74/1974, var ríkissjóður sýknaður af skaðabótakröfu E. Einn hæstaréttardómari skilaði sér- atkvæði og vildi dæma E bætur

898

Hinn 29. október 1978 hófst hjá rannsóknarlögreglunni rannsókn vegna kæru frá konunni S, sem er daufdumb, um að sér hafi verið nauðgað að loknum dansleik í Glæsibæ nóttina áður. Konan mundi lítið, hvað gerst hafði um nóttina og taldi jafnvel, að sér hefði verið nauðgað tvívegis þessa nótt, fyrst af tveimur mönnum og síðar af einum, S bar töluverða áverka. Hinn 3. nóvember 1978 viðurkenndi K að hafa aðfaranótt 29. okt. 1978 tekið mikið drukkna konu upp í bifreið sína og haft þar við hana samfarir án þess þó

að beita hana líkamlegu ofbeldi, en notað sér ölvunar-
ástand konunnar. K var síðar refsað fyrir brot á 195. gr.
alm. hgl. nr. 19/1940. Þrátt fyrir þessa játningu K var
rannsókn málsins haldið áfram og fjöldi manns yfirheyrð-
ur. Hinn 28. nóvember 1978 var H handtekinn á Bolungar-
vík og fluttur til Ísafjarðar til yfirheyrslu vegna máls
þessa. Hinn 29. s. m. var H úrskurðaður í 10 daga gæslu-
varðhald í sakadómi Ísafjarðar. Sama dag var H fluttur
í almennu farþegaflugi, undir eftirliti lögreglu, til Reykja-
víkur og látinn í fangageymsluna í Síðumúla. Þar var hann
hafður í gæsluvarðhaldi til 8. desember 1978. H höfðaði
skaðabótamál á hendur ríkissjóði vegna gæsluvarðhalds að
ósekju, sbr. 150. gr. og 152. gr. laga nr. 74/1974. Fram-
burður H um ferðir sínar og gerðir aðfaranótt 29. október
1978 hafði verið reikull og ruglingslegur. Allt að einu var
ekki talið, að H hefði með vísvitandi ósannindum eða stór-
vægilega gáleysislegu ólögmætu framferði í skilningi 1.
mgr. 1. tl. 150. gr. laga nr. 74/1974 valdið þeim aðgerðum,
er hann reisti kröfur sínar á. H átti því rétt á bótum vegna
gæsluvarðhalds að ósekju, enda mátti fremur telja hann
líklegan til að vera sýknan en sekan af háttsemi þeirri,
er leiddi til gæsluvarðhaldsins, sbr. 1. mgr. 2. tl. 150. gr.
laga nr. 74/1974. Þegar litið var til hinna alvarlegu sakar-
gifta, svo og til lengdar gæsluvarðhaldsins og annarra
atvika málsins þóttu bætur til H fyrir fjártjón og miska
hæfilega ákveðnar 20.000,00 krónur auk vaxta frá 8. des.
1978. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og vildu
dæma H 30.000,00 krónur í bætur, en í þeirri fjárhæð voru
innifaldir vextir til uppsögudags dóms Hæstaréttar

906

Með ákæruskjali 1. júní 1980 var T ákærður fyrir að vera
tvisvar í aprílmánuði 1980 ölvaður og til óþæginda á al-
mannafæri, þ. e. 7. apríl á Kaldárselsvegi, þar sem fólk
varð fyrir áreitni hans. T var handtekinn af lögreglu og
sparkaði hann þá utan í lögreglubifreiðina og braut í
henni hliðarrúðu, og einnig hinn 24. apríl á sömu slóðum,
en þá grýtti T bifreið og olli skemmdum á afturhurð henn-
ar. Þetta atferli T þótti varða við 21. gr., sbr. 33. gr.
áfengislaga nr. 82/1969, sbr. lög nr. 52/1978, 5. gr., og var
hann dæmdur í 1.000,00 króna sekt, en tveggja daga varð-
hald til vara. Tveim skaðabótakröfum á hendur T var vís-
að frá héraðsdómi vegna vanreifunar. Með öðru ákæru-
skjali, dags. 16. júní 1981, en dæmt var um bæði ákæru-
efnin í sama máli, var T ákærður fyrir að hafa 15. mars 1981
með sviksamlegum hætti gengið inn í kaup á þremur hest-
um, sem S hafði þá fyrr um daginn, að T viðstöddum, sam-
ið um kaup á af H, með því að fara um kvöldið á fund H

og talið honum ranglega trú um, að S hafi í raun eigi verið að kaupa hestana sjálfur, heldur fyrir T, og þannig fengið H til að undirrita afsal til T fyrir hestunum, jafnframt því sem T greiddi H umsamið söluverð hestanna. T tók síðan hestana í sínar vörslur og hafði selt einn þeirra, þegar rannsókn málsins hófst og lögreglan hugðist taka hestana í sínar vörslur. Í ákæru var þessi háttsemi T talin varða við 248. gr. alm. hgl. nr. 19/1940, en til vara við 248. gr., sbr. 261. gr. sömu laga. Ekki taldist sannað, að T hefði beitt H visvitandi blekkingum í því skyni að fá hann til að afsala sér hrossunum og var T því sýknaður af þessum ákærubætti. S hafði gert skaðabótakröfu á hendur T, en henni var vísað frá héraðsdómi, sbr. 146. gr. 2. mgr. laga nr. 74/1974. T var dæmdur til að greiða þriðjung kostnaðar af rekstri málsins í héraði og fyrir Hæstarétti. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi sakfella T fyrir tilraun til svika með því atferli, sem greinir í ákæru-skjalinu frá 16. júní 1981 1096

M kom inn á afgreiðslu bifreiðastöðvarinnar S aðfaranótt 7. janúar 1978 og falaðist eftir leigubifreið. M var að koma úr veislu og var undir áhrifum áfengis. Enga bifreið var þá að fá á stöðinni og tjáði H stöðvarafgreiðslumaður M það. En M sótti það fast að fá bíl og bað H að kalla upp lausa bíla í talstöð. Til orðahnippinga kom á milli M og H, sem lauk með því að H réðist á M og lét hann út úr afgreiðslunni og á planinu fyrir utan stöðina rak H tvö hnefahögg með hægri hendi á vinstri vanga M, sem féll við það til jarðar og lá á planinu, er lögreglan kom á vettvang. M var fluttur á sjúkrahús og við rannsókn þar kom í ljós að hann hafði hlotið brot á vinstri efri kjálka og vinstra kinnbeini og var talsverð skekkja á brotstöðunum. Einnig var neðri kjálkinn brotinn vinstra megin, nokkru neðan við kjálkaliðinn. Ennfremur hafði M hlotið nefbrot og glóðarauga á bæði augun. Gera þurfti skurðaðgerð á M til að koma brotunum í réttar skorður. M var metin 10% varanleg örorka vegna áverkanna og afleiðinga þeirra. Dæmt var að H bæri óskoraða skaðabótaábyrgð á tjóni M, bæði fjártjóni og miska. Tryggingafræðingur reiknaði út tjón M vegna tímabundinnar og varanlegrar örorku. M voru ekki dæmdar bætur vegna tímabundinnar örorku, þar eð M hafði haldið fullum launum þennan tíma. M hækkaði kröfur sínar fyrir Hæstarétti í samræmi við nýjan útreikning tryggingafræðings. Ekki þótti efni til að leyfa þá hækkun skv. 45. gr. laga nr. 75/1973. M voru dæmdar 70.000 00 krónur í bætur vegna varanlegrar örorku og 6.000,00 í miskabætur. Þá var H og dæmdur til að bæta M

gleraugu og viðgerð á tönnum. Til frádráttar kröfu M kom inngreiðsla á tjónið umreiknuð miðað við verðlagsbreytingar. Staðfest var löghald, er gert var í íbúð H til tryggingar tildæmdum kröfum. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi ómerkja hinn áfrýjaða dóm og vísa málinu frá héraðsdómi vegna vanreifunar 1399

Skattamál.

M rak bókaverslun og var auk þess umboðsmaður fyrir tvö happdrætti. Hann gegndi og fullu starfi sem framkvæmdastjóri hjá tilteknum landssamtökum. M var bókhaldsskyldur. Rannsóknardeild ríkisskattstjóra gerði athugun á skattframtölum M gjaldárin 1975 og 1976 og bókhaldi hans rekstrarárin 1974 og 1975 svo og söluskattskýrslum sömu rekstrarár, og samdi skýrslu um þá athugun 27. desember 1976. Ríkisskattstjóri sendi M skýrslu þessa með bréfi, dag. 10. janúar 1977, og tók fram, að athugunin hafi leitt í ljós mikla annmarka á framtölum M, bókhaldi og söluskattskilum. Af þessum sökum kvaðst ríkisskattstjóri hafa í hyggju að hækka áður álögð opinber gjöld M gjaldárin 1975 og 1976 í samræmi við þá áætlun, svo og söluskattskylda veltu hans fyrir rekstrarárin 1974 og 1975 og ákvarða söluskatt í samræmi við það. Var M gefinn kostur á að koma að skriflegum gögnum og skýringum, er hann notfærði sér síðar. Með úrskurði, uppkveðnum 25. júlí 1977, taldi ríkisskattstjóri framtöl M fyrir gjaldárin 1975 og 1976 hafa verið ýmsum annmörkum háð, t. d. hafi í þeim verið vantalin vörukaup og skuldir, svo og eignir og vaxtatekjur. Einnig hafi lífeyrir M, er hafði fyrir fimm manna fjölskyldu að sjá, verið tortryggilega lágur. Af þessum sökum taldi ríkisskattstjóri framtöl M ofangreind ár ekki lögmætan grundvöll fyrir ákvörðun hreinna tekna M árin 1974 og 1975, og áætlaði honum tekjur í nefnd ár, skv. 37. gr. laga nr. 68/1971 um tekju- og eignarskatt, er voru langtum hærri en M hafði gefið upp sjálfur. Með bréfi, dags. 12. ágúst 1977, kærði M úrskurð þennan til ríkisskattstjóra, er kvað upp úrskurð 31. mars 1978. Í þessum síðari úrskurði lækkaði ríkisskattstjóri verulega tekjuáætlun sína á M frá árinu á undan, og baðst jafnframt afsökunar á því, að alvarleg mistök hefðu orðið við endanlega ákvörðun hreinna tekna M í úrskurðinum frá 25. júlí 1977. Hinn 12. apríl 1978 kærði M úrskurð ríkisskattstjóra til ríkisskattanefndar, sem í úrskurði, uppkveðnum 19. mars 1979, lækkaði tekjuáætlun ríkisskattstjóra enn verulega, eða niður í 1.930.015 gkr. Innheimtumaður ríkissjóðs krafðist þess, að lögtak yrði framkvæmt hjá M til tryggingar á greiðslu

téðrar fjárhæðar auk dráttarvaxta og kostnaðar. Lögtakið var heimilað fyrir 1.775.015 gkr., þar eð láðst hafði að draga frá í lögtaksbeiðni skyldusparnað M fyrir árið 1976, 155.000 gkr. Þá var M gert að greiða dráttarvexti af téðri fjárhæð frá 30. apríl 1978, þar eð kæra hans til ríkisskattaneftndar hafi eigi frestað eindaga álagðra gjalda hans, sbr. 43. gr. laga nr. 68/1971 um tekju- og eignaskatt 978

Skilasvik.

Hinn 9. ágúst 1978 var bú S tekið til gjaldprotaskipta. Hinn 29. s. m. kom S fyrir skiptarétt og var spurður um eignir og skuldir. S gaf þá ekki upp að hann ætti tiltekna bifreið, er hann hafði þó eignast með afsali 19. júní s. á. Hinn 30. mars 1979 seldi S bifreiðina án vitundar skiptaréttarins og hagnýtti sér söluandvirðið. Með þessu atferli taldist S hafa gerst sekur um brot á 250. gr. 4. tölulið 1. mgr. hgl. nr. 19/1940. Var S dæmdur í tveggja mánaða fangelsi. S hafði sætt skilorðsbundinni refsingu með dómi sakadóms, uppkveðnum 3. nóvember 1977. Réttarrannsókn út af ofangreindu skilasvikabroti S taldist ekki hafa hafist fyrr en í sakadómi Reykjavíkur 14. janúar 1982. Var þá hin skilorðsbundna refsing S frá 3. nóvember 1977 fallin niður 654

Skilorð.

K var ákærður fyrir það að hafa, af ásettu ráði, á veitingahúsi einu rekið höfuðið framan í mann með þeim afleiðingum að framtönn í efri gómi losnaði og kvarnaðist úr annarri. Þetta taldist varða við 217. gr. alm. hgl. K var dæmdur í 45 daga varðhald skilorðsbundið í tvö ár. K hafði áður hlotið skilorðsbundinn refsidóm fyrir brot á 217. gr. alm. hgl., þá 17 ára að aldri. Var honum nú dæmd refsing í einu lagi fyrir bæði brotin og höfð hliðsjón af 60. gr. og 77. gr. alm. hgl. við ákvörðun refsingar 124

D og Þ voru, ásamt 26 öðrum mönnum, ákærðir 11. mars 1977 fyrir sameiginlegt smygl á 29 litsjónvarpstækjum, er flutt voru til landsins í vörugámi utan farmskrár með m/s Dettifossi, er kom til Reykjavíkur 14. febrúar 1976 frá Hamborg. Dómur gekk í héraði hinn 3. desember 1981. Sakir ákærðu voru ekki taldar fyrndar og var þeim öllum dæmd skilorðsbundin refsing og eignarupptaka á hinum smygluðu sjónvarpstækjum. Málinu var aðeins áfrýjað að því er varðaði D og Þ. Hæstiréttur taldi sakir þeirra eigi fyrndar skv. 1. tl. 81. gr. og 2. mgr. 82. gr. laga nr. 19/1940, en frestaði ákvörðun um refsingu þeirra og skyldi hún falla niður að liðnu einu ári frá birtingu dómsins. D og Þ var gert að

- sæta eignarupptöku á hinum smygluðu sjónvarpstækjum 188
- T taldist sannur að því að hafa, hinn 28. apríl 1983, ekið bifreið undir áhrifum áfengis og sviptur ökuleyfi ævilangt. Í blóðsýni, er tekið var úr T, mældist alkóhól 1,38‰. Þetta brot T varðaði við 2. mgr., sbr. 4. mgr. 25. gr. og 1. mgr. 27. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968. Er T var yfirheyrður hjá varðstjóra út af framangreindu broti falsaði hann nafn annars manns undir varðstjóraskýrsluna. Þetta atferli T taldist varða við 1. mgr. 155. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Þegar T framdi þessi brot hafði hann hlotið reynslulausn í 2 ár á eftirstöðvum refsingar, 320 dögum. Með téðum brotum hafði T rofið skilorð það, er honum hafði verið ákvarðað í reynslulausninni og var refsing T því ákvörðuð í einu lagi og honum gert að sæta fangelsi í 12 mánuði, og sviptur rétti til að öðlast ökuleyfi ævilangt. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi dæma T í 15 mánaða fangelsi 1958
- S taldist sannur að því að hafa í maímánuði árið 1979 ritað hærri víxilfjárhæð á víxil en J bróðir hans, er hafði áður ritað nafn sitt sem ábekingur á víxilinn, hafði veitt S leyfi til. S notaði síðan víxilinn í viðskiptum í blekkingarskyni. S var sakfelldur fyrir brot á 249. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. S taldist einnig sannur að því að hafa síðari hluta árs 1979 falsað nafn bróður síns J, sem ábekings á 7 víxla samtals að fjárhæð gkr. 10.085.000 og notað síðan víxlana í lögskiptum í blekkingarskyni. Þessi háttsemi S taldist varða við 1. mgr. 155. gr. alm. hgl. S hafði ekki áður sætt refsingu fyrir brot gegn alm. hgl., hann gekkst greiðlega við brotum sínum og endurgreiddi víxlana. Með vísan til þessa þótti refsing S hæfilega ákveðin 3 mánaða fangelsi óskilorðsbundið svo og 5 mánaða fangelsi skilorðsbundið í þrjú ár 2088
- E taldist sannur að því að hafa, dagana 19. og 20. febrúar 1982, falsað nafn annars manns sem útgefanda á 17 tékka, alla að fjárhæð 8.300,00 krónur, og notað tékkana alla nema einn til greiðslu á veitingum í veitingastaðnum H á Akureyri. Var E sakfelldur fyrir brot á 1. mgr. 155. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Þar sem E hafði ekki fyrr verið kærður fyrir brot gegn alm. hgl. og hafði bætt tjón af brotum sínum, þótti refsing hans hæfilega ákveðin 4 mánaða fangelsi, skilorðsbundið í þrjú ár 2093

Skilorðsrof.

Með dómi sakadóms, uppkveðnum 13. apríl 1983, var J fundinn sekur um að hafa, hinn 14. ágúst 1982, stolið sambyggðu

úttarps- og segulbandstæki og vasatölvu. Taldist brot J varða við 244. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Hinn 13. júlí 1982 hafði J fengið reynslulausn í tvö ár á eftirstöðvum refsingar, 233 dögum. Með brotinu rauf J skilyrði reynslulausnarinnar. Bar því að dæma J refsingu í einu lagi fyrir það brot, sem hann var nú sakfelldur fyrir, og með hliðsjón af refsivist, sem ólokið var, sbr. 1. mgr. 42. gr. alm. hgl., sbr. 3. gr. laga nr. 16/1976. Refsing J var ákveðin 8 mánaða fangelsi 1581

Skip.

Hinn 31. júlí 1975 afsalaði H skipinu m/b Sæunni VE 60 í hendur I. Afsalið var innritað til þinglýsingar í Vestmannaeyjum 28. september 1975. Kaupverð skipsins var gkr. 24.000.000 og greiddi I það m. a. með því að gefa út, hinn 21. ágúst 1975, fjögur veðskuldabréf til handhafa, tryggð með 8. veðrétti í skipinu, hvert að fjárhæð gkr. 2.904.000. Við kaupin hafði fyrirtækið S veitt I fjárhagslega fyrirgreiðslu, enda ráð fyrir því gert, að skipið leggjði upp afla sinn hiá S. Samþykkti I sýningarvixil að fjárhæð gkr. 4.000.000 til tryggingar skuld sinni við S. Útgerð skipsins gekk erfiðlega og 15. febrúar 1976 var beiðst uppboðs á því. Er báturinn hafði verið auglýstur til uppboðs fól S lögmanni sínum að innheimta vixilskuldina. Krafðist lögmaðurinn löghalds í eignum I til tryggingar skuldinni og 17. maí 1976 var í fógetarétti Hafnarfjarðar lagt löghald á fasteign í Hafnarfirði og skipið, Sæunni VE 60, til tryggingar kröfunni. Endurrit löghaldsgerðarinnar var innritað til þinglýsingar í Vestmannaeyjum 1. júní 1976, enda var báturinn þá enn skráður þar. Hinn 17. apríl 1976 sendi H framangreind fjögur handhafaveðskuldabréf fyrir eftirstöðvum af kaupverði bátsins til þinglýsingar við embætti bæjarfógeta í Hafnarfirði, en H mun hafa álitð, að búið væri að umskrá bátinn og færa hann í skipaskrá Hafnarfjarðar, en það var eigi gert fyrr en 16. júní 1976. Þá voru færð á blað bátsins í skipaskrá samningaveð, er fylgdu bátnum á 1.—7. veðrétti. Síðan voru á 8. veðrétt færð framangreind fjögur veðskuldabréf H og þinglýsingardagur tilgreindur 21. apríl 1976. Þar á eftir var færð áður nefnd löghaldsgerð S frá 17. maí 1976 og þinglýsingardagur tilgreindur 20. júní 1976. Hinn 8. febrúar 1977 var báturinn seldur á uppboði fyrir gkr. 19.000.000. Þeir H og S deildu síðan um það, hvor þeirra ætti að ganga fyrir um greiðslu af uppboðsandvirðinu. Eigi var talið að skráning á veðréttindum aðilja í skipaskrá af hálfu þinglýsingardómara hafi bundið hendur uppboðsdóms við úrlausn á deilu aðilja um

rétthæð þessara réttinda innbyrðis. Kyrrsetningin fyrir kröfum S var gerð í skipinu 17. maí 1976 og innrituð til þinglýsingar hjá embætti bæjarfógeta í Vestmannaeyjum 11. júní s. á., en skipið var þá enn skráð þar. Kyrrsetningunni var síðan haldið til laga og fjárnám gert fyrir dómkröfunni 5. ágúst 1976. Fjárnámsgerðin var innrituð fyrirfram til þinglýsingar hjá embætti bæjarfógeta í Hafnarfirði 27. s. m., en þá var búið að skrá skipið þar. Talið var, að með þessum aðgerðum hefði S öðlast forgangsveð fyrir kröfum sínum gagnvart veðkröfum H, þar sem afhending veðskuldabréfa hans til innritunar fyrirfram hjá embætti bæjarfógeta í Hafnarfirði til þinglýsingar síðar gæti eigi haft nein áhrif að lögum, fyrr en skipið hafði verið skráð þar 1374

Skipstjórnarmenn.

Ó var yfirmaður á skipi í eign F. Hinn 25. janúar 1979 fór Ó sem skipstjóri með skipið í veiðiferð, er stóð til 5. febrúar s. á. Í þeirri veiðiferð klemmdist hásetinn B á fingri við störf á þilfari. Ó veitti B aðhlynningu, en neitaði að gefa honum sterk lyf, svo sem B krafðist, en B neytti sterkra taugalyfja um borð og var það á vitorði skipverja. Vegna þessarar neitunar Ó kom til orðasennu milli hans og B, sem leiddi til þess, að Ó fór upp í brú og fyrirskipaði að trollið yrði hið inn og haldið til hafnar með B. Stuttu síðar kom B upp í brú, þar sem sló í brýnu milli hans og Ó, sem lyktaði með því að Ó sló B ítrekað, þannig að hann hlaut nokkra áverka. Í næstu veiðiferð, er stóð frá 6.—18. febrúar 1979, var Ó í leyfi, en 19. febrúar s. á. ritaði útgerðin Ó uppsagnarbréf vegna framangreinds atburðar. Taldi útgerðin sér eigi skylt að greiða Ó uppsagnarfrest. Ó höfðaði því mál með stefnu, birtri 12. febrúar 1980, gegn útgerð skipsins, krafðist þriggja mánaða launa og miskabóta vegna ólögmætrar uppsagnar. Þetta mál var hafið, en nýtt mál höfðað með stefnu, birtri 3. mars s. á. Ó voru dæmd þriggja mánaða laun, en miskabótakrafan var ekki tekin til greina. Viðurkenndur var sjóveðréttur í skipinu fyrir tildæmdum kröfum, enda var sjóveðréttur ekki fyrndur, þar sem stefnt hafði verið í málinu innan árs, sbr. 1. mgr. 6. tl. 232. gr. laga nr. 66/1963, enda höfðaði Ó seinni málsóknina innan þess frests, er 11. gr. laga nr. 14/1905 mælir fyrir um. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sér- atkvæði og vildu sýkna útgerð af launakröfu skipstjóra, þar eð þeir töldu hann hafa gerst offara við hásetann 392

Skiptamál.

K og M gengu í hjónaband 31. desember 1972. Hinn 6. júlí 1977

óskuðu bæði eftir leyfi til skilnaðar að borði og sæng. Lýstu þau því þá yfir, að samkomulag væri um skiptingu eigna og eignaskiptum væri lokið. Sama dag var þeim K og M veitt leyfi til skilnaðar að borði og sæng. Hinn 3. júlí 1978 ritaði lögmaður K skiptaráðanda bréf, þar sem hann óskar eftir því, að félagsbú hjónanna fyrrverandi verði tekið til opinberra skipta, þar sem K telji að mjög hafi verið á sig hallað við skiptin. Málið var tekið fyrir í skiptarétti 5. júlí 1978. Mætti þá lögmaður K svo og M, er gaf skýrslu um fjármál félagsbús þeirra K og M. Hinn 7. júlí 1978 krafðist M lögskilnaðar og lýsti þá yfir því, að samkomulag væri um eignaskipti. Hinn 14. s. m. mætti lögmaður K fyrir hennar hönd í skilnaðarmálinu. Var þá bókað eftir honum, að hann samþykkti skilnaðarkröfu M með þeim skilmálum, er fælust í kröfum hans. Sama dag var gefið út lögskilnaðarleyfi. Hinn 12. desember 1978 höfðaði K mál fyrir bæjarþingi á hendur M og krafðist þess, að skilnaðarskilmálar, sem taldir væru hafa komist á varðandi búskiptin við lögskilnað yrðu ógiltir. Málsástæður K voru í fyrsta lagi, að lögmaður sá, er annaðist samningagerðina af hálfu K hafi ekki haft umboð. Í öðru lagi bar K fyrir sig ógildingarástæður 32. gr. laga nr. 7/1936 og 7. gr. laga nr. 58/1960 og í þriðja lagi byggði K á 54. gr. laga nr. 60/1972, þar sem samningurinn hafi verið bersýnilega ósanngjarn gagnvart K. M mótmælti öllum málsástæðum K og staðhæfði, að samkomulagið hefði á engan hátt verið K í óhag, þegar eignir og skuldir félagsbúsins hefðu verið virtar. Talið var, að K hefði sýnt það með eftirfarandi athöfnum sínum, að hún hefði álitid, að samkomulag um fjárskipti hefði komist á, þar eð hún hafi tekið athugasemdalaust við greiðslu á 1 milljón gkr. samkvæmt samkomulaginu og falið lögmanni sínum að krefjast greiðslu á þeim eftirstöðvum, sem í gjalddaga voru fallnar. Samkomulagið væri því bindandi fyrir K. Þá var talið ósannað, að samningurinn hafi verið bersýnilega ósanngjarn, sbr. 54. gr. laga nr. 60/1972, er til hans var stofnað. Einnig var talið ósannað, að ógildingarástæður 32. gr. laga nr. 7/1936 og 7. gr. laga nr. 58/1960 ættu hér við. M var því sýknaður af kröfum K og dæmdur málskostnaður úr hendi K fyrir Hæstarétti. K hafði gjafsókn fyrir Hæstarétti og var allur gjafsóknarkostnaður hennar greiddur úr ríkissjóði

89

S og Þ voru í hjúskap og áttu saman tvo syni, fædda 1925 og 1931. Þ andaðist 1932. Eigi varð séð, að dánarbú þeirra hjóna hafi sett formlegri skiptameðferð. Árið 1937 kvæntist S konunni K. Árið 1962 gerðu þau með sér kaupmála, þar sem tiltekin íbúð í Reykjavík var gerð séreign K.

Kaupmálinn var færður í kaupmálabók og veðmálabækur. S andaðist árið 1973. K tilkynnti borgarfégeta andlátið og það með, að S hefði verið eignalaus. Árið 1978 krafðist annar sona S þess, að dánarbú S og félagsbú S og K yrði tekið til opinberra skipta. Hinn sonur S gerðist og aðili að skiptamálinu. Var krafa sona S sú, að kaupmáli þeirra S og K frá árinu 1962 yrði úrskurðaður ógildur. Ekki lá fyrir glögg yfirlit um eignir og skuldir dánar- og félagsbús S og Þ. Þ andaðist árið 1932. Engar sérgreindar eignir voru lengur til úr því búi og ólíklegt talið, að einhverjar eignir úr dánarbúi Þ hafi runnið til kaupa á íbúð þeirri, er gerð var að séreign K með kaupmálanum frá 1962. Þá var heldur eigi unnt að líta fram hjá tómlæti sona S um að setja fram kröfu um móðurarf sinn og ógildingu kaupmálans. Samkvæmt þessu og með hliðsjón af ákvæðum 15. gr. 2. mgr. laga nr. 8/1962, er setur erfingjum þriggja ára afdráttarlausan frest frá afhendingu gjafar úr óskiptu búi til höfðunar riftunarmáls, verði að telja kröfu sona S um ógildingu kaupmálans of seint fram komna. Kröfunni var því hafnað

233

Ár 1950 gerðu hjónin A og S sameiginlega og gagnkvæma erfðaskrá. S andaðist árið 1966. A gerði erfðaskrá árið 1972, en afturkallaði hana með erfðaskrá árið 1976. A lést árið 1978. Lífserfingjar voru ekki í búinu. Með arfleiðsluskránni frá 1976 ráðstafaði A eignum búsins langt umfram sinn búshelming. Var því erfðaskránni frá 1976 synjað gildis sem skiptagrunnvelli í búinu, nema varðandi þrjár arfleiðsluráðstafanirnar A, sem eigi töldust brjóta í bága við ákvæði hinnar sameiginlegu og gagnkvæmu erfðaskrár A og S frá 1950. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði varðandi túlkun á ákvæðum erfðaskrár A frá 1976 og vildu taka hana til greina í heldur ríkari mæli en meirihluti dómara

381

Þ andaðist árið 1981. Bú hans var tekið til opinberra skipta. R, sem fædd er 1956, gerði erfðatilkall í búið með því að hún taldi sig óskilgetna dóttur Þ. H dóttir Þ, fædd 1941, andmælti erfðatilkalli R og krafðist þess, að sér yrði afhent dánarbú Þ til einkaskipta. Faðernisjátning Þ lá ekki fyrir í málinu. Samkvæmt 1. gr., sbr. 58. gr. erfðalaga nr. 8/1962, sem við áttu um arf eftir Þ, erfir óskilgetið barn föður, „ef það er feðrað með þeim hætti, sem segir í lög-gjöf um óskilgetin börn.“ Í málinu naut eigi við gagna um, að Þ hefði gengist lögformlega við faðerni R og hvorki hafði gengið dómur um faðernið né var sambúð til að dreifa, er jafngilt gæti faðernisviðurkenningu, sbr. 3. gr. laga nr. 87/1947. Með vísan til þessa og ótvíræðs orðalags

1. gr. erfðalaga nr. 8/1962 var synjað viðurkenningar á erfðarétti R eftir Þ 415
- I var fædd árið 1947, dóttir hjónanna E og A. Móðir I, A, lést árið 1949. Hinn 17. júlí 1979 krafðist I opinberra skipta á dánarbúi móður sinnar A. Samkvæmt dómi Hæstaréttar 24. mars 1980 skyldu skiptin fara fram eins og E hefði setið í óskiptu búi eftir A. Miða skyldi búskiptin við þær eignir, sem til voru í búinu, þegar uppskrift lauk 30. ágúst 1980, en þá var liðið meira en ár frá því, að skiptakrafan kom fram. Á þeim tíma voru meðal eigna búsins fólksbifreið og íbúð, sem E hafði með samningi 13. september 1979 veitt fyrrverandi sambýliskonu sinni endurgjaldslaus lífstíðar-afnot af. Hinn 2. júní 1980 hafði E selt hlutabréf. I hafði ekki látið á það reyna, hvort sú ráðstöfun væri riftanleg, en skiptaréttur var ekki bær að fjalla um slíka kröfu. Því voru hlutabréfin ekki talin til eigna búsins. Leggja bar til grundvallar við skiptin verðmæti eignanna, eins og það yrði við skiptalok. E hafði gert kaupkröfu í búið. Henni var hafnað, þar sem E taldist hafa setið í óskiptu búi. Ennfremur var, að svo stöddu, hafnað tilboði E um yfirtöku á eignum búsins gegn greiðslu skulda þess. Málskostnaður var felldur niður bæði í héraði og Hæstarétti. Bæði E og I höfðu gjafsókn og gjafvörn fyrir Hæstarétti. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði í skiptaréttarmáli þessu .. 701
- Hinn 21. júlí 1982 barst skiptarétti Reykjavíkur krafa um að bú B yrði tekið til gjaldprotaskipta. Gjaldprotaurskurður var kveðinn upp 20. október 1982. Innköllun var gefin út og lauk kröfulýsingarfresti 5. janúar 1983. Innkölluninni fylgdi auglýsing þar sem boðað var til skiptafundar 27. janúar 1983. Í auglýsingunni sagði jafnframt, að ef athugasemdir við afstöðu skiptaráðanda til lýstra krafna hefðu ekki komið fram í síðasta lagi á skiptafundinum, megi viðkomandi aðiljar búast við að þær komist ekki að við skiptin. Í kröfuskraninni, sem lögð var fram á fundinum, var viðurkennd forgangskrafa E vegna vinnulauna, er féllu í gjalddaga 12. febrúar 1981. Engar athugasemdir komu fram við kröfuskraná og bókaði skiptaráðandi að hún yrði „því óbreytt lögð til grundvallar endanlegri skiptagerð, þegar úthlutað verður úr búinu.“ Að loknum skiptafundinum kom E kröfu sinni á framfæri við félagsmálaráðuneytið og óskaði eftir því, að hún yrði greidd úr ríkissjóði. Hinn 28. janúar 1983 óskaði félagsmálaráðuneytið, með vísan til 2. mgr. 7. gr. laga nr. 31/1974, eftir úrskurði skiptaréttar um það, hvort vinnulaunakrafa E félli innan ríkisábyrgðar. Talið var, að sú ákvörðun skiptafundarins 27. janúar 1983 að taka launakröfu E til greina sem for-

- gangskrófu í protabú B, að undangenginni þeirri málsmeðferð, sem greinir í 108. gr. og 110. gr. gjaldprotalaga nr. 6/1978, hafi verið endanleg fyrir protabúið. Krafa E félli því innan ríkisábyrgðar 1226
- Hinn 25. ágúst 1978 var dánarbú hjónanna A og S tekið til opinberra skipta. Virðingarmenn mátu innbú, bækur og höfundaréttindi tilheyrandi dánarbúinu. Upp kom ágreiningur um arftökurétt milli erfingja og var rekið sérstakt skiptaréttarmál um þann ágreining. Þann tíma, sem rekstur málsins stóð yfir, lá skiptameðferð dánarbúsins niðri. Með bréfi, dags. 5. maí 1983, tilkynnti skiptaráðandi erfingjum, að hann hefði ákveðið að „framreikna matsverð innbús og bóka með vísitölu vöru og þjónustu.“ Á skiptafundi 27. maí s. á. komu fram mótmæli við þessari ákvörðun skiptaráðanda og krafist var úrskurðar skiptaréttarins um hana. Með úrskurði skiptaréttarins 10. nóvember 1983 voru mótmæli þessi að engu höfð. Úrskurðurinn var kærður til Hæstaréttar, er felldi hann úr gildi, þar eð lagastoð þótti breyta til að umreikna eftir vísitölu verðmæti lausafjár í dánarbúinu. Einn hæstaréttardómari skilaði sér- atkvæði og vildi vísa kærumálinu sjálfkrafa frá Hæstarétti, en þar sem hann var í minnihluta um þá skoðun, greiddi hann atkvæði um efni málsins, sbr. 1. mgr. 53. gr. laga nr. 75/1973, og staðfesti dómsorð meirihlutans um ómerkingu hins kærða úrskurðar 2225

Skírlífsbrot.

Skjalafals.

- J var ákærður fyrir að hafa brotist inn í hús og stolið þar peningaveski með peningum, ýmsum öðrum verðmætum, svo og tékkahefti. Var þetta talið varða við 244. gr. alm. hgl. Þá var J og ákærður fyrir að falsa tékka úr hinu stolna hefti. Var þetta talið varða við 155. gr. alm. hgl. Hér var um ítrekuð brot að ræða hjá J. Refsing hans var, með hliðsjón af 255. gr. og 71. gr. alm. hgl., sbr. 77. gr. sömu laga, ákveðin 6 mánaða fangelsi. Þá var J og gert að greiða skaðabætur 109
- A var ákærður fyrir margháttuð skjalafals- og fjársvikabrot. A var fundinn sekur um alla ákærðum, nema einn fyrir skjalafals, þar eð rúmlega sjö ár liðu frá því að A framdi brotið, þar til hann kom í fyrsta skipti fyrir sakadóm. Þetta brot A var því talið fyrnt. A var dæmdur fyrir öll hin afbrot sín og gert að sæta 7 mánaða fangelsi, en frestað að að fullnustu 5 mánaða af refsingunni og féll sá hluti

- hennar niður eftir 3 ár frá dómsuppsögn, ef A héldi almennt skilorð laga nr. 19/1940, sbr. 4. gr. laga nr. 22/1955. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði varðandi skaðabótakröfur á hendur A 1350
- T taldist sannur að því að hafa, hinn 28. apríl 1983, ekið bifreið undir áhrifum áfengis og sviptur ökuleyfi ævilangt. Í blóðsýni, er tekið var úr T, mældist alkóhól 1,38‰. Þetta brot T varðaði við 2. mgr., sbr. 4. mgr. 25. gr. og 1. mgr. 27. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968. Er T var yfirheyrður hjá varðstjóra út af framangreindu broti falsaði hann nafn annars manns undir varðstjóraskýrsluna. Þetta atferli T taldist varða við 1. mgr. 155. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Þegar T framdi þessi brot, hafði hann hlotið reynslulausn í 2 ár á eftirstöðvum refsingar, 320 dögum. Með téðum brotum hafði T rofið skilorð það, er honum hafði verið ákvarðað í reynslulausninni og var refsing T því ákvörðuð í einu lagi og honum gert að sæta fangelsi í 12 mánuði, og sviptur rétti til að öðlast ökuleyfi ævilangt. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi dæma T í 15 mánaða fangelsi 1958
- S taldist sannur að því að hafa í maímánuði árið 1979 ritað hærri víxilfjárhæð á víxil en J bróðir hans, er hafði áður ritað nafn sitt sem ábekingur á víxilinn, hafði veitt S leyfi til. S notaði síðan víxilinn í viðskiptum í blekkingarskyni. S var sakfelldur fyrir brot á 249. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. S taldist einnig sannur að því að hafa, síðari hluta árs 1979, falsað nafn bróður síns J sem ábekings á 7 víxla samtals að fjárhæð gkr. 10.085.000 og notað síðan víxlana í lögskiptum í blekkingarskyni. Þessi háttsemi S taldist varða við 1. mgr. 155. gr. alm. hgl. S hafði ekki áður sætt refsingu fyrir brot gegn alm. hgl., hann gekkst greiðlega við brotum sínum og endurgreiddi víxlana. Með vísan til þessa þótti refsing S hæfilega ákveðin 3 mánaða fangelsi óskilorðsbundið svo og 5 mánaða fangelsi skilorðsbundið í þrjú ár 2088
- E taldist sannur að því að hafa, dagana 19. og 20. febrúar 1982, falsað nafn annars manns sem útgefanda á 17 tékka, alla að fjárhæð 8.300,00 krónur og notað tékkana alla nema einn til greiðslu á veitingum í veitingastaðnum H á Akureyri. Var E sakfelldur fyrir brot á 1. mgr. 155. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Þar sem E hafði ekki fyrr verið kærður fyrir brot gegn alm. hgl., og hafði bætt tjón af brotum sínum, þótti refsing hans hæfilega ákveðin 4 mánaða fangelsi skilorðsbundið í þrjú ár 2093

Skuldamál.

Múrarameistarinn H tók að sér múrverk við hús, er G var að byggja. Vegna aðstæðna á byggingarstað varð H að hverfa frá verkinu, áður en því varð lokið. H kvaðst mundu koma aftur og ljúka múrverkinu eftir að vinnupallar hefðu verið reistir. Síðar varð H þess áskynja að nýir múrarakar voru teknir við verkinu. H lét þá mæla upp verk sitt við húsið og krafði G um greiðslu samkvæmt uppmælingunni. Þar sem G greiddi ekki, stefndi H honum. G sótti ekki þing í héraði og var málið dæmt skv. 118. gr. laga nr. 85/1936 og kröfur H teknar til greina. G áfrýjaði málinu og krafðist aðallega sýknu, en til vara lækkunar á kröfu H vegna þess, að G hefði sjálfur lagt til handlangara við múrverkið. G, sem hafði ekki komið fyrir dóm, lagði engin gögn fram til stuðnings aðalkröfu sinni, og hvað viðvök varakröfunni þá taldist það ósannað, gegn mótmælum H, að G hefði lagt til handlangara. Héraðsdómurinn var því staðfestur að öðru leyti en því, að vextir voru lækkaðir 1277

Með samningi, undirrituðum 6. desember 1973, tók Hafnarbíó á leigu 10 kvikmyndir gerðar af Charlie Chaplin hjá hollenska kvikmyndaleigufyrirtækinu D. Leigugjald fyrir kvikmyndirnar var 35.000,00 Bandaríkjadaliir og skyldi greiða 10% þeirrar fjárhæðar við undirritun samnings, en eftirstöðvarnar „hvenær sem er eða af og til innan tíma-bils, sem lýkur hinn 31. desember 1974.“ Aðskilið bókhald átti að halda fyrir sérhverja mynd. Að loknum leigutíma átti Hafnarbíó að skila hverri mynd ásamt öllum fylgi-gögnum. Í samningi aðilja var ákvæði, er mælti svo fyrir, að umboðslaun vegna dreifingar nemi 30% nettó innheimtuupphæða, þar til Hafnarbíó hafi að fullu dregið frá framlagið, sem D var greitt fyrirfram (þ. e. \$3.500,00). Þegar Hafnarbíó hafi dregið ofangreint framlag frá, beri því að halda eftir 40% allra nettó innheimtuupphæða, sem síðar komi til, enda séu það umboðslaun dreifingaraðilja. Hafnarbíó vanefndi samninginn, bæði að því er varðaði uppgjör og greiðslu leigugjalds. Talið var, að í skiptum aðilja í tilefni af þessum vanefndum hafi bíóið fallist á, að gjaldið skyldi gert upp í Bandaríkjadollurum. Þá bar og að skýra samninginn þannig að gera hafi átt upp leigugjaldið fyrir hverja mynd út af fyrir sig. Ekki var ágreiningur um það, hverjar væru þær fjárhæðir, sem koma áttu til skipta með aðiljum skv. samningi þeirra. Með hliðsjón af málflutningi aðilja bar að líta svo á, að fjárhæð sú, er við nefnt uppgjör reyndist umfram fyrirframgreiðsluna, 3.500 00 Bandaríkjadaliir, hafi átt að skiptast með aðiljum á þann veg, að í hlut Hafnarbíós kæmi 40%, en í hlut D

60%. Samkvæmt þess konar útreikningum var Hafnarbíó dæmt til að greiða D 30.110,31 Bandaríkjadál auk vaxta.

Einn hætarettardómari skilaði sératkvæði um vexti 1447

Í október 1976 ákváðu þeir B, S og Ö að hefja rekstur á vörubifreið, er þeir þá keyptu. Lagði S fram gkr. 1.500.000 til kaupanna. Bifreiðin var skráð á nafn Ö. Formlegur rekstrarsamningur var ekki gerður, en þeir B og S munu hafa gert bilinn út. Í apríl 1977 tók Ö bilinn í sínar vörslur og seldi hann 14. september 1977. Eigi galt Ö S framlag hans til kaupanna, enda taldi Ö að svo hefði verið um samið, að S tæki greiðslu þess af rekstrarhagnaði bifreiðarinnar. S höfðaði mál á hendur Ö til greiðslu á fyrrgreindu framlagi auk ýmissa reikninga vegna rekstrar og endurbóta á bílnum, svo og fyrir eigin vinnu. Samtals nam stefnufjárhæðin gkr. 2.113.436. Í héraði var Ö dæmdur til að greiða S framlag hans til kaupanna, en aðrar kröfur S voru ekki teknar til greina. Ö áfrýjaði dóminum og S gagnáfrýjaði. Í gagnstefnu var þess hvorki getið í hvaða skyni gagnáfrýjað var né hverjar dómkröfur gagnáfrýjandi gerði. Gagnáfrýjunarstefnan fullnægði því ekki ákvæðum 3. tl. 2. mgr. 34. gr. laga nr. 75/1973 og bar því að vísa gagnsök sjálfkrafa frá Hæstarétti. Héraðsdómur var staðfestur, þó þannig, að vextir voru aðeins dæmdir frá birtingu héraðsdómsstefnu, 23. júní 1980 1591

T smíðaði eldhúsinnréttingu o. fl. í hún I árið 1975. Í mótmælti reikningum fyrir smíðina sem allt of háum. Eigi var á það fallist með I. Hins vegar var I dæmdur nokkur afsláttur vegna galla á smíðinni. Upphafstími vaxta af fjárkröfu T var miðaður við 13. maí 1978, enda ósannað gegn andmælium I, að T hafi kafið um greiðslu fyrr en með bréfi, dagsettu þann dag 1918

Með leigusamningi, dags. 8. júní 1977, tók Ó bifreið á leigu hjá bílaleigu G. Leigutími var til 14. júní 1977. Í 5. tölulíð leiguskilmála sagði m. a.: „Bifreiðin er húftryggð (kaskó) að frádregnum fyrstu kr. 40.000, sem leigutaki greiðir einnig.“ Um kl. 5 að morgni 10. júní 1977 ók Ó bifreiðinni út af Eyrarhlíð við Ísafjarðarkaupstað. Lenti bifreiðin ofan í fjöru og eyðilagðist. Grunur lék á, að Ó hefði verið undir áhrifum áfengis við aksturinn. Ó var eigi tekið blóðsýni eftir slysið, og var því ekki talið að svo örugg vitneskja væri fram komin um ástand Ó, er slysið varð, að sannað mætti telja, gegn eindreginni neitun Ó, að hann hefði verið ölvaður við akstur bifreiðarinnar, er slysið varð. Ó var því sýknaður af kröfu bílaleigu G um greiðslu á andvirði bifreiðarinnar auk leigugjalds (afnotamissis) í 180 daga. Hins vegar var Ó dæmdur til að greiða G kr. 37.500 í leigu-

gjald og gkr. 40.000 í eigin áhættu skv. 5. tölulið leiguskil- mála, en að fráðregnu innborguðu geymslufé, gkr. 20.000, eða samtals gkr. 57.500	2099
---	------

Stefnubirting.

- Ó höfðaði mál fyrir bæjarþingi Reykjavíkur á hendur E persónulega og f. h. ófjárráða sonar hans, S. Héraðsdómsstefna í málinu var birt að Barónsstíg 23, Reykjavík, hinn 4. mars 1980. Samkvæmt vottorði frá Manntalsskrifstofu Reykjavíkur var E þá skráður til heimilis að Hringbraut 71, Reykjavík, eða frá 1. mars 1980 til 3. júlí 1981, en þar áður hafði hann verið skráður á Gaukshólum 2 í Reykjavík. Þar sem E var skv. ofangreindu vottorði skráður til heimilis að Hringbraut 71, þegar héraðsdómsstefnan var birt og óannað var, að hann hefði búið á Barónsstíg 23 á þeim tíma, var birting stefnu á hendur honum þar ekki fullnægjandi að lögum, sbr. 95. og 96. gr. laga nr. 85/1936. Var því ómerktur hinn áfrýjaði dómur og málsmeðferð og málinu vísað frá héraðsdómi 97
- Tvö kvikmyndahús í Reykjavík höfðuðu mál gegn Þ persónulega og f. h. Videoleigunnar, einkafyrirtækis hans, Laugavegi 176, Rvík, vegna meintrar ólöglegar útleigu á myndböndum með kvikmyndum, sem háð voru höfundarrétti tiltekinna erlendra kvikmyndafélaga, er kvikmyndahúsin tvö voru umboðsaðilar fyrir. Stefna í málinu var birt fyrir L. K. „í fyrirtæki stefnda og vinnustað hennar Hafnarstræti 20 hér í borg . . .“ Ekki kom fram í stefnubirtingarvottorðinu, hvaða fyrirtæki Þ var talinn reka að Hafnarstræti 20 og eigi var það heldur upplýst með öðrum hætti. Því var á það fallist með héraðsdómara, að ekki væri í ljós leitt, að stefnubirting hefði farið fram samkvæmt ákvæðum 1. mgr. 95. gr. laga nr. 85/1936. Frávísunardómur héraðsdóms var því staðfestur 412

*Stjórnarskrá.**Stjórnsýsla.*

- K ól barn 29. maí 1966. M viðurkenndi fyrir sýslumanni að vera faðir barnsins. M var með meðlagsúrskurði, birtum 4. október 1966, skyldaður til að greiða meðlög með barninu frá fæðingu þess til fullnaðs 16 ára aldurs, svo og fæðingarstyrk og tryggingariðgjald barnsmóður fyrir árið 1966. Með bréfi, dags. 20. mars 1979, fór lögmaður M þess á leit við yfirsakadómarrann í Reykjavík, að fram færi rannsókn á faðerni barnsins, þar eð M véfengdi að vera faðir þess. Tekin voru blóðsýni úr K, M og barninu og þau rannsökuð

í Rannsóknastofu Háskólans. Í álitssgerð sérfræðings, dags. 10. maí 1979, sagði að samkvæmt niðurstöðu rannsóknarinnar gæti M ekki verið faðir barnsins. Rannsóknin var endurtekin sama ár og gaf sömu niðurstöðu. Hinn 30. maí 1979 kvað sýslumaður upp úrskurð, þar sem úrskurðurinn frá 4. október 1966 var úr gildi felldur og féllu þá niður frekari meðlagsgreiðslur frá M. M höfðaði hinn 26. október 1979 mál á hendur K, dómsmálaráðherra og fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs in solidum til endurgreiðslu á meðlögum þeim, er M hafði innt af hendi með barninu, svo og til greiðslu miskabóta. M hafði viðurkennt að vera faðir barnsins. Hann hafði ekki fengið þeirri faðernisviðurkenningu hnekkkt með dómi, sbr. nú 10. gr. barnalaga nr. 9/1981. Taldist M því faðir barnsins, sbr. 1. mgr. 3. gr. laga nr. 87/1947, sbr. nú 1. mgr. 8. gr. laga nr. 9/1981. Ósannað var, að K hefði haft í frammi vísvitandi blekkingu, er hún lýsti M föður að barni sínu, eða sýnt af sér vítavert athæfi þannig, að hún þyrfti að endurgreiða meðlagið, sem myndi auk þess koma þungt niður á K, sem hefði tekið við meðlögum í þeirri trú, að um endanlega greiðslu væri að ræða. Miskabótakrafa M hafði við engin rök að styðjast. Krafa M á hendur ríkinu var eingöngu byggð á því, að sýslumaðurinn hefði ekki gætt leiðbeiningarskyldu sinnar. En þar sem engin gögn lágu fyrir um það, að sýslumaðurinn hefði ekki gætt réttra starfsaðferða, var ríkið jafnt og K sýknað af öllum kröfum M. K hafði gjafvörn bæði í héraði og fyrir Hæstarétti 1280

D var bæjarfulltrúi fyrir Framsóknarflokkinn í Bæjarstjórn Akraness. Á bæjarstjórnarfund, sem haldinn var 28. nóvember 1978, lét bæjarfulltrúinn R bóka eftir sér tiltekin ummæli, þar sem fram kom m. a., að D hefði farið með staðlausa stafi og rakalaus ósannindi. D áskildi sér rétt til að svara hinum bókuðu ummælum R. Hins vegar neytti D sér ekki þessa réttar fyrr en 13. mars 1979, enda þótt hann hefði setið fundi bæjarstjórnar 9. janúar og 13. febrúar 1979. Er D krafðist bókuðar sinnar hinn 13. mars 1979, synjaði forseti bæjarstjórnar honum um þessa bókuð og var sá úrskurður forseta samþykktur í bæjarstjórn. D vildi ekki una þessari afgreiðslu málsins og kærði til félagsmálaráðuneytisins, er úrskurðaði hinn 29. október 1979, að ákvörðun forseta bæjarstjórnar skyldi vera öröskuð. D höfðaði þá dómsmál fyrir bæjarþingi gegn félagsmálaráðherra og bæjarstjórn Akraness og krafðist þess, að framangreindir úrskurðir forseta og félagsmálaráðuneytisins yrðu felldir úr gildi. Talið var, að úr því að D neytti ekki áskilins réttar á eðlilegum tíma, hafi forseta verið heimilt að

synja honum um bókunina, þegar þar að kom. D hafði ekki sýnt fram á, að ólögættra sjónarmiða hefði gætt við synjun bókunar hans og þótti úrskurður forseta bæjarstjórnar því hafa verið lögmætur. Kröfur D voru því eigi teknar til greina 1655

Við andlát eiginmanns síns varð S eigandi íbúðar með þremur sonum þeirra hjóna, þar af einum ófjárráða. S og synir hennar höfðu hug á að skipta um íbúð og festa kaup á annarri stærri. Hinn 28. júlí 1972 var óskað eftir samþykki yfirfjárráðanda á sölu íbúðarinnar og honum sent afrit af væntanlegum kaupsamningi. Yfirfjárráðandi sendi dómsmálaráðuneytinu erindið 31. s. m. Hinn 26. september 1972 undirritaði S kaupsamning um íbúðina til O og H. Hinn 23. maí 1973 ritaði dómsmálaráðuneytið yfirfjárráðanda bréf, þar sem synjað var um samþykki til sölu íbúðarinnar „eins og málið liggur nú fyrir.“ Hinn 29. maí 1973 ritaði lögmaður S og sona O og H bréf þar sem hann rifti kaupunum vegna synjunar ráðuneytisins og með vísan til fyrirvara í kaupsamningi þar um. Með bréfi, dags. 19. júní 1973, mótmælti lögmaður O og H riftun, enda væri ekki um endanlega afgreiðslu ráðuneytisins á málinu að ræða. Hinn 21. júní 1973 ritaði lögmaður O og H dómsmálaráðuneytinu bréf þar sem upplýst var um sölukjör á íbúðinni og annarri sambærilegri og þess farið á leit, að ráðuneytið samþykkti söluna. Svarbréf ráðuneytisins er dagsett 3. ágúst 1973. Í því kemur fram, að ekki þótti efni til að samþykkja söluna „að svo búnu.“ Hinn 23. apríl 1974 ritaði lögmaður O og H dómsmálaráðuneytinu enn bréf og kvað þau reiðubúin til að greiða við afsal íbúðarinnar það, sem á vantaði að hlutur ófjárráða samningsaðilja yrði að fullu greiddur. Hinn 26. apríl 1974 veitti dómsmálaráðuneytið samþykki sitt til sölu íbúðarinnar og í framhaldi af því inntu O og H af hendi greiðslur skv. kaupsamningi. Hinn 17. desember 1976 höfðuðu O og H mál á hendur S og sonum til fullra efnda á kaupsamningi, en S og synir gagnstefndu til riftunar. Hinn 18. janúar 1979 gekk hæstaréttardómur í málinu, þar sem S og sonum var gert að efna kaupsamninginn. Með stefnu 23. maí 1980 höfðuðu S og synir skaðabótamál á hendur ríkissjóði til greiðslu á því tjóni, sem þau hefðu orðið fyrir vegna hins langa dráttar á afgreiðslu málsins í dómsmálaráðuneytinu, er leiddi til þess, að þau misstu af íbúð þeirri, er þau hugðust kaupa í stað þeirrar, er þau seldu. Ríkissjóður var sýknaður af bótakröfum S og sona. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi dæma ríkissjóð til greiðslu bóta vegna afgreiðsluhátta dómsmála-

ráðuneytisins á málinu. S og synir höfðu gjafsókn bæði í héraði og fyrir Hæstarétti 621

Stjórnsýslumörk.

Ó, eigandi og ábúandi Skarðs í Skarðshreppi, höfðaði mál fyrir landamerkjadómi gegn Sauðárkrókskaupstað og krafðist þess, aðallega, að landamerki milli jarðarinnar og kaupstaðarins yrðu ákveðin í samræmi við merkjalínur, er hann hafði látið draga milli tiltekinna punkta á uppdrætti. Sauðárkrókskaupstaður krafðist þess, aðallega, að Gönguskarðsá réði merkjum eftir tiltekinni línu milli ákveðinna punkta. Landamerkjaskrár Skarðs og Sauðár bar saman um það, að Gönguskarðsá réði merkjum á þrætusvæðinu. Var það lagt til grundvallar í málinu. Hins vegar var það upplýst, að Sauðárkrókskaupstaður hafði látið breyta farvegi árinna 1948 á sitt eindæmi og án samráðs við Ó. Eigi var fyllilega í ljós leitt, hversu umfangsmikil breyting þessi var, en hún náði frá ósnum, sem fluttur var sunnar, og eitthvað upp eftir árfarveginum. Vegna þess, að kaupstaðurinn hafði staðið fyrir þessum breytingum án samráðs við Ó, var kaupstaðurinn látinn bera halla af vafa, er lék á í þessu efni. Var því lagt til grundvallar, að farvegi Gönguskarðsár hefði verið breytt (færður til suðurs) frá tilteknum steini til sjávar, og landamerkjalínan ákveðin í samræmi við það, enda hafði kaupstaðurinn ekki unnið eignarhefð á þessu landi. Skarðshreppur hafði gerst meðalgönguaðili í málinu og tekið undir kröfur Ó, en krafist þess til vara, ef kröfur Ó yrðu ekki teknar til greina, að kröfulína hans yrði samt mörk milli Skarðshrepps og Sauðárkrókskaupstaðar. Hæstiréttur vísaði varakröfu Skarðshrepps frá landamerkjadóminum, þar sem hér væri um stjórnsýslumörk milli sveitarfélaga að ræða, en slíkan ágreiningur bæri ekki sjálfstætt undir landamerkjadóm 770

Sveitastjórnir.

Söluskattur.

M rak bókaverslun og var auk þess umboðsmaður fyrir tvö happdrætti. Hann gegndi og fullu starfi sem framkvæmdastjóri hjá tilteknum landssamtökum. M var bókhaldsskyldur. Rannsóknardeild ríkisskattstjóra gerði athugun á skattframtölum M gjaldárin 1975 og 1976 og bókhaldi hans rekstrarárin 1974 og 1975 svo og söluskattskýrslum sömu rekstrarár, og samdi skýrslu um þá athugun 27. desember 1976. Ríkisskattstjóri sendi M skýrslu þessa með bréfi, dags. 10. janúar 1977, og tók fram, að athugunin hafi leitt

í ljós mikla annmarka á framtölum M, bókhaldi og söluskattskilum. Af þessum sökum kvaðst ríkisskattstjóri hafa í hyggju að hækka áður álögð opinber gjöld M gjaldárin 1975 og 1976 í samræmi við þá áætlun, svo og söluskattskylda veltu hans fyrir rekstrarárin 1974 og 1975 og ákvarða söluskatt í samræmi við það. Var M gefinn kostur á að koma að skriflegum gögnum og skýringum, er M notfærði sér síðar. Í úrskurði, uppkveðnum 25. júlí 1977, taldi ríkisskattstjóri, að rekstrarreikningar 1974 og 1975 gæfu ekki rétta mynd af hreinum tekjum verslunar M. Heildarvörukaup skv. rekstrarreikningunum hafi verið verulega vantalin. Sé þó engin víska fyrir því, að fyrir liggi gögn um öll vörukaup verslunarinnar. Ætla verði, að sala sé vantalin til tekna, a. m. k. hlutfallslega miðað við vörukaup. Í úrskurðinum var síðan ákveðið að hækka söluskatt M fyrir árið 1974 um 594.000 gkr. og lögð á viðurlög til 16. júlí 1977, 353.205 gkr., en fyrir árið 1975 var söluskatturinn hækkaður um 892.500 gkr., og lögð á viðurlög til 16. júlí 1977 389.906 gkr. Samtals námu þessar fjárhæðir 2.229.611 gkr. Með bréfi, dags. 12. ágúst 1977, kærði M úrskurðinn til ríkisskattstjóra, er kvað upp úrskurð 31. mars 1978. Með þeim úrskurði voru viðbótarsöluskattur á M og viðurlög samtals lækkuð um 1.236.491 gkr. frá fyrri úrskurðinum. Hinn 12. apríl 1978 kærði M úrskurð ríkisskattstjóra til ríkisskattanefndar, er kvað upp sinn úrskurð 19. mars 1979. Í honum segir m. a. „að vörukaup kæranda hafi verið vantalin um kr. 1.087.008 á árinu 1974 og kr. 1.726.293 á árinu 1975. Þegar litið er til þessa og þeirra vörukaupa, sem fram koma umrædd ár, er ljóst, að rekstrarreikningar kæranda eru ekki marktækir.“ Ríkisskattanefnd staðfesti því úrskurð ríkisskattstjóra um viðbótarsöluskatt og viðurlög. Innheimtumaður ríkissjóðs krafðist lögtaks til tryggingar greiðslu þessara gjalda. Í úrskurði fógetaréttar, er staðfestur var í Hæstarétti, sagði m. a. svo, að M hefði ekki gert grein fyrir því, hver hefði verið raunveruleg söluskattsskyld velta í verslun hans umrætt ár, né hvernig sú velta hafi skipst á söluskattstímabil. Af hálfu M hafi verið viðurkennd verulega vanframtalin vörukaup og ótilgreindur sannanlega vangoldinn söluskattur. Þótti áætlun skattayfirvalda í hóf stillt, þegar virt voru vantalin vörukaup, áætluð álagning og sennilegast söluverðmæti í verslun M. Lögtakið náði því fram að ganga .. 1002

Sönnun.

G var ákærður fyrir að aka bifhjóli undir áhrifum áfengis 19. júlí 1981 á allt að 100 km hraða miðað við klukkustund um

Austurveg á Selfossi, þar sem hámarkshraði er 50 km. G var tekið blóðsýni. Mældist alkóhólmagn í því 1,22‰. G sagði lögreglumönnum fyrst að hann hefði neytt áfengis síðast kl. 01:00 til 01:30 nóttina áður. Síðar bar G, að áfengisneyslu hefði hann lokið nóttina áður kl. 02:20. G breytti síðar enn framburði sínum og kvaðst þá hafa neytt áfengis eftir aksturinn, en áður en lögreglan handtók hann. Í ákæruskjali hafði fallið niður að færa hinn hraða akstur G til refsíákvæða. Það þótti þó ekki standa því í vegi, að dómur yrði lagður á það ákæruatriði, sbr. 3. mgr. 118. gr. laga nr. 74/1974, enda hafði komið fram um það vörn bæði í héraði og fyrir Hæstarétti. Sannað þótti, þrátt fyrir hinn breytta framburð G, að hann hefði ekið bifhjóli sínu undir áhrifum áfengis á ólöglegum hraða, svo sem í ákæruskjali greindi. Hann var dæmdur í 15 daga varðhald og sviptur ökuréttindum ævilangt, en hér var um ítrekun að ræða ..

564

S var ákærður fyrir að hafa ekið bifreið, undir áhrifum áfengis og sviptur ökuleyfi, kvöldið 10. nóvember 1980, svo og um nóttina. S neitaði fyrir dómi, að hann hefði verið undir áhrifum áfengis, en viðurkenndi að hafa ekið. Tvö vitni báru hið sama. S hafði ekki verið tekið blóðsýni til alkóhól-ákvörðunar. Engar upplýsingar voru í gögnum málsins um það, hvenær eða hvar S var handtekinn. S var því sýknaður af því ákæruatriði að hafa ekið undir áhrifum áfengis, en dæmdur í 6.000,00 króna sekt, en til vara í 10 daga varðhald, fyrir að hafa ekið bifreið sviptur ökuleyfi

825

A var ákærður fyrir að aka að kvöldi 15. júlí 1981 undir áhrifum áfengis bifreið frá Birkigrund í Kópavogi áleiðis á Laugardalsvöll og aka svo óvarlega á Bústaðavegi, að bifreiðin lenti upp á moldarbing og síðan út af vegi. A var handtekinn síðar um kvöldið og morguninn eftir gekkst hann við því að hafa verið „eitthvað undir áhrifum áfengis“ við akstur bifreiðarinnar kvöldið áður. Í skýrslum fyrir rannsóknarlögreglu, 12. janúar 1982, og sakadómi Reykjavíkur, 16. mars s. á., hvarf A frá játningu sinni. Í hinum breytta framburði sínum kvaðst hann ekki hafa neytt áfengis fyrr en eftir að hann lauk akstri. Skýrði hann frá áfengisneyslu sinni á Laugardalsvelli um kvöldið og kvað áfengisáhrifin stafa eingöngu frá þeirri drykkju. Hinn breytti framburður fékk stoð í vætti tveggja vitna. Blóðsýni, sem tekið var úr blóði A eftir dvöl hans á Laugardalsvelli gat ekki verið úrslitagagn í málinu. Því þóttu ekki fram komnar alveg fullnægjandi sannanir fyrir ölvunar-akstri A og var hann því sýknaður af þeim lið ákærunnar. A var einnig sýknaður af þeim ákærulið að hafa ekið „svo óvarlega á Bústaðavegi, að bifreiðin lenti upp á moldar-

bing og síðan út af vegi“, þar sem rannsókn málsins um það ákæruefni hefði ekki verið fullnægjandi 947

Tékkamál.

- A var ákærður fyrir margháttuð skjalafals- og fjársvika-brot. A var fundinn sekur um alla ákærubætti, nema einn fyrir skjalafals, þar eð rúmlega sjö ár liðu frá því að A framdi brotið, þar til hann kom í fyrsta skipti fyrir saka-dóm. Þetta brot A var því talið fyrnt. A var dæmdur fyrir öll hin afbrot sín og gert að sæta 7 mánaða fangelsi, en frestað að fullnustu 5 mánaða af refsingunni og féll sá hluti hennar niður eftir 3 ár frá dómsuppsögn, ef A héldi almennt skilorð laga nr. 19/1940, sbr. 4. gr. laga nr. 22/1955. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði varðandi skaðabótakröfur á hendur A 1350
- J var handhafi tékka samkvæmt eyðuframsali. G, útgefandi tékkans, hafði lagt bann við því, að greiðslubankinn inn-leysti tékkann. J höfðaði því mál gegn G til greiðslu tékk-ans. J mótmælti því að nokkrar aðrar varnir kæmust að í málinu en þær, er greinir í XVII. kafla laga nr. 85/1936. G var því dæmdur til að greiða tékkann, er fullnægði öllum skilyrðum 1. gr. laga nr. 94/1933, án þess, að viðskiptin á bak við tékkann kæmu til athugunar. G áfrýjaði málinu til Hæstaréttar, sem staðfesti dóminn að öðru leyti en því, að J var heimilað, án gagnstefnu, að hækka vaxtakröfu sína frá því í héraði, að svo miklu leyti, sem hún var í sam-ræmi við ákvæði auglýsinga Seðlabanka Íslands um vexti við innlánsstofnanir o. fl., sem gildi höfðu tekið eftir áfrýjun málsins 1963

Tilboð.

Tilraun.

- H var sannur að sök um hrottafengna og stórfellda líkamsárás og misþyrmingu á stúlkunni A, sem þá var aðeins 15 ára. Árásin hafði afdrifaríkar og sumpart varanlegar afleiðing-ar á heilsu stúlkunnar. Varhugavert þótti að telja sannað, að það hafi verið ásetningur H að bana stúlkunni. H var því sýknaður af ákæru fyrir brot á 211. gr., sbr. 20. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Hann var hins vegar sakfelldur fyrir brot gegn 218. gr. 2. mgr. alm. hgl., sbr. lög nr. 20/1981, 11. gr., svo og fyrir brot gegn 220. gr. 1. mgr. alm. hgl., þar sem hann skildi stúlkuna eftir á afviknum stað á vetrarkvöldi, klæðlitla, mjög særða og rænulausa. Þá tald-ist og sannað, að H hefði gert tilraun til að nauðga stúlk-unni og var honum því refsað fyrir brot á 194. gr., sbr. 20.

gr. alm. hgl. Þá var og sannað, að H hafði gerst sekur um brot á 244. gr. alm. hgl. vegna innbrots og þjófnaðar á hljómf lutningstækjum, útvarpi og peningakassa. Við ákvörðun refsingar var litið til þess, að H hafði gerst sekur um stórfellda og stórháskalega líkamsárás, þar sem hann beitti hættulegu verkfæri gegn viðkvæmum líkamshlutum og greiddi stúlkunni auk þess höfuðhögg með grjóti. Við refsíákvörðun var tekið tillit til sakaferils H, sem var bæði langur og ljótur. H var dæmdur í 10 ára fangelsi, en gæsluvarðhaldsvist hans kom refsingu til frádráttar 1608

Tolllagabrot.

D og Þ voru, ásamt 26 öðrum mönnum, ákærðir 11. mars 1977 fyrir sameiginlegt smygl á 29 litasjónvarpstækjum, er flutt voru til landsins í vörugámi utan farmskrár með m/s Dettifossi, er kom til Reykjavíkur 14. febrúar 1976 frá Hamborg. Dómur gekk í héraði hinn 3. desember 1981. Sakir ákærðu voru ekki taldar fyrndar og var þeim öllum dæmd skilorðsbundin refsing og eignarupptaka á hinum smygluðu sjónvarpstækjum. Málinu var aðeins áfrýjað að því er varðaði D og Þ. Hæstiréttur taldi sakir þeirra eigi fyrndar skv. 1. tl. 81. gr. og 2. mgr. 82. gr. laga nr. 19/1940, en frestaði ákvörðun um refsingu þeirra og skyldi hún falla niður að liðnu einu ári frá birtingu dómsins. D og Þ var gert að sæta eignarupptöku á hinum smygluðu sjónvarpstækjum 188

H var ákærður fyrir að hafa þrívægis í desember 1977, er hann var að sækja vörur í vöruskemmur Eimskipafélags Íslands h/f, sem H hafði flutt inn og greitt í banka og tolli, tekið þar í heimildarleysi samtals 10 litasjónvarpstæki, sem hann hafði flutt inn, en hvorki greitt í banka né greitt af þeim aðflutnings- og farmgjöld, en skilið eftir í vöruskemmumni jafnmörg stykki af vöru þeirri, sem hann var að sækja í hvert sinn, og hann tók af sjónvarpstækjum. H seldi síðan sjónvarpstækin og hagnýtti sér andvirði þeirra. Í ákæru taldist brot H varða við 244. gr., en til vara 245. gr. alm. hgl. nr. 19/1940, og við 1. mgr. 60. gr., sbr. 61. gr. laga nr. 59/1969 um tollheimtu og tolleftirlit. Við flutning málsins fyrir Hæstarétti krafðist ríkissaksóknari þess til vara að H yrði sakfelldur fyrir brot gegn 2. tl. 1. mgr. 250. gr. alm. hgl. H bar fyrir rétti, að hann hefði talað við starfsmenn vöruskemmunnar og fengið þá til að lána sér sjónvarpstækin til að hafa þau til sýnis og hafi hann lofast til að skila þeim aftur, en eigi gert það. H var sýknaður af ákæru fyrir brot gegn 244. gr. og 245. gr. alm. hgl., en þar sem verknaðarlýsing í ákæru tók ekki til brots

þess, er greinir í 2. tl. 1. mgr. 250. gr. sömu laga kom vara-
krafa ríkissaksóknara eigi til álita. Sannað þótti, að H
hefði veitt viðtöku 9 sjónvarpstækjum, enda þótt hann
vissi, að þau væru ógreidd og ótollafgreidd, en varhugavert
þótti að telja sannað, að hinu sama gegndi um eitt þeirra
tækja, er ákæran tók til. Var H sakfelldur fyrir brot gegn
60. gr. 1. mgr., sbr. 61. gr. 1. mgr. laga nr. 59/1969, er tæm-
ir sök, sbr. og 2. mgr. 71. gr. og 2. gr. laga nr. 71/1976. Refs-
ing H var með vísan til 77. gr. alm. hgl. ákveðin 30.000,00
króna sekt, en 50 daga varðhald til vara 442

Tómlæti.

S og Þ voru í hjúskap og áttu saman tvo syni, fædda 1925 og
1931. Þ andaðist 1932. Eigi varð séð, að dánarbú þeirra
hjóna hafi sætt formlegri skiptameðferð. Árið 1937 kvænt-
ist S konunni K. Árið 1962 gerðu þau með sér kaupmála,
þar sem tiltekin íbúð í Reykjavík var gerð séreign K. Kaup-
málinn var færður í kaupmálabók og veðmálabækur. S
andaðist árið 1973. K tilkynnti borgarfégeta andlátið og
það með, að S hefði verið eignalaus. Árið 1978 krafðist
annar sona S þess, að dánarbú S og félagsbú S og K yrði
tekið til opinberra skipta. Hinn sonur S gerðist og aðili að
skiptamálinu. Var krafa sona S sú, að kaupmáli þeirra S
og K frá árinu 1962 yrði úrskurðaður ógildur. Ekki lá fyr-
ir glögg t yfirlit um eignir og skuldir dánar- og félagsbús
S og Þ. Þ andaðist árið 1932. Engar sérgreindar eignir
voru lengur til úr því búi og ólíklegt talið, að einhverjar
eignir úr dánarbúi Þ hafi runnið til kaupa á íbúð þeirri,
er gerð var að séreign K með kaupmálanum frá 1962. Þá
var heldur eigi unnt að líta fram hjá tomlæti sona S um
að setja fram kröfu um móðurarf sinn og ógildingu kaup-
málans. Samkvæmt þessu og með hliðsjón af ákvæðum 15.
gr. 2. mgr. laga nr. 8/1962, er setur erfingjum þriggja ára
afdráttarlausan frest frá afhendingu gjafar úr óskiptu búi
til höfðunar riftunarmáls, verði að telja kröfu sona S um
ógildingu kaupmálans of seint fram komna. Kröfunni var
því hafnað 233

D var bæjarfulltrúi fyrir Framsóknarflokkinn í Bæjarstjórn
Akraness. Á bæjarstjórnarfund, sem haldinn var 28. nóv-
ember 1978, lét bæjarfulltrúinn R bóka eftir sér tiltekin
ummæli, þar sem fram kom m. a., að D hefði farið með
staðlausa stafi og rakalaus ósannindi. D áskildi sér rétt
til að svara hinum bókuðu ummælum R. Hins vegar neytti
D sér ekki þessa réttar fyrr en 13. mars 1979, enda þótt
hann hefði setið fundi bæjarstjórnar 9. janúar og 13.
febrúar 1979. Er D krafðist bókonar sinnar, hinn 13. mars

1979, synjaði forseti bæjarstjórnar honum um þessa bókun og var sá úrskurður forseta samþykktur í bæjarstjórn. D vildi ekki una þessari afgreiðslu málsins og kærði til félagsmálaráðuneytisins, er úrskurðaði hinn 29. október 1979, að ákvörðun forseta bæjarstjórnar skyldi vera öröskuð. D höfðaði þá dómsmál fyrir bæjarþingi gegn félagsmálaráðherra og bæjarstjórn Akraness og krafðist þess, að framangreindir úrskurðir forseta og félagsmálaráðuneytisins yrðu felldir úr gildi. Talið var, að úr því að D neytti ekki áskilins réttar á eðlilegum tíma, hafi forseta verið heimilt að synja honum um bókunina, þegar þar að kom. D hafði ekki sýnt fram á, að ólögmættra sjónarmiða hefði gætt við synjun bókunar hans og þótti úrskurður forseta bæjarstjórnar því hafa verið lögmætur. Kröfur D voru því eigi teknar til greina 1655

Traustnám.

Umboð.

Hinn 23. ágúst 1977 var í Grikklandi gerður samningur á milli skipafélagsins P og „Sunna Travel Bureau“ þess efnis, að „Sunna Travel Bureau“ gerðist aðalumboðsmaður (The General Agent) fyrir P. Af hálfu „Sunna Travel Bureau“ undirritaði „Mr. Guðni Thordarson, Director.“ Samkvæmt samningnum skyldi aðalumboðsmaðurinn fá 25% umboðslaun af seldum farseðlum með skipi P. Eftir gerð þessa umboðssamnings voru á vegum aðalumboðsmanns seldir farseðlar með skipi P, en honum voru eigi staðin skil á hans hluta af andvirði miðanna, samtals \$ 62.739.00 að viðbættum hafnargjöldum. Höfðaði P því mál til heimtu téðrar skuldar fyrir sjó- og verslunardómi aðallega gegn Guðna Þórðarsyni og Ferðaskrifstofunni Sunnu h/f in solidum, en til vara gegn Guðna einum og til þrautavara gegn Ferðaskrifstofunni Sunnu h/f einni. Meirihluti Hæstaréttar taldi, að samkvæmt umboðssamningnum, sem P hafði sjálfur ritað og lagt fyrir Guðna Þórðarson til undirskriftar, hafi P mátt ætla, að viðsemjandi hans væri Sunna Travel Bureau, en ekki Guðni Þórðarson í eigin nafni, þótt hann hafi hagað nafnritun sinni undir samninginn með þeim hætti, sem hann gerði. Það sjáist og af öðrum gögnum málsins, að P hafi talið, eftir að samningurinn kom til framkvæmda, að umboðsaðili hans væri sá, er greindur hafi verið í upphafi samningsins. Fyrirsvarsmenn P hafi ekki gefið aðiljaskýrslur í málinu og engin gögn séu komin fram um það sérstaklega, að þeir hafi lítið svo á, að Guðni Þórðarson ræki á eigin ábyrgð fyrirtæki það, sem samningurinn segði hann semja fyrir, eða að hann bæri

annars persónulega ábyrgð á skuldbindingum þess. Guðni Þórðarson var því sýknaður af kröfum P. Ferðaskrifstofan Sunna h/f hafði verið sýknuð í héraði og málinu ekki verið áfrýjað að því er tók til hennar. Kom héraðsdómurinn því ekki til endurskoðunar að því er hana varðaði. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og vildu staðfesta héraðsdóminn, sem hafði dæmt Guðna Þórðarson til greiðslu hinnar umstefndu skuldar 549

Með kaupsamningi, dags. 27. október 1977, keypti R fimm herbergja íbúð í fjölbýlishúsi í Reykjavík af Þ á gkr. 12.000.000. R stóð ekki í skilum með greiðslu kaupverðsins. Hinn 20. október 1978 ritaði lögmaður Þ R riftunarbréf vegna stórkostlegra vanefnda R. Af þessu tilefni leitaði R til lögmannsins J, er átti viðræður við Þ og fékk hann til að falla frá riftunarkröfunni gegn því að R stæði Þ full skil skv. kaupsamningi. Þegar á átti að herða gat R ekki greitt skuldirnar og vildi fremur riftun. Hinn 30. nóvember 1978 ritar J bréf til R, þar sem hann ræður R frá riftun, og biður R að hugleiða málið, því að sennilega sé nú hægt að selja íbúðina á „rúmar 15 milljónir.“ Hinn 29. desember 1978 veitti R J fullt og ótakmarkað umboð til að selja íbúðina og ganga frá uppgjöri vegna íbúðakaupanna við Þ. Sama dag seldi J S íbúðina fyrir gkr. 12.000.000 og gekk jafnframt frá uppgjöri við Þ. Hinn 31. janúar 1979 afturkallaði R umboð sitt til J og réði sér nýjan lögmann. Sá lögmaður reyndi að fá fram riftun á kaupsamningnum frá 29. desember 1978, en án árangurs. Að beiðni R voru dómkvaddir tveir kunnáttumenn til að meta hæfilegt og líklegt söluverð eignarinnar miðað við gangverð á sölu-degi. Í matsgerð, dags. 31. maí 1979, telja þeir verðið hæfilega metið á gkr. 16.000.000. R höfðaði nú mál á hendur þeim J og S og krafðist aðallega riftunar á kaupsamningnum frá 29. desember 1978, en til vara skaðabóta að fjárhæð gkr. 4.000.000, aðallega in solidum gegn þeim báðum, en til vara gegn J einum. S var sýknaður bæði af riftunar- og skaðabótakröfu R, en J var dæmdur til að greiða R 20.000,00 nýkrónur í skaðabætur, þar eð J hafi ekki verið rétt að ganga út frá því, að honum væri heimilt að selja íbúðina á því verði, sem hann gerði, nema að leita til þess samþykkis R. Ósannað þótti, að R hefði veitt slíkt samþykki. Við ákvörðun bótanna var það haft í huga að vegna greiðsluörðugleika R og þröngra tímamarka, hafi verið lítið svigrúm til að ná hagstæðu söluverði 1867

Umboðssvik.

S taldist sannur að því að hafa í maímánuði árið 1979 ritað

hærri víxilfjárhæð á víxil en J, bróðir hans, er hafði áður ritað nafn sitt sem ábekingur á víxilinn, hafði veitt S leyfi til. S notaði síðan víxilinn í viðskiptum í blekkingarskyni. S var sakfelldur fyrir brot á 249. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. S taldist einnig sannur að því að hafa síðari hluta árs 1979 falsað nafn bróður síns J sem ábekings á 7 víxla samtals að fjárhæð gkr 10.085.000 og notað síðan víxlana í lögskiptum í blekkingarskyni. Þessi háttsemi S taldist varða við 1. mgr. 155. gr. alm. hgl. S hafði ekki áður sætt refsingu fyrir brot gegn alm. hgl., hann gekkst greiðlega við brotum sínum og endurgreiddi víxlana. Með vísan til þessa þótti refsing S hæfilega ákveðin 3 mánaða fangelsi óskilorðsbundið svo og 5 mánaða fangelsi skilorðsbundið í þrjú ár 2088

Umferðarlög. Sjá bifreiðir.

Umsýsla.

B verkaði fisk til útflutnings. N hafði um árabíl annast fisk-útflutninginn fyrir B í umsýslusölu, m. a. til skoska fyrirtækisins W. Ekki var neinn formlegur umsýslusamningur gerður milli B og N. En N stóð B skil á andvirði vörunnar að frádregnum kostnaði og 2% sölubóknun, er greiðsla hafði borist frá hinum erlenda kaupanda. Hinn 31. mars 1979 sendi N 360 kassa til W af ýsu- og þorskflökum, er B hafði verkað. N sá að venju um alla samningsgerð og útflutningspappíra. N sendi W víxil að fjárhæð £ 13.067,74 með gjalddaga 17. apríl 1979, sem ætlast var til að W samþykkti til greiðslu á fisksendingunni. W óskaði eftir því við N að frekari gjaldfrestur yrði veittur. N samþykkti, að W fengi heimildarskjöl fyrir vörusendingunni í Bank of Scotland gegn því að samþykkja víxil fyrir kaupverðinu með gjalddaga 30. apríl 1979. N leitaði ekki eftir samþykki B á þessari breytingu á greiðsluskilmálum, svo sem N hefði borið. W komst í greiðsluprot og varan fékkst ekki greidd. N var talinn bera áhættuna á því, að varan fékkst ekki greidd og skaðabótaskyldur gagnvart B fyrir tjóni hans af þeim sökum. N var dæmdur til að greiða B söluverð vörunnar í íslenskum krónum miðað við kaupgengi sterlingspunds 18. apríl 1979, en að frádregnum kostnaði og 2% umsýslulaunum 1740

Uppboð.

A nauðungaruppboði, er fram fór á eignarhluta í fasteign, komu fram 15 boð, það hæsta 710.000,00 krónur, er gert var af lögmanni f. h. 1. veðréttarhafans J. Uppboðshaldari skoraði síðan þrisvar á viðstadda að bjóða betur, en án

árangurs. Lét hann síðan hamarinn falla til marks um, að sölutilraun væri lokið. Uppboðshaldari las fyrir bókun um að fleiri boð hefðu ekki komið í eignina og hann tæki sér frest til að taka ákvörðun um fram komin boð. Er uppboðshaldari kvaðst ætla að lesa upp bókunina, krafðist lögmaður J útlagningar og var sú krafa bókuð. Daginn eftir tilkynnti uppboðshaldari lögmanni J símleiðis að hann gæti ekki fallist á útlagningarkröfuna. Krafðist lögmaður J þá formlegs úrskurðar um þessa ákvörðun uppboðshaldara. Í úrskurði uppboðshaldara, sem staðfestur var af Hæstarétti, kemur fram, að ekki sé nægilegt að krafa um útlagningu komi fram eftir að sölutilraunum sé hætt, en áður en rétti er slitið, enda séu ákvæði 32. gr. laga nr. 57/1949 skýr og ótvíræð um þetta efni og hafi verið fylgt í framkvæmd í uppboðsrétti Reykjavíkur. Uppboðshaldari féllst heldur ekki á það, að honum hefði borið skylda til að innna bjóðendur eftir því sérstaklega, hvort þeir krefðust útlagningar eða gerðu aðrar athugasemdir. Ekki taldi uppboðshaldari heldur að sér hefði borið að leiðbeina 1. veðréttarhafa J eða lögmanni hans, sem báðir voru löglærðir. Útlagningarkrafan var því eigi tekin til greina

69

Árið 1945 seldi F þeim A og H, sem voru mágar, spildu úr landi sínu, u. þ. b. 0,7 ha að stærð. Reistu þeir A og H sumarbústað á spildunni. Árið 1947 seldi H öðrum mági sínum, B, bróður A, sinn helming í sumarbústað og landsspildu. Eigendurnir notuðu bústaðinn þannig, að þeir tóku hvor sinn enda hans til einkaafnota, en sameinuðust um inngang í miðhluta hússins og um snyrtiherbergi. Nokkru síðar reistu A og B viðbótarbyggingu við sinn hvorn enda hússins og áfasta við það. Voru dyr og inngangar gerðar í viðbótarbyggingar þessar, þannig að ganga mátti inn í hvorn enda fyrir sig, án þess að notast við hinn sameiginlega inngang um miðbik hússins. Lóðin umhverfis húsið var óskipt. Eftir að B andaðist tók ekkja hans, S, og börn við afnotum af hluta B í eigninni. Upp úr því fór að bera á persónulegum árekstrum og ósamkomulagi milli sameigendanna, er lyktaði með því, að A beiddist uppboðs til slita á sameigninni. S andmælti því, að uppboð færi fram, þar sem hún taldi, að eignin væri skiptanleg og bauðst í því sambandi til að kosta ein ákveðnar framkvæmdir til að auðvelda skipti eignarinnar. A fékk dómkvadda sérfróða matsmenn til að segja til um það, hvort eignin væri skiptanleg. Var niðurstaða matsmanna sú „að land og bústaður séu ekki skiptanleg miðað við núverandi notkun.“ Uppboðsréttur úrskurðaði, að hið umbeðna uppboð skyldi fara fram. Hæstiréttur hratt þeim úrskurði og synjaði um fram-

kvæmd uppboðsins, enda væri ekki sannað, að ekki mætti koma á skiptum milli málsaðilja með viðunandi hætti

Hinn 30. október 1978 gaf E út veðskuldabréf til handhafa, tryggt með 5. veðrétti í íbúð E. Bréfið skyldi endurgreiða með jöfnum árlegum afborgunum á næstu 8 árum í gjalddaga 15. maí ár hvert, í fyrsta sinn 15. maí 1979. Bréfið geymdi ákvæði um það, að öll skuldin væri, án fyrirvara, fallin í gjalddaga, ef vanskil yrðu, og væri veðhafa þá heimilt að taka hina veðsettu fasteign fjárnámi eða selja hana á uppboði án dóms, sáttar eða aðfarar. Hin 13. desember 1978 afsalaði E Ó hinna veðsettu eign, og var því afsali þinglýst 18 s. m. Hin 28. október 1980 afsalaði Ó eigninni til S og var því afsali þinglýst 2. janúar 1981. Eigandi veðskuldabréfsins, B, fól Búnaðarbankanum að innheimta afborganir og vexti þá, er til áttu að falla 15. maí 1980. Hin 2. júní 1980 ritaði bankinn E greiðsluáskorun. E lét Ó vita um áskorunina. Þetta bar ekki árangur og var veðskuldabréfið tekið úr bankanum. Hin 8. júlí 1980 reit lögmaður B E bréf og krafði hana um allar eftirstöðvar bréfsins auk vaxta og innheimtulauna. Í bréfi þessu sagði að samrit þess hefði verið sent Ó og K, eiginni S. Hin 15. júlí 1980 var krafist uppboðs á íbúðinni. Hin 24. s. m. deponeraði S greiðslu vegna veðskuldarinnar. Hin 30. s. m. var deponeringunni vísað á bug af B og kvittun fyrir deponeringu endursend. Meirihluti Hæstaréttar synjaði uppboðs, þar eð leggja verði þá skyldu á eiganda handhafaveðskuldabréfs að tilkynna eigi aðeins útgefanda þess eða fyrri skuldara samkvæmt því um greiðslustað, heldur einnig eiganda veðsins, sem tekið hafi að sér greiðslu veðskuldar og látið þinglýsa kaupsamningi eða afsali, sem greini frá því. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og vildu heimila framgang nauðungaruppboðs vegna vanskila á handhafaveðskuldabréfinu

Hinn 27. nóvember 1980 gaf P út veðskuldabréf til handhafa að fjárhæð gkr. 15.000.000,00 og skyldi það greiðast með þremur jöfnum, árlegum afborgunum 1. september ár hvert, í fyrsta sinn 1. september 1981. Skuldabréf þetta var tryggt með veði í fasteign P. Eigandi bréfsins, Ó, fékk banka það til innheimtu. Þau mistök urðu af hendi bankans, er hann sendi P fyrstu greiðslutilkynningu, að krafan var aðeins sögð 1/10 hluti þess, sem rétt var. P fól gjaldera sínum að greiða kröfuna og gerði hann það 15. september 1981. P kvaðst ekki hafa gert sér grein fyrir þessum mistökum, fyrr en hann hafi fengið bréf frá lögmanni Ó, dags. 24. nóvember 1981, þar sem P var tilkynnt um

gjaldfellingu eftirstöðva alls bréfsins og hann auk þess krafinn um vexti og innheimtukostnað. Hinn 26. nóvember 1981 deponeraði P því sem vangreitt var af 1. afborgun bréfsins auk vanskilavaxta af þeirri fjárhæð í þrjá mánuði. Ó krafðist þá uppboðs, skv. ákvæðum skuldabréfsins, á hinni veðsettu eign P. Synjað var um uppboð á fasteign P, þar eð ekki hafi verið ástæða til að ætla, að hann hafi skort vilja eða getu til að greiða hina gjaldföllnu afborgun, heldur hafi dráttur á greiðslu stafað af mistökum af hálfu bankans, sem Ó fól bréfið til innheimtu. Því verði ekki talið, að Ó geti, að svo komnu, krafist P um greiðslu á öllum eftirstöðvum skuldabréfsins auk vaxta

963

Uppboðspoli, H, áfrýjaði nauðungaruppboði, er fram hafði farið á fasteign hans hinn 23. mars 1982. H krafðist þess aðallega, að uppboðsgerðinni yrði hrundið og synjað um framgang hennar, að öllu leyti, en til vara, að málinu yrði vísað heim í hérað til lögleggar meðferðar. Stefndu kröfðust staðfestingar hins áfrýjaða uppboðs. Talið var, að misbrestur hefði orðið á því af hálfu uppboðshaldara að gætt hefði verið ákvæða laga um nauðungaruppboð nr. 57/1949 við undirbúning og framkvæmd uppboðsins. Uppboðshaldari hafi ekki staðið rétt að tilkynningum til H. Þá hafi uppboðsmálinu verið frestað fjórum sinnum milli þingfestinga 4. september 1980 og 2. apríl 1981 með ákvörðun uppboðshaldara utan réttar, án þess að nokkur grein væri gerð fyrir þeim frestum í þingbók, er fyrri uppboð fór fram 2. apríl 1981. Var fyrst sagt frá frestunum með bókun í þinghaldi 23. mars 1982, án þess, að það væri réttlætt með forföllum eða á annan hátt. H var viðstaddur uppboðið 2. apríl 1981 og fékk þá ákveðið annað og síðasta uppboð á eigninni, er fram fór 23. mars 1982. H naut þá aðstoðar lögmanns. Engin mótmæli gegn málsmeðferðinni eða grundvelli uppboðsins komu þá fram af hálfu H. Þegar þetta var haft í huga, og ekki þótti fram komið, að framangreindir annmarkar á meðferð uppboðsmálsins hefðu valdið H réttarspjöllum, taldist ekki alveg næg ástæða til að ógilda uppboðið og var það því staðfest. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og töldu slíka annmarka hafa verið á málsmeðferðinni, að ómerkja bæri hana alla frá þingfestingu málsins og synja um framgang nauðungarsölnunnar

1497

Hinn 10. apríl 1975 gaf Húsnæðismálastjórn ríkisins út afsal til G fyrir tveggja herbergja íbúð í Reykjavík, er byggð hafði verið af svokallaðri framkvæmdanefnd byggingaráætlunar. Íbúð þessi var háð ákvæðum reglugerðar nr. 78/1967, sbr. reglugerð nr. 122/1968, er á þeim tíma, sem

hér skiptir máli, áttu stoð í lögum nr. 30/1970 og nr. 106/1970. Mjög strangar reglur giltu um ráðstöfunarrétt eigenda að þess konar íbúðum. Hafði Húsnæðismálastofnun ríkisins forkaupsrétt að þeim og ef íbúðir þessar voru seldar á nauðungaruppboði, sbr. lög nr. 57/1949, gat stofnunin gengið inn í hæsta boð eða krafist þess, að eignin yrði lögð henni út skv. tilteknum matsverðsútreikningum. Við afsalið gaf G út vísitölubundið veðskuldabréf til seljanda að fjárhæð gkr. 2.264.000, tryggt með 1. veðrétti í íbúðinni, samhliða gkr. 283.000 hjá Byggingarsjóði ríkisins. Hinn 14. desember 1977 var, með samþykki Byggingarsjóðs ríkisins, íbúðin veðsett með 2. veðrétti til tryggingar láni, er kona G hafði fengið hjá Lífeyrissjóði verslunarmanna, að fjárhæð gkr. 1.400.000. Hinn 12. júlí 1978 krafðist Gjaldheimtan í Rvík nauðungaruppboðs á íbúðinni. Annað og síðasta uppboð fór fram 24. október 1979 og voru þá m. a. komnar fram uppboðsbeiðnir frá Veðdeild Landsbanka Íslands og Lífeyrissjóði verslunarmanna. Hæsta boð í íbúðina var gkr. 8.000.000. Á uppboðinu kom fram krafa um það frá veðdeildinni og Byggingarsjóði ríkisins að mega ganga inn í hæsta boð eða íbúðin yrði þeim lögð út á matsverði, eftir því hvort reyndist lægra. Matsverð íbúðarinnar varð gkr. 5.215.350. Hinn 22. janúar 1980 gaf veðdeildin upp að lánið á 1. veðrétti, upphaflega gkr. 2.264.000, næmi nú með áföllnum vöxtum og vísitöluálagi gkr. 4.676.189. Hinn 8. febrúar 1980 barst uppboðsrétti uppgjör á 2. veðréttarskuldinni við Lífeyrissjóð V og nam krafa sjóðsins í uppboðsverðið samtals gkr. 2.850.662 að meðtöldum vöxtum og kostnaði. Hinn 18. febrúar 1980 gerði uppboðsrétturinn frumvarp að úthlutun uppboðsverðs. Segir þar, að kaupandi hafi verið Veðdeild Landsbanka Íslands fyrir matsverð gkr. 5.215.350. Samkvæmt skiptingu á þeirri fjárhæð átti lífeyrissjóðurinn aðeins að fá gkr. 457.693, Veðdeild Landsbanka Íslands gkr. 4.676.189. Lífeyrissjóðurinn mótmælti þessu frumvarpi til úthlutunar uppboðsverðs, en uppboðsrétturinn staðfesti það. Lífeyrissjóðurinn áfrýjaði úrkurðinum til Hæstaréttar, sem taldi að skýra yrði ákvæði laga nr. 30/1970 og 106/1970 þannig eftir orðalagi sínu og forsögu, að við endursölu íbúðar, sem Húsnæðismálastofnun ríkisins hafi neytt forkaupsréttar að eða fengið útlagða á nauðungaruppboði, fylgi þau lán, sem veitt hafi verið á grundvelli laganna. Taki síðan nýr eigandi við lánunum, eins og þau séu hverju sinni, ef fyrri eigandi hefur átt íbúðina skemur en 10 ár, svo sem var um G. Var því óheimilt að reikna vísitöluálag á eftirstöðvar veðskuldabréfs þess, er tryggt var með 1. veðrétti í íbúðinni og var í hönd-

um Veðdeildar Landsbanka Íslands, er forkaupsréttar var neytt. Krafa Lífeyrissjóðsins var því tekin til greina að fullu, enda sætti hún ekki tölulegum andmælum 1559

Uppsögn.

Ó var yfirmaður á skipi í eign F. Hinn 25. janúar 1979 fór Ó sem skipstjóri með skipið í veiðiferð, er stóð til 5. febrúar s. á. Í þeirri veiðiferð klemmdist hásetinn B á fingri við störf á þilfari. Ó veitti B aðhlynningu, en neitaði að gefa honum sterk lyf, svo sem B krafðist, en B neytti sterkra taugalyfja um borð og var það á vitorði skipverja. Vegna þessarar neitunar Ó kom til orðasennu milli hans og B, sem leiddi til þess að Ó fór upp í brú og fyrirskipaði að trollið yrði hift inn og haldið til hafnar með B. Stuttu síðar kom B upp í brú, þar sem sló í brýnu milli hans og Ó, sem lyktaði með því að Ó sló B ítrekað þannig að hann hlaut nokkra áverka. Í næstu veiðiferð, er stóð frá 6.—18. febrúar 1979, var Ó í leyfi, en 19. febrúar s. á. ritaði útgerðin Ó uppsagnarbréf vegna framangreinds atburðar. Taldi útgerðin sér eigi skylt að greiða Ó uppsagnarfrest. Ó höfðaði því mál með stefnu, birtri 12. febrúar 1980, gegn útgerð skipsins, krafðist þriggja mánaða launa og miskabóta vegna ólögmætrar uppsagnar. Þetta mál var hafið, en nýtt mál höfðað með stefnu, birtri 3. mars s. á. Ó voru dæmd þriggja mánaða laun, en miskabótakrafan var ekki tekin til greina. Viðurkenndur var sjóveðréttur í skipinu fyrir tildæmdum kröfum, enda var sjóveðréttur ekki fyrndur, þar sem stefnt hafði verið í málinu innan árs, sbr. 1. mgr. 6. tl. 232. gr. laga nr. 66/1963, enda höfðaði Ó seinni málsóknina innan þess frests, er 11. gr. laga nr. 14/1905 mælir fyrir um. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sér- atkvæði og vildu sýkna útgerð af launakröfu skipstjóra, þar eð þeir töldu hann hafa gerst offara við hásetann 392

Uptaka eigna.

Fíkniefni gerð upptæk 10, 698, 1048, 1168, 1257, 1736, 1997, 2026, 2035
Sjónvarpstæki gerð upptæk 188
Talstöðvar gerðar upptækar 1021

Úrskurðir.

Útburðargerð.

Með dómi Hæstaréttar, uppkveðnum 25. mars 1983, voru íbúðareigendurnir D og Ó dæmdir til að flytjast úr eigin íbúð innan þriggja mánaða frá dómsbirtingu. D og Ó fluttust eigi úr íbúðinni að þeim fresti liðnum, og krafðist

dómhafinn, G, þess þá, að fógæti bæri þau út. Með úrskurði, uppkveðnum 15. ágúst 1983, hafnaði fógæti útbuðarkröfu G. Úrskurðinum var áfrýjað til Hæstaréttar af hálfu G. Hæstiréttur felldi úrskurðinn úr gildi og lagði fyrir fógæta að framkvæma útbuðinn, enda væri það eigi skilyrði útbuðar samkvæmt 12. gr. aðfararlaga nr. 19/1987, að G ætti rétt á innsetningu í íbúðina. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi staðfesta hinn áfrýjaða úrskurð, þar eð hæstaréttardómurinn frá 25. mars 1983 hefði eigi verið birtur fyrir þeim D og Ó með lögformlegum hætti og því væri fullnægingarrestur hans ekki liðinn 2252

Útgáfa uppboðsafsals.

Hinn 23. mars 1982 var fasteign H seld á nauðungaruppboði. Hæstbjóðandi framseldi T boð sitt. Er T bauð fram eftirstöðvar kaupverðsins 7. júní 1982 og krafðist útgáfu afsals, hafði H áfrýjað uppboðinu. Mátti því ekki að svo búnu gefa út afsal, sbr. 33. gr. 2. mgr. laga nr. 57/1949. Fór þá engin greiðsla fram af hálfu T. Með dómi Hæstaréttar, uppkveðnum 29. júní 1983, var uppboðið staðfest. Hinn 7. júlí s. á. greiddi T eftirstöðvar boðsins og krafðist afsals. H mótmælti útgáfu afsals, aðallega að svo stöddu, en til vara, að afsal yrði gefið út til T gegn greiðslu vaxta af uppboðsverðinu. Uppboðsréttur úrskurðaði, að uppboðsafsali skyldi gefið út til T, þar eð hann hefði efnt uppboðsskilmála með greiðslu á uppboðsverðinu. H kærði úrskurðinn. Hæstiréttur vísaði málinu sjálfkrafa frá, þar eð lagaheimild hafi brostið til að bera málið undir Hæstarétt með kæru, sbr. e. lið 4. tl. 1. mgr. 21. gr. laga nr. 75/1973 1605

Úthlutun uppboðsandvirðis.

Hinn 31. júlí 1975 afsalaði H skipinu m/b Sæunni VE 60 í hendur I. Afsalið var innritað til þinglýsingar í Vestmannaeyjum 28. september 1975. Kaupverð skipsins var gkr. 24.000.000 og greiddi I það m. a. með því að gefa út, hinn 21. ágúst 1975, fjögur veðskuldabréf til handhafa, tryggð með 8. veðrétti í skipinu, hvert að fjárhæð gkr. 2.904.000. Við kaupin hafði fyrirtækið S veitt I fjárhagslega fyrirgreiðslu, enda ráð fyrir því gert, að skípið legði upp afla sinn hjá S. Samþykkti I sýningarvixil að fjárhæð gkr. 4.000.000 til tryggingar skuld sinni við S. Útgerð skipsins gekk erfiðlega og 15. febrúar 1976 var beiðst uppboðs á því. Er báturinn hafði verið auglýstur til uppboðs fól S lögmanni sínum að innheimta víxilskuldina. Krafðist lögmaðurinn löghalds í eignum I til tryggingar skuldinni og 17. maí 1976 var í fógætarétti Hafnarfjarðar lagt löghald á

fast eign í Hafnarfirði og skipið, Sæunni VE 60, til tryggingar kröfunni. Endurrit löghaldsgerðarinnar var innritað til þinglýsingar í Vestmannaeyjum 1. júní 1976, enda var báturinn þá enn skráður þar. Hinn 17. apríl 1976 sendi H framangreind fjögur handhafaveðskuldabréf fyrir eftirstöðvum af kaupverði bátsins til þinglýsingar við embætti bæjarfógeta í Hafnarfirði, en H mun hafa álitð, að búið væri að umskrá bátinn og færa hann í skipaskrá Hafnarfjarðar, en það var eigi gert fyrr en 16. júní 1976. Þá voru færð á blað bátsins í skipaskrá samningsveð, er fylgdu bátnum á 1.—7. veðrétti. Síðan voru á 8. veðrétt færð framangreind fjögur veðskuldabréf H og þinglýsingardagur tilgreindur 21. apríl 1976. Þar á eftir var færð áður nefnd löghaldsgerð S frá 17. maí 1976 og þinglýsingardagur tilgreindur 20. júní 1976. Hinn 8. febrúar 1977 var báturinn seldur á uppboði fyrir gkr. 19.000.000. Þeir H og S deildu síðan um það, hvor þeirra ætti að ganga fyrir um greiðslu af uppboðsandvirðinu. Eigi var talið að skráning á veðréttindum aðilja í skipaskrá af hálfu þinglýsingardómara hafi bundið hendur uppboðsdóms við úrlausn á deilu aðilja um rétt hæð þessara réttinda innbyrðis. Kyrrsetningin fyrir kröfum S var gerð í skipinu 17. maí 1976 og innrituð til þinglýsingar hjá embætti bæjarfógeta í Vestmannaeyjum 11. júní s. á., en skipið var þá enn skráð þar. Kyrrsetningunni var síðan haldið til laga og fjárnám gert fyrir dómkröfunni 5. ágúst 1976. Fjárnámsgerðin var innrituð fyrirfram til þinglýsingar hjá embætti bæjarfógeta í Hafnarfirði 27. s. m., en þá var búið að skrá skipið þar. Talið var, að með þessum aðgerðum hefði S öðlast forgangsveð fyrir kröfum sínum gagnvart veðkröfum H, þar sem afhending veðskuldabréfa hans til innritunar fyrirfram hjá embætti bæjarfógeta í Hafnarfirði til þinglýsingar síðar gæti eigi haft nein áhrif að lögum, fyrr en skipið hafði verið skráð þar 1374

Útivist.

1. Fyrir Hæstarétti:

Áfrýjandi sækir ekki þing. Útivistardómur 1, 2, 3, 123, 971,
1276, 1277, 1652, 1653, 1654, 1655

Stefndi sækir ekki þing 923, 936

2. Í héraði.

Útlagning.

Á nauðungaruppboði, er fram fór á eignarhluta í fasteign, komu fram 15 boð, það hæsta 710.000,00 krónur, er gert var af lögmanni f. h. 1. veðréttarhafans J. Uppboðshaldari

skoraði síðan þrisvar á viðstadda að bjóða betur, en án árangurs. Lét hann síðan hamarinn falla til marks um, að sölutilraun væri lokið. Uppboðshaldari las fyrir bókun um að fleiri boð hefðu ekki komið í eignina og hann tæki sér frest til að taka ákvörðun um fram komin boð. Er uppboðshaldari kvaðst ætla að lesa upp bókunina, krafðist lögmaður J útlagningar og var sú krafa bókuð. Daginn eftir tilkynnti uppboðshaldari lögmanni J símleiðis, að hann gæti ekki fallist á útlagningarkröfuna. Krafðist lögmaður J þá formlegs úrskurðar um þessa ákvörðun uppboðshaldara. Í úrskurði uppboðshaldara, sem staðfestur var af Hæstarétti, kemur fram, að ekki sé nægilegt að krafa um útlagningu komi fram eftir að sölutilraunum sé hætt, en áður en rétti er slitið, enda séu ákvæði 32. gr. laga nr. 57/1949 skýr og ótvíræð um þetta efni og hafi verið fylgt í framkvæmd í uppboðsrétti Reykjavíkur. Uppboðshaldari féllst heldur ekki á það, að honum hefði borið skylda til að inna bjóðendur eftir því sérstaklega, hvort þeir krefðust útlagningar eða gerðu aðrar athugasemdir. Ekki taldi uppboðshaldari heldur að sér hefði borið að leiðbeina 1. veðréttarhafa J eða lögmanni hans, sem báðir voru löglærðir. Útlagningarkrafan var því eigi tekin til greina

69

Vanheimild.

Vanreifun.

Varnarþing.

Varnarsamningur við Bandaríki Norður-Ameríku.

L er bandarískur þegn, rafvirki að mennt og aðalstarfi, en stundaði hljóðfæraleik sem aukastarf. Hann kom til Íslands um miðjan nóvember 1971. Hann var þá hljóðfæraleikari í ákveðinni bandarískri hljómsveit, er ráðin var af fyrirtækinu „Navy Exchange“ á Keflavíkurflugvelli til þess að skemmta bandarískum varnarliðsmönnum hér á landi um nokkurn tíma. L gegndi eigi störfum hér sem hermaður heldur sem óbreyttur borgari, skv. ráðningarsamningi við „Navy Exchange“, sem er óaðskiljanlegur hluti bandaríska sjóhersins. Hinn 19. nóvember 1971 kom í ljós, að fylgihlutur með hljóðfæri L hafði bilað og þurfti að sækja nýjan til Reykjavíkur. Var liðsmanni í bandaríska sjóhernum falið að aka L á bifreið í eigu „Navy Exchange“ til Reykjavíkur í þessu skyni. Á leiðinni fór bifreiðin út af Reykjanesbraut og lemstraðist L svo alvarlega, að hann hlaut 25% varanlega örorku. L höfðaði skaðabótamál á

hendur ríkissjóði Íslands vegna slyssins. Reisti hann bóta-kröfur sínar á 2. tl. 12. gr. viðbætis frá 8. maí 1951 við her-
varnarsamning Íslands og Bandaríkjanna 5. maí 1951, sbr.
lög nr. 110/1951. L taldist hafa verið í liði Bandaríkjanna
skv. skilgreiningu 1. gr. viðbætisins við varnarsamning-
inn, enda hafi L hvorki haft ríkisfang né fasta búsetu hér
á landi. Greiðsluskylda íslenska ríkisins næði aðeins til
tjóns „á eignum manna eða stofnana á Íslandi eða lífi og
limum manna þar.“ Til þeirra verði ekki taldir þeir, sem
eru í liði Bandaríkjanna hér á landi. Samkvæmt þessu var
íslenska ríkið sýknað af kröfum L 145

Vátryggingar.

Í nóvember 1974 keyptu L og K þyrlu í Bandaríkjunum. Ætl-
uðu þeir o. fl. að stofna hlutafélag um rekstur þyrlunnar,
en eigi varð formlega frá þeirri stofnun gengið. Keypt
var húftrygging fyrir þyrluna hjá A fyrir 70.000.00 banda-
ríska dali. Vátryggingarskýrteini var eigi gefið út, heldur
svo kallað „cover note“. Tryggingin tók gildi 18. nóvember
1974. Þyrlan var flutt til Íslands um áramótin 1974/1975, og
skrasett með þjóðernis- og skrásetningarmerkingu 6. janúar
1975. L var flugmaður á þyrlunni. Hinn 17. janúar 1975
hrapaði þyrlan til jarðar á flugi yfir Hjarðarnesi á Kjalar-
nesi og brann til ösku. Fórust allir, sem í þyrlunni voru,
þ. e. L flugmaður, K sameigandi hans að þyrlunni og fimm
farþegar. Rannsóknarnefnd flugslysa kannaði orsakir
slyssins. Í skýrslu nefndarinnar (Niðurstöður 2.2.6) segir
m. a. svo: „Nefndin telur líklega orsök slyssins vera þá, að
þyrlan hafi skort afl og flugmanninn reynslu til þess að
komast mætti í gegnum sviptivindasvæðið við Hjarðarnes,
sérstaklega þegar tillit er tekið til þess, að þyrlan var yfir-
hlaðin og þungamiðja aftan við leyfð mörk.“ A, trygg-
ingarfélag þyrlunnar, neitaði að greiða húftryggingarféð,
þar sem þyrlan hefði bæði verið ofhlaðin og ranghlaðin, er
hún hóf sig til flugs að morgni 17. janúar 1975 og verði
flugslýsið rakið gagngert til þessa. Sé þar fyrir að fara
stórkostlegu gáleysi L, er leysi A undan skyldu til að greiða
húftryggingarféð. Dánarbú L og K, svo og stofnendur hins
fyrirhugaða hlutafélags um þyrluna, höfðuðu því mál á
hendur A til heimtu tryggingarfjárins. A var sýknað af
kröfum stofnenda hins fyrirhugaða hlutafélags vegna
aðildarskorts, en dánarbú þeirra L og K taldir réttir aðilar
um heimtu vátryggingarverðs þyrlunnar. Eigi var talið
sannað, að vátryggingartökum hafi verið settir þeir sér-
stöku vátryggingarskilmálar, sem A hélt fram, að húf-

tryggingin hefði verið bundin við, því beri að leysa ágrein-
ingsefni málsaðilja gagnert á grundvelli laga nr. 20/1954.
Talið var að ofhleðsla og ókyrrð í lofti vegna misvinda
hafi verið samvirkar orsakir þess, að þýrlan fórst. Það
hafi verið mikil vangá hjá L að gæta ekki rétttra hleðslu-
marka, en það geti þó ekki talist stórkostleg vangá, svo
sem lögskýra beri orðalag 2. mgr. 18. gr. laga nr. 20/1954.
Beri að gæta þess í því sambandi, að það hafi verið flug-
maður sá, er stjórnaði þýrlunni, sem bar ábyrgð á hleðslu-
unni. Þar sem aðeins stórkostleg vangá leysi A undan
skyldu til að greiða tryggingarfjárhæðina, sbr. 20. gr.
laga nr. 20/1954, var A dæmt að greiða dánarbúi L helming
húftryggingarfjárins, jafnvirði 35.000,00 bandaríkjadala í
íslenskum krónum eftir gengi á greiðsludegi, ásamt vöxt-
um, sem voru mun hærri fyrir tímabilið fyrir 1. júní 1980
heldur en eftir það. Af þessum málalokum leiddi þegar að
að dæma bar dánarbúi K hinn helming tryggingarfjárins.
Tveir hæstaréttardómarar létu þess sérstaklega getið, að
þeir hefðu greitt atkvæði með því, sem segði um vexti fram
til 1. júní 1980, vegna fordæmisreglu, sem meiri hluti
Hæstaréttar hefði mótað. Einn hæstaréttardómari skilar
sératkvæði um forsendur, þar sem m. a. kemur fram, að
hann fellst ekki á það, að L þýrlflugmaður hafi sýnt af
sér það gáleysi eða vangá, sem greinir í atkvæði meiri-
hlutans, né heldur að ofhleðsla eða ókyrrð í lofti hafi ver-
ið samvirkar orsakir þess, að þýrlan fórst. Taldi hann
orsök slyssins ókunna

316

Með leigusamningi, dags. 8. júní 1977, tók Ó bifreið á leigu hjá
bílaleigu G. Leigutími var til 14. júní 1977. Í 5. tölulið leigu-
skilmála sagði m. a.: „Bifreiðin er húftryggð (kaskó) að
fráðregnum fyrstu kr. 40.000, sem leigutaki greiðir einnig.“
Um kl. 5 að morgni 10. júní 1977, ók Ó bifreiðinni út af
Eyrarhlíð við Ísafjarðarkaupstað. Lenti bifreiðin ofan í
fjöru og eyðilagðist. Grunur lék á, að Ó hefði verið undir
áhrifum áfengis við aksturinn. Ó var eigi tekið blóðsýni
eftir slysið, og var því ekki talið að svo örugg vitneskja
væri fram komin um ástand Ó, er slysið varð, að sannað
mætti telja, gegn eindreginni neitun Ó, að hann hefði ver-
ið ölvaður við akstur bifreiðarinnar, er slysið varð. Ó var
því sýknaður af kröfu bílaleigu G um greiðslu á andvirði
bifreiðarinnar auk leigugjalds (afnotamissis) í 180 daga.
Hins vegar var Ó dæmdur til að greiða G gkr. 37.500 í
leigugjald og gkr. 40.000 í eigin áhættu skv. 5. tölulið leigu-
skilmála, en að fráðregnu innborguðu geymslufé, gkr.
20.000, eða samtals gkr. 57.500

2099

Veðréttur.

Hinn 10. apríl 1975 gaf Húsnæðismálastjórn ríkisins út afsal til G fyrir tveggja herbergja íbúð í Reykjavík, er byggð hafði verið af svokallaðri framkvæmdanefnd byggingaráætlunar. Íbúð þessi var háð ákvæðum reglugerðar nr. 78/1967, sbr. reglugerð nr. 122/1968, er á þeim tíma, sem hér skiptir máli, áttu stoð í lögum nr. 30/1970 og nr. 106/1970. Mjög strangar reglur giltu um ráðstöfunarrétt eigenda að þess konar íbúðum. Hafði Húsnæðismálastofnun ríkisins forkaupsrétt að þeim og ef íbúðir þessar voru seldar á nauðungaruppboði, sbr. lög nr. 57/1949, gat stofnunin gengið inn í hæsta boð eða krafist þess, að eignin yrði lögð henni út skv. tilteknum matsverðsútreikningum. Við afsalið gaf G út vísitölubundið veðskuldabréf til seljanda að fjárhæð gkr. 2.264.000, tryggt með 1. veðrétti í íbúðinni, samhliða gkr. 283.000 hjá Byggingarsjóði ríkisins. Hinn 14. desember 1977 var, með samþykki Byggingarsjóðs ríkisins, íbúðin veðsett með 2. veðrétti til tryggingar láni, er kona G hafði fengið hjá Lífeyrissjóði verslunarmanna, að fjárhæð gkr. 1.400.000. Hinn 12. júlí 1978 krafðist Gjaldheimtan í Rvík nauðungaruppboðs á íbúðinni. Annað og síðasta uppboð fór fram 24. október 1979 og voru þá m. a. komnar fram uppboðsbeiðnir frá Veðdeild Landsbanka Íslands og Lífeyrissjóði verslunarmanna. Hæsta boð í íbúðina var gkr. 8.000.000. Á uppboðinu kom fram krafa um það frá veðdeildinni og Byggingarsjóði ríkisins að mega ganga inn í hæsta boð eða íbúðin yrði þeim lögð út á matsverði, eftir því hvort reyndist lægra. Matsverð íbúðarinnar varð gkr. 5.215.350. Hinn 22. janúar 1980 gaf veðdeildin upp að lánið á 1. veðrétti, upphaflega gkr. 2.264.000, næmi nú með áföllnum vöxtum og vísitöluálagi gkr. 4.676.189. Hinn 8. febrúar 1980 barst uppboðsrétti uppgjör á 2. veðréttarskuldinni við Lífeyrissjóð V og nam krafa sjóðsins í uppboðsverðið samtals gkr. 2.850.662 að meðtöldum vöxtum og kostnaði. Hinn 18. febrúar 1980 gerði uppboðsrétturinn frumvarp að úthlutun uppboðsverðs. Segir þar, að kaupandi hafi verið Veðdeild Landsbanka Íslands fyrir matsverð gkr. 5.215.350. Samkvæmt skiptingu á þeirri fjárhæð átti lífeyrissjóðurinn aðeins að fá gkr. 457.693, Veðdeild Landsbanka Íslands gkr. 4.676.189. Lífeyrissjóðurinn mótmælti þessu frumvarpi til úthlutunar uppboðsverðs, en uppboðsrétturinn staðfesti það. Lífeyrissjóðurinn áfrýjaði úrskurðinum til Hæstaréttar, sem taldi að skýra yrði ákvæði laga nr. 30/1970 og 106/1970 þannig eftir orðalagi sínu og forsögu, að við endursölu íbúðar, sem Húsnæðismálastofnun ríkisins hafi neytt forkaupsréttar að eða fengið útlagða

á nauðungaruppboði, fylgi þau lán, sem veitt hafi verið á grundvelli laganna. Taki síðan nýr eigandi við lánunum, eins og þau séu hverju sinni, ef fyrri eigandi hefur átt íbúðina skemur en 10 ár, svo sem var um G. Var því óheimilt að reikna vísitöluálag á eftirstöðvar veðskuldabréfs þess, er tryggt var með 1. veðrétti í íbúðinni og var í höndum Veðdeildar Landsbanka Íslands, er forkaupsréttar var neytt. Krafa Lifeyrissjóðsins var því tekin til greina að fullu, enda sætti hún ekki tölulegum andmælum 1559

Veðskuldabréf (Vísitölutryggð).

Hinn 27. nóvember 1980 gaf P út veðskuldabréf til handhafa að fjárhæð gkr. 15.000.000,00 og skyldi það greiðast með þremur jöfnum, árlegum afborgunum 1. september ár hvert, í fyrsta sinn 1. september 1981. Skuldabréf þetta var tryggt með veði í fasteign P. Eigandi bréfsins, Ó, fékk banka það til innheimtu. Þau mistök urðu af hendi bankans, er hann sendi P fyrstu greiðslutilkynningu, að krafan var aðeins sögð 1/10 hluti þess, sem rétt var. P fól gjaldkera sínum að greiða kröfuna og gerði hann það 15. september 1981. P kvaðst ekki hafa gert sér grein fyrir þessum mistökum, fyrr en hann hafi fengið bréf frá lögmanni Ó, dags. 24. nóvember 1981, þar sem P var tilkynnt um gjaldfellingu eftirstöðva alls bréfsins og hann auk þess krafinn um vexti og innheimtukostnað. Hinn 26. nóvember 1981 deponeraði P því, sem vangreitt var af 1. afborgun bréfsins auk vanskilavaxta af þeirri fjárhæð í þrjá mánuði. Ó krafðist þá uppboðs, skv. ákvæðum skuldabréfsins, á hinni veðsettu eign P. Synjað var um uppboð á fasteign P, þar eð ekki hafi verið ástæða til að ætla, að hann hafi skort vilja eða getu til að greiða hina gjaldföllnu afborgun, heldur hafi dráttur á greiðslu stafað af mistökum af hálfu bankans, sem Ó fól bréfið til innheimtu. Því verði ekki talið, að Ó geti, að svo komnu, krafist P um greiðslu á öllum eftirstöðvum skuldabréfsins auk vaxta 963

Með kaupsamningi, dags. 19. maí 1980, keypti G húseign af J. Kaupverð eignarinnar var gkr. 57.000.000, og skyldi G greiða það með því m. a. „að greiða eftirtaldar est. áhvílandi veðsk.: Á 1. veðr.: Upphl. kr. 1.700.000 vísit. tr. skv. 3. veðbréfum dags. 17.9. '75, 1.6. '76 og 5.10. '76, est. án vísit. ca. 1.630.000.“ Afsal skyldi gefa út 5. febrúar 1981. Hafði þá verið reiknað út vísitöluálag á ofangreind lán og reyndist það nema 23.725,00 krónum. Ágreiningur kom upp um það milli G og J hvor þeirra ætti að bera álag þetta, en þess var ekki getið berum orðum, hvorki í kaupsamningi né kaupsamningi. Ekki hafði það heldur verið rætt við samn-

ingsgerð. J gerði þá kröfu, að G greiddi þessa fjárhæð með því að gefa út veðskuldabréf með sömu kjörum og veðskuldabréf það, er G átti að gefa út við afsal til greiðslu á eftirstöðvum kaupverðsins. G neitaði og taldi að J ætti að bera vísitöluálagið. Dæmt var, að G væri óskyld að gefa út framangreint skuldabréf, þar sem söluverð hússins hafi verið gkr. 57.000.000, og verði að leggja þá fjárhæð til grundvallar sem heildarsöluverð eignarinnar, enda hafi J ekki tekist að sanna, hvorki með ákvæðum í kaupþilboði eða kaupsamningi né á annan hátt, að samið hafi verið um annað söluverð. Einn hæstaréttardómari skilaði sér- atkvæði og vildi dæma G til þess að gefa skuldabréfið út til J 1948

Vegalög.

Frá árinu 1949 hefur Vegagerð ríkisins tekið grjót úr landi jarðarinnar Neðra-Dals, Vestur-Eyjafjallahreppi, til að styrkja varnargarða við Markarfljót, og frá árinu 1959 tekið efni úr landi sömu jarðar til ofaníburðar í Suðurlandsveg. Landeigendur kváðu Vegagerðina hafa hafið efnistöku á samþykki og samráðs við þá. Árið 1964 settu landeigendur fram kröfu um bætur vegna efnistöku úr Fagrafelli (ofaníburður) og ári síðar fyrir grjóttöku úr Stampagili. Vegagerðin hafnaði kröfunum. Vegna þessa voru matsmenn dómkvaddir, er skiluðu mati 28. desember 1966. Ekki vildu aðiljar una þessu mati og skutu því til yfirmats, er lá fyrir 5. júlí 1968. Vegagerðin vildi ekki una yfirmatinu og höfðuðu landeigendur þá mál á grundvelli þess með stefnu, útg. 18. nóvember 1969. Dómur gekk í héraði 13. desember 1971. Með dómi Hæstaréttar 12. nóvember 1973 var héraðsdómurinn ómerktur og málinu vísað heim í hérað á ný, og landeigendum gefinn kostur á að láta meta að nýju bætur fyrir efnistöku samkvæmt ákvæðum laga nr. 11/1973 um framkvæmd eignarnáms. Matsnefnd skv. 2. gr. nefndra laga skilaði mati 1. maí 1976. Landeigendur gerðu síðan bótakröfu að fjárhæð 21.435,00 krónur (gkr. 2.143.000) og var það hærri bótafjárhæð en skv. nefndri matsgjörð. Landeigendur töldust eiga rétt til bóta vegna efnistökkunnar. Ákvörðun eignarnámsbóta beri að miða við staðgreiðslu og almennt við það tímamark, er eignarnámsmati lýkur. Eigi þótti viðmiðun matsnefndar eignarnámsbóta fá staðist. Þótti því rétt, eins og hér stóð sérstaklega á, að miða tímamark í þessu efni við uppsögn héraðsdóms 21. mars 1980. Landeigendum voru dæmdar 18.000,00 nýkrónur í eignarnámsbætur ásamt 27% ársvöxtum frá 21. mars 1980 til greiðsludags, en krafa landeigenda

um hærri vexti kom eigi til álita í Hæstarétti, þar sem um hana hafði eigi verið gerður áskilnaður í áfrýjunarstefnu 1538

Vegaskattur.

Orlofsheimilasjóður múrara átti orlofshús í landi Öndverðarness í Grímsneshreppi. Árið 1979 var lagður vegaskattur á húsið til Sýsluvegasjóðs Árnessýslu skv. 23. gr. vegalaga nr. 6/1977. Orlofsheimilasjóður mótmælti álagningunni, þar sem hér væri um félagsheimili að ræða, er undanþegið væri vegaskatti samkvæmt 24. gr. sömu laga. Hús þetta var orlofshús, sem leigt var félagsmönnum í Múrarafélagi Reykjavíkur til vikudvalar í senn. Slíkt hús varð eigi talið félagsheimili, er undanþegið væri vegaskatti samkvæmt 24. gr. vegalaganna. Var því heimilað lögtak í húsinu fyrir vegaskattinum 2183

Árið 1979 var lagður vegaskattur samkvæmt 23. gr. vegalaga nr. 6/1977 á lóð nr. 56 í Öndverðarneslandi, Grímsneshreppi, er J hafði á leigu. J mótmælti skattlagningunni, en með úrskurði fógetaréttar Árnessýslu, uppkveðnum 27. mars 1981, var gert lögtak í lóðinni fyrir skattinum. J áfrýjaði úrskurðinum til Hæstaréttar. Samkvæmt giró-seðli, er J var sendur, hafði hann verið krafinn um vegaskatt af fasteign, sem auðkennd var: „Fasteign nr. 9600-0560 Öndverðarnes I. Nr. 56 Grímsneshreppur.“ Þar var fasteignamat lands skráð 524 þúsund krónur en húss 3.870 þúsund krónur. Samkvæmt fyrrgreindri skrá var Grímsneshreppur skráður eigandi lands þessa, en J skráður eigandi hússins. Gögn málsins sýndu, að J hafði á leigu landsspildu frá félögum múrara og múrarameistara í Reykjavík í landi Öndverðarness I. J hafði hins vegar ekki neina landsspildu á leigu frá Grímsneshreppi og hafði ekkert hús reist þar. Því var ljóst, að álagning vegaskattsins var byggð á röngum grundvelli. Hinn áfrýjaði úrskurður var því úr gildi felldur og synjað um framkvæmd lögtaksins 2187

Árið 1979 var lagður vegaskattur skv. 23. gr. vegalaga nr. 6/1977 á sundlaugarmannvirki í Öndverðarneslandi I í Grímsneshreppi, eign Múrarafélags Reykjavíkur. Múrarafélagið mótmælti skattlagningunni, þar sem mannvirki þetta væri félagsheimili í skilningi 24. gr. vegalaga og því undanþegið skatti þessum. Bygging þessi var sundlaug ásamt búningaklefum. Ekki var á það fallist, að slík bygging væri félagsheimili í merkingu þess orðs í fyrrgreindu laggaákvæði. Var því heimilað lögtak í byggingunni fyrir vegaskattinum 2191

Veidiréttur.

Í máli, sem rekið var fyrir áreiðar- og vettvangsdómi Árneseyslu út af veidirétti í Ölfusá á tilteknu svæði, voru slíkir annmarkar á málatilbúnaði stefnanda í héraði, svo og málsmeðferðinni, að hinn áfrýjaði dómuur var ómerktur og málinu vísað frá héraðsdómi 180

Veikindadagar.

G, sem er trésmiður að iðn, þjáðist af vöðvabólgu í hálsi, herðum og handleggjum. Á miðju árinu 1978 leitaði hann til heimilislæknis síns vegna þessa. Læknirinn ráðlagði G nokkurra vikna dvöl á heilsuhæli N.L.F.Í. G skýrði vinnuveitanda sínum K frá þessu og fékk hans samþykki til dvalarinnar, en eigi var rætt um launagreiðslur til G. Á hælínu dvaldist G frá 18. október til 18. nóvember 1978. G krafði K launa fyrir þetta tímabil, en K synjaði þess, þar eð eigi hefði verið um sjúkdóm í merkingu laga nr. 16/1958 hjá G að ræða. G þótti ekki hafa fært fram fullnægjandi sannanir fyrir því, að hann hafi, framangreint tímabil, verið óvinnufær vegna veikinda í skilningi 5. gr. laga nr. 16/1958. K var því sýknaður af kröfum G 635

Verðlagsbrot.

Matvörukaupmaðurinn J var talinn sannur að því að hafa, þrátt fyrir aðvaranir verðlagsyfirvalda, látið selja ýsuflök í verslun sinni á herra verði en leyfilegt var samkvæmt tilkynningu verðlagsstofnunar, nr. 14, 28. febrúar 1982, eða á 27,00 krónur í stað 24,10 króna pr. kg. J var sakfelldur fyrir brot á ofangreindri tilkynningu, sem átti sér stað í 8. gr. laga nr. 56/1978 um verðlag o. fl., sbr. 59. gr. laga nr. 13/1979, enda var ekki talið, að ákvörðun verðlagsstofnunar bryti í bága við 12. gr. verðlagslaganna, sbr. 60. gr. laga nr. 13/1979. Með hliðsjón af 1. mgr. 52. gr. laga nr. 56/1978 var refsing J ákveðin 5.000,00 króna sekt, en 8 daga varðhald til vara 1714

Verksamningur.

Múrarameistarinn H tók að sér múrverk við hús, er G var að byggja. Vegna aðstæðna á byggingarstað varð H að hverfa frá verkinu, áður en því varð lokið. H kvaðst mundu koma aftur og ljúka múrverkinu eftir að vinnupallar hefðu verið reistir. Síðar varð H þess áskynja að nýir múrarakar voru teknir við verkinu. H lét þá mæla upp verk sitt við húsið og krafði G um greiðslu samkvæmt uppmælingunni. Þar sem G greiddi ekki, stefndi H honum. G sótti ekki þing í héraði og var málið dæmt skv. 118. gr. laga nr. 85/1936 og

kröfur H teknar til greina. G áfrýjaði málinu, og krafðist aðallega sýknu, en til vara lækkunar á kröfu H vegna þess, að G hefði sjálfur lagt til handlangara við múrverkið. G, sem hafði ekki komið fyrir dóm, lagði engin gögn fram til stuðnings aðalkröfu sinni, og hvað viðvök varakröfunni þá taldist það ósannað, gegn mótmælum H, að G hefði lagt til handlangara. Héraðsdómurinn var því staðfestur að öðru leyti en því, að vextir voru lækkaðir 1277

E réðst til starfa sem bryti á m/s Herjólfí (H) á árinu 1976 og tók í fyrstu laun skv. kjarasamningi bryta. Hinn 1. júní 1977 gerðu E og H með sér verksamning. Með honum tók E að sér þjónustu við skipshöfn og farþega og að láta skipshöfn í té fæði fyrir eigin reikning. Þá tók E að sér að sjá um greiðasölu í skipinu á eigin ábyrgð, þannig að hann tæki hagnað af sölunni, en greiddi skatta og skyldur, sem henni væri samfara. H lét E í té aðstöðu og áhöld til eldunar og afnot af kaffiteríu skipsins ásamt tækjum, og skyldi enn fremur greiða E tiltekna fjárhæð mánaðarlega. Hinn 27. janúar 1979 gerðu málsaðiljar með sér nýjan samning, er var í grundvallaratriðum samhljóða fyrri samningnum. Skyldi samningur þessi gilda til 31. maí 1979, en framlengjast síðan 6 mánuði í senn, nema annar hvor aðilja segði honum upp með tveggja mánaða fyrirvara. Hinn 28. mars 1980 sagði H samningnum upp miðað við 31. maí s. á., og þann dag lauk starfi E á skipinu. Allan framangreindan tíma var E lögskráður á skipinu sem bryti. Við skráningu voru kaup og kjör talin eiga að fara eftir samningum viðkomandi stéttarfélags. E gerði kröfu til þess, að H greiddi honum brytalaun í þrjá mánuði (júní, júlí og ágúst 1980) vegna fyrirvaralausrar uppsagnar, sbr. 13. gr. sjómannalaga nr. 67/1963, svo og ákvæði 9. gr. V. kafla kjaradóms um kaup og kjör og launakerfi áhafna á íslenskum farskipum, uppkveðnum 31. júlí 1979 samkvæmt lögum nr. 70 frá 19. júní 1979. Litið var svo á, að eftir 1. júní 1977 hafi réttarsamband málsaðilja ráðist af áður nefndum verksamningum, en eigi af úrlausn kjaradómsins frá 31. júlí 1979, né samningum þeim um kjör bryta, er gilt höfðu áður. Þótti það eigi geta breytt þessari niðurstöðu, þótt lögskráningu E væri hagað svo sem áður greindi. Var eigi á það fallist með E, að við lok verksamningsins, sem sagt var upp með umsömdum fyrirvara miðað við 31. maí 1980, hafi raknað við á ný vinnuréttarsamband það, er gildi milli aðiljanna fyrir 1. júní 1977. E mátti heldur eigi gera ráð fyrir því að halda áfram brytastörfum á skipinu eftir 31. maí 1980. H var því sýknaður af kröfum E. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og taldi, að E hefði átt rétt á þriggja

mánaða uppsagnarfresti. En með uppsögn á verkamningnum hafi E mátt vera ljóst, að skipsrúmssamningi hans væri einnig slitið. Væri ráðningartíma E sem sjómanns því lokið 30. júní 1980. Bæri því að dæma H til að greiða E laun fyrir júnímánuð 1980 2111

Verslunartiska.

G pantaði fyrri hluta árs 1978 tiskuvörur frá erlenda fyrirtækinu M í gegnum umboðsmann þess B. G kvað B hafa lofað sér einkasölurétti á varningi frá M. G varð síðar var við, að sams konar vörur frá M voru til sölu í öðrum verslunum hér á landi. G kvartaði undan þessu við M með skeyti 19. maí 1978 og kvaðst af þessum sökum ekki vilja veita vörum frá M móttöku. G ítrekaði kvörtun sína með skeyti 10. ágúst s. á. og enn með bréfi 28. s. m. Hinn 31. s. m. ritaði M innheimtubréf til G og höfðaði síðar mál á hendur G til greiðslu á varningnum. Gegn andmælum af hálfu M og umboðsmannsins B taldist G ekki hafa sannað, að honum hefði verið veitt áðurgreint einkasöluleyfi. Þá var heldur ekki talin sönnuð viðskiptavenja í þessu efni, er G gæti reist slíkan rétt á. G var því dæmdur til að greiða M fyrir vöruna, og staðfest var fjárnám, er gert hafði verið í fasteign G til tryggingar dæmdum fjárhæðum. Tvö sératkvæði komu fram í Hæstarétti varðandi vexti af tildæmdri fjárhæð, sem var í þýskum mörkum 643

Vettvangsganga.

Vextir.

B var félagi í Lífeyrissjóði Verkfræðingafélags Íslands. Hinn 31. júlí 1978 sagði B sig úr sjóðnum. Skuldaði hann þá iðgjöld til sjóðsins fyrir tímabilið 1. janúar 1974 til 31. júlí 1978, samtals 864.803,00 krónur og var það viðurkennt af B. Hins vegar var ágreiningur um það milli B og lífeyrissjóðsins, hvernig reikna bæri vexti af skuldinni. Krafðist lífeyrissjóðurinn tiltekinna mánaðarvaxta af höfuðstól iðgjaldsskuldarinnar á tímabilinu 1. janúar 1974 til 31. júlí 1978, er námu samtals 468.376,00 krónum, og síðan hærri mánaðarvaxta til greiðsludags. B taldi að sér bæri ekki skylda til að greiða mánaðarlega dráttarvexti, heldur tiltekna ársvexti, er voru mun lægri. Héraðsdómari tók vaxtakröfur lífeyrissjóðsins til greina og byggði það á aðalfundarsamþykkt sjóðsins frá 29. maí 1969, er B væri bundinn af. Meirihluti Hæstaréttar taldi lífeyrissjóðnum eigi heimilt að reikna dráttarvexti, eins og hann hefði gert, fyrr en frá og með 17. júní 1980, er lög nr. 55/1980 um

- starfskjör launafólks og skyldutryggingu lífeyrisréttinda
tóku gildi. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði um
vexti og vildu staðfesta niðurstöðu héraðsdómara 306
- Í skaðabótamáli út af þýrluslysi voru tryggingarbætur ákvarð-
aðar í bandaríkjadöllum og voru dæmdir vextir mun hærri
á tímabilinu fyrir 1. júní 1980 heldur en eftir það. Tveir
hæstaréttardómarar létu þess sérstaklega getið, að þeir
hefðu greitt atkvæði með því, sem segði um vexti fram til
1. júní 1980, vegna fordæmisreglu sem meiri hluti Hæsta-
réttar hefði mótað 316
- Tvö sératkvæði komu fram í Hæstarétti varðandi vexti af til-
dæmdri fjárhæð, sem var í þýskum mörkum 643
- Fyrirtækið M tók að sér ýmis verk fyrir Orkustofnun, einkum
framkvæmdir við Kröflu og Bjarnarflag. Síðari hluta árs-
ins 1977 lenti Orkustofnun í verulegum greiðsluerfiðleikum,
fyrst og fremst vegna framkvæmda sinna við Kröflu. Lenti
Orkustofnun í vanskilum við M og nam skuldin u. þ. b. 20
milljónum króna fyrri hluta árs 1978. Af hálfu M voru
gerðar ítrekaðar innheimtutilraunir, en þær báru ekki
árangur. Eftir tæplega fjögurra mánaða árangurslausar
innheimtutilraunir fól M lögmanni sínum að innheimta
kröfuna. Hinn 6. apríl 1978 ritaði lögmaðurinn kröfubréf
og krafðist greiðslu fyrir 10. s. m., ella yrði krafan inn-
heimt með málsókn. Til þess kom þó ekki því að síðar í
apríl og maí 1978 greiddi Orkustofnun M höfuðstól kröf-
unnar og vexti, en neitaði, skv. fyrirmælum lögmanns fjár-
málaráðuneytisins, að greiða innheimtukostnað lögmanns
M. Höfðaði M þá mál gegn fjármálaráðherra f. h. ríkis-
sjóðs vegna Orkustofnunar, sem dæmt var að greiða M inn-
heimtukostnað, þar sem honum hafi verið rétt að leita sér
aðstoðar lögmanns við innheimtu skuldarinnar. Tveir
hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði varðandi ákvörðun
vaxta 661
- Með samningi, undirrituðum 6. desember 1973, tók Hafnarbíó á
leigu 10 kvikmyndir gerðar af Charlie Chaplin hjá
hollenska kvikmyndaleigufyrirtækinu D. Leigugjald fyrir
kvikmyndirnar var 35.000,00 Bandaríkjadalir og skyldi
greiða 10% þeirrar fjárhæðar við undirritun samnings, en
eftirstöðvarnar, „hvenær sem er eða af og til innan tíma-
bils, sem lýkur hinn 31. desember 1974.“ Aðskilið bókhald
átti að halda fyrir sérhverja mynd. Að loknum leigutíma
átti Hafnarbíó að skila hverri mynd ásamt öllum fylgigögn-
um. Í samningi aðilja var ákvæði, er mælti svo fyrir, að
umboðslaun vegna dreifingar nemi 30% nettó innheimtu-
upphæða, þar til Hafnarbíó hafi að fullu dregið frá fram-
lagið, sem D var greitt fyrirfram (þ. e. \$ 3.500,00). Þegar

Hafnarbíó hafi dregið ofangreint framlag frá, beri því að halda eftir 40% allra nettó innheimtuupphæða, sem síðar komi til, enda séu það umboðslaun dreifingaraðilja. Hafnarbíó vanefndi samninginn, bæði að því er varðaði uppgjör og greiðslu leigugjalds. Talið var að í skiptum aðilja í tilefni af þessum vanefndum hafi bíóið fallist á að gjaldið skyldi gert upp í Bandaríkjadollurum. Þá bar og að skýra samninginn þannig að gera hafi átt upp leigugjaldið fyrir hverja mynd út af fyrir sig. Ekki var ágreiningur um það, hverjar væru þær fjárhæðir, sem koma áttu til skipta með aðiljum skv. samningi þeirra. Með hliðsjón af málflutningi aðilja bar að líta svo á, að fjárhæð sú, er við nefnt uppgjör reyndist umfram fyrirframgreiðsluna, 3.500,00 Bandaríkjadaliir, hafi átt að skiptast með aðiljum á þann veg, að í hlut Hafnarbíós kæmi 40%, en í hlut D 60%. Samkvæmt þess konar útreikningum var Hafnarbíó dæmt til að greiða D 30.110,31 Bandaríkjadali auk vaxta. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði um vexti 1447

Hinn 25. október 1977 pantaði forsvarsmáður V ýmis konar vetrar- og sumarfatnað hjá franska fyrirtækinu E. Vörurnar voru sendar í 5 pökkum í flugfragt og komu hingað til lands í byrjun febrúar 1978. Einn reikningur var yfir vörusendingu þessa, dags. 30. janúar 1978, að fjárhæð franskir frankar 31.114,00. V þurfti að leysa vöruna út í einu lagi, en var það fjárhagslega um megn. V kvaðst því hafa haft símasamband við E og beðið um að sendingunni yrði skipt. Gegn andmælum E taldist þessi staðhæfing ósönnuð. V kvaðst og hafa leitað eftir því við tollyfirvöld hér á landi, að fá að leysa út vöruna í hlutum, en það reyndist ekki unnt. Hin 12. mars 1979 ritaði V bréf til E og kvaðst ekki geta tekið við sendingunni, en bauðst til að greiða sendingar- og endursendingarkostnað vörunnar. Í bréfi E, dags. 6. apríl 1979, var þessu hafnað, enda væri varan nú óseljanleg eftir hinn langa tíma, sem liðinn var frá því V pantaði hana. Þar sem hér var um verslunar-kaup að ræða, taldist V hafa kvartað allt of seint og var í héraði dæmdur til að greiða E vörusendinguna auk 16% ársvaxta frá 1. febrúar 1978 til greiðsludags. V áfrýjaði dóminum, sem var staðfestur að öðru leyti en því, að vextir eftir 1. janúar 1981 voru lækkaðir nokkuð til samræmis við vaxtaákvæðanir Seðlabanka Íslands 1599

Hinn 16. nóvember 1974 unnu þeir R (f. 21/7 1956) og Ú (f. 29/8 1958) hjá Eimskip við uppskipun í botni 1. lestar m/s Öskju í Sundahöfn. Meðal þess, sem skipað var upp þann dag voru 420 þokar af einhvers konar kalki. Eitthvað af efni þessu hafði komist úr umbúðunum og fallið á botn

lestarinnar. Verkamennirnir fengu skipun um að sópa upp kalkinu. Sóparnir voru færri en verkamennirnir og fóru þeir R og Ú að togast á um einn kústinn. Urðu úr þessu áflog. Þeir misstu vöndinn úr höndum sér og veltust um í kalkinu. Í þann mund, er þeir rísa á fætur sveiflaði R hendi í átt til Ú með þeim afleiðingum, að kalk fór í augu hans. Ú skaddaðist við þetta á augum og í örorkumati, dags. 11. janúar 1980, er honum metin bæði tímabundin örorka og síðar varanleg 8% örorka. Tryggingafræðingur reiknaði út örorkutjón Ú miðað við ýmsar forsendur og mismunandi vaxtafót. Ú höfðaði síðan skaðabótamál á hendur R og Eimskip. R var sýknaður af kröfum Ú, þar eð ekki þótti sannað, að R hefði valdið heilsutjóni Ú með saknæmum hætti. Eimskip hafði vanrækt að hlutast til um rannsókn á orsökum slyssins, eins og fyrir var mælt í 26. gr. laga nr. 23/1952 um öryggisráðstafanir á vinnustöðum, er þá giltu. Málsatvik voru því ekki eins upplýst og skyldi og varð Eimskip að bera hallann af því. Þá þótti verkstjórn áfátt og leiðbeiningar til verkamanna ónógar, en þeir voru að hluta til reynslulitlir unglingar. Því var lögð fébótaábyrgð á Eimskip, en sök skipt til helminga, þar eð Ú átti sjálfur sök á tjóni sínu að hluta með átökum við samstarfsmann á vinnustað. Ú vildi hækka kröfur sínar fyrir Hæstarétti, en ekki þóttu efni til þess. Tveir hæstaréttardómarar vildu dæma Ú vaxtavexti af tildæmdri fjárhæð, enda rúmaðist það innan upphaflegrar kröfugerðar Ú fyrir héraðsdómi. Einn hæstaréttardómari vildi aðeins dæma einfalda vexti, en hærri vexti en hinir tveir fyrir tímabilið 16. nóvember 1974 til 27. nóvember 1980. Tveir hæstaréttardómarar skil-
uðu sératkvæði og vildu alfarið sýkna í málinu 1826

J var handhafi tékka samkvæmt eyðuframtali. G, útgefandi tékkans, hafði lagt bann við því, að greiðslubankinn innleysti tékkann. J höfðaði því mál gegn G til greiðslu tékkans. J mótmælti því að nokkrar aðrar varnir kæmust að í málinu, en þær, er greinir í XVII. kafla laga nr. 85/1936. G var því dæmdur til að greiða tékkann, er fullnægði öllum skilyrðum 1. gr. laga nr. 94/1933, án þess, að viðskiptin á bak við tékkann kæmu til athugunar. G áfrýjaði málinu til Hæstaréttar, sem staðfesti dóminn, að öðru leyti en því, að J var heimilað, án gagnstefnu, að hækka vaxtakröfu sína frá því í héraði, að svo miklu leyti, sem hún var í samræmi við ákvæði auglýsinga Seðlabanka Íslands um vexti við innlánsstofnanir o. fl., sem gildi höfðu tekið eftir áfrýjun málsins 1963

K var í héraði dæmdur til að greiða Á víxilskuld að fjárhæð 2.376,50 krónur „með dráttarvöxtum af kr. 2.000,00 frá 15.

október 1980 til 15. júní 1981, en með 4,5% dráttarvöxtum frá þeim degi til greiðsludags.“ Staðfest var löghald, er gert hafði verið í jörð K til tryggingar greiðslu skuldarinnar. Málskostnaður var felldur niður í héraði. Á áfrýjaði dóminum, að fengnu áfrýjunarleyfi, til breytinga á ákvæðum héraðsdóms um vexti og málskostnað, en að öðru leyti til staðfestingar. Af hálfu K var sótt þing í Hæstarétti við fyrstu tvær fyrirtektir þess, en síðan féll þingsókn niður af hans hálfu. Málið var dæmt samkvæmt 40. gr. laga nr. 75/1973, þar eð kröfur bárust eigi frá K. Héraðsdómurinn var staðfestur að öðru leyti en því, að vaxtakröfur Á voru í meginatriðum teknar til greina og K dæmdur til að greiða Á 3.000,00 krónur í málskostnað í héraði. Hins vegar var málskostnaður felldur niður fyrir Hæstarétti 2231

Vélsleði.

F var ákærður fyrir að aka óskráðu beltabífhjólí (vélsleða) 1. janúar 1981 undir áhrifum áfengis um götur Þórshafnar. F viðurkennði, að hann hefði verið undir áhrifum áfengis við aksturinn, en kvaðst hafa álitid það löglegt, þar sem hér hafi verið um vélsleða en ekki bifreið að ræða. Ekki var fallist á, að hér hefði verið um lögvillu hjá F að ræða, enda hefðu lög nr. 62/1976, er kváðu á um, að vélsleði væri ökutæki, verið birt 11. júní 1976 og því verið í gildi rösklega 4½ ár, er F framdi brot sitt. F var dæmdur í 6.000,00 króna sekt, en 10 daga varðhald til vara. Þá var F sviptur ökuréttindum ævilangt, enda um ítrekunarbrot að ræða 140

Vinnulaun.

S var nemandi á þriðja ári í málaraíðni hjá J málarameistara. J tók að sér ákveðið verk samkvæmt tilboðsverði og vann S að því verki. Ágreiningur kom upp milli J og S um það, hvernig reikna bæri vinnulaun S. Aðiljar voru sammála um að miða bæri útreikning launa S við prósentutöluna 75. S hélt því fram að leggja bæri uppmælingataxta málara-sveina til grundvallar, en J staðhæfði að samist hefði svo um að miða útreikning þennan við tilboðsverð J í verkið að frádregnum efniskostnaði, leigu fyrir körfubíl og 40% meistaraálagi. J, sem hélt í þessu efni fram frávíki frá kjarasamningi, hafði ekki sannað, gegn andmælum S, að svo hefði um samist sem hann staðhæfði. Var krafa S því tekin til greina 240

H var nemandi á þriðja ári í málaraíðni hjá J málarameistara. J tók að sér ákveðið verk samkvæmt tilboðsverði og vann H að því verki. Ágreiningur kom upp milli J og H um það, hvernig reikna bæri vinnulaun H. Aðiljar voru sammála um

að miða bæri útreikning launa H við prósentutöluna 75. H hélt því fram að leggja bæri uppmælingataxta málara-sveina til grundvallar, en J staðhæfði að samist hefði svo um að miða útreikning þennan við tilboðsverð J í verkið að fráðregnum efniskostnaði, leigu fyrir körfubíl og 40% meistaraálagi. J, sem hélt í þessu efni fram fráviki frá kjarasamningi, hafði ekki sannað, gegn andmælum H, að svo hefði um samist sem hann staðhæfði. Var krafa H því tekin til greina 247

Vinnusamningur.

Með ráðningarsamningi 9. september 1974 var J fastráðinn sem sérfræðingur hjá Rannsóknarstofnun fiskiðnaðarins. Um mitt ár 1978 óskaði J að greiða framvegis í Lífeyrissjóð Verkfræðingafélags Íslands, svo sem hann átti rétt til. Var þá gerður við hann nýr ráðningarsamningur, er launadeild fjármálaráðuneytisins túlkaði þannig, að uppsagnarfrestur J yrði einn mánuður og þar með eigi hann ekki lengur rétt til að fá laun sín greidd fyrirfram 1. hvers mánaðar. J höfðaði mál á hendur ríkissjóði og krafðist þess að fá laun sín greidd fyrirfram 1. hvers mánaðar. J taldist ríkisstarfsmaður í skilningi 1. gr. laga nr. 38/1954. Þau lög geymi reglur opinbers réttar eðlis, og verði að telja, að óheimilt hafi verið að semja á annan veg um launagreiðslur til J en 1. mgr. 20. gr. þeirra laga mæli fyrir um. Því var viðurkenndur réttur J til að fá laun sín greidd fyrirfram 1. hvers mánaðar 574

G, sem er trésmiður að iðn, þjáðist af vöðvabólgu í hálsi, herðum og handleggjum. Á miðju árinu 1978 leitaði hann til heimilislæknis síns vegna þessa. Læknirinn ráðlagði G nokkurra vikna dvöl á heilsuhæli N.L.F.Í. G skýrði vinnuveitanda sínum K frá þessu og fékk hans samþykki til dvalarinnar, en eigi var rætt um launagreiðslur til G. Á hælínu dvaldist G frá 18. október til 18. nóvember 1978. G krafði K launa fyrir þetta tímabil, en K synjaði þess, þar eð eigi hefði verið um sjúkdóm í merkingu laga nr. 16/1958 hjá G að ræða. G þótti ekki hafa fært fram fullnægjandi sannanir fyrir því, að hann hafi, framangreint tímabil, verið óvinnufær vegna veikinda í skilningi 5. gr. laga nr. 16/1958. K var því sýknaður af kröfum G 635

Hinn 20. ágúst 1976 var í ráðinn skipstjóri á skip í eigu S til togveiða um óákveðinn tíma. Hinn 23. apríl 1977 tilkynnti útgerðarstjóri S skipverjum bátsins, að ákveðið hefði verið að senda hann á netaveiðar. Hafði áður komið fram, að þeir voru því mótfallnir. Í tjáði útgerðarstjóranum, að hann reiknaði ekki með að fara á netin. Daginn eftir var farið

- að búa bátinn til netaveiðanna og þann dag sagði útgerðarstjórinn skipverjum, að þeir sem ekki kæmu til starfa daginn eftir, 25. apríl, teldust hættir á bátnum. Í kom ekki til starfa daginn eftir og ekki svaraði hann skeyti, sem útgerðin sendi honum 26. apríl þess efnis, að hún liti svo á, að í óski eftir slitum á ráðningarsamningi, þar eð hann hafi ekki komið til starfa. Samkvæmt þessu var talið, að útgerð skipsins hafi mátt líta svo á, að í hefði slitið ráðningarsamningnum. Í átti því ekki rétt til bóta vegna ráðningarslitanna, en hann hafði krafist þriggja mánaða launa, skv. 2. gr., sbr. 3. gr. sjómannalaga nr. 67/1963, sbr. bráðabirgðalög nr. 98/1976 um kaup og kjör sjómanna 1129
- Hinn 20. ágúst 1976 var M ráðinn vélstjóri á bát í eigu S til togveiða um óákveðinn tíma. Hinn 23. apríl 1977 tilkynnti útgerðarstjóri S skipverjum bátsins, að ákveðið hefði verið að senda hann á netaveiðar. Hafði áður komið fram, að þeir voru því mótfallnir. M hafði þó aldrei neitað að fara á netaveiðar á bátnum, og kvaðst hann hafa komið til starfa hvern dag eftir að farið var að búa bátinn til netaveiða í Hafnarfjarðarhöfn. Að kvöldi hins 27. apríl fór M með bátnum til Akureyrar. Er þangað kom, upplýstist það, að nýr eigandi var tekinn við útgerð bátsins og M verið afskráður 24. apríl og annar vélstjóri ráðinn í hans stað og lögskráður 27. s. m. Þessar aðstæður þóttu jafngilda því, að M hefði verið vikið úr starfi og að hann ætti rétt á bótum skv. 34. gr. sjómannalaga nr. 67/1963, þar sem ráðningarsamningur hans var ekki á enda. S var því dæmdur til að greiða M laun í þrjá mánuði 1142
- Hinn 20. ágúst 1976 var G ráðinn stýrimaður á bát í eigu S til togveiða um óáveðinn tíma. Hinn 23. apríl 1977 tilkynnti útgerðarstjóri S skipverjum bátsins, að ákveðið hefði verið að senda hann á netaveiðar. Hafði áður komið fram, að þeir voru því mótfallnir, og var G búinn að segja útgerðarstjóranum, að ekki kæmi til greina af sinni hálfu að fara á netaveiðar. Daginn eftir var farið að búa bátinn til netaveiðanna og þann dag tjáði útgerðarstjórinn skipverjum, að þeir, sem ekki kæmu til starfa daginn eftir, 25. apríl, teldust hættir á bátnum. G kom ekki til starfa þann dag og ekki eftir það. S mátti því telja, að G hefði slitið ráðningarsamningnum og var hann því sýknaður af kröfu G um laun í þrjá mánuði, skv. 2. mgr. 13. gr. sjómannalaga nr. 67/1963, sbr. bráðabirgðalög nr. 98/1976 um kaup og kjör sjómanna 1156
- H var háseti á einum af togurum Bæjarútgerðar Reykjavíkur. Hinn 8. nóvember 1978 slasaðist H, er togarinn var á veiðum. Af þessum sökum var H óvinnufær dagana 9.—14.

nóvember, og missti af veiðiferð togarans 10.—21. nóvember. Hinn 15. nóvember fór H á netaverkstæði útgerðarinnar til að kynna sér vinnuáðstæður og hugðist hann mæta þar til vinnu næsta dag. En eftir að hafa rætt málið við forseta Sjómannasambands Íslands snerist H hugur og hann ákvað að mæta ekki. Í uppgjöri til H voru honum einungis greidd laun fyrir þann tíma, er hann var óvinnufær. H taldi sig eiga rétt til slysalauna vegna allrar veiðiferðarinnar og stefndi útgerðinni um mismuninn. H kunni til verka á netaverkstæðinu. Aðbúnaður á verkstæðinu var fullnægjandi. H var ekkert að vanbúnaði að sækja vinnu í verkstæðið og vinnan þar var hvorki erfiðari né hættulegri en hásetastarf H og vinnan hefði aðeins staðið í fáa daga. Þá var ekki talið, að starf það, er H var vísað á í netaverkstæðinu, hafi verið honum á neinn hátt ósamboðið. H þótti því hafa borið að vinna á netaverkstæðinu. Utgerðin var því sýknuð. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og vildu taka kröfu H til greina, þar eð útgerðinni hafi verið óheimilt að kveðja hann til starfa á netaverkstæði sínu 1707

Í janúar 1975 réðist arkitektinn V til starfa hjá Arkitektastofunni s/f (A). Ráðningarsamningur var munnlegur þess efnis, að launakjör V skyldu vera sambærileg við launakjör verkfræðinga, sem störfuðu hjá ráðgjafarverkfræðingum, enda voru á þessum tíma ekki til neindir heildarsamningar milli arkitekta í þjónustu annarra og sjálfstætt starfandi arkitekta. Í október 1977 lét V af störfum hjá A vegna barnsburðar. Samkvæmt þágildandi kjarasamningi ráðgjafarverkfræðinga átti verkfræðingur, sem ól barn, rétt á því að vera fjarverandi á föstum launum í 90 daga. Í samræmi við þetta krafðist V fæðingarorlofs í 3 mánuði úr hendi A. A greiddi V laun í einn mánuð í samræmi við venjur á Arkitektastofunni, en neitaði frekari greiðslum, þar eð kjarasamningur verkfræðinga gildi aðeins um beinar launagreiðslur til V, en ekki um önnur kjaraatriði. Gegn andmælum af hálfu A taldist V ekki hafa sannað, að samið hafi verið um það, að V skyldi eiga rétt á fæðingarorlofi skv. ákvæðum nefnds kjarasamnings. Hins vegar var A dæmdur til að greiða V orlofsfé fyrir tímabilið 1. maí — 30. nóvember 1977 2059

Vinnuslys.

S vann sem aðstoðarmaður í brauðgerðarhúsi K. Hinn 3. mars 1978 vann S við brauðvigtunarvél, sem klippir brauðdeig niður í vissar þyngdir. S fór upp á vélina til þess að hreinsa hana með því að ýta á eftir deiginu með plastspáða, ofan

í trekt vélarinnar. S hafði verið bannað að fara upp á vélina við verk þetta af yfirboðurum sínum og bent á að standa á sérstökum palli á vélinni, sem á voru lausar fjalir. Þegar S var á leið ofan af vélinni í umrætt sinn, rann hann til og lenti hægri hönd hans fyrir hníf vélarinnar, er hjó rúmlega eina kjúku af löngutöng og baugfingri og húðflipa framan af vísifingri án þess að skadda beinið. S var metin 12% varanleg örorka af völdum slyssins. S höfðaði skaðabótamál á hendur K, þar sem slysið megi rekja til ófullkominnar vinnuaðstöðu svo og þess, að verkstjórn hafi verið áfátt. K krafðist sýknu vegna þess, að S hefði sjálfur átt sök á slysinu sakir óvarkárni og óhlýðni við fyrirskipanir verkstjóra. K var dæmdur til að bæta S tjón sitt að 1/3 hluta. Var í því sambandi sérstaklega haft í huga, að S var aðeins tæpra 17 ára, er slysið varð, og ósannað þótti að brýnt hefði verið fyrir honum, hverjar hættur stöfuðu af vélinni, svo og að pallur sá, er ætlast var til að menn stæðu á við hreinsun vélarinnar, var með lausum fjöllum, sem gátu færst til. Einn hæstaréttardómari skilaði sér- atkvæði og vildi sýkna K, þar sem slysið verði eingöngu rakið til óhappatilviljunar og óhlýðni S, en honum hefði ítrekað verið bannað að fara upp á vélina, síðast rétt fyrir slysið

834

A vann sem verkamaður hjá Dælubílum s/f. Hinn 20. nóvember 1979 vann A við dælingu á steypu í mót í tvílyft einbýlishús í Reykjavík. Til verksins var notuð sérstök bifreið með gálga og dælubúnaði. Bifreiðin var eign Dælubíla s/f og stjórnað af G, eins af eigendum fyrirtækisins. Bifreiðin var útbúin þannig, að slanga lá frá dælu bifreiðarinnar um gálga, sem var áfastur bifreiðinni. Rennur steypan um slöngu þessa í mótin. Tveir menn vinna við tæki dælu- bifreiðarinnar, annar stjórnir dælunni, en hinn er þar nærstaddur, sem steypunni er rennt í mótin. Stjórnar hann hreyfingum gálgans og gefur stjórnanda dæluinnar merki um dælinguna. A var í umrætt sinn við gálgann og stóð á vinnupalli nálægt þeim stað, þar sem steypunni var rennt í mótin. Vinnupallurinn var myndaður úr þremur borðum, sem lágu samhliða ofan á þaksperrum innan við útveggjamót, og var hvert borð 1"x6" á breidd. Um klukkan 17.00 framangreindan dag myndaðist stífla í slöngunni og kom á hana slinkur. Ö, er stjórnaði slönguendanum, missti þá takið á honum og slóst hann með fullum þunga í A með þeim afleiðingum að A kastaðist út fyrir steypumótin og féll til jarðar 3,5—4 m. A hálsbrotnaði við fallið og lamaðist frá hálsi og niður í tær. A var metinn 100% öryrki frá slysdegi. Í ljós kom, að vinnupallur sá, er A stóð á, braut

í bága við reglugerð nr. 204 frá 20. júlí 1972, þar eð á hann vantaði handrið og hann var einnig of mjór. Vinnuljós voru ekki notuð, þótt dimmt væri orðið, og hvassviðri var og gekk á með skúrum. Dælubílar s/f voru dæmdir til að bera óskoraða bótaábyrgð á slysi A. Tryggingafræðingur reiknaði út örorkutjón A á 561.400,00 krónur skv. útreikningi 27. janúar 1982. A voru dæmdar 260.000,00 krónur í héraði og höfðu þá verið dregnar frá greiðslur, er A hafði fengið úr tryggingum, frá vinnuveitanda og tekið tillit til skattfrelsis bóta og hagræðis af eingreiðslu. Þá voru A dæmdar 200.000,00 krónur í bætur fyrir miska, röskun á stöðu og högum og vegna kostnaðar við kaup og rekstur á bifreið og ennfremur vegna útgjalda, sem gagnert tengjast því, að A verður bundinn við hjólastól alla ævi. Þá var A og bætt fatatjón 1.500,00 krónur. Samtals voru A dæmdar 461.500,00 í bætur í héraði. Dælubílar s/f áfrýjuðu dómnum, en A gagnáfrýjaði ekki. Héraðsdómur var staðfestur, en frá dómsfjárhæð voru dregnar 100.000,00 krónur, sem tryggingafélag Dælubíla s/f hafði greitt A úr frjálsri ábyrgðartryggingu eftir uppsögu héraðsdóms. A hafði gjafsókn og gjafvörn fyrir báðum dómstigum 1718

Hinn 16. nóvember 1974 unnu þeir R (f. 21/7 1956) og Ú (f. 29/8 1958) hjá Eimskip við uppskipun í botni 1. lestar m/s Öskju í Sundahöfn. Meðal þess, sem skipað var upp þann dag, voru 420 þokar af einhvers konar kalki. Eitthvað af efni þessu hafði komist úr umbúðunum og fallið á botn lestarinnar. Verkamennirnir fengu skipun um að sópa upp kalkinu. Sóparnir voru færri en verkamennirnir og fóru þeir R og Ú að togast á um einn kústinn. Urðu úr þessu áflog. Þeir misstu vöndinn úr höndum sér og veltust um í kalkinu. Í þann mund, er þeir rísa á fætur, sveiflaði R hendi í átt til Ú með þeim afleiðingum, að kalk fór í augu hans. Ú skaddaðist við þetta á augum og í örorkumati, dags. 11. janúar 1980, er honum metin bæði tímabundin örorka og síðar varanleg 8% örorka. Tryggingafræðingur reiknaði út örorkutjón Ú miðað við ýmsar forsendur og mismunandi vaxtafót. Ú höfðaði síðan skaðabótamál á hendur R og Eimskip. R var sýknaður af kröfum Ú, þar eð ekki þótti sannað að R hefði valdið heilsutjóni Ú með saknæmum hætti. Eimskip hafði vanrækt að hlutast til um rannsókn á orsökum slyssins, eins og fyrir var mælt í 26. gr. laga nr. 23/1952 um öryggisráðstafanir á vinnustöðum, er þá giltu. Málsatvik voru því ekki eins upplýst og skyldi og varð Eimskip að bera hallann af því. Þá þótti verkstjórn áfátt og leiðbeiningar til verkamanna ónógar, en þeir voru að hluta til reynslulitlir unglingar. Því var lögð fébóta-

ábyrgð á Eimskip, en sök skipt til helminga, þar eð Ú átti sjálfur sök á tjóni sínu að hluta með átökum við samstarfsmann á vinnustað. Ú vildi hækka kröfur sínar fyrir Hæstarétti, en ekki þóttu efni til þess. Tveir hæstaréttardómarar vildu dæma Ú vaxtavexti af tildæmdri fjárhæð, enda rúm- aðist það innan upphaflegrar kröfugerðar Ú fyrir héraðs- dómi. Einn hæstaréttardómari vildi aðeins dæma einfalda vexti, en hærri vexti en hinir tveir fyrir tímabilið 16. nóvember 1974 til 27. nóvember 1980. Tveir hæstaréttardóm- arar skiluðu sératkvæði og vildu alfarið sýkna í málinu .. 1826

Vitni — Vitnaskýlda.

Hinn 19. júlí 1981 varð árekstur milli íslenska skipsins B og dansks skips, C, við Nova-Scotia. Skipstjórinn á B var ákærður fyrir að hafa valdið árekstrinum með stórfelldum yfirsjónum og vanrækslu. Við yfirheyrslur fyrir Siglinga- dómi í máli skipstjórans, hinn 23. febrúar 1983, skoraðist stýrimaðurinn á B undan að bera vitni. Samkvæmt yfirlýs- ingu vararíkissaksóknara í téðu réttarhaldi, var stýrimaður þessi grunaður um að hafa gerst sekur um rangan fram- burð fyrir dómi, er hann gaf skýrslu í sjó- og verslunar- dómi 28. júlí 1981, en endanleg ákvörðun um saksókn á hendur honum út af árekstrinum hafi ekki verið tekin. Með úrskurði Siglingadóms, uppkveðnum 1. mars 1983, var stýrimanninum dæmt óskýlt að gefa vitnaskýrslu í málinu. Ríkissaksóknari skaut úrskurðinum til Hæstarétt- ar, sem staðfesti úrskurðinn. Í rökstuðningi Hæstaréttar segir að stýrimaðurinn sé sakaður um refsivert atferli. Því sé honum óskýlt að svara spurningum um það sakar- efni samkvæmt 2. mgr. 77. gr. laga nr. 74/1974. Hann verði því ekki kvaddur fyrir dóm sem vitni í máli ákæruvaldsins gegn skipstjóranum, sem lýtur að sama sakarefni 558

Víslar.

Vörumerki.

Hinn 21. ágúst 1975 fékk Hekla h/f skráð í vörumerkjaskrá vörumerkið Hekla nr. 293/1975 fyrir allar vörur í 1.—42. flokki vörumerkjaskrár samkvæmt 3. gr. reglugerðar nr. 1/1969. Hinn 6. apríl 1977 var skráð í firmaskrá Reykja- víkur með ótakmarkaðri ábyrgð firmað Hótel Hekla og eigandi firmans sagður Húsbyggingarsjóður Framsóknar- félaganna í Reykjavík. Hinn 24. október 1977 höfðaði Hekla h/f mál á hendur síðarnefndu félagi og krafðist þess, að því yrði dæmt óheimilt að nota nafnið Hótel Hekla í firma sínu og skylt að láta afmá nafnið úr verslanaskrá Reykja-

víkur að viðlögðum dagsektum til Heklu h/f. Skráning Heklu h/f á vörumerkinu Hekla, í vörumerkjaskrá fyrir allar vörur og þjónustu í 1.—42. flokki 21. ágúst 1975 var, samkvæmt 4. gr. laga nr. 47/1968, talin veita Heklu h/f vernd gegn því, að aðrir noti heimildarlaust í atvinnuskyni vörumerki, sem villst verði á og hinu skráða merki. Taki vernd þessi og til hótélrekstrar, enda þótt Hekla h/f hafi ekki neytt réttar síns að því leyti. Verði því að telja notkun Húsbyggingarsjóðs Framsóknarfélaganna á nafninu Hótél Hekla í atvinnurekstri og skráning þess í firmaskrá 6. apríl 1977 hafi verið óheimil. Bar samkvæmt þessu, og með lögjöfnun frá 10. gr. laga nr. 42/1903, að taka kröfur Heklu h/f til greina og var Húsbyggingarsjóður Framsóknarfélaganna dæmdur til að láta afmá nafnið Hótél Hekla úr verslunarskrá Reykjavíkur að viðlögðum 300,00 króna dagsektum til Heklu h/f væri það eigi gert innan 15 daga frá birtingu dómsins. Tveir hæstaréttardómarar skilðu sératkvæði og vildu sýkna stefnda, þar eð ekki væri ætlandi, að villst yrði á vörumerki Heklu h/f og hinu skráða firma 1458

Hinn 14. september 1949 fékk fyrirtækið Time, Incorporated, (T) skrásett vörumerkið LIFE nr. 53/1949. Merkinu er lýst þannig í stjórntíðindum 1949: „Innan ferstrendrar dökkrar umgerðar stendur orðið LIFE, efst með hvítum stöfum á ferstrendum rauðum fleti, en neðst er rauður ílangur flötur.“ Myndtímaritið LIFE hefur verið til sölu á alþjóðamarkaði. Tímaritið hóf göngu sína árið 1936, en var lagt niður fyrir nokkrum árum. Sama fyrirtæki hóf síðan aftur útgáfu tímarits með sama nafni eftir nokkurt hlé, eða árið 1978, og mun gefa það út sem mánaðarrit. Frjálst Framtak h/f (F) starfar sem útgáfufyrirtæki. Það var stofnsett árið 1970. Um áramótin 1977/1978 hóf félagið útgáfu á tískublaðinu líf. Bæði orðin eru letruð á forsiðu blaðsins, þannig, að orðið líf er lettrað með stærri stöfum, án upphafsstafs, í efra horn vinstra megin. Orðið TÍSKU-BLAÐ er hins vegar lettrað með upphafsstöfum af tiltekgerð áfast við orðið líf, yfirleitt neðan við það, en stundum til hliðar. Orð þessi eru ávallt með sitt hvorum litnum. Hinn 1. ágúst 1978 reit lögmaður T, F bréf og mótmælti notkun F á orðinu líf á nefndu tímariti, þar eð T ætti skráð hér á landi vörumerkið LIFE nr. 53/1949 fyrir tímarit. Notkun F á orðinu líf bryti því í bága bæði við vörumerkja- og höfundalög. Þessu andmælti F í bréfi, dags. 3. s. m. Sátttaumleitanir báru ekki árangur. Hinn 11. júlí 1979 fékk T skráð á Íslandi vörumerkið LIFE með venjulegum upphafsstöfum sem nr. 151/1979 fyrir allar þær vör-

ur, sem taldar eru upp í alþjóðaflokki 16, og sama dag fékk T skráð á Íslandi vörumerkið LIFE (innan ferhyrnings), sem nr. 152/1979, fyrir sömu vörur og í sama flokki. Með stefnu, birtri 23. júlí 1980, höfðaði T mál á hendur F og krafðist þess, að F yrði dæmt óheimilt að nota orðið líf sem titil á tímaritinu líf. Héraðsdómur sýknaði F. T áfrýjaði og meirihluti Hæstaréttar sneri dóminum við. Í rökstuðningi meirihlutans segir m. a. að enska orðið life og íslenska orðið líf séu að rithætti mjög lík. Þau merki nokkurn veginn hið sama, og merking hins enska orðs megi teljast al-kunn hér á landi. Tímaritið LIFE sé þekkt hérlandis og framkvæmdastjóra F hafi verið kunnugt um það. F noti orðið „líf“ sem nafn á tímariti, ætluðu almenningi. Verði því að telja hættu á, að villst verði á nafni tímarits F og hinu skráða vörumerki. Ennfremur megi ætla, að vörumerki T hafi náð slíkri markaðsfestu, að heiti tímarits F sé til þess fallið að vekja hjá almenningi þá trú, að um viðskiptatengsl milli aðila sé að ræða. Samkvæmt þessu og með vísan til 37. gr., sbr. 1. og 4. gr. laga nr. 47/1968 um vörumerki voru kröfur T teknar til greina. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og vildu staðfesta héraðsdóm, þar eð þeir töldu, að ekki yrði villst á vörumerki T og tímaritsheiti F eins og það hefði verið notað 1894

Yfirfjárráð.

Við andlát eiginmanns síns varð S eigandi íbúðar með þremur sonum þeirra hjóna, þar af einum ófjárráða. S og synir hennar höfðu hug á að skipta um íbúð og festa kaup á annarri stærri. Hinn 28. júlí 1972 var óskað eftir samþykki yfirfjárráðanda á sölu íbúðarinnar og honum sent afrit af væntanlegum kaupsamningi. Yfirfjárráðandi sendi dómsmálaráðuneytinu erindið 31. s. m. Hinn 26. september 1972 undirritaði S kaupsamning um íbúðina til O og H. Hinn 23. maí 1973 ritaði dómsmálaráðuneytið yfirfjárráðanda bréf, þar sem synjað var um samþykki til sölu íbúðarinnar „eins og málið liggur nú fyrir.“ Hinn 29. maí 1973 ritaði lögmaður S og sona O og H bréf, þar sem hann rifti kaupunum vegna synjunar ráðuneytisins og með vísan til fyrirvara í kaupsamningi þar um. Með bréfi, dags. 19. júní 1973, mótmælti lögmaður O og H riftun, enda væri ekki um endanlega afgreiðslu ráðuneytisins á málinu að ræða. Hinn 21. júní 1973 ritaði lögmaður O og H dómsmálaráðuneytinu bréf, þar sem upplýst var um sölukjör á íbúðinni og annarri sambærilegri og þess farið á leit, að ráðuneytið samþykkti söluna. Svarbréf ráðuneytisins er dagsett 3. ágúst 1973. Í því kemur fram, að ekki þótti efni til að samþykkja söluna

„að svo búnu.“ Hinn 23. apríl 1974 ritaði lögmaður O og H dómismálaráðuneytinu enn bréf og kvað þau reiðubúin til að greiða við afsal íbúðarinnar það, sem á vantaði að hlutur ófjárráða samningsaðilja yrði að fullu greiddur. Hinn 26. apríl 1974 veitti dómismálaráðuneytið samþykki sitt til sölu íbúðarinnar og í framhaldi af því inntu O og H af hendi greiðslur skv. kaupsamningi. Hinn 17. desember 1976 höfðu O og H mál á hendur S og sonum til fullra efnda á kaupsamningi, en S og synir gagnstefndu til riftunar. Hinn 18. janúar 1979 gekk hæstaréttardómur í málinu, þar sem S og sonum var gert að efna kaupsamninginn. Með stefnu 23. maí 1980 höfðu S og synir skaðabótamál á hendur ríkissjóði til greiðslu á því tjóni, sem þau hefðu orðið fyrir vegna hins langa dráttar á afgreiðslu málsins í dómismálaráðuneytinu, er leiddi til þess, að þau misstu af íbúð þeirri, er þau hugðust kaupa í stað þeirrar, er þau seldu. Ríkissjóður var sýknaður af bótakröfum S og sona. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði og vildi dæma ríkissjóð til greiðslu bóta vegna afgreiðsluhátta dómismálaráðuneytisins á málinu. S og synir höfðu gjafsókn bæði í héraði og fyrir Hæstarétti 621

Þinglýsingar.

Með bréfi til þinglýsingardómara í S. og H.-sýslu, dags. 8. september 1982, óskaði eigandi jarðarinnar Selja þess, að þinglýst yrði „matsgerð, dags. 6. september 1967, varðandi mörk stærstu flæðar, þar sem sjór fellur hæst í Hraunslæk við Berserkjahraun á mörkum jarðanna Kothrauns og Selja í Helgafellssveit.“ Eigendur Kothrauns mótmæltu, að þinglýsing færi fram. Með úrskurði, uppkveðnum 23. nóvember 1982, synjaði þinglýsingardómari þinglýsingar. Hæstiréttur staðfesti úrskurðinn með þeim röksemdum, að matsgerðin væri ekki landamerkjaskrá í skilningi laga nr. 41/1919 og verði krafa um þinglýsingu eigi reist á þeim lögum. Þá sé yfirlýsingin ekki tæk til þinglýsingar skv. grundvallarreglum 2. mgr. 7. gr. laga nr. 39/1978 132

Hinn 25. ágúst 1979 gerði S samning við skipasmíðastöð B um smíði skips. Í bréfi S til B, dags. 1. júní 1982, er skipasmíðasamningnum rift og bæjarþingsmál höfðað 4. s. m. því til staðfestingar. Hinn 23. s. m. höfðaði B gagnsök til riftunar skipasmíðasamningnum. Hinn 5. maí 1982 hafði B gefið út skipasmíðaskírteini og samþykkt að E yrði skráður eigandi skipsins, og var svo gert. Hinn 9. júní 1982 var þinglýst fjórum veðskuldabréfum, sem tryggð voru með veði í skipinu. Hinn 9. júlí 1982 ritaði S hlutaðeigandi þinglýs-

ingardómara mótmælaskjal og krafðist þess, að eignarheimild E og veðsetningar yrðu þegar afmáðar úr skipabók. Byggði S kröfur sínar á því, að eigandi skipsins væri ranglega tilgreindur í skipasmíðaskirteini og vísaði í því efni til skipasmíðasamningsins frá 25. ágúst 1979. Þinglýsingardómari móttók mótmælaskjalið frá S 16. júlí 1982 og þinglýsti því 20. s. m. E krafðist þess að mótmælaskjalið yrði afmáð úr þinglýsingabók. Stefna S og gagnstefna B í framangreindu bæjarþingsmáli, svo og aðrar yfirlýsingar þeirra varðandi skipasmíðasamninginn frá 25. ágúst 1979 báru með sér, að þeir höfðu rift samningnum, og væri því ágreiningur þeirra einskorðaður við kröfur um endurgreiðslu og skaðabætur vegna riftunar. Eins og málið horfði nú við, skorti efnislegan lagagrundvöll undir kröfu S um þinglýsingu á mótmælaskjalinu. Þegar af þessari ástæðu var krafa E tekin til greina

254

Hinn 26. ágúst 1981 gaf J út veðskuldabréf til B að fjárhæð 150.000,00 krónur tryggt með 13. veðrétti í fasteign J. Skjali þessu var þinglýst 27. s. m. og fært inn í fasteignabók, en því var aflýst 12. nóvember s. á., án þess að rétthafi bréfsins hefði áritað frumrit þess og heimilað aflýsingu. Þinglýsingardómari kvaddi J fyrir sig og skoraði á hann að sýna sér frumrit bréfsins, svo unnt væri að ganga úr skugga um það, að bréfinu hefði verið aflýst með lögmætum hætti, en J færðist undan því. Hinn 23. september 1982 krafðist rétthafi veðskuldabréfsins að aflýsingin yrði leiðrétt og fyrri þinglýsing látn standa óbreytt. Felldi þinglýsingardómari hinn 26. október 1982 úr gildi aflýsinguna frá 12. nóvember 1981. J kærði þessa ákvörðun þinglýsingardómarans til Hæstaréttar, sem staðfesti úrlausn hans með vísan til 1. mgr. 27. gr. og 2. mgr. 39. gr. laga nr. 39/1978

403

Hinn 31. júlí 1975 afsalaði H skipinu m/b Sæunni VE 60 í hendur I. Afsalið var innritað til þinglýsingar í Vestmannaeyjum 28. september 1975. Kaupverð skipsins var gkr. 24.000.000 og greiddi I það m. a. með því að gefa út, hinn 21. ágúst 1975, fjögur veðskuldabréf til handhafa, tryggð með 8. veðrétti í skipinu, hvert að fjárhæð gkr. 2.904.000. Við kaupin hafði fyrirtækið S veitt I fjárhagslega fyrirgreiðslu, enda ráð fyrir því gert, að skipið leggjði upp afla sinn hjá S. Samþykkti I sýningarvixil að fjárhæð gkr. 4.000.000 til tryggingar skuld sinni við S. Útgerð skipsins gekk erfiðlega og 15. febrúar 1976 var beiðst uppboðs á því. Er báturinn hafði verið auglýstur til uppboðs fól S lögmanni sínum að innheimta vixilskuldina. Krafðist lögmaðurinn lögghalds í eignum I til tryggingar skuldinni og 17.

maí 1976 var í fúgetarétti Hafnarfjarðar lagt löghald á fasteign í Hafnarfirði og skipið, Sæunni VE 60, til tryggingar kröfunni. Endurrit löghaldsgerðarinnar var innritað til þinglýsingar í Vestmannaeyjum 1. júní 1976, enda var báturinn þá enn skráður þar. Hinn 17. apríl 1976 sendi H framangreind fjögur handhafa veðskuldabréf fyrir eftirstöðvum af kaupverði bátsins til þinglýsingar við embætti bæjarfógeta í Hafnarfirði, en H mun hafa álitid, að búid væri að umskrá bátinn og færa hann í skipaskrá Hafnarfjarðar, en það var eigi gert fyrr en 16. júní 1976. Þá voru færð á blað bátsins í skipaskrá samningsveð, er fylgdu bátnum á 1.—7. veðrétti. Síðan voru á 8. veðrétt færð framangreind fjögur veðskuldabréf H og þinglýsingardagur tilgreindur 21. apríl 1976. Þar á eftir var færð áður nefnd löghaldsgerð S frá 17. maí 1976 og þinglýsingardagur tilgreindur 20. júní 1976. Hinn 8. febrúar 1977 var báturinn seldur á uppboði fyrir gkr. 19.000.000. Þeir H og S deildu síðan um það, hvor þeirra ætti að ganga fyrir um greiðslu af uppboðsandvirðinu. Eigi var talið að skráning á veðréttindum aðilja í skipaskrá af hálfu þinglýsingardómara hafi bundið hendur uppboðsdóms við úrlausn á deilu aðilja um réttthæð þessara réttinda innbyrðis. Kyrrsetningin fyrir kröfum S var gerð í skipinu 17. maí 1976 og innrituð til þinglýsingar hjá embætti bæjarfógeta í Vestmannaeyjum 11. júní s. á., en skipið var þá enn skráð þar. Kyrrsetningunni var síðan haldið til laga og fjárnám gert fyrir dómkröfunni 5. ágúst 1976. Fjárnámsgerðin var innrituð fyrirfram til þinglýsingar hjá embætti bæjarfógeta í Hafnarfirði 27. s. m., en þá var búid að skrá skipið þar. Talið var, að með þessum aðgerðum hefði S öðlast forgangsveð fyrir kröfum sínum gagnvart veðkröfum H, þar sem afhending veðskuldabréfa hans til innritunar fyrirfram hjá embætti bæjarfógeta í Hafnarfirði til þinglýsingar síðar gæti eigi haft nein áhrif að lögum, fyrr en skipið hafði verið skráð þar 1374

Þjófnaður.

J var ákærður fyrir að hafa brotist inn í hús og stolið þar peningaveski með peningum, ýmsum öðrum verðmætum, svo og tékkahefti. Var þetta talið varða við 244. gr. alm. hgl. Þá var J og ákærður fyrir að falsa tékka úr hinu stolna hefti. Var þetta talið varða við 155. gr. alm. hgl. Hér var um ítrekuð brot að ræða hjá J. Refsing hans var, með hliðsjón af 255. gr. og 71. gr. alm. hgl., sbr. 77. gr. sömu laga, ákveðin 6 mánaða fangelsi. Þá var J og gert að greiða skaðabætur 109

H, E, G og A voru allir starfsmenn í Fríhöfninni á Keflavíkurflugvelli. H komst yfir lykil að bakdyrum að birgðageymslu Frihafnarinnar, sem einungis tollgæslumenn áttu að hafa lykлавöld að. Í október/nóvember 1979 fóru þeir H, E og G í heimildarleysi um dyr þessar inn á lagerinn og tóku 36 l. flöskur af vodka og 4 fleyga af koníaki, sem E flutti í bifreið sinni út af flugvallarsvæðinu og á heimili sitt. Þeir H, E og G skiptu með sér áfenginu þannig að hver þeirra fékk 12 flöskur af vodka og E auk þess koníakið. Í júlí 1980 fóru þeir H og E aftur í heimildarleysi ásamt A inn á lager Frihafnarinnar og tóku þar talsvert magn af áfengi og fluttu það út af vallarsvæðinu og skiptu því með sér. Þeir voru ekki sammála um magn áfengisins. Þeir H, E, G og A voru allir ákærðir fyrir brot á 244. gr. alm. hgl. nr. 19/1940 og 2. mgr. 66. gr. laga um tollheimtu og tolleftirlit nr. 59/1969, sbr. 138. gr. alm. hgl. Þá var H einn ákærður fyrir að hafa haustið 1978 í heimildarleysi flutt hingað til lands talstöð og notað hana í báti sínum, þar til 13. október 1980, er lögreglan lagði hald á talstöðina. Ennfremur var H einn ákærður fyrir að hafa haustið 1979 keypt talstöð af Bandaríkjamanni á Keflavíkurflugvelli og í heimildarleysi flutt hana út af vallarsvæðinu og um borð í bát sinn í Njarðvíkurhöfn og síðar á verkstæði í Keflavík, en lögreglan lagði hald á stöðina 13. október 1980. Til grundvallar dómi í málnu var lögð sú fullyrðing af hálfu ákærðu, að þeir hafi greitt í sjóð Frihafnarinnar fjárhæð, er svarar til þess verðs, sem það er selt á til ferðamanna og áhafna flugvéla skv. sérstökum reglum, sem eigi giltu um ákærðu. Allt að einu voru þeir taldir hafa tekið áfengið í auðgunarskyni og voru dæmdir fyrir brot á 244. gr. alm. hgl., sem tæmir sök gegn lögum nr. 59/1969. Refsing ákærðu, sem allir voru opinberir starfsmenn, var ákveðin með hliðsjón af 138. gr. alm. hgl., þannig að H var dæmdur í 4 mánaða fangelsi, E í 3ja mánaða fangelsi, gæsluvarðhaldsvist þeirra H og E skyldi draga frá refsingu þeirra. Þeir A og G voru dæmdir skilorðsbundið í 45 daga fangelsi hvor. H var ennfremur gert að sæta eignarupptöku á talstöðvunum, þar sem hann taldist hafa brotið, varðandi þann þátt ákæru, gegn 2., sbr. 27. gr. laga nr. 30/1941 um fjarskipti. Einn hæstaréttardómari skilaði sér- atkvæði og vildi sýkna ákærðu af broti á 244. gr. alm. hgl., en dæma þá fyrir brot á 60. gr. og 61. gr. laga nr. 59/1969, sbr. 138. gr. alm. hgl. 1021

G taldist sannur að því að hafa, hinn 3. júní 1982, tekið bifreið í heimildarleysi og haft hana í umráðum sínum í u. þ. b. tvo daga og ekið henni undir áhrifum áfengis sviptur öku-

- leyfi ævilangt, og m. a. ekið til Selfoss, þar sem hann braust inn í verslun og stal fjórum hljómflutningstækjum. G var sakfelldur fyrir brot á 244. gr. og 1. mgr. 259. gr. alm. hgl. nr. 19/1940, 2. mgr. 25. gr. og 1. mgr. 27. gr., sbr. 80. gr. umferðarlaga nr. 40/1968, sbr. lög nr. 54/1976. G var, með vísan til 77. gr. alm. hgl., dæmdur í 7 mánaða fangelsi, en um ítrekun var að ræða. G sat 5 daga í gæsluvarðhaldi. Var sá tími dreginn frá refsingunni, skv. 76. gr. alm. hgl. G var og dæmdur til að greiða verslun þeirri, er hann braust inn í, skaðabætur 1044
- Hinn 17. september 1981 réð maðurinn G manninn W af dögum með því að veita honum mörg stungusár í brjóst, kviðarhol og höfuð með skærum og hnífi. Taldist verknaður G varða við 211. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Þá tók G og sló eign sinni á og hafði á brott með sér úr íbúð W kr. 200,00 í peningum, kvikmyndatökuvél ásamt óáteknum filmum svo og segulbandstæki. Þetta atferli G varðaði við 244. gr. alm. hgl. G var dæmdur í 8 ára fangelsi, en gæsluvarðhaldsvist hans frá 19. september 1981 kom refsivist hans til frádráttar. Við ákvörðun refsingar var m. a. höfð hliðsjón af því, að G hafði orðið fyrir alvarlegu kynferðisbroti af hálfu W 1234
- Með dómi sakadóms, uppkveðnum 13. apríl 1983, var J fundinn sekur um að hafa, hinn 14. ágúst 1982, stolið sambyggðu útvarps- og segulbandstæki og vasatölvu. Taldist brot J varða við 244. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Hinn 13. júlí 1982 hafði J fengið reynslulausn í tvö ár á eftirstöðvum refsingar, 233 dögum. Með brotinu rauf J skilyrði reynslulausnarinnar. Bar því að dæma J refsingu í einu lagi fyrir það brot, sem hann var nú sakfelldur fyrir, og með hliðsjón af refsivist, sem ólokið var, sbr. 1. mgr. 42. gr. alm. hgl., sbr. 3. gr. laga nr. 16/1976. Refsing J var ákveðin 8 mánaða fangelsi 1581
- H var sannur að sök um hrottafengna og stórfellda líkamsárás og misþyrmingu á stúlkunni A, sem þá var aðeins 15 ára. Árásin hafði afdrifaríkar og sumpart varanlegar afleiðingar á heilsu stúlkunnar. Varhugavert þótti að telja sannað, að það hafi verið ásetningur H að bana stúlkunni. H var því sýknaður af ákæru fyrir brot á 211. gr., sbr. 20. gr. alm. hgl. nr. 19/1940. Hann var hins vegar sakfelldur fyrir brot gegn 218. gr. 2. mgr. alm. hgl., sbr. lög nr. 20/1981, 11. gr., svo og fyrir brot gegn 220. gr. 1. mgr. alm. hgl., þar sem hann skildi stúlkuna eftir á afviknum stað á vetrarkvöldi, klæðlitla, mjög særða og rænulausa. Þá taldist og sannað, að H hefði gert tilraun til að nauðga stúlkunni og var honum því refsað fyrir brot á 194. gr., sbr. 20. gr. alm.

hgl. Þá var og sannað, að H hafði gerst sekur um brot á 244. gr. alm. hgl. vegna innbrots og þjófnaðar á hljómf lutningstækjum, útvarpi og peningakassa. Við ákvörðun refsingar var litið til þess, að H hafði gerst sekur um stórfellda og stórháskalega líkamsárás, þar sem hann beitti hættulegu verkfæri gegn viðkvæmum líkamshlutum og greiddi stúlkunni auk þess höfuðhögg með grjóti. Við refsí- ákvörðun var tekið tillit til sakaferils H, sem var bæði langur og ljótur. H var dæmdur í 10 ára fangelsi, en gæslu- varðhaldsvist hans kom refsingu til frádráttar 1608

Ó taldist sannur að því að hafa aðfaranótt 5. júní 1981 brotist inn í tvo báta í Njarðvíkurhöfn og stolið ýmsum fémætum munum, þar á meðal sex glösum af morfini og nokkrum sprautum úr lyfjakassa annars skipsins. Fyrir þetta var Ó sakfelldur fyrir brot á 244. gr. alm. hgl., og brot gegn 2. mgr., sbr. 1. mgr. 3. gr. laga nr. 65/1974, sbr. 2. mgr. 1. gr. reglugerðar nr. 390/1974, fylgiskjal B. Þá taldist sannað, að Ó hefði tekið þátt í sölu myndsegulbandstækis, er hann vissi, að var fengið með þjófnaðarbroti. Ó var ákærður fyrir brot á 244. gr. alm. hgl., en sakfelldur fyrir brot á 254. gr. alm. hgl., enda hafði málið verið reifað á þeim grund- velli, sbr. 3. mgr. 118. gr. laga nr. 74/1974. Ó var einnig sannur að því að hafa aðfaranótt 7. júní 1981 ekið bifreið frá Höfnum til Reykjavíkur og þaðan til Hafna undir áhrif- um áfengis. Ó var dæmdur í þriggja mánaða fangelsi og sviptur ökuleyfi í 10 mánuði frá birtingu héraðsdóms 1847

Þóknun.

P lögfræðingur starfaði á árunum 1969—1971 fyrir landeigend- ur í Laxárdal og við Mývatn vegna deilna út af fyrirhug- aðri virkjun í Laxá, svokallaðri Gljúfurversvirkjun. Hinn 15. júlí 1971 sendi P Landeigendafélagi Laxár og Mývatns reikning fyrir störf sín í þágu félagsins að fjárhæð gkr. 305.486. Landeigendafélagið hafði greitt P upp í þá fjár- hæð gkr. 10.000 4. desember 1969 og síðar 5. desember 1973 gkr. 173.292. Landeigendafélagið mótmælti síðar frekari greiðslum til P, þar eð eigi hafi verið búið að stofna félag- ið á þeim tíma, er hér skiptir máli. Með téðum greiðslum til P taldist Landeigendafélagið hafa skuldbundið sig til að greiða P reikningsfjárhæðina að fullu og skipti því ekki máli, hvort það félag hafi upphaflega óskað aðstoðar P í Laxárdeilunni eða ekki. Hins vegar var kröfu P um verð- bólgubætur ofan á reikningsfjárhæðina hafnað. Hinn 18. maí 1973 var gerður samningur milli Laxárvirkjunar, Landeigendafélags Laxár og Mývatns og Ríkisstjórnar Ís- lands. Í 3. gr. þess samnings segir, að gerðardómur skuli

skera úr skaðabótakröfum landeigenda við Laxá og Mývatn á hendur Laxárvirkjun. P tók sæti í gerðardómi þessum samkvæmt tilnefningu Landeigendafélagsins hinn 23. júlí 1974. P krafði Landeigendafélagið um gkr. 500.000 fyrir útlögðum kostnaði, dagpeningum og vinnu við gerðardómsmálið. Krafa P þótti lítt rökstudd eða sundurliðuð og var lækkuð niður í gkr. 200.000. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði og vildu taka reikning P fyrir gerðardómsstarfann til greina að fullu 1196

Arkitektinn J tók að sér að teikna frumskissur að iðnaðarbyggingu fyrir hlutafélagið B að beiðni stjórnarformanns þess, M. J útbjó spurningalista til hluthafa, er þeir útfylltu. Þá sendi J teikningar til byggingarnefndar í fyrirspurnarformi. Hvorki byggingarnefnd né skipulagsnefnd hafði nokkuð við teikningarnar að athuga. Ágreiningur reis um það, hvort M hefði haft umboð til að ráða J til starfsins, þannig að bindandi væri fyrir B, og ennfremur um þóknunina til J. Talið var, að forráðamenn B hefðu bakað félaginu greiðsluskyldu fyrir arkitektastörf J að byggingunni og var B dæmd til að greiða J þóknun samkvæmt gjaldskrá Arkitektafélags Íslands. Einn hæstaréttardómari skilaði sératkvæði, þar eð hann taldi, að þóknun J ætti að vera mun lægri en skv. ofangreindri gjaldskrá 2237

Protabú. Sjá skiptamál.

Ærumeiðingar.

Hinn 14. febrúar 1981 birtust í Dagblaðinu tvær greinar á 5. síðu blaðsins, auðkenndar A. St., annars vegar með yfirskriftinni: „Hundeltir lögreglan menn og eru blóðsýni fölsuð?“ og hins vegar grein í viðtalsformi með yfirskriftinni: „Læknir á Borgarspítalanum segir: „Sjúklingurinn kvaðst hundeltur““ og rammafyrirsögn á forsiðu, þar sem vísað er til fyrrgreindra greina með svofelldum hætti: „Hundeltir lögreglan menn og eru blóðsýni fölsuð? — læknir neitaði að láta taka sér blóð af ótta við fölsun og kvaðst ofsóttur af lögreglu.“ J ritstjóri Dagblaðsins var ákærður fyrir brot á 108. gr. alm. hegningarlaga nr. 19/1940, þar sem greinarnar í heild svo og rammafyrirsögnin á forsiðu þóttu fela í sér bæði móðgandi og ærumeiðandi aðdróttanir í garð lögreglumanna á Íslandi í heild, en þó einkum í garð lögreglumanna í Reykjavík í sambandi við framkvæmd löggæslustarfa. J var dæmdur í 4.000,00 króna sekt, vararefsing var ákveðin 10 daga varðhald. J var hins vegar sýknaður af kröfu um að birta forsendur og niður-

stöðu dómsins í Dagblaðinu, þar sem krafa um það hefði ekki komið frá þeim, sem misgert var við. Tveir hæstaréttardómarar skiluðu sératkvæði, þar sem þeir vildu al-
farið sýkna J og leggja allan sakarkostnað á ríkissjóð

56

Ökuhraði.

D ók bifreið sinni suður Hafnarfjarðarveg að næturlagi með 110 km hraða miðað við klst. samkvæmt mælingu lögreglu. D var talinn hafa gerst sekur um brot á reglum um hámarkshraða og dæmd 2.500,00 króna sekt í ríkissjóð vegna þessa. Vararefsing var 4 daga varðhald. D var sviptur öku-
leyfi til bráðabirgða frá 8. apríl til 4. ágúst 1981

3

Ölvun. Sjá áfengislög.

Örorka. Sjá mat og skaðabætur.

Öryggisgæsla.

VI. YFIRLIT.

1. <i>Einkamál:</i>		
a. Áfrýjunarmál, dæmd	123	
b. Kærumál, dæmd	21	
c. Útivistardómar	18	
d. Hafin mál		
e. Úrskurðir	2	164
2. <i>Opinber mál:</i>		
a. Áfrýjunarmál, dæmd	60	
b. Kærumál, dæmd	22	
c. Úrskurðir		
d. Endurupptaka		82
		246
3. Mál dæmd af fimm hæstaréttardómurum 154		
Mál dæmd af þremur hæstaréttardómurum		92
		246
4. Mál dæmd með varadómara 16		

LEIÐRÉTTINGAR
við Hæstaréttardóma 1983,
LIV. bindi.

Í sératkvæði Sigurgeirs Jónssonar í málinu nr. 53/1979 á bls. 329 í dómasafni hefur fallið út þyngdartala við 4. tölulið (eldsneyti, sem dælt var í geyma þyrlu 17/1975, 250 lítrar eðlisþyngd 0,72) 397 lbs.

Í dómi í málinu nr. 84/1981 bls. 692 stendur í 19.—20. línu að ofan: eiganda veðréttar eignar, en á að vera: *eiganda veðsettrar eignar.*